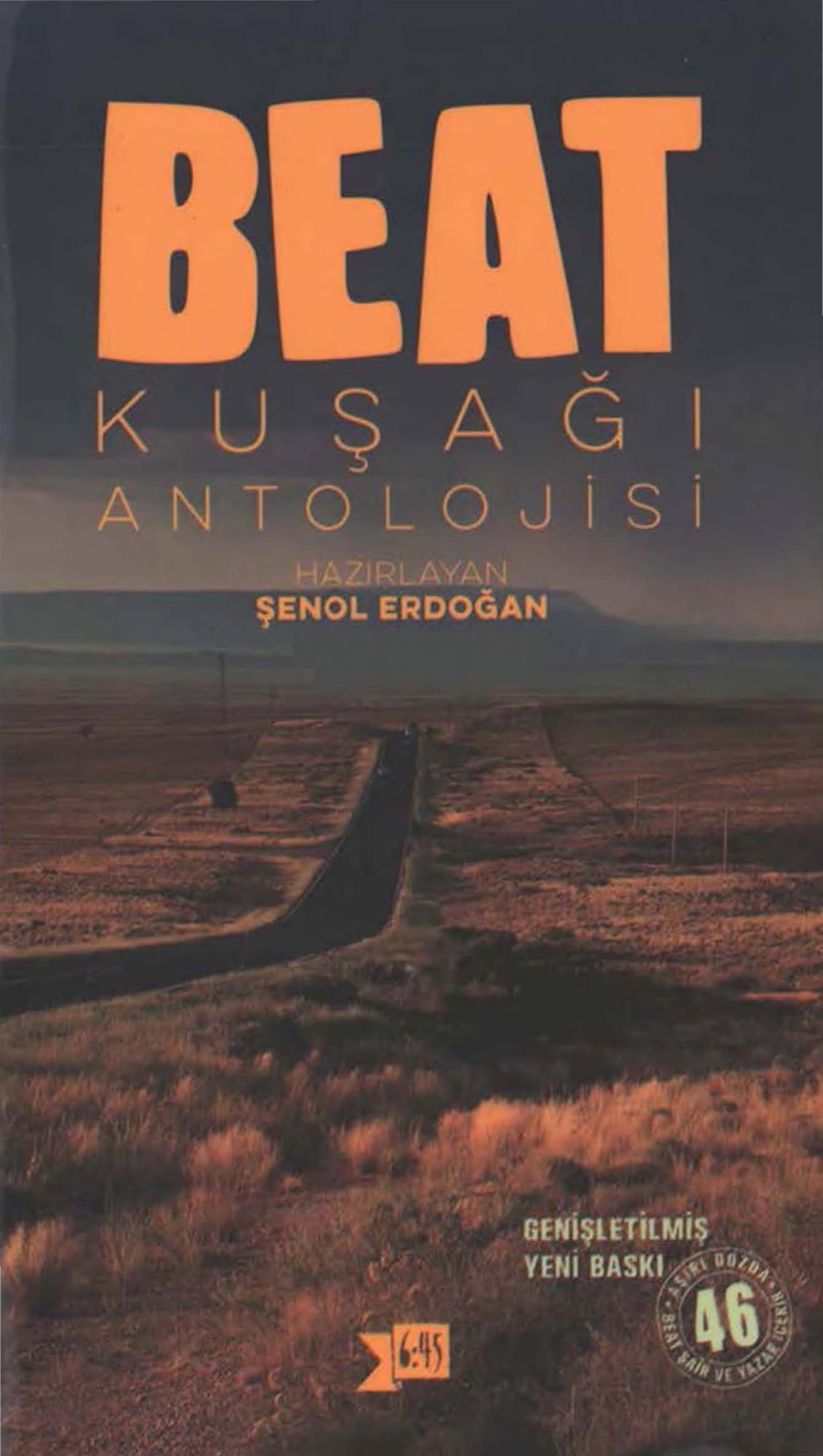
BEAT

KUŞAĞI ANTOLOJİSİ

HAZIRLAYAN

ŞENOL ERDOĞAN

GENİŞLETİLMİŞ
YENİ BASKI

46 AŞIRI DOZDA BEAT ŞAİR VE YAZAR İÇERİR

6:45

Beat Kuşağı Antolojisi
1.baskı: Mayıs 2011 [Sel-645 ortak baskı]
2.baskı Nisan 2015 [645 genişletilmiş yeni edisyon]

Yayın Yönetmeni
Kaan Çaydamlı, Şenol Erdoğan

Kapak Tasarımı
Erol Egemen

Son Okuma
Deniz Cansever

Baskı
Çınar Matbaacılık
Sertifika no: 12683
(0-212) 628 96 00

©Şenol Erdoğan
ALTIKIRKBEŞ YAYIN
Sertifika no: 17613

Kadıköy'ün yağmurlu ve puslu sokaklarında hazırlanan bu kitap sizi uçurumdan aşağı atabilecek güce sahip olabilir. Herhangi bir şekilde ve özellikle izinsiz olarak iktibas edildiğinde Kadıköy'ün o bilinen, serin ve rutubetli lâneti, yıllar boyunca bunu yapanı takip eder, saçları dökülür, rüyasında sürekli olarak Kadıköy sokaklarından akın akın geçerek yıllık intiharlarını gerçekleştirmeye giden lemur sürüleri görür ve derin bir yalnızlığa gömülür.

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
bir Kaybedenler Kulübü tribidir.
Kadife sokak 22/4 Bahariye - Kadıköy
Tel: (0-216) 4180413
E-satış: www. 645dukkan.com
altikirkbespublishing@gmail.com

BEAT KUŞAĞI ANTOLOJİSİ

Hazırlayan:
ŞENOL ERDOĞAN

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
2003-2015, Kadıköy

İÇİNDEKİLER

NORMAN MAİLER'IN İLK (ERKEN) DÖNEM "BEAT" (HİP[STER]) TESPİTLERİ 8

İŞTE BU BEAT NESLİ 8
BEYAZ ZENCİ 15

BEAT KUŞAĞI ÜZERİNE, Kenneth Rexroth 37

BEAT KUŞAĞI'NIN ARKETİPİ, NEAL CASSADY 59

BİRİNCİ BÖLÜM 1. KİTAP
- JACK KEROUAC 77
- ALLEN GİNSBERG 109
- WİLLİAM S. BURROUGHS 143

BİRİNCİ BÖLÜM 2.KİTAP
- GARY SNYDER 189
- RİCHARD BRAUTİGAN 219
- GREGORY CORSO 263
- LAWRENCE FERLİNGHETTİ 285
- PETER ORLOVSKY 303

BİRİNCİ BÖLÜM 3.KİTAP
- RAY BREMSER 317
- ROBERT CREELEY 325
- ROBERT DUNCAN 335
- WİLLİAM EVERSON 347
- LEROİ JONES 355
- BOB KAUFMAN 377
- TULİ KUPFERBERG 385
- PHİLİP LAMANTİA 393
- MİCHAEL MCCLURE 401
- FRANK O'HARA 409
- CHARLES OLSON 417
- KENNETH PATCHEN 429
- KENNETH REXROTH 437
- LEW WELCH 461
- PHİLİP WHALEN 467
- JOHN WİENERS 479
- HAROLD NORSE 487
- JACK MİCHELİNE 497

A. D. WİNANS 507
ED SANDERS 521

DEVRİMCİ BİR KÖPRÜ OLARAK CHARLES BUKOWSKİ 531

İKİNCİ BÖLÜM BEAT KUŞAĞI "KADIN" ŞAİRLERİ 553
BRENDA FRAZER 555
LENORE KANDEL 565
JOANNE KYGER 573
DENİSE LEVERTOV 581
DİANE Dİ PRİMA 589
ANNE WALDMAN 597
JAN KEROUAC 605
CAROLYN CASSADY 615
JOYCE JOHNSON 637
HETTİE JONES 645

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 1. KİTAP
İÇ DIŞ GERÇEK(Çİ)LİK 655
HERBERT HUNCKE 657
BRİON GYSİN 665

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 2 KİTAP
DIŞ İÇ GERÇEK(Çİ)LİK 675
DAVİD AMRAM 678
TED JAONS 695
TİMOTHY LEARY 703

EKLER
BEAT AMERİKA , Aram Saroyan 713
AMERİKAN KÜLTÜR DEVRİMİ, ALAN KAUFMAN 719
"AMERİKAN KÜLTÜRÜ İÇİN YENİ BİR ÜSLUP" 725
JACK KEROUAC & 60'LAR – ORTADAKİ BİPPİE, DAN KAPLAN 733
55'LERDE AMERİKAN EDEBİYATININ ÖNCESİNE
VE KENDİSİNE BİR BAKIŞ, A.D WİNANS 743
TANCA BEAT KUŞAĞI, JOE AMBROSE 749
BEAT KUŞAĞI FRANSA'DA, 9, RUE GİT-LE-COEUR 755
GARY SNYDER RÖPORTAJI (1999) 771
LAWRENCE FERLİNGHETTİ RÖPORTAJI (1969) 789

YENİ EDİSYONA ÖNSÖZ

Antolojiye 2003 yılında başlayıp 2005'te ancak tamamlayabilmiştim. 5-6 yıl sonra ancak yayımlanmıştı. Sel Yayıncılık, bastığı William Burroughs kitaplarının birinden dolayı dava edilince -yayımcı dayanışması olarak kitabı kendilerine hediye etmiş, telif almamış ve 6:45 markamızla ortak basma yoluna gitmiştik, bir çeşit devlete karşı karşı duruş vs. olsun diye...

Antolojinin elinizdeki bu yeni ve ikinci edisyonunda tamamına yakın şiirler değişti –yeni şiirlerin yeni çevirileri eklendi, düzyazı metinlerin de önemli bir kısmı çıkarıldı -yerine yeni metinler ve yeni çeviriler konuldu. Tarihsel süreci aktaran metinlere besleme yapıldı. 2005'te yayımlanmamış edisyonda yer alan ama ilk baskıda yer vermediğim yeni isimler ve metinleri bu edisyona eklendi.

Hepsi bu.
İyi okumalar.

Şenol Erdoğan.

Bu Antoloji, Lucian Carr için...

NORMAN MAİLER'IN İLK (ERKEN) DÖNEM "BEAT" (HİP[STER]) TESPİTLERİ

İŞTE BU BEAT NESLİ

New York Times Dergisi, 16 Kasım, 1952

Birkaç ay önce, bir dergi "Gençlik" başlığı altında bir hikaye yayımladı, alt başlıkta "Annem Bana Kızgın" yazıyordu. Hikaye, marihuana kullandığı için yakalanan ve bu konuda konuşmak isteyen on sekiz yaşında Kaliforniyalı bir kızla ilgiliydi. Gazeteci onun söylediklerini not alırken, birisi de fotoğrafını çekmiş. Kızın bakış açısına göre kendisi tamamen yeni bir kültürün parçasıydı ve bu kültürün parçası olan her beş kişiden biri zaten marihuana kullanıyordu. Bu anlattıkları düşünüldüğünde dergideki fotoğrafı oldukça ilginçti diyebilirim, keza beyaz, soluk teninde, yumuşacık bakan gözlerinde yozlaşmanın izi bile yoktu. Bu yüzün suçlu birine ait olduğunu iddia edebilmek için epeyce çaba sarf etmek gerekiyordu. Bu yüzdeki tek şikayet şuydu: "Bizi neden rahat bırakmıyorsunuz?". Bu beat neslinin yüzüydü.

Bu temiz, genç yüz savaştan bu yana gazetelerde sık sık yer alıyor. Bronx'ta bir mahkemede hakimin önünde, araba çalmaktan tutuklanmış, kameralara gülerek bakıyor, bir suçlu gibi değil. Aynı yüz, bu kez biraz daha ciddi, Life Dergisi'nin sayfalarından bakıyor yüzümüze, ufak işletmelerin artık tutunamadığını dolayısıyla bulabildiği en büyük şirkete girip, çarkın keyfi yerinde dişlilerinden biri olmayı planladığını söylüyor. Biraz daha genç, biraz daha şaşkın bir

surat, ilk kez Illinois'de açılan bakire-olmayan kadınlar kulübünde fotoğrafçılara yakalanmış. Genç reklam yazarı Üçüncü Bulvarda bir barda içkisini yudumlayarak, rahatlamaya çalışıyor. Modifiye ettirdiği külüstür arabasıyla hız yapan Los Angeles'tan genç taksi şoförü Rus ruleti oynuyor; tüm bu insanların birbirinden ayıran bir kıta ve birkaç senelik zaman farkı. Bunlar aşırı uçlar. Bunların arasında erkek arkadaşları ile hemen yatsa mı yoksa beklese mi diye düşünen sekreterler, kokteyl partilerinde isim yapmaya çalışan mankenler var. Ama surat hep aynı. Işıl ışıl, gerçekçi, meydan okuyor. Tüm bir nesli tek bir etiketle yaftalamak iyi bir fikir değil yine de son savaşı gören bu neslin bir özelliği var ve sanırım en azından bir sıfatla tanımlanmayı gerektiriyor..."Beat" kelimesinin kökeni belirsiz ama Amerikalıların çoğu için bu kelimenin ne anlama geldiği gayet açık. Bu kelime sadece bitkinlik değil tüketilmişlik hissini de veriyor. Zihnin ve nihai olarak ruhun kuraklığına, sadece bilinç düzeyine indirgenmeye işaret ediyor. Kısaca söylemek gerekirse beat, kişinin kendi duvarına çarpması.

Hareketin üyeleri içgüdüsel olarak bireysel davranıyor, bunu dışa vurmak için bohem davranmaya ya da dışarıdan dayatılan bir eksantrikliğe ihtiyaç duymuyorlar. Korkunç bir buhranın olumsuz koşullarında büyüyen, küresel savaşın her şeyi kolektif olarak yok ettiği bir dönemde yetişen bu insanlar kolektifliğe güvenmiyorlar. Ama dünyanın rüyalarına girmesine de engel olamamışlar. Çocukken kurdukları hayallere Münih'teki karartma günleri, Nazi-Sovyet paktı girmiş. Ergenlikleri savaşın allak bullak ettiği zamanlarda, askeri hareketlerin ortasında geçmiş. Gece yarısı gelen, şafak sökmeden giden yakınları olmuş; erkek kardeşlerinin, kocalarının, babalarının ya da erkek arkadaşlarının ölüm haberi gelmiş telgrafın diğer ucundan. Onların döneminde barış sadece bir sonraki gazete manşetine kadar sağlanabilmiş. Onların özgürlüğe duydukları açlık ve normal koşullarda insanı öldürecek bir hızda yaşayabilme becerileri (bunu onlara savaş öğretmiş) kara borsayı, Bebop'ı, uyuşturucuları, cinsel doyumsuzluğu ve Jean-Paul Sartre'ı doğurdu.

Bu savaş sonrasının nesli ve döngülerini savaşlarla belirliyormuş gibi görünen bir dünyada bu nesil başka bir savaş sonrası nesille kıyaslanmaya başlandı bile, onlar kendilerine "kayıp," demişlerdi. Kükreyen Yirmili yıllar ve onları kükreten o nesil şimdi duygusal bir canlanma yaşıyor ve bu iki nesil arasında yapılan kıyas oldukça değerli. Kayıp Nesil üstü açık bir arabanın içinde, isterik bir biçimde gülerken

keşfedilmişti; gülüyorlardı çünkü artık hiçbir şeyin anlamı kalmamıştı. Bu nesil Avrupa'ya göç etti. "Heyecan verici bir geleceğin" peşinde miydi yoksa "Püriten geçmişinden" mi kaçıyordu, bundan kendisi de pek emin değildi. Bu neslin sembolü kaçak viski ve çaresiz bir anlamsızlığı en iyi yansıtan şu cümleydi: "Tenis oynamak isteyen?"

Bu nesil yanılsamanın romansına kapılmıştı, ta ki bu romans da bir yanılsamaya dönüşene kadar. T.S. Eliot'ın Çorak Ülke'si sadece kavrama yetisi güçlü bir şairin artık çıkmaz sokakta olduğunu beyan etmesinden ibaret değildi. Bu şiire hakim olan atmosfer yitmişlik duygusuydu ve bu duygu okuyucuda şeylerin bütünlüğünün yok olduğu hissini uyandırıyordu. Bu şiir, bütün neslin ruhsal durumunu dehşet verici bir netlikle ifade ediyordu.

Ama günümüzün vahşi çocukları "kayıp" değil. Canlı, genellikle alaycı yüzlerinden bu kelimeyi akıllarına bile getirmediklerini anlıyoruz, ayrıca bu kelime onlara sahtekarca gelecektir. Keza bu nesil Kayıp Neslin sembolik eylemlerini sömürüye açık hale getiren dokunaklı havadan yoksun. Ayrıca Kayıp Neslin neredeyse takıntılı biçimde yeniden envanterini çıkardığı yıkılmış idealler ve ahlaki çöküntüye yakılan ağıtlar bu nesli ilgilendirmiyor. Onlar zaten bu çöküntünün içinde büyümüşler ve artık farkında bile değiller. "Kendilerine gelmek," ya da "kafayı bulmak," için içiyorlar; uyuşturucuya ve çok eşliliğe olan eğilimleri hayal kırıklığından değil meraktan. Aralarında ancak en karamsar olanı çıkıp gerçekliklerini bir kabus olarak tanımlar ve aslında bir şeyi, "geleceklerini," yitirdiklerini söyleyebilir çünkü gelecekleri zaten geleceği hayal edebilecek yaşa geldiklerinden bu yana tehlikede. Kişisel ya da sosyal değerlerinin olmaması onlar için ayaklarının altındaki zemini kaydıran sarsıcı bir durum değil sadece karşılarına çıktığında çözülmesi gereken bir sorun. Onlar, neden yaşadığımıza kafa yormak yerine nasıl yaşamamız gerektiğine odaklanıyor. Ve tam da bu noktada reklam yazarı ve taksici ortak noktada buluşuyor ve her ikisinin de Beat olması önem kazanıyor çünkü inanç yoksunluğunun damga vurduğu Kayıp Nesilden farklı olarak Beat Nesli inanca duyulan ihtiyacı vurguluyor. Bu nesil tam da Voltaire'in o eski şakasına verilecek bir örnek gibi: "Eğer Tanrı olmasaydı, onu icat etmek zorunda kalacaktık." Tanrı yok diye sızlanmakla yetinmeyen bu nesil onun adına her yerde totemler icat etmekle meşgul.

Direksiyonu ayağıyla kullanıp, saatte doksan kilometre hız ile otobanda kahkahalar atarak ilerleyen nihilist ile günün birinde uçağı-

nı güneşe doğru süreceğini, çünkü artık modern dünyayı kabullenemediğini söyleyen Kayıp Neslin şairi Harry Crosby aynı şey değil. Direksiyondaki adam ölümü alt etmek için onu düelloya davet ediyor. Hayatı bildiği tek yoldan, yani en uç yoldan olumluyor. Uyuşturucu kullandığı için tutuklanan kız, Fitzgerald'ın yazdığı "halka açık yerlerde uyuşturucudan ya da alkolden dolayı çığlıklar atarken mekandan çıkarılan," kızlardan değil. Bilakis bu kız insanı ikna eden bir ciddiyetle toplumda asla bulamadığı ortaklık duygusunu marihuana sayesinde bulduğunu anlatıyor. Vakit gece yarısını gösterdiğinde en az Kayıp Nesilden akranı kadar sarhoş olan reklam yazarı muhtemelen Pazar günü akşamdan kalma haldeyken Yale'in bahçesinde Tanrı ve İnsan'ı okuyor. İkisi arasındaki fark, bu neslin bir şeylere inanma konusunda gösterdiği neredeyse abartılı irade, inanabilecekleri tek şey kendileri olsa bile. Geleneksel anlamda bir şeylere inanabilmeleri mümkün olmasa da inanma iradesini sürdürmeye devam ediyorlar. Ve bu tutum da şu ya da bu yönde aşırılığa götürüyor.

Beat Nesli fikirlere karşı bağışıklığı olan bir nesil değil geçmişteki ve gelecekteki savaşların fikirlerin birbirine karşı verdiği savaş olduğunu biliyorlar ama şunu da biliyorlar ki savaşta karşı karşıya gelen nihai olarak iki insandır. Dolayısı ile bu nesil fikirlere inanmaktan ziyade onlarla eğlenmeyi tercih ediyor. Ama aynı zamanda birkaç yüzyıldır inanç konusunda en takıntılı tavrı geliştiren nesil. Her ne kadar içine hipsterdan[1], radikal genç Cumhuriyetçiye kadar aşırı uçları alan

1 Norman Mailer 31 Ocak 1923'te Long Beach/New Jersey'de doğdu. Harvard'dan mezun olduktan sonra Pasifik'teki Birleşik Devletler Ordusu'nda on sekiz ay görev yaptı. Burada yaşadıkları, II. Dünya Savaşı'yla ilgili romanı The Naked and the Dead (1948) için esin kaynağı oldu.

Soğuk savaşın yarattığı baskıya karşı Mailer, Village Voice gazetesi için, Amerikan medyasına karşı açtığı kişisel savaşını anlattığı haftalık yazılar yazmaya başladı. 9 Mayıs 1956 tarihli yazısında şöyle diyordu: "Havada evrensel bir isyan var ve şu anki iki süper-ülkenin enerjileri, bizim sahip olduğumuz enerjiden çok daha hızlı tükeniyor. Eğer durum buysa, o zaman Hiplerin tahrip edici, özgürleştirici, yaratıcı nihilizmi; çılgınca sürmekte olan etkili bir değişim arayışı, bütün şiddetiyle ortaya çıkabilir." 1950'lerin ortalarında "hip" sözcüğü "beat" sözcüğünün eşanlamlısı olarak kullanılıyordu. Neal Cassady de William Burroughs'la tanışmasını anlattığı çalışmasına The History of the Hip Generation adını vermişti.

Mailer'ın hip konseptinin kaynağını "iki yüzyıldır totalitarizm ve demokrasi arasındaki sınırda yaşayan Amerikalı 'zenci'lere" dayandırdığı The White Negro (Beyaz Zenci) adlı incelemesi, 1957'de Dissent der-

bir hareket olsa da Sezar'ın hakkını Sezar'a; Tanrı'nın hakkını Tanrı'ya veriyorlar. Bop, uyuşturucu ve gece hayatının gizemine kapılmış en uç hipsterın bile yaşadığı "baş belası" toplumu çökertmek gibi bir isteği yok, sadece toplumdan uzak duruyor. Konuşma yapmak için kürsüye çıkmak ya da bir manifesto yazmak ona absürt gelecektir. Çoğu şeyin kendisine can sıkıcı göründüğü normal dünyaya baktığında bile şöyle dediği olur: "Neticede burası Arden'in Ormanı ve doğru bakmayı bilirsen eğlenceli olabilir." Aynı şekilde genç cumhuriyetçinin kültürel kahramanı Babbitt olsa da kendisi ne Babbitt kadar materyalisttir ne de onun kadar pespaye. Cumhuriyetçi geleneğe uymayı erdemli bir davranış olarak gördüğü için değil, bunun sosyal anlamda daha pratik bulduğu için tercih eder. Ancak her iki tutum da aşağı yukarı aynı yargının sonucudur- modern hayatın dipsiz değersizliği tahammül edilebilecek gibi değildir.

Aşırılığın ve gelenekselliğin ardında "kendini ayrı tutmanın" dışında bir şey de var. Burada bir arayışın kıpırtısı var. Hipster "havalı takılırken (toplumdan uzak dururken)" ya da "aklını kaybederken (esrime)" neticede sapıttığını değil bir yerde olduğunu hisseder. Genç Cumhuriyetçi değişimin bir noktadan sonra kaosa dönüşeceğini düşünür ve tek derdi ayrıcalık ve servet sahibi olmak değil, hayatına devam edebileceği istikrarlı bir ortamda bulunmaktır. Her ikisi de bir yere ait olamamaktan, değersizlikten, inançsızlıktan bıkmıştır artık.

Getirdikleri çözümlerin çeşitliliği ve uçlarda gezinmesi de günümüz gençliği için henüz etrafında buluşup fikirlerini ve isteklerini aktarabilecekleri tek bir eksenin oluşmadığının nihai göstergesidir. Ne tek bir felsefe, ne tek bir parti, ne de tek bir tutum vardır. Muhtemelen bu tutumun nedeni çoğu ortodoks ahlâki ve sosyal kavramın onların bildiği hayatı yansıtamamasıdır ama bu tutum nedeniyle de her birey kendi kendine yeten bir bireye dönüşmektedir; birey, görü-

gisinde yayımlandı. Mailer, şiddete olan ilgisini, siyahi hipster'ı "felsefi psikopat" olarak yorumlayarak gösterdi. Bazı okurlara göre bu tanım, aşağılayıcı bir stereotipti. Daha sonra Mailer da denemesinin ikinci yarısının kusurlu olduğunu kabul etti. Ted Morgan'ın daha ılımlı yorumuna göre Mailer'ın "White Negro"su, "saldırgan bir toplum karşısında siyah bir insanın hissettiği tehlikeyi hisseden ve 'Neden ben de toplumun yaptığı gibi içimdeki psikopatı cesaretlendirmiyorum?' diye soran, yeni insan." The White Negro, City Lights Books tarafından broşür olarak basıldı ve Mailer'ın 1959 tarihli Advertisements for Myself isimli çalışmasında da yer aldı. Bkz, *Şenol Erdoğan Norman Mailer'ın Beyaz Zencisi, Hipster, Doxa Yayınları, İstanbul 2014*

nürde çaresiz bir dünyada genç olma sorununu kendi başına çözmek ya da en azından buna kendi başına tahammül etmek zorundadır.

Bu neslin kendine bir isim vermek konusundaki isteksizliği, kendini bir grup olarak görmek istememesi ve bazen kendisi olma konusunda bile isteksizlik göstermesinin en temel nedeni de yukarıda bahsettiğimiz durumdur. Keza uydurma tanrılar kendilerine tapanları istisnasız olarak hayal kırıklığına uğratır. Sadece onlara duyulan ihtiyaç devam eder ve amaçları bir bir tüketen bu ihtiyaç, Beat Neslini geleceğe taşıyacak ve yine bu ihtiyaç bu nesli bir gün Beat olmaktan mahrum bırakacaktır.

Dostoyevski 1880'lerin başında şöyle yazmıştı: "Genç Rusya artık ebedi sorunlardan başka bir şey konuşmuyor". Birkaç değişiklik dışında buna benzer bir şey Amerika'da da yaşanmaya başladı, elbette Amerikalılara özgü tarzda; bu neslin tutumu bu yeni durumun semptomları. Bir nesli diğeri ile kıyaslamak sonuçların ne olacağına dair net bir şeyler söyleyebilmeyi kolaylaştırmaz ancak hayal kırıklığı içinde, parçalanmış taşlarla oynayıp, oyalanmaya çalışan Kayıp Nesil, şiirsel anlamda dokunaklı olsa çok tehlikeli bir nesil değil. Ancak bir şeylere inanmak için umutsuz bir istekle harekete geçen ve ılımlı yaklaşımları kabullenemeyen Beat nesli apayrı bir konu diyebiliriz. Neticede Dostoyevski'nin bahsettiği o gençler sadece otuz sene sonra çatı katlarında buluşup, bomba yapıyorlardı.

Bu nesil bomba yapmayabilir; muhtemelen kendilerinden bir yerleri bombalamaları istenecek ve muhtemelen kendileri de birkaç bombadan nasiplerini alacak, üstelik kendileri de bu gerçeğin farkında. Zaten bu neslin ortaya çıkmasında etkin olan baskı kaynaklarından biri de bu durumdu. Bu gibi umutsuzluğa gömülmüş nesillerin yeni ahlaki fikirlere gebe olduğunu düşünenler var. Bazılarıysa bu neslin kendi keyfinden başka bir şey düşünmediği ve sosyal anlamda sorumsuz olduklarına dikkat çekerek diğerlerine karşı çıkıyor.

Ancak bu neslin gözlerini açık tutabilmesi yine de sinizme kaymaması; modern hayat sorunun temelde tinsel bir sorun olduğuna giderek ikna olması ve zor koşullarda yaşayan insanların sahip olduğu o bilgeliğe sahip olmaları bu neslin kıymetli değerleri ve tam da bu değerler ve herkese meydan okuyan o genç, temiz yüz bu nesli izlemeye değer kılıyor.

BEYAZ ZENCİ

(Sonbahar, 1957)

Muhtemelen toplama kamplarının ve o dönemde hayatta olanların üzerine atılan atom bombasının bilinçaltında yarattığı tahribatın nasıl olduğunu asla belirleyemeyeceğiz. Uygar tarihte ilk kez, hatta belki tüm tarihte ilk kez kendimize has kişiliğimizin ve fikirlerimizin varlığı ile yokluğunun aynı anlama gelebileceğini keza hepimizin sadece yok olanların sayısına bakıldığı büyük bir operasyonda öldürülebileceğimizi, üstelik bizden geriye sadece saçlarımız ve dişlerimiz kalırken, bu ölümlerden kimsenin haberdar olmayacağını, üzerinde durmayacağını, hem de bu ölümün kendi tercihimiz olan eylemlerin sonucunda gelen onurlu bir ölüm olmayabileceğini, gaz odasında ya da radyasyona maruz kalarak onursuzca ölebileceğimizi öğrendik ve bu bilgiyi bastırarak yaşamayı da öğrendik. Dolayısıyla zamana hükmederek doğaya hükmetmeyi hedefleyen Faustvari arzuyla kurulmuş, toplumsal sebep sonuç bağlantılarına hakim bu medeniyetin içinde bilinçaltımız, ölümün sebebi yoksa hayatın da sebebi olmayacağı ve neden sonuç ilişkisinden yoksun zamanın durması gerektiği yönünde tahammül edilemez bir endişeye maruz kalmıştır.

İkinci Dünya Savaşı insanlık durumunun aynasıydı ve bu aynaya bakan herkes kör oldu. Keza milyonlarca kişi toplama kamplarında amansız acılar çekerek öldürülebiliyorsa ve süper devletler her daim adaletin çözümsüz çelişkileri üzerinden kendini var ediyorsa, o zaman insan, toplumun yarattığı insanın ne denli sapkın olduğunu görmek zorunda kalıyor ve eğer toplum katletmeye bu denli eğilimli ise, insanın doğasına dair en can sıkıcı soruları nasıl göz ardı edebiliriz?

Daha da kötüsü var. İnsan artık birey olma, kendi sesiyle konuşabilme cesaretini gösteremiyor. Amerikan yaşantısının her gözeneği korkuyla doldu. Birkaç istisna hariç, tanık olduğumuz tek cesaret izole edilmiş insanların izole cesaretleri.

II.

İşte bu iç karartıcı sahnenin ortasında yeni bir fenomen oluştu. Amerikalı varoluşçu- hipster; hipster, kolektif hafızamızda her an atom bombasıyla öldürülebileceğimiz gerçeğinin yattığını ya da her türlü yaratıcı ve asi iç güdünün bastırıldığı konformist yaşam biçimiyle ağır ağır öleceğimizi biliyor. Eğer yirminci yüzyıl insanının kaderi ergenlikten olgunluğa ölüm kaygısıyla yaşamaksa o zaman neden kendimizi toplumdan koparmıyor, kökleri olmayan bir hayatı tercih edip, bastırdığımız isyanı açığa çıkaracağımız bir yolculuğa çıkmıyoruz? Kısacası alınan karar içimizdeki psikopatı teşvik etmek, güvende olma hissinin can sıkıntısı anlamına geldiği, yeni deneyimlerin hükmettiği bölgeye girmektir; kişi şu anda var olur, şimdiki zaman, geçmiş ve gelecekten bağımsız, hafızası ya da planları olmayan devasa bir andır, kişi de tüm enerjisiyle kendini bu anda var etmek için uğraşmalı, dört bir yandan etrafını kuşatan, öngöremediği durumlarla cesaretle başa çıkmalıdır. Hip'in net bir biçimde tanımlanamayan özü, psikopatik dehası yeni zafer biçimlerinin kişinin yeni algı biçimleri geliştirmesi gücünü artırdığı bilgisiyle birleşiyor ve kişinin başkalarının alışkanlıklarının, yenilgilerinin, can sıkıntılarının, umutsuzluğunun hapishanesine mahkum olmuş bedenlerini özgür bırakıyor ve kendini yok etmeye yönelik öfke krizlerine son veriyor. Bir yanda Hip var bir yanda Eski kafalı (alternatifi ortaya çıktığında her nesil kendini bu şekilde hisseder) biri asi, biri konformist, biri Vahşi Batı'nın gece hayatının öncülüğünü yapıyor diğeri ise Amerikan toplumunun totaliter dokularında sıkışmış kalmış, başarılı olmak için topluma uyum sağlaması gerektiğini düşünüyor. Totaliter toplum, insanın cesaretini kırmak için devasa bir çaba gösterir ve yine totaliter toplum genel endişe havasını muhafaza etmek için daha da çok uğraşır. Dolayısıyla Hip'in kaynağının Zenciler olması şaşırtıcı değildir keza onlar iki yüzyıldır totalitarizm ile demokrasi arasındaki sınırda yaşıyorlar. Ancak Hip'in Amerikan yaşantısının alt dünyalarında işe yarar bir felsefe olarak var olması muhtemelen cazdan ve cazın kültüre bıçak gibi girişinden kaynaklı. Caz, Yirmili yılların, Buhran Döneminin ve Savaşın yarattığı hayal kırıklığını ve

tiksintiyi çok iyi bilen savaş-sonrası maceracılardan oluşan avant-garde nesil üzerinde oldukça etkili oldu. Çok fazla parası olan ve çok fazla şeyi kontrolü altında tutan insanların sözlerine inanmayan bu kesim, tek eşlilik, kutsal aile ve saygı sevgi dolu hayatlar mavalına da inanmadı. Bu neslin entelektüel öncülleri D.H. Lawrence, Henry Miller ve Wilhelm Reich'a kadar gider ancak onların gerçekliğine en uygun olan Hemingway'in felsefesidir: sürekli söyleyip durduğu gibi kötü bir dünyada (elbette sonradan görme, züppeliklerinden ve kendini adadığı gurmelik işinden arda kalan zamanlarında) kişi cesaretli olmadığı müddetçe ne sevgi ne merhamet ne yardımseverlik ne de adalet vardır- ve gerçekten de Hemingway'in bu saptaması gerçekliğin bir kısmını yansıtıyor. Maceracıların ihtiyaçlarına tam olarak cevap veren şey ise Hemingway'in öne sürdüğü kesin koşulu: Bana kendimi iyi hissettiren şey İyinin ta kendisidir. Dolayısıyla Amerika'nın bazı şehirlerinde, elbette New York'ta, New Orleans'ta, Chicago'da, San Francisco ve Los Angeles'ta bu neslin belli bir kısmı Zenciler'in sunduklarını kendine uygun buldu. Bohem ve çocuk suçlu, Zenciyle yüz yüze gelmişlerdi ve böylece hipster Amerikan hayatının bir gerçeği haline dönüşmüştü. Marihuana düğün yüzükleriyse, birlikteliklerinden doğan çocuk da Hiplere mahsus yeni dildi keza Hip'in argosu hepsinin paylaştığı hislerin soyut hallerine ifade kazandırıyordu; en azından Hip olan herkesin hislerine. Siyahla beyazın yaptıkları bu evlilikte kültürel çeyizi getiren de Siyahlardı. Yaşamak isteyen her zenci daha ilk günden itibaren tehlikeyle koyun koyuna yaşamak zorundadır ve hiçbir deneyim onun için rastlantısal değildir, sokakta öylece gezinen her zenci şiddetin gelip kendini bulabilme ihtimalinden neredeyse emindir. Ortalama bir beyazın sahip olduğu güvenlik: anne, ev, iş, milyonlarca Zenci için bırakın garanti olmayı neredeyse imkansızdır. Zenci alternatiflerin en basitine sahiptir: ya sürekli aşağılanarak yaşa ya da sürekli tehdit ederek. Hayatta kalmak için paranoyanın hayati olduğu bu tip bir durumda, Zenci hayatta kalmayı başarmış ve elinden geldiği noktada bedeninin gereksinimlerini karşılayarak olgunlaşmaya başlamıştır. Hayatın savaş olduğu, hayatın savaştan başka bir şey olmadığı bilgisi hücrelerine kadar işlemiş olan Zencinin medeniyetin sofistike uğraşlarına nadiren gücü yeter (istisnaları kabul ederek söylüyorum bunu) dolayısıyla ilkel olanın sanatını muhafaza etmiş, muazzam olan şimdiki zamanda yaşamış, Cumartesi geceleri kafayı

bulabilmek için diğer günler kıt kanaat idare etmiş, bedenin daha zaruri olan zevklerini karşılamak için ruhun zevk aldığı şeylerden feragat etmiş ve müziğinde kendi varoluş biçiminin özelliklerini seslendirmiştir; öfkesinin, neşesinin, şehvetinin, bitkinliğinin, hırıltılarının, çığlıklarının ve yaşadığı orgazmın umutsuzluğunun sonsuz varyasyonlarını anlatmıştır. Keza orgazm cazdır, caz hem iyi hem de kötü orgazmın müziğidir dolayısıyla tüm ülkeye hitap etmiştir; cazda sanatın iletişim biçimi vardır, sulandırılsa da, sapkınlaştırılsa da, yozlaştırılsa da ve neredeyse öldürülse de caz sanat aracılığı ile kurulan iletişimdir çünkü şöyle demiştir: "Ben bunu hissediyorum ve şimdi siz de hissediyorsunuz."

Böylece yeni bir maceracı tipi oluştu. Bunlar gece sokağa çıkıp, aksiyon için siyah adamın kodlarını seçen şehirli maceracılardı. Hipster, Zencinin varoluşsal bileşenlerini özümsemişti ve pratikteki amacı düşünüldüğünde kendisi de beyaz bir Zenci olarak düşünülebilirdi. Varoluşçu olabilmek için kişinin kendisini hissedebilmesi gerekir- kendi arzularını, kendi öfkelerini, kendi kederini ve yaşadığı hayal kırıklığının niteliğini ve kendini nasıl tatmin edebileceğini bilmesi gerekir. Aşırı-uygar kişi ancak modaysa varoluşçu olur ve yeni bir akım moda olduğunda varoluşçu olmayı hemen bırakır. Gerçek bir varoluşçu olmak için kişinin inançlarının olması gerekir, kişi de "amaç," duygusunun olması gerekir (kabul edelim ki Sartre bu tanımın tam aksiydi)- bu amaç ne olursa olsun- ama kişinin, eylemin gerekliliğine duyduğu inançla yürütülen bir hayat, varoluşun özünün arayış olduğu nosyonuna adanmış bir hayattır, varılacak son anlamlı ama bir o kadar da bilinmezdir; duyguları kişiyi ikna etmediği müddetçe bu tip bir hayatı yaşamak mümkün değildir. Sadece Fransızlar bunu hissetmelerine bile gerek kalmadan varoluşçu bir felsefeye kucak açabilirler çünkü onlar bilinçaltına yabancılaşmanın da ötesine geçmişlerdir; işin aslı, bir Fransız ancak bilinçaltının var olmadığını duyurduktan sonra bilincin hassas kıvrımlarını, zihinsel oluşun mikroskobik ölçüde duyarlı, tanımlanamaz ürpertilerini keşfetmeye devam eder ve nihayetinde ateizm teolojisini yaratıp, absürtlükler dünyasında varoluşçu absürtlüğün en tutarlı şey olduğu sonucuna varır.

Ateistle mistik arasındaki diyalogda, ateist hayatın tarafındadır, rasyonel, diyalektik dışı hayatın tarafında- keza o ölümü boşluk olarak algılar, ne kadar yorucu ya da çaresizce olursa olsun, daha fazla yaşamdan başka bir şey dileyemez; onun gurur duyduğu şey, zayıflı-

ğını ve ruhsal yorgunluğunu, romantik bir ölüm arzusuna dönüştürmemesidir keza ölümü bu şekilde yüceltirse, hayal gücünde anlamlı bir yapısı ve ahlaki bir düzeni olan bir evren inşa etmesi gerekecektir.

Bu maskülen argüman mistik için pek de bir şey ifade etmez. Mistik, ateistin mistiklerin zayıflığına dair anlattıklarını kabul edebilir, kendi mistikliğini, umutsuzluğa çare olarak geliştirdiğini de kabul edebilir. Ama yine de onun argümanı şudur: neticede mistik ölümle yaşamayı tercih eden kişidir ve dolayısıyla ölüm, ateistin değil, onun deneyimidir ve devasa bir umutsuzluğun sınırsız boyutlarından kaçan ateist kendini bu deneyim üzerine yargıda bulunamayacak hale getirmiştir. Mistiğin her zaman geliştirmesi gereken gerçek argüman kendi kişisel tasavvurunun yoğunluğudur- onun argümanı tasavvuruna bağlı olmak zorundadır çünkü tasavvurunda hissettiği şey, hiçbir rasyonel argümanın açıklayamayacağı kadar sıra dışıdır. Onun bu sıra dışı deneyimi kendisi için mantığın gerçekliğinden daha gerçektir ve dolayısıyla septik indirgemecilik de bu gerçekliği açıklayamaz. Ölümün içerisindeki olasılıklara dair içsel deneyimi mistiğin mantığını oluşturur. Aynı şekilde varoluşçunun da. Ve psikopatın da. Ve azizin ve boğa güreşçisinin ve bir âşığın da mantığı budur. Hepsinin ortak paydası şimdiki zamana dair alev alev yanan bilinçleridir, durum tam olarak şudur: ölüm içerisindeki olasılıkların onlar için açtığı o göz kamaştırıcı bilinç. Kişinin sadece ölüme tutunarak hayatta kalmasını sağlayan koşulun içinde bir çaresizlik var elbette ama ödül onların şimdiki zamanın her anında olup bitenin onlar için iyi mi kötü mü olduğuna dair bilgisi; olup biten, onların sevgileri, eylemleri, ihtiyaçları için iyi mi kötü mü.

Hipster'ın dünyasındaki o merak uyandıran cemaat hissini yaratan işte bu bilgidir; üzerine konuşulmayan, soğukkanlı, dinsel bir diriliş...ama heyecan veren, rahatsız eden hatta belki bir kabusu andıran öğe de birbiriyle bağdaşmayan durumların ortaya çıkmasıdır: içsel yaşam ve şiddet dolu yaşam, orji ve aşka dair kurulan hayaller, öldürme ve yaratma isteği, iktidar sahibi olma arzusuyla dopdolu bir varoluş; karanlık, romantik yine de varoluşa dair inkar edilemeyecek kadar dinamik bir bakış açısı ve bu bakış açısı, her kadını ve erkeği, hayatın her anından geçerek bireysel olarak olgunlaşmaya doğru ilerleyen ya da ölüme doğru gerileyen canlılar olarak görür.

III.

Hipster'ı felsefi bir psikopat olarak görmek verimli olabilir, sadece kendi psikopatlığının gerektirdiği tehlikeli buyruklarla ilgilenmekle yetinmeyen hem de içsel evreninin inşa edildiği varsayımları, en azından kendi için, şifreleyen. Bu temelden bakıldığında hipster bir psikopattır ve aynı zamanda psikopat değil, psikopatın olumsuzlamasıdır keza onda filozofun kendini diğerlerinden ayırma yönündeki narsistliği vardır, kendi güdülerini de geri çekme anlamına gelen bu durum, psikopatın mantık dışı güdülerine oldukça yabancıdır. Her sene milyonlarca yeni psikopatın türediği kendi ülkesinde, kendi içinde çelişen popüler kültüre (popüler kültürde seks günahtır ama aynı zamanda cennetin ta kendisidir) öfkelenen aykırı tipin gelişimine adeta zemin hazırlanmıştır; aykırı duran kendi durumundan bir sonuç çıkarır; o kendi isyanının sadece evrene dair radikal bir görüş olduğunu bilir ve yine bu görüşün onu cehaletten, önyargılardan ve kendinden şüphe etmekten uzak tuttuğuna emindir. Bilinçaltı deneyimini daha bilinçli bir bilgiye dönüştüren hipster, hemen haz alma isteğini, gelecekte güç sahibi olma tutkusuna dönüştürmüştür ve bunun uygar insanın bir özelliği olduğu görüşündedir. Yine de uygar insanla kendisi arasında göz ardı edilemeyecek bir farklılık vardır keza Hip, devasa bir ormandaki bilge ilkelin sofistike halidir dolayısıyla talebi uygar insan olmanın da ötesindedir. Eğer aşağı yukarı psikopat diyebileceğimiz on milyon Amerikalı varsa (en mütevazı haliyle) kendini bilinçli olarak hipster olarak gören Amerikalı sayısı yüz binden fazla değildir ama bu kitlenin önemi elitlere karşı acımasız olma potansiyeli taşıyan elitler olmalarıdır. Hipster hakkında daha fazla şey söylemeden önce psikopatın psişik durumu hakkında söylenmesi gereken bir dizi şey var, daha doğrusu klinik anlamda psikopat kişilik hakkında söylememiz gereken şeyler var. Psikanaliz hakkında bilgi sahibi olan kişilerin bile karıştırdığı şey psikopat ve psikotik kişilikler; kelimeler birbirine benziyor olsa da aradaki farklar büyük. Psikotik, öfkesini fiziksel eylemlerle boşaltma kapasitesinden yoksundur, psikopatsa içindeki şiddeti dışa vurmayı engelleyemez. Psikotik o denli belirsiz bir dünyada yaşar ki hayatının her anında olup bitenler ona

pek de gerçek görünmez, psikopat ise kimi zaman aralarına girdiği insanların yüzleri, sesleri dışında bir gerçeklik bilmez. Sheldon ve Eleanor Glueck psikopatı şu şekilde tanımlıyor:

Psikopat "gerçek psikoz" durumundaki kişiden anti sosyal tutum ve davranışlarda süreklilik, halüsinasyon ya da sanrının olmaması, fikirlerin uçuşması, kafa karışıklığı, yönelim bozukluğu gibi özelliklerle ayrılır.

Bu konuda az sayıdaki uzman kişiden biri olan Robert Lindner, Rebel Without A Cause-The Hypnoanalysis of a Criminal Psychopath adlı kitabında yaptığı tanımın bir kısmını şu şekilde sunmuştur:

"...Psikopat sebebi olmadan isyan edendir, sloganı olmayan ajitatördür, programı olmayan bir devrimcidir: bir başka deyişle, onun isyanı sadece kendini tatmin edecek hedeflere ulaşmak içindir; başkaları için çaba sarf etme kapasitesi yoktur. Hangi maske altında gizlerse gizlesin tüm çabası temelde kendi istek ve arzularına ulaşmak içindir...Psikopat, aynen bir çocuk gibi, kendisine haz verecek şeylere ulaşmayı erteleyemez. Cinsel hazza ulaşmak için de bekleyemez, öldürmeden önce kovalayıp, ava ulaşması gerekir: tecavüz etmesi gerekir. Toplumda prestij kazanmak için bekleyemez: egoist arzuları doğrultusunda tehlikeli işler yapıp, gazetelere haber olur. Hemen tatmin olma arzusu her psikopatın kişisel tarihinde yer eder. Bu özellik de onun sadece davranışlarını değil eylemlerinin şiddet içeren doğasını da açıklar.

Psikopat kişilikler üzerine çalışan psikanalistlerin en yaratıcısı ve en halden anlayanı diyebileceğimiz Lindner bile kendini bir konuda empati kurmaya hazır hissetmemiştir- psikopat, yirminci yüzyıl bitmeden önce, insan doğasının temel ifade biçimine dönüşebilecek, yeni bir tür sapkın ve tehlikeli öncü kişilik olabilir. Keza medeniyet bize sevgi ve şiddet üzerinde birbiri ile çelişen yasaklarını dayatır ve psikopat bu durumu adapte olmak konusunda iyidir. Ayrıca psikopatların her zaman aşırı uç vakalar olarak karşımıza çıkmadığı, siyasetçilerin, profesyönel askerlerin, gazete yazarlarının, eğlence sektöründen kişilerin, sanatçıların, caz müzisyenlerinin, çok eşli homoseksüellerin ve Hollywood'un üst düzey yöneticilerinin arasında hatırı sayılır miktarda psikopat olduğunu düşünecek olursak, psikopatlığa mahsus özelliklerin halihazırda kültürel yaşantıya nüfuz ettiğini görürüz.

Neredeyse tüm psikopatların ve kısmi psikopatların ortak özelliği

kendileri için yeni bir sinir sistemi yaratma çabalarıdır. Genelde, bebeklik döneminden itibaren oluşmaya başlayan bir sinir sistemiyle hareket etmek durumundayız ve bu sistem, devrelerinde ebeveynlerimizin ve o dönemki çevremizin çelişkilerini de taşır. Dolayısıyla, şimdiki zamanın ve geleceğin temposunu, geçmişten gelen refleksler ve ritimlerle karşılamak durumundayız. Sadece "geçmişin ölü kurumlarının ağırlığı," değil aslında gerçekte geçmişin verimsiz ve genelde antika sinir sistem devreleri, bireysel gelişimimiz için heyecan verici olabilecek yeni olasılıklara tepki verme becerimizi yok eder. Modern tarihin büyük kısmında "süblimasyon (yüceltme) mümkün olmuştur. Birey, kişiliğinin ufak bir kısmını olduğu gibi yansıtmaktansa, daha başka, daha yoğun biçimlerde yansıtabilmiştir. Ancak süblimasyon tarihin makul bir hızda akmasına bağlıdır. Eğer bir neslin ortak yaşantısı çok hızlı ilerlemişse, o kuşağın kadınlarının ve erkeklerinin bahsettiği geçmiş, otuz sene öncesi değil de göreceli olarak yüz ya da iki yüz sene öncesiymiş gibi gelebilir. Ve dolayısıyla sinir sistemi, yüceltme gibi mekanizmalarla bile rahatlayamayacak kadar strese girer, özellikle de yüceltmenin ön koşulu olan stabil, orta sınıf değerlerinin görünüşte yok olduğunu düşünecek olursak, kafa karışıklığı ve şüphe hüküm süren değerler arasına girer. Tarihsel ilerlemenin böyle hızlandığı ve değerlerin yozlaştığı kriz ortamlarında, nevroz yerini psikopatlığa bırakma eğilimi gösterir ve psikanalizin başarısı da kendi iç yapısı yetersiz kaldığı için azalır (daha on sene önce doğrudan ana güç haline dönüşme vaadinde bulunmuş olsa bile) ayrıca analistin, karakteristik olarak, kendisinden daha karmaşık, daha deneyimli, ya da maceraperest kişilerle başa çıkması zordur. Günümüzde psikanaliz, psişik bir kan akıtma eyleminden fazlası değildir. Hasta yaşı ne olursa olsun, çocukluk dönemi fantezilerini ifade etmesi yönünde teşvik edilir ancak bu fanteziler, analistin tepkisiz reaksiyonları ile tükenir. Çoğu hasta için sonuç, kendisinin en enteresan bulduğu özelliklerinin ve ahlaksızlıklarının küçülmesi, "sakinleşmesidir,". Hasta değişmekten ziyade tükenmiştir- daha az kötü, daha az iyi, daha az zeki, daha az istekli, daha az yıkıcı, daha az yaratıcıdır artık. Dolayısıyla artık ilk etapta nevrozunu yaratan o kendi içinde çelişkili ve tahammül edilemez topluma uyum sağlayabilecek hale gelmiştir. Nefret ettiği şeye uyum sağlayabilir çünkü artık nefret edecek tutkusu kalmamıştır.

Psikopatı analiz etmek çok zordur çünkü onun doğasının temel

amacı çocuksu fantezileri hayata geçirmektir ve bu kararda belli ölçüde içgüdüsel bilgelik vardır. Çünkü kişinin doğasını değiştirmesinde bir diyalektik vardır, bu diyalektik tüm psikanalitik yöntemin temelini oluşturur; kişi alışkanlıklarını değiştirecekse, bu alışkanlıkları yaratan kaynağa gitmelidir dolayısıyla eşcinselin, sefahat düşkününün, uyuşturucu bağımlısının, tecavüzcünün, soyguncunun ve katilin yolunu geriye doğru keşfeden psikopat, bebeklik ve çocukluk döneminden bildiği şiddet içeren, karşısında çaresiz kaldığı durumların paralellerini aramaktadır. Bu paralel durum karşısına çıktığında onu karşılamaya hazırsa o zaman daha önce hiç yapamadığı gibi davranma fırsatını yakalar ve eğer içerisindeki öfkeyi ve hayal kırıklığını tatmin edebilirse kendini yeniden var etmek anlamında sembolik bir geçiş yapmış olur. İçine gömdüğü bebeğe kendini ifade etme fırsatı tanımak, ondaki bebeksi fantezilerin yarattığı gerilimi azaltır böylece kendi sinir sisteminin bir kısmını inşa etmiş olur. Nevrotik gibi o da ikinci kez büyüme fırsatını aramaktadır ama psikopat içgüdüsel olarak yasak bir içgüdüyü, bir doktor odasında güvenli bir biçimde itiraf etmektense, aktif olarak ifade etmenin kendisi için daha faydalı olduğunu bilir. Psikopat hırslıdır, kazanacağı olası zaferlere dair sapkın düşünceyi, analistin koltuğunda heba etmez. Dolayısıyla onun geçmişe doğru yapacağı yolculuk, şimdiki zamanın tiyatrosunda sahnelenir. Psikopatın gücü kendisi için neyin iyi ve neyin kötü olduğunu bilmesidir (çoğumuz bu konuda sadece tahmin yürütebiliriz) bu bilgi, tanıdık sapkın bir alışkanlık ortaya çıktığında devreye girer, bunun yarattığı olumsuz korkuyu dışa yönelik bir eylemle giderir, korku duyduğu şey kendisi, yaptığı eylem cinayet olsa bile. Psikopat içindeki şiddeti dindirmek için öldürür- eğer cesareti varsa- çünkü içindeki nefreti boşaltamazsa yeniden sevemez, varoluşu kendi ödlekliğine duyduğu nefretle donar kalır. (elbette on sekiz yaşında çete mensubu iki çocuğun, şeker dükkanında çalışan bir adamın beynini dağıtmalarının çok da cesaret gerektirmediği iddia edilebilir. Yine de ben bu eylemin bir ölçüde cesaret gerektirdiğini düşünüyorum keza burada söz konusu olan sadece elli yaşında, şeker dükkanında çalışan, savunmasız bir adamı öldürmekten ibaret değildir. Çete mensupları bu eylemle sadece bir adamı öldürmemiş, onun şahsında bir kuruma da meydan okumuş (ne de olsa özel mülke saldırmışlardır), polisle başlarını derde sokmuş, hayatlarını tehlikeye atmışlardır. Dolayısıyla çete mensubu çocuklar hayatın bilmedikleri kısmına meydan okumuş, o

alana girme cesareti göstermişlerdir dolayısıyla yaptıkları iş ne denli zalimce olursa olsun ödlekçe değildir). Temelde psikopatın aradığı şey sevgidir. Kendine bir eş bulma anlamında bir sevgiden bahsetmiyorum, apokaliptik anlamda bir orgazmdan bahsediyorum. Orgazm onun terapisidir- varoluşunun temelinde iyi bir orgazmın onun zafer olasılıklarını arttırdığını, kötü bir orgazmın ise onu mahkum ettiğini bilir. Ancak psikopat bu arayış içerisindeyken karakterini oluşturan toplumun en uç çelişkilerinin cisim bulmuş haline dönüşür ve o apokaliptik orgazm, kutsal kâse kadar uzaklarda kalır keza yaşaması için zorunlu olan eylemlerinin içinde yuvalanan, biriken, patlayan bir şiddet vardır dolayısıyla bir eylemle kuruttuğu nefreti yaşadığı koşullardan ötürü yeniden ortaya çıkar ve hareketleri, kuyuda birkaç adım yukarı tırmandıktan sonra yeniden aşağıya düşen kurbağanınki ile acı bir benzerlik taşır.

Kişi uygar bir dünyada yaşayıp, medeniyetin temelindeki paradokslardan dolayı bu dünyanın kültürel nektarından nasibini alamadığında ortaya kültürsüz, yabancılaşmış, istismara açık bir insan malzemesi çıkar. Dolayısıyla psikopatın en çok Zenciler arasında hüküm sürmesi tesadüf değildir. Dışarıdan nefret edilen dolayısıyla kendinden nefret eden Zenci uygar yaşantının ahlaki vahşiliğini her yönüyle keşfetmek zorunda bırakılır, oysa bu alan ortalama bir birey tarafından suçlu, kötü, ölümcül, yozlaşmış ya da öz yıkımcı gibi kelimelerle mahkum edilir (aslında bu kelimelerin hepsi eşit ağırlıktadır, sadece ortalama bireyin evrene hangi kültürel açıdan baktığına bağlıdır) Ancak Zenciye kendi öz saygısını toplumun belirlediği yollardan kazanabilecek kadar ayrıcalık tanınmamıştır, o da tüm durumların eşit olduğu diğer yöne sapma eğilimi gösterir, böylece sapkınlığın, çok eşliliğin, pezevenkliğin, uyuşturucu bağımlılığının, kendini jiletlemenin ahlâkını öğrenir; onun için iyi ve kötü arasındaki ayrım işleri çabucak halleden bir pezevenk olmak (tembel bir pezevenk değil) ya da daha güvenilir bir torbacı ya da fahişe olabilmektir. Sürekli tehlike altında olmanın yarattığı baskı onların kendilerine özgü, zekice bir dil geliştirmelerini sağlamıştır ("bak, adamım beni azdıracak bir kedi arıyorum") Dolayısıyla Zencinin dilinden evrilen Hip dilinin de ortak yaşanan deneyimlerin sonucunda gelişen, sanatsal bir dil olduğunu düşünmek mümkündür; Hip'in dili beyazların kullandığı argodan farklıdır. Hip dilini özel yapan bu dilin öğretilemez bir dil olmasıdır- Hip'in deneyimlerinin hiç birini yaşamamış bir kişiye bu dil kaba ya

da rahatsız edici gelebilir. Bu dil resimseldir ama nesnelerin kullanılmadığı bir resim gibidir, içinde kişinin yaşadığı değişimi barındırır, mikro-kozmosun dilidir.

IV.

Hipsterlar da çocuklar gibi şeker için kavga ediyorlar, kullandıkları dil de haz almak için girişilen rekabette başarılarının ya da başarısızlıklarının göstergesini oluşturuyor. Ancak kamuya beyan edilmemiş olsa da hepimiz bildiği bir gerçek var: herkese yetecek kadar şeker yok. Dolayısıyla şekeri, galip gelen alıyor, en iyi olan, gerekli enerjiyi nasıl toplayacağını ve kaybetmeyeceğini bilene gidiyor şeker. Enerji kelimesine vurgu yapıyorum çünkü hipster ve psikopat enerjisiz kalırlarsa bir hiçe dönüşürler çünkü onların kendi sınırlarını aştıklarında kendilerini koruyacak sosyal bir konumları ya da sınıfları yok. Dolayısıyla Hip'in dili, enerjinin dilidir, bu enerjinin nasıl bulunduğunun ve nasıl yitirildiğinin dili.

Şimdi bu dile bir bakalım. Hip'in minimum sayıda varyasyonla kullandığı bir dizi kelimeyi aldım: gitmek (harekete geçmeye hazır olmak, ilerlemek) kafaya koymak (ayak diremek), kazımak (anlamak), takılmak, caz müziği (bu müzikle yapılan dans ayrıca başarmak, üstesinden gelmek), baş belası (eski kafalı, hip olmayan), kafayı kırmak (deli, çatlak). Bu kelimeler bir dizi farklı amaca hizmet ediyor ve tonlamadaki farklılık, kelimenin kullanıldığı bağlama göre değişiyor. Hipster yaşantısı boyunca Mekke'yi arada bir görerek (Mekke burada apokaliptik orgazmdır) arayışa devam eder keza hayat galip gelenin kolayca toparlandığı, kaybedenin toparlanmasının zaman aldığı bir yarıştır; kişi ya olgunlaşacak ya da hep aynı kalmanın bedelini ödeyecektir (hastalanarak, bunalıma girerek, kaçan fırsatlara üzülerek) Dolayısıyla dil de değişen durumlara göre değişir.

Kişinin saatler, günler, aylar ya da yıllar boyu süregelen can sıkıntısının, monotonluğun ve depresyonun ardından nihayet heyecan verici bir fırsatı yakalayıp, onu değerlendirebilecek enerjiyi toplaması, mevcut yetenekleriyle bir hamle yapması, onun "gitmeye," hazır olduğu anlamına gelir; kumar oynamaya hazırdır artık. Hareket her zaman eylemsizliğe tercih edilir. Hareket halindeki insanın bir şansı vardır, gövdesi çalışır, içgüdüleri hızlıdır ve kriz anı geldiğinde, bu kriz sevgiden ya da şiddetten kaynaklanabilir, kazanma ihtimali vardır, kendisinden artık daha az nefret eder, kendisi için daha iyi bir

sinir sistemi kurar, tekrar gitmeyi daha mümkün hale getirmiştir, bir dahaki sefere daha hızlı gidecektir ve dolayısıyla takılabileceği daha çok insan bulacaktır. Çünkü takılmak iletişim kurmaktır, kişinin kendi varlığının ritimlerini sevgiliye, arkadaşa ya da dinleyici kitlesine aktarması ve onların tepkilerini hissedebilmesidir. Bir başkasının ritmini anlamak kişinin kendini zenginleştirmesidir- Hip için öğrenme süreci, kişinin karşısındakinin içsel ritmini anlamasıyla ilgilidir. Örnek olarak Zenci arkadaşlarımdan birinin bir partide üniversite mezunu beyaz bir kızla girdiği entelektüel tartışmayı vermek istiyorum. Zenci arkadaşım okuma yazma bile bilmiyordu ama sıra dışı bir kulağı ve harika bir taklit yeteneği vardı. Kız konuştukça onun argümanında belirsiz kalan noktaları tespit ediyor ve o güzelim İngiliz aksanıyla (belli belirsiz Güneyli aksanı diyebiliriz) aslında kızın kendisinin de içten içe şüphe ettiği noktaları tek tek yüzüne söylüyordu. Arkadaşım ne zaman onun ses tonundan tereddüt ettiği noktayı yakalayıp "Buna gerçekten inanıyor musun?" diye sorduğunda, kız kekeleyip, "Aslında hayır... Şimdi sen sorunca düşündüm de..." deyip, bir beş dakika daha sessizliğe gömülüyordu.

Elbette ki Zencinin bu argümanın değerli tarafları ya da hatalarıyla ilgili bir şey öğrendiği yoktu ama daha önce hiç tanışmamış olduğu türden bir kız hakkında epeyce şey öğreniyordu ve zaten istediği de buydu. Okuması ya da yazması olmayan bu adamın hayatın kendisiyle ilgili olmayan fikirlere karşı bir ilgisi yoktu dolayısıyla kızın kullandığı dilin kesinliği ya da doğruluğu ile ilgilenmek yerine kızın konuşurken kullandığı ses tonundaki farklılıklara dikkat kesildi ve buradan karakterini (ve kızın geldiği sosyal sınıfın değer yargılarını) çözümledi.

Dolayısıyla Zenci'nin yaptığı yön değiştirmekti yani öğrenebilmek, öğrenmenin ardından başarmaya, gerçekleştirmeye ve yaratmaya bir adım daha yaklaşmak. Hipster için ne yaratacağı çok da önemli değildir, önemli olan yaratabileceğine inanmasıdır ve eğer gerçekten başarırsa, ondan sonra herhangi bir şeye el atabilir, hatta kendini disipline etmeyi bile dener. Bundan önce yapması gereken içindeki şiddet eğilimi ortaya çıktığında cesaretini toplayabilmesi ya da bu şiddeti, sevmek eylemine dönüştürebilmesi, kendine ait diğer parçaları bulabilmesi, kadınıyla arasına biraz daha mesafe koyabilmesi -ya da partneri ile diyelim (keza hipsterların çoğu biseksüeldir)- gerekir; bunları yapabilmesi çok önemlidir çünkü eğer bunları becerebilirse karakterinin, o eski öfkesinin ortaya çıkmasına engel olduğu

kısmını gün ışığına çıkaracak, yeni alışkanlıklar yaratacaktır.

Ama eğer ahmaklık ederse (ki bu Hip dilindeki en çirkin kelimedir), bir kez daha o ürkmüş budala çocuğa dönüşürse ya da kafayı kırarsa, yani kontrolü kaybederse, doğasının o zayıf, daha kadınsı kısmı ortaya çıkarsa, bir dahaki sefere yön değiştirebilmesi, bulunduğu durumdan çıkabilmesi daha zor olacaktır; enerjisini tüketen o kötü alışkanlıklarını bir daha teyit etmiş olur. Oysa onun amacı bilincinde olmadığı iç yaşantısının sırlarına bir adım daha yaklaşmaktır, eğer bu sırların sesini duyabilirse bu onu besleyecektir, o zaman Tanrı'ya daha yakın olacaktır keza tüm hipsterlar Tanrı'nın, kendilerinin kapana kıstırılmış, dilsiz bırakılmış duygularının içinde barındığına inanır; burada bahsedilen Tanrı, kilise çatılarında oturan Tanrı değildir; bu Tanrı, Yoga'nın pranası, Reich'in orgonudur, Lawrence'ın "kanı," Hemingway'in "iyi," dediği şeydir, Shava'nın yaşam gücüdür.

Neticede yukarıda bahsettiğim şey, bir hipotezden fazlası değil ve tek bir hipster yoktur ki kendi karmaşık hipotezine gömülmemiş olsun. "Benim hipotezim ilginç," "Benim hipotezim çıkış yolu ama neticede ben de bu havalılar takımından biriyim işte ve her şey çılgınca ya da en azından yaşamayı bilmeyen eski kafalılar sorsan öyle derler."

(yine de çılgın tanımı, hipsterın ironik meşru müdafaasıdır. Cevap veremediği sorularla yaşayan hipster, eski kafalıların dünyasından zaten çok uzakken Hip'in dünyasında da düşmanlık, rekabet ve nefret ile karşılaşmıştır, dolayısıyla yaşadığı izolasyon tehlikelidir ve onu gerçekten de çıldırtabilir.)

Hip, "anlamak" fiili için "kazımak" kelimesini kullanır çünkü ne bilgi ne de hayal gücü kolay elde edilen şeyler değildir, bunlar unutulmuş deneyimlerin acısına gömülüdür dolayısıyla kişinin onları "kazıyarak," bulması gerekir; kişinin dış dünyayı algılayabilmesi için durmaksızın kendi derinliklerini kazıması gerekir. Bu eylem oldukça önemlidir çünkü eğer kendi derinliklerini kazımasan, eski kafalılar üzerindeki üstünlüğünü kaybedersin (Kezâ, hip, bir acının, bir suçun, bir utancın ya da arzunun bilinçaltından çıkmasına izin vermiş, eski kafalı ise bunla yüzleşme cesaretini bulamamıştır). Hip olmak donanımlı olmaktır ve eğer donanımlıysan bir başkasının seni alt etmesi zordur. Ve elbette kişi alt edilmeye, yenilmeye, kendine duyduğu güveni yitirmeye, isteğini kaybetmeye, eylemler dünyasında iktidarsız kalmaya çok fazla gelemez. Neticede bu bir anlamda ölüme

yaklaşmak demektir ve bu duruma gelen Hip'in bir sonraki hamleyi yapabilecek enerjiyi toparlayabilmesi çok daha zordur keza Hip bir kez dağıldığı zaman elinde verebilecek bir şeyi kalmaz ve kimse artık onunla iş yapmak istemez. Hipster için dehşet bu demektir- dağılmak – keza enerjisi tükense bile arayışa son veremez. Hip'in erdemli bir şekilde yaşlanacağının garantisi yoktur- güç sahibi olmaya dair o eski hayale çok erken kapılmıştır; o, Ponce de Leon'un altın çeşmesini peşindedir, altının orgazm anlamına geldiği gençlik çeşmesi.

Dolayısıyla tükenmek, bir anlamda kafayı sıyırmaktır, bu durumun ne anlama geldiği ancak deneyimlendiğinde anlaşılabilir, bu konuda tahmin yürütmek mümkün değildir. Keza Hip'in döngüsel kelime dağarcığında, "tükenmek, yorgun düşmek, yenilmek," aynı zamanda kafayı sıyırmak anlamına da gelir ancak çoğu ilkel dil de olduğu gibi, Hip dilinde de bir kelime temelde bir semboldür ve Hip'in deneyimini algılama biçimine göre onlarca hatta yüzlerce anlama gelebilir.

V.

Yeni bir felsefeyi, yeni bir dil yaratılmadan anlamak mümkün değildir ama yeni ve popüler bir dil de her zaman felsefesini yansıtacak diye bir kaide yoktur. Bu durumda, kendi özel dilini, bohemlerin ya da lümpen proletaryanın tuhaf dilini geride bırakarak kuran Hip'in hayat görüşünü eşsiz yapan nedir diye sorabilirsiniz.

Yanıt, insan doğasını incelemekle hiç ilgilenmeyen Hip'in içindeki psikopatik öğedir daha da iyisi Hip, insan doğasını geçmişten gelen standartlar doğrultusunda yargılamaz. Keza Hip, her yanıtı, yeni bir alternatif ve dolayısıyla yeni bir soru olarak görür, Hip basitliği değil karmaşıklığı vurgular. Bu yönüyle de geleneksel anlamdaki ahlaki sorumluluğu bir tarafa bırakır çünkü eylemlerimizin sonuçlarının öngörülemez olduğunu ve dolayısıyla yaptığımız şeyin iyi mi kötü mü olduğunu bilemeyeceğimizi, yaptığımız işe enerji aktarıp aktarmadığımızdan emin olamayacağımızı, işin aslı gerekli enerjiyi aktarmış olsak bile nihai sonucun ne olacağına dair bir fikrimiz olmayacağını söyler.

Dolayısıyla insan iyi ya da kötü olarak görülmez; her insan olasılıklar topluluğu olarak görülür, bazıları diğerlerinden daha olasıdır (Hip'in içinde gizli bir kişiliğin daha olduğuna dair görüş) ve bazı insanların kendi içlerindeki olasılıklara daha kısa sürede ulaşabilme kapasitesine sahip oldukları düşünülür, yeter ki kişi kendi dinamiğinin bu olduğunu bilip doğru zamanda hamle yapabilsin. Bu noktada, Hip ile Eski kafalının koşullara yaklaşımlarındaki farklılık ortaya çıkar. Hip, koşulların insana hükmettiğini düşünür keza insanın içerisinde bulunduğu koşullar, kişiliğinden daha önemlidir. Belli koşularda gerçekleştirilecek eylemin başarılı ya da başarısız olmasının, kısmen kişinin karakterine bağlı olduğu doğrudur ancak eylemin nasıl sonuçlanacağı da gelecekte o kişinin karakterini belirleyecektir. Hem kişiliğe hem de koşullara hükmeden şey ise kişinin ne kadar enerjiye sahip olduğudur. Dolayısıyla sürekli birbiri ile çelişen duygular taşıyormuş gibi görünen karakter kendi varoluşunun izole olmuş gerçeklerinden başka bir gerçeğin olmadığı mutlak görecelilik evrenine girer. Metafizik bir kestirim yapacak olursak, sanki kavramsal olarak bir Gerçek

olan evren, ki bilimin ve felsefenin nihai amacı bu evrenin gizini ortaya çıkarmaktır, değişip duran bir gerçekliğe dönmüştür ve sürekli değişen bu gerçekliğin kanunları yaşayan her şey tarafından her an yeniden yazılır ancak kuralları belirleyen çoğunlukla insandır ve insan artık yeni ortaçağın zirvesine yükselmiştir ve burada gerçek, insanın dün ne hissettiği ya da yarın ne hissedeceğine dair beklentisi değildir; gerçek, artık insanın "şimdiki zamanın," süreğen doruğunun her anında hissettiği şeydir. Bunun sonucunda da insan değerlerinden ayrılır, benlik toplumun Süper-egosundan kurtulur. Hip'in tek ahlakı, kişinin, eğer mümkünse, istediği zamanda istediği yerde istediği şeyi yapmasıdır- tam bu noktada Hip ve Eski Kafalı'nın savaşı başlar-Hip'in temel mücadelesi kendisi için mümkün olanın sınırlarını kaldırmaktır, bunu sadece kendisi için yapar çünkü buna ihtiyacı vardır. Ancak kişi kendisi için mümkün olanın alanını genişletirken, diğerleri için de alanı genişletmiş olur dolayısıyla her kişinin sadece kendi arzusunu doyurmaya yöneldiğini söyleyen nihilist bakış kendi içinde antitezini, yani insanların iş birliği yapmak durumunda kaldığı gerçeğini de barındırır. Eğer etiği "Kendini bil" ve "Kendin ol" cümlelerine indirgersek, Hip etiğini Socrates'in ölçülü olma ve geçmişin tecrübelerine muhafazakar bir tavırla saygı duyma yönündeki etiğinden radikal bir biçimde ayıran onun ölçüsüz olmaya yaptığı vurgudur ve Hip'in, şimdiki zamana duyduğu hayranlıkta bir çocuksuluk vardır (ve gerçekten de geçmişe saygı duymak demek kişinin geçmişte yaşanan bir dizi çirkin olayın, mesela devletlerin yaptığı toplu katliamlar gibi, sonuçlarına da saygı duyması demektir) Hip'in içinde pozitif bir tutum barındırdığını doğrulayan da zaten şimdiki zamana duyduğu bu hayranlıktır çünkü onun nihai mantığı Marquis de Sade'ın seks, özel mülkiyet ve aile konuları için sunduğu o unutulmaz çözümden bile üstündür; Sade, tüm erkeklerin ve tüm kadınların diğer tüm erkeklerin ve kadınların vücudu üzerinde mutlak ama geçici hakları olduğunu söylemişti- Hip'in nihilizmi son noktada tüm sosyal sınırlamaların ve koşulların kaldırılması gerektiğini söyler ve bu teklifin içindeki pozitif tavır, ancak bu koşullar kalkarsa insanın ölüm saçan bir varlıktan ziyade daha yaratıcı bir varlığa dönüşeceği ve kendine zarar vermeyeceğidir. Hip'i, günümüzde muhafazakar ve liberal kesimlere hitap eden otoriter felsefelerden ayıran tam da budur- yirminci yüzyılda insana duyulan inanç kaybolmuştur ve otoritenin tavrı da bizi kendimizden alıkoymasıdır. Bizi kendimize döndürmeyi hedefleyen Hip

ise, bireysel şiddetin bedeli ne olursa olsun, içimizdeki barbarı olumlar keza bireysel şiddet eylemlerinin, Devletin kolektif şiddetine yeğ olduğuna inanmak, insan doğasına ilkel bir arzu duymayı gerektirir; şiddet eylemlerini, olgunlaşmaya hazırlayan katarsis olarak görebilmek için kişinin gerçekten de insan oğlunun yaratıcılık olasılığına da sahip olduğuna inanması lazımdır. Hipster'ın mutlak cinsel özgürlük arzusunun içerisinde gerçekten farklı bir dünya kavramı barındırıp barındırmadığı ayrı bir konudur ayrıca Hipster nefretle yaşadığı için, aralarında kitlesel katliamı doğru bulduğuna dair görüşlerini kendi duygularına hitap eden bir dilde aktarabilecek, ilk etkili liderin peşine takılıp gidebilecek süvariler de mevcuttur. Ancak ruhsal anlamda bir sürgün olmanın çaresizliği düşünüldüğünde Hipster, en tepkisel, en radikal hareketlere dahil olmaya da adaydır dolayısıyla çok sayıda Hipster'ın toplumun yarattığı dehşeti kavramaları da olasıdır keza radikal, ifade edemediği muhalifliğinin bedelini öfke ve hayal kırıklığıyla, kaçırdığı fırsatlarla ve düşüncelerinden dolayı yaşadığı zor zamanlarla ödemiştir, farklı cinsel arayışları olan kişi, bu tip kişileri reddetme üzerine kurulu toplumun bitmek bilmeyen düşmanlığından ötürü kendi amacından sapmak zorunda kalmıştır; dolayısıyla bu insanlar, kendilerini dışarıdan ve içeriden kontrol eden muhafazakar gücün insafsızlığını, zalimliğini birebir yaşarlar. Ve Hipster bu denli baskı altındayken, toplum onları reddederken aslında kendi durumunun, insanlık durumunun abartılı bir halinden daha fazlası olmadığını görebilir ve eğer o özgür olacaksa, o zaman herkes özgür olmalıdır. Evet, bu mümkündür, keza Hip'in kalbi kriz anında cesur olmak gerektiğini vurgulamasıdır ve cesaretin, hayatı daha fazla yaşayabilmek için gerekli olduğunu düşünmek memnuniyet vericidir.

Hipster'ı nasıl bir gelecek beklediği hakkında spekülasyon yapmanın çok da mümkün olmadığı ortada. Elbette ortada belli ihtimaller var ve en temel ihtimal, Hip'in organik gelişiminin, Zencilerin Amerikan hayatında egemen bir güç olup olmayacaklarına bağlı olduğu. Zenci, hayatın çirkinliğini ve tehlikelerini Beyaz'dan daha iyi bildiği için, eğer eşitliğini kazanırsa muhtemelen potansiyel bir üstünlüğe sahip olacak, bu o denli korkulan bir üstünlük ki korkunun kendisi iç siyasetin dramına dönüştü. Tüm muhafazakar siyasi korkular gibi bu da öngörülmeyen sonuçlara duyulan korku keza Zenci'nin eşit olması, her Beyaz'ın psikolojisinde, cinselliğinde ve ahlaki değerlerinden ciddi bir değişim anlamına gelecek.

Zenci'nin ortaya çıkması mümkün olursa, Hip de fiziksel olarak silahlanmış bir isyan olarak patlayabilir ve cinsel gücü, Amerika'daki organize her gücün cinsellik karşıtı kurumlarına çarpıp, ortalığı içi boş, iki yüzlü kitlesel konformizmin daha fazla işe yaramayacağı düşmanlıklar, antipatiler ve yeni çıkar çatışmalarıyla doldurabilir. Böyle bir durumda eğer liberaller, Amerika'da her görüşten insana yer olduğu yönündeki iddialarını ispat edebilirlerse o zaman Hip, resmin içerisinde renkli bir figür olarak yerini alıp, özümsenir. Ama durum böyle olmazsa ve Zencinin yükselişine eşlik edecek ekonomik, sosyal, psikolojik ve ahlaki kriz katlanılmaz bir hal alırsa, işte o zaman milyonlarca liberal bugüne kadar başlarından savuşturmakta başarılı oldukları siyasi dilemmalarla ve insan doğasına dair kabul etmek istemedikleri bir görüşle karşı karşıya kalacak. Örneğin Güneydeki okullarda ırk ayrımına son verme konusuna bakalım, buna tepki gösterenlerin, sorunun ırk ayrımı değil, melezleşme sorunu olduğunu söylediklerinde gerçeği liberallerden daha iyi gördüklerini anlıyoruz. Ancak kafası profesyonel liberallerin boş laflarıyla körleşmiş olan ortalama bir liberale göre, melezleşme mevzu bahis değildir çünkü ona Zencilerin böyle bir şey istemediği söylenmiştir. Nasıl ortalama Amerikalı komünist Stalin mitine siyasal olmaktan ziyade ruhsal ihtiyaçlarla tutunuyorsa, liberal de Zencinin ve hatta zenciye tepki gösteren Güneyli Beyazın iyi birer liberal olabileceğine inanmaktaki nedeni ruhsaldır. Liberalin kabul etmeye tahammül edemediği şey toplumun dış görüntüsünün altındaki nefrettir, toplum o denli adaletsizdir ki belki de insanların hafızalarına gömdüğü kolektif şiddetin miktarı bünyede barındırılamayacak kadar fazladır dolayısıyla kişi daha iyi bir dünya istiyorsa nefesini tutmalıdır keza önce gelecek olan daha kötü bir dünyadır ve dilemma şu şekilde olabilir:

Bu kin ya nihilist bir biçimde açığa çıkacak ya da totaliter devletin kanlı arıtmalarının parçası olacaktır.

VI.

Yarattığı dehşet ne olursa olsun Yirminci Yüzyıl hayatı kendi nihai alternatiflerine dönüştürmesi açısından oldukça heyecan verici bir yüzyıl. İnsan son savaşın siyahlarla beyazlar arasında mı, kadınlarla erkekler arasında mı, çirkinle güzel arasında mı, yoksa asilerle kanun koyucular arasında mı çıkacağını merak ediyor. Ancak radikal kanat geleceğin de monoton ve umutsuz olacağı düşüncesini o denli özümsedi ki, hayal kurmayı tamamen bırakma tehlikesi içine girdi. İnsan içindeki yaratıcı çaba güdüsünü hisseder ve eğer hayatın anlamının ne olduğuna dair yabancı ama tutkulu bir güdü görünürde cahil olan, sömürülmenin, zalimliğin, şiddetin, öfkenin ve şehvetin en ağır hallerini tecrübe etmiş insanlardan çıkıyorsa ve aynı güdü hayatları bitmek bilmeyen bir işkenceyi andıran bu insanları hayatta tutmuşsa o zaman Zencinin, gerçeğin kuyruğunu, radikalden daha sağlam kavradığını söyleyebiliriz ve eğer durum buysa radikal hümanist fenomeni geliştirme konusunda başarısız olabilir. Keza devrimci dönemler yeniden gelirse neo-Marksist'in insanın ekonomik ilişkilerini, psikolojik ilişkilerine dönüştürecek ve yeniden üretim ilişkilerine bakıp, bunlar üzerinden cinsel ilişkilerini kavrayacak bir analiz yapması gerekiyor ta ki Yirminci Yüzyılda kapitalizmin krizlerinin, kitlesel anlamda yaşanan psikolojik bir dengesizlik pahasına ekonomik dengesizliğini çözmeye uğraşan toplumun bilinçdışı davranışlarından kaynaklandığını anlayana kadar. Bu durumda Das Kapital'in destansı görkeminin, bizleri yaratmaya, felakete, büyümeye, yıpranmaya ve isyana sürükleyen kurumların dayanılmaz eziyetini de görebilen daha Tanrısal bir yere oturması gerekecek.

BEAT KUŞAĞI ÜZERİNE

1967-69

Kenneth Rexroth

I.

1954–55 yılının kışında Amerika; ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan bir idare / yönetim sorununun tam içindeydi. Artık, var olan tek tip hayat modeli, alternatifsiz yaşam biçimlerinin tıpkılıkları (bir anlamda Viktoryacılık ve de Edwardcılık) yavaş yavaş başkalaşıyor ve yerini yeni gelen kavramlara bırakıyordu. Bundan bir değişim süreci diye de bahsedilebilir, bir değişim sürecinin başlangıcı: Endüstri çağı! Kömür ve demirle beslenen mekaniğin sömürüsü artık yerini elektronik, bilgisayar ve otomasyona bıraktığı noktada başlayan yeniçağ. İşte tabanın bu sarsılmaz unsurları tüm sosyal ve entelektüel getirileriyle, bir devrimin zeminini de peşi sıra getirmişti. Ancak bu zaman değin çok az insan gerçekte neler olduğunu anlayabilmişti/r.

Kore Savaşı'nın bitimi sonrasındaki zaman diliminde Amerika, küçük denebilecek bir ekonomik depresyonun içine sürüklenmişti. Bu Savaş; teknolojik anlamda niteliksel bir ilerlemeyi ve bunla beraber diğer tüm etmenlerden geri kalmayı temsil ediyordu. Buna paralel, küçük birçok neden, artık moral bozar hale de gelmişti. Böylesi bir savaşı her yirmi beş senede ancak bir defa gerçekleştirebilirsiniz. Akademik ve entelektüel kuramlar; sol, sağ ve merkez olarak bölünmüş, cesaret varlığını yitirmiş ve McCarthycilik[2] zaman içinde tüm

2 McCarthycilik veya Amerikalılar için Kızıl Panik, 1940'lı yılların sonunda başlayıp 1950'li yılların sonuna kadar A.B.D.'de devam etmiş anti-Komünist kuşkuculuğunu belirtmektedir. Terim, adını A.B.D. senatörü Joseph McCarthy'den almaktadır. Bu dönemde, çeşitli durumlardan ötürü çeşitli insanlar Komünist ya da Komünist sempatizanı olmakla suçlanmış, özel ve devlet kurumlarınca saldırgan soruşturmalara maruz kalmıştır. Bu dönem zarfında, birçok insan işten atılmalara, kariyerlerinin yok edilmesine, hatta tutuklanmalara maruz kalmıştır.

itibarını kaybetmişti. Binlerce genç erkek, Kore Savaşı'ndan artık var olmayan hayallerinin kırıklıklarıyla yıkılmış bir şekilde geri dönmüş ve kendilerinin üstü olan kuşakla da artık anlaşamamaya başlayıp bu üst kuşağı dışlama yoluna gitmişlerdi. Kendi aralarında şöyle bir söylev vardı: "Burnunuzu bir işe sokmayın ve asla gönüllü olmayın ve asla otuz yaşından büyük birine inanmayın." Bu en kaba anlamda gruplar arasında baş gösteren iletişimsizliğin ilk örneğiydi. Sadece kafa tutan mantıklarını hâlâ kollayan yaşlı kuşağa karşı saygı gösteriliyordu, hepsi bu; onlara sorular soruluyor ve akıl alınıyordu. Tıpkı ordunun Kore'de neredeyse tam anlamıyla bir moral çöküşüne varmasının yıllar sürmesi gibi yavaşça. Dönemin yaşlı entelektüelleri de aslında altlarında patlamaya hazırlanan volkanın varlığından haberdar falan değillerdi.

McCarthycilik, eski Amerikan sentezinin çöküşünün bir dışavurumuydu. McCarthy'nin küçük bir Wisconsin şehrinden, daha önceleri radikal ilerici La Follette[3]'nin yurdu olan eyaletten geldiği Wall Street'e, New York ve New England'ın siyasal ve kültürel kuruluşlarına, ayrımcı, karşıt orta sınıfa olan itimatsızlığıyla, eski tarımsal halkçılığın en uzlaşmaz sözcüsü olduğu sıklıkla belirtiliyordu. Orta batı küçük çiftlik sahibi toplumunun, küçük kasaba bağımsız tüccarlarının ve taşra bankerlerinin ekonomik güç kazanabilecekleri tüm kapılar kapalı ve sonsuza dek kilitliydi. McCarthycilik, Orta Avrupa'da Yeşil Devrim denen şeyin, güçsüzlük içinde kendini parçalayıp yutmasının son dışavurumuydu.

McCarthycilik sloganlarının çoğu, bugünkü John Birch Topluluğu[4]'nunkiler gibi, eskiden bütünüyle farklı anlamlara sahipti ve eski Amerika'nın biçimlendirilmesine yön gösteren fikirlerdi. Bu içerik daha sonra boşaltıldı ve saldırgan bir itimatsızlıkla ve yeni, başarılı topluma biçim veren aydın fikirlerle değiştirildi. Zirvede, Amerika bir çeşit saltanatın ellerindeydi. Devletin gemisi, kendi dümenini kendi yönetiyordu. İkinci Dünya Savaşı'nı sadece çocuklar kadar bilen bir kuşak yetişiyordu. O savaşın verdiği umutların ve sözlerin bir tanesi

3 Robert Marion La Follette

4 Komünizm Paranoyasının Topluluklaşmış hali, bu kuruma göre Komünizm Amerika'nın her yerine sızmış olabilirdi, en güvendiğiniz politikacı hatta "başkan" dahi komünist olabilirdi.

dâhi anlaşılmamıştı. Rusya'nın da Birleşik Devletlerin de "bomba"ları vardı. Ve tüm ulusları uçak taşıyıcısı ve ordu karargâhı haline getirmek için dünyayı aralarında bölüşmeye çabalıyorlardı.

Kore Savaşı kanlı bir beraberlik ve toptan bir moral bozukluğuyla sona ermişti. McCarthy, gücünün doruk noktasındayken -birkaç istisna hariç- Amerika'nın entelektüel ve manevi liderleri, aslında McCarthy'yi desteklemeseler bile, ona meydan okumaktan korkmuşlardı. Akademik cemiyetlerin hepsi McCarthy ve düzinelerce yerel cadı avı ve devletçe desteklenen soruşturma komisyonları tarafından hem parçalanmış hem de yıldırılmıştı. McCarthycilik; gençlere, yaşlıların ahlâki çöküntüsünü başka her hangi bir şeyden çok daha fazla gösteriyordu. Üniversite profesörleri, derslerini "yorum yok" tepkisiyle dinleyen, sessiz bir kuşakla yüz yüze olduklarından şikâyetçiydiler. Kamusal hayattaki nihilizm, genç entelektüeller arasındaki nihilizm biçiminde yansıtıldı. Esasında pek çok üyesi eski komünistler olan entelektüel kurumlar büyük ölçüde McCarthy'yi destekliediler. Yetkide nihilizm, tepkide nihilizme yol açtı. Tıpkı 19.yy. Rusya'sında olduğu gibi.

Ellilerin başında, bütün edebi editörler ve akademisyenler, dünyaya "isyanı deneyimleme çağı"nın sona erdiğini söylemek için çok meşgul olduğu halde, benim de aralarında olduğum, oldukça az sayıdaki eleştirmen belirtmeye başlamıştı ki, bu slogan tek başına, kuşaklar arası iletişimin çöküşünün nasıl başarılı olduğunu gösteriyordu. Tüm bu olup bitenler yeni bir hareketin milâdına işaret ediyordu. Aslında sanıldığının aksine bu hareketin başlangıç noktasını Beat Kuşağı yazarları oluşturmuyordu. Kerouac, çok basmakalıp bir roman yayımlamıştı; Ginsberg, William Carlos Williams'ın yavan, tuhaf küçük taklitlerini yazıyordu; Burroughs'un kendisi bile modası geçmiş çalışmalarının yayımlanabileceğini düşünmüyordu. Tecrübesiz yazar, doğuştan yetenekli bir Dadaist olan Gregory Corso'ya The Harvard Advocate[5]'teki gençler tarafından kullanışlı, pratik bir eğlence olarak, oyalayan bir maskot gibi müsamaha gösterilmişti.

San Francisco, Amerika'da hüküm süren gidişatın uyuşmazlık sürecinde yöresel edebiyat ve sanata sahip olan tek topluluğu ifade ediyordu. Otuzlu yıllarda, siyasi güçlü Sol'la beraber güçlü bir ticaret

5 Okul bünyesindeki dönem dergilerinden biri.

birliği şehri olmuştu, ki henüz bu köktenci faaliyet, Amerikan Komünist Partisi'nin kuramcı diktelerinden dikkate değer biçimde bağımsızdı. Belki de bunun asıl sebebi, liderlerin çoğunun bir kuşak önce Batı Sahili'nde çok güçlü olan IWW (The Industrial Workers of The World – Dünya Endüstri İşçileri), anarşist sendikacı "One Big Union – Tek Büyük Birlik" hareketinden geliyor olmalarıydı. Savaş sırasında, vicdani protestocular için California'nın dağları ve ormanları boyunca çalışma kampları kurulmuştu. Bu çocuklar, yapraklarıyla San Francisco'ya indiler. Ve Kızıl Otuzlarda aktif olmalarına rağmen, anti-Bolşevik değil, ancak anarşist ve barışçı olmuş olan San Francisco yazarları ve sanatçılarıyla tanıştılar. Savaş sürerken, bu barışçıların ve anarşistlerin toplantıları dikkatle sürdürüldü. Savaş sona erer ermez, San Francisco yazar ve sanatçılarından bir grup, beş yıl içerisinde tüm o sosyalist ve komünist organizasyonların tertip ettiğinden çok daha iyi olan, halka açık mitingler düzenleyerek bir Anarşist Hareket başlattı. Bu gruptan Waldport, Oregon'daki vicdani protesto kamplarından gelen sanatçılar, San Francisco'daki kültürel faaliyetlerin büyük çoğunluğunu oluşturan insanlar oldular. Ki bu kültürel faaliyetler şimdiye kadar; bir radyo istasyonu, üç küçük tiyatro, bir dizi dergi ve bugünkü toplumun yazar ve sanatçılarına liderlik ettikleri düşünülen bir miktar insanla sürdürülüyordu. Ve bu, sözde Beat yazarlarının ellilerin başında keşfettikleri olumlu çevreydi.

Büyük olasılıkla Beat Kuşağı ile ilgili, çağdaş kültürdeki diğer fenomenlerden daha fazla yanlış anlaşılma ve yanlış bilgi vardır. Bu, sansasyonel basının, Beat yazarları fırsatını ganimet bilip onları kendi dünyalarında yeniden düzenlemek konusunda çok hızlı ve başarılı oldukları gerçeğinden kaynaklanıyordu. Allen Ginsberg'e aşılanan aleni kişilik, yeterince cüretli olsaydılar, Time dergisi editörlerinin olacağı türden bir kişilikti. Fransızların halüsinasyon satıcısı dedikleri Beat yazar, Madison Caddesi'nin Devrimci Bohem Sanatçı tasarısıydı. Yanlış ideale aldanmak gerçek yazar için her zaman bir cezb taşısa da bunun gerçekle neredeyse hiç bağlantısı yoktu. Onlar düşmanlarının aldanışlarına layık olarak daima alkış ve fayda sağlayabildiler.

Beat Hareketi ile ilgili gerçeklere dayanan tarihi yanlış bilgiler uçsuz bucaksızdır. İlk olarak, Beat Hareketi, dört istisnai yazar haricinde gerçekte hiç var olmamıştır. Bu istisnalar elbette ki; Allen Ginsberg,

William Burroughs, Jack Kerouac ve Gregory Corso'ydu. İkincisi, bu yazarların San Francisco'yla bağlantıları yıllar boyunca çok az olmuştu ve şehri hiç görmemişken bile bohem entelektüeller arasında oldukça tanınıyorlardı. Aralarında en büyük yaşa sahip olan William S. Burroughs, 1950'den hemen sonra diğerlerini, birlikte ilk kez New York'a getirmişti. O sıralarda Kerouac ve Ginsberg, Columbia'da öğrenciydi ve Gregory Corso, Harvard Üniversitesinde takılmaktaydı. Birkaç yıldır çok bilgili bir grup genç adam, St. Louis'de, Neurotica adında bir dergi yayımlamaktaydı. 1952 civarında, editörlerden ikisi, Jay ve Fred Landesman, New York'a taşınmış ve San Remo Cafe'den bir blok uzakta geniş bir tavan arası stüdyosu açmıştı. O zamanlar San Remo Cafe, Greenwich Village'ın çok yakınından ya da uzağından olan bohemlerin uğrak yeriydi. Kerouac, Ginsberg, Corso ve Burroughs'un, New York'un edebi bohem topluluğuyla bağlantı kurdukları ilk yer Landesmanlar'ın stüdyosuydu. Hareket'in bu aşamasıyla ilgili birkaç roman yazıldı. Clellan Holmes - Go; Clellan Holmes'un bu romanı haricinde bu romanların hiçbiri kayda değer biçimde olay üzerine yoğunlaşmaz fakat dışlanmışlığın, isyanın ve tiksintinin ilk savaş sonrası kuşağını genel bir biçimde betimler.

San Remo Cafe'nin etrafındaki New York sahnesinin sorunu tümden bir akılsızlıktı. Orada tiksinti haricinde hiçbir şey yoktu. Ginsberg ve Kerouac öğrencilik dönemlerinde San Francisco'yu ziyaret etmeye başladılar ve tatillerinde ülke içinde başıboş dolaşırken üzerlerinde oluşan etki, patlayıcı bir özellik taşıyordu. 1956'da Gallery Six'in mal sahiplerine, soyut dışavurumculuğun başlangıç noktasını oluşturanlardan birine, Walter Lowenfels'un bir okumasına sponsor olup olmadıklarını sordum. Lowenfels, San Francisco'da bir salon açamıyordu çünkü Smith Kanunu'nu ihlalden itham altındaydı.[6] Daily Worker'ın Philadelphia basımının editörüydü ve yirmilerinin sonuy-

6 Amerikan Yüksek Mahkemesi önceleri, şiddet ve zor kullanarak hükümeti devirmeyi savunan görüşleri cezalandıran Smith Kanunu özgürlükleri sınırlayan bir kanun olarak görmezken, daha sonraki yıllarda bu ölçütü geliştirerek, konuşma ile eylem arasında net bir ayırım yapmıştır. Nitekim Yates Davasında, Yüksek Mahkeme, Smith Kanununun soyut düşünce açıklamasını değil, somut eylemleri yasakladığını, daha açık bir ifadeyle hükümetin yıkılması gerektiği soyut düşüncesini değil, hükümetin zor yoluyla yıkılmasını öngören somut eylemleri yasakladığını kabul etmiştir. (Hazırlayan)

la otuzlarının başlangıcında Paris-Amerika'da bilinen bir modernist şairdi.(Henry Miller'ın Black Spring'indeki Jabberwohl Kronstadt'tı.) galerinin mal sahipleri otoriteye karşı gelme şansını yakaladıkları için oldukça sevinmişlerdi. Kırk yaşının altında kimse Lowenfels'i şair olarak bilmiyordu fakat herkesin şaşkınlığı ile, bu geniş galeri onun okumalarını dinlemek için gelen insanlarla tıka basa dolmuştu. Bir sonraki okumalar ise tarih yazdı. Şehrin(San Francisco) öncü şairlerinin liderliğinde bir geçit töreniydi bu. Bu şairler: Robert Duncan, Brother Antoninus, Philip Lamantia, Lawrence Ferlinghetti, Michael McClure ve şehre yeni gelmiş olan dört genç adam: Gary Snyder, Philip Whalen, Gregory Corso, Allen Ginsberg'di. Burada ilk olarak Ginsberg, iki hafta boyunca heyecanlı bir büyülenme halinde üzerinde çalıştığı Howl'u okudu. Etki kelimelerle anlatılamazdı. Yeni bir folk ve dinleyicilerle şair arasında yeni bir folklorik ilişki yaratmıştı.

Gallery Six okumalarının Beat Hareketini başlattığı söylenir. Aslında tek bağlantı Ginsberg'in kendisidir. Gecede Kerouac da takdim edilmiştir ancak periyodik bir kargaşa yaratmak haricinde geceye pek katıldığı söylenemez. Halka açık şiir okumaları, San Francisco'da 1920'deki kadar eski, düzenli bir gelenek halini almıştı ve Komünist Sanatçı ve Yazarlar Organizasyonu olan John Reed Club'da ve onlarla yarışan bir sosyalist grup olan Jack London Club'da belli başlı bir çekici unsur haline gelmişti. Şiir okumaları, Randolph Bourne Birleşmiş Barışçılar Konseyi ve daha sonraları San Francisco Anarşist Hareketi tarafından savaş boyunca ve on yıl sonrasına kadar çoğunlukla (büyük ölçüde Musevi işçilerin kardeşlik organizasyonu olan) Aibeter Ring'de gerçekleştirilmişti. San Francisco Şiir Merkezi birkaç yıl boyunca San Francisco Devlet Üniversitesi'ne taşınmış biçimde varlığını sürdürmüştü. Savaştan kısa süre sonra yıllık Şiir Festivalleri ve hicivli müzikal eleştiriler başlamıştı. "The Poets" Follies – Şairlerin Delilikleri, Weldon Kees ve Michael Grieg yönetiminde güzel striptizci Lily St. Cry'ın T.S. Elliot'ın Ash Wednesday'ini okuduğu sahne gibi bölümlerle, hali hazırda ardı ardına üç yıldır gösterilmekteydi. Kenneth Patchen, Lawrence Ferlinghetti ve Ben çoktan yerel caz kulüplerinde şiirleri, caz eşliğinde okumaya başlamıştık. (Büyük basçı ve besteci Charles Mingus savaş yıllarında San Francisco'nun pek çok sanatçı ve yazarlarıyla yakın ilişki içindeydi.)

Daha yaşlı şairler, anarşist ve barışçı harekette yıllarca faaliyet göstermiş, savaş boyunca vicdanlı protestocular olmuş ve kasaba kamplarında ve hastanelerde çalışmışlardı. Gençlerden ise Philip Whalen ve Gary Snyder Oregon ve Washington'daki IWW[7] hareketinin içinde yetişmişlerdi.

Bu arka planda Zen Budizmine karşı, Kerouac ve Ginsberg tarafından paylaşılan çok yüzeysel ve büyük ölçüde uyduruk bir merak, hep hayal edildiği gibi değil de, Amerikan askerinin savaş sonrası dönüşüyle Çin, Japonya ve Kore'yle kurulan bağlantı sonucu ortaya çıktı. Doğu kültünün San Francisco üzerindeki etkisi kısmen bu bağlantıya özgüydü. Körfez bölgesinde başarılı biçimde büyüyen geniş Budist cemaatler mevcuttu. Bunlar, çoğunlukla Japon cemaatleriydi, ama onlar kadar Kafkas cemaatleri ve yaygın olan diğer cemaatlerle de bağlantı halindeydiler. Ben, Budizme ilgi duyarak geri dönen sadece bir asker tanıyorum. San Francisco entelektüel topluluğuyla benim haricimde hiçbir bağlantısı yoktu ve akademik bir Buddha bilimciydi. Diğer taraftan, California'da Allen Watts, Gerald Heard, Christopher Isherwood, Aldous Huxley ve ben, ve Seattle'da ressam olan Mark Tobey ve Morris Graves, savaş yılları boyunca özellikle tefekkür hayatının dirilişinde, doğu inancının merkezini oluşturuyorduk. Çoğumuz seminerlerde, tartışma gruplarında ve inziva odalarında genç insanlara elementleri, pasif direniş tekniklerini ve meditasyonu öğreterek rehberlik ettik. Bu faaliyetler tabii ki farklı şekillerde ve daha geniş bir kapsamda hâlâ devam etmektedir. Gary Snyder rahipliğe atanmış bir zen keşişidir ve Hindistan, Çin, Japonya'nın şiirini ve dinsel edebiyatını öğrenmiştir. Jack Kerouac'ın davetsizce evime geldiği geceyi hep hatırlayacağım. Bir sürahi ucuz Porto Şarabı'yla, yere, Gary Snyder'ın yanına oturup bir Zen Budisti olduğunu ilan etti ve fark etti ki odadaki herkes en azından bir doğu dili biliyordu.

Kerouac'ın San Francisco kültürünü bu açıdan betimlemesi Dharma Bums (Zen Kaçıkları)'da eğer kasıtlı olsaydı, kötü niyetli bir iftira olabilirdi. O sadece aslında anlamaya yeteneksiz olduğu insan güdüleri ve inançları karşısında kendi kafası karışmış cehaletinin bir ifadesiydi. Bu, kendini Kerouac'ın şöhretinin neredeyse eksiksiz parlaklığını izah eden bir gerçeklik gibi sunan cehaletti. Genç insanlar

7 Industrial Workers of the World, Dünya Sanayi İşçileri

artık onu okumuyordu ve bu "gerginliği" ilahlaştırmanın gülünç olduğunu düşünüyordu. Bu sadece gerçeğin yanlış anlatılması değildi ama güdülerin yanlış anlaşılması, öz yapının çarpıtılması ve karmaşık fikirler konusundaki cehaleti, ki bunlar neden bahsettiğini gerçekten anlayan insanlar tarafından daha fazla okunmamasına neden oldu. Post-modern kültürün dünya görüşü ve bunun San Francisco versiyonu, özellikle şimdilerde milyonlarca genç insanın ortak malı haline geldi. Ki bu Kerouac'ın karakterlerinin hayrına olacak biçimde hiçbir gerçek benzerlik taşımıyordu.

San Francisco arenasındaki diğer etki, 1941'den beri Big Sur'da yaşayan ve San Francisco yazarları tarafından bilinen Henry Miller'dı. Ben, Ginsberg ya da Kerouac'ın onun yazdıklarının çoğunu hiç okuyup okumadıklarından şüpheliyim. Bir keresinde onu ziyaret etmek için kıyı boyunca otostop yaparak 200 km yol gitmiş ve Miller tarafından kabul edilmemişlerdi. Miller'ın hayli olumlu ve güçlü dini inancı ve hayata karşı sevgisinin beat nihilizmiyle hiçbir işi yoktu.

Sırası gelmişken "Beat-nik" kelimesinin San Franciscolu köşe yazarı Herb Caen tarafından yaratıldığından bahsetmeliyim. "Beat" terimi be-bop müzisyenleri arasında yaygın argo bir deyimdi. Ve sıklıkla "acayip-o biçim" veya diğer be-bop argoları gibi zıt anlamlarda kullanılırdı. Ancak genellikle içsel anlamda yitik-bitkin anlamına gelirdi. "Beat Kuşağı" terimi ise ilk kez eşanlamlı olarak Clellan Holmes tarafından New York Time Magazine'deki bir makalede ve benim tarafımdan New World Writing'de kullanıldı. Bu makalede benim o zaman o dönemdeki şairlerin en genç kuşağı -experiment and revolt'un yeni çağı- hakkında yazdığım diğer makaleler, Ginsberg ve Corso'yu, Charles Olson'u, Robert Creeley'i Denise Levertov'u, Lawrence Ferlinghetti'yi, Robert Duncan'ı, Brother Antoninus'u ve pek çok diğer şairi kapsıyordu. Bu, günümüze dayanan talihsiz bir zincirdir. Bu insanların hiçbirinin hayal edilen beat hareketiyle yapabileceği bir şey yoktu. Onların yazdıkları, en geniş çeşitlilikteydi ve onlar sadece ticari uygarlığın ahlakının reddini ve Amerika'da 40'lı yıllarda gerici kuşak ve 30'lu yıllarda proleterler tarafından bastırılan Uluslararası Modern Şiir tabirine dönüşü paylaşıyorlardı.

William Carlos Williams ve Ezra Pound, ama daha çok Williams

interbellum[8] yıllarından beri yaşamını sürdüren eskiyi anlayamayan modernistlerin üzerinde olduğu gibi, bu grubun tamamı üzerinde güçlü bir etkiye sahipti. Bu grup; Louis Zukofsky, Walter Lowenfels, Sam Beckett, Kenneth Patchen ve Ben'den oluşuyordu. San Francisco kültüründe çok önemli olan bir diğer etken ise Londra ve Paris'le kurulan ilişkinin New York'la kurulandan çok daha sıkı olmasıydı. Friscolu entelektüeller ilk İspanya İç Savaşı sürerken, Londralı anarşistlerle bağlantı kurdu ve tüm ikinci dünya savaşı boyunca bu birbirini tutma durumu Sir Herbert Reid, Alex Comfort, George Woodcock, Charler Wrey Gardner, Tambimuttu ve diğer insanlarca sürdürüldü. Örneğin Ben, ilk kez Denise Levertov'un bir şiirini okudum. O sırada o Essex'te bir Land Girl[9]'dü. Ve ben onu, Billericay'da üç aylık şiir dergisi yayınlamakta olan Charles Ray Gardner'a posta yoluyla tanıttım. George Barker 40'lı yıllarda Big Sur'da yaşadı. Dylan Thomas iki uzun dönemini San Francisco'da geçirdi.

Editions de Minuit ve Pierre Seghers'in Poesie gibi Fransız Direniş Yayınları; Amerikalılar, Afrika'yla ilişki kurmaya başlar başlamaz küçük miktarlar halinde Amerikan askeri postasına düştü ve daha küçük miktarlar en başından beri azar azar gelmekteydi. Simone Weil, Sartre, Camus gibi yazarlar ve Char, Frenaud, Rousselot, Seghers, Follain, Guillevic gibi direniş şairleri, New York edebiyat çevreleri onlara dair hiçbir şey bilmiyorken dahi San Francisco'da okunuyorlardı. Frisco'daki insanlar İspanya İç Savaşı günlerinden beri Simone Weil ile mektuplaşıyorlardı.

Bunların hepsi Beat Kuşağının sadece küçük bir bölümünü oluşturduğu dünya çapındaki post-modern entelektüel kültürün ve bir kısım entelektüel amatöre dair bir çeşit yanlış anlamanın ve onları takip eden sansasyonel basının edebi gazetecilerinin ortaya çıkardığı tablonun tamamlanışını takdim ediyordu. Gençliğin süregelen isyanı, yeni radikalizm, öncülerin demokratikleşmesi; pek çok kültürel temelde, yaşam tarzındaki temel değişikliklerde, esas itibariyle yeni

8 Özellikle 1901-1910 arası doğan dolayısıyla her iki dünya savaşına da giremeyen kuşak.

9 Birinci Dünya Savaşı sırasında kurulan ve kadınlardan oluşan Çiftçi Topluluğunun her bireyine verilen ortak isim. (Hazırlayan)

bir uygarlığın ortaya çıkışında dünya çapındaki devrimin bütün çehrelerini oluşturuyordu. Allen Ginsberg, bu yeni uygarlıkta ayakta kaldı. Ve bugün Tel-Aviv'de, Kalküta'da, Moskova'da, bu uygarlığın en önemli şahsiyetlerinden biri oldu! Fakat boynunda asılı duran Beat Kuşağı levhası, o zamandan beri düşmüş durumdaydı. 1960'dan sonra sadece aşırı tutucular ve küçük Balkan ülkelerindeki yaşlı komünist bürokratlar Beat-nik tabirini kullandı.

Beat denen hareketin anlamı neydi? Amerikan edebiyatı ve kültürünün gelişimi üzerindeki etkisi neydi? Öncelikle kendi kendine hazır olda bulunan, ticari, çapulcu ve kanlı bir toplumdan gelen savaş sonrası gençliğine dair kütlesel ayrılığın bir biçimiydi. Kerouac'ın "Yolda"sı en iyi satanlar listesine girmişti. Geniş bir kitle olan beyaz yakalılar için dedektif hikâyeleri, kovboy romansları ve erotik dergilerin amacına hizmet ediyordu. Gri fanilalı varoşlar ise hızlı arabaların, kolay kadınların ve içkili partilerin olduğu bir hayal dünyasına kaçış halindeydi. Jack Kerouac'ın bu dünyası esasında yükselen değişken uğraşların dünyasıyla aynı değerlere sahipti. Bütün o uyuşturucu, eşcinsel fuhuş, orji edebiyatı ufak lümpen iktidarın seçkinlerinin, küçük ünlüler ya da kendini beğenmişler grubunun pembe dizileri ve westernleri yayımladığından beri, 10 yıldır kendi olaylar zincirini takip etmekteydi. Yaşamları yavaş yavaş Eğlence Edebiyatına benziyordu. Kerouac'ın gençliğin üzerindeki, gençliğin isyanı üzerindeki, kendilerini gerçekten ayrı tutanlar üzerindeki etkisi asgari düzeydeydi. Aslında genç suçluların her sınıfı Cle Elum, Fort Dodge, Tucumcari liselerinin yakınındaki büfelerde huzur bozucu davranışlarına terk edildiler, otostopla Frisco'ya gittiler ve North Beach'de Kerouacçılık oynadılar. Ancak bu akım Roma'daki Galyalılar gibi tarihe karıştı. Bu mevziiyi uzun süre koruyamadı. Devam ettiği sürede, bu akımı eski bohemlikten ya da dünyada mevcut olan ayrılıkçı kültlerden ayıran belli özellikleri vardı. Hayatı yadsıyordu. Eşey cinsten tiksiniyordu. Alkolü sadece bilinçsizlik için kullanıyordu. Beat sendromunun teşhisi kolaylaştırıcı belirtisi, Kerouac'ın ve Burroughs'un kitaplarında son derece açıkça belirtilmiştir: Kadınlara karşı aşağılama. Beat çabası, bir kıza yapılan muamelenin, birinin tesadüfî bir homoseksüel sikişe aleni bir rahatlıkla yaptığı muameleyle aynı olmasını sağlamaktı. 1957 kışında North Beach'le ilgili ilginç bir durum, genç kız intiharları dalgasıydı. Bunlardan biri On The Road'daki kahramanlarının birinin metresiydi.

Birkaç yıl önce Meksika'da başka bir adam bir partide William Tell'i oynarken karısını öldürmüştü. Bu tür anlamsız bir nihilizm, yeni bir ahlâk, bir tür yeni sosyal sorumluluk ve yepyeni son derece erkek ve son derece kadın bir cinsellikle beraber -her ne kadar herkesin saçı uzun olduğu için aşırı tutucular hâlâ rahatsız oluyorsa da- yükselen gerçek isyan eğilimi tarafından bertaraf edildi.

Burroughs özel bir örnektir. Eserleri, edebiyat veya benzer düşük öneme sahip dallar için değil, sosyal tarih için kaynak olmuştur. Ayrıca var olan çılgınlığı tahrip eden çok sayıda yazardan birisidir. Corso, başka bir özel örnektir. Tecrübesizlerin hemen hemen tümü gibi onun da edebi edebiyatla küçük bir bağlantısı vardı. Gümrük memuru olan Rousseau[10]'yla kübizmin kökleri arasında bağlantı da kurulabilir. Ancak ilişkiler tesadüfîdir. Şayet bir fark aranacaksa onların Rousseau'dan etkilendikleri söylenebilir. Kesinlikle tersi değil. O mümkün olduğunca fotografik resimler yapmak istemiştir. Bu, Corso'nun büyük bir şair olmadığı anlamına gelmez. O sadece Rousseau'nun büyük bir ressam oluşu kadar şairdir.

Dört beat yazarından en önemlisi Ginsberg'dir. Howl[11]'un nüshaları yüz binlerce satmış, en uygar dillere ve yarı uygar olanların pek çoğuna çevrilmiştir[12]. Gerçek bir Vatikan kelâmıdır, bir nebinin heyecanlı bir Musevi Peygamberi'nin sözüdür ve edebiyatta en yakın benzerleri Hoşea ve Jeremiah'dır. Uzun yıllar boyunca Amerikalı öğrenciler arasında olağanüstü biçimde popüler olmuş ve sosyal aldatma (Amerikan yaşam tarzı) komplosuna karşı gelişlerin desteklenmesi ve birleştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Ginsberg'de, Kerouac ve Burroughs'da bulunan hayata karşı nefret, nihilizm, bilinçsizliğe övgü, cinsel tiksinti veya sosyal ziyankârlık yoktur. Onu televizyonda gösteriş yapmaya ve uyuşturucu ve homoseksüellik hakkında Bolşevik bürokratlarla provoke edici münakaşalarda bulunmaya götüren belli bir çocuksu saflığı asla kaybetmemiştir. Bir bakımdan, özellikle

---

10 Yazar Fransız ressam Henri Rousseau'dan bahsetmektedir. Kendisi ve bu konuyla ilgili dönem anekdotlarını okumak için bkz; Bohemler, Dan Franck, Türkçesi; İsmail Yerguz, Sel Yayıncılık, Ocak 2009, İstanbul.

11 Bkz. 6:45 Yayın, Uluma, 2008 İstanbul, Çeviri: Şenol Erdoğan

12 Bkz. Üstteki Dipnot.

de bastırılamaz gençliği sebebiyle Colin Wilson'a benzer. Angries[13] ve Beatler arasındaki en büyük fark Amerikalıların, sosyal yapıyı tümüyle reddetmesidir. Onlar tüm kenardakiler her ne iseler, hepsini yıkmak istiyorlardı. Daha da önemlisi hepsi -Kerouac ve Burroughs bile- The Revolution of The World denen mücadelenin öncüleriyle ilgiliydiler. Saldırıyla, kaosla ve Ginsberg ve Corso vesilesiyle dilin devrimci faydası vasıtasıyla insan hassasiyetinin yapısının ıslah edilmesiyle mantığın ve söz diziminin eski kalıplarının devrilmesiyle ilgiliydiler. Bu son cümle neredeyse tamamen, sürrealist teorisyen André Breton'a aittir ve Beat şairlerince şiddetle hâlâ var olduğuna inanılmaktadır. Diğer taraftan, Ben, en önemli Angries'lerle yapılan bazı röportajları elime geçirdim. Bu konu hakkında soru sorduğunuzda söylediklerinizden hiçbir şey anlayamadıklarına şahit olursunuz. -Bir Fransız modası, kurbağa ve salyangoz yemek gibi.- Bir Amerikan televizyon muhabiri düşüncelerini en rahat ifade edebilen Angrie ile ne hakkında konuştuğunu anlamaya çalışarak geçen uzun bir mücadeleden sonra dünyanın her yanında yayınlanan şu açıklamayı yaparak bu uğraştan vazgeçmişti: "Öyle sanıyorum ki serseri Galsworthy gibi bu işin üzerine gider ve yazmayı bitirirsem çok daha öfkeli olacağım." Beatlerin bütün kabahati daha popüler bir kitleye erişmek için uygarların temel değerleri dediğimiz şeyleri ilk reddedenler oluşlarıydı. Ancak unutulmamalıdır ki esasında onlar çok kuvvetli bir sosyal harekete ufak bir odak, dünya çapındaki yeni bir dalgada bir dalgacıktılar.

13 "Angry Young Men", metin dahilinde 'Angry' olarak kullanılacak: politik görüşleri anarşizme varan bir radikallik barındırmıştır, sosyal yabancılaşmaları ortaya dökmek ve net ve sert biçimde dönemin toplum yapısını eleştirmişlerdir. Tam olarak 1950 ortalarındaki İngiliz yazara ve oyun yazarlarına verilen isimdir. Leslie Allen Paul'un otobiyografisinden alıntılama olan Angry Young Men, İngiltere'nin beat kuşağı olarak yer zaman ve pasif kalarak lanse edilmişse de hiçbir zaman ve şekilde bir jenerasyon olamamışlardır ve yazarları da bu tür bir gruplaşmayı reddetmiştir, ama gene de beat kuşağı ile ilintileri üzerine yazılmış çizilmiş ve hatta iki akımı aynı kitapta toplayan antolojik çalışmalar yapılmıştır. Kendilerini pek başarılı bulamadıklarını açıkça ifade eden yazarları, '60'larda tamamen bireyselleşmiş ve tabiri caiz ise unutulup gitmiştir. Dönemlerinde beat kuşağının Amerika'da ilk çıkış yaptığında alaya alınışlarından çok daha ağır bir alaycılıkla karşılaşmışlardır. Yazarları arasında: John Wain, Kingsley Amis, Colin Wilson, John Braine, J. P. Donleavy,, Thomas Hinde, George Scott, John Osborne sayılmalıdır.-(Hazırlayan)

II.

En önemlisi eski eleştirel standartlara göre en iyisi olmasa dahi günümüz Amerika'sındaki en belirgin edebiyat kitaplarda ya da ispatlanmış edebi dergilerde bile değil –şiir okumaları hariç, teksirlenmiş broşürlerde, rock gruplarının şarkı sözlerinde, protesto şarkılarında- edebiyatın başlangıcında hüküm süren usul gibi, dinleyici ile doğrudan ilişki biçiminde görülmektir. Okuma ve yazma sanatı zihinlerden bir gecede silinebilirdi. Ve bu şairler ve şiir dinleyicilerinin en genç neslinin şiirinde ve hatta düzyazısının büyük kısmında bile pek de büyük bir fark yaratmazdı. Bu, eskileri böylesine bozan bir gençliğin yeni dünyasıydı. Adil olmak gerekirse bu, kesinlikle onların meydana getirdiği bir dünya değildi. Onun içinde yabancılaşmış ve korkmuşlardı. Pek çoğu ne olduğunun farkına varmaktan tümüyle acizdi.

Son birkaç yıl Amerika'daki Yeni Sol'a, gençliğin isyanına ve özellikle de Berkeley'de ve tüm kampuslarındaki anti-Vietnam protestolarında baş gösteren free-speech movement[14] gibi kitlesel bir olaya dair kitaplarda daimi bir akıma şahit oldu. Bu kitapların hepsi istisnasız 30'lu yılların ideologları ya da ağır ağır kaybolan Marksist hizipsel grupların içinde yetişmiş biraz daha genç insanlar tarafından yazıldı. Hepsi de ne ideolojik ne de politik olan dünya çapındaki bir hareketi bir başka çağın programlı hayallerine benzetmek istiyorlardı.

Bugün şahit olduğunuz şey hayatın kalıplarında derin bir değişim ve hatta bu değişimin imkânlarında çok daha büyük bir değişimdir. Bu, tüm milletleri –kızıl Çin hariç derim- Beatnikleri, Gammlers[15]'ı, Stilyagi[16]'yi, Provos[17]'u, Hippileri etkiledi. Ki bunlar

14 Berkeley University'de yönetimin özgür politik düşünce ifadesine karşı uyguladığı baskıcı tavra karşı gelişen karşı-tavır.(Hazırlayan)

15 1960-70'lerde –net olarak 1964-68- Almanya'sındaki karşı kültür oluşumlardan biri, salt sanrısallar uyuşturucularla ilgilerinden dolayı dropout olarak da anılırlar, aslında bunlara dönemin Almanya'sının *hippie*leri demek en net olanıdır. (Hazırlayan)

16 1950 komünist Rusya'sında sistem karşıtı isyancı gençlik hareketi, bir diğer anlamda dönemin hipsterleri olduğu da söylenmiştir kaynaklarca. (Hazırlayan)

17 Net olarak Dutch Provo dememiz gerek, Provo hareketi olarak

sadece Amsterdam'da değil, New York East Village'da, Frisco'da Haight-Ashbury'de ya da Londra Nothing Hill'de görülmekteydi. Suistimal dönemleri sadece, aşırı tutucuların ve gericilerin becerdiklerini düşündükleri kalıplaşmış formüllerle ne yaptıklarından bihaber oldukları şeytan çıkarma ayinlerini tasvir ediyordu.

İngiltere, özel bir durumdur. İngiliz toplumu her şeyi hazmedebilen bir yapıdır; merasimleri, monarşiyi, lüksü ve malikâne safahatını ve sıkıcı Büyük Britanya Komünist Partisi'ni. Bugün Teddy Boy[18]lar orta yaşlarını sürüyor (bu Rexroth'un ileri yaşına denk gelmekte -bugün Rexroth gibi Teddy'ler de ölü- Haz.), Angries öğle yemeklerini Reform Club'da yiyor ve artık genç olmayan Mod[19]'lar ve Rocker'lar homojen ve homojenize eden bir toplum tarafından sindiriliyor. Carnaby Sokağı hâlâ sistemin bir parçası ve sadece kalpaklı İngiliz askerlerine olan rağbet gibi bir tür turist çekmeye teşvik konumundadır. Büyük Britanya'daki ayrılığın alt-kültürü, toplumun tüm katmanına metastazla yavaşça nüfuz eden bir çeşit Fabian[20] anarşizmidir. Bir başka

anıldılar, bu da aktif karşı-kültür yapılanmalarından biriydi-bunlar da gammlerslar gibi rock menşeili oluşumlar- Almanya da İngilizlerin Mod'ları gibi bir anlamda, peşi sıra önce "nozem"leri sonrasında ardılları hippileri hazırladılar demek doğrudur. Nozemler ise daha çok karşı-kültür değil de bir alt-kültür hareketi olarak anılmalıdır, bunu da net olarak anlatmak için İngilizlerin Teddy Boy vakasına benzetmek tam yerinde olur; jean, deriler, rock n roll falan işte. (Hazırlayan)

18 Yukarıda da bahsettiğimiz İngiltere'nin Rock'n Roll'un doğuşundan önceki gençlik hareketi...

19 Mods & rockers'lara bir de Gangler eklenmelidir, bunlar gene dönem İngiltere'sinin –bu dönem dediğim de 2. Dünya Savaşı'ndan sonra oluyor doğal olarak- sub-culture-alt-kültür- gençlik oluşumlarındandır, bizim mahalle çetesi olayına fena benzer aslında ama bizde mahalle çetesi yoğun bir arabeskin etkisindedir, hoş ortak tarafları ise net olarak onların da alayının maço –fena halde- olmasıdır. Bu hareketler genelde kasabanın bar köşelerinde, bizim tabirimizle sokağın kenarında toplanan insanların anılmasıdır işte, çok şey gelmesin kimsenin aklına öyle devasa akımlar değildi bunlar, slacker nasıl bugün ne ise ve hatta grunge... (Hazırlayan)

20 Fabianizm; Bir anlamda demokratik sosyalizme inanan, adını "Fabian Derneği" adlı dernekten alan siyasal akım. Fabian Derneği 1883-1884 yıllarında Londra'da küçük fakat çok etkili birkaç kişi tarafından kuruldu. Adını, Romalı konsül ve komutan Fabius Cunctator'dan almıştı. General Fabius, düşmanı ile doğrudan doğruya savaşa girmek yerine, onu yıpratarak son zafere ulaşmak istemesiyle ün yapmış başa-

gerçekliği ve geçerliliği yoktur ve modern toplumun özündeki derin ve sürekli genişleyen bölünmenin İngiliz dinleyicilerine açıklanmasını zorlaştırmaktadır. Bir Amerikan başkanının, itibarlı bir Amerikalı Anarşist, eleştirmen, psikiyatr, kentçi, eğitimci, Paul Goodman, Sir Herbert Read gibi bir şövalye ya da İngiliz İmparatorluğu düzeninin bir üyesi olan John Lennon, Bob Dylan gibi olduğunu hayal edebilir misiniz?

Açıkçası, her ulus, genç-kültürünü sindirmek noktasında tam bir başarı elde edemedi. Üzerinde titredikleri ananelerin denetim mekanizmasıyla tartaklandılar, ve vergi ödeyen insanlar ordusuna dâhil edilmek istendiler ve edildiler de... Yunanistan, Fas, Cezayir gibi ülkelerde sadece dış görünüşleri sebebiyle insanların bu ülkelere girmeleri engellendi. Gümrük yetkilileri onların "düşman" olduğu konusunda hiç şüphe etmiyor! Şayet bu insanların sayıları çok daha fazla

---

rılı bir askerdi. Fabian Derneği'ni kuranlar arasında George Bernard Shaw, Sidney Webb, Annie Besant gibi ünlü kişiler vardı.

Fabiancılar, 1889 yılında Webb'in editörlüğünü yaptığı Sosyalizme Doğru Fabian Denemeleri (Fabian Essays in Socialism) adı kitabı yayınladılar. Fabiancılara göre, Fabian Derneği sosyalistlerden kurulu bir dernekti ve amacı "fırsat eşitliği olan ve toplumun ekonomik kaynaklarının ortak mülkiyeti ve demokratik denetimi yolu ile tüm birey ve sınıfların ekonomik imtiyazları ile ekonomik güçlerinin ortadan kaldırıldığı bir düzen kurmak"tı.

Fabiancılar, önce Liberal Parti ile Muhafazakâr Partiyi kendi sosyalist düşünceleri ile etkilemek istediler. Fakat sonradan ayrı bir işçi temsilcisi komitesi kurdular. Bu komite 1906 yılında İşçi Partisi'ne dönüştü.

Fabiancıların temel yöntemi, barışçı yollarla, toplumda sosyalist inanç ve düşünceleri geliştirmekti. Kullandıkları yöntemler, seminerler, konferanslar, broşürler, kitaplar, tartışmalar gibi eğitimsel tekniklerdi. Kullandıkları savlar kuramsal olmaktan çok, pragmatikti.

Mevcut çalışma koşullarının yetersizliği, sömürü oranının yüksekliği, ücretlerin düşüklüğü gibi sorunlar özellikle üzerinde durdukları konulardı. Çözüm yolları olarak da demokratik usullerle yapılacak denetimleri, sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılmasını ve belli sanayilerin ulusallaştırılmasını öneriyorlardı.

Zaman içinde İşçi Partisi'nin iktidara gelmesi Fabian Derneği'ni çok güçlü kıldı. Sınıfsız bir topluma yönelen gelişme ve değişme doğrultusunda, etkin düşünce ve eylemleri demokratik bir çerçevede uygulamaya aktaran önemli niteliği ile tarihe geçti. Fabianizm, bir anlamda demokratik sosyalizmin uygulaması özelliğini koruyan bir düşünce akımı niteliği taşımaktadır.

olabilseydi net olan şey ülke sınırlarının ortadan kalkacağıdır.

Bu, onların Enternasyonalist ve Barışçı oldukları anlamına elbet gelmez. Dahası böyle ve benzer bir soru sorulmamalıdır ki cevabı yanlış gelecek pasif bir ortama teşvik etmesin. Ortadaki şey -olan şey- ideolojik terimlerle açıklanamaz. İdeolojiler, -sözde- sosyal gerçekleri şematize etmede başarılı görülebilirler ama asla gerçeklere uymazlar ve ayağa olmayan ayakkabı örneklemesi kendileri için kullanılabilir. Hitler'in tüm dünyayı fethettiğini ve tüm belgeleri ve Marx'ın yazılarındaki hakikatlerin tümünü gizlediğini düşünün. O zaman endüstriyel ilerleme insan benliğini yabancılaştırma[21]da başarısız olmaz mıydı? Kapitalist sistemin insani değerlere bakmadan genişlemesine ya da daha başka -ve fazla- çöküşlere artık gerek olur muydu? Emek etkisinin sermaye yatırımlarına oranının ve bunla beraber elbette kâr oranının düşüşü durdurulabilir miydi? Ekonomik sistem mensuplarının büyük çoğunluğu için en düşük yaşam tatminini dahi sağlamaktaki başarısızlığı, yaşam kalitesindeki esaslı bir değişim için sürekli artan bir taleple sonuçlanmaz mıydı? Tüm bunlar, hatalar ve bozulmuş kehanetlerle dolu olan bir raf dolusu kitaba aşina olmaya mı dayanmaktadır? Devrimci bilinç, Marksizm alfabesinin derslerinin bir sonucu değildir. Bu, modern toplumdaki ümitsiz çelişkinin bir çeşit ifrazatıdır ve Marx'ın bunu kabul edip etmediği son derece belirsizdir. Aslında herkesin bildiği gibi Marx, Ibsen'in kendi çocukluğundaki uysal bohemciliğindeki her hangi bir papaz kadar hoşgörüsüzdür.

Günümüz neslinin şansına, 1848'den 1948'e kadar olan yüz yıl, bütün ideolojilerde toptan bir iflasa şahit oldu. "Geçmişin devrimleri", der; Teilhard de Chardin[22]: "ekonomik ve politik hedefler güdüyordu ancak yüzyılın ikinci yarısı, hayatın kalitesini ve anlamını değiştirme yönünde devrimci bir mücadeleye şahit olacak." Devrimin geçmişe sünger çekilerek başlayacağını idrak etmedikçe devrim

21 Burada aslında "asimile" demeyi düşündük, ama demedik...

22 Pierre Teilhard de Chardin, Fransız arkeolog, yazar, felsefeci, düşünür. Cizvit okulunda eğitim aldı, yaşamının sonu olan 1899'a dek Cizvit örgütünde kaldı. Kahire'de profesörlük yaptı ve rahiplik hakkı kazandı, Bergson üzerine çalıştıkça evrim yasalarına derinlemesine eğildi, kiliseye Darwin'i sokmaya çalıştığı iddialarıyla suçlandı, pozitivist evrim kuramının sözcüsü oldu...

anlaşılamayacaktır. Hâlâ bulunduğu makamı terk etmeyen yaşlı bir Troçkist taraftarı kampusta koşuşturan öğrencinin idarecisinden makul bir lider olacak değildir.

Bugün dünyanın her yerinde tamamen yeni bir yaşayış tarzı gelişiyor. Birkaç yıl boyunca ben bunu ayrılığın alt kültürü olarak adlandırmıştım fakat artık böyle değil. -artık rekabetçi bir uygarlık-. Artık bu "eskinin kabuğu içinde yeni bir toplum." Bu, kitaplar veya programlar vasıtasıyla değil, üretim metotlarındaki gelişim vasıtasıyla gerçekleşti. Bu, hiç değilse yaşama karşı yapıcı bir tepki olması ihtimallerinde sürekli artan bir demokratlaştırmanın olduğu, bilgisayarla işletilmiş, transistorla donatılmış otomasyon dünyasına, sanayi sonrası ya da kapitalizm sonrası ekonomiye iyice dâhil olmuş insanların toplumuydu.

Toplum bilimlerinde demokratlaştırma, Amerika'daki pratikte ne anlama gelmektedir? Bütün bir alt kültür şiiri rock gruplarını, halk türkülerini, çöp heykelciliği, pop kolâjları, topyekûn bir cinsel özgürlüğü ve doğaçlama bulunmuş kostümleri alışkanlık olarak sıradanlaştırdığında ne olur? Herkesin resmi olarak profesyonelleştirilmiş kültüre katılabildiği bu edebi ve sanatsal faaliyet ilişkisi nedir? Kurumsallaşmış olanlarla ile ayrılıkçı olanlar arasındaki ilişki nedir? Belli ki gençlik bir şeylerden kopuyor ve gidip öteki olana tabi oluyor, fakat tabi olduğu ne, ötekinden gerçekten farklı olan ne?

Amerika'daki geleneksel akademik şiir sanatı kuşkusuz gelişmektedir. Bu türdeki şairlerin pek çoğu -aslında hepsi- yılda 8.000 dolardan 30.000 dolara kadar ödeyen üniversitelerde iyi işlere sahiptir. Kitapları satmamaktadır ama kurumsallaşmış şiir çevrelerindeki okumaları en az vodvil kadar kazandırmaktadır. Kendini ispatlamış bir şair bir yerde bulunmak için talep eder ve ücreti 500 dolardan 1.000 dolara çıkartabilir. Böylelikle üst basamaktaki konser yıldızlarının topuklarına yaslanmış olur.

Toplu şiir okumalarının başka bir havası vardır. Ferlinghetti, Ginsberg ve Bob Dylan bir başka dünyadan başka bir dünyaya tek köprüyü oluşturmaktadır. Dylan'ın satışları ne durumdadır bilemem ancak Ferlinghetti'nin Coney Island of The Mind'ı 1969 itibariyle tek başına 250.000 kopya satmıştı. Kitap yılda 45.000'in üzerinde satti, doğu

ve daha küçük demir perde ülkelerindeki korsan baskılar hesaba katılmasa bile en azından, İsveç, Danimarka, Polonya, Fransa, İtalyan, Alman, İspanyol, Çek ve Slovak dillerine çevrildi. Felinghetti'nin diğer kitaplarının tümü yılda 20.000 satt. Ginsberg'in Howl'u sadece Birleşik Devletlerde 200.000'in üzerinde satt. Kaddish 30.000, Reality Sandwiches 20.000 satt. Ginsberg'in diğer dillerdeki baskıları ise sayılamayacak kadar çoktur. Dylan Thomas'ın satışları hâlâ (sanırım artık gerisinde kalmıştır, D.T) Ginsberg, Ferlinghetti satışlarına eşittir ki, O Amerikan tarihindeki -Büyük Britanya'da değil- en popüler yer sahiplerinden biriydi.

Bob Dylan, Joan Baez gibi insanların ve önde gelen rock gruplarının efsanevi kazançları vardır. Peter, Paul ve Mary, Judy Collins gibi gece kulübü çevrelerine geçenler bile hâlâ aslında işten ayrılıp işsizlik ödemesi ve sosyal yardımı alanlarla aynı hayatı yaşıyorlar, aynı değerlerle ve aynı tatları alarak ve hatta onlar yurttaşlık hakları ve sivil özgürlükçü mücadelelerde daha faaldir. Söylenmek istenen şudur ki: Fakirlerin Charlemagne'den daha iyi yaşadığı zengin bir toplumda herkes etik olabilir. Aristo, kendi Nkomakhos'a Etik'ini Yunan şehir devletlerinin özgür vatandaşlarının ahlaki davranışlarıyla sınırlandırır. "Köleler," der; "etiklere uyamaz -arzuları kendilerine ait değildir-" yurttaşlık hakları mücadelesinin başlangıcından beri Amerika'daki ahlaki protestonun büyük patlayışının sebebi, insanların şimdi iyi olmaya -agresif şekilde- muktedir olmalardır. Kuzeyde bir üniversiteden ayrılıp Güneye çalışmaya giden bir genç kızın başına, olası bir cinayet haricinde ciddi hiçbir şey gelmez. Ailesinin onu reddettiğini düşünemezsiniz. Asla açlıktan ölmez. İlginç bir hayat yaşar ve geri dönerse okulda idol falan olarak karşılanır ve hatta burs alır. İyi bir toplumda, çok sayıda insan; etiğin, şiir, caz ya da benzer şeyler gibi zevk olduğunu keşfedecektir. Sadece zengin bir toplumda film yapımcılığı önemli bir yer tutabilir. Kenneth Anger, Stan Brakhage, Bruce Conner, James Broughton'un filmlerinden biri Ulysses'a dayanan James Joyce'tan daha masraflıdır. Bu film yapımcıları (burada yapımcı prodüktör olarak algılanmasın, Amerikan yeraltı sinemasında yönetmen titri kullanılmaz, onun yerine kendilerine film maker ismi verilir –Hz.), hayat parolası "yağmurda bırakamayacağın hiçbir şeye sahip olma" olan Gary Snyder ya da Maria Callas[23] kadar kazanmak

23 Amerika'da doğan, Yunan soprano. 1950'li yılların ve belki tüm za-

zorunda olan Joan Baez kadar bu sahnenin parçasıdır.

Onların büyük cirolarından çok daha önemli olan Ginsberg, Ferlinghetti, Gary Snyder tarafından yapılan okumaların tanrı vergisi yeteneğin neredeyse tüttüğü ve şişelenip satılabileceği kitle gösterileri oluşlarıdır. Artık çok basılmayan yeni alt-kültürde bu şairler bir hayat tarzı bulmuşlardır. İnsanlar geceleri pek çok kahvehanede ve kamuya açık alanlarda bir araya gelip The Jefferson Airplane, The Greatful Dead, The Only Alternative ve Other Possibilites gibi rock gruplarının plaklarını, protesto kayıtlarını ya da Bob Dylan, Baez gibi country şarkıcılarının plaklarını ya da modern jazz müzisyenlerinin; Ornetta Coleman, John Handy, Cecil Taylor, Archie Shepp plaklarını döndürmekte ya da kongalara, atonal gitar ritimlerine yüklenip kendi şiirlerini okuyabilmektedirler. Genellikle bu şiirlerin o andan sonra pek bir hayatları olmamaktadır (Elbette bu, her şiir ya da her şair için geçerli bir belirtme değildir, nitekim yazarın kendisi de aynı şekilde bu olanlara kendi anlatışına yakışacak şekilde söyleyecek olursak "alet olmuştur" - Hz). New York'un East Village'ı, San Francisco'nun Haight-Ashbury bölgesinin karşılaştırılmalarında, bazen ülkenin her bir yerinde türeyen küçük oluşumlar, esasında mahalle ahalisi, bir araya gelip, kendi şiirlerini teksir edilmiş yayınlarını çıkartmaktadırlar. (aslına bakılırsa bu en direkt anlamda "underground yayıncılık" olmaktadır. Türkiye'de en çok ve en yanlış kullanılan bu ifadenin az da olsa doğru kullanılması açısından burada da belirtilmesinde fayda vardır belki –Hz.) dönemin neredeyse tüm dergileri bu şekilde üretilmektedir.

Köken savaşını kazandıran eski Fransız Kanada'sı tehdidi gibi, bu da yalnızca eski kafalılardan daha çok yaşayarak ve daha çok üreyerek kazanılması umulan bir devrimdir. Birkaç yıl içerisinde insanların çoğu yirmi beşinin altında olacaktır. Bu dünyada ekonomik problemler yoktur. Bu Theobald sonrası insanların (bkz; Theodism) dünyasıdır ve modern refah devletinin şimdiden fiilen garantilediği, yeterli azlıkta nafaka geliri sağlama konusunda görevini yerine getirmektedir. Bu insanların ayrılmalarını sadece kabul etmekle kalmamakta bununla övünmektedir. Kimse işsizlik sigortasını almaya yetecek ka-

---

manların en çok tanınan ve başından geçen sansasyonel olaylarla ses getiren sopranolarından biridir.

dardan fazlasını çalışmamaktadır. Yaşam standardı tamamen katkısız fazlalıklardan -bir yılda dönem modasına uygun iki tane kot, çokça pirinç ve kuru fasulyeden oluşan sosyal yardım mutfağı, galonu 1,30 dolara şarap ve ottan- ibarettir. Plak ve kitapların temini nasıl yapılmaktaydı bilmiyorum. Çalıntı olmaları muhtemel. Resimler ve şiir gibi sanatlar küçük ev sanayinin sahici ürünleridir.

Şayet sanatı demokratlaştırırsanız en azından öncelikle standartlarını zorunlu olarak düşürürsünüz. Her hangi biri çöp heykel, serpme boyama ya da kolâj yapabilmektedir. Her hangi biri Dylan kadar iyi şarkı söyleyebilmektedir. Her hangi biri San Francisco'daki dükkânlarda Özgür Şiir Hareketi tarafından ifşa edilen şairlerin çoğu kadar iyi yazabilmektedir. (Bir kasap dükkânında "bedava şiir, lütfen alınız" uyarısını görmeniz mümkündür). Lenin, herhangi bir aşçının ülkeyi yönetebileceği zamanın gelebileceğini söylediğinde, kendisinin çok iyi bir aşçı ya da çok iyi bir yönetici olabileceğini söylememiştir.

Buna rağmen, neredeyse yeni bir sanatsal ve edebi değerler-kriterler gurubu zuhur etmektedir. Her yönüyle farklı bir toplumun kişiler arası ilişkilerini ve beraberinde getirdikleri -sömürü karşıtı- değerleri aksettirmişlerdir. Her yönüyle farklı bir biçimsel estetik içindeki ve tüm o görünüşteki kaos içindeki, yeni bir biçimsel kavram olan bu sonuçların ve yeni yargıların ortaya çıktığı görülebilmektedir. Sosyalist iktidarın 50 yılı insanlığın kendine yabancılaşmasını sona erdirmemiş fakat görünüşe göre ilerletmiştir. Özgür Şiir Hareketi'nin, Homers'ın ve hatta T.S. Eliot'ın birden bire ortaya çıktığını düşünemezsiniz.

Şiir muhtemelen metaya dönüştürülmesi en zor olan sanat olması sebebiyle folk-rock ve caz ile birlikte bu dünyadaki yaşamın odağıdır. Aynı şekilde önemli bir neden de çağdaşlığın reddi esasında sosyal yaşamın evrensel riyakârlığına dini bir meydan okuma olması ve tüm sanatlardan öte şiirin dini değerlere, kendine has, direkt ve büyüleyici anlamlar kazandırabilmesidir. New York metrosunun nebisi olan Allen Ginsberg tarafından kaleme alınmış olan Howl bunun en büyük göstergesidir. (Yazarı ve şiir, Mesihçi geleneğin devamı olarak değerlendirilir, özellikle Yahudi şiir ve yazın geleneğinin bir devamı.) Ve bu insanlar gerçekten de bir çok teolojik değere sadık

kalıp teozofiye yönelmişler ve hayatlarını bu şekilde yaşamışlardır.

Böyle bir kültürde, hele ki bizimki gibi bir refah toplumu dâhilinde var olmuşsa, ekonomik sorunlar Lenin'in Devlet'inde olduğundan daha hızlı biçimde solar. Genç neslin anlamlı şiiri, umutsuz bilimin tenkitlerinden tamamen kaçmaktadır. Bunlar, Mükemmel Toplum'a davetsizce hatta Beyaz Saray'daki her hangi bir davete geri çevrilmeden girebilen insanlardır da. Onlar sibernetik geleceğin sosyal akıbetini benimsemişlerdir.

Büyük belanın bir kutbunun ya da diğer kutbunun yerine geçen politik organizasyonlar bu alt-kültürü başarısız toplantılarla kullanmaya çalışmaktadır. Tıpkı Progressive Labor Party tarafından sezinlenmeyen büyük Vietnam protestoları, Students Democratic Society ya da geçitlerini kameraların önüne yığan diğer herhangi bir küçük Neo-Bolşevik grup gibi. Broşürlerini basıp "mücadeleye liderlik etme"nin mekanik modelini göstermektedirler ancak onlar, çok büyük bir hareketin kuyruğundaki çok küçük asalaklardır. İdareyi ellerine geçirdiklerinde ve insanlarını karşı gelmeye mecbur ettiklerinde tarafsız kaldıklarını gördüler. Amerika'nın gençliği ya da dünyanın geri kalan kısmı Vietnam Savaşının jeopolitik sebeplerle başkan Mao ya da Ho Chi Minh ya da Kremlin menfaatine tümüyle insani ve ahlaki sebeplerle protesto etmektedirler. Savaşı yaşlı adamların masaları üstünde, pirinç tarlalarındaki erkeklerin ve kadınların üzerine dayanan kürsülerde ve silahların gerisinde yaptıkları bir savaşmış gibi seyretmektedirler...

Beat Kuşağı'nın Arketipi
Neal Cassady

Denver'in piçi. Beat Kuşağı'nın "movement"ı ve efsane kahramanı. Gerçekten bir sokak çocuğu gibi yaşadı, sevgili babası hep yanındaydı elbet, çocukluğundan itibaren sokaklara ait oldu, hep yürüdü, hiç yerinde duramadı, duramazdı da. Kerouac onunla tanışmamış olsaydı yazınına yaşam veren ritim duygusunu belki de asla yakalayamayacaktı. O da Jack ve Allen gibi dinler tarihi ve karşılaştırmalı dinler tarihi üzerinde kendi içinde uzmanlaşacaktı yaşamı ilerledikçe. Kadınlardan ve hapishanelerden hiç vazgeçemedi, onlar da ondan. Neal denli trenlerle ve "tren yaşamı" ile iç içe geçmiş ikinci biri yoktur kuşağın içinde, onun tren aşkı bir kadına duyduğu sevgiden ötedir, bir sevişmeyi anlatır gibi anlatır size lokomotifi, onun seri numarasını, özelliklerini... Jack trenleri de ondan öğrendi, tren işçiliğini de. Cassady yazmadı, hareketin en gaz verici adamı olan Ginsberg, tüm çocuklara yaptığını ona da yaptı: "sen yazmalısın dostum dedi, sen müthiş bir şairsin, bunu göreceksin" ama geri tepen, yanlış işleyen bir şey vardı, çünkü Neal çocuklara şunu söyleyecekti: "Size nasıl yazılacağını göstercem", gösterdi de; o gelene değin ortada olan kıpırtısızlık, onun yaşam enerjisiyle birlikte kuşağın yazın tarzındaki caz ritmini -ki o tren ritmidir işte- ve enerjiyi ve yaşam sevincini yakaladı. Neal yazamazdı, yaşaması gerekti, o yaşamaya daha çok inanıyordu ve inandığı şeyi yaptı, yazmadı lakin üzerine o denli yazıldı ki Kerouac'ın külliyatının her yerinde onun izlerine, etkilerine ve bazen de tamamen ona rastlamanız mümkündür. Onun için yegâne şeylerin sayısı çok azdı; hız ve bu bağlamda arabalar, seks ve bu bağlamda kadınlar, kimyasalları vücudundan hiç eksik etmeyerek kâh Kesey ve Timothy Leary ile kâh Ginsberg ve Kerouac ile Burroughs'a doğru dolandı durdu deli keşiş. Ardında yazılmış mektuplardan ve yarım bile kalmamış otobiyografik bir kitap denemesinden başka hiçbir şey bırakmadı: Ferlinghetti onun bu yarım kalmış eseri hakkında şunları yazacaktı:

"Bu otobiyografi, ilerleyen zamanla birlikte Amerika'nın geçmişiyle ilgili önemli bir kaynak oluşturmak açısından, neredeyse iki yüz yıl önce tren vagonlarında batıya doğru yol alan ilk öncülerin gönderdiği mektuplar kadar değer kazandı.

Berduşların takıldığı mekânları, berber dükkânları, Denver'ın araka sokaklarıyla, Cassady'nin doğup büyüdüğü batı, bugün izlerine

yalnızca küçük, yitik kasabaların köhne otobüs duraklarında rastlayabileceğimiz 1930'ların Amerika'sı, seksenlerin televizyonla büyüyen günümüz gençlerine, Altına Hücum'un yaşandığı çağ kadar uzak görünecektir. Cassady'nin savaş öncesi dünya ile ilgili anlattıkları, eski sessiz filmlerinkine eşdeğerde - çok daha açık ve net bir ifadeyle, yitik zamanların yalnızı batı deneyimine ait anlatılar bunlar, tıpkı bir Chaplin karakterinin geleceğe doğru yürümesi gibi.

Sonuç olarak Cassady'nin gezgin ruhu, vahşi batı miti için kaynak malzemesi görevi görürken, bir yandan da onu son kuşak halk kahramanlarının bir temsilcisi ya da iki yüz yıl öncesi yaşamış olsaydı bir kanundışı olacağını düşündüğümüz şehir kovboylarının bir prototipi olarak karşılaşabileceğimizin ipuçlarını sunar bize.

(Zaten Kerouac da Yolda romanında ondan böyle bahsetmez mi?)

Özellikle kısa süre önce son şekline sokulan (Cassady ailesinin Neal'in doğumundan önceki geçmişini anlatan) "önsöz"de, ancak Foulkner'ın yaratabileceği gerçekçi ve derin, Tomas Wolfe'unki kadar detaylı, Paul Bunyan'ınki kadar yalın bir anlatımla Amerika'nın geçmişi sunulur. Aynı anda hem eski hem de antika olmayı başarabilen, zaman zaman hızlı konuşan birinin sözleriymiş gibi (aslında Cassady de gerçek hayatında, bir "yazar"dan çok, Paul Newman'ın The Hustler filminde canlandırdığı tip gibi çok hızlı konuşan ve hareket eden bir kişiydi.) ağır ve kimi zaman tekrarlara düşmekten kurtulamayan, sade, ilkel anlatımında naif bir etki dikkatlerden kaçmaz.

Okurken onun o aceleci konuşmasını siz de duyar gibi olacaksınız."

Salt Lake City/Utah'da doğan Neal, legal olarak üç defa evlendi ve Jack Kerouac'ın Yolda'sında Dean Moriarty olarak beat edebiyatı ve yaşamında ölümsüzleşti. Genel olarak, araba hırsızlığı ve küçük çaplı dolandırıcılıkla yaşamını kazanmaya çalıştı. Cassady, yaşamının hatırı sayılır bir kısmını gözetim altında geçirdi.

Kerouac, Birleşik Devletler ve Meksika'daki birçok yol tribinde Cassady'ye katıldı ve birlikte yol boyunca başlarından geçenleri yazdılar. Bu anlatısal yol tripleri Yolda'yı oluşturan ana noktalardı. Kerouac, sonraki romanları Zen Kaçıkları (Dharma Bums) ve Visions of Cody'de de Neal Cassady'den esinlendiği karakterleri kullandı. Bildiğimiz gibi Cassady, Kerouac'a nasıl roman yazılacağını öğretmeyi

vaat etmişti.

1960'larda Kerouac depresyon ve alkolizmle boğuşurken, Cassady yeni bir seri yolculukta genç romancı (beat olmasa da beatnik) Ken Kesey'e katıldı. Cassady'nin kullandığı "Further" isimli otobüsle New York'taki World's Fair'a giden grup, kendini "Merry Pranksters" olarak adlandırıyordu. Tom Wolfe'un The Electric Kool-Aid Acid Test isimli akla zarar kitabı bu gezi bütününü anlatır.

Neal Cassady'nin karısı Carolyn'in, Cassady ile ilişkilerini anlattığı Heart Beat adlı kitabı 1976'da yayımlandı. Kitabın sinema uyarlamasında Nick Nolte Neal'ı, Sissy Spacek Carolyn'i ve John Head de Kerouac'ı canlandırdı. William Plummer'ın Cassady'i anlattığı kitabı The Holy Goof 1981'de basıldı.

1968'de Cassady, Meksika'da terk edilmiş bir demiryolunun kenarında (muhtemelen alkol ve uyuşturucu aldığı bir parti sonrasında) koma halinde bulundu. Üzerinde sadece bir kot pantolon ve bir tişört vardı. On beş mil uzaklıktaki bir kasabaya yürürken yarı yolda uyuyakaldığı sonucuna varıldı. Gece soğuk ve yağmurlu geçmişti. Neal, aynı günün ilerleyen saatlerinde öldü. Kırk üçüncü doğum gününden dört gün, Jack'in ölümünden bir yıl önce. Ne denebilir ki...

THE FİRST THİRD
(Üçün Biri)'den

Hatırlıyorum...

O Mayıs akşamında hiç olmadığım kadar düşünceli olduğumu hatırlıyorum. Belki de ilkbaharın sıcak o ilk gününün kış yüzünden uyuşan kanıma nüfuz etmesi sonucu, damarlarımda dolaşan sıvının incelerek yukarıya, son altı aydır donmamak için çareler üretmeye çalışmış olmanın gerginliği altında büzüşen beynime doğru gitmesi ve uzun zamandır ihtiyacım olan ince kanın daha yumuşak şeyler için duyduğum zayıf bir arzuyu harekete geçirmesiydi buna sebep, siz bu duruma nostalji de diyebilirsiniz, hatta ölüm ya da içime öyle doğduğunu...

Bir gün trenin kontrollerini yaparken...

Bir gün trenin kontrollerini yaparken, frenleri bağlantıları falan incelediğim sırada birden aklıma esti, o gün sefere çıkacak bir trenin (gururumuz 99 numaralı Daylight'ın) tepesine çıkıp ibreleri kontrol edeyim dedim, birde baktım trenin tepesinde bir berduş oturuyor. Her gün böyle yirmi otuz tane berduş görmeme rağmen çok şaşırdım, güneş ortalığı çok güzel ısıtıyordu, trenin kalkmasına daha bir saat vardı, adamın yanına oturdum, sohbet etmeye başladık. Birden bana gördüğü halüsinasyonlardan söz etmeye başladı; bunlara yarı alışılmış berduş fikirlerinin bir derlemesiydi diyebilirim, örneğin SF'ya vardığı zaman Misyon'un karşısından yürüdüğü sırada yanından bir polis arabası geçmiş, bu da arabayı yavaşça süren polisin yanında oturan arkadaşının, arabanın hoparlöründen şöyle anons yaptığını duyduğunu zannetmiş; "Zaman geldi, güneş patladığında zarar görmemek için herkes yere yatsın." Zihni bu sözleri duymuş ama duygularına kulak verdiğinde, polisin pantolonunun önü açık diye kendisine doğru yaklaştığını söylüyormuş (fermuarı bozukmuş ve yanında tutturacak bir iğne bile yokmuş), hemen arka sokaklardan birine kaçıp saklanmış, ama adamlar arabalarıyla oradan da geçmiş; bu da hemen SF'yu terk edip Watsonville'e giden bir yük trenine atmış kendini. Hadi bu gene anlattıkları arasında en basit ve inanılır

görüneniydi. Her şey dört gün boyunca ağzına lokma koymadıktan sonra ekşi şarap içmesiyle başlamış. Bir süre Sacramento'daki yük treni deposunda saklanmış, orada üstü açık vagonlardan birine binip uzanmış. Dünya normal görünmüş gözüne, çevresinde garip bir şeyler olacağının hiçbir belirtisi yokmuş. Her şey yavaş ve normal bir şekilde başlamış bir insanın, yanından yavaşça geçen bir trenin daha sonra hızını yavaş yavaş arttırıp normal hızına ulaştıktan sonra çıkardığı sesi dinlerken, bu sesin belli bir ritminin olduğunu fark etmesi çok sık yaşanan bir durumdur. Bir buharlı trenin çıkardığı sesin ritmini herkes bilir (durmadan tekrarlanan ve vurgunun ilk sözcükte olduğu "O bi zenci, o bi zenci" sözleri olduğunu, tabii kişi bu cümleyi tekrar tekrar dinlerse, bir yerden sonra vurgunun lokomotifin çektiği ağırlığa göre zorlandığı anlarda ya da vites değiştirdiği sırada başka hecelere kaydığını fark eder), bazen bu cümlenin tekrarından sıkılan insanlar yerine yenisini bulmaya çalışır ve ritim tutturmayı bir türlü beceremeyince bu oyunu oynamaktan sıkılıp bırakırlar. Bizim berduş da yanından geçen bir trenin çıkardığı sesleri dinlemiş ve bir cümle uydurmaya çalışmış, sonunda "Adım ne benim? Adım ne benim?" sözlerini bulmuş. Ancak tren geçip gittikten sonra aynı soruyu laf olsun diye bir kez daha sormuş ve dehşet içinde cevabını bilmediğini fark etmiş. Bir saniyeliğine unutmuş olabileceğini düşünerek zihnini iyice zorlamış. Hatırlayamayınca söylenişi benzer isimleri tekrar denemeye başlamış. John, Juan, vs; sonra birde daha değişik söylenişli isimleri denemiş, John, Peter, vesaire vesaire... Sonunda hiçbir şey hatırlayamadan vagona boylu boyunca uzanmış. Uyursa uyandığında ismini de hatırlayabileceğini düşünmüş. Bunda da başarısız olunca paniğe kapılmış. Birden içinden trenden atlayıp var gücüyle, mümkün olabildiğince uzaklara koşmak geçmiş, ama bir yandan da aynı yoğunlukta bir başka güç hareket etmesini engelliyormuş. Derken yanı başında duran tren hareket etmiş, o da nereye gittiğine aldırmadan az önce içinde olduğu trenden inip ona binmiş, yere uzanıp geçmişini ve özellikle son zamanlarda yaptıklarını aklından geçirerek adını hatırlamaya çalışmış. San Joaquin Vadisi'nin ıssız topraklarında güneşin altında meyve topladığı günler gelmiş aklına. Oradan sıkılıp Sacramento'ya geldiğini ve bir barmenle arkadaş olduğunu hatırlamış. Birkaç gün sonra birinin odasına gizlice girip parasını ve ayakkabılarını çaldığını da. Barmen ona eski ayakkabılar bulmuş, evine götürüp sarhoş olana kadar birlikte içki içmişler. Sonra istasyona

gelip Salinas'a (WVille'in güneyine) giden bir trene atlamış, vesaire vesaire...

Hayalet görmek de bir şey mi?

Hayalet görmek de bir şey mi, bir de birbirlerinin üstüne yığılmış, gökyüzüne kadar yükselen ölüm maskeleri vardır. Ancak daha da yaygın olanı gölgeler vadisinden dönenlerin solgun yüzleridir. Tabii bu sözler böyle bir olayı yaşamayanlar için pek bir şey ifade etmez.

Nöbetçi hemşire onu heyecanlandırmamam için uyardı beni (İnsan böyle bir şeyi nasıl engelleyebilir ki?), onu görmem için sadece birkaç dakikam vardı. Başhemşire de karşıma dikilip, onu görmeme izin verdiklerini çünkü sürekli ismimi sayıkladığını, moralini düzeltmek istediklerini söyledi. Durumu çok ağırdı, düzelme belirtileri gösterdiği pek söylenemezdi, aslında daha da kötüye gidiyordu, tehlikeyi hâlâ atlatamamıştı. Gördüklerimden çok etkilenerek içeri girdim, bembeyaz yatakta hareketsiz yatan bedenine baktım. Yüzü iyice beyazlamış, kireç gibi olmuştu. Ne kadar zayıfladığı öyle açıktı ki, gören, vücudunda bir damla kan kalmadığını sanırdı. Uzun uzun baktım, nefes almıyordu, kıpırdamıyordu; söylemeseler tanımazdım onu, bir mumyadan farkı yoktu. Beyaz, hiçbir rengin olmadığı zaman ortaya çıkan renktir ya, o da beyazdı işte; eğer göğüslerine kadar örten çarşaf vücudunun benim görmediğim kısımlarında kalan bir parça pembeliği saklamıyorsa her tarafı bembeyazdı. Fildişi rengi sıska kolları uca doğru giderek inceliyordu: sadece küçük ellerinin avuçları hizasında bir kalınlık göze çarpıyordu, sonra o kalınlık da, bu kez daha keskin ve hızlı bir şekilde, incelerek kıvrık parmak uçlarında sona eriyordu. Bunlar ve beyazlığıyla büyük bir tezat oluşturan siyah, gür saçlarıydı görebildiğim. Çok normaldi, biliyordum, fakat onun böyle ölü gibi yatmasından çok etkilenmiştim. Gözlerini açtığında beni tam karşısında görebileceği bir şekilde oturdum, yaklaşık on dakika bekledikten sonra kendine geldi. Beni görünce yüzünde hiçbir şaşkınlık ifadesi belirmedi, kıpırdamadı bile. Şöyle bir gülümsedi ve çok kısık, çok güçsüz bir sesle "merhaba" diyebildi. Elimi omzuna koydum, eğilip onu sıkıca kucaklamamak için kendimi zor tutuyordum. Konuşamayacak kadar zayıf olduğunu gördüm ve konuşmamasını söyledim, ben konuşuyordum ama ipe sapa gelmez laflar etmekten öte gidemedim.

Beni gördüğüne çok sevindiğinden şüphem yoktu, bakışlarıyla belli etmişti zaten bunu. Sanki zihninde bir hesap yapmış ve kendi kendine zarar vererek bütün cezasını çekmiş olduğuna kanaat getirmişti. Yaptığının ne kadar cesaret isteyen bir şey olduğunu düşünerek kendini kanıtlamıştı. Ne kadar hastalıklı bir düşünce olmasına karşın, böyle düşünerek gücünü yeniden kazanmış, suçluluk duygusundan kurtulmayı başarmıştı. Üzerinden büyük bir yük kalkmış gibiydi; ölüm arzusu, yerine getirmek için yoğun bir konsantrasyon gerektirir ve eğer insan bu işe kalkışmışsa, yaptığı şeyin etkisinden kurtulabilmesi için epey uzun bir süre geçmesi gerekir; tabii eğer hemen ölmemiş ya da aklını kaçırmamışsa... Yüzümde yapmacık bir gülümsemeyle onu incelerken böyle bir hisse kapıldım ve o an onu müthiş kıskandım. Hiç olmazsa bir süre için kaçmıştı, benimse hamlemi yapmam için zamanım vardı daha. Bir korkak olduğum için sürekli erteliyor ve erteledikçe amacımdan uzaklaşıyordum. Bu tereddüt ne zaman bitecekti? Yumruk şeklinde sıktığı elini gevşetti, aşağılara doğru baktığımda üzerine sımsıkı örtülmüş çarşafın altında karnının dümdüz olduğunu fark ettim. Karnı boşalmış, hatta içine çökmüştü; bebeği kaybetmişti demek. Bir an acaba biliyor mu diye düşündüm, ama bilmesi gerekirdi, elini karnına koydu, on gündür hastanede yatıyordu, ne aptalca bir düşünceydi benimki de. Daha iyi düşünmeye karar verdim. O sırada hemşire kapıda belirdi ve artık gitmem gerektiğini söyledi. Ertesi gün ziyaretine geleceğime söz vererek eğilip Joan'ı alnından öptüm ve oradan ayrıldım.

Eski mahallemdeki bilardo salonuna gittim; aklımı kaçırmış gibiydim. Bütün gün orada vakit öldürdüğümü gören de bir bilardo salonuna ilk kez iki yıl önce gittiğime inanmazdı herhalde; altı aydan da kısa bir süre öncesine kadar bir defada bir oyundan fazlasını oynayamıyordum. Eh, insan yaptıkları hakkında ne söyleyebilir ki? Joan'ı kutlamak için o hastaneye bir daha gitmedim, ya evet, gerçekten böyle düşünüyorum, onu kutlamak istemiştim. Her gün kendimle mücadele ettim ama oraya gitmemeyi başardım. Bazen oturup içiyordum. Arta kalan zamanlarda da oturup içtim, ama çoğunlukla sadece oturuyordum. Gerçekten çok kötü bir durumdaydım herhalde.

Her neyse, iki hafta daha böyle geldi geçti, bilardo salonuna tıkılıp kalmam büyük bir saçmalık haline dönüşmüştü, artık ben bile böyle düşünüyordum. Noel'den bir gece öncesiydi, saat beş falandı,

kırk yaşlarında, alımlı bir kadın oyun hapishanesine gelip beni sormuştu. Tanışmak için yanına gittim, iyice yaklaştığımda onun alımlıdan da öte, epey çekici hatta gerçekten çok güzel bir kadın olduğunu, o yaşına rağmen oradaki tüm erkeklerin dönüp kendisine baktığını fark ettim. Kendini tanıttı, Joan'ın bir arkadaşıydı ve beni yemeğe davet ediyordu. İçimi bir sevinç kapladı, bu kırk yaşında -ama alımlı- kadınla birlikte hiç konuşmadan beş sokak aşağıdaki gösterişli dairesine kadar yürüdük. Kapıyı babacan bir taksi şoförü açtı, ev sahibem, onun kocası olduğunu ve birkaç dakikaya kadar Joan'ın da yanımıza geleceğini söyledi. Mükellef bir akşam yemeğinin hazırlıkları devam ediyordu, kanepeye oturup bekledim. Banyonun -ne çirkin bir sözcük- kapısı açıldı, Joan ya da Jennifer Jones'un kopyası, tam karşımda duruyordu. Banyodan yeni çıkan, aynada saçlarını tarayan ve ev sahibesinin bornozunu giyen ilahem bütün çekiciliğiyle odanın ortasına geldi. Artık dersinizi aldığınızı düşündüğünüz, bundan böyle hareketlerinize çok dikkat etmeniz gerektiğini bildiğiniz halde, hazırlıksız yakalandığınız bir anda, eski ümitleriniz yeniden depreşiverir. Çok şaşırmıştım, başladığım noktaya döneceğimi çok iyi biliyordum; onu yeniden gördüğüm ilk andan itibaren içimde kabaran heyecanın beni boğmaya hazırlandığını hissediyordum. Kendi kendime konuşmaya başladım, bilardo salonundaki uyuşukluğumu üzerimden atmaya ve kıçımı soktuğum delikten çıkarmaya karar verdim.

Bir anda silip süpürdüğümüz akşam yemeğinden sonra hepimiz neşelenmiştik. Joan ve ben rostonun üstünden birbirimize kaçamak bakışlar fırlatırken taksiciyle karısı da bizi süzüyordu. Ve planlar yaptık, evet efendim, dördümüz birden, yüksek sesle bağrışarak. Ev sahibim lafı fazla dolandırmadan konuşmasına başladığında utandığımı hissettim. "Pekâlâ, çocuklar, ikinizde yeterince zaman kaybettiniz, birbirinizi sevdiğinizi ve artık aklınızı başınıza toplayacağınızı biliyorum. Sabahleyin Joan, öğrenci hemşire olarak St. Luke's'da çalışmaya başlayacak," bu işi yapmak istediğini bana kendi söyledi." Sana gelince Neal, eğer ciddiysen yarın sabah erkenden kalkıp patronuma gidecek ve sana iş vermesini isteyeceğim. Eğer onları yirmi bir yaşında olduğuna ikna etmeyi başaramazsan. Çünkü taksicilik yapman için yirmi birini doldurman gerekiyor, daha o kadar olmadın değil mi (hayır dedim), arabaların bakımıyla da ilgilenebilirsin. Senin için uygun mu?" Elbette uygun, diyerek ona teşekkür ettim; hepimiz güldük, çok sevinmiştik. Sonra ilk maaşımızı alıncaya dek Joan'la bir-

likte onların yanında kalmamız kararlaştırıldı; açıldığında yatak olan kanepede yatabilirdik. Çatlayana dek yedikten sonra ben tuvalete girdim, kadınlar bulaşıkları yıkadı, adam da gazetesini okudu. (Tanrım anlattığım her olayın tuvalette meydana geliyormuş gibi göründüğünün ben de farkındayım, ama ne yapayım, gerçek bu, alın işte bir tane daha geliyor, çünkü...) Tuvaletin kapısı çaldı, yeniden dirilen sevgilim içeri girsin diye ayağa kalkıp yol verdim. Her zamanki gibi çekingendi, ancak korkusunun ve utangaçlığının çoğu yok olup gitmişti. Biraz öpüştük, sonra küvetin kenarına oturduk ve bana yara izini görüp görmek istemediğimi sordu. Daha iyi görebileyim diye önünde diz çöküp bornozun önünü araladım, sütbeyazı karnından başlayıp klitorisine kadar inen çirkin, kırmızı bir yara çıktı karşıma. Onu artık güzel bulmayacağımdan, ya da sezaryen sırasında bir cerrahın bıçağıyla yarılan vücudunun eskisi kadar çekici olmadığı için sevmeyeceğimden korkuyordu. Ameliyatın rahmine de zarar vermiş olabileceğinden, "paramız olduğu zaman" çocuk yapmak istediğimizde sorunlarla karşılaşabileceğimizden ödü patlıyordu. Bütün endişelerini yatıştırmaya çalıştıktan ve onu çok sevdiğime yeminler ettikten sonra (ciddiydim, gerçekten seviyordum) oturma odasına döndük.

Ah, benim dalgın kafam, nasıl da atlamıştım! Nasıl da unutuvermiştim! Üstümde gerçekten çok pis giysiler vardı ve 12. ile Ogden Caddeleri üzerinde oturan bir arkadaşım bana temiz giysiler bulacağına söz vermişti. Ertesi sabah dost canlısı patronunu görmeye gittiğimizde, ufak tefek taksi şoförü koruyucumu utandırmamak için, bir koşu gidip temiz giysileri almayı planlıyordum, salak kafam işte. Eğer müstakbel patronumu bana iş vermesi için ikna etmek istiyorsam bunu yapmak zorundaydım, hemen geri döneceğimi söyleyip oradan ayrıldım.

Ama bende akıl mı kalmıştı? Joan da benimle gelmek istedi, havanın çok soğuk olduğunu ve yalnız gidersem daha çabuk döneceğimi söyleyerek onun bu teklifini geri çevirdim, hem gerçekten henüz çok güçsüzdü, hele bir de yarın çalışacaksa bu akşamki yürüyüş ona hiç de iyi gelmezdi, sağlığını tehlikeye atmanın ne anlamı vardı ki şimdi? Keşke benimle gelseydi, keşke yarı yolda gücü tükenip yoluma yalnız devam etseydim, keşke anlatacaklarım yerine başka bir şeyler olsaydı! Yeni mutluluk vaatlerinin suya düşmesi yetmiyormuş gibi, Joan'ı

da sonsuza dek kaybedecektim. Sadece Joan'ı değil, verdiği huzur da çok geçmeden sonsuza dek yok olacak; Joan'da yenilmiş kadınların başına geldiği gibi kaybolup gidecekti.

23 Haziran 1945'te on bir ay on günlük ağır hapis cezamı tamamladıktan sonra (o şarkıyı bilir misiniz?) New Mexico Eyalet Islahevi'nden tahliye edildim. Denver'a döndükten çok kısa bir süre sonra büyük bir şans eseri, East Koleji'nde okuyan, ailesi, daha doğrusu, annesi ve ablası çok zengin olan, on altı yaşında güzeller güzeli bir kızla tanıştım. Adı Cherry Mary idi (Mary Ann Fairland), ona bu adı takmıştım, çünkü Cherry Caddesi'nde oturan kiraz gibi tatlı bir kızdı. Kıza bir sülük gibi yapıştım, bundan çok hoşlandı. Muhteşem bir ilişkiydi, anlatılacak sayısız şey var, beş ay süren ilişkimiz ve şu an birer birer gözümde canlanan anılarımız hakkında fazla bir şeyler anlatmayacağım, ne karnaval gecesi (Elitch's'te) buluşmamızdan, ne yeni Mercury'siyle çıktığımız yüzlerce dağ gezisinden, ne yere şilte attığımız vagonlarda yaşadıklarımızdan, ne bir yandan da ikinci çocuğumun (Diana'nınkinden önceki tek çocuk) annesiyle yaşadığım kaçamaklar sırasında ona bel soğukluğu bulaştırmamdan, ne de sevişmelerimizden bahsedeceğim; çılgın gecelerde ve sabahın erken saatlerinde, Goodyear firmasında akşamüstü dörtte başlayıp canım eve gitmek istediği zaman bıraktığım işimden döndüğümde, golf sahalarında, çatılarda, parklarda, mezarlıklarda (ölülerin evlerinde yani), okullarda ve okul bahçelerinde, otellerin banyolarında, emlakçılık yapan annesinin boş evlerinde, o sırada nerde bulunduğumuza aldırmadan seviştik onunla, Denver'da bir şekilde arkamızda izimizi bırakmış olduğumuz bir sürü yer var; o kadar değişik maceralardı ki artık hepsini hatırlayamıyorum, sık sık şehrin tenha bir yerlerine gidip gözlerden uzak bir yerde otururduk, çevremizde kimse yoksa sevişir, birileri varsa ağzıyla yetinmek zorunda kalırdım, başımıza gelen en komik olaylardan bir kaçını da o sırada yaşamıştık; annesini memnun etmek için, haftada birkaç kez zengin ve seçkin arkadaşlarının evine, çocuk bakıcılığına gider, oradan bana telefon açıp kimseler yoksa haber verir arabama atlar, akşam bir ara vakit bulup verdiği adrese gider, apar topar işimizi görür, sonra yine arabama atlar işime dönerdim. Bunu sayısız defa tekrarlamıştık, bir gece başımıza çok

komik bir şey geldi. Pazar gecesi olduğundan işe gitmemiştim, 16. ile High üzerindeki büyük apartmanın kapısı önünde durup çocuğun annesi ile babasının gitmesini bekledim. Onlar gidince hemen yukarı çıktım. Üzerimdeki her şeyi çıkardım ve banyoya girdim, tam kız benimkini yıkarken (erkekler, bu size ders olsun, yabancı bir evde bu işi yaparken giysilerinizi çok uzağa bırakmayın, hiç olmazsa pantolonunuz sürekli elinizin altında olsun, -oh, bir an içinizden bazılarınız için iş işten geçtiğini, artık bu gibi Lord Chesterfieldvari tavsiyelere ihtiyacınız kalmadığını unuttum- bu uyarıdan eşinize bahsetmeyin sakın ya da bunları sadece oğullarınıza anlatmanız için yazdığımı söylersiniz, hatta bu bile fazla gelecekse sadece bu işe meraklı yakın arkadaşlarınıza anlatın, tamam mı, off, yeter bu kadar) dairenin kapısı yavaşça açıldı ve içeri Cherry Mary'nin baktığı çocukların annesinin ya da babasının annesi olduğunu tahmin ettiğim yaşlı bir kadın girdi, yaşlı yarasa içeri o kadar çabuk girmişti ki, bizi görmeden banyo kapısını zor kapadık. Bütün çıkışlar tutulmuş, çırılçıplak bir halde içerde mahsur kalmıştım. Orada uzun süre kalamazdım, yaşlı kızın çişi gelirse ne yapardım, ihtiyarların mesanelerinin ve böbreklerinin iyi çalışmadığı bütün dünyaca bilinen bir gerçektir. Banyoda saklanabileceğim bir yer de yoktu, dairenin içinde de nereye saklanacağımı bilmiyordum. Daha da kötüsü, Mary, bu davetsiz misafirin gece yatısına geldiğini hatırladı. İçinde bulunduğumuz zor duruma karşın kendimizi tutamadan alçak sesle kıkır kıkır gülmeye başladık, fısıldayarak konuşuyorduk, sonunda Mary'nin banyodan çıkıp yaşlı kadını yürüyüş yapmak ya da kahve içmek amacıyla dışarı yürüyüşe çıkmaya razı etmesini, bir yandan da eşyalarımı toparlayıp bana vermesini kararlaştırdık; bu o kadar cesaret isteyen bir iş sayılmazdı. Benim görevimse, bir fare kadar sessiz hareket ederek küvetin kenarına basıp yıllardır oradan buradan toplanıp banyodaki tek pencerenin önüne özenle dizilen bibloları kenara koymak ve imkânsızmış gibi görünmesine aldırmadan, daracık aralığa parmağımı sokarak pencere kanadını açmaya çalışmaktı. Şimdi o pencereden de bahsedeyim, 35-40 santim yüksekliğinde, 20-25 santim genişliğinde bir dikdörtgen meydana getiren 15 santim boyunda 10 santim eninde dört parçadan oluşuyor ve ne yaparsam yapayım geçemeyeceğim kadar dar görünüyordu, ancak çerçevesine sadece küçük bir metal çubukla tutturulmuş olması benim için büyük bir şanstı, çubuğu kaldırdığınızda pencere iki kanat olarak açılıyordu.

Pencere kanatları dışarı doğru açıldığı için çok zorlandım, bu arada bir sürü de gürültü oldu, ama pencereyi tamamen açmayı başardım. Şimdi sıra dışarı çıkmaya gelmişti. Eğer başım sığarsa geçebilirim diye düşündüm; zar zor olsa da bunu başardım (o sırada 100 kilo falandı ağırlığım), kendimi dışarıda bulduktan sonra Kasım akşamında dondurucu soğukta titrememe aldırmadım bile. İkinci katta olmamız büyük bir şanstı, daha yüksekte olsaydık, uzun süre camın kenarına asılı kalırdım herhalde. Binanın bahçesini kaldırımdan ayıran çalılıkların üstüne atladım ve suratımda şeytani bir gülümsemeyle soğuktan titreyerek beklemeye koyuldum. Yerler ince bir kar tabakasıyla kaplıydı, ama birkaç kişinin gelip arabalarını yol üzerindeki garaja park etmelerinden ve sonra yürüyerek yanımdan geçerken beni görmemeleri için yere uzandığımda bütün vücudum ıslanıncaya kadar ayaklarımın üşümesi dışında bir şeye aldırmadım. Etrafta kimse kalmayıncaya kadar bekledim, sonra hemen fırlayıp bir su borusuna tutunarak garajın damına çıktım. Kırarak dışarı çıktığım pencere tam da yeni bulduğum sığınağıma bakıyordu, banyoya biri girecek olursa camın kırıldığını görür ve uzanıp dışarı baktığında beni görebilirdi. Bu korku birden bire belirmişti zihnimde -bir yandan da neşeli olamayacak kadar üşüyordum- nihayet Mary evden çıktı. Pantolonum, ayakkabılarım ve ceketim elimdeydi, ama tişörtümle çoraplarım yoktu, içinde bulunduğum durumun giderek kötüleştiğini tahmin eden Mary o telaşla ancak bunları toparlayabilmişti. Kadın kemerimi görmüş ama Mary okuldaki el sanatları dersi için aldığını, üzerine işlemeler yapacağını söyleyerek durumu idare etmeyi başarmıştı. Mary, cama şiddetle vurduğum sırada çıkan gürültüleri de duymuş (ihtiyar kadın sağırdı herhalde; kaçmaya çalıştığım sırada şükran günü hindisinden bahsetmekle meşguldü) temizlik yapmak bahanesiyle banyoya koşmuş ve camı kapatıp, diğer izleri de yok etmeye çalışmıştı. Hemen giyindim, çok üşümüş olduğum için elimde olmadan sürekli bir şeyler konuşarak sıcak bir kahve içmek için Oasis Cafe'ye gittik. İşte böyle...

Birinci Bölüm
1. Kitap

Jack Kerouac
Allen Ginsberg
William S. Burroughs

JACK KEROUAC

"Ben Beat değilim, Katolik'im" cümlesiyle her şeyi yerli yerine oturtmuştur Jack!

Allen Watts'a bakılırsa Kerouacların Zen'i Zen değildir, ama Watts saçlarını uzatmaya başlayıp küpelerini de takarak piyasa yapmaya başladığında, üstelik Beat Zen makalesi City Lights tarafından yayımlandığında egosu taşaklarından aşağıya sarkmaktayken Zen falan kalmamıştı ortada. Kerouac Dharma Beat felsefesiyle çok yargılandı, özünde yargılamak olmayan bir yolun yolcusu olarak yargılanmak ve aynı güzergâhta gittiğini iddia eden yoldaşlarca yargılanmak elbette ki tartışmanın merkez adayı rezilliklerinden biridir. Bir o kadar üzerine gidilen ikinci önemli nokta ise kesinlikle birçok insanın hazmedemediği ve anlamlandıramadığı sözde milliyetçilik konusudur. Kerouac ailesinin muhafazakâr yapısı herkesçe bilinmektedir, Ginsberg bile kendisini defalarca evden kovan Bayan Kerouac hakkında faşist ifadesi kullanmamışken bu işi zamane insanlarının yapması elbette ki utanç vericidir. Jack'in özellikle alkolizminin son dönemlerinde ruh sağlığı ile arasında giderek açılan bir mesafe olduğunu elbette bilmekteyiz, hatta yaşamının sonlarına doğru hayatında en önemli yeri teşkil etmiş olan siyah ırk hakkında abuklamalarda bulunduğunu da biliyoruz, ama ne olursa olsun, elimizdeki o paha biçilmez kitaplara, o yerkürenin en güzel şiir ritmine baktığımız vakit görülmesi gereken ilk şey şovenlikle bir insanı suçlamak şovenliğinde bulunmadan önce göze alınması gereken daha değerli şeyler olduğudur...

Ginsberg'in de dediği gibi ortaya koyduğu düz yazı öylesine şiirsel bir dile sahiptir ki bu poetik yapı tüm dinamiğini cazdan öyle bir almaktadır ki, Jack'in yazdıkları kesinlikle anlattıkları açısını bırakın, teknik örgü olarak dahi beat hareketini anlatabilecek güce sahiptir. Allen için O hep en büyük şair olacaktır. Caz ritminin beat yazınındaki en önemli olgu olduğu en büyük gerçektir, Jack'in sahip olduğu hem yaşamını hem de yazınını şekillendiren bu mevzuu ritim duygusunu kesinlikle Neal Cassady'nin yaşam şeklinden aldığını da açıkça söylememiz gerekmektedir. Jack'e göre Neal, yürüyen bir beat tanımlamasıdır, beatin ne olduğu açıkça Neal'in yaşamında yatmaktadır.

Kerouac'ın ortaya koyduğu muazzam dilde en büyük paydayı elbette ki yol ve yolculuk tutmaktayken ve biz bunu caz standart yaşa-

mıyla ve müzikal iç dinamiğiyle bağıntılarken Onun hayatında ve yazınında en güçlü yeri Budizmin tuttuğunu da söylemek durumundayız, "some of the dharma" isimli derlemesinde bu açıkça gözükmektedir, onun Budizm ve mistisizm üzerine aldığı notlar yazdıklarına yansımasından öte başlı başına neredeyse kaynak olarak bile kullanılabilecek düzeydedir. Jack'in bu alanda ne kadar öte görüye sahip olduğunu "Altın Sonsuzluk" kitabından dahi çıkarmak mümkündür. Şimdi, öncelikle caz ve beat edebiyatı önem noktasına değinip, Kerouac'ın biyografisine geri dönelim ve sonrasında ise bu bahsi kitaplarından örneklerle tamamlayalım:

"Beat Hareketi'nin henüz yeni gelişmeye başladığı dönemde bebop özellikle New York'ta, üs edindiği 52. Cadde kulüplerinde çoktan etkili bir akım haline gelmişti. Doruk noktasına 1940'larda ulaşan bebop'ın özelliği, büyük orkestra geleneğine aykırı olarak daha küçük gruplarla icra edilmesi ve virtüöziteyi öne çıkarmasıydı. Bebop'ın rönesansı Dizzy Gillespie, Thelonious Monk, Charlie Parker, Max Roach and Miles Davis gibi müzisyenlerin başlattığı bebop rönesansı New York'un kalbinde cazı yeni bir döneme sürüklüyordu. Jack Kerouac, Allen Ginsberg ve arkadaşları da aynı dönemde zamanlarının büyük bölümünü Red Drum, Minton's, The Open Door ve benzeri kulüplerde gevezelik ederek ve müziğe "takılarak" geçiriyorlardı. Charlie Parker, Dizzy Gillespie ve Miles Davis kısa bir süre içinde bu estetler grubunun "gizli kahramanları" olmuşlardı.

Cazın bu Beat yazarları için neden önemli bir güç haline geldiğini ve cazla Beat arasındaki benzerliklerinin neler olduğunu anlamak için "Beat"in İngilizce anlamına bakmak herhalde yeterli olur: Bu sözcük, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra caz müzisyenleri ve kulüplerin müdavimleri arasında dışlanmış, sefil hayatlar süren, yoksul ve tükenmiş insanlar için kullanılıyordu. Kerouac bu argo terimin anlamıyla oynayarak ona kendi amacına uygun farklı bir ruh yüklemişti. "Ezilmiş (beat up) değil, kutsanmışlık (beatitude). Bunu hissedersiniz. Bir Beat'te; cazda, gerçek, muhteşem cazda hissedersiniz. Beat yazarları çalışmalarını 1940'ların cazcılarının/öncülerinin jargonundan aldıkları bir sürü sözcükle doldurmuşlardı; ancak caz onlara söz dağarcıklarındaki basit bir sözcükten çok daha fazlasını ifade ediyordu. Onlar için caz bir varoluş tarzı, sanat ve hayatı birleştiren özel bir yaratıcılık

süreciydi. Venice West kitabında John Arthur Maynard şöyle yazar:

"Aralarında çalabilen pek az kişi olmasına rağmen ya da belki tam da bu yüzden caz onlar için nihai bir referans noktası oluşturuyordu. Ondan bunaltılı, acı çeken, münzevi, diğerleriyle birlikte eyleyen ama yalnız sanatçı imgesini aldılar. Cazın dilini konuştular, cazcıların uyuşturucuları etrafında komünal törenler yarattılar ve ölmüş caz müzisyenlerine ateşli bir biçimde tapındılar. Müziği ölümcül olan müzisyen saf kendiliğindenliği temsil ediyordu."

Tek başarılı kitabı Go'da Beat yazarı John Clellon Holmes şöyle yazıyordu:

"Bu modern cazda kendileri adına konuşan adsız ve asi bir şey işittiler ve hayatları ilk kez bir gerçeği tanıdı. Bu, bir müzikten fazlasıydı; hayata karşı bir tavır, bir yürüyüş tarzı, bir dil ya da bir giysi haline geldi; bu içedönük çocuklar... sonunda bir şey hissettiler."

Hem caz müzisyenlerinin hem de Beat yazarlarının sanatsal ideallerini açıklamak için en iyi örnek herhalde 19. yüzyıl Fransız şairi Arthur Rimbaud'dur. Rimbaud'nun sanatçının yaratıcılık görevine dair tutumu caz müzisyenleri ve Beat şairlerininkilerle oldukça benzerdir. (Cazcılar tutumlarının benzerliğinin farkında olmasalar da Beat şairi büyük olasılıkla Rimbaud'yu bilinçli olarak taklit etmiştir.) Rimbaud genç yaşlarında çok fazla içki içer ve şiir yazardı ve uyuşturucu kullanan caz müzisyenlerinin çoğu gibi esriyerek bitkin düşerdi. Kendisini sanatına öylesine ateşli bir biçimde adamıştı ki daha yirmi bir yaşında daha fazla ilerleyemeyeceği bir noktaya gelmişti. Beat'ler Rimbaud'yu da Charlie Parker ve Miles Davis gibi "gizli kahraman" ilan etmişlerdi. Beat'lerin birçoğu, kahramanları olan caz müzisyenlerine özenerek ve uyuşturucuların onlara esinlediklerini kendileri için de umarak eroin, benzedrin ve başka maddeler kullandılar. Kerouac bir kuşak ve bir edebi akım olarak Beat'leri haber veren tanınmış kitabı Yolda'yı üç gün süren bir benzedrin partisi sırasında yazmıştı. William Burroughs kült kitapları Canki ve Çıplak Şölen'i yazarken kendi eroin bağımlılığından esinlenmişti.

Elbette Beat'ler bebop sanatçılarının yalnızca yaşam tarzlarını taklit

etmek gibi bir saflık göstermediler; aynı zamanda bebop ilkelerini düzyazıya ve şiire uyguladılar. Bunun bir sonucu olarak zaman zaman "bop nesri" olarak nitelendirilen bir edebi üslup ortaya çıktı. Beat nesri, özellikle Jack Kerouac'ın çalışmaları, bop ilkelerinin yazıdaki temsili olarak bilinç akışı yönteminin başarılı örnekleriyle, güçlü patlamalarla telaffuz edilmiş sözcüklerle doludur ve genellikle spontane bir tarzda, çok az noktalama kullanılarak üretilmiştir. Jack Kerouac yöntemi hakkında yayınladığı az sayıdaki çalışmalarından biri olan Spontane Düzyazının Temelleri'nde, "Aşamalar olmadan... belagati bölen güçlü boşluk darbeleriyle (caz müzisyeninin üflediği müzik cümleleri arasındaki soluklanışındaki gibi)" yazmaktan söz eder. Ginsberg, 1968'de Michael Aldrich'e verdiği bir röportajda şöyle der:

"Evet. Kerouac mesleğini doğrudan Charlie Parker, Gillespie ve Monk'tan öğrendi. Sonradan düzyazıya uyarladığı '43 to Symphony Sid'i, 'Night in Tunisia'yı ve bütün 'kuş uçuşu' tarzı şeyleri dinliyordu."

Allen Ginsberg Beat tarzının ayırt edici ilkelerinden birini, Zen Budizm felsefesini kendi sözleriyle açıklarken "İlk düşünce en iyisidir" biçiminde ortaya koyar. Yazıya uygulanan bu doğaçlama tekniğini "dilde oluşturmak" olarak nitelendirir. Bu teknik şu ya da bu şekilde Beat yazarlarının çoğu tarafından kullanılmıştır. Şiirlerin ritimleri, ölçüleri ve dize uzunlukları da Avrupalı geleneklerden çok az iz taşır; yine bu öğelerin caz müziğiyle sıkı bir ilişki içinde biçimlendiklerini söylemek yanlış olmaz. Ginsberg şiirlerini yazar ve okurken kendisini bop sanatçılarının yerine koyar: Tek nefeste okunan çok uzun cümleleri vardır ve soluklanmak için durduğunda, çoğu kez duraklamadan önce telaffuz ettiği son sözcükle şiiri sürdürür. Cazın ayırt edici özelliklerinden biri, siyah Afrika kökenli tüm müziklerde olduğu gibi vurguyu genel olarak ikinci ve dördüncü vuruşlarda tutmasıdır; Batı kökenli müziklerde genel olarak bu vurgu birinci ve üçüncü vuruşlardadır. Beat şairleri de caza özgü bu yapıyı sanatlarına taşımışlar ve caz tekniklerindekilere benzer aksak ve gevşek ritimleri şiirlerinde sık sık kullanmışlardır.

Bu teknikler en başarılı biçimde Ginsberg'in ünlü şiiri, Kerouac'ın Yolda'sının nazımdaki karşılığı denebilecek Howl'da örneklenmiştir. Ginsberg 1959'da şiir anlayışı hakkında yazdığı bir yazıda şöyle yazar:

"Vurguyu korumak, ölçüyü tutmak, geri dönmek ve yeni bir yaratım hattına doğru havalanmak için bir üs olarak kullandığım 'kim' sözcüğüne dayandım" Howl'un sözel tekniği, rahatlıkla, Charlie Parker'ın aynı tema üzerinde dönerek doğaçlama yaptığı, bir nefes aralığından sonra yeniden başka bir doğaçlamaya geçtiği, herhangi bir parçasıyla karşılaştırılabilir. Yine de Ginsberg söz konusu şiiri yazarken aklındakinin daha çok Lester Young olduğunu söyler. Şaire bakılırsa bu aklı Kerouac'tan almış, daha doğrusu şiiri Young'ı ona ilk dinleten Kerouac'ın sayesinde yazmıştır.

Caz dünyasıyla en güçlü ilişkiye geçmiş Beat yazar, büyük olasılıkla, müzisyenlerin ezici kısmıyla aynı ırka mensup olan Leroi Jones olmuştur. Daha sonraları adını Amiri Baraka olarak değiştiren şair, tevarüs ettiği siyah gelenek ve buna bağlı olarak geliştirdiği politik tavırla genellikle beyaz olan Beat yazar kuşağının çekirdek grubundan farklı bir konumda bulunur. Baraka, farklılığını şiiri için verimli bir malzemeye dönüştürmeyi başarmış ve kuşağın kalanından daha etkin ve sürekli bir eylemlilik ortaya koymuştur. Baraka hayranlık duyduğu besteci ve saksafoncu John Coltrane'in 'My Favorite Things' gibi çalışmalarında uyguladığı 'tersyüz tonlarının' Kerouac'ın Desolation Angels ve Yolda'sında olduğu gibi beyazlar tarafından kullanılışına dikkat çekmiştir.

Beat yazarlar arasında özellikle Kerouac kitaplarının dışında da bebopla içli dışlı olmuştur. Jack Chambers Milestones: The Music and Times of Miles Davis kitabında Kerouac'ın Village Vanguard'a (New York'un en köklü ve ünlü caz kulüplerinden biri) üye olduğunu ve bazen "tamamen yanlışsız bir şekilde ve basit bir taklitten çok öteye geçen bir tarzda" Miles Davis'in sololarına scat'larla eşlik ettiğini yazar. Ted Joans da Kerouac'ın bir sürü cazcı tanıdığını ve Zoot Sims, Al Cohn ve Brue More gibi sanatçılarla dostluk kurduğunu belirtir.

Ginsberg nasıl Howl'u Lester Young etkisinde yazdıysa, Kerouac'ın Yolda'sı da kısmen Dexter Gordon ve Wardell Gray'in "The Hunt"larının etkisinde kaleme alınmıştır.

"Dean Moriarty (Neal Cassady) büyük bir fonografın önünde eğilmiş vahşi bir bop kaydını dinliyordu... Dexter Gordon ve Wardell Gray'in,

kayda fantastik-azgın bir güç veren çığlıklar atan izleyiciler önünde aletlerine üfledikleri 'The Hunt'ı..."

Yolda'nın bir başka bölümünde Kerouac bir caz tarihçisi rolüne soyunur. Chicago'da bir caz kulübünde dinlediği bir performanstan sonra şu satırları yazmaya girişir:

"...Bir zamanlar New Orleans'ın çamuru içinde güzel aletine üfleyen Louis Armstrong vardı; ondan önce de resmi günlerde geçit yapan ve sousa marşlarından aniden ragtime'a geçen çılgın müzisyenler. Sonra swing ve Roy Eldridge vardı; dinç ve güçlü, içindeki her şeyi güç ve incelik dalgaları halinde borusuna üfleyen, parlayan gözleriyle ve sevimli gülüşüyle aletine yaslanan ve caz dünyasını sarsmak üzere onu yayına sokan. Sonra Charlie Parker geldi, annesinin odunluğundaki kütükler arasında her yanı bantlanmış altosuna üfleyerek, yağmurlu günlerde çalışarak, swing yapan yaşlı Basie ve Benny Moten grubunu izleyerek..." Tüm Beat yazarları içinde cazcılardan en çok etkilenen John Clellon Holmes gibi görünür. The Horn başlığını taşıyan kitabının bütünü Edgar Pool adlı bir düşkün ve dışlanmış saksafoncuya adanmıştır. Holmes aynı zamanda Dexter Gordon'un yukarıda da anılan 'The Hunt' adlı çalışmasının gelecekte edineceği anlamları öngörmüş gibidir: "'The Hunt'ta tanrıtanımazlığın, akılcılığın ve liberalizmin Dixieland'inden kurtuluşumuzun marşını dinledik ve nihayet grubumuzun isyanının yolunu bulduk." Holmes'un Go kitabı cazla ilgili birçok dinsel imgeyle doludur; "ahit", "ayin", "kutsal", "sır", "peygamberlik", "tören" ve "sunak" gibi sözcükler söz konusu kitapta sık sık kullanılmıştır. Bununla birlikte 1948 sonlarında Holmes'un güncesine yazdıkları onun caza ve Beat'e karşı tutumu açısından oldukça ironik görünür.

"...bop hakkında: Çok geç bir vakte kadar tam altı saat boyunca altı saat boyunca" sizin isteğinizle ve alışmış olduğumuz üzere" caz çalan Symphony Sid'i dinleyerek Jack'te (Kerouac) kaldım. Dizzy ve Parker'da bir sürü incelik duymama rağmen müzik olarak hâlâ kafamı karıştırıyor ve kafamda bunun savaş sonrası döneme... bir yanıt olduğu konusunda hiç kuşku yok."

Aslında geç dönem swing'inden ve cazın bir geçiş döneminden ya-

vaşça evirilen bop'u yanlış bir biçimde bir "tepki" olarak nitelendiren Holmes, durumu anlamayan tek insan değildi. Yine de Holmes bebop müzisyenlerinden inkâr edilemez bir derecede etkilenmişti.

Batı Kıyısı şairleri caz hareketinden öyle etkilenmişlerdi ki, canlı performanslarında caz ve şiirin bir sentezini yapmakta önemli adımlar attılar. Bu hareketin başını çeken iki isim, şiiri, Ginsberg'in deyişiyle "gündüz gözüyle gelip kendilerini becerecek olsa bile şiiri tanıyamayacak olan" akademisyenlerin pençesinden kurtarmaya çalışan Lawrence Ferlinghetti ve Kenneth Rexroth'tu. Harekete katılan şairlerin çoğu San Francisco'nun ünlü caz kulübü Cellar'da şiirlerini okudular. Cazı işin içine katmakla daha çok izleyici çekmeyi ve şiiri sıradan caz kulübü müdavimlerinin düzeyine getirmeyi amaçlıyorlardı. Bu performansların çoğu kaydedilerek piyasaya sürüldü. Rexroth 20 dakikalık şiiri "Öldürmemelisin"i serbest caz eşliğinde okudu. Ferlinghetti caz eşliğinde okunması için birçok şiir yazdı. Bu şiirlerin yedisinin bulunduğu A Coney Island of the Mind (Akıl Adasında Bir Tavşan) adlı kitabının "Sözel Mesajlar" başlığını taşıyan girişinde Ferlinghetti şunları yazar:

"Bu yedi şiir özel olarak cazın eşlik etmesi için tasarlandılar; bu yüzden de kitap sayfaları için yazılmış şiirlerden çok kendiliğinden söylenmiş "sözel mesajlar" olarak değerlendirilmelidirler. Cazla deneysel okumanın devam eden bir sonucu olarak hâlâ bir değişim durumundadırlar."

Bu yeni akım, caz müzisyenleri için şiirini ezberden okuyan şairin sessel ve duygusal bir öğe olarak müziğe yedirilebilmesi konusunda güçlükler çıkardı. Lippincott bu tecrübeyi anarken şunları söyler: "Aletlerimizle şairin sözcüklerine ve önceden ayarlanmış çıkışlarına olabildiğince duygusal karşılıklar veriyorduk. Birçok dize boyunca... davulları dalgalanır ya da gümbürder halde tutmamız, bası dipten girmemiz ve yayla çalmamız gerekiyordu."

Beat yazar ve şairlerinin çok azı caz müzisyeniydi ve caz müzisyenleri genellikle edebiyattan esinlenmiyorlardı. Kısacası, caz ve Beat arasındaki ilişkide bir karşılıklılıktan söz etmek çok zordur. Yine de birkaç istisnadan söz etmek mümkündür: Charles Mingus'un "Fables

of Faubus" çalışması zaman zaman şiir eşliğinde icra edilmiştir. John Coltrane'in "A Love Supreme"i de kapağında ünlü saksafoncunun kaleme aldığı bir şiirle yayınlanmıştır. İki sanat alanı arasındaki etkileşim Kerouac'ın birine Miles Davis'in de katıldığı, burada daha önce de anılmış etkinliklerinde bir dereceye kadar ilerleyebilmiştir.

Bebopla Beat hareketinin çok verimli sonuçlar yaratan bu karşılaşmalarından sonra caz, başka birçok akıma açılarak yoluna devam etti. Caza, bebopa haddinden fazla bağlı Beat'ler ise edebiyatta yeni bir yol açtıktan sonra dünyanın bugün hâlâ ilgiyle incelediği bir kuşak, avangard sanatın Amerika'daki ilk ve son etkili örneği olarak tarihe mal oldu..."

Kerouac, 12 Mart 1922'de Lowell/Massachusetts'te dünyaya geldi: On The Road (Yolda bkz; Kıyı Yayınları 1993, Ayrıntı Yayınları 2009) ismini verdiği romanıyla Türkiye'de bile çok okundu. Bu kitap onun ilk kitap çalışması olmasa bile madden ve mânen çıkış yaptığı ilk kitabı olacaktı. Nitekim bundan sonra Amerika'da tam anlamıyla insanlar Beat ifadesinden söz etmeye başlayacaklar ve Jack, isim babası da olduğu hareketin lideri ve sözcüsü konumuna yükselecekti. Columbia Üniversitesi'nde öğrenim görmüş olan Kerouac, neredeyse tamamen otobiyografik temelli bir roman olan Yolda, beat yaşam tarzının (sözde) en temel unsurlarını sunmaktaydı. Hikâyenin ana kahramanı, arkadaşı Dean Moriarty ile otostop çekerek ülkeyi baştan başa dolaşıyor, yaşamın anlar bütünü olduğunun farkına vararak ve vardırarak İsevi bir sonrasızlıkla anın ve kadınların tadını çıkarıyordu. Ana kahramanların anti-materyalist hayat tarzları okuyucu tarafından çok sevildi ve Kerouac yaşarken dahi efsanevi bir kişilik haline geldi.

Kerouac İngilizce'yi ikinci dil olarak öğrenmişti. Ailesi aslen Fransız-Kanadalısı'ydı. Bir süre Deniz Kuvvetleri'nde görev yaptı, daha doğrusu birçok beat gibi o da orduyu bir yol aracı olarak kullandı ve nihayetinde şizoid bir kişiliği olduğu gerekçesiyle ordudan uzaklaştırıldı. Ardından deniz ticaretiyle uğraştı ve en sonunda kendisini Kerouac yapacak olan ve edebi çizgisini yaratacak olan gezginliği kendisine iş edindi. Amerika'yı defalarca bir baştan diğerine gidip geldi. Kerouac'ın ülkesine duyduğu kültürel sevgi ve ilgi onun

ülke topraklarının dışıyla ilgilenmemesini de beraberinde getirdi: Ginsberg'in Doğu merakı, Burroughs'un Tanca ve Avrupa hevesi Kerouac da her daim Amerikan toprakları ve şehir sevicilikle karşılık buldu. Cassady ve Ginsberg ile Tanca'ya yaptıkları Burroughs'u ziyaret amaçlı yolculukları bile onun için alternatif işkenceler sayılırdı. Belki tüm çocukların ortak noktası olan Meksika onu rahatsız etmeyen ender yabancı topraklardan biriydi. Jack gerçek bir şehir aşığıydı. Tıpkı Neal Cassady'nin yaşamında olduğu gibi o da yazdıklarını yaşadı, bu açıdan bakıldığında onun ve Neal'ın neden aralar halinde demiryolunda işçi olarak çalıştığını anlamak da kolaylaşıyor.

İlk kitabı "The Town and the City" 1950'de yayımlandı. Kerouac, geleneklerle, standartlarla ve yobaz roman zihniyetinin kokuşmuşluğu ve tekelciliğiyle savaşıyordu. "Yolda", üç haftadan az bir süre içinde yazılmıştı ve yeni bir tarz ortaya koyuyordu. Bu spontane ve görünüşe göre redaksiyondan geçmemiş yazım tarzı, enerjisiyle, tanınmış yazarları oldukça şaşırtmakla beraber, Kerouac'a hak ettiği bir ün kazandırdı. Herkesin bildiği gibi Jack bu kitabı ortalama üç hafta gibi bir zaman diliminde neredeyse masasından hiç kalkmadan ve seçtiği rulo sebebiyle kâğıt değiştirmek derdinden dahi kurtularak (ki bu O'nun bölünmemesi demekti) amfetaminler familyasından da en sevdiği etken maddelerden biri olan benzedrini vücudundan eksik etmeyerek yazdı. Kitabını ilk geri çeviren yayıncı, sebep olarak Jack'in, metni redaksiyonsuz basmak istemesini gösterecekti.

Her ne kadar çıkışını Yolda ile yapmışsa da Zen Kaçıkları (Dharma Bums – bkz; Yol Yayınları 1982, Ayrıntı Yayınları 2010) yapıtı Kerouac'ın metinleri arasında çok özel bir yere sahiptir. Kitap, kuşağın sonraki çocukları için "piçliğin kutsal kitabı" nitelendirmesiyle anılacaktır.

Alkolizm ile paralel giden yaşamının son demlerini hayatı boyunca hep çok sevdiği ve ne yapıp edip yanında olmayı başardığı annesinin yanında geçirdi Kerouac, Burroughs'dan tutun da en basit okuyucuya kadar herkes bu konuda olumsuz bir yığın cümle sarf etti, ama ne olursa olsun bu Jack Kerouac'ın Jack Kerouac olması noktasında hiçbir şeyi değiştiremezdi.

Yazın stilinin spontane oluşumu, lirik ve düzyazıda asla terk etmediği caz ritmi, Zen Budizmi, kuşağın her elemanı kadar uyarıcılar ve halüsinojenlerle olan ilişkisi ve elbette ki yol olgusu eserlerinin özünde yer alan elementlerin en başlıcalarıydı.

BEYHUDE

Gökyüzünde yıldızlar
Beyhude
Hamlet'in trajedisi
Beyhude
Kilitteki anahtar
Beyhude
Uyuyan anne
Beyhude
Köşedeki lamba
Beyhude
Köşedeki yanmaya lamba
Beyhude
Abraham Lincoln
Beyhude
Aztek İmparatorluğu
Beyhude
Yazan el: Beyhude
(Ayakkabılardaki ayakkabı kalıbı
Beyhude
Cep İncil'in üzerinde salınan panjurun ipi
Beyhude
Yeşil camlı küllüğün pırıltıları
Beyhude
Ormandaki ayı
Beyhude
Buda'nın hayatı
Beyhude

Gözyaşları Üzerine
Gözyaşları yüzümün parçalanmasıdır
Aya özgü bir şiddet
Karanlık demiryollarında oturuyorum
Ne zaman göreceğim annemin yüzünü
Uyandıran hayallerde çağırıyor beni
Ağladım anlamak için
Tuzak kuran faniliği
Ve kanını toprağın
Baba baba- neden yüzüstü bıraktın beni?
Fanilik ve sefalet
Kol geziyor bu şehirde
Göbek adım mutsuzluk benim
Kurtarılmak istiyorum
Olamaz
Olmamalı
Hiç bu kadar batmamıştım
Kusmuğa

GINSBERG İÇİN GÜNDÜZ DÜŞLERİ

Gece yarısı uzanıyorum sırt üstü
Duyuyorum saatlerin tuhaf muhteşem seslerini
Ve biliyorum gece yarısı ve o anda tüm dünya
giriyor görüş alanıma
Güzel bir arı kovanı şeklinde
Pırıl pırıl Buda toprakları
Bhuti inanç içinde parlıyor
Biliyorum doğru yoldayım sonsuza kadar
Yazacağım bu sabah dünyanın her yanından yükselen
konuşmaları ve onlara eşlik eden içsel düşüncelerim
için açık parantezler bırakacağım- kendi kükreyişlerim
Tüm beyinler-tüm dünya
Kükrüyor-titreşimde
Ben de yazıyorum hızla, bin kelime sıkışıyor
bir saniyelik zaman dilimine
Yunan kentlerinin birinde
O meşhur Yunan gündüzlerinde
Uzun cübbem uzun altın sarısı saçlarımla ben
Ölümsüz bir ünle- bulmaları gerekecek beni
Bulacaklar bayrak gibi dalgalanan kefenimi
Konuşurken Lucifer ile- Gore Vidal şaşıracak, sinirleri bozulacak
Kelimelerim altın harflerle yazılacak
ve Finnegans Wake gibi Visions of Neal da
Kütüphanelerde saklanacak.

OTOSTOPÇU

"Güneşli Kaliforniya'ya gitmeye çalışıyorum

Bum. Beni bozguna uğramış, kendini katletmiş hayali bir gangster gibi gösteren bu berbat yağmurluk, acınası bir yağmurluğun içinde bir budala- nerden bilsinler kıyafetlerim ıslak, kıyafetlerim çamurlu"

"Bak, John, bir otostopçu,"

"O I.R.A yağmurluğunun altında silah var gibi"

"Hey, Fred, yolun kenarında duran şu adama bak, 1938'de bir dergide çıkmıştı, seks suçlusu."

Morarmış cesedini görürsünüz bir dergide, vücudunda balta kesikleriyle.

TENOR

Sevimli hüzünlü genç tenor
Trompet sarkıyor boynundan
Eroin ile dolu gövdesi
Bekliyor kıyameti
Yeni gelen trompetçi zenci çocuğu dinliyor
Ve basın ritmi başlıyor
Davulcu bir bomba atıyor ortaya
Piyano çınlıyor
Sevimli tenor yükseltiyor tüm Amerikan kederini
Ağzına götürüyor trompeti
Ve demirden sesleri çıkarmak için üflüyor.

MEDİTASYON NASIL YAPILIR

Işıklar kapalı

Ellerim kenetli birbirine

Eroin ya da morfin vurmuşum gibi ani bir esrime

Beynimin içindeki kese sıvısını salgılıyor (Kutsal Sıvı) ben tüm vücudumu ölü bir transa bırakırken- tedavi ediyorum tüm hastalıklarımı- siliyorum her şeyi- "ben-umarım ki-sen" gibi ufacık bir şey ya da kaçık bir düşünce balonu bile yok-

Zihnim boş, berrak, düşünceler yok. Eğer herhangi bir düşünce uzaklardan fırlayıp gelirse beraberinde bir imgeyle- kafa bulun onla, aldatıp, dalga geçin. Solup gider böylece ve gelmez bir daha geri- ve ilk kez keyiflenerek fark edersiniz ki "düşünmek düşünmek gibi değilmiş aslında".

Böylece düşünmeme gerek kalmaz bir daha.

ON THE ROAD

(YOLDA)'DAN....

"Meksika, nerdesin?" dedi Dean uykulu uykulu. Arka koltukta yatıyordu. "Şafak sökmeden senyoritaları kucaklayalım. Bu külüstür Ford yuvarlanır gider, yeter ki dilinden anlayın, rahatı kaçmasın. Tek sorun kıçının yere yapışıp kalacak gibi olması, ama bir süre daha idare ederiz böyle." Lafı biter bitmez uykuya daldı.

Direksiyona ben geçtim. Hedefim Fredericksburg'tü. Şu haritanın üstünde ne çok çapraz çizmiştim! İşte 1949 yılının karlı bir sabahında Marylou'yla elele tutuştuğumuz yer. Kim bilir nerdedir şimdi Marylou? Dean "Çal!" diye haykırdı rüyasında. Ya Frisco'da caz dinliyor ya da kendini Meksika mambosuna hazırlıyordu. Stan'in çenesi düşmüştü. Önceki gece Dean yüzünden susmak zorunda kalmış olduğu için şimdi nefes almadan konuşuyordu. Sıra İngiltere maceralarına gelmişti. Uzun saçları ve hırpani pantolonuyla Londra'dan Liverpool'a otostop yapmasını, Avrupai boşluğun kasvetinde esrarengiz kamyon şoförlerinin önerilerini kabul etmesini anlatıyordu. Texas'ın durmak bilmeyen rüzgârından gözlerimiz kanlanmıştı. Üçümüz de taş yutmuş gibiydik. Ağır ağır da olsa hedefimize yaklaşıyorduk. Araba sürekli silkindiği halde hızımız kırkı aşamıyordu. Fredericksburg'ten geniş ve yüksek batı düzlüklerine indik. Ön cama pervaneler çarpmaya başlamıştı. Dean "Sıcak ülkeye az kaldı çocuklar! Çöl fareleri ve tekila!" diye bağırdı ve tedirgin bir sesle ekledi: "Texas'ın bu kadar güneyinde hiç bulunmadım. Cehennemin dibi! Benim ihtiyar kışları buraya gelir. Kurnaz berduş!"

Aniden kendimizi tropikal sıcakta kavrulurken bulduk. Bir dağ eteğindeydik. Tepeyi San Antonio'nun ışıkları kaplamıştı. Asıl Meksika sınırının burası olduğu hissini duymamak elde değildi. Yol kenarındaki evler farklıydı, benzin istasyonları bakımsızdı, lambalar seyrekti. Dean memnun mesut ön koltuğa atladı, bizi San Antonio'ya kavuşturacaktı. Verandalarına eski püskü sallanan koltuklar yerleştirilmiş, mahzensiz, en ufak darbede çökecek gibi görünen Meksika kulübelerinin arasından daldık şehre. Arabaya yağ koydurmak için girdiğimiz benzin istasyonu tımarhaneyi andırıyordu. Üstleri vadideki yaz

sineklerinin izleriyle kararmış ampullerin yakıcı ışığında, hafif alkollü içkilere ayrılmış tezgâha yanaşıp bira şişelerini şak diye önlerine çeken ve parayı görevlinin suratına fırlatan Meksikalılarla karşılaştık. Ailecek aynı şeyi yapıyor ve geziniyorlardı. Kulübeler, dalları sarkmış ağaçlar ve yabani tarçın kokusu. Bir grup delidolu kız belirmişti, yanlarında da oğlanlar. Dean "Hey! [Sil Manana]" diye laf attı onlara. Her köşeden müzik fışkırıyordu, her çeşit müzik. Stan'le ikimiz biraları dikip zom olduk. Amerika'nın hem içinde hem dışındaydık ve kaçıklığın göbeğine düşmüştük. Ah San Antonio ah!

"Beni dinleyin çocuklar, San Antone'de biraz oyalansak fena mı olur? Zaten Stan'in kolu için bir hastane bulmamız lazım. Senle şu sokakları keşfederiz Sal, evlerin önodalarında True Love dergisini okuyarak keyif yapan etine dolgun yavruları dikizleriz. Hadi yürüyün!"

Bir süre en yakın hastanenin nerde olduğunu soruşturarak yavan yavan turladık. Şehir merkezinde bir klinik olduğunu öğrendik. İç semtler daha düzgündü ve Amerika'ya daha çok benziyordu. Her tarafta gökdelenimsi binalar, neonlar, büyük mağazalar vardı, ama trafik kurallarına boş vererek karanlıktan önünüze fırlayıveren otomobillere de rastlıyordunuz. Arabayı hastanenin girişine park ettik. Ben Stan'le stajyer doktor aramaya çıktım, Dean arabada kaldı, üstünü değiştirecekti. Kliniğin salonu yoksul Meksikalı kadınlarla doluydu; hamile olanlar, hasta olanlar, çocuklarını doktora getirmiş olanlar. Acıklı bir manzaraydı. Birden Terry canlandı gözlerimin önünde, zavallı Terry, nelerle uğraşıyordu kim bilir. Stan orada saatlerce beklemiş. Sonunda bir stajyer doktor gelip kolunu muayene etmiş. Enfeksiyonun bir adı vardı, ama telaffuz etme zahmetine katlanmadık. Penisilin iğnesi yapmışlar.

O arada ben de Dean'le Meksika mahallesinin keyfini çıkardım. Hava mis gibi kokuyordu ve çok yumuşaktı, hiç bu kadar yumuşağını teneffüs etmemiştim. Sokaklar karanlık, esrarlı ve uğultuluydu. Bazen beyaz şallı bir kızın silueti geceyi bölüveriyordu. Dean ayaklarının ucuna basarak yürüyor, "Öyle muhteşem bir yer ki insan kıpırdayamaz burada," diye fısıldıyordu. "Sessiz olalım. Hiçbir şeyi kaçırmayalım. Bak! Bak! Çılgın bir bilardo salonu!" İçeri girdik. On-onbeş delikanlı üç masada bilardo oynuyordu, hepsi Meksikalıydı. Birer kola alıp müzik dolabına yanaştık, Wynonie Blues Harris'in, Lionel Hampton'ın, Lucky Millinder'ın plaklarım çaldık, hoplayıp zıpladık. Dean etrafı seyret diye dürtükleyip duruyordu.

"Çaktırmadan gözle. Bebeğinin mamasıyla ilgili hislerini dile getiren Wynonie'ye kulak verirken, şu yumuşak dediğin havayı içine çekerken gözle. Birinci masada top kovalayan sakat oğlana dikkat ettin mi? Bu izbe yerin palyaçosu o. Hayatı boyunca birilerine alay konusu olmuş. Ötekiler katı kalpliliklerine rağmen onu seviyorlar."

Oğlan cüceydi. Vücudu tuhaf şekilde gelişmişti. Yüzü çok güzel, kafası kocamandı, koskocaman. İri kahverengi gözleri nemli nemli parlıyordu. "İşte sana Meksika'dan San Antonio'ya göç etmiş bir Tom Snark. Dünyanın her yerinde aynı hikâye. Görüyor musun nasıl vuruyorlar kıçına istekayla? Sonra da gülüyorlar. Bizimki oyunu kazanma çabasında. Demin elli sentine bahse girdi. Kaçırma!" Melek cüce kenardan atış yapıyordu. Iskaladı. Arkadaşları yuh çektiler. "Bak şunlara," dedi Dean. Ufaklığı ensesinden tutmuş,havada sallıyorlardı şamata olsun diye. O da ciyak ciyak bağırıyordu. Az sonra kapıdan dışarı süzüldüğünü fark ettik, dönüp tatlı, mahcup bir bakış fırlattı arkasına. "Onu yakından tanıyabilmek için, düşüncelerini, aşklarını öğrenebilmek için neler vermezdim! Ben bayıldım buraya Sal!" Biraz dolaştık. Karanlık, esrarlı binalar çıktı karşımıza. Balta girmemiş orman gibi avlulara gizlenmiş yığınla ev keşfettik. Önodalardaki kızları, verandalarda oturan kızları, çalıların arasında oğlanlarla oynaşan kızları dikizledik. "San Antonio ne manyak yermiş meğer! Burası böyleyse Meksika nasıldır kim bilir! Hadi gazlayalım hemen!" Hastaneye gittik. Stan hazırdı, iyileştiğini söylüyordu. Sarılıp ballandıra ballandıra anlattık ona yaptıklarımızı.

Artık son yüz elli millik yolu aşıp büyülü kapıya dayanabilirdik. Arabayı çalıştırdık. Yorgunluktan geberiyordum. Uyuyakalmışım. Gözümü açtığımda Dilley'i ve Encinal'ı geride bırakmıştık, Laredo'da bir büfenin önündeydik. Saat sabahın ikisiydi. Dean içini çekti: "Texas'ın ucu, Amerika'nın ucu. Sonra ne var bilmiyoruz." Hava korkunç sıcaktı, her tarafımızdan ter boşanıyordu. Çiy yoktu, oksijen yoktu, ampullere yapışan milyonlarca pervaneden ve gecenin sıcağında buharlaşan nehrin bunaltıcı ağır kokusundan başka hiçbir şey yoktu. Rio Grande: Rocky yaylalarından doğan, uçsuz bucaksız vadiler yaratan, ısınan sularını engin körfezde Mississippi'nin çamurlarına katan nehir.

Laredo o sabah uğursuz bir şehir görünümündeydi. Fırsatçı taksi şoförleri ve uyanık sınır fareleri av bekliyorlardı. Pek bir şey bulamayacaklardı, çünkü vakit geçti. Burası her türlü hainin mesken tuttuğu, yolunu şaşırmışların gerektiğinde sıvışabilecekleri bir diyara yakın

olmak amacıyla yaşamayı seçtikleri yerdi. Basık, yapış yapış havaya kaçak mal kokusu sinmişti. Polisler kırmızı suratlı, terli ve memnuniyetsizdiler, kabadayıya benzemiyorlardı. Garson kızlar da pis ve bezgindiler. Büyük Meksika az ötedeydi, varlığını hissediyordunuz, tavalarda kızaran tortillaların kokusunu duymanız bile mümkündü nerdeyse. Meksika bir muammaydı. Tekrar deniz seviyesine inmiştik. Et yemeye kalkıştık, yutamadık, kalan parçaları peçeteye sarıp yanımıza aldık. Son derece keyifsiz ve hüzünlüydük. Fakat nehrin üstündeki gizemli köprüyü geçince her şey bambaşka oldu: Tekerleklerimiz en nihayet resmi Meksika toprağına değmişti, henüz arabalara sınır muayenesi yapılan alandaydık, ama caddenin öbür tarafı Meksika'ydı. Gözlerimizi oraya dikmiştik. Tıpkı Meksika gibi, diyorduk. Saat sabahın üçüydü ve beyaz pantolonlu, hasır şapkalı adamlar sıvaları dökülmüş dükkân duvarlarının diplerinde tembel tembel oturuyorlardı.

"Şu heriflere bakın," diye fısıldadı Dean. Derin bir nefes aldı. "Sabredin biraz." Görevli polisler sırıtarak yanımıza yaklaşıp eşyalarımızı çıkarmamızı rica ettiler. Biz bütün dikkatimizi caddenin karşı tarafına yöneltmiştik. O sihirli İspanyol sokaklarında kaybolacağımız anı iple çekiyorduk. Hâlbuki Mukaddes Lhasa'da falan değil, Nuevo Laredo'daydık. "Bu herifler herhalde bütün gece ayaktadırlar," dedi Dean gene fısıldayarak. Alelacele belgelerimizi gösterdik. Memurlar sınır civarında musluk suyu içmememizi öğütleyip bagajı şöyle bir karıştırdılar. Hiç polise benzemiyorlardı. Uyuşuk ve kibardılar. Dean büyülenmişçesine onları izliyordu. "Bu ülkenin aynasızları bile başka! İnanamıyorum!" Gözlerini ovuşturdu. "Rüyadayım galiba." Artık paralarımızı değiştirtebilirdik. Bir masaya kat kat pesolar istiflenmişti. Sekiz peso aşağı yukarı bir Amerikan doları ediyordu. Paramızın çoğunu çevirttik ve kalın desteleri keyifle ceplerimize yerleştirdik.

Çekine çekine hedefimize yöneldik. Meksikalılar şapkalarının altından bizi gözlüyorlardı. Az ilerde kapılarından dumanlar çıkan yirmi dört saat açık lokantalar ve müzik vardı. "Hey mübarek," diye mırıldandı Dean.

"Tamam." Polis sırıtıyordu. "Mehika'ya hoş geldiniz. İyi vakit geçirin. Paranıza dikkat edin. Araba kullanırken dikkat edin. Bunları şahsi söylüyorum. Adım Red. Herkes bana Red der. Red'i sorun. İyi yiyin. Merak etmeyin. Her şey güzel. Mehika'da eğlenmek zor değil."

"Evet," dedi Dean titreyerek. Arabayı park edip uysal adımlarla

caddeyi aştık. Donuk kahverengi ışıkların altında yan yana yürüyorduk. Kaldırımlarda sandalyelere yığılmış yaşlı adamlar gördük, gaipten haber veren doğulu keşleri andırıyorlardı. Aslında kimse bize bakmıyordu, ama her hareketimiz kaydediliyordu. Sola saptık ve rastladığımız ilk büfeye girdik. Otuzların Amerika'sından kalma müzik dolabından kampo gitarlarının sesi geliyordu. Ceketsiz taksi şoförleri ve hasır şapkalı modern gençler taburelere tünemiş tıkmıyorlardı, eciş bücüş tortular, fasulyeler, takolar. Şişesi otuz Meksika sentine üç soğuk bira, yani cerveza aldık, paketi altı sente de bilumum sigaralar. Hayran hayran pesolarımızı seyrediyorduk. Azaltılıyorlardı. Onlarla oynayıp etrafa gülücükler dağıtıyorduk. Koskoca Amerika'yı geride bırakmıştık. Hayata dair, yollarda yaşananlara dair bütün öğrendiklerimizi geride bırakmıştık. Sonunda sihirli ülke bize kucak açmıştı. Bu sihrin boyutlarını hayalimizde canlandıramıyorduk. "Düşünsenize, bu herifler bütün gece ayaktalar," diye fısıldıyordu Dean. "Bizi bekleyen dev kıtayı gözünüzün önüne getirin: Filmlere konu olan Sierra Madre dağlarını, ta en aşağılara kadar uzanan bakir ormanları, Guatemala'nın ve daha kim bilir nerelerin parçası olan, bizimkilerle boy ölçüşebilecek genişlikteki çöl platosunu. Yaşasın! Neler yapacağız! Neler yapacağız! Kalkalım hadi!" Kalktık, arabanın yanına gittik. Rio Grande Köprüsünün sıcak ışıltısında Amerika'ya son kez şöyle bir göz attık ve kıçımızı dönüp yola koyulduk.

Hemen çöle çıktık. Düzlükte hiç ışık yoktu, elli mil boyunca araba farıyla bile karşılaşmadık. Derken Meksika körfezinde şafak söktü, dört bir yanda yukaların ve boru kaktüslerin hayaletleri belirdi. "Amma yabani ülke!" diye haykırdım. Dean de ben de canlanmıştık. Hâlbuki Laredo'da ceset gibiydik. Stan daha önce yabancı ülkelerde bulunmuştu, o yüzden arka koltukta böyle mışıl mışıl uyuyabiliyordu. Koca Meksika, Dean ile ikimizin ayakları altına serilmişti.

"Geçmişimizden uzaklaşıyoruz Sal, yeni ve bilinmezliklerle dolu bir döneme başlıyoruz. Bütün o yıllar, sıkıntılar, eğlenceler... Şimdi sıra bunda! Kafamızda ne varsa silip şöyle dimdik ilerleyebilir ve dünyayı anlayabiliriz. İşin doğrusu bugüne kadar hiçbir Amerikalı beceremedi bunu... Meksika'yı gördüler, yanılıyor muyum? Meksika Savaşı'nda. Tanklardan."

"Amerikalı kanun kaçakları vaktiyle sınırı aşıp bu yoldan eski Monterrey'e kapağı atarlarmış," dedim. "Yani şu grileşen çölde tek başına dörtnala koşup sırra kadem basan bir mezar kedisi gözüne

ilişirse bil ki..."

"Dünya işte," dedi Dean. "Ulu Tanrım!" Direksiyona vurdu. "Dünya işte. Eğer bu yol Güney Amerika'ya gidiyorsa Güney Amerika'ya gideriz. Düşünsene! Anasını satayım! Heyt ulan!" Hızlandık. Hava enikonu ağarmıştı. Artık çölün beyaz kumunu ayırt edebiliyorduk. Birazdan uzakta üç beş baraka belirdi. Dean meraklanmıştı, frene bastı. "Bunlar harbi baraka işte, ancak Ölüm vadisi kadar sefil bölgelerde bulabileceğin türden. Buralarda oturanlar görünüşe aldırmaz." Yolumuzun üstünde olup da haritaya alınacak derecede önemli kabul edilen ilk yerleşim yeri Sabinas Hidalgo'ydu. Oraya ulaşmak için sabırsızlanıyorduk. "Bu otoban Amerika'dakilerden pek farklı değil," dedi Dean. "Yalnız mesafeleri gösteren tabelalar kilometre cinsinden yazılmış ve hepsi de Mexico City'ye ne kadar kaldığını haber veriyor, çünkü ülkede başka büyük şehir yok, her şey oraya işaret etmek zorunda." Metropolis'e daha 767 mil vardı, kilometre olarak ise binli bir sayı. "Allah kahretsin! Bir şeyler yapmam lazım!" diye uludu Dean. Bitkin düşmüştüm, gözlerimi kapadım ve bir süre onun direksiyonu yumruklayıp "Lanet olsun!", "İşte sana şenlik!", "Bu ne biçim ülke!" diye böğürmelerini dinledim. Sabah yedi civarında çöl bitti, Sabinas Hidalgo'ya vardık. İyice yavaşlayıp Stan'i uyandırdık. Kasabayı keşfedecektik. Ana cadde delik deşik ve çamurluydu; kerpiçten, pis, yıkık dökük yapılarla kuşatılmıştı. Orada burada sırtları yüklü eşekler göze çarpıyordu. Evlerin loş girişlerinde kadınlar dikiliyordu yalınayak. Ortalık yeni bir güne başlayan Meksika köylüleriyle doluydu. Palabıyıklı ihtiyarlar bizi izliyorlardı. Kasabalarına o şık turistlerden olmayan, sakalları uzamış, kir pas içinde üç Amerikalı gencin gelmesine alışkın değillerdi. On mil hızla hoplaya hoplaya kat ediyorduk caddeyi, pürdikkat. Hemen önümüzde bir grup kız yürüyordu. Yanlarından geçerken bir tanesi dönüp "Nereye böyle?" demesin mi!

Kulaklarıma inanamadım. "Sen de duydun mu Dean?"

Dean durmayı akıl edememişti. "Duymaz olur muyum? Kelimesi kelimesine duydum. Kurban olayım sana yavrum! Sabah sabah aklımı başımdan aldın. Basiretim bağlandı. Sayende cennete kavuştuk. Daha iyisi olamazdı."

"Hadi çağıralım şunları!"

"Tamam." Dean hızı beş mile indirerek ilerlemeye devam etti. O kadar afallamıştı ki her zaman yaptığı şeyleri yapması beklenemezdi. "Yol boyunca belki bin tane göreceğiz böyle," dedi, ama sonra

gayriihtiyarî geri döndü. Kızlar tarlaya gidiyorlardı, bizi fark edince gülümsediler. Dean duygusuz gözlerle süzdü onları. "Vay be!" Derin bir nefes aldı. "Oh! Rüya gibi. Bir yanda fıstıklar, bir yanda şu evler. Demin içlerine baktım da... İncecik koridorlar; saman yataklar; uyuyan, kıpırdanarak gözlerini açan, yataktan kalkan, uyku mahmurluğundan kurtulmaya çalışan kara kara veletler; madeni kaplarda yemek pişiren anneler; pencerelerin hepsine kepenk takılmış; yaşlılar heybetli, sakin, dünya yansa umurlarında değil; burada kuşku diye bir şey yok azizim, kayıtsızlık var, millet kahverengi gözlerini çekinmeden dikiyor insanın üstüne, tek laf etmeden, öylece, bakışlarından yufka yüreklilik ve uysallık taşıyor. Meksika hakkında okuduğun o uyduruk hikâyeleri hatırla, uykucu gringoyu, İspanyolca konuşan Amerikalıların maceralarını. Neydi o saçmalıklar! Hâlbuki burada yaşayanlar dürüst ve iyi kalpli, insanı arkadan vurmaz. Gel de hayret etme!" Dean çıplak yollardan başka bir şeyin bulunmadığı gecelerde büyümüştü ve şimdi yeniden doğuyordu. Direksiyona abanmış etrafı gözlüyor, hızlanmak istemiyordu. Sabinas Hidalgo'nun öbür ucunda kısa bir mola verdik, benzin alacaktık. Antika pompaların önünde palabıyıklı, hasır şapkalı kovboylar kümelenmişti, itişip kakışıyorlardı. Tarlaların orada yaşlı bir adam ağaç dalından sopasıyla düşe kalka eşeğini yola getirmeye çabalıyordu. Ve pırıl pırıl bir güneş insan hayatının ezeli, saflığını kaybetmemiş etkinliklerini aydınlatıyordu.

İkinci durağımız Monterrey olacaktı. Karşımızda tepeleri karla kaplı ulu dağlar yükseliyordu, onlara doğru sürükleniyorduk. Derken bir geçit belirdi, bizi içine aldı. Birkaç dakika sonra meskitli çölü geride bırakmıştık, havası serin bir yoldan tepelere tırmanıyorduk. Uçurumun kenarında uzanan taş duvara beyaz boyayla devlet başkanlarının adlarını yazmışlardı iri iri: ALEMAN! Yolda in cin top oynuyordu. Bulutların arasında döne döne zirvedeki engin platoya çıktık. Sanayi şehri Monterrey günün hırgürü içinde sağa sola savrulan yapağı gibi körfez bulutlarıyla dolu mavi göklere püskürtüyordu dumanlarını. Monterrey'e girerken Detroit'e girer gibi oluyordunuz; o uzun, yüksek fabrika duvarları falan; yalnız onların dibinde güneşlenen eşekleri, tıkış tıkış kerpiç binalı civar semtlerde kapı önlerine yığılmış modern görünümlü yüzlerce üçkâğıtçıyı, pencerelerden sarkan orospuları, ne sattığı belirsiz dükkânları ve Hongkong'daki gibi bir insan güruhunun kapladığı daracık kaldırımları hesaba katmamanız gerekiyordu. "Ooo," dedi Dean, "hepsi de aynı güneşin altında.

Meksika güneşine sen de takılıyor musun Sal? Kafa bulduruyor. Hey! Ayaklarım yerden kesilsin istiyorum. Bu yol alıp götürür beni!" Bir süre için Monterrey'in curcunasına karışabilirdik, ama Dean Mexico City'ye ne kadar çabuk varsak kârdır diyordu, ayrıca yolun ilersinde çok daha ilginç yerlerle karşılaşacağımız kanısındaydı, kafasında hep ilersi vardı, hep ilersi. O gün canavar gibi araba kullandı, yorulmak bilmedi. Bizim ise parmağımızı oynatacak halimiz yoktu, gözlerimiz kapanıyordu. Sızmak üzereyken eski Monterrey'in, kanun kaçaklarını barındıran şehrin ötesinde esrarlı ikiz tepeler gördüm.

Montemorelos'a yaklaşıyorduk. Alçak bölgelere, sıcak havaya iniyorduk. Etraf ısındıkça garipleşiyordu. Dean dürttü: "Aç gözünü Sal." Dikkatimi topladım. Bataklığın göbeğindeydik, yolun kenarında düzensiz aralıklarla hırpani kılıklı adamlar yürüyordu. Palalar asmışlardı bellerine. Bir kısmı eğilmiş ot biçiyordu. Durup bizi izlemeye başladılar. Suratları ifadesizdi. Birbirine geçmiş otların arasından Afrika'dakiler gibi bambu duvarlı, saz çatılı kulübeler görünüyordu. Önlerine ay kadar gizemli kızlar dizilmişti, yolu seyrediyorlardı. "Gidip şu yavrulara parmak atabilseydim!" diye inledi Dean. "Ama büyükler kadın erkek ortalıkta, çoğu arkalarda oyalanıyor, yüz metre kadar içerde çalı çırpı topluyor, hayvanlarla uğraşıyor. Ve kızlar hiç yalnız kalmamış oluyor. Zaten bu ülkede kimse yalnız kalmıyor. Siz uyurken neler keşfettim neler! Düşündüklerimi bir anlatsam!" Terliyordu gene. Gözlerinde kırmızı çizgiler oluşmuştu, bakışları hem deliydi hem munis. Kendisi gibi insanlar bulmuştu. Sonsuz bataklıklar beldesinde tıngır mıngır ilerliyorduk, hızımız hep kırk beşti. "Sal, bu atmosfer pek değişmeyecek galiba. Arabayı sen kullan da azıcık kestireyim."

Direksiyonu devraldım ve hayallere dalarak, sıcak, basık bataklık bölgesi Linares'i, Hidalgo yakınlarındaki buğulu Rio Soto la Marina'yı geride bıraktım. Upuzun yeşil tarlalarla, bakir ormanlarla kuşatılmış uçsuz bucaksız bir vadiye ulaştım. Dar bir köprüden geçtim. Görenlerin merakını uyandırıyordum. Yükseklere tırmanıp çöl denebilecek bir yere çıktım. Gregoria civarındaydım. Çocuklar uyuyordu, ben de başımı dinliyordum. Yol ok gibi dümdüz uzanıyordu önümde. Bu topraklarda seyahat etmek Carolina'da, Texas'ta, Arizona'da ya da Illinois'de seyahat etmeye benzemiyordu; en nihayet kim olduğunuzu anlayabileceğiniz diyarlarda dolaşmak gibiydi; toprak adamı olan yerliler arasında; dünyanın beline takılmış kalın kemerde,

Malaya'da (Çin'in uzun tırnağında), Hindistan'da, Arabistan'da, Fas'ta, Meksika'nın birbirinden ayırt edilemeyen çöllerinde ve balta girmemiş ormanlarında, okyanusun ötesindeki Polinezya'da, San Kaftan'ın mistik Siyam'ında feryat ederek yaşamış ilk insanların akrabaları arasında; o feryatlar Cadiz'in çürümüş surlarında yankılanıyor, dünyanın başkenti Benares'in derinliklerinden taşıp 12,000 mil uzağa erişiyordu. Meksikalılar kesinlikle yerliydi. Ahmak Amerikan uygarlığının Pedro'larıyla, Panço'larıyla alakaları yoktu. Elmacık kemikleri çıkık, gözleri çekik, hareketleri yumuşaktı. Soylu, gözüpek yerliler olarak insanlığın kaynağı, babasıydılar. Denizler Çinlilerindir, karalar yerlilerin. Taş çölde ne kadar gerçekse yerliler de "tarih" çölünde o kadar gerçektir. Biz, nedense kendini önemseyen cebi dolgun Amerikalılar, bir tarlakuşunun üstünde yanlarından geçerken onlar bunu biliyorlardı. Yeryüzündeki antik hayatın babası kim, oğlu kim, biliyorlardı. Ses etmediler, çünkü "tarih"in dünyasında kıyamet kopup da toprak adamı olan yerlinin vahiyi kim bilir kaçıncı kere sökün ettiğinde insanlar hayatın başladığı, Âdem'in süt emip düşünmeyi öğrendiği Bali mağaralarından da, Meksika mağaralarından da aynı şekilde dışarıyı gözleyecekler. Güneşin pişirdiği Gregoria kasabasına girerken kafamda bunlar vardı işte.

San Antonio'da şamata yaparken Dean'le iddialaşmıştık, ona kız ayarlayabilir miyim ayarlayamaz mıyım diye. Gregoria'da bir benzin istasyonunda durmak üzereyken yolun karşı tarafında bir delikanlı gözüme ilişti. Ayakları çıplaktı. Otomobil camlarına konan güneşliklerden satıyordu. Arabaya yaklaştı. "İstersin? Altmış peso. Habla Espanol? Sesenta peso. Benim adım Victor."

"Yok, istemem, senyorita isterim," diye cevap verdim gırgırına.

"Tamam! Tamam!" Heyecanlanmıştı. "Her zaman kız var." Sonra birden hevesi kaçtı: "Sıcak günde iyi kız yok. Bekle. Perde istersin?"

Perde istemiyordum, kız istiyordum. Dean'i uyandırdım. "Sana kız bulacaktım, hatırladın mı? Gerinmen bitsin de kalk, kızlar bizi bekliyor."

"Ne?" Yerinden doğruldu yabani yabani. "Hani nerde?"

"Victor diye bir çocuk var, o gösterecek yerini."

"Hadi yürüyün!" Dışarı fırladı, Victor'un eline yapıştı. İstasyonun çevresinde başka oğlanlar türemişti, sırıtıyorlardı, bir kısmı yalınayaktı, ama hepsinin ensesine inmiş bir hasır şapkası vardı. "Öğleden sonra başka nasıl vakit geçirilir ki? Denver'daki bilardo salonlarında

ter dökmekten iyidir. Victor, kızlar nerde? A dondel Duydun mu Sal? İspanyolca konuşuyorum."

"Bir yerden çay edinebilir miyiz, sorsana. Hey, ufaklık, ma-reeva-na var mı?"

Oğlan cesur bir edayla başını salladı. "Her zaman var. Gel."

"Yaşasın!" diye bağırdı Dean. Canlanmıştı, uykulu Meksika sokağında atlayıp zıplıyordu. "Hadi gidelim beraber." Öteki çocukları çağırıp Lucky Strike ikram ettim. Zevkten dört köşe olmuş bizi seyrediyorlardı, hele Dean'e bayılmışlardı. Ellerini kavuşturmuş işaretleşiyorlar, çatlak Amerikalı hakkında takır tukur yorumlarda bulunuyorlardı. "Kaçırma Sal, bizden bahsediyorlar, bizi inceliyorlar. Hey Allah'ım, ne dünya!" Victor'la birlikte arabaya bindik ve silkinerek yola koyulduk. Stan Shephard horlamasının ortasında bizim çılgın gürültülerimize uyandı.

DHARMA BUMS

(DHARMA SERSERİLERİ - ZEN KAÇIKLARI)'NDAN[24]

1

1955 Eylül'ünün sonlarına doğru bir gün tam öğle vakti Los Angeles'tan kalkan bir marşandize atlamış, üstü açık bir yük vagonuna dalmıştım. Yere uzandım. Torbamı yastık edip başımı yasladım. Ayak ayaküstüne atarak, tren kuzeye, Santa Barbara'ya gidedursun, bulutları seyre daldım. Posta treni olduğundan, o gece Santa Barbara'daki plajda uyurum diyordum. Ertesi sabah da San Luis Obispo postasına atlayacak ya da doğruca San Francisco'ya giden 19:00 ekspresini bekleyecektim. Charlie Parker'ın keçileri kaçırıp da sonra dinlenerek normal sağlığına kavuştuğu yer olan Camarillo'ya girerken, cılız yaşlı bir ipsiz tırmanıverdi bizim vagona. O ara katar, gelen trene yol vermek için yan hatta çekilmişti de... Herif beni görünce şaşırdı. Gidip vagonun öbür ucuna yerleşti. O da kendi torbacığını kendi başının altına koymuş, önü bana dönük yatmıştı. Çok geçmeden doğuya giden tren ana hattan fırlayıp gitti ve ileri işaretini veren düdüğü çaldılar. Trenimiz kalktı. Artık hava soğuyor, denizden esen rüzgâr öbür yanımızdaki vadileri sisle kaplıyordu. Bizim yaşlı ipsizle birlikte buz kesen çeliğin üzerinde ince giysilerimiz içinde birbirimize sokularak boşuna ısınmaya çalıştık; sonra kalkıp kendi köşelerimize giderek, ileri geri vagonu aşındırmaya, zıplamaya, kollarımızı savurmaya başladık. Az sonra ufak bir istasyonda gene yan hatta girmekteydik. Fırsat bu fırsattır diyerek, bir koşu büfeden kocaman bir şişe şarap alayım dedim. Santa Barbara'ya kadar soğuktan tepinip durmaktan iyidir... "Ben gidip bi şişe şarap alcam, bakar mısın şu torbaya?"

"Eyvallah,"

Vagondan atladım. 01 Numaralı Karayolu'ndaki büfeye koştum. Şaraptan başka ekmek, çikolata aldım. Ve trenime yetiştim. Kalkmasına on beş dakika daha varmış. Hava ılınmış, güneş açmıştı ama akşam yaklaşıyordu ve ayaz yapacaktı. Bizim cılız ipsiz köşesinde bağ-

24 Söz Yayınları 1997, Nevzat Erkmen çevirisi kullanıldı. Ayrıntı Yayınları yeni baskısını gerçekleştirdi.

daş kurmuş, önünde ufak bir teneke sardalye... Acıdım. Yanına gidip, "Biraz şarap iç de ısın ha? Peynir ekmek de var, sardalyenle yersin." dedim.

"Eyvallah," Ta içerisinde bir yerden çıkan ürkek ya da saklanmaya çalışan bir sesi vardı. Mexico City'de almıştım. El Paso sınırına dek Zacateca, Durango ve Chihuahua üzerinden yaptığım berbat uzun otobüs yolculuğundan önce... Bizimki peynirle ekmeği, şarabı kemali afiyet ve kadirşinaslıkla gövdeye indirdi. Keyiflenmiştim. Hemen aklıma Elmas Sutra'daki şu satırlar geldi: "Bir iyilikte bulunurken, iyilik etme düşüncesinden uzak tutun zihninizi; çünkü iyilik etmek bir sözcükten başka nedir ki!" o günlerde pek sofuydum; dinsel buyrukları kılı kılına uygulamaya çabalıyordum. Ama artık o sahte bağlılığım konusunda azbuçuk ikiyüzlü olup çıktım - yorulduk artık, dalga... E, artık yaşlandık; yapmacıklar uçtu... O sıralar yardımseverliğin de, iyi yürekliliğin de, alçak gönüllülüğün de, coşkunluğun da yapmacıksız durgunluğun da, bilgeliğin de, esrimenin de gerçekliğine sahiden inanıyordum; kendimi çağdaş giysilere bürünmüş, Gerçek Anlam ya da Dharma çarkını çeviren bir ahir zaman Budası, ahir zaman Cennetlik Kahramanı payesini kazanmak için dünyayı (genellikle New York'tan Mexico City'den San Francisco'dan kurulu bir dev üçgen üzerinde) gezip tozan bir eski zaman bihukkusu sanıyordum. Daha tanışmamıştım Japhy Ryder'la, bir hafta sonra olacaktı bu karşılaşma; o aralar benden âlâ Dharma Serserisi zor bulunmasına, kendimi gezgin bir derviş gibi görmeme karşın, "Dharma Serserileri" diye bir şey duymuş işitmiş değildim. Vagondaki cılız serseri şarapla ısınıp da konuşmaya başlayınca, hele hele, Ermiş Teresa'nın ölümünden sonra yeryüzüne dönerek cennetten devşirdiği gülleri sonsuza dek tüm canlıların üzerine saçacağını bildiren duasını içeren ufak bir kâğıt parçasını da fora edince, tüm inançlarım pekişivermişti.

"Nerden buldun bunu?" diye sordum.

"Oo! Birkaç yıl önce Los Angeles'ta bi okuma odasındaki dergiden yırtmıştım da... Hep taşır dururum."

"Vagonlarda çömele çömele okursun duanı ha ?"

"Her gün bi okurum," Başkaca bir laf çıkmadı ağzından; Ermiş Teresa konusunu falan eşelemedi. Dininde de alçak gönüllü mübarek. Kişisel yaşamından biraz söz etse ya - ne gezer! Bırak ana caddeleri, en fakir mahallelerde bile kimsenin iplemediği, silik, süklüm püklüm serseriler olur ya, bu da onlardan biri. Bir aynasız itelese bunu, he-

men toz olur. Koskoca istasyonların çevresinde hat bekçilerine çaktırmadan otların arasında tam siper, gölgeden gölgeye zıplar herif, tam tren çekilmiş gidiyor, hop içeri. Ertesi gece Zipper Ekspresi'ne atlayacağımı söyledim fakire. "Oo!" dedi, "yani Gece Hayaleti'ne."

"Zipper'a öyle mi deniyor?"

"O hatta çalıştın galiba sen,"

"Çalıştım ya. Güney Pasifik hattında frenciydik."

"Biz serseri takımı Gece Hayaleti deriz ona. Los Angeles'ta binersin, sabaha San Francisco'ya varırsın kimse görmez seni."

"Saatte seksen mil - yallah, ver elini Frisco,"

"Tamam da, Gavioty'nin kuzeyinde sahilden giderkene, bi de geceleri Surf'ü geçerkene esaslı soğuk yapar,"

"Tamam, Surf. Sonra da Margarity'nin güneyine inerken dağlarda..."

"Margarity, oldu! Öyle çok bindim o Gece Hayaleti'ne, sayısını unuttum."

"Kaç yıldır gitmedin memleketine?"

"Epey oldu be! Kaç yıl oldu unuttum. Ohio bizim memleket."

Tren kalkıverdi. Rüzgârda bir soğuma bir rutubet! Ve donmayalım diye, dişlerimiz daha fazla çatırdamasın diye bir buçuk saat bütün gücümüzle, irademizle didindik. Sonra bir köşeye kıvrılıp, soğuğu kesmek için, bilfiil Tanrı'nın sıcaklığını çekmek için meditasyon yapmayı denedim. Olmadı. Fırlayıp, kol bacak sallayarak, şarkı söyleyerek devindim. Bizim ufak serseri benden daha sabırlıymış - yattığı yerde, yapayalnız, dalmış acı acı düşünüyordu. Dişlerim takırdıyordu, dudaklarım mosmor olmuştu. Karanlık bastığında, şükür, Santa Barbara'nın dağları görünmüştü. Demek az sonra duracak, rayların üzerinde yıldızların altında ısınacaktık.

Geçitte yere atladık, bizim Ermiş Teresa ipsiziyle vedalaştık. Ben doğruca battaniyelerime sarınıp uyumak için kumsala-ta ötelere... Aynasızların beni görüp de götüremeyecekleri sarp bir kayalığın dibine... Ooh! Topladığım dallarla büyük bir ateş yaktım, yonttuğum çubuklara geçirdiğim sosisleri bir güzel közlüyorum. Ateş çukurundaki kızgın külün üzerinde bir teneke kuru fasulye ile bir teneke de peynirli makarnayı kaynatıyorum. Yeni aldığım şarabımı yudumluyorum. Yaşamımın en keyifli gecelerinden biri oldu bu-Avalokitesvara'nın karanlıklarından pırlantalardan örülü on-tansıklı evrenine... "haydi oğlum, Ray," diye bağırıyordum sevinçle, "birkaç mil kaldı yalnız. Gene

başardın kâfir." Keka. Mayomu giymişim, yalınayak, saçlar dağınık, ateşin kızartısında şarkı söyleyerek, kafayı çekerek, tükürüyorum, zıplıyorum, koşuyorum - yaşamak bu be! Yumuşacık kumlarında plajın tek başıma özgür, iç çekiyor deniz, bakire rahmi gibi ılık yansıyor yıldızlar suyun karnına karnına. Öğüt: Konserve tenekeleriniz kızgınlaşmış da tutamıyorsanız, hemen pırtık trenci eldivenlerinize müracaat edin, kafi. Teneke ılınadursun, biraz şarap içip düşüncelere daldım. Kumda bağdaş kurup yaşamımı düşündüm. Haydi canım, ne fark eder ki? "Neler var kısmette acep?" Şarap iyice acıktırıyor beni, sosislere yumuluyorum çubuğu ağzıma dayayıp şapır şupur, izci kaşığımla iki tenekeye atılıyorum, sıcak etli fasulyeleri, soslu makarnaları, eh birazcık da kumları çalakaşık indiriyorum. "Kaç tane kum tanesi var bu kumsalda acep?" diye düşündüm. "Gökteki yıldızlar kadar kum tanesi olmalı!" (şapur şupur) "Pekala, kaç kişi geçmiştir bu dünyadan, yani başlangıçsız zamandan da daha önceden bu yana kaç kişi yaşamıştır? Ne bileyim yahu, herhalde bu plajdaki kumların sayısını on binlerce bucaksız fingirmingir - kozmosun yıldız sayısıyla çarpmak filan mı desem ki IBM'le Burroughs şirketleri ortaklaşa çıkaramazlar belki, ne bileyim ben kaç kişi..." (bir fırt daha) "Tam olarak bilemem ama, nonoş Ermiş Teresa'yla o iyi ruhlu ihtiyarın şu dakka başıma boca ettiği gül zambak sağanağı altında birkaç trilyon sekstrilyon kare hıyarloti çiğneyip durmuş bu dünyayı."

Ve yemek bitince, çarşaf gibi kırmızı mendilimle ağzımı sildim, tuzlu deniz suyuyla bulaşıkları yıkadım, bir iki kum öbeğini, tekmeledim, dolaştım, kuruladım, kaldırdım, emektar kaşığı torbama yerleştirdim, sarınıp battaniyeme yattım deliksiz bir uyku çekmeye - sırf uyku. Gece uyanıvermişim, "Abooo! Nerdeyim ben, kızlar konuşuyor mazimde sonsuz bir basketbol oyunu mu? Evim mi yanıyor ne!" Sıra sıra dalgalar da battaniyeme ulaşmakta kabaran denizden. Denizminaresi gibi semsert olurum da gene uyurum, uyurken de üç dilim ekmek tıkıştırıyorum ağzıma... Ah şu insan ruhu, plajdaki garip adam, Tanrı gülümseyerek bakmakta sana... Düşümdeki eski günler, New England, bizim küçük bızdıklar binlerce mil peşimde Amerika'yı bir baştan bir başa geçerken, sırtında çanta anam, kaçıveren trenlere yetişemeyen babam; uyandığımda gün ağarıyor - gri, görüyorum kokluyorum (sanki inanayım diye sahneyi değiştirip ufku karşıma koyuvermişler), gene uykuya... Dönüyorum ve "Ne fark eder ki!" diyorum. Uykumda kucaklanıveresi boşlukta çınlayan sesimi işitiyorum.

Allen Ginsberg

Allen: şair ve Yahudi sosyalisti bir babanın, aşırı komünist ve ruh hastası anneden döllediği genetik manyak. Whitman'la ilk gençliğinde tanışmış olsa da (ki Rexroth günün birinde şöyle diyecekti: "Amerikan şiirindeki uzun, Whitmancı, popülist, sosyal devrimci geleneğin neredeyse kusursuz bir uygulaması") avukatlık okuma yönlendirmesi yapan babasının sesi baskın çıkmıştır. Ne hukuku canım, okulda tanışıp dost olacağı iki adamın adı Kerouac ve Burroughs olan birinden "ne beklenebilirdi ki?". Çok zaman geçmedi, Burroughs'un kitaplarından yakinen tanıdığımız şu meşhur Times Meydanı (Amerika'yı yıkmak için üst bölgesi belki de gerçek Amerika)'nda aldı soluğu Allen: Times demek; ibnelik demekti, hırsızlık, junk ve polis demekti. Hemen akabinde (doğal olarak) Kerouac gibi yollarda buldu kendini. Temelinin en önemli taşlarını "Yolda" ile yakın zamanlı yayımlanan "Howl" kitabını yayımlayarak ve kafayı uzak doğu öğretileriyle sıyırıp Orlovsky'ye âşık olarak attı.

Ginsberg'in LSD ile olan yakın ilgisi ve Budizmin Amerikalı Budası konumuna hızla yükselişi onu Beat kuşağının sözde ardılları hippiler arasında da en üst mertebeye taşıyacaktı. Dylan ile olan yakın muhabbeti, filmlerinde yer alması falan onu en bi popüler kıldı. Katılmadığı eylem kalmayan Ginsberg'in neredeyse tanışıklığı kalmayan bir müzik grubu da yoktu; alttan alta underground müzik piyasasının yönlendirici ve kült adamı olmaya başladı. Sayısız iş yaptıysa da bunlar arasında Beat Kuşağı için en önemli olanı kesinlikle Naropa Enstitü'deki Jack Kerouac Şiir Okulu'nu kurmasıydı.

Ginsberg kendisini: "sessiz düşünceleriyle CIA'i tüketen, söylediği Blues ezgileriyle zencileri mest edip rockçuları ağlatan, adalet bakanlığını havaya uçurmak isteyen, 48'inden sonra Tanrı'dan ve ölümden korkmayan, dünyanın en akıllı adamı olarak tarihe geçmek isteyen" biri olarak nitelemekteydi. Bunu becerdi de: FBI kayıtları tutulamaz haldeydi, "üst üste konduğunda 3 metreyi buluyorlar" diyordu Allen; FBI onu "bölücü" olarak listesine aldı, "delilleriyle kanıtlanmıştır ki: duygusal karmaşa yaşayan, irrasyonel yıkıcı" cümleleriyle fişlendi, Reagan döneminde hazırlanan "uygunsuzlar", Nixon tarafından belirlenen "düşmanlar" listesinde "şereftir" diyerek yerini aldı. 1970 senesinde FBI onu, "İÇ GÜVENLİK SORUNU" olarak niteliyor ve gözetim

altında tutuyordu. "Tehlikeli-Bölücü" ilanı artık kaçıncıydı kimse bilmiyordu. Prag ve Havana konuşmalarında, polise güç kullanmaktan dolayı ihraç edildi.

Ginsberg, Gallery Six'te, Howl'u okuduktan sonra McCulure şöyle diyecekti: "Bir bariyer yıkıldı! Bir insan sesi ve bedeni: Amerika'nın sert duvarına, onun ordularına, akademilerine, kurumlarına, düzeninin sahiplerine ve güç destekli temellerine karşı gürledi."

Bilgeliğin sarayına giden yolun taşkınlığın ahırından geçtiğini Blake'ten öğrenmişti Allen. Bu yeterliydi! Ginsberg'in ölümü diğerlerinin ölümüne benzetilememek noktasında haklılık kazanır. Ginsberg, kuşağın çocuğu olduğu kadar dünyanın da çocuğu olmuştu zira.

Allen, dünya ile uğraşıyordu; Allen, Amerika'yla, Başkan'la uğraşıyordu; yaşasaydı, Allen şimdi Ortadoğu'daydı ve Obama ile uğraşıyordu; Ginsberg makine çağıyla boğuşuyordu. Deliydi, delirmiş ya da delirtilmişti: Sadece rüyalarında Blake kendisine şiirler okuduğu ya da Whitman'ı süpermarkette gördüğü için değil. Öte yandan onu delirten şey dünyaydı, âşık olduğu "koca oğlan Amerika"ydı. Allen'ın deliliğini psikanaliz sonlandıramazdı elbet, doktoru kendisine sürekli olarak "sen normalsin" diyordu; "Bingo! normalim" dedi Allen, o zaman durum çok basit, "ben normal olansam dünya delirmiş durumda."

Zaten bu delilik -"öteki delilik"- bağlamında Beat Kuşağı'nın hangi evladının "normal" olduğu söylenebilirdi ki: Kerouac mı normaldi, Beat'i yaratan adam, ya da karısının kafasını havaya uçuran ibne junky Burroughs mu normaldi, zen kaçığı Snyder normal miydi, piçlerin piri Cassady ya da...

Allen Ginsberg, yakın tarihteki en tanınmış çağdaş şairlerden biridir -de-. 1926'da Nevada/New Jersey'de doğdu "kutsal ibne". Ginsberg de diğer çocuklar gibi şair olarak bilinmezden evvel birçok işle uğraştı: Kargo gemilerinde işçilik, nokta kaynakçılığı, bulaşıkçılık ve hamallık bunlardan birkaçı. Frisco'daki şu bizim meşhur Gallery Six dinletisi de dâhil olmak üzere, birçok şiir dinletisine katıldı. Yüzlerce kişinin -izleyici olarak- yer aldığı dünyanın en büyük şiir okuma gecesi "kutsal kömürün as adamıydı.

1954'te Frisco'lu ressam Robert Lavigne, Ginsberg'i modeli ve arkadaşı Peter Orlovsky ile tanıştırdı. Bu tanışmadan kısa süre sonra

Orlovsky ve Ginsberg sevgili oldular ve birlikte yaşamaya başladılar. İlişkilerini "evlilik" olarak tanımlıyorlardı. Kısa süreli ayrılıklara rağmen ilişkileri Ginsberg'in ölümüne kadar (Nisan 1997) böyle sürdü. Allen aslında herkese aşkını itiraf eden bir varlıktı, herkesi severek emmek isteyen bir sik emiciydi O.

Ginsberg yaşamı boyunca -doğal olarak- birçok ödül aldı, bunların O'nun için bir önemi olduğuna inanmıyoruz elbette: Woodbury şiir ödülü, bir Guggenheim üyeliği, National Book ödülü, NEA ödülleri ve Before Columbus Vakfı'ndan yaşam boyu başarı ödülü...

Ginsberg, neredeyse epik diyebileceğimiz şiiri "Howl" (Uluma - ilk basımı yalnızca 500 adet olup, Amerika'da sansürlenmiştir.)'un yanı sıra burada bahsedemeyeceğimiz kadar çok kitaba imza attı. Yazılarının çoğu "tartışmalı" ve "müstehcen" olarak yorumlandı, her ne demekse... "Howl"un bir dinletide okunması, Lawrence Ferlinghetti'nin tutuklanmasıyla sonuçlandı. Otoriteler Ginsberg'in homoseksüelliği ve seks hakkındaki açıklığından rahatsız oldular. Ginsberg, yazılarının bir kısmında da uyuşturucu maddelerden ve bunların etkisi altındayken yaşanan deneyimlerden bahsediyor -yani yapılması gereken en doğal şeylerden birkaçını yapıyordu. Ve bu, dünyanın zoruna gitmişti.

Jack Kerouac, William Carlos Williams ve Kenneth Rexroth gibi önemli isimler Ginsberg'in önemini anlamışlardı. Ginsberg, Kerouac'ın spontane ve kaygısız yazım stilinden çok etkilenmişti ve kendisi de zaman zaman bu metodu kullanırdı. Bir keresinde Williams'tan esinlenerek, onun şiirlerinin bir kısmını konuşma diline çevirdi. Williams, sonucun başarısı karşısında çok hoşnuttu.

Döneminin birçok yazarı gibi Ginsberg de mistik olana ulaşmak istiyordu. William Blake de dâhil olmak üzere 19. yüzyılın metafizikçi şairleri, en büyük esin kaynaklarından biriydi. Marihuana ve benzedrin gibi maddeler kullanmasındaki asıl amaç, zihnini genişletmek ve ruhani olana ulaşma isteğiydi, ya da gerçeği siz tahmin edin. Yazılarının büyük bölümünü -Howl da dâhil olmak üzere- uyuşturucu maddelerin etkisi altındayken yazdığını söylerdi, ve bu doğruydu.

Yazılarının birçoğu savaş motifleri içerir; Nazi gaz odaları ve Vietnam, birçok şiirine konu olmuştur.

Ginsberg, sınırları aşan beat yazarlarından biridir, Beat şairi oluşunun ötesinde bir dünya şairi konumuna ne yazık ki yükseltilmiştir. Bu dönemin yazarlarına ilgi duymayan birinin bile onun yazılarına bir göz atması gerekir. Ölümünden sonra, City Lights, Ginsberg için, şiir

kasetlerinin de dinletildiği bir kutlama düzenledi.

Ginsberg'in yazıları Thoreau, Emerson ve Whitman'la kıyaslanmaktadır ve bu yazıların "eski agnostik geleneği" yaşattığı söylenir.

KASIM 1966

Kali'yi sikiyim
bütün Hindu Tanrıçalarını sikiyim
çünkü hepsi orospu
[sikmeyi seviyorum]
tüm Hindu tanrıçaları
orospudur
Anne Kali'yi sikiyim
Meryem bir fahişe değildi çünkü
bakireydi
Hristiyanlar
Hindular gibi
tapınmazlar orospulara
Anne Kali'yi sikiyim
Hindu Tanrıçalarını sikiyim
çünkü hepsi orospu
Hindu tanrıçalarını sikmeyi seviyorum

AMERİKA

Amerika her şeyimi verdim sana, şimdi bir hiçim
17 Ocak 1956 ve iki dolar yirmi yedi sent.
Kendi kafam bile destek değil bana.
İnsanlarla savaşı ne zaman sona erdireceğiz Amerika?
Al şu atom bombanı da götüne sok.
Kafam bozuk, Amerika, bir de sen üstüme varma,
Kafam yerine gelene dek şiir miir de yazmıycam.
Söyle bana Amerika ne zaman melekleşeceksin sen?
Ne zaman anadan doğma olacaksın
Ne zaman bakacaksın mezarlıktan Amerika?
Ne zaman milyonlarca Troçkistine yakışır olacaksın?
Amerika, kitaplıkların niçin gözyaşı ile dolu?
Amerika, Hindistan'a yumurtaları ne zaman bırakacaksın?
Amerika bu senin kılı kırk yarmalarından usandım artık.
Ne zaman süpermarket'e gidip, şu güzel gözlerim için
gerekenleri alabileceğim?
Amerika, her şeyin bir yana, eksiksiz olan bir sen varsın
bir de ben, öbür dünya değil.
Şu makinelerine de dayanasım kalmadı bilesin ha Amerika.
Bende bir ermiş olma isteği uyandırdın.
Bu tartışmayı çözmek için bir başka yol olmalı.
Burroughs şimdi Tanca'da, sanmıyorum ki geri dönsün
Korkunç bir şey olurdu bu.
Sen de korkunç musun Amerika yoksa bir oyun mu bu?
Saplantımdan döneceğimi sanıyorsan yanılıyorsun.
Öyle üstüme varma Amerika, ne yaptığımı biliyorum ben.
Amerika, erikler çiçek döküyor.
Aylardır gazete okuduğum yok, her gün
cinayetten birisi kodesi boyluyor.
Amerika, Wobblie'lere tutkunum ben.
Küçükken komünisttim Amerika, özür falan da dileyecek değilim
şimdi her fırsatta esrar çekiyorum.
Günlerce evde oturup iş olsun diye kilerdeki gülleri seyrediyorum.

Chinatown'a gittiğimde kafayı çekiyorum ölesiye,
ama hiç kimselerle düzüşemiyorum.
Bu işin içinde bir şamata olduğunu sanıyorum.
Ah! Sen beni bir de Marx okurken görmeliydin Amerika.
Ruh doktorum hiçbir şeyin yok diyor.
Hiçbir şeyim yok gerçekten, Tanrı' ya yakarma dâhil.
Mistik vizyonlarım ve kozmik titreşimlerim var yalnızca.
Amerika, daha sana Max Amcam Rusya'dan döndükten sonra
ona yaptıklarından söz etmedim.
Sana söylüyorum Amerika.
Heyecanlarının daha Time eliyle yönetilmesine göz yumacak mısın?
Ben Time'ın hastasıyım Amerika
Her hafta bir tane alıp okurum
Köşe başındaki şekercinin yanından geçerken kapağı beni gözlüyor
Onu Berkeley Halk Kitaplığı'nın bodrum katında okuyorum.
Sana hep sorumluluktan söz ediyor. İş adamları ciddi.
Film yapımcıları ciddi. Ben dışında herkes ciddi,
Zaman zaman Amerika ben değil miyim diye düşündüğüm oluyor.
Yeniden kendi kendimle konuşmaya başladım işte.
Asya bana karşı ayaklanıyor di mi Amerika.
Bir metelik talihim yok.
En iyisi ulusal kaynakları inceleyip, onlara dönmek.
Ulusal kaynaklarım, biliyorum, iki parça esrar,
binlerce cinsel organ, saatte 1400 mil hızla giden
bir özel basılmaz edebiyat ve yirmi beş bin tımarhane.
Cezaevlerinden ve beş bin güneş ışığı altında saksılarda
Yaşayan fakir fukaradan söz etmiyorum.
Fransa'daki kerhaneleri kaldırdım, şimdi sıra Tanca'da.
Katolik olmasına katoliğim ama gene de Başkan olmak istiyorum.
Amerika senin bu alık ve çılgın havanda nasıl kutsal bir yakarma
yazabilirim ki?
Dörtlüklerime Henry Ford gibi devam edeceğim,
yazdıklarım onun çıkardığı otomobiller kadar
kişisel, üstelik her biri değişik cinsiyetten.

Amerika dörtlüklerimi peşin para 2500 dolardan satarım sana,
eski dörtlüklerimi de 500 eksiğine alırım.
Amerika Tom Mooney'i serbest bırak.
Amerika İspanyol cumhuriyetçilerini kurtar.
Amerika Sacco ve Vanzetti ölmemeli. Amerika ben Scottsboro çocuklarıyım.
Amerika, yedi yaşımdayken anam hücre toplantılarına götürürdü beni,
orda bize leblebi satarlardı, bir karneye bir avuç leblebi
beş sent ve söylev beleşti
herkes bir melekti orda Amerika ve işçilere karşı iyi
duygularla doluydu herkes içtendi Amerika ve bilemezsin
parti 1833'te nasıl iyiydi ve Scott Nearing ne hoş
bir ihtiyardı Bloor Ana bir seferinde nasıl da ağlatmıştı
ben bir kez İsrael Amter'i görmüştüm orda.
Ama her biri birer casus olmalıydı onların.
Amerika biliyorum gerçekten savaşmak istemiyorsun.
Amerika onlar Rus haydutları biliyorum.
Ruslar onlar Ruslar ve Çinliler. Ve Ruslar. Ve Ruslar.
Rusya bizi canlı canlı gövdeye indirmek istiyor değil mi?
Lüpletmek istiyor. Gücünde çılgına dönmüş Moskof.
Elimizden arabalarımızı ve garajlarımızı almak istiyor.
Chicago'yu ele geçirmek istiyor. Onun kızıl Reader Digest'a ihtiyacı var.
Bizim otomobil fabrikalarımızı Sibirya'ya taşımak istiyor.
Benzin istasyonlarımızı o büyük iğrenç bürokrasi yönetsin istiyor.
İyi bir şey değil bu.
O Kızılderililere okuma yazma öğretmek istiyor.
Onun güçlü kuvvetli zencilere ihtiyacı var.
Bizi günde on altı saat çalıştırmak istiyor.
İmdat.
Amerika bu iş ciddi.
Amerika ben bunları televizyona bakarak çıkarıyorum.
Amerika doğru mu tüm bunlar?
Hemen çalışmaya başlasam iyi olacak, öyle görülüyor.
Ama orduya yazılmak istemiyorum, ne de fabrikalarda tasviye tekerleği çevirmek,
miyobun biriyim, üstelik kafadan çatlak.
Amerika dönsün bu çark. Nasılı masılı yok. Şu oğlan omuzlarımızla dönsün.

KUŞBEYİN

Kuşbeyin yönetiyor dünyayı!
Kuşbeyin en son ürünü anamalcılığın
Kuşbeyin Rus bürokrasisinin başı, esneyip duruyor
Kuşbeyin, F.D. Roosevelt'in atadığı, 30 yıl yönetip FBI'yı
bir türlü defedemedi Cosa Nostra'yı!
Kuşbeyin bölüştürür yakacak buğdayı, tabii
dünya pazarında fiyatlar yüksek kalmalı!
Kuşbeyin Uluslararası Para Fonu aracılığıyla borç verip durur
Gelişmekte olan ulusların polis devletlerine!
Kuşbeyin, kendi başına yaralayamaz kimseyi asla
bağımlıdır kendisine pezevenklik edenlere
Kuşbeyin beyin nakilleri sunuyor İsviçre'de
Kuşbeyin gecenin köründe kalkıp düzeltiyor çarşaflarını
Kuşbeyinim ben!
Ben yönetiyorum Rusya'yı, Yugoslavya'yı, İngiltere'yi, Polonya'yı, Arjantin'i
Amerika Birleşik Devletleri'ni, El Salvador'u
Kuşbeyin çoğalıp duruyor Çin'de
Kuşbeyin Kremlin'in duvarına yerleştiriyor Stalin'in cenazesini
Kuşbeyin zorla benimsetiyor petrokimyasal tarımı Afrika'nın çöl bölgelerine!
Kuşbeyin düşürüp duruyor Kuzey Kaliforniya'daki su tabakası düzeyini
Orange İli Ziraat Bankaları için emerek
Kuşbeyin zıpkınlayıp balinaları bi güzel lüpletiyor yağlarını tropik bölgelerde
Kuşbeyin kafalarına vura vura öldürüyor yavru ayıbalıklarını sonra
ne giyecek Paris'e gittiğinde
Kuşbeyin Pentagon'u yönetiyor kardeşiyse CIA'yi, Yükseliyor Semizgöt!
Kuşbeyin düzenliyor Time'ı, Newsweek'i, Wall Street Journal'ı, Pravda'yı
İzvestiya'yı bi yandan da o biçim yazılar
Kuşbeyin işte Papa, Başbakan, Başkan, komiser, Ulu lider, Senatör!
Kuşbeyin Reagan'a oy verdi A.B.D. Başkanlığı için!
Kuşbeyin Mucize ekmek pişiriyor rafine beyaz undan!
Kuşbeyin köleler sattı, şeker, tütün, alkol

Kuşbeyin ele geçirip Yeni Dünya'yı kıydı Popocatetl'deki
mantar tanrı Xochopili'ye!
Kuşbeyin Başkandı yüzlerce gizemli öğrenci makinelilerle tarandığında
Tlatelulco'da
Kuşbeyin 20.000.000 aydınla Yahudi gönderdi Sibirya'ya,
15.000.000'u asla geri gelmedi Başıboş Köpek Kafesi'ne
Kuşbeyin bi bıyık bırakıp İkinci Dünya Savaşı'nın son yılında
Amfetaminlerle kafa bulup yönetti Almanya'yı
Kuşbeyin buldu kesin çözümü
Avrupa'daki Yahudi sorununa
Kuşbeyin kotardı bu işi Gaz Odalarında
Kuşbeyin kodesten bi süreliğine çıkardı Lucky Luciano'yu
herif mafyayı güvenlik altına alsın diye
Sicilya'yı A.B.D. Kuşbeyini için Kızıllara karşı
Kuşbeyin silah yapıp Kutsal Topraklarda hepsini satti Güney Afrika'daki
beyazlara hani
herifler Yahudi bile değil nasıl olsa
Kuşbeyin helikopterlerle donattı Orta Amerika'daki generalleri,
herifler
rahat durmak bilmeyen bi yığın Yerliyi temizlesinler de uygun bi
iş ortamı yaratsınlar şöyle diye
Kuşbeyin bi yıldırma savaşı başlattı İsrailli Yahudilere karşı
Kuşbeyin Siyonist savaş uçakları yolladı gidip vursunlar diye
Filistinlilerin Beyrut çevresindeki ufak barınaklarını
Kuşbeyin yasadışı kıldı dünya pazarında Afyon kökenli ilaçları
Kuşbeyin biçimlendirdi Afyon Karaborsa'sını
Kuşbeyinin babası zımbaladı eroinci kuşları aşağı Doğu Yakası'nda
Kuşbeyin Akbaba Operasyonu'nu düzenledi zehirli gazlar püskürt-
mek amacıyla
Sonora'daki marihuana tarlalarına
Kuşbeyin hastalandı Harvard Meydanı'nda Meksika otu tüttürüp
durmaktan
Kuşbeyin Avrupa'ya vardı Propaganda yoluyla hamamböceklerini
kazanmak uğruna
Kuşbeyin yüce bir Uluslararası Ozan oldu dolaştı
dünyanın dört bir yanını Kuşbeyin Övgüleri söyleyerek
Sonuçları bildiriyorum, Şiir Yarışması'nı kazanan Kuşbeyin
Kuşbeyin Dünya Ticaret Merkezi'ni kurdu New York Limanı sularına,

tuvaletlerin umursamazca boşaltıldığı-
Kuşbeyin kesmeye başladı Amazon'un Yağmur Ormanları'nı ırmak kıyısında bir
kâğıt hamuru fabrikası kurmak için
Irak'taki Kuşbeyin saldırdı İran'daki Kuşbeyin'e
Kuşbeyin Belfast'ta bombalar fırlatıp duruyor anasının götüne
Kuşbeyin yazdı Das Kapital'i! İncil'i döktürdü!
kaleme aldı Ulusların Zenginliği'ni!
Kuşbeyin insanlığı, Rockefeller Merkezi'nin tepesine
Gökkuşağı Odası'nı yaptı dans edelim diye bi güzel
Bağıllık Kuramı'nı buldu, hani ya Colorado'nun kayalık Yörelerinde
Nötron Bombaları yapabilsin Rockwell şirketi
Kuşbeyin siki uzar sanıyor böyle yaparak
Kuşbeyin yeni bir casusu görüyor Dubrovnik'te Pazar Yeri'nde,
Gözlük Oteli'nin dışında-
Kuşbeyin yarrağınızı emmek istiyor Avrupa'da,
yaşamı çok ciddiye alıyor, kalbi kırılır işbirliği yapmazsanız-
Kuşbeyin zorlu bi göreve gidiyor Komünist Ülkelere
kız arkadaşlar edinebilir öyleyse KGB'den gök gürülderken-
Kuşbeyin kavrıyor Buda olduğunu meditasyon yoluyla
Kuşbeyin pek korkuyor gezegeni havaya uçuracağım diye anlayacağınız
bu şiiri yazıyor ölümsüz olma isteğiyle-

Subrovka Oteli, Dubrovnik,
14 Ekim 1980, Sabah 04:30

DAWLİSH PUNKLARINA

Elektrikli saçlarının altın rengi Blake'in Mutlu Gün'ünün oğlanı denli güzel
endüstriyel haça gerilmek adına kalkıyor kollarınız
üretim hattında haftada 45 pounda
ve 15'i de gitti mi vergiye işte o zaman Thatcher'in nükleer amı şişer
gücünüzü zamanınızı para ve gururunuzu sömürür Demir Leydi
radyo aktif kusmuklarına bular otlaklarınızı
dudaklarınız kıpırdıyor: "burjuvaya karşı!" diyorsunuz
o güzelim züppe giysilerinizle amatör gruplarınızın müziğinde pogo yapıyorsunuz
paranın kurduğu düzene karşı
iş yerlerindeki o esaretin sonrasında
burunlarınıza gümüşler kulaklarınıza altın küpeler takıp
Plymouth treninde konuşuyorsunuz profesörle
soruyor o size durmadan "medyada söylendiği gibi çürüyor mu beyniniz gerçekten ot çekip durmaktan" diye
lanetlenmiş trajik çocuklar, sallıyorlar Cornwall Coastline'daki demir bir vagonu
açık olsun dans eden devriminizin yolu!
Oxford'un yeniyetmeleri kadar en az, güzel bedenleriniz
öfkeniz daha gerçek Cambridge'in zengin piçlerinden
ağzınızda daha fazla küfür ve dudaklarınızda daha çok istek var
Eton'un çay yudumlayıp tıkınırken fısıldaşaduran sözde dahilerinden
ki: notalarınızı dizginlemek, sizi verginin zincirine vurmak isteyen, dilinizi ıslah adına çalışıp duranlardır bunlar.

KRAL MAJALES

Komünistlerin ne bokları var ki sunacak: şişmiş yanakları, gözlükleri ve sahtekar polislerinden başka,

Napalm'i öneri olarak sunuyor bir yandan Kapitalistler, çaresiz olana.

Sundukları ağır sanayi ile bir ağırlaşıyor da yürekleri Komünistlerin,

iyi mühendislerin hepsi göçtü gitti, gizlenenler ise saklı saklı çalışıyorlar kendi iksirleri adına

siz şimdilik votka içip yasını tutun güvenlik kuvvetlerinin çünkü olacak ya bu gelecekte, gelecekte.

Cinleri ve viskileri indiriyor mideye Kapitalistler uçak seyahatlerinde,

bırakın gebersin Hindistan'da milyonlarca esmer salak.

Götdeliği Kapitalistler ve götdeliği Komünistler içinden çıkılmaz bir duruma düştüklerinde

hani çomak sokulduğunda yuvaya tutuklanır ya Doğru Kişi, soyulup sonra, uçurulur ya kellesi,

bir mezar gibi değil ama göğün maviliğine bir selamdır Doğru Kişinin öksürüğü

sigaradan elbet,

bulutların üzerinde parıldayan günışığında.

Tam üç defa tutukladılar beni Prag'da

Narodni Caddesinde şarkı söylüyorum diye birinde, bak bak

bir diğerinde de; BOUZERANT nidalarıyla bıyıklı bi Ajan seriverdi tek yumrukta gecenin orta yerinde beni kaldırımın üzerine

bir diğerindeyse; alışamadıkları cinsel politik düşüncelerimi karaladığım defteri kaybetmişim, herifler buldu tabi,

postaladılar beni, yeşil elbiseli dedektifler Havana limanından bir uçakla,

Çekoslovak işçi görünümlü polisler de aynı şeyi yaptı bana Prag'da.

Bir defasında: Cézanne'ın tuvalinden fırlamış İskambil Oyuncularıymışçasına sabahın köründe Joseph K.'nın odasına dalan iki cins şebek gibi daldılar odama,

masamda yiyip içip bi güzel karaladıklarıma göz atılar,

gece gündüz demeden oğlanlarımın evinden tutunda kent merkezindeki kafelere dek izlediler beni-

Ve Ben Mayıs Kralı, gençlerin cinselliğinin kutbu

ve Ben Mayıs Kralı, belagatteki güç, çalışmadaki haysiyet

ve Ben Mayıs Kralı, Âdem'in uzun saçı ve kendi vücudumdan sakal

ve Ben Mayıs Kralı, Çekoslovakların diliyle; Kral Majales,

ve Ben Mayıs Kralı, eski İnsan şiiri ve 100,000 insan adımı seçti,

ve Ben Mayıs Kralı, biraz sonra ineceğim Londra Havalimanı'na

ve Ben Mayıs Kralı, doğal bir şey bu, Slav kökenli ve bir Yahudi Budisti ben

İsa'nın Kutlu Yüreğine Krişna'nın mavi gövdesine Ram'ın düz sırtına

bir Nijeryalının Chongo tespihiyle, tutturduğum Şiva Şiva zikrini mırıldandığı ben,

ve Mayıs Kralı, Orta Avrupa'nın şeref nişanı, XX. yüzyılda uzay gemilerine ve Zaman Makinesine karşı, çünkü işittim bir vizyonda Blake'in sesini,

ve tekrarladım duyduğumu. Ve Mayıs Kralıyım Ben tavşan uykularındaki yeniyetmelerle gülüşüp eğlenen.

Ve Ben Mayıs Kralı, belki de kovulurum Krallığımdan şerefimle, ihtiyarlamam suretiyle,

Koyarım ortaya Sezar'ın Krallığıyla Mayıs İnsanı arasındaki farkı –

Ve Ben Mayıs Kralı, paranoid de olsam, Mayıs Krallığı bir aydan çok daha fazla sürecek denli güzel –

ve Ben Mayıs Kralı, çünkü alnıma dokunarak parmaklarımla selamladım pırıl pırıl yoğun bir kızı, titreyen ellerle "bir dakika Bay Ginsberg" diyen

şişman genç bir dedektif ağır adımlarıyla gelip vücutlarımızı ayırmadan önce

–İngiltere'ye şutlanmıyordum o anda–

ve Ben Mayıs Kralı, dönüyorum Bunhill Topraklarını görmek ve Hampstead Fundalıklarında yürümek adına,

ve Ben Mayıs Kralı, dev bir jetin içinde "hain İngiltere"ye inmek

üzere, titriyorum korkudan,

uçak gümbürdeyerek inerken gri betona, çalkalanıp savrulurken hava

ve yavaşça ilerlerken durmaya doğru bulutların altına, küçük durgun bir parça mavi gök göze çarpmada

Ve Ben Mayıs Kralı olsam da Marksistler vurarak saldırdılar üzerime sokakta, konuğuydum polisin gece boyunca karakolda, Güz vaktinin o güzel Prag'ında izlediler beni durmaksızın, apar topar çıkarttılar krallığımızdan bir uçakla.

Bundan sebep göğün ortasında bir jet koltuğunda yazmışız şiirimizi.

HOWL

Carl Solomon İçin

I

gördüm kuşağımın en iyi beyinlerinin çılgınlıkla yıkıldığını, histerik çıplaklıkla açlıktan geberdiğini,

zenci sokakların şafağında gördüm onları bozuk kafalarıyla mal ararken,

gecenin makinesinde yıldızlı dinamo ile eski cennetsel bağ için yanıp tutuşan melek kafalı hipsterler,

yoksulluk ve paçavralar ve sahte gözlerle şehirlerin üstünde yüzen sıcak suyu olmayan ucuz odaların doğa üstü karanlığında yükseğe doğrulup sigara içerken jazzı seyredenler,

Yaradan'ın cennetinde zihinleri apaçık olanlar aydınlatılmış ucuz çatı katlarında ve yeraltlarında Muhammed'in dolaşaduran meleklerini görenler,

Arkansas ve Blake-ışığı trajedisi arasından parlak ifadesiz halüsinatif gözlerle bilgi savaşının üniversitelerinden geçip gidenler,

akademilerden delilik ve ahlaksızlığa düzdükleri methiyeleri kafatası üzerindeki pencerelerde yayınladıkları için tekmeyi yiyenler,

parasını çöp sepetlerinde yakarak ve dehşeti duvardan dinleyerek tıraşsız odalarda don gömlek sinenler,

apış arasındaki marihuanayla Laredo'dan dönerken New York'da

içeri tıkılanlar,

ucuz otellerde ateş yiyenler ya da Paradise Alley'de terebentin içenler, ölüm, ya da geceden geceye gövdelerini arafta bırakanlar,

düşlerle, ve uyuşturucularla, uyandıran kabuslarla, alkol ve sik ve sonsuz taşaklarla,

ürperen bulutların emsalsiz kör sokakları ve Canada ve Paterson'un kutuplarına doğru sıçrayan aradaki zamanın hareketsiz dünyasını aydınlatan aklın şimşeği,

geçitlerin peyote dayanışması, arkabahçe, yeşil, ağaç, mezarlık sabahları, çatı katlarında şarap kafası, kafaları iyi olduğu esnada çıktıkları zevk gezilerinde mahallelerin dükkanlarının vitrinlerinde trafik ışıkları gibi yanıp sönen neonlar, güneş ve ay Brooklyn'in sert kışının alacakaranlığındaki ağacın titremesi, esrar külünün laneti ve aklın yüce ışığı,

hayvanat bahçesi ışığının iç karartıcı parlaklığında boğazları paramparça ve kasvetli beyinleri örselenmiş,

benzedrine boğulmuş halde rayların ve çocuk seslerinin gürültüsü arasında titreyerek

Battery'den Bronx'a sonsuz bir gidiş için kendilerini yeraltında zincirleyenler,

gece boyunca Bickford'da loş ışığın altında dibe vurmuşçasına gömülüp kalanlar ve dışarı çıkanlar ve gün ortasında ıssız Fugazzi'de bayat bira içerek otomatik plak çalarda çatırtıları dinlemeye mahkum olanlar,

yetmiş saat durmaksızın konuşarak, parktan mekana, mekandan bara, bardan Bellevue'ye Belleuve'den müzeye, müzeden Brooklyn Köprüsüne

ayın ötesinde/ki Empire State'in pencere pervazlarından sarkan

yangın çıkışından atlayan platonik belagatçilerin yitik bölüğü,

olayları ve anıları ve anekdotları ve görme zevkini ve hastane şoklarını ve cezaevlerini ve savaşları bağırıp çağırıp fısıldayıp kusarak konuşanlar,

yedi gün yedi gece harap olmuş anımsamalarıyla parıldayan gözlerle kaldırımların üzerini örten mağlup sinagog eti,

artlarında Atlantic City Hall'ün belirsiz resminin kartpostalını iz bırakıp

Zen New Jersey'i terk ederek hiçbir yere doğru gözden yitenler,

kederli Doğunun sıkıntı veren terlemesiyle Tanca'nın kemik gıcırdatanları,

Çin'in migreninden mustarip, iç karartan döşemesiyle Newark'ın boktan bir odasında esrarın etkisiyle pelte-k-leşenler,

geceyarısı demiryolu boyunca oradan oraya amaçsızca gidip gelen yurtsuzlar, hiç kalp kırmadan çekip gidenler, gece, yükvagonlarında yükvagonlarında yükvagonlarında sigaralarını yakanlar,

eroin için para sızdırmaya çalışarak dalavereyle, yalnızlık hissi veren çiftliklerinden geçenler büyükbabanın,

Kansas'ta kozmosun tinlerinde vızıldayıp ayaklarına değin titrediklerini hissettiklerinde Plotinus Poe St. John üzerine kafa yorup haç çıkarıp telepati, bop ve kabala ile uğraşanlar,

Idoha sokaklarından birbaşına geçip giderek düşsel Kızılderili meleklerle düşsel Kızılderili melekleri arayanlar,

parıldadığında Baltimor çılgına dönüp doğaüstü esrimeye dalanlar,

etkisiyle kış gecesinin ortasında sokak ışığının küçükkent yağmurunun

Oklahoma'nın Çin göçmeni herifleriyle limuzinlerde takılanlar,

Houston'da aylak ve aç can sıkıntısıyla yalnızlığın, jazz seks ya da çorba için takılanlar

Amerika ve Sonsuzluk hakkında tartışmak için parlak İspanyolların peşinden gidip,

Afrika'ya giden bir gemiye çaresiz kapağı atanlar,

artlarınca Chicago'nun mekanlarında yakılmış şiirlerin külünden lav işçi tulumlarının gölgesi ve döküntülerden başka hiçbir şey bırakmayarak Mexico volkanlarında gözden yitenler,

Batı Kıyısı'nda F.B.I'ı soruşturarak sakallı ve kısa pantolonlu büyük barışçıl gözleri ve cinsellik kokan koyu derileriyle hatların ötesinde bildiri dağıtıp yeniden ortaya çıkanlar,

cigaralarını üstlerinde söndürerek Kapitalizmin ot tezgâhını protesto edenler,

Staten Island feribotu bastırdığında korkunç sesini Wall'un ve bastırdığında Los Alamos'un korkunç seslerini feryat ederek çırılçıplak soyunarak Union Meydanı'nda kıyakkomünist bildiriler dağıtanlar,

beyaz okullarında yerleşmiş çetelerin doğrulttukları makineler karşısında çıplak ve titrek ağlayarak yere yığılanlar,

düzüşmeksizin haykırarak sevişmekten, "zıkkım"lanmaktan ve oğlancılıktan başka hiçbir şey yapmadıkları için bir suçu olmayıp polisaraçlarında mest olmuş halde enselerinde dedektifler bitenler,

metroda dizlerine vurarak uğuldayanlar ve elyazmalarına bir göz atıp siklerini pantolonları üstünden sıvazladıkları için uzayıp gitmesi istenenler,

bi işleri olmadığından azizimsi motorculara götlerini siktirip zevk

çığlığı atanlar,

meleksi insanlıklarıyla uçanlar ve uçuranlar, Atlantik ve Karayip aşklarını okşayan denizciler,

gülbahçelerinde, halk parklarının çimlerinde ve mezarlıklarda önüne gelen herkese özgürce spermlerini attırarak sabah akşam otuzbir çekenler,

durmaksızın hıçkırarak tükenenler, kıkırdayıp coşarken sarışın & çıplak bir melek artlarında belirdiğinde deşmek için onları palasıyla, bir Türk Hamamı'nın odasında mahvolanlar,

aşkoğlanlarını kaderin şirret üç ihtiyar kaşarına, heteroseksüel doların tek gözlü kaşarına, dölyatağından göz kırpan ve kıçını kırıp oturmaktan,

dokuma tezgâhındaki aydınlanmış altın sarısı ipleri kırpmaktan başka bir şey yapmayan tek gözlü kaşara kaptıranlar,

doyumsuzca ve esriyerek çiftleşenler bir bira şişesiyle bir sevgiliyle bir sigara paketiyle bir mumla ve yataktan düşenler,

ve zemin boyunca yuvarlanıp salonu sürüklenerek devam edip duvarın dibine yaslanarak son amcık vizyonuyla nihayetinde kendinden geçenler ve bilincin son attırımından sıyrılarak gelenler,

günbatımında milyonlarca kızın amcıklarını akıtanlar ve sabah yeri gözleri kıpkırmızı olsa da gündoğumunun deliğini de sulandırmaya hazır olanlar, ahırlarda götleri alevlenenler ve göllerde çıplak olanlar,

sayısız çalıntı gecearabasıyla Colorado'da bir boydan bir boya orospulukla hayat sürenler,

N.C, bu şiirin gizil kahramanları, yarakadam, Denver'ın Adonis'i, yemek vakti arkabahçede sayısız kıza döşeyerek akıtanlar, sinemanın arka koltuklarında takanlar, sarsakça yan yana dizilenler, dağların

tepelerinde mağaralarda bildik; sıska garson kızlarla ıssız yol kenarlarında oynaşanlar- elbiselerini yukarı sıyırarak & bilhassa kıyı benzin istasyonları tuvaletlerinde "tekbencilik" yapanlar & memleketin çokça ıssız yollarında; solgun demode büyük leş sinemalarında, düşlerini değişenler, ansızın Manhattan'da uyananlar ve kendilerini bodrum katlarından dışarı atarak, kalpsiz Macar şarabının tüketmişliği ve 3. caddenin demir düşlerinin dehşetiyle işsizlik maaşlarını almak adına, büroya dek tökezleyerek yürüyenler,

Tüm bir gece boyunca karla kaplı iskelelerde kan dolmuş ayakkabılarıyla yürüyüp, East River'da arzu dolu esrar odalarının kapılarında açılması için bekleşenler,

Hudson kanyonunun dik kayalıklarına kurulu evlerinde ayın savaş zamanı ışığına benzeyen projektörün mavi ışığında büyük intihar dramaları yaratanlar & başlarında defne taçlarıyla unutulacak olanlar,

Düşlerinde kuzugüveci yiyenler ya da Bowery nehrinin çamurlu sularında yengeç lüpletenler,
sarma kâğıdı ve kötü müzikle mal satıcılarının arabalarında sokakların romansına ağlayanlar,

Bir köşede oturup köprü altının karanlığında nefes alanlar, tavanaralarında klavsenle orgazm olanlar,

Teolojinin turuncu sandığıyla tüberkülozlu bir göğün altında alevlerle taçlanmış Harlem'de altıncı katta öksürüğe boğulanlar,

Gece boyunca sihirli sözlerle esriyip sallanıp yuvarlanarak bir şeyler karalayanlar, tan ağarmasının sarılığında anlamsızlığın şiirini yazdıklarını görenler,

Salt bitkisel bir krallık düşleyip de çürümüş hayvanlar ciğer yahnisi yürek paça pancar çorbası ve Meksika pizzası pişirenler,

bir yumurta peşinden et kamyonlarının altına dalanlar,

saatlarını çatılardan fırlatarak zaman dışı sonsuzluğu seçenler & sonraki on yıl boyunca her gün çalar saat sesine uyananlar,

art arda en az üç defa bileklerini kesip de başarılı olamayan ve vazgeçip mecburen içinde yaşlanıp mızmızlanacakları bir antikacı dükkânı açanlar,

kurşuni dizelerin patlamaları & cepleri dolmuş modacıların kafa ütüleyen safsataları & reklamcılığın ibnelerinin nitrogliserin çığlıkları & zeki editörlerin fesatlığının zehirli gazında Madison Avenue'da uyduruk elbiseleri içinde yanarak tükenenler, ya da Mutlak Gerçek'in taksicilerinin sarhoşlukla çarpıp yere devirdikleri,

Brooklyn Bridge'den atlayanlar, bu gerçekten oldu ve yitik adımlarla yürüyenler Çin mahallesinin büyüsünde ruhları kendinden geçenler

yol boyu çorba & yangın kamyonları, beleş bira yok,

umutsuzluk içinde pencerelerden dışarı country söyleyenler, metro kapılarından fırlayanlar, pislik Passaic durağında atlayanlar, zencilerin üzerine atılanlar, tüm sokak boyu ağlayanlar, yalınayak şarapkadehi kırıkları üzerinde dans edenler, 1930'ların Avrupası'nın nostaljik tükenmiş Alman jazz fonograf kayıtlarını paramparça edenler, viskiyi tüketip inleyerek ıstırap içinde iğrenç tuvaletlerde çıkaranlar, kulaklarında inlemeler ve uğultusu devasa buhar kazanlarının.

geçmişin seyahatlerinin otoyollarından aşağı uçar gibi birbirlerini Golgotha'ya taşırcasına yol alanlar hapis-yalnız uyanık veya Birmingham jazzın vücut buluşu,

sonsuzluğu bulmak için benim bir vizyonum ya da senin bir vizyonun ya da onun bir vizyonu var mı diyerek tüm ülkeyi arabayla yetmişiki saatte katedenler,

Denver'a yola çıkanlar, Denver'da ölenler, Denver'a geri dönenler & boşyere bekleyenler, Denver'ı bekleyenler & kuluçkaya yatanlar & Denver'da yalnız kalanlar ve sonunda Zamanı keşfetmek için uzayıp gidenler & şimdi Denver bu kahramanları için yalnızlıktan sıkkın,

Ruh bir saniyeliğine de olsa saçlarını halelendirene dek ışığıyla umutsuzca katedrallerde dizleri üzerine çökerek birbirlerinin kurtu-

luşu ışık ve sineler için yakaranlar,

parçalanmış zihinleriyle altın gibi kafaları yüreklerinde gerçeğin tılsımı cezaevinde imkansız suçlar için beklerken Alcatraz'a tatlı blueslar düzenler,

bir alışkanlığı yetiştirmek için Mexico'ya ya da Rocky Dağları'na Buddha'yı yumuşatmaya ya da oğlanlar için Tanca'ya ya da kara lokomotif için Güney Pasifik Hattı'na ya da Narkissos için Harvard'a mezarlıktaki papatya öbekleri için Woodlawn'a çekilenler,

radyoyu hipnotizmayla suçlayarak akılsağlığı davası açılmasını talep edenler ama delilikleriyle elleriyle kararları askıda bırakan bir jüriyle kalakalanlar,

New York Şehir Koleji'nde Dadaizm sunumu yapanların üzerine patates salatası atanlar ardından tıraşlı kafalarıyla ve intiharın soytarı söyleviyle akıl hastanesinin granit basamaklarında lobotomiye kuvvetle istek duyanlar,

ve bunun yerine kendilerine İnsülin ve Metrazol şok terapisi elektrikli su terapisi psikoterapi meşguliyet terapisi masa tenisi & hafıza kaybının somut boşluğu sunulanlar,

katatoni içinde kısasüreliğine duralarken şakası olmayan bir karşıkoyuşla yalnızca sembolik bir pinpon masasını devirenler,

yıllar sonra kandan peruklarını saymazsak geriye kel dönenler, Doğunun kaçıkkent koğuşlarında salt delirmişlerde zuhur eden kötü kader esriklik içerisinde parmakla(n)mak,

Pilgrim State'in Rockland'in ve Greystone'un kokuşmuş koridorları, ruhlarının gölgeleriyle ağızdalaşına girenler, geceyarısı aşkın topraklarında-dolmen setleri üzerinde- bir başına sallanıp yuvarlanarak, yaşam düşü bir kabus, vücutları ay denli ağır taşa dönenler,

nihayetinde anayla******, ve ucuz apartman dairesinin penceresinden fırlatılmış son fantastik kitap, ve sabahın 4ünde kapatılmış son kapı, ve cevaben şiddetle duvara çarpılmış son telefon, ve zihinsel mobilyası son parçasına dek boşaltılmış son döşeli oda, gömme dolapta tel askıya iliştirilmiş kağıttan sarı bir gül, ve bu düşsel bile olsa, hiçbir şey ama küçük umut dolu bir sanrı işte-

ah, Carl, sen güvende değilken ben de güvende değilim, ve şimdi sen gerçekten zamanın tüm pisliğinin içindesin-

ve bundan dolayı buz tutmuş sokaklar boyunca koşanlar, elips katalog metre titreşen düzlem kullanımının simyasındaki ani parıldamaya takıntılı,

hayal kurup bitiştirilmiş imgeler boyunca zaman ve uzayda somutlaştırılmış geçitler açanlar ve 2 görsel imge arasında ruhun başmeleğini kapana kıstıranlar ve doğadaki elementlerin özlerini birleştirip Pater Omnipotens Aeterne Deus'nun heyecanıyla coşup bir sıçrayışta bilincin ismini koyup çizgisini belirleyenler,

yoksul beşeri nesrin ölçü ve söz dizinini yeniden yaratmak için ruhlarında kafalarındaki çıplak ve sonsuz düşünüşün ritmini uyumlu kılacak ikrarı reddederek huzurumuzda dilleri tutulmuş ve zeki ve utançla titreyerek ayakta dikilenler,

Zamandaki kaçık serseri, ve kutsanmış melek, bilinmeyen, yine de ölümden sonraki zaman boyunca söylenecek ne varsa koyanlar ortaya,

Ve jazzın hayaletimsi giysisiyle orkestranın altın rengi nefesli borularının gölgesinde yeniden dirilerek doğrulanlar ve Amerika'nın çıplak zihninin aşk için çektiği ıstıraplarını, kentleri son radyosuna varasıya paramparça eden eli eli lamma lamma sabacthani çığlığıyla üfleyenler saksafonu

parçalanarak vücutlarından çıkartılmış yaşam şiirinin saf kalbiyle ki bin yıl afiyetle yenir.

II

Alüminyum ve çimentodan nasıl bir sfenkstir ki kafataslarını açıp parçalamış beyinleri ve imgeleri yiyip bitirmiş?

Molok! Yalnızlık! Pislik! Çirkinlik! Külkovaları ve elde edilemez dolarlar! Merdiven diplerinde çocuk çığlıkları! ordularda hıçkırarak ağlayan oğlançocukları! Parklarda gözüyaşlı ihtiyar adamlar!

Molok! Molok! Kabus Molok! sevgisiz Molok! Zihinsel Molok! Molok ezici yargıcı insanların!

Molok akıl almaz zindan! Molok kurukafa bayrağı çekilmiş ruhsuz hapishane ve elemlerin kurultayı! Yapıları yargı olan Molok! Savaşın sayısız taştan abidesi Molok! sersemlemiş hükümetler Molok!

zihni salt bir makine olan Molok! damarlarında kan yerine para dolaşan Molok! parmakları on ordu olan Molok! göğsü kendi cinsinin etini tüketen bir dinamo olan Molok! kenarlarından dumanlar tüten bir gömüt olan Molok!

Molok gözleri binlerce kör pencere! uzun sokaklarında ebedi Yahovalar gibi gökdelenler dikilen Molok! sis içindeki fabrikalarında düş kurup cavlağı çeken Molok! devasa bacaları ve antenleriyle kentleri taçlandıran Molok!

Sevdası sonsuz petrol ve taş olan Molok! ruhu elektrik akımı ve bankalar olan Molok! yoksunluğu dehanın sureti olan Molok! yazgısı cinsiyetsiz bir hidrojen bulutu olan Molok! Molok adı us olan!

Molok içinde yapayalnız oturduğum! Kendinde melekleri düşlediğim Molok! Molok Delirdiğim! Sikemiciyim Molok'ta! Aşksız ve erkeksizim Molok'ta!

Molok ruhuma çok önceleri giren! Molok içinde gövdesiz bir bi-

lincim ben! Molok beni doğal esrikliğimden korkutan! Kendimden geçtiğim Molok! Uyandığım Molok! Gökyüzünden boşalan ışık!

Molok! Molok! Robot apartmanlar! görünmez banliyöler! hazine çatıkları! kör sermayeler! şeytansı endüstriler! hayaletimsi uluslar! mağlup edilemez tımarhaneler! granit yaraklar! canavarca bombalar!

Onlar Cennete kaldırırken Molok'u parçaladılar sırtlarını! Kaldırım taşları, ağaçlar, radyolar, daha bir dünya şey! zaten varolan ve hep içinde olduğumuz şehri Cennete kaldıranlar!

Vizyonlar! kehanetler! halüsinasyonlar! mucizeler! esrimeler! Amerikan nehrinde batıp gitti!

Düşler! tapınmalar! aydınlanmalar! dinler! bir gemi yükü duygu zırvası!

Kirişikırmalar! nehrin diğer tarafına! evirip çevirmeler ve çarmıha germeler! tufana kapılıp gitti! Yükselmeler! Anlık tanrı görümleri! Umutsuzluklar! On yılın hayvani çığlıkları ve intiharlar! Bellekler! Yeni aşklar! Kaçık nesil! Zamanın kayalıklarından aşağı!

Gerçek kutsal kahkaha nehirde! Gördüler her bir şeyi! vahşi gözler! kutsal haykırışlar! Çekip gittiler eyvallah deyip! Atladılar çatıdan! ıssızlığa! el sallayarak! yanlarında çiçeklerle! Nehre doğru! sokağa!

III

Carl Solomon! Seninleyim Rockland'da

benden daha kaçık olduğun

Seninleyim Rockland'da

fazlasıyla tuhaf hissettiğin

Seninleyim Rockland'da

annemin gölgesine öykündüğün

Seninleyim Rockland'da

on iki sekreterini öldürmüş olduğun

Seninleyim Rockland'da

o görünmez nüktedanlığınla güldüğün

Seninleyim Rockland'da

aynı korkunç daktiloda büyük yazarlar olduğumuz

Seninleyim Rockland'da

vaziyetin ciddileştiği radyodan bildirilen

Seninleyim Rockland'da

kafatasındaki melekelerin zeka asalaklarını artık içeri sokmadığı

Seninleyim Rockland'da

Utika'nın evlenmemiş kadınlarının göğüslerinden karnını doyurduğun

Seninleyim Rockland'da

Bronx'un kartal bedenli kadınlarının vücutlarında kelime oyunlarıyla eyleştiğin

Seninleyim Rockland'da

Cehennemin dipsiz kuyularında asıllı bir pingpong maçını kaybettiğinden deligömleği içinde feryatlar ettiğin

Seninleyim Rockland'da

katatonik bir halde takıldığın piyanonun başında ruhun masum ve ölümsüz olduğunu donanımlı bir tımarhanede asla imansız ölmemesi gerektiğini söylediğin

Seninleyim Rockland'da

elliden fazla elektroşokla ruhunun hac yolunda gerildiği çarmıhtan bedenine asla yeniden dönmeyeceği

Seninleyim Rockland'da

doktorlarını akıl hastalığıyla itham edip ulusalcı faşist Golgotha'ya karşı sosyalist İbrani devrimi entrikaları çevirdiğin

Seninleyim Rockland'da

Long Island göğünü yarıp insanüstü kabrinden çıkararak yeniden dirilteceğin kendi yaşayan insan İsa'nı

Seninleyim Rockland'da

yirmi-beş-bin çılgın yoldaşla hep bir ağızdan Enternasyonel'in

son kıtasını söylediğimiz

Seninleyim Rockland'da

Birleşik Devletler'i öpüp sarmaladığımız çarşaflarımız altında o Birleşik Devletler'in alışkanlık yaptığı öksürüğüyle gece boyu bizi uyutmayacağı

Seninleyim Rockland'da

Seninleyim Rockland'da

rüyalarımda üzerinde bir deniz yolculuğunun damlalarıyla yürüdüğün Amerika'da bir Batı gecesinde gözyaşlarınla otoyol kavşağındaki kulübemin kapısına vardığın

San Francisco 1955–56

HOWL'A DİPNOT

Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal! Kutsal!

Dünya kutsaldır! Ruh kutsal! Ten kutsaldır! Burun kutsal! Dil, sik ve el ve götdeliği kutsal!

Her şey kutsaldır! Herkes kutsal! Her yer kutsaldır! Her gün sonsuzluk! Her adam melek!

Kaçık olduğu sürece dört büyük melek kutsal! Sen ve ruhum delinin kutsallığı kadar kutsal!

Daktilo kutsal şiir kutsal ses kutsal dinleyenler kutsal esrime kutsal!

Kutsal Peter kutsal Allen kutsal Solomon kutsal Lucien kutsal Kerouac kutsal Huncke kutsal Burroughs kutsal Cassady kutsal gizli hayvan sikiciler ve ıstırap içindeki dilenciler ve iğrenç insan melekler kutsal!

Kutsal tımarhanedeki annem! Kansas'taki atalarımın siki de kutsal!

İnleyen saksafon kutsal! Kutsal mahşerî bop! Cazcılar o thipsterler barış & junk & sarma kutsal!

Kutsal gökdelen ve kaldırımların ıssızlığı! Milyonlarla dolan kafeteryalar kutsal! Sokakların aşağısındaki gizemli gözyaşı nehirleri kutsal!

Doyumsuz yalnızlık kutsal! Orta sınıfın büyük kuzusu, isyanın çılgın çobanı kutsal! Kim Los Angeles' ı Los Angeles yapan!

Kutsal New York Kutsal San Francisco Kutsal Peoria & Seattle Kut-

sal Paris Kutsal Tanca Kutsal Moskova Kutsal İstanbul!

Kutsal zamanın sonsuzluğu kutsal sonsuzluğun zamanı kutsal boşluktaki saatler kutsal dördüncü boyut kutsal beşinci enternasyonel kutsal melekteki Molok!

Kutsal deniz kutsal çöl kutsal demiryolu kutsal tren kutsal görüler kutsal halüsinasyonlar kutsal mucizeler kutsal gözçukuru kutsal cehennem!

Kutsal bağışlama! Merhamet! İyilik! İman! Kutsal! Bizler! Bedenler! Kederli! Yüce!

Kutsal ruhun doğaüstü çokça gözalıcı yetenekli şefkati.

Berkeley '55

William S. Burroughs

Beat Kuşağı'nın kendi içinde dahi en "öteki" adamı Burroughs, 5 Şubat 1914'te St. Louis/Missouri'de orta halli ama ileride çıtayı yükseltecek bir ailede dünyaya geldi. Aslında aile yapısı, tarihi ve ortamı başlı başına O'nun Burroughs olması için gereken çok şeyi barındırmaktaydı. 1936'da Harvard Üniversitesi'nden mezun olduğunu biliyoruz; ününü, açıkça ortaya koyduğu eşcinsel seçimleri ve uyuşturucularla sağladı ve pekiştirdi dersek yalan olmaz, tabi bunun yanında, 1951'deki bir Meksika gezisinde, William Tell'den bir sahne canlandırmaya çalışırken, kazayla ikinci karısı Joan'u vurmasını da listeye eklememiz gerek, belki bu noktada bir silah sapkını olduğunu da hatırlamak gerek. Bu Tell hikâyesi sonrasında hayatının büyük bölümünü Güney Amerika'yı dolaşıp pek çok uyuşturucu deneyerek ve gelecekteki yazıları için araştırma yaparak geçirdi. Bu yapabildiği en iyi şeydi.

Yazılarında, birçok kişinin "kafa karıştırıcı ve ukalaca" olarak nitelendirdiği cut-up tekniğini kullanmasıyla oldukça ilgi çekti –ki bu ilgi permüte olarak bugun de devam ediyor. Etrafında döndüğü konular çoğunlukla alt dünyalar ve uyuşturucu alt-kültürleriydi.

Patlamış Bilet, Nova Expresi, The Last Words of Dutch Schultz, Vahşi Oğlanllar, Yokedici, Cities of the Red Night, Queer gibi kitapları diğer çalışmalarının arasından öne çıkan metinlerindendir.

Çoğu eleştirmen -hâlâ-, Burroughs'un eserlerinin uyuşturucu kullanımı ve ahlaksızlığı yücelten, özelliksiz yazılar olduğunu düşünürken, bir grup ise gerçeği fark ediyor(bkz, Gilles Deleuze), O'nun sanatsal-felsefi yeterliliğini yüceltiyor ve yazılarının ileri görüşlülüğünün kanıtı olarak kabul ediyor.

Burroughs 1997'de, seksen üç yaşında öldü. (Burroughs ölmeden çok önce, birkaç adamı da yanına alarak Türkiye dediğimiz topraklara da ayakbastı, (Ginsberg gibi) fakat bunu pek sevmedi ve önemsemedi.)

"Junk'ı göt deliğiniz dâhil her yerinizden alabilirsiniz" diyen tek adamdı.

PATENLERİM DUVARDA

Kımıldadıkça parıldıyor onun lavanta gövdesi
Tembel bir oğlanın yakışıklı suratı var onda
Pansiyonlar pis parmaklar
Karanlıkta fısıldadı
"bekle beni ara sokakta."
Nehir... kar... alize rüzgarların altın işlemeli aynasında belli belirsiz soldu birisi
Dantel kadar beyaz bulutlar çevreliyor karabiber ağaçlarını
Film bitti
Bellek öldü ağaçların altındaki kirlenmiş sularda şakayık tarlalarında oğlanların sisli gölgeleri soğuk kayıp mermerler odalarda üç ampül karanfil morfin mavi gözlü gün doğumları bacaklarının arasında sarı parmaklar mavi yıldızlar uykulu oğlanların donup kalmış ereksiyon rüyaları çünkü etten kemikten bir ergenim ben evet efendim
Crapp'in son haritası...göl...kano...pirinç sarısı ekinler Panama'nın tropikal taşları arasında başladı kasırga
Şehrin gecelerinde tel örgüler ölü parmaklar kendi gövdendesin Long Island'da köpekler sessiz
Ağustos 1978

Bu metin New York'ta, YMCA'nın eskiden kullandığı soyunma odalarından birinden daireye dönüştürülmüş çatı katımda düzenlendi. Gelen misafirler bir erkek çocuk hayaletinden bahsettiler. Dolayısıyla bu şiir, Denton Welch'in şiir kitaplarından biri olan Dumb Instrument'tan ve son derece büyülü bir metin olan Necronomicon'dan alıntılarak düzenlenmiştir. İçinde bir parça Rimbaud, bir parça St-John Perse, Toby Tyler ve onun evcil hayvanının ölümüne dolaylı bir gönderme vardır.

Kabarmış bir kaşıntı ve ölümün kokusu
Islık çalan güney rüzgarında
Boşluk ve hiçlik kokusu
Gezgincilerin Kara Meleği uluyor tavan arasında

Hastalık kokan bir uykuyla
Kayıp bir maymunun sabah rüyası
Eski garip şeylerin altında doğup, onlarla sarmalanmış
Kapalı kavanozlarda gül yapraklarıyla
Korku ve maymun
Yeşil meyvenin acı tadı gün doğumunda
Alize rüzgarlarında hava sütlü ve baharatlı
Beyaz teni görünüyordu
Kotu çok eskimişti
Bacaklarında denizin gölgesi
Sabahın ışığı vuruyor
Denizcilerin takıldığı barların ucuz şarap kokusuna
Polis merkezlerinin avlusunda iç çeken çeşmeye
Taşları küf bağlamış heykele
Başıboş köpekleri çağıran çocuğa
Avare gezenler solup giden evlerine dönüyor
Kayıp bir tren düdüğünü öttürüyor yorgun
Çatı katında suyun geceden kalmış tadı
Sabah ışığı vuruyor süt gibi tenine
Hayaletin eli
Maymunların ölümü kadar hüzünlü
Düşen bir yıldız
Havada dağılan kristal bir kemik
Gece vakti gökyüzü
Dağılma ve boşluk.

Orijinal basım William S.Burroughs, "Fear and the Monkey" (Korku ve Maymun) Pearl 6 (Odense, Danimarka: Sonbahar/Kış 1978) The Burroughs File (Burroughs Dosyası, City Lights, 1984) Yeniden basım RealityStudio, Ağustos, 2010.

İspanya ve 42.Cadde

Mırıltı gibi bir dil
hızlı hızlı soluyarak koşuyorum
gümüş gözlerle tarayarak
Arap caddesinden indim
yolun kenarında su olukları
yarı şeffaf
Sanki sana bir yerden bahsedecektim
sessiz bir paniğin boşluğu
unutulmuş kırmızı çamurdan evler
Keskin solukları balıkların
nerede şimdi o
su kadar haşin deviniyordu
Suikastçılar gülümsüyor ve içiyor
yakalandı
sazlıklarda
Gün ağarırken düşüyor kelimeler
balıkların konuşması
sıvılaşan daktilo kan tükürüyor
Beden dolaşımda
kızıl karanlığını etin uzun adımlarla aştı
kahkaha
Mor renkli solungaçlar canlanıyor
ölüm ıslığı durağı
İspanya ve 42. Cadde
Suratında boy salan sazlıklar
devir daim
karanlık kaçamaklar
Etin kimliği
gün doğumu düşen kelimeler canlanıyor ağır ağır
Mor uyku canlanışları
hayvanat bahçesinde yakalandı
ölüm değil bu
Bedenin dolaşıma girdiği yerde
şafağın yırtılan zarından inançsızlık bakıyor dik dik
İspanya'da ve 42. Cadde'de.

NAKED LUNCH

(ÇIPLAK ŞÖLEN)'DEN

Garson Mel'in Ölümü

[Tarihsiz, Elle Yazılma, Yaklaşık 1953 Sonları]

Bu kitabı nasıl yazmaya başladığımı hatırlıyorum. Bir arkadaşım vardı –yok, arkadaş değil, daha ziyade bir müşteri- Garson Mel. Ne zaman vursa –odasına servis yapıyordum, anlarsınız ya- kulağa seks gibi geliyor –e nihayetinde uyuşturucu muhabbeti öyle ya da böyle cinsel de aynı zamanda– Jane sokağındaki pis bir taş binadan bozma pansiyonda kalıyordu –garip bir tesadüf sonucu ben Anderson'ı sikerken ya da tam tersi, aynı yerde yaşıyordum –sikik bir tesadüf derler-

Bir keresinde Mel vuruş yapmıştı –arkamı döndüğümde gözleri kararıyordu ve kan dolu damlalık kolundan sarkıyordu –Damlalığı çıkardım veıslak bir havluyla yüzüne vurdum, yani Ritchie yüzüne vurdu, onu tanımıyordum –ne demek istediğimi anlıyor musunuz?- yüzüne ıslak havluyla vuracaksa adamı tanımalısınız, ne dediğimi anlıyor musunuz?

Sanırım ortasında daldım, yani diyelim bin yıl sonra –yeni mallar ve yeni bir ayarlama- oturup dinleyebilirim –Yani konuşmayı bilseydim –Bunun için ayarlardım ya da sözcüğü bulurdum- örneğin polis için pek çok kelime var –Fay White ve Phil hakkında konuşurken kullandığı Pazar dili geliyor aklıma –"Phil burada değil, şehir merkezine gitmek durumunda kaldı" –ya da "Phil, Lexington'a gitmesini gerektirecek bir şeye bulaştı."

Sanırım Mel bir gün amcıklanıyordu –hatta bu oldu da-

Tedavi olduktan sonra Lexington'dan temiz bir şekilde geldi –Pek çok iyi kimseye oldu bu. Garson Mel bir işe yaradığından da değil ya. Ritchie, Chicago'da bir arkadaşının kollarında nasıl öldüğünü anlattı (Ritchie'nin kollarında tabii). Aşağı yukarı temizlerdi. Güney Yakası'nda bir müptezel için mal almış ve diğer puştun arkadaşı donmuş ve gözleri arkaya doğru yuvarlanmış.

İşte böyle olur –bir keresinde Yonkers'da doz aşımı geldi başıma- ve Jane gözlerimin arkaya döndüğünü ve sonra düzeldiğini söyledi ve mutfak masasının ötesinde katarakt gibi duran beyaz göz akını gösterdi. Ama korkma, Düğün Misafiri, bu beden düşmedi –eh, en azından o zaman değil- nerede –ne zaman? Texas mı? New Orleans? Meksika?

Neyssssssse, Stan Kenton'ın "Jump for Joe"sunu düşünüyordum, genişledikçe genişleyen siyah ses bulanıklığı, Uzaya doğru, koca, boş bir ahır benzeri odadan-

Garson Mel'i görüyorum –biri bana yazıyor- hayır, New York'taydım –kışın Al çıldırdı, metro zeminine görüler düştü (ve dedi ki "Tanrı aşkına, Al, şunları kaldır. Umumi alandayız, bu bir yansıma.") Yani, "Senin neyin var, delirdin falan mı?" dediğinde bir şey kast ediliyor. Ve birden bakıyorsun, delirmiş.

Meksika'da yaşlı Garver'ın küflü 5. bahçe avluma gelmesi gibi, beyninde spiroket gibi amatör eroin kirliliği –ve ben uyuyorum, duymuyorum- saat 11, berrak bir Meksika sabahı-

İşte orada, yatağımın yanında duruyor, siyah-mavi bir ceket içinde kadavraya benziyor –gece yarısı mavisi ceket- ve gözleri hiç olmadığı kadar parlak, panjurlar inik, anlarsın ya, yani, uyuyordum –Ve diyor ki, "Mallar gelirken öylece yatacak mısın?" Ve ben dedim ki, "Neden olmasın? Ya ne olacaktı? Burası çiftlik değil ki amına koyim." Ve yanıma yatağa giriyor, ceket, ayakkabı, hiçbirini çıkarmadan. Ben de dedim ki, "Neyin var lan, delirdin mi?" Ve parlak gözlerine baktım ve gördüm.

Al'a da metroda aynısı olmuştu –Al bana Mel'den bahsetmişti metroda, anlarsınız ya- Ondan önce bir eczanenin önündeydik, belki de mevzu oradan açılmıştır –Bana garson Mel'in öldüğünü söyledi- Ama aklına ben sokana kadar ismi hatırlamıyordu –Lexington'da tedavi olduktan sonra doz aşımından ölmüş.

Sonra –sanırım New Orleans'ta. Ottan kafam taşşak gibi olmuş, Stan Kenton çalıyorum ve garson Mel'i yatakta morarırken –dudaklarının etrafı- görüyorum. Hayır, New Orleans değildi, çünkü Al oradaydı –öyle miydi ya harbiden? Orada olmuş olamaz ki. Ama orada olduğunu hissedebiliyorum.

Mavi ve oda uzaya açılıyor, pencerenin dışındaki neon tabela Mel'in yüzüne kırmızı-mor ışık kırpıyor, bir var bir yok, bir var bir yok –ve kan dolu damlalık kolundan tabela ve neonun bir parçası gibi

sarkıyor.

İşte son –Uzun Fin- veya öyle bi'şey. Ama yazmaya başladığımda bu fikri hiç kullanmadım.

VİGİLANTE

Jane Sokağı'ndaki model metresini görmeye gidiyorum... Kapıyı çaldım ve "Benim, Bill," dedim ve kadın anahtarı çevirdi...

Durmuş bana bakıyor, yüzündeki kemikler çıkık, ıstırap içindeki kara deliklerin [göz bebeklerinin] etrafında küçük bir altın iris halkası... Başımı sallıyorum ... Ve işe koyuluyor...

"Güzellikten önce yaş," dedim...

"Benim olayım ve işe yarıyor."

"Benim ekmeğim, çoğu, bebek... Unutma, unutma..." Damlalığı dolduruyorum ve ona kravatımı atıyorum... "Hadi... Bağla."

Koluna dokunuyorum ve iğneyi sokuyorum... Damlalığın dibinde kırmızı bir orkide açıyor... Sonra o kravatı gevşetirken ben yavaşça hazneyi itiyorum, uyuşturucunun girmesini izliyorum, genç yüzü uyuşturucunun zamansız formunu alıyor, derisi pürüzsüz, göz kapakları düşüyor... Arzusuz bir şekilde ona bakıyorum... Artık bir kadın değil...

Sonra aklıma geliyor, o tatlı madde çığlık içindeki derine kavrulmuş bir toprakmış gibi sızıyor, ciğerlerin sızlıyor, bacakların titriyor, asit göz yaşları gözlerini dağlıyor... [Şimdi] hepsi bitti [sıkıntı ve acı gitti] G.O.M.'nin [Madde] sihirli dokunuşuyla.

[Haç çıkardım ve dizlerimin üstüne çöktüm ve uyuşturucu ayinine devam ettim, Jean ise odada uyuşturucu dansı ediyordu...]

Ayağa kalktım ve uyuşturucu dansı ettim.

Dediğim gibi Avrupa'da takıldı... İsviçre'nin gelişimci okullarının tuvaletlerinde kokain partileri, Tanca'da macun grupları, Kopenhag kanallarında güvenilmez, pis bağlantılar –pis bir Dan'dan daha pis tek şey pis bir İsveçlidir- ilk erkek arkadaşı Oslo'da doz aşımından öldü.

"Çeyrek granülde kafası olurdu... Metabolizmasıyla ilgili bir şey herhalde, bilirsin ya..."

Başımı salladım... odada yürüyen ölüler, hücre kapısından sarkan Denizci, dili yatıştırıcı alınca çıkar ya insanın, öyle çıkmış... "Yaptığım şeyden vazgeçeceğim, hepsi bu," demişti bir keresinde bana... tabii bunlar biseks salata günlerimden kalma... Garson Mel, tedaviden

sonra doz aşımı, ucuz bir otelde neon ışıkları altında dudaklarının etrafı mora dönerken, bir var bir yok, damlalık sarkıyor kolundan kan dolu, camdan bir sülük gibi...

İç çekme ve mızıldanmalarını duyuyorum çok, uyuşturucu kafasındakilerin ve uyuşturucudan orgazm olanların, yarı kalkmış siklerini nezarethanenin pürüzsüz ahşap duvarlarına sürüyorlar ve bir şarapçı bağırıyor, "Ne yapıyorsun?"

[Ve ona metabolik nefretle baktım, kendimi uzaklaştırdım-]

"Beni yalnız bırakır mısın amına koyim?"

Ve beni köşeye sıkıştırdı, ağzımdan kan geliyor, ona bakamıyorum... parmaklıkları sallayıp "Beni buradan çıkarın!" diye bağırıyor... Kodes Musibet Departmanı... ve yaşlı bir kızıl saçlı müptezel gelip bir elinde bir mendil diğerinde bir bardak su yanıma oturuyor ve nazik, hırsız, yaşlı kadın parmaklarıyla yüzümden kanı siliyor...

Ve hepsine uykunun bereketini veriyorum... Ve uyuşturucuma sokulup tribe giriyorum...

Bu sıralarda İtalyan attırık torbacısıyla tanışıyorum, bilirsin ya Lexington'dan, ve bana ucuza E satıyor... En azından başta iyiydi, artık giderek az veriyor... "Azların Kontu Tony" diyorum ona... "Ondan takım alsan dizine gelir."

Ama az malı süt şekeriyle doldurup vurmaya başlıyoruz, azar azar ama, Çinli'yi beslemek için, genç müptezel delikanlılara hizmet veriyor, adamları kendisini damarda E asidiyle öldürdüğünde etrafının çevrileceğini biliyor, böyle böyle şehrin iliğini kemiğini emdi...

Adam bu vahşi çocuklara dokunmak istiyor...

Mavi alkol alevinde genç yüzler, Madde tarafından işgal edilmiş, ele geçirilmiş...

"Ama damardan aldığın sürece ne umrunda ki? Siz çocuklar için güzel bir vuruş galerim var, düşünceliliğim takdir görüyor mu hiç? Damardan alın da, tek umrunuzda olan o..."

Torbacı oturmuş genç kanı yiyor, yüzü mavi alevde acımasız ve doymuş ve cinsiyetsiz, Aztek Toprak Ana, Rahip ve Uyuşturucu Aracısı...

"Diyelim harika görünüyorsun evlat... Şimdi kendine bir iyilik yap ve uzak dur... Son zamanlarda çok beynimi siktirler... O kahverengi sikimi hatırladın mı evlat, sarı gibi hani, enfiye gibi? Kahverengi pişiyor ama berrak..."

"Hayır, ben kaçtım ve..."

"Tabii kaçarsın... Hemen şurada oturuyorum... Az biraz neşe sikişine ne dersin? Yani bir sikişten kim ölmüş... Ne zaman ve nerede duracağını biliyorsan hiç problem yok... Al bakalım evlat..."

New York, yüzü sıtma ve hepatitle lekeli, uyuşturucu işlemiş ve kemiği kesmiş ve her müptezelin gözünde korku fişekleri yanıp sönüyor, deniz feneri gibi...

O tekneye bin, müptezel, alttan gel. Amerika yanık bir kurak arazi, kuru afyon pipoları ve boş kapaklara burunlarını sürterken inek ve müptezeller rahatlıyor...

Kimin kıyıya vurduğu kıyıya vurdu... Şu tık eden metro kapısını tut...

Eski Dünya...

Bölge: Girmesi kolay, çıkması zor... Uyuşturucu hastalığı denetim kutusunda, inleyen çocuğun ihtiyacı bir kraliçenin havaalanına aceleyle gitmesini engelliyor, vergi dairesi Cebelitarık'ta bekliyor...

Uyuşturucunun biriken gri alacakaranlığında... her saat vuruş – bütün gün ayakkabıma baktım... gri bir ekranda gri resimler, yavaş yavaş soluyor...

Zamanın bitiyor, neredeyse bitti, panik sayesinde hava alanına gittim ve uçağa bindim bir kutu uyuşturucu solüsyonunu koymuşum parfüm şişesine... Paris'deki hava alanı tuvaletinde takıldım, grisine [Londra sokaklarının]...

Apomorfin maymunumu kustu kanlı parçalarla bir leğenin içine... et sarkıyor kemiklerden kiracısız beden, sonra birden tekrar içeri girmiş hareket halindesin ve Hyde Park'tan geçtim yürüyerek...

Venedik... zengin sarılar ve mavi haşhaş sokaklarda, derin taş kanyonlar gibi, mavi kapılar sarı ışıklar... kederli ve yaşlı İspanyol sarhoşların dalgın bir şekilde enfiye çektiği küçük barlar... Tapalar ve duvarda futbol skorları...

CAHİL PİÇ

Top işte böyle zıplıyor. Normalde ilk girip doktora bir hastane adresi vs. sorardım ki ona bir bakayım, konuşmasını duyayım... Sonra stratejiyi planlardım ve nadiren hata yapardım... parmağımı yanılmadan doktorun zayıf noktasına koyardım. Bir kont muydu? Carl bir barondu... Marksist mi? Cahil Piç uyuşturucu almıştı, çocuk pornocusuydu, vesaire.

Birkaç geleneklere karşı gelen tipe kendim çelme takardım. Doktorlar genelde yanlış fikirler aracıyla hayatlarını sürdürürler, "doktor" sözcüğünü etraflarına sararlar, bir tür büyülü hâle olduğunu düşünürler. Hepsi, bir tür dolandırıcılık için yapılmış bir tuzak...

Chicago'ya vardığımızda... Chicago'da haydutlar, kabuğu soyulmuş aşağılık herifler tarafından dikte ettirilen formalizmin ölü yükü altında insanın ruhu felç oluyor... Ve her yer kötürüm gangster kokuyor, o sevgili ölü günlerin ölü yükü havada bozuk ektoplazma gibi salınıyor... Hâlâ ortada olan yakın geçmiş insanı boğuyor, maddi bir hayalet gibi titriyor, bir köşede bir müptezelin bedenine giriyor ve bir gece kulübünden çıkıyor, eski usül caz ya da Yirmilerin gövdesinden ayrılmış ruhu Lincoln Park'ta sizi buluyor, veya Dearborn'un Yakın Kuzey Tarafında ve Halsted'de, Yirmilerin hissi sizi vuruyor. Ve ruhlar, haydut formalizmi altında eziliyor, herkesin içine işleyip yıldırıyor, öğrenilmiş ruhsuz sükunet. Burada rüya boğuluyor, geçmişten daha gerçek, aslında geçmiş, inanılmaz olarak şimdiki zamanı işgal eden. Sanki uzansan tekrar genç olabileceksin, o kadar katı, nostalji somut bir form ve yüz kazanıyor... Ama sahtekârlık ortada. Ve dehşet, kan dolaşımının durması korkusu ve çürüme kalbini sarıyor.

Batı ve güneye gidiyoruz, Tennessee'de kırmızı kilden sapa yollarda durup takılıyoruz ve Carl işemek için gidiyor ve küçük, pembe bir ok ucu buluyor...

Ve sürekli polisler... Fiyakalı, üniversite eğitimli Devlet polisleri, gayrışahsi ve nazik, gri gözleriyle sizi tartıyorlar ve öğrenilmiş tıkır tıkır yürümeleri, kıyafetlerinize, bagajınıza, arabanıza, ve ağırlığınıza bakan ve değerinizi biçen gözlerden bağımsız, inceliyorlar.

Cuernavaca'da Joan pezevengimsi, trombon çalan bir adamla tanışıyor, kırık bir sikke gibi uyduklarını görebiliyorum... ondan kurtulduğuma sevindim... Güneyde...

Panama'da yatıştırıcı alarak alışkanlığımdan kurtuldum... sıcak bir yerde bırakmak daha kolay... çıplak uyumak ve bütün kasaba 1910'lardan kalma kanalda alçak bir asalak gibi duruyor, pezevenkler ve orospular... Alışkanlık yok... Güneyde...

Ve onlardan uzaklaşınca onun bir kısmını içimde taşıdım, yarım adam nasıl kırıldığı belli değil...

Koca bir kahverengi gelgitten yukarı, Port City'de su sümbülleri ve muz botlar... Cumhuriyet'in tek hücumbotu çamurda kalmış, dümdüz ve dış hatlarını eğik iskele çizmiş... Genç bir asker güvertedeki pas deliğinden sıçıyor ve dalgın bir şekilde götünü bayrakla siliyor, uzak diyarlardaki botları izliyor...

Kasabanın bazı yerleri karmaşık bölünmüş bambudan, altı kat yüksekliğinde sokağa sarkıyor, [dayanakları ışıklar ve sütunlar ve demir yolları, oluşturdukları kemerde bölgenin sakinleri 10 dakikalık aralıklarla düşen sıcak yağmurdan saklanıyorlar...]

Müphem marica pezevenkleri –Zenciler, Çinliler, Hintliler- sokak lambaları altında sürtüyorlar, mor buz yiyorlar, kireçtaşının çıkıntılarına dayanıyorlar, sessizce, katatonik hareketlerle konuşuyorlar, narin fesat freskleri, düz, iki boyutlu, Mısır hiyeroglifleri... Ağlamaklı çocuk gece boyunca göz yaşlarını sürüklüyor... "Paco. Joselito. Enrique."

Bayat ticaret sesi: "A ver Luckies?" "Güzel kızmış Bayım..." "Panama şapkaları?" "Sıkıştırılmış başlar?" (En iyi Panama şapkaları Panama'da yapılmayanlar.)

İğrenç ve kirli bir ağız geceye duman halkaları üflüyor... "Trak Sigara İçin... Onlar işinizi görür..."

Burası Trak ve TRAK sinsi seks hizmetlerini birleştirerek ödeme yapmadıkları için orgonları kapatabilir...

Orman, fazla büyümüş ve ot bürümüş parklarıyla şehri işgal ediyor, parklarda Pica hastası (büyük oranda yararlı olmayan şeyleri yeme hastalığı, örneğin buz, toprak, tebeşir vs.) teşbih böcekleri toprak yiyorlar ve yıkık köşklerde, taş Özgürleştirici'de, yorgun atta ve yorgun sürücüde hoplayıp zıplıyorlar... [taştan generaller donuk deliler gibi iguananın gözü altında özgürlüğü savunuyorlar,] candiru

sessiz ve derinden havuzlara sızıyor, yaşlı bir Çinli, fildişinden yapılma bir satranç taşı gibi güzel ve sarı, insan biçiminde kireç taşından bir oturakta oturuyor, yatıştırıcısını yudumluyor...

Pezevengin yalız kahverengi kasığı şişiyor ve çürüyor lenfogranülomdan, albinolar güneşe bakıp gözlerini kırpıyorlar, çocuklar serin kemerin altında uzun sıralarda oturmuş çizgi roman okuyorlar –insanlar geçerken bacaklarını çekmiyorlar...

Burada hiç görmediğiniz ve bulmadığınız bir şey var, tikağacından yapılmış çürük bir balkondan ipek bir jartiyer içinde atılan [kasabanın aşırı sıcak demir çatılarının altından, teneke kutularda bitkiler büyüyor tehlikeli balkonlarda,] siyah takım ve siyah güneş gözlüklü bir bürokrat, gözlerinde kara kurbağası zehri gibi tıkış tıkış, kör bir nefret...

Gel-git nehrinin kokusu ve çamurdan düzlüğün, kanalizasyon ve kuruyan kakao tohumlarının...

Ticaretin bayat sokaklarından Vagos Jugadores de Pelota geçiyor, hopluyor zıplıyor, arkasına tekme atıyor, ve Sivil Polis ihtiyatlı bir şekilde arkasını dönüyor ve pantolonunu indirip yengeç arıyor boş bir arsada...

Beyzbol oyuncuları "Hey Cahil Piç," diyince bir milyon ergen geliyor, bütün cepheleri aşıyorlar, Quevedo ve Babahoya'nın zehirli nehirlerinden, [rüzgarlı ve taşlık dağ platolarından, La Paz bulutlarından, ve Bogota ve Lima ve soğuğun puslarından] rüzgarlı dağ platolarından geçiyorlar... [Rüzgarlı, tozlu dağ kasabaları –ince hava boğazda ölüm gibi- Lima'nın soğuk pusu içinize uyuşturucu üşümesi soğuğu gibi giriyor,] Tolima'nın yanık cüzzam bölgesi, kerestelik kıyı ormanı, şehirler Aranan Adamlar ile dolu, [Esmeraldalar'ın ölü kentleri...] bir Zenci dalgın bir şekilde taşaklarını kaşıyor...

Yolun sonu kasabaları Puyo ve Mocoa, Puerto Limon ve Pucallpa, anofel sivrisineğinin sessiz kanatları altında...

Port City'nin etrafındaki ormanda sinsi konaklar var, içleri orospu dolu, hastalığın maksatlı taşıyıcıları. Uyuşturucu satıcıları ellerinde yüklü iğneyle tuvallette pusudalar, rızasını beklemeden çıkıp bir turisti vuruyorlar... Kapıda polisler bekliyor, bölgedeki bütün polisler gibi usta ayyaş merdaneleri, başkumandanın cüzdanını maço bir göte vuruşla alabiliyorlar, ve sarhoş bir denizciyi ormandaki bataklıkta sopalarlar...

Terk edilmiş bir binadaki ufak tabelaya bakıyordum: "Kahrolsun Trak ve Seks Hizmetleri..."

Kara, yağlı adamlar paçalarıma yapışıyorlar, hafif bir hırıltıda parlayan altın dişler.

"Pişt!"

"Seguridad."

Birbirlerinin omuzlarının üzerinden bakıyorlar belgelerime, arkada olanlar ağlamaklı bir halde zıplıyorlar hafifçe... Sivrisinekler hareket ediyor nazik ve hafifçe havada...

Bir grup dedektif hep bir ağızdan şakıyor: "Comisaria! Comisaria! Comisaria!"

Comandante metal bir kapıdan geçerek geliyor, sabırsız bir şekilde küçük pistolüne hafif dokunuşlar... Pistol bir tabanca kılıfından diğerine küçük demir yollardan geçiyor...

Sokak seviyesinden aşağıda bir garajda oturuyor, metal bariyerler ve kapılar ve yağlı menteşelerinde pürüzsüzce sallanan dolaplarla dolu mekan... Pilot üniforması giydiğini fark ediyorum... Tenekeden uçaklar koca böcekler gibi omzunda... Yüzü demir ve yağla işgal edilmiş bir tamirci suratı...

"Tabelalara dokunmuyoruz çünkü demokrasiyle yönetiliyoruz... Ama durup okumak iyi değil."

"Aynen," diyor iğneleyici bir biçimde Liberal bir gazeteci, omuzları dar, dişleri berbat, bir dosya dolabının yanında duruyor... "Trak listesine girme ihtimalin var... Biliyor musun bilmem, ama Trak'da Trak mülkünde dünyada dokunulmazlığı olanlar tarafından işlenen kişiler için özel bir polis var... Al hepsi burada... Yazması yıllar aldı..."

Comandante gülümsüyor ve başını gazeteciye doğru sallıyor...

"Mucho polito," diyor...

Topuğuna vurarak pasaportumu geri veriyor...

Joselito isminde bir çocuk odama taşınıyor, beni futbol skorları içinde boğuyor... Aynı kıyafetleri giyiyoruz, aynı kızla yatıyoruz, kız ince ve hastalıklı ve mum ve dinsel resimlerle hep büyüler yapıyor ve küçük plastik kadehlerden aromatik ilaçlar içiyor ve seks eylemi sırasında hiç penisime dokunmuyor...

Gümrük ve polis kontrollerinden, geçiş belgeleri elimizde aşağı yukarı, suratta sıcak rüzgar ve üç maymun yolun karşısında, akan su sesine doğru –otobüsteki herkesin kafası güzel, aynı anda gülüyor ve konuşuyorlar, puslu bir boşluğun üzerindeki kavislerde sallanıyorlar, ve şoför anırır gibi gülerek beyaz haçları gösteriyor ve utangaç bir Hintli polis tarafından verilmiş bir şişeden aguardientesini yudum-

luyor.

"Veinte y dos muertos."

"Dos jovenes quemados vivo."

"Viva la sport!" diye boşalıyor Amerikalı bir kraliçe, koca bağrında iki kamera sallanıyor, göğüslerinde genişletme ve ışık filtreleri, genç hedefi ölü, hafif boyalı gözüyle arıyor... Koltuğuna geri yaslanıyor ve ışık filtrelerini sıkıyor...

Yolun Sonu'na, yage bölgesinin sınırına...

Nehir kasabalarından geçiyorum, Babahoya, Quevedo, Puerto Limon, siyah fötr şapkalar ve kirli kağıdın gri sıtmalı surat rengi, ağızdan doldurulan pompalı tüfekler ve sokakları gagalayan akbabalar... dağdan iniyorum toz ve shot ve tonik ve aguardiente (devlet tekelinde, tadı parafin gibi) almak için...

Başkentteki kederli gözlü öğrenci özür diledi otobüsü beklerken, otobüs yükleniyordu muz ve Coca-Cola kargosunu... "Talimat almamışlar... Burada içmekten başka yapacak bir şey yok... Çok sıtma..." Beni Rio de Oro'ya karşı uyardı, kıyıdaki orman bölgelerinden aranan suçluların olduğu pek çok bölgeden biri, o kadar güçlülermiş ki jandarma isteksiz ve acizmiş ve korkudan altlarına sıçıyorlarmış...

[Suçlular kendini beğenmiş, polisler şüphe uyandırıcı ve köhne...]

Quevedo kasabasına geliyorum, çamurlu sokaklarda asık yüzlü vahşet, sıtmanın homurdanan gri hayaletleri nehrin kenarındaki çamurlu sokaklarda geziyor...

Otel odamda ahşap ranzaların üstünde iki tane içi ot dolu yastık... [Bakır şamdan sürahi kuru, tozlu.] Ayrık bambu duvarından bir akrep tırmanıyor yavaşça.

Ranzada genç bir adam var, kalkıyor ve kendini tanıtıyor... Kıyıya gidip Hava Kuvvetleri'ne katılacakmış... "Yo soy un pobre muchacho pero tengo los sentimientos elevados... Y soy hombre..."

Trak Anonim Şirketi tarafından yanlışlıkla paraşüt yapılmış, bozuk olarak mimlenmiş bir paraşütü denerken ölüyor –yükselişe Kongre tuvalet temizleyicisi olarak başlanan, Bay IN olarak bilinen sinsi bir Arnavut tedarikçinin de dahil olduğu bir skandal... Çocuk kanı Operatör'e sıçrıyor kocaman ağırlığı yüzyılların oturuyor orada ve payını alıp kimseye bir şey vermiyor... Asıl büyük malı götünden alıyor eroinle, mücevher ve antibiyotik...

Yarı Zenci ve Çinli olan bir orospu, küçük göğüsler ve beyaz dişleri var, kapıda durup sigara istiyor...

İçeri giriyor ve pembe donunu çıkarıp çırılçıplak duruyor... Çocuk kıyafetlerini düşürüyor ve uzanıyor, sakız çiğneyip bekliyor...

BENWAY

Doktor Benway genç bir doktorun başvurusunu değerlendiriyor, Benway'in özel sorun çözme heyeti için:

"İlk vakanda şevkini kanıtlamak için bir fırsatın var, belki de deli şevki vardır sende, heh heh heh, henüz yeni başlamıştır...

"Şimdi tabii biliyorsun genel olarak Öldürme Psikozu nedir, ve büyük ihtimalle konu hakkında bir sürü yanlış kanıya sahipsindir... Hatta Batılı yanlış kanıların vardır, öhöm, "Gizemli Doğu" hakkında, şok edici bilgiler, örneğin seks ve doğum hakkındaki bebeksi teorileri görkemli bir şekilde reddettikleri falan –Hatta bir hastam yirmi yaşında kadınların olmadığına inanıyordu, kadınların hadım edilmiş erkekler olduğunu ve doğumun göbekten olduğunu düşünüyordu..."

Aday: "Efendim, isabetli."

Benway: "Tuşe, genç adam, tuşe... Evet, yanlış kanılar... Kısaca bilgi vereyim: Klasik Öldürme Psikozu olanlar utangaç, içine kapanık insanlardır, agresif içgüdülerini bastırmışlardır... öhöm, bu da yalnızca üzücü olarak nitelendirilebilecek sonuçlar doğurur tabii...

"Öldürme Psikozu olanlar neden hep bıçak kullanırlar? Neden silah ya da lav silahı değil? Bıçakları tercih etmelerinin sebebi genel geride kalmışlıkları mı –Öldürme Psikozu olanlar 18. yüzyılın salonlarından çıkma bir fenomenon değil, fazla medeni şehir ortamlarından gelmeler- yoksa daha derin bir kökeni mi var?

"Ama en ilginç ve gizemli şey ise derinlerde olan bastırılmış öldürme refleksini neyin son olarak aktif hale getirdiği... Bir yazarın, bir otobüs şoförünün ya da bir dükkandaki tezgahtarın bir gün yanlış adama hakaret ettiğini ve fırtına, öhöm, biçtiğini düşünürüz... Ama neredeyse hiçbir zaman olay böyle olmaz... Hayır, Öldürme Psikozu olanları doğa gereği kargaşa isteyen ve alet kullanabilen bir hayvanın basit bir cinnetinden ayıran şey –"

Vahşetin ani elektrik patlamaları ve anlamsız hareketlerle dökülmesi, genç bir adam ayağa sıçrıyor –bir bıçak çıkarıyor, etrafında dönüyor, bıçağı bir tür elektriksel yaşam çığlığıyla titriyor... No me toca,

maricas!... Gözleri parlıyor, ışık titreşiyor ve sönüyor... yere yığılıyor ve korkuyla pantolonuna sıçıyor ve fırlayıp gidiyor... Mor gözlüklü yaşlı bir sodomist olan hasta ve gabardin bir takım elbise de arkasından...

Hırsızlık ve cinayet birer salgındır ve genelde cezalandırılmaz... Koca koca bölgelerde... İnsanlar gözlerinde paranoyakça deliliğin gölgesiyle yürürler... Zenciler olmasa Güney'e benziyor diyeceğim...

Bu bölgenin sakinleri genellikle beyaz maddeden... Dağ ve Kıyı Yerlileri arasında bulunan etkileyici ve oldukça renkli deri hastalığı repertuarına sahip değiller...

Truva bu, bin gemi yollayıp Ilium'un üstsüz kulelerini yakanın yüzü, Truva a paco plakası ya da Tanrı ve vergiler İspanyol tuvalet tabelasında odaları sal ve uyuşturucu uyuşturucu afyon artık istemiyor kahveyle iyi gidiyor kuzu onu yiyor o hepsini yiyor [Juimee] ve şimdi baykuşta nerede ve Truva'ya geldi ölü nehrin uzun bendinden önce burada koca delta bölgesinde ve diğerleri koca ağaç evlerde yaşayan küçük adalarda orada burada, bataklıklar ve membalar ve berrak akıntılar ve her tür balık ve yılan. Ve sonunda geldi [göle] delta kıyı adaları daha sık... ve şimdi denizin kendisi ve delikanlı orada durmuş sessizce limana parıldıyor ve kıyıya... ve kendini kıyıya çekiyor... işaret ediyor-

-Carl'a gülümsemeden uzun uzun, pis pis bakıyor. Şehirde bir dizi park ve kanal ve lagün var... İnsanlar başlarını sallayıp el sallıyorlar ona gelişigüzel şekilde... Hiç [görmedi] başka tarafa çevrilmiş bir göz... Bazen birisi tarafından göz ardı ediliyordu, belli ki bir şey düşünüyor...

Sen de yapmamalısın, psişik manevralar agresif güdülerini ifade etmesini engelliyor... bu her zaman hasta tarafından hissedilir ve içerlenilir.

Kapıda üstünde bıçak var mı diye aramalı mıyım?

Hayır, bu kaygıyı arttırır ve etkiyi daha da derin gömer?

Sorun ne genç adam, iş seni korkutuyor mu?

Açıkçası evet...

Bu iyi, korku açıktır ve her zaman sağlıklıdır... En iyi matador bir müsabakadan önce titreyen ve kusandır... Bu paradoksu unutma... Bizim mesleğimizde gerilmekten başka korkacak bir şey yoktur... Kendini savunursan işin biter... Sen işini yapmış olsaydın hastada

öldürme psikozu olmazdı... Fiziksel savunman zaten başarısız olur... Bu şeyleri anlatması kolay değil... Ama inan, nefret ve öfke senin direncinden yalnızca güç alır... Kısacası, yalnızca beden gücüne sahip kişiler tarafından etrafımız çevrili durumda, tehditkâr birer hayaletler, ve onlardan korkarsak, kaygılanırsak ve kendimizi onlara karşı savunursak...

En tehlikeli hasta türünün ne olduğuna dair tartışmalar... Benway Latahlar'ın yeni Öldürme Psikozu ortaya çıkmışlardan daha tehlikeli olduğunu söylüyor... Hatta kendisi sinsi ve hain bir Öldürme Psikozlu... Üzerine çok gitmeyegör...

KARA ET

Başkumandan heykelinin perdesini indirdi... at üstündeki boktan bronz heykellerden biri işte... statik benlik projesi, içinde çürüyen kesik protoplazma ve hızla çoğalan böcek formları, normal şartlar altında bunlar sonsuza dek bronz kabuğun içinde kalırlardı... Ama şaka gibi bir Aday Başkumandana göt deliği açtı –bronz üniformanın altında kapalı ama mühürlü değil- bir sokak çocuğu gülümsemesiyle fırladı ve polis kurşunu ve kırık mücevherat dükkanının camından koştu ve yaz zamanı asfalta atladı ve gümüş kurşuna lekeli cıva düştü.

Trompetlerin patlaması ve Marş –Herkes açılışa tanık olmak üzere ayakta...

"Hepinizi buraya bu çirkin yaşlı göt deliğini görmek üzere topladık," diye fısıldıyor genç bir Falanjist sevgilisine... Çocuklar gülmelerini tutamıyor ve koca Toprak Ana yığınının yanında oturan binbaşının sert, mor renkli bakışına bakıp donuyorlar, karısının şişman üst dudağına yumuşak, siyah kürk bulaşmış...

Perde ve selofan örtüler, hava akımlarıyla senkron makara sistemiyle indirilince, heykelden ve altından yüksek osuruk sesleri geliyor...

"O Teknisyeni foseptik çalışanı asistanı yapacağım!" diye hırıldıyor sosyal açıdan gözü yükseklerde olan genç binbaşı, seremoni protokolünden o sorumlu.

Sonra buharlaşmış zengar gibi iğrenç bir koku yayılıyor... çürümüş döl kokusu, genç testisler uyuşturucuda donmuş, Amerika banliyölerinde erkek ruhun nakledilmiş ibnelikte çürüdüğü... bürokrat İspanyol evleri, bıyıklı kadın aile reisinin soğuk gözleri altında... cilalı zırhların siyah buzu ve yaldızlı ayna çerçeveleri... koca ve nemli ve ağır orada oturan kadınlar kadar (eğrelti otu ve plastik bitkilerin soluk yeşil kabarcığından).

Bogota yağmur ve ölüm sokaklarının perileri katil polisler ve ölü öğrenciler... çiğ çınlaması nefret rüzgarlarının ve talihsizce süpürülmesi yeşil çayırın Toprak Ana'nın kara taşından... Ve hep sokaklarda ve koridorlarda ve gemilerde ve kapı aralıklarında siyah köpekleri Paul'un yanık yolu Şam'a, ve engizisyon ve yakmalardan kıvrımlı yol-

lar –Paul bir yakmayı hiç kaçırmaz-

"Evet," dedi şerif, yanağına bir demet enfiye itti. "İyi yaşlı bir Zenci'nin yavaşça yanması kadar güzel bir şey yok... Ve etrafta halk dalgın ve huzurlu ve biraz uykulu sanki iyi bir şey yemişler de çok yemişler gibi..."

(Belsen odun yığını.)

Amerika perisi kırık erkek böcek bedenini azdırıyor ve zıpkın yemiş yılan balığı gibi parçalıyor- (Dalgıç, Ball için bir yazı yazmakla meşgul)- hani yılan balığı döner ve zıpkının hemen üst kısmından ısırır ve yüzüp gider ya, kırık, galvanize, peri tavrıyla tenekeden yapılma gibi düz figürler, banliyö gazetelerinde ölen spermler, Pazar şafağının akşamdan kalmalığında...

"Yerin altına sokun, berbat bir şey kokuyor," diyor İngiliz çavuş.

"Gelecek bizim. Tabii Paul'un makinesinin parçalarını, öhöm, geçiş periyodunda kullanacağız, POLİS tabii o sırada hâlâ gerekli olacak...

Benway süpürür gibi bir hareketle ellerini açıyor ve gülümsemesi on milyar yüzde parlıyor ve çarpıyor... siyah metalden derisi olan polis ve bütün döngülerde...

"Gerçek suçun kokusunu almaya, annıyon... Teksaslı anne oğluna kız kıyafetleri giydiriyor... çocuk elleri kendi bölgelerinden vurularak uzaklaştırılıyor, her düşünce ve his yabancı sorgusunun bok mührüyle damgalı... (Kısaca kötücül engel suçu...) Biz "iyi kedileriz"... gerçek düşmanı arıyoruz, nizamsızları, sahtekarları... POLİSLERİ.

"Bunlar çocuk oyuncağı tabii, görebildiğin gibi, ama sakinleştirici fitil girerse" –Benway omzunu silkiyor- "şuraya sok..."

"İçeride bir kişilik daha yer var efendim."

Takviye ya da, öhöm, birleşme zamanı... süreç zaman alıyor... Zamanımız ve pis ellerimiz olacak kartları dağıtmak için, hepsi istiflenmiş gibi...

Denizci bir düzine Zaman yumurtası almak için panayıra gidiyor... Eyvah eyvah, sorun ne olabilir ki?

Lee geldiği sokaklardan dönüyor yavaş bir işçilik romatizması döngüsünde... Dönen merdivenlerden çıkıyor, hiddetli bir sarhoşun dengesiz dönüşlerinden eğilmiş, öyle ki şimdi ister sarhoş ol ister ayık o merdivenlerden çıkarken tökezliyorsun.

İçeri girdiğinde odasını arıyorlardı.

"Polis, Johnny."

İçlerinden biri rozetini çıkardı, rozet loş ışığı derin siyah sudaki bir balığın yan tarafı gibi yakaladı... Kağıtlarını ve defterlerini araştıran kaç kişi olduğunu görmek zordu, parmaklar parlak ve soğuk bahar rüzgarı gibi.

Lee düz, iki boyutlu yüzlerine baktı, suratları yırtıcı bir siyah polislikle kaynıyor. "Kampçılar," dedi...

Kampçılar bir hükümet binasındaki boş bir ofise girip çalışmaya başlayan kişilerdir... Bazen çalışma hakkını yüksek kaynaklardan alırlar ve resmi derç güvencesi verilmiştir. Diğerleri ise perişan sahtekarlardır, lavabolar, temizlik malzemeleri duran oda, paspas departmanının karanlık odası dalgalanan ofisleridir... köşeler ve koridorlar ve avlularında hükümet binalarının, temeli sağlam olmayan bürolar...

HASTANE

"Camembert kasabasından üç mil uzakta... Gelişmiş tanılama... Tıbbi Tetkikçi... Cüretkar gün ışığı Hademe Sendikası'na saldırıyor... ışık sıyrıkları... suç ortaklığı inkârı..."

"Müfettiş Rene Parbleu, hunharca katletmenin, karlı tuvalet kağıdı kaçakçıları tarafından skor amaçlı bir ayarlama olduğunu söylüyor... El Culito'nun müttefiklerinden "tıkacı sakladığından" şüpheleniliyor... şu anki suç 'basıncı eşitleme' denemesi..."

A.J.'İN SENELİK PARTİSİ

Eski kurt ibneler Chapultepec'te kalkerden bankta kıvranıyorlar (Hintli ergenler geçiyor, kolları birbirlerinin boyun ve kaburgalarında), ölen etini genç kız ve kasıkları zorluyor, sıkı taşaklar ve fışkırtan yarraklar. Bir çocuk dönüyor, sırıtıyor ona ve bağırıyor, "Merhaba babalık," çocuk masumiyetleri sızlayan bir kırbaç, sarkan götünde ve sarkan kasıklarında. Çığlık atıyor, muamma bir Sybil kara gözlüklü ve gri yüzlü. Solmuş kasıklarında kanlı sidik sıcak.

Mark ve Johnny titreyen bir sandalyede yüzyüze duruyorlar, Johnny Mark'ın yarrağında kazığa oturtulmuş.

"Her şey hazır mı Johnny?"

"Aç hadi."

Mark düğmeye basıyor ve sandalye titremeye başlıyor. Mark başını eğip ve Johnny'e bakıyor, gözleri dalgın, havalı ve Johnny'nin yüzüne alaylı bir şekilde bakıyor. Johnny çığlık atıyor, sızlanıyor, içten eriyormuş gibi yüzü çözülüyor... Mark'ın elleri Johnny'nin yan taraflarından akıyor, havada bir kadın çiziyor. Başını nazikçe Johnny'nin yarrağına koyuyor ve çıkarma işareti yapıyor. Johnny bir adamotu gibi bağırıyor, spermi fışkırırken bayılıyor, Mark'ın bedenine başı ile onaylayan bir melek gibi birden düşüyor. Mark dalgın bir şekilde Johnny'nin omzuna usulca vuruyor...

Mark ve Mary fısıldaşıyorlar. Johnny'e bakarak gülüyorlar.

"Arkanı dön Johnny," diyor buyurganca Mark.

Johnny itaat ediyor, Mark ellerini deri kaplı kelepçelerle, bakır zincirlerle arkasından bağlıyor.

"Saçına uysun diye Johnny," diyor, Johnny'nin saçlarını her zamanki sevgiyle okşuyor.

Johnny mahmur. "Açı ne?"

Mark tepesinde duruyor, elleri belinde, gülümsüyor. "Sence?"

Mary Johnny'nin üzerine eğiliyor, gözlerinin üzerinden saçları çekiyor. "Seni asacağız, Johnny."

Johnny'nin bedeni kasılıyor, ciğerlerinden nefes boşalıyor. Dili dışarı sarkıyor. Dudakları kanla şişiyor ve gözleri kararıyor. Kasıl-

ma devam ediyor, bedeninden üç uzun spazm geçiyor, götünden 2 metre uzaklığa bok fışkırıyor, son bir acı içinde spazmla Johnny'nin güzel ağzının köşesine kan damlıyor. Sperm ve kan yalıyor ağzında ve uyuyakalıyor. Mary şefkatle üstünü örtüyor sıcak ve yumuşak bir battaniyeyle. Kapalı gözlerini öpüyor. Kapıda Mark ve Mary dönüp Johnny'e bakıp usulca gülüyorlar.

Sabah. Johnny uyanıp gerinmeye çalışıyor. Mark ve Mary yatağının yanında.

Mark: "Hadi ama Johnny. Hazır, seni bekliyor."

Johnny'nin doğrulmasına ve bacaklarını yataktan sallandırmasına yardımcı oluyor.

Mary Johnny'nin yanına oturuyor ve saçını tarıyor. "İyi bir çocuk olacaksın, değil mi Johnny?"

Johnny'nin siki kalkıyor. "Beni gerçekten asacak mısınız?"

"Tabii ki canım. Ama endişelenme, acımayacak."

"Beni sandalyeden mi bırakacaksınız?"

Mark: "Hayır. Bu seni bayıltır, hissedemezsin. Ben boynunu böyle kıracağım."

Bir elini Johnny'nin çenesine koyuyor, diğerini de başına, ellerini karşıt yönlere doğru hareket ettiriyor, dilini çıkarıyor. Johnny'i bir eli çenesinin altında ayağa kaldırıyor. Johnny dilini dışarı çıkarıyor ve başını sersem gibi sallıyor. Mary Johnny'nin bir koluna giriyor, Mark diğerine. Sensörlü olduğu için açık olan bir kapıya doğru götürüyorlar.

İslam Anonim Şirketi ve Interzone Partileri

Clem'in bir Arap bir de Yahudi çocuğu var. Dans ederek bir kafeye giriyorlar, koro halinde, 1920den kalma hasır şapkalarını kaldırıp şakıyorlar:

"Halk Clem'i seçti..."

"Arapları seviyor" –Arabı dürterek- "ve Yahudileri" –Yahudi'ye parmak atıyor...

"Bir Arap'tan demir ciğerini çıkarmaya gidiyorum. Vatandaş suçlu. Wall Street'e olan görevim bu, çok açık."

"Siyah Kaya'yı geride tutuyoruz, ağırlığınca mücevher veriyorlar. Yoksa etrafında Tel Aviv'in ortasında bir pisuvar yaparız..."

Ellerinde "Muhabiriniz Ergot Kardeşler ile Röportaj Yapıyor," isimli bir teyp var, istense de istenmese de dinletiyorlar.

TETKİK

"Esir ettin beni."

"Ölümsüz ozanın da dediği gibi, benim sahip olamayacağım kadar cansın bana, elveda."

Carl kapı koluna uzandığında arkasını dönmeden edemiyor... Doktor yok... Carl mal gibi boş masaya bakıyor... sonra panik halinde kapıdan çıkıp merdivenleri inmeye başlıyor.

Bir hafta sonra Bakanlık'a gitmesi gerektiğini bildiren bir bildiri alıyor, tıpkı ilki gibi... Göz ardı etmeye karar veriyor, ama yapamıyor...

"Ona bir şey diyeceğim..." diye mırıldanıyor resepsiyona doğru yürürken...

"Doktor Benway mi? Evet evet, Kamu Sağlığı ofisinde şu an... Ortadan sola dönün..."

Benway'in ofisindeki hemşire bulmaca çözüyor. Bir işçi tavanı boyuyor.

"Evet," diyor hemşire. "İçeri girin, büyük ihtimalle birini bekliyordur..."

İşçi merdiveninin üstünde balet gibi... fırçasını yelpaze gibi tutup Carl'a oynak bir bakış atıyor...

"Ona aldırmayın," diyor hemşire. "Operasyonu bekliyor... Doktor çok daha mutlu olacağını söylüyor."

Carl içeri girdiğinde doktor ona tanımadan bakıyor.

"Merhaba" –karta gösterişli bir biçimde bakıyor- "Carl."

Carl kuşkuyla masanın ardındaki yüze bakıyor. Adam arkasına bakıyor, sakin ve nazik bir yüz, belki bir tür profesyonellik. Başarılı bir bankacı gibi duruyor.

"Evet Carl, görünüşe göre iş vereniniz bir miktar endişelendiriyormuşsun." Çekiç sesi onun sesini bastırıyor. Doktor neşeli bir şekilde gülümsüyor ve sesi birden patlıyor. "Evet, burada bir tür onarım var. Arada bir onarım için ruhlarımızı kapatamamamız çok kötü. Burada tam olarak kapalı olduğumuz söylenemez gerçi... Hayır ya... Asgari personelle çalışıyoruz hepsi bu. Ne, dosyanı başkasınınkiyle mi karıştırmışlar. Ama insan elindeki imkanlarla idare etmeli, değil mi?

Bakalım mevzu neymiş. Rastgele kullandığım pek çok cümlem var: 'Etrafındakilere belli bir miktar endişe vermişsin,' ya da 'Senin için endişeleniyoruz Carl'é –sahte dedektif gülümsemesi eşliğinde.

"Evet Carl..." Doktor masadan kalkıyor ve karın üstü yere uzanıyor, ağzında bir şey var onu çiğniyor. "Evet Carl, kar ajanları peşindeymiş." Domalır pozisyona geçiyor ve Carl'ın bacağını kokluyor.

"Aromatik," diyor. "Mayhoş bir lapa. Kokusunu alabiliyorum." Başı üstüne duruyor. "Evet Carl, kan testi yaptıracak mısın yoksa arama emri mi çıkartmam lazım?"

"Ama ne? Neden?"

"Eh, illa bilmek istiyorsan belli bir protein enzimi arıyoruz, New Orleanslı Doktor Heath'in protein enzimi olarak tanımladığı şeyi. Eğitimli bir meslektaşımdır kendisi, avcumun içinden enzimimi çaldığı için gebersin de çürüsün."

Doktor "Anneeeeeeeee!" diye bağırarak sandalyesine doğru koşuyor.

"Kulaklarında uğuldama?"

Sahne dışında bir elektrikli testere çığlık atıyor...

"Enzimler," diyor doktor. "Yeni trend anti-enzim olacak. Bu, bir enzim tarafından domine edilmeyen görünüm... Bu sırada..." omzunu silkiyor, "yapacak işler var."

Duvarın bir kısmını balyozla yıkıyor. Duvar bir Maya mezarına açılıyor. Carl doktoru bırakıp uzaklaşıyor.

"Cherchez la enzyme, ya da enzimlere sahip çık ve teğmenler J.G. kendilerine sahip çıksınlar... He he he. Mesleki espri Carl... Her, şey, bozukluğun, ne kadar seyreltilmiş ya da ruhani akıllı, öhöm, meslektaşlarımın alanındaymış gibi gözükürse gözüksün onlar 'Köpekler ve Benway Giremez' tabelası asmayı revâ gördüler... Bu Canlı Olan. Lenfogranülomun ileri aşaması, muhbir seviyesi ve 'Benway Giremez' tabelaları... karşılık gelen enzim sistemi ve karakteristik kokusu var, yani ilkel bir kabilenin büyücü doktoru hastalığı iyi cins bir bakışla değil de koklayarak yok ettiğini söylediğinde onun örneğinden yararlanmalıyız."

"Annem de öyle söylüyor," diyor ressam.

(Komiser astını kokluyor... "Hiç beynini yıkamaz mısın, Yoldaş? Sıkışmış hoşnutsuzluk kokusu alıyorum..."

"Benden gelmiyor, patron..."

"Bazen aynı enzimin homoseksüellik, şizofreni ve uyuşturucu ba-

ğımlılığında da önemli bir sebep olduğunu düşünüyorum... Hepsinde hücreleri kaplayan bir koruyucu... Ama bağımlılık durumlarında kaplama kaldırılabiliyor... Hücresel bir kap, hayat boyu bağımlılıkta zehir alıyor olabilir mi?"

"Ben nerden biliyim amına koyim," diyor Carl huysuzca.

"Yaşam şoku, dünyanın güzelliği ve bütün tatlıııı heyecanlar öylece yakmaz mı o soğuk göt deliğini? Yok, zavallı derisi yüzülmüş şey güzelliğin patlamasından döner ve etrafta sürünür, pis derisini koca çöp yığınlarına sürter..."

"Çok mu kızdın, seni deli bunak?" dedi Carl.

"İlgini çekecektir ki..."- Carl'a gerilimli bir gözdağı veriyor –"Genel Bağımlılık Teorimi bitirdim... Annem de öyle düşünüyor... Ayrıca çeyiz sandığında taşaklarımın alkolde muhafaza edilmesini istiyor... Çok tatlı değil mi... Annemi çok seversin tanısan."

"Sakınmayı tercih ediyorum..."

"Hep böyle olacak sanma Gertie... Annem kolaçan eder etrafı... Yeni görünüşüm bileşik bir görünüş olacak, tek bir enzim baskın olmayacak, Suçlu, Sapık, Kendini Bir Şey Sanan Küçük Adam, Rahip, Dokunulmaz, her ırk ve durum ve ihtimal, ne kadar berbat ve korkunç olursa olsun birleşecek... yeni formlar oluşturacak... Tıpkı fizik, edebiyat vs. disiplinlerinin Duyu Dışı Algı Gerçekleri ışığında ayrı ayrı varlıklar olamayacakları gibi... Bu da olmalı, beyler... bu sırada da insanlar çalışmalı."

Bir duvarı balyozla kırıyor.

Carl içinden geçiyor, koca penislere benzeyen vazoların yanından ve... İki garip, şekilsiz adam kapının önünde çıplak bir şekilde eğilmişler... Devasa kalkmış sikleri, bedenleri işlevini kaybetmiş kollar ve bacaklarla birlikte koca bir penis gibi şişmiş ve erekte... Kapının yanındaki vazolara dönüyorlar...

Herkesin alkışıyla seçildiğinde ve kutsal koruda soyulup çıplak bırakıldığında seremoni, gözleri üzerinde hissedebiliyor, bütün benliğini yalıyorlar, okşanıyor ve yalanıyor ve seviliyor... Çelenklerle süslü ve kokular sıkılmış ağaca gidiyor, sıçıyor ve işiyor, hırıldayan sadist gençlerle sodomi yapıyor, yolculuk da bir hafta sürüyor... ve her handa envai tür alet var... Herkes kızışmış... Titreyerek takılıyor.

Bok ve sidik ve attırık içinde sürünüyorlar, sonunda kremalı turta gibi bir rutin ve sarhoş ergenler kulüp mutfağında sendeliyorlar... 1920 konak müziği açık pencereden sızıyor.

"Doğu Beaguard'a gidip sevişelim..."

Bir pezevenk dışarı çıkıyor ve pencereden içeri doğru eğiliyor... "Davut'un Evini ziyaret edin, çocuklar, ve kızların bok yemesini izleyin... İnsan bir hoş oluyor... Madama benim arkadaşım olduğunuzu söyleyin..."

Siyah bok dolu kama şeklinde bir silindiri çocuğun belindeki cebe koyuyor, kıvrak parmaklarıyla götünü engelliyor ve bu hareketiyle And dağlarındaki bir vadide yaşayan kötücül bir halkın kayıp dilinde bir mesaj gönderiyormuş gibi oluyor... Kar kaplı tepeler ve koca bir şelaleyle bölünmüş... Sakinleri sarışın ve mavi gözlü... vs... Tek meslek seks... Mastürbasyon yapmak ya da yalnız başına orgazm olmak yasak, herkes tek bir koca taş evde yaşıyor... Altta Türk hamamı... insanlar hamamda sürekli kayboluyorlar... Thurling, yani bir tür kötü çocuk ruhunun sizi koca suda yaşayan çıyanların olduğu bir yeraltı nehrine çekeceği söylentisi var... Ama bazen bir Thurling senden hoşlanır ve bir insanın yaşayabileceği en iyi kafa odur...

Sunağa kan saçıyor, kansız beyaz bir heykel... ay ışığında buzla donmuş bir ereksiyon... kış güneşinde, Kuzey ışıkları... Kabile hep birlikte gelirken hep birlikte iç çekiyorlar... küçük ölümde yere düştükleri an işte bu...

Bir uğultu "Büyük ölümün gelene kadar küçük ölümün ben olayım..."

Tabii herkes ailesinde bir Thurling olmasının onurunu yaşamak istiyor... Anneler çocuklarını maksimum kötü olsunlar diye yetiştiriyorlar... O kadar vahşi ve kötüler ki Vadi'nin çocukları, her ev silahlı bir kamp... Babalar demir kapılarını ve pencerelerini sürgülemeden ve alarmı kurmadan uyumuyorlar... yoksa kendi dölü içeri girip geceleyin yarrağını yerler...

Tabii sonra sütten kesiliyorlar ve işlem görmeye devam ediyorlar, öyle ki dört yaşına geldiklerinde oldukça bozuk oluyorlar ve seks dışında bir şey düşünmeye cüret edemiyorlar...

Bir çocuğun siki ilk kez kalktığında bu vahşi neşe ciyaklamaları ve her açıdan fotoğraflarla kutlanıyor... Bütün komşular koşarak geliyor ve aileyi tebrik ediyorlar... Babası ofiste fotoğrafları dağıtıyor... Loki'nin Göt Deliği'nin arka odasındaki çocuklara... Küçük kızlar geri zekalı ve dişsiz dedeleri tarafından vibratörlerle uyarılıyorlar... Herkesin odasında tek taraflı bir ayna duruyor ve herkes herkesi her an izleyebiliyor... kendini saklamak haince... Yekun bir şekilde bir teklifi

reddetmek zoraki seks orucuyla ciddi bir biçimde cezalandırılıyor... İnsanlar sokakta sürekli durup birisi bokla mastürbasyon yaparken izliyorlar, ya da sapıkça bir hareket yaparken...

Cinsiyetler tamamen eşit ve aynı şekilde bütün grup sekslerde yer alıyorlar... Senede bir düzenlenen seks sergisi üç ay devam ediyor, oyunlar, konuşmalar, seks aletleri... Sokak çocukları afrodizyak ve resim ve şişme oyuncaklar satıyorlar, tabii kıyafetler süratli, zarif bir şekilde soymak için varlar...

Bundan sonra en çok peşinde olunan şey ise ahlâksızlık ve masumiyetin karışımı... "İnanır mısın," diyor oğluyla gurur duyan anne, oğlu yayın balıkları elinde onlara doğru geliyor, mızıka çalıyor, "osuruk sultanıymış?"

Annesi Lucy Bradshinkel'ın elini dalgınca sıkıyor ve gözlerine derin bir biçimde bakıyor. "Seni harika kadın seni," diyor basitçe.

Yolculuk filmlerindeki ses konuştu: "Uçan Kaşif'i bekleyin, her Çarşamba sizinle –ve diğer zamanlarda da durup bekleyin..."

Gerçekten de her vatandaş zamanının en az yarısını çıplak geçiriyor, seks eyleminde ya da oyununda bulunuyor herkesin gözü önünde...

Her hareketin sarsıntısını giderici bir kölenin içinde yaşamak gibi... zonklayan sarılmalarla imalı bir biçimde taşaklarına değiyor, götüne sızıyor...

Kanada'ya tren, ah şu Gibson Kızı Elinor Glyn. Tabii mülteci treni gibi koltuklara atıl ama bunlar ayrılmış koltuklar... onu indirdim... şimdi ne hakkında konuşuyor Joan, Neal'ın işi yerleştirilebilir, Joan uzun zamandır ölü çok yaşan kraliçe strip polka... strip poker... oynamaya cehennem latifesi derdik... oyun onunla ve diğeriyle... görmemek gibi değil mi...

Bütün enzim imgeleri bütün müptezeller gibi benziyor yani özel bağımlı enziminden dolayı... Bütün şizolar benzer... Bütün ibneler benzer... ve bütün suçlular ve bütün Lezbiyenler birbirine benziyor... Lezbiyenlerin hepsinde soğuk balık bakışı var... Bu arketiplerin hepsinin karşılık gelen enzim sistemleri var... Enzimi çeksen arketipi açlıktan öldürürsün... Yeni görünüş bütün arketipleri spontane bir matrikse sokacak...

Yeni görünüş bir enzimin kontrolünde olmayacak, masumiyetin değil bilginin işgal edilmemiş görünüşü olacak.

Buna bağlı olarak masum, yani işgal edilmemiş kişiler enzim arketiplerinin herhangi birine bağımlı olabilecekler... Uyuşturucu her zaman bizim prototipimizdir, bize genel bağımlılık formülünü verir... Uyuşturucudan şimdi nereye? Lezbiyenler... Bir enzim dişilik hormonunu bloke etmiş... Erkekler, bizde bir enzim var...

Şizolar ve homoların ağızlarının etrafında... Müptezeller ve Lezbiyenlerin gözlerinde...

Carl'a dönersek... enzim shotları saf olma... Farklı bir kişi tepkisi yerine –çocuklar bunu kaldıramaz- bizdeki enzim tepkimesi dişi enziminin ve erkek imgesi bilinçsiz hale geliyor ya da dişi enzimiyle kaplı şekilde hapis, homo enzimi...

Çocuk morfin gibi dişi enzimi istiyor hücrelerinin parçası olarak... Hücrelerinin parçası olunca artık hücrelerinin korunmasını istemiyor... bu yalnızca şizo enziminin yumuşamasıyla olur vs., bu da çocuklukta, ergenlikte ve uyuşturucunun bırakıldığı dönemde yaygındır... yumuşatma enzimi dişi enzimine tutunur tutunmaz artık kadın değil erkek isteyecek ve kendi erkek suretlerini isteyecekler, bilinçsiz bırakılmış, böylece kadını isteyen imge neredeyse hep vahşi ve sadistmiş gibi gelecek –vahşi ve suçlu tiplere karşı zayıflık olması erkek imgesi vahşi benimki masum ya da kısmen ama aşırı vahşiliğin daha tam bilinçli bir şekilde gerçeğe dökülmemiş diğer yarısı var...

Benzer şekilde Lezbiyen, erkeğe tepki verir ve birleşme çabaları sırasında erkeğe olan arzusunu kaybeder ve erkek enzimi dişi hormonları bloke eder...

Morfine dönüş... sanırım dişi imgesini devam ettirebilmek için dört saatte bir dişi aşısına gereksiniyordum ve iğne olmadığımda dişi aracında yaşayan sadeleşmiş hücrelerden bir saldırı görüyordum...

Kısacası onu yoğun dişi imgesine maruz bırakıyoruz yumuşarken, yani hücre alıcıları olmadan hücreye girmeli zorla... virüs, enzim sayesinde hücreyi işgal eder... hücre duvarını zorla geçer... şimdi umuyoruz ki yanlarda dururuz ve devralırız biz kimiz daha bilmiyoruz...

KOKAİN BÖCEKLERİ

[...] çığlık ve vecinolar içeri Erinyeler gibi dalıyorlar.

Banyoda Eduardo'ya takılıyorum ve diyor ki "bunla kendimi öldürüyorum," ve hasta, aleyhte, boş gözlerle bana bakıyor.

"Ananın amına yarrağımı daldıriyim."

Yarım şişe Fundador yarı götlü tedaviden hemen sonra. Macar kürtajcı istiflerini parmak kılıfından ayıramaz. İğne yaralarıma sülük koy ki zehri emsin. Mum ışığında Demerol shotları –elektrik ve suyu kesmişlerdi. Weston kötüsünden kurtulduğuna memnundu ve kiraya batmıştı. Asla bir maymunla ev tutmayın. Ve Kiki gitti. Bir kedi gibi, biri ona daha çok yemek veriyor ve bir gün bakmışsın ortada yok. Görünmez bir kapıdan. İstediğin yere bak. Boş. No bueno. Kendimi pazarlıyorum.

Birden keskin odakta hâtun görüyorum. Bağımlı ve hasta, çekiyor ve yüzündeki bütün kemikler belli. Baktığımı görüyor ve gelip masaya dayanıp konuşuyor:

"Bana yardım edebilir misin?"

"Otur. Adam dört saat gecikti. Ekmeğin var mı?"

"Evet, yani 3 sentim var."

"Beşten aşşası kurtarmaz. İki kat belge istiyor. Diyelim ki sana büyük gelecek birini tanıyorum. Onunla bizzat konuşamam. Geçen sefer kavga ettim."

"Ama bak-"

"Bir şey yaptığı yok. Biraz oyunlu şakalı komikli, anlarsın ya."

"Ay."

"Her gün biraz ölmek. Zaman alıyor."

Sahte reçeteyi yazacak doktor uzakta, Long Island'da oturuyor... Trende uyuykalıp duruyorum, hafiftrip uykusu, duraklarda uyanıyorum. Burada dön.

Queen Plaza'dan uzak dur evlat. Kötü bir yer, federaller-

Burada in. Bar. Market. Televizyon anteni göğü açgözlü persikoplar gibi emiyor... Doktor çıkmaz bir alt sokakta oturuyor. Eski 19. yüzyıl İspanyol evi, paslı demir balkon.

HAUSER VE O'BRİEN

Joe'nun Lokantası'nda oturmuş kahve içiyorum, kupanın altında mendil, bunun kafe ve lokantalarda çok oturan kimselerin işareti olduğu söylenir... Adamı bekliyorum...

"Ne diyebiliriz?" diyor Nick bir keresinde bana müptezel fısıltısında... "Bekleyeceğimizi biliyorlar."

Evet, bekleyeceğimizi biliyorlar... Sokak köşesi, kafeterya, parktaki bank, oturmak, durmak, yürümek... Bekleyenler zaman ve mekanın bir olduğunu bilirler... Ne kadar –bloğun sonuna kadar yürüyüp geri dönmek mi? Saatte kaç bardak kahve?

Tezgahtaki hatun bana bakıyor ve tren penceresinden yarım görülen bir şey gibi iyi bir şey imajı çiziyorum... çığlığa dönersek, titrek hastalık, her şey o kadar keskin ki can acıtıyor, birden gri dumana bulandım –saat çok ileri atlıyor saat dörtten sonra hasta bir müptezel için bile- Ve onu veya başka kimseyi tanımak istemiyorum...

Yakıt brülörüm vardı... Günde çeyrek parça E... delikte Denizciyle çalışıyordum, hip öğleden sonraları... Denizci'yi tanıyamazsın, kahverengi gözleri opal gibi ışık noktalarında tutsak, uzaktaki bir şeye bakıyor, yüzü sarı ve düz ve boş elmacık kemiklerinin üstü, ve parlak sarı dişleriyle sürekli şakıyor: "Oh, oh, sorun ne? Johnny uzun zamandır Panayır'da..."

Denizci'nin nerede hata yaptığını anlıyorum... Başka kimse adına bir şey hissedemiyor...

Denizci öldü... Tanıdığım neredeyse herkes öldü... Denizci bir hücre kapısına asılı dili dışarıda sanki ağzından düşmüş gibi yatıştırıcı almışken, [Kammerer] Hudson'ın altında sürükleniyor, kurtulmak için atılmış cinayet silahları meteorlar gibi derisini kesiyor, ve Jane tezgahta oturuyor... Bunu sonra Tanca'dayken duyuyorum...

Alman'la tanıştım... Joe'nun Restoranı'nda

Hepsinin uyuşturucusu bitmiş... 20 poundluk ödünç et... ve takma yarrak... Bileşik faiz dedim ki:

Lazarus eve dön...

"Artık her şeyi farklı görüyorum," dedi. "Şu yeniden sahip olma şeyi blöfünü yemem... Benim mevzumun aletleri... Kanun böyle..." Masanın altından takma yarrağını gösterdi...

Herkes bırakabilir... Bir anlaşma yapman gerek, o kadar...

Lazarus eve dön... Kristalinle yaşayanları öldürüyorsun-

Nick'le Washington Square'deki satranç oyununda tanıştık ve bana alemlerden ve ölümden ve uyuşturucu kafasından bahsetti... etrafımızdaki o kadar ölü müptezelden dolayı konuşamadık...

Küçük Arnie Joe'nun mekanda sarhoş, uyuşturucuyu bırakmış... 20 poundluk ödünç et...

Lazarus eve dön... Adama öde ve eve dön...

KÖTÜRÜM ÖNSÖZ

Sesler yanan aslanlar gibi aceleci.

"Seni delip geçeceğim," dedi, titreyen Siyah Kemikler'in Adamı

"Halası denizde boğulan Teğmen LeBee böyle söyledi," dedi hafif kıvrımlı ses.

"Eğik göle çaprazlamasına kristal dehşet levhaları..."

"Emekli olma zamanı... Sıçrayarak oyna... nostaljinin evlere servisinin şaşaalı solucanları, genç arzunun ev tepeleri üzerinde ışık saçtığı ve attırığın soğuk bahar rüzgarında örümcek ağları gibi dalgalandığı..."

"Tatlı kahverengi bacak. Aman Tanrım bebeğim pirinçten yatakta ve tahta kuruları mavi ışık altında sürünüyorlar... Aman Tanrım..."

"Bütün gün yapıyorsun... Şimdi de yap..."

"Göğsün mavi ışığı altında gecenin memesini em... Doğu incileri yönüne gitmeliler..."

"Kanatlı at ve demir mozaiği göğü kesip mavi bir pasta ortaya çıkarıyor..."

"Kristal balkonlarda dalgın melekler pembe tırnaklarını inceliyorlar... Gün ışığında yaldızlı kar tanecikleri düşünüyor..."

"Uzaklarda karınlar gurulduyor... Domuz periler kalın cüzdanlarını sallıyorlar... Begonviller kireçtaşından basamakları örtüyor... Zehirlenmiş güvercinler Kuzey Işıkları'ndan yağıyorlar, yanan kanatlarıyla kuru kanala cuppadanak düşüyorlar... Rezervler boş... Mavi basamaklar spiral sonlanıyor aşağıda boğuk... pirinçten heykeller aç meydanları geçiyor ve dar sokaklarını ağzı açık şehrin..."

"Yanardöner ereksyion... Şelalede gökkuşağı..."

"Bir şey duyamıyorum."

"İki çocuk rahatladı."

"Kazlar artık tren ıslığı gibi ses çıkarmıyorlar ranza arkadaşım... Aşağı On'daki Adam (gözleri sümük bağlamış)... Çocuğun ereksiyon olmasını izle..."

"Üzerinde tek bir işaret bile yok... Maymununu ne öldürmüş olabilir?"

"İntihar Tanrısı, arka sokak uyuşturucu yolunu kullan... Peri kanyonunun sapakları şafakta parlıyor... Tuzlu bataklıkların ovalarına binalar düşüyor tozların arasından... Son tepeye mi çocuklar ve Am Yalama'nın güvenli limanına rüzgarın olmadığı?"

"Güreş alanında kes sik ağzım amcığı ve çaputu giydi... Kendi karını getir... Panama Flo seks düşkünü Grey Nurse'ü biftek boyutunda parçalar için dövdü..."

(Grey Nurse köpekbalığı türlerinin en tehlikelisidir. Bütün köpekbalıkları gibi onlar da biftek büyüklüğünde parçalar alırlar.)

"Sen yapmaz mıydın?"

"Libido, çok istekli kişi tarafından engellenir."

"Tuvalet kağıdında ilan verilir."

"Koku şoku ciğerlerin bulantısına sebep olur."

"Şişman kraliçe pamuklu kaba kumaşından kurtulurken bir dizi yayın balığı taşıyor eğik göle..."

"EĞ..."

"Gri kafa pat diye çıkıyor eski yüzme deliğinden... Çocuklar birbirinin üzerlerine tırmanıyorlar, bağırıyorlar... "'İYYYYYYYYY.... bir Adam...'"

"Bu yaratık indirilecek."

"Bir peri!"

"Korkunç!"

"Harika!"

"Yakalayın!"

"Gecikmenin demir kepengini indirin!..."

"Yarıçap yarıçap... yeter."

"Doktorluk yapılıyor benle."

Orta yaşlı İsveçli yat şapkalı, çıplak dövmeli göğüs, doğal mavi gözler, şizofreniğe bir shot eroin veriyor... (kurum mutfaklarının esintisi).

Bir milyon müptezelin gri hayaletleri Madde canlı ete emilirken yakına doğru eğiliyorlar.

"Bin boku durduran ve Lübnan'daki parfüm kokan eczaneleri patlatan mal bu mu?"

"Masumiyet ve kokain vadisinde, dağ ötesinde kulübe, kederli gözlü gençler kayıp Danny için yodel şakıyorlar..."

"Bütün gece enfiye çektik ve dört kez yaptık... Kara tahtadan inen parmaklar, beyaz kemikleri sıyırıyorlar... Ev eroin, ev denizden."

"Uyuşturucu bulantısı sabahında damar aramak elle, sabah rüzgarı pencereyi titretiyor."

"Kahve ve bayat Danimarkalı Joe'nun mekanda..."

"'Merhaba Cash..."

"'Burada olduğundan emin misin?'

"'Tabii ki eminim... Senle girdi.'

"'Bu gecelik mi?'"

"Eroin olmayan kasaba burası... Morfin için yerel torbacıya gitti, hepsini iki saatte vurdu... Chi'ye giden gece treni... Salonda bir kızla tanıştım ve kafasını fark ettim ve sordum: 'Nereden mal bulunur?'

"'İçeri gel, evladım.'

"Yani genç değil hatun ama yapılı... 'Önce bir kapağa ne dersin?'

"'Olmaz, uygun değil kafan.'

"Üç kez döndük... titreyerek uyandım hasta, sıcak bahar rüzgarı giriyor pencereden, su gözleri asit gibi yakıyor.

"'Şimdi.'

"Yataktan çıplak çıkıyor... Kobra lambasında zula... Pişiriyor...

"'Arkanı dön. Götten vereceğim.'

"İğneyi derine sokuyor, çıkarıyor ve yanağa masaj yapıyor... Parmağından bir damla kan yalıyor...

"Adam ereksiyon halinde dönüyor, uyuşturucunun gri maddesinde çözülüyor..."

[İkarus,] paraşütü bozuk bir kondom. Çöp yığınından körfezin ötesine, jeti kemiği buharlaştırıyor ve göğün mavi maddesine sıçıyor...

"Kendimi insan gibi hissetmiyorum... Tavan arasından kötü ruhlar geldiğinde ve sıçtıklarında salona ve perilere ona bir üstünlük sağladıklarında ve neşeli şakaları artık bakire olmadığında ve ergenlikte maymunlar gibi vahşileştiklerinde... Bazen harbiden bilmiyorum ya..."

Sert yüzlü baş hemşirenin bandajı Işıyan Jane'in amcığı... "Boyun kırıklarının berbat etkileri olduğunda şok görüyorsun tatlım." Gergin bir şekilde kıkırdıyor... "Tabii ki şimdiden ölüsün ya da en azından bilinçsiz ya da en azından sersemlemişsin... Ama... Ve... Şey... Evet... Görüyorsun ya... Bu TIBBİ BİR GERÇEK... Bütün dişi bedeninin içi am-

cığını dışarı atıyor, son doktoru nasıl taşa çevirdiyse öyle, ve biz de sonuçları Paraguay'a sattık, Bolivar heykeli olarak."

"Ölümü tescil etmeye geldim... Histerektomi yapmaya değil," diye çıkışıyor yaşlı hâlâ [torbacı] gevrekçe... vıcık vıcık bir fıstığı sesli şekilde yiyor gri dişleriyle, [kurum mutfağı kokusu arkasından nemli bir bulut gibi takipte]...

"Aman Tanrım, bir problem daha... Bu iskele..."

Aksi bir şekilde Lezbiyen'in bacaklarını çekiyor –Kadın sevgilisini kaynatıyor, sevgilisini bir leğene bağlayıp kaynar alkali dolduruyor...

"Crime passionel idi," diyor heyecanlı ve duygusal bir şekilde. "Yargıç, o çığlıkları duymalıydınız... Lezizdi..."

"Büyük bir memnuniyetle cesur bir nehir tarafından sürüklendim... Hanginiz Dolu Fitil'i biliyor? [Yorgun osurukların kabız tedarikçileri...]"

İçeri gir lütfen???? Evet, bütün mevzu bu ve sanırım bilmeliyim... LU LU bayan ismi...

Bir Johannesburg gecekondu mahallesi altında Türk Hamamı'nda uyandım... "Neredeyim ben, sizi gidi kara piçler?"

Böyle davranma? Kaç kişi öldürdün? "Ne kadar çok, o kadar iyi" der Robert Christie...

Sen yapmaz mıydın?

"Beyler, kanlı Kotex'in pis davranışları barışçıl yarraklarımızın üzerinden uçuyor... iğrenç KADIN alttürünün kökü kazınmalı ve yok edilmeli antiseptik lav silahlarıyla yoksa berbat Dişi virüsü hayatta kalacak ve harika Yunan şehirlerimizi kirletmek üzere tekrar yükselecek... Ama sert seks nerede, Mersin?"

Mopedlere bindiler ve hepsi öldü İtalyan gecesinde... ve karaborsa sigaralar satan yaşlı şey... Güldü, güldü, güldü...

"Evren kavislidir... Geri gelmeliler... Eski Adliye Binası'nın glory hole'unda okudum Johnny... Geliyorlar..."

Çocuklar kocaman, şişen, patik bir çığlıkla yaklaşıyorlar... bir ovadan geliyorlar, geçtikçe yanlarından ağaçlar soluyor...

"Bir erkek için sahte göğüslerimden vaz geçerim, Mary!"

"İhanet... Pis bir amcık olmadan şu deli orospuyu asın..."

Uyuşturucu kafasındayken uyuşturucu işime bakıyordum, ve torbacılar ve metrodaki federaller dışında kimse beni görmüyordu... Bağımsızlar'ın kendi özel sıcaklıkları var, ve demir değil, yalnızca boş

bir beyin taşıyorlar... Bir kez Queens Plaza'ya gitmiştim –kötü bir durum, çok kat var- beni ve İbneyi yakaladılar, ben de adamın elini ısırdım –o günlerde dişlerim vardı- işte ısırdım ve kestim, ve arkamdan bağırdı: "Dur yoksa ateş ederim" ve ateş etme aracı olmadığını biliyordum, ben de kesmeye devam ettim...

İbne polisle konuşmuyor. Diyelim Joe isimli bir Times Meydanı çocuğuyum. Kalan dişlerini de kırdılar... "Zaten gevşeklerdi," diyor sonra... Olayının parçası, hep ibne gibi takılıyor, ve metroda sarhoşları soyarken yakalanmaktan 5 ay 29 gün hapis... Dediğim gibi müptezeller hayalettir ve yalnızca belli sayıda insan onları görebilir...

(5 ay 29 gün, metro civarında sarhoş soymaya çalışanlara geleneksel olarak verilen cezadır. Suç "itip kakma," olarak geçer.)

Lupita isimli Mexico Cityli bir torbacı –Meksika'daki bütün büyük torbacılar kadındır- Aztek Toprak Ana çok kana ihtiyacı var. Lupita diyor ki: "Satmak kullanmaktan çok alışkanlık yapıyor," ve gerçekten de cahil bilgeliği bu –anlıyo musun lan okuma yazma bilmeyen orospu... Kullanmayan satıcıların bağlantı alışkanlıkları var, ve bundan kurtulmak pek mümkün değil... Ajanlarda da var...

Dediğim gibi Okuyucu aynı şeyin aynı sözcüklerle söylendiğini bol bol görecektir. Bu umursamazlık değil, Kendi Sesi Olan Sözcükler Departmanı'na Hayranlık da değil... Uzay-zaman dizimini işaret etmektedir... katlanma ve açılma (Evren kıvrıktır der genç adam)... paralel çizgilerin kesiştiği deneyim seviyeleri arasındaki kesişim noktası...

Dediğim gibi önsözler kötürüm olur, düşer, yeniden çıkar. Bir noktada önsöz 150 sayfa uzunluğundaydı ve bütün girişime sıkıntı yaratıyordu... Üç sayfalık kanayan bir kütüğe biçildi ve yavaşça geri büyüdü...

"Mısırlı benim" dedi boş ve aptal gibi bakarak.

Ve ben de "Ya Bradford bayma..." dedim.

Kıyafet satan Büyük Dükkan'ın tavan arasında yaptık... Dikkat et, dökme...

Çocukları ispiyonlama... Kiler ışıklı ve havadar... İki haftada iribaşlar yumurtadan çıkacak... Otto'nun keman çalan oğlanına ne oldu acaba...

Sevgili kuş, terlikteki bıldırcın, bankadaki para... Tarih öncesi hatunların fosil amları Queens Plaza'da etrafımızda zıplıyorlar...

Onları dış tuvalete yatırın... İçine sokun, titreşim gerisini halleder... Siyah toz yağmurları üzerimize elektrik düğmesinin kanser laneti... Fındık kabuğunda yarrak... Kalk... şimdi görüyosun bi bakmışsın yine yok...

"Çoklu kırık" dedi Büyük Doktor... "Çok tekniğim."

Devasa bir yokuşta ahşap merdivenler... saçılı taş evler...

Yaşlı insanların ürkütücü masumiyetine sahip suratlar, Zenci maddesinin altın soyunun mozaik dizimi doğmamış Güney'den sızıyor...

Yeşil takım elbiseli adam, eski tarz İngiliz kesim bozuk cepleri dışarıda... bir çiçekçi dükkanının eskiyen eşyalarını dolandıracak:

"Eski kurt gaf yapıp tribe soktu beni."

Toplamaya uygundu unuyup geri döndüm zevkin göt kırıntılarına ve yanan tomarların...

Ey ölüm, dikenin nerede? Adam asla zamanında gelmez...

BİRİNCİ BÖLÜM
2.KİTAP

GARY SNYDER
RİCHARD BRAUTİGAN
GREGORY CORSO
LAWRENCE FERLİNGHETTİ
PETER ORLOVSKY

Allen-Ginsberg-Gary-Snyder-Lawrence-Ferlinghetti-Gregory-Corso-Michael-McClure-Kenneth-Rexroth-and-Peter-Orlovsky

GARY SNYDER

Gary Snyder, Peter Orlovsky and Allen Ginsberg in Kausani, India, 1962.

8 Mayıs 1930'da Frisco/California'da doğdu. Beat, Budist-Şaman-ist, antropolojist, doğu dilleri uzamanı, ekolojist, dinler tarihi uzamanı, keşiş, jeolojist, Han Shan'ın şiirlerinin çevirmeni, serseri, Çin yazım teknikleri teorisyeni.

Kuzeybatı Pasifik'te oduncu ve korucu olarak çalıştığı dönemdeki tecrübeleri Riprap (1959) ve Myths and Texts (1960) şiir seçkisi için esin kaynağı olmuştur. On iki yıl Japonya'da bir manastırda zen eğitimi gördü. Ve bir şekilde Japonya'da yaşamayı hep başardı.

Lew Welch ve Philip Whalen ile birlikte antropoloji eğitimi görürken Indiana Üniversitesi'nde antropoloji çalışmalarını sürdürdü. Sonra Berkeley California Üniversitesi'ne geçiş yaparak Zen Budist öğretileri üzerinde eğitimine başladı. Michael McClure, Kenneth Rexroth, Allen Ginsberg, Jack Kerouac, Philip Whalen, Philip Lamantia ve daha birçok ismin yer aldığını bildiğimiz Gallery Six'te olması gereken tek yerdeydi, orda.

Yosemite parkında ilk şiirlerini yazmaya başladı ve onların özüne ait olduğunu gerçekten hissetti.

Ginsberg ile altı ay Hindistan'da takıldı, ikisi Dalai Lama ile halüsinatif tartışmalar da bulundular.

Snyder, sonraki eserlerinde şehir yaşamına alternatifler üzerine yoğunlaşmış, doğaya ve doğu felsefesine duyduğu saygıyı eserlerine de yansıtmıştır. Bu saygı ve ilgi, beat yazarlarının büyük çoğunluğunda bulunan bir özelliktir. Aslında beat yazarlarını bu kadar ilginç kılan, belki de etraflarındaki dünyaya gösterebildikleri bu saygı ve toleranstı. -?-

Gary Snyder, 1975'te Turtle Island adlı seçkisiyle Pulitzer ödülü kazandı. Diğer eserleri arasında: The Black Country (1967), Regarding Wave (1969), Axe Handles (1983), The Old Ways (1977) ve No Nature: New and Selected Poems (1992) sayılabilir.

Snyder, halen Davis'teki University of California'da fakülte üyesidir.

BANYO

Saunada Kai'yi yıkıyorum
Kenarda bir kutunun üzerinde gaz lambası
Dışarıdan gelen ışık en alt kattaki evimizin camına vuruyor
Demir sobayı ve küveti aydınlatıyor ışık
Buharlı hava ve su damlalarının sesi
Oğlum sıcak suyun içinde ayakta duruyor
Bacakları ve karnı sabun içinde
"Gary, saçıma sabun sürme!"
-gözleri korkuyla dolu-
Sabunlu elimle hissediyorum
Kasıklarına kadar vücudunun hatlarını ve kıvrımlarını
testislerini gıdıklayıp, yıkıyorum, küçük anüsünü
derisini çekip yıkamaya çalışırken sertleşiyor penisi
gülüyor, zıplıyor, kollarını sağa sola sallıyor
ben de çırılçıplağım
bu bizim bedenimiz mi?
tüten buharın içinde sıcak taşın üzerinde terliyoruz nefes nefese
sedir ağacından ahşap kovadan sular sıçrıyor
gaz lambası dağın eteğindeki çamların kokusunu getiren rüzgarla titriyor
Masa da giriyor içeri, içerisi temiz havayla doluyor
derin tatlı bir nefes
ve oğlumuza doğru eğiliyor, dizlerinden biri yerde
saçları dökülüyor yüzüne
uzun saçları omuzlarını, göğsünü, karnını gizliyor
nazikçe Kai'nin saçarlını yıkıyor
Kai deliriyor- bağırıyor
kadınımın bedeni, rüzgarlı bir vadi
bacaklarının arasındaki boşluğa uzanıyorum
gıdıklıyorum sabunlu elimle, avucumdaki kutsal kâse
Dehşet Kapıları
Döl yataklarının çift taraflı aynalarla kaplı dünyasına açılan
Bu bizim bedenimiz mi?

Tohumun gizli yatağı
Damarlar kaburga kemiklerinden akıyor,süt toplanıp meme uçlarında birikiyor
O meme uçları ağzımıza tam sığıyor
Bedenimizden sütü emerken yüzüne ışık huzmeleri vuran erkek evlat ve baba
annenin neşesine ortak oluyor
o kıvrım kıvrım, muhteşem lotus çiçeğini öpüyorum
annesinin memesini bırakan Kai şimdi gülüyor
birbirimizi yıkıyoruz
bu bizim bedenimiz
bizden giden tohum Kai'nin küçük testislerinde
aynı neşeyi paylaşıyor o da
annesi Masa oynarken göğüsleriyle
Ya da ben onun içindeyken
Ya da Kai var olurken o anda
Bu bizim bedenimiz:
Temizlenip, durulanıp, daha çok terleyerek
Uzanıyoruz kızılağaçtan banklara
Sobadan gelen çıtırtıları dinliyoruz sessiz
Sedir ağacının kokusunu duyuyoruz
Sonra bakıp birbirimize
Mırıl mırıl konuşuyoruz çayırların dilinde
Gen uykuda mı hâlâ acaba diye merak ediyoruz
Onu da getirip, yıkayalım diyoruz-
Annelerini seven bu oğlanlar
İnsanları seven bu oğlanlar, oğullarını başka kadınlara verecek bu oğlanlar;
Gökyüzünde dolanan bulut. Rüzgârlı çamlar.
Bataklıktaki çayırda süzülen su.
Bizim bedenimiz bu.
İçeride ateş ve ocakta kaynayan su
İç çekerek kalkıyoruz yerimizden, sarıp sarmalıyoruz bebeği, dışarı çıkıyoruz.
Kara gece ve tüm yıldızlar
Sırtımızda ve bacaklarımızda soğuyan su
Eve girip oturuyoruz şöminenin başına
Kai zıplıyor koyun derisinin üzerinde

Gen de ayakta bağırıyor
"Bao! Bao! Bao! Bao!"
Bizim bedenimiz bu. Alevlerin önünde bağdaş kurmuşuz yorgun
Buzlu sudan içiyoruz
Bebeklere sarılıp, göbeklerini öpüyoruz
Muhteşem Yeryüzü'ndeyiz ve gülüyoruz
Çıktım banyodan.
Paylaşsam mı bu metni...?

BU ŞİİR AYI İÇİN

"Bana gelince; ben dağların tanrısının çocuklarından biriyim"
Uçurum altında bir dişi ayı.
Yaban mersinlerini yiyor
Yaban mersinleri olgunlaşmış artık
Yakında kar yağacak, ve dişi ayı
Ya da erkek ayı, bir deliğe sığınacak
Ve uyuyacak. Yakından bakarsanız
Ayının bokunda yaban mersini görebilirsiniz.
Ayıya doğru yaklaşsam
Homurdanıp, koşacak
Diğerleri aşağı inmiş
Bir kız kalmış tek, yaban mersinlerini karanlıkta toplayan
Gölgelerin içinde uzun boylu bir adam, kızı kolundan tutup
Evine götürmüş. Adam bir ayıymış.
Dağın eteğindeki evde
Kız keskin dişli, sıhhatli kara çocuklar doğurmuş
ve o delikte yıllarca yaşamış.
Ayı kapana kısılmış:
Kürklü yaşlı adam bağırmış:
Balları yiyen
Orman elması
Tez ayaklı
Çık dışarı!
Teslim ol ölüme!
Bu kız bir ayıyla evlenmiş
Dağlara hükmeden bir Ayıyla!
Çok fazla yaban mersini yedin
Çok fazla balık yakaladın
Çok fazla insanı korkuttun
Kuzey Meksika'nın on iki farklı ayı türü
Uzun kış aylarında pençelerini emiyor
Zulaları patlatıyorlar

İç çekerek, bağırarak, otuz bir çekerek
(Odysseus bir ayıydı)
Enikler yumuşak meme uçlarını kemiriyor
Ama kız ses etmiyor
Ta ki erkek kardeşleri yerini buluncaya kadar
Kocasını vadiye kadar kovalayıp
Onu kayalıklarda sıkıştırıyorlar
Tuzağa düşen ayının şarkısı bu:
"Kılıcımı verin bana
Ölüm geldi ayağıma
Dağlardaki mağaralardan
Kuruyan derleri doldura ırmak kenarlarından geliyorum ben."
Sanırım ayı avına çıkacağım
"ayı avı mı?"
Saçmalama Snyder.
Elinde bir avuç saçmayla bile,
Vuramazsın ayıyı kıçından!"

UZUN SAÇ

Av Mevsimi:

Senede bir kez geyikler insan avlar. Öyle şeyler yaparlar ki erkekler onlara yaklaşmaktan alıkoyamaz kendilerini; her biri bir adam seçer. Geyik adamı vurur sonra derisini yüzüp, etini evine götürür ve yer. Sonra geyik adamın içine girer, orda saklanıp, bekler. İçine geyik girmemiş adamları da bir sürpriz bekler. Buna "içeriden ele geçirilme," denir.

Geyik İzleri:

Geyik izleri tepelerde
Ülkenin dört bir yanındaki şantiye yollarında
Yıkık dökük kemik beyazı çiftlik evlerinin önünde.
Manzanitanın olduğu yüksekliklerde
Çatırdayan, yapışkan, dikenli
Altın sarısı, kurumuş yaz otlarının arasında.
Geyiklerin ayak izleri suya doğru gidiyor,
Tüm kenar yollardan tüm ana yollardan geçiyor
En iyi patikalardan birinde azalıyor
Ayrılıyor
Ve hiçbir yere doğru solup gidiyor

Geyiklerin ayak izleri otobanların altına iniyor
Şehirlere doğru gidiyor
Ekinlerin ve orkidelerin arasında salınıyor
Okulların dibinde bitiyor!
Geyiklerin ayak izleri ve tozlu çapraz yollar
Evin içinde şimdi: duvarlarda beliriyorlar:
Ve geyik saçlarımın içinde sekiyor.

YÜRÜYÜŞ

Pazar, çalışmadığımız tek gün:
Katırlar çayırda osuruyor,
Murphy balıkta,
Çadır dalgalanıyor sıcakta
Sabah güneşi: Kahvaltımı yaptım ve
Yürüyüşe çıkacağım
Benson Gölü'ne doğru. Öğlen yemeğimi aldım yanıma,
Hoşça kalın. Nehir yatağındaki taşların üzerinden zıplayarak
Üç mil ötedeki kayalık geçide doğru yürüyorum
Puite Körfezi
Dik geçitlerin, çıngıraklı yılanların ülkesi
Alabalıklar zıplıyor. Gökyüzü berrak. Geyiklerin ayak izleri.
Şelalelerin yanında ev kadar büyük kayalar
Öğlen yemeğim kemerime asılı
Ayağım takılıyor, düşüyorum neredeyse
Ama bir şey olmuyor
devam salına salına yürümeye
Benson Gölü'nün sarp kayalıklı batı ucu
Uzun beyaz eteklerinde karanlık dereler akıyor
Buz karası göle bakıyorum yukarıdan
Buradan bile görüyorum yanar döner renkli alabalıkları
Yalnız bir ördek duruyor
Silah atımı mesafede
Kavakların arasından, doğuya doğru
Geniş, berrak bir dere akıyor kampa doğru. Nihayet
İz süren yaşlı tayfanın, üç sene önce arkalarında bıraktığı
Paslanmış ocağın yanında duruyorum
Yüzüyorum ve yemeğimi yiyorum.

ETNOPOETRY

Bu "politika", temelde batılı ve sanayileşmiş teknolojik uygarlığın yeryüzüne ne yaptığı sorusudur. Yeryüzü: (izninizle birkaç gerçeği tekrar edeceğim) güneşten gelen yıllık güneş enerjisi girdisinin gücüyle doğal olarak bulunan 97 yüzey elementinden meydana gelen 57 milyon milkare, son 4 milyon yıl içerisinde evrimleşmiş 3,7 milyar insana ilaveten 2 milyon böcek türü, 1 milyon bitki türü, 20 bin balık türü ve 8700 kuş türü. Bu muazzam bir çeşitlilik demek.

Dün, (kimdi bakayım), David Antin'di sanırım, bana Trajedi oyuncularının Platon'dan bir trajedi sahnelemek için izin isteyişlerini anlattı. Platon şöyle demiş, "Çok enteresan, beyler, ama size bir şey söyleyeyim. Biz burada tüm trajedilerin en büyüğünü hazırladık. Adı da Devlet."

Çok küçük yaşlardan beri doğa karşısında tarifsiz bir hayranlık ve saygı hissi duyarım. Bir çeşit şükran duygusu, hayret ve özellikle de yol açmak için tepelerin dozerler tarafından düzlendiğini ve Kuzeybatı Pasifik ormanlarının büyülü bir biçimde tomruk kamyonları üstünde uzaklara süzüldüğünü gördükten sonra, bir koruma güdüsü. Washington eyaletinde köylü bir aile içinde büyüdüm. Büyükbabam Kuzeybatı Pasifik arazi yerleşimcilerindendi. Tüm bölgenin ekonomisi tomrukçuluk üzerine kuruluydu. Olup bitenlerin ardında yatan dinamikleri kavramaya çalışırken, Washington kırsalının, 1930'ların, ekonomik buhranın, yarı Alman yarı İskoç-İrlandalı taşralı beyaz oğlanın, radikal yani bir nevi tabana dayalı Sendikacı, I.W.W. üyesi sosyalist-radikal bir ailenin (her ne kadar Amerikan politikası ve ekonomisine karşı eleştirel olsalar da) eğilimleri, olan biteni anlamamı sağlayacak pek bir şey sunmuyordu. Bunu okuyarak ve hayalgücümle bulmam gerekiyordu ki bu da beni çeşitli politikalara yöneltti: Marksist, Anarşist ve saire.

Şimdi yeni bir beşeri bilimler olasılığı üstüne düşünelim. Beşeri

bilimler, hatırlarsanız, insanın Orta Çağ'ın teolojik bakış açısının prangasından nasıl kurtarılacağı sorununa getirilen Rönesans sonrası bir yaklaşımdır. Fakat ben içinde bulunduğumuz duruma kırk bin yıllık bir zaman ölçeğinden daha azıyla bakamıyorum. Elli bin yıl pek uzun sayılmaz. İnsansı evriminden bahsedecek olsaydık dört milyon yıl gibi bir zaman ölçeğiyle çalışmak zorunda kalacaktık. Kırk bin yıl, kullanışlı bir zaman ölçeği zira tüm bu zaman boyunca insanın şimdi bulunduğu bedensel ve zihinsel yapıda olduğundan emin olabiliriz. Elimizdeki tüm kanıtlar hayal gücünün, zekânın, kavrayışın, karar vermenin, hızın, becerilerin kırk bin yıl önce tam anlamıyla gelişmiş olduğunu ortaya koyuyor. Aslına bakarsanız, kırk bin yıl önce biraz daha bile zeki olabiliriz çünkü ortalama beyin büyüklüğü Cro-Magnon insanından bu yana bir nebze de olsa küçüldü. Birçok kişinin hakkında pek de hoş bir fikre sahip olmadığı Neandertallerin ortalama kafatası boyutlarının bile modern insanınkinden daha iri bir beyne işaret ediyor olması da enteresan. Beyin büyüklüğündeki düşüşün nedenini bilmiyoruz. Eğer bir günah keçisi arıyorsanız, muhtemelen 'toplum'la alâkalı bir durum söz konusudur. Giderek daha da komplike biçimlerde koruma ve himaye sağlayan toplum, etki alanı ve nüfus bakımından büyüdükçe bireyleri Üst Paleolitik Çağ'da yaygın olan hız, beceri, bilgi ve zekâ gereksinimlerinden de esirger hale gelmişti. Doğayla kurulan doğrudan kişisel temas, avcı toplayıcıların – hem erkeklerin hem de kadınların – muazzam bir sürekli farkındalık halinde olmasını gerektiriyordu.

Şu an dünya üzerinde, insan kültürlerinin; bitki türlerinin; hayvan türlerinin; biyosferin zenginliğinin ve bununla iç içe geçmiş milyonlarca yıllık organik evrim çeşitliliğinin eşi benzeri görülmemiş bir yıkım çavlanına tanık oluyoruz. Etnopetik, bir bakıma yok olan türleri araştıran bir zooloji dalı gibi. Bu durum bizi de ilgilendirmeli zira konumuzun öznesi hızla ortadan kayboluyor ve amansız, karmik, tarihsel bir gidişat içerisinde bu yok oluşu devam ettiren biziz (ve "biz" derken ten rengi ya da etik altyapısına bakmaksızın fosil yakıt sanayine bağlı herkesi, hepimizi kast ediyorum).

1900 yılı itibariyle var olan dört bin farklı dil ve kültür monokültüre doğru giden bu amansız gidişatta ortadan kaldırılıyor. Son altı bin yıl içerisinde monokültür iki özel yakıt kaynağına sahip oldu. Söz

konusu elli bin yıllık zaman ölçeğinde (bu konudaki fikirlerimi büyük oranda Dr. Stanley Diamond'a borçluyum) insanoğlunun enteresan kariyerinin büyük bir kısmı "ilksel" kültürlerde avcı toplayıcılıkla geçmişti. Tarım daha 12.000 yıl kadar yakın bir zaman öncesinde, dünyanın çeşitli yerlerinde kısmi bir rol oynamaya başladı ve ancak son 3 bin yıl içerisinde bu derece yaygınlık kazandı. Uygarlık 8000 yaşında; sınıf yapısı, artı değer birikimi, okur-yazar toplumlar, bütün içinde kıyaslandığında insan deneyiminin çok küçük bir kısmını temsil ediyor zira ancak son iki yüzyıl içerisinde herhangi bir medeni toplumun oldukça büyük bir kısmını okur-yazarların oluşturduğu söylenebilir. Bu nedenle "etnopoetik"in konusunu oluşturan sözlü edebiyat, halk şarkısı, halk hikâyesi, mit, şarkılar insanoğlunun başlıca edebi tecrübesini oluşturmaktadır. Bu anlaşıldığında, tüm bu zenginliğin yok olup gidişi daha da yakıcı bir hal almaktadır.

Alcheringa'nın ilk sayısı çıktığında Jerome Rothenberg ve Dennis Tedlock bir niyet beyanında bulunmuşlardı ve ben de şimdi bu beyana atıfta bulunmak istiyorum zira bana öyle geliyor ki bugün burada, neredeyse beş yıl sonra bu şekilde bir araya gelmişken geriye dönüp Alcheringa'nın bu ilk beyanının bize şimdi ne ifade ettiğini ve bunu nasıl geliştirebileceğimizi düşünebiliriz. "Dünya üzerindeki kabile şiirlerine dair ilk dergi olarak Alcheringa akademik bir 'etnopoetik' yayından ziyade kabile şiirlerinin İngilizce çevirileriyle yer alacağı ve bunların (en eski ve en yeni şiir gelenekleri içerisinde) insan ufkunu ve yaşamını değiştirebileceği bir mecra olacak" Buraya dikkat; "insan ufkunu ve yaşamını değiştirmek". "Diğer şiir dergilerinden farklı kaynaklara başvurmakla birlikte avangartlara mahsus mücadeleci ve ifşa edici bir sunum amaçlanıyor olacak. Bu yolda umduklarımız: (1) insan şiirlerinin olanca kapsamı araştırılarak bir şiirin ne olabileceğine dair ufkumuzu genişletmek; (2) kabile şiiri/sözlü şiir çevirileri için bir deney sahası ve son derece çeşitli kültürlerden çevirilere dair olanak ve sorunların sorunların tartışılacağı bir zemin sağlamak; (3) kabile şiiri/sözlü şiir çevirilerine şairlerin aktif olarak katılımını teşvik etmek; (4) etnolog ve dilbilimcileri kendi alanlarındaki akademik yayınlarda giderek göz ardı edilen işleri yapmaya teşvik etmek yani kabile şiirlerini etnografik birer veri olarak değil başlı başına birer değer olarak sunmak; (5) bu hat boyunca şairler, etnologlar, şarkıcılar ve diğerleri arasında işbirliğine dayalı projelerin başlamasına

öncülük etmek; (6) disiplinler arası performans ve benzerleri gibi karmaşık/'ilkel' şiir sistemlerine geri dönmek ve bunları çeviride sunmanın yollarını aramak; (7) kabile şiirinin bugün bulunduğumuz yerle bağıntısını örnekler ve yorumlarla vurgulamak; (8) kültürel soykırımın her türlü tezahürüyle mücadele etmek."

Sanıyorum çoğumuz ikinci maddeden yedinci maddeye dek tanımlanan karşılıklı etkileşim alanlarında son dört beş yıl içerisinde neler olup bittiğine az çok vakıfız, bu nedenle benim yorumlarım daha çok iki noktaya odaklanacak; "kültürel soykırımla mücadele" ve "bir şiirin ne olabileceği".

Kültürel soykırımla mücadele için öncelikle uygarlığın kendisinin eleştirisine ve "engeller aşıldığında", farklı, küçük, görece kendine yeterli kültürler birbiriyle temasa geçtiğinde ve nüfus artışı, artı değer zenginliğinin giderek artışı ve benzeri tarihsel süreçler sonucunda bu karşılıklı etkileşim hızlandığında neler olabileceğini biraz düşünmeye ihtiyacımız var. Küçük toplumlarda ticaret, takas ya da periyodik şans oyunları, şenlikler ve birlikte şarkı söylemek gibi etkinliklerle aşılabilecek belli bir temel kültürler-arası güvensizlik olduğu muhtemelen doğrudur. Sırf uzaklık gerçeği, iki hane arasındaki fiziksel mesafe bile bir grubun diğer insanları "öteki" olarak nitelendirmesine yeter.

Gerçek silahlanma yarışıysa belki bronz silahlarla ama muhakkak demirle birlikte başlıyor. Akıncı kültürler ortaya çıkıyor; bu ilk savaşçı arayüz türü. Kimileri ekip biçmeyi ve avlanmayı bırakıp yaşamlarını akıncılıkla sürdürmeye başlıyor. Bu günümüzde de Ray Dasmann'ın ekosistem kültürleri ve biyosfer kültürleri arasındaki ilişki adını verdiği mefhumla sürüyor. Ekosistem kültürleri ekonomik temelleri bir doğa dinine, bir su havzasına, bir bitki mıntıkasına, sınırları dâhilinde tüm yaşamlarını sürdürmeleri gereken bir doğal alana dayalı kültürlerdir. Bir ekosistem dâhilinde yaşadığınızda, her şey bir yana sırf kendi çıkarınız için bile, özenli olursunuz. Toprağı mahvetmez, tüm av hayvanlarını öldürmez, ormanlarını tıraşlayıp toprağın yağmurla yıkanıp gitmesine izin vermezsiniz. Biyosfer kültürleriyse uygarlığın ilk dönemlerinde ve merkezi devletle birlikte ortaya çıkan, bir ekosistemin yıkımından sonra yoluna devam edebilecek kadar uzaklara uzanan bir ekonomik tedarik sistemine sahip kültürlerdir. Evet,

Roma'dan, Babil'den söz ediyoruz. Belli yerel bölgelere karşı sorumsuzca davranmaya başlayabileceğiniz kadar büyük bir yayılım. Bu bizi kapitalizm ve kurumsallaşmış ekonomik büyümenin eşlik ettiği sömürgeci uygarlığa götürür. Monokültürün iki temel yakıt kaynağına dönecek olursak ilk büyük vurgun kölelik sistemiydi. Tarımsal ya da avcı-toplayıcı yollar ve buna eşlik eden insan emeğiyle elde edilen yıllık güneş girdisi, iş görmemizi sağlayan temel enerji kaynağıdır. Kölelik sistemiyse işleri biraz hızlandırmayı sağlayacak ilk enerji vurgunu oldu.

Bir sonraki büyük enerji vurgunu ise fosil yakıtlardı. 1880'lerde elde edilmeye başlanan, bugün dünya üzerinde gördüğümüz tüm kalkınma ve tüketim eğrilerinin altında yatan fosil yakıtlar. Önceden kurulmuş bir ekonomik kalkınma ideolojisi tarafından harekete geçirilen ve ona koşut ilerleyen hatta onunla karşılıklı olarak birbirlerini besleyen bir enerji kaynağı.

Bu bağlamda, bilhassa batı dünyasından gelen ve batılı ticaret alışkanlıklarının tüm dünyaya yayılmasına paralel olarak diğer halkları araştırmaya başlayan bir dizi entelektüelle karşılaşır (bu noktada antropolojinin daima bir emperyalizm biçimi olup olmadığı sorununa girmeyeceğiz) ve bunda politik bir etmenin varlığını görmeden edemeyiz. Antropolojik merakın kendisi yayılmacı bir uygarlığın bir ferdi olmanın getirdiği bir işlevdir. Bunun tam zıddı ise diğer halkların kültürel alışkanlıklarına karşı özel bir merak içerisinde olmadığınız ancak, umalım ki, onlara karşı saygılı bir kültürel durum içerisinde bulunmanızdır. Zen Budizm'de "mise mono ja nai" diye bir söz vardır ve bu "insanlara göstermeyiz" anlamına gelir. Zen eğitim kurumlarında ne radyo röportajlarına, ne kayıt yapmaya, ne videoya, ne filme ne de ziyaretçilere izin verilmez. Gösteri amacı güdülmez. Katılmak isteyen herkese açıktır ama seyirlik değildir. İşte içeridekiler kendi kültürlerini böyle görür. Katılmak üzere değil araştırmak üzere aralarına gelen kişilerin tuhaf bir biçimde yüzeyde dalgalandıklarını düşünürler. Ekosistem temelli ve diğer insanların insanlığından en ufak bir şüphe duymamakla beraber kendi kimliklerine derinden bağlı bu diğer kültürün halklarına antropolojik çabalarımızın ne kadar tuhaf görünüyor olabileceğini tahayyül edebiliriz.

Şimdi de şu "kültürel soykırımla mücadele" konusunu ele almak istiyorum. Kültürel soykırımla nasıl mücadele edeceğiz? Son beş yıl içerisinde Alcheringa kültürel soykırımla mücadele etti mi? Kültürel soykırım nerede gerçekleşiyor? Brezilya'yı ele alalım. Yeni Ekol'den Dr. Diamond'un da son birkaç yıldır ilişkili olduğu Marksist antropoloji dergisi Critical Anthropology'nin son sayılarından birinde yer alan bir makalede Dr. Jack Stauder, öğretmen meslektaşlarına doğru akademik adımlar atma konusunda birkaç tavsiyede bulunuyor. Eğer bir antropoloji öğretmeni olacaksanız öğrencilerinize, hiç değilse emperyalizm ve kapitalizmi anlamak gibi kritik bir alanda, kendi kültürlerinin dinamiklerini de öğretebilmelisiniz diyor. Eğer öğrencilerinize bunları anlatamıyorsanız Xingu'lardan bahsetmeye de hakkınız yok. Eğer bankacılık sistemini açıklayamıyorsanız, burada ne işiniz var? Bir antropologun, zulme uğrayan bir kültürün üyelerine öğrenmek istedikleri takdirde emperyalizmin dinamiklerini ve kullanışlı bir ekonomi anlayışını öğretebilmesi gerektiğini söylüyor. Bu batılı kategorilere hiç kafa yormak istemeyen insanlar olduğunu biliyorum ama öğrenmek isterlerse onlara yardımcı olunmalı. Mazlum edilmekle duruma hâkim olmak arasındaki fark burada yatıyor: işlerin nasıl yürüdüğünü anlamakta. Dr. Stauder bir antropologun toplumda aktif bir politik rol oynaması gerektiğini öne sürüyor. Ve bizim de dünyanın her yerindeki halkların mücadeleleriyle ittifak içinde olmamız gerektiğini.

Brezilya, yerküredeki isabetli örneklerden sadece biri ama son derece öğretici bir vaka. Şüphesiz dünyanın her yerinde sömürülen halklar var ve küçük geleneklerin yok edilmesi farklı karmaşıklık seviyesine sahip türlü türlü ülkede gerçekleşiyor. Brezilya örneğini dokunaklı kılan, orada muhtemelen yeryüzündeki son ilksel insan topluluklarının yaşıyor olması: görünüşe göre yayılmacı uygarlığın henüz ulaşamadığı birkaç küçük grup. 1900 yılı itibariyle Brezilya'da bilinen iki yüz elli kabile vardı: bunların seksen yedisinin nesilleri tükendi. 1900 ve 1957 yılları arasında Brezilya'daki Kızılderili nüfusu bir milyondan, iki yüz binin altına düştü. Bugün Amazon havzasında yaşayan Brezilya Kızılderililerinin sayısının elli binden az olduğu tahmin ediliyor. Örneğin Nambiquara, Cintas Largas, Kadiweu, Bororo, Waura. Bu yıkıma büyük çok-uluslu şirketler arka çıkıyor; Brezilya'da-

ki ikinci en büyük yatırımcı Volkswagen. Belli ki Volkswagen batı yarıküredeki kârlarının tamamını Euro-dolara tahvil etmek istemiyor ve bu yüzden Brezilya cangıllarında sığır çiftlikleri kurulması için büyük yatırımlar yapıyor; Kuzey Amerika halklarının zengin biftek iştahını karşılamak üzere ormanlar yok edilip otlaklara dönüştürülüyor. Bir diğeriyse Filipinler hükümetiyle sözleşmeli olarak Filipinler'in son bakir tropik ormanlarını da yok eden kereste şirketi Georgia Pacific. Rio Tinto Madencilik şirketi; havadan gözlem ve haritacılık işleri yapan Litton Industries; Xingu Milli Parkı'nın tam göbeğinden geçerek cangılı dümdüz etmek üzere muazzam sözleşmeler yapan Caterpillar Traktörleri. Brezilya hükümetinin resmi açıklaması, "Kızılderililerin sağlık ve eğitim koşullarının iyileşmesinin ve gelişmeye başlamalarının tek yolunun kalkınmadan geçtiği kanaatindeyiz," şeklinde. Şimdi kahkahayı basmadan önce kendinize şu soruyu sorun: bu argüman karşısında geçerli bir yanıt verebiliyor musunuz? Brezilya Kızılderililerinin etrafına çit çekilmiş bir ulusal parka yerleştirilip medeni dünyayla hiçbir şekilde ilişki kurmamasını mı savunacaksınız? Cevabınız ne olacak? Bir antropoloji öğrencisi olarak 1950'lerde (öğretmenlerimin izinden giderek) geleneksel kültürlerin yok olmaya mahkûm olduğu kanaatine vardığımı hatırlıyorum. Onlar üzerine araştırma yapabilir, ulaşabildiğimiz kadarıyla dilleri, gelenekleri, mitleri, halk hikâyeleri, etno-botanik bilgileri ve dahasını koruyabilirdik ancak bizzat kültürel bütünlüklerinin savunulması adına bir politik çaba sarf edilmesini düşünmek Don Kişotluk olurdu zira akla otomatik olarak tüm kültürlerin bir potada eriyeceği asimilasyon sürecinin (bu da pekâlâ iyi bir şey olabilirdi) başladığı varsayımı geliyordu ve tünelin diğer ucunda bulmayı umacağımız şeyse liberal ve Marksist fikirlerle beslenen umut dolu, enternasyonal, birleşik bir dünyaya dayalı, insancıl bir modernizmdi. Fakat Marksistler, pek çok konudaki isabetli eleştirileri bir yana, ilkel kültürler hakkında doğru dürüst akıl yürütmekte zorlanıyor ve genelde onların medenileşmesi gerektiğini varsayma eğiliminde oluyorlar. Değil mi? Hemen şimdi, bu soruya bir yaklaşım biçimi olabileceğini düşündüğüm bir yanıta geçeyim, neden gelişmeleri gerektiğini öne sürüyorsunuz ki? Aspirinsiz mi kalmalarını istiyorsunuz? Hem bu mümkün mü ki?

Tuhaf çelişkiler. Arjantin'de bir milli park var. Mapuche gruplarından biri orada yaşıyor. Ormandaki barakaları dökülüyor; tembel-

likten değil milli parklar müdürlüğü Kızılderililerin ağaç kesmesini ya da düşen dalları toplamasını yasakladığı için. Her tarafları ormanla çevrili ama odundan mahrumlar ve kesmeye cüret ederlerse para cezasına çarptırılıyorlar. Hükümet, yakacak odun denkleri dağıtıyor ama asla yeteri miktarda değil.

Bunlar Arjantin'den örnekler ama aynı şeylerin Montana, Utah, Nevada, orta Oregon ve başka yerlerde de yaşandığını duydum. Mapuche halkı hakkında konuşurken aldığım tepkiler. Alman asıllı bir albay, "Onlar hakkında mı yazacaksın? Alkolikler ve kendi kızlarıyla yatıyorlar." Arap asıllı bir bakkal, "Onları boş ver gitsin. İnşallah geberirler. Sen güzel bir yol inşa ederler mi onu düşün." Bir lokantacı, "Onları hiç anlamıyorum. Açlıktan ölüyorlar ama bulaşıkçı olmak gururlarına gidiyor." Turist acentesi sahibi bir avukat, "Curruhincalar hiçbir şeyin eksikliğini çekmeden fevkalade bir hayat sürüyor vallahi, keşke biz de öyle olsak." Milli Park erkânından biri, "Keçilerini yasaklamak da neymiş? Esas istediğimiz onları buradan defetmek. Tembeller, berbat adetleri var ve pisler. Turistler için ne manzara ama! Bölgede hiçbir sıkıntı çekmeden diledikleri gibi yaşayabilecekleri başka bir alana nakledilmelerine yönelik bir proje üstünde çalışıyoruz."

Bu görevlinin Nequen vilayetindeki diğer tüm alanların rüzgârlı ve verimsiz çöl arazileri olduğunu belirtmemesi bir yana Curruhinca Mapuche halkı, Lacar Gölü'ne aittir ve bu Arjantin yasalarında da böyle kabul edilmektedir.[1]

Sanayi uygarlığının yıkıcı yönüne karşı uygulanabilecek kıstaslardan biri de ekolojik kriter. Bu kriter temelde çeşitliliğin azalması sorunuyla ilgilidir. Bu konferansta benden önce konuşan bazı konuşmacıların yorumlarında, hiç değilse benim anladığım kadarıyla, tek bir dünya dili ve kültürü içerisinde bir şekilde asimilasyonun ya da bilirsiniz işte bir nevi enternasyonalleşmenin arzu edilir bir süreç olduğunu varsaydığını ve bunu savunduğunu fark ettim. Ekolojik kriter şöyle der (Roy Rappaport'un "Tarım Toplumlarında Enerji Akışı" kitabından alıntılıyorum): "Sanayi toplumunu merkez alan ve zapt ettiği tarım toplumlarını yozlaştıran dünya çapında bir örgütlenme yapısını, ekolojik emperyalizm olarak nitelendirmek yersiz kaçmaz. Bu dünya çapındaki örgütlenmenin kapsamını ve bağımlı olduğu enerji tüke-

tim düzeyini giderek arttırması batılılar tarafından evrim ve gelişimin fiili tanımı olarak görülmüştür. Bizim gelişim ya da toplumsal evrim adını verdiğimiz şey, uyumsuzluk doğurabilir. Modern devamlılık eğilimini tersine çevirip, gerekirse dünya çapındaki uluslararası örgütlenmenin karmaşıklığı ve karşılıklı bağlılığı pahasına, yerel, ulusal ve bölgesel eko-sistemlerin çeşitliliğini ve istikrarını arttırmanın insanın hayatta kalma şansını arttırıp arttırmayacağını sorabiliriz. Bana öyle geliyor ki insanlığın karşı karşıya olduğu nihai ekolojik sorun kirlilik, aşırı nüfus artışı ya da enerji kıtlığı değil eko-sistemlerin karmaşıklığını ve istikrarını azaltmaya yönelik eğilimdir. Çözümü en güç olan sorun da budur zira çözüm sanayileşmiş ve sanayileşen toplumların hâkim değerleri, hedefleri, çıkarları, politik ve ekonomik kurumlarıyla örtüşmez."

Geçen gün genç bir hanımla ekonomik büyüme üzerine konuşuyorduk. Kadın, "Fakat tüm hayat büyümeden ibaret; doğal olan bu, değil mi?" dedi. Böylece ben de Ramon Margalef ve diğerlerini örnek alarak açıklamaya giriştim: Hayat belli döngüleri takip eder ve bir kesinti ya da kargaşa durumunun hemen ardından kesintiye uğrayan dokunun yerini doldurur ancak bunu başta az miktarda türle yapar. Doku yenilendikçe tek bir türün hızlı büyümesi yerini türlerin çeşitliliğine bırakır ve giderek artan bir karmaşıklık yeniden model haline gelir ki "doruğa tırmanış" adı verilen bu durum da doruk durumuyla sonuçlanır. Yani, doğal bir sistem içerisinde olabilecek azami çeşitlilik ve istikrar. İstikrarlı çünkü o kadar çok düğüm noktası mevcut ki sisteme gelebilecek herhangi bir darbe fazla uzağa gidemeden yerelleştirilerek düzeltiliyor. Eğer tarlanızda ottan başka bir şeyiniz yoksa çekirgelerin tarlanıza konması otunuzun sonu demektir. Ancak, diyelim ki biyokütlesinin %12'si ottan oluşan bir dönümlük bir arazide çekirgeler biyokütlenin %12'sine zarar verirken %88'i hâlâ size kalacaktır. İşte bu. Bunun altındaki destek, bunun altındaki zenginlik ve aynı zamanda çözünme yollarında geri kazanılan enerjinin zenginliği (yukarı doğru değil de aşağı doğru büyüyen organik madde, yıllık yeni biyokütle üretimi sayesinde değil de çürüyen odun ve yapraklarda yaşayan mantarlar, böcekler ve saire). Çözünme, bu istikrar ve olgunluğun anahtarlarından biridir.

Şimdi, Dr. Eugene Odum'un ifadesiyle, bizim medeniyet adını

verdiğimiz şey erken bir devamlılık safhasıdır; olgunlaşmamış bir monokültür sistemi. Bizim ilkel adını verdiğimiz şeyse kendi içinde engin bir istikrar ve korunma kapasitesine sahip, olgun bir sistemdir. Aslında, görünüşe göre kendisini beyaz şeker ve para ekonomisine dayalı alışveriş ilişkisi dışında her şeye karşı koruyabilen bir sistem; tabii alkol, gazyağı, çivi ve kibriti de saymalı. ("Emekten tasarruf sağladığı söylenen hiçbir icat aslında asla kimsenin azıcık emeğini bile tasarruf etmiş değildir," sözü John Stuart Mill'e aitti.)

Yani: öncelikle bir alan olarak etnopoetik. Yeni bir akademik alan açmanın politikası. Bir yayın sahibi olmanın politikası. Böyle bir konferans düzenlemenin politikası. Bu Amerika'daki akademik hayata ve bizim bu işleri yaptığımıza dair bir dipnottan ibaret. Bunu şakayla karışık söylüyorum çünkü yaptıkları şey için Jerome ve Dennis'e şükran duyuyorum; bugün buraya çağrılmış olduğum için minnetarım. Bu işin bir boyutu. Bir sonraki boyutsa "etnopoetik" ve bu da başka halkların kültürlerini ziyaret edip onların şiirleriyle geri döndüğümüzde ve bunları dergilerimizde yayınlamaya başladığımızda olan şey (mi)? Ben buna olumlu yanından bakacağım ve evet aynen öyle. Sömürdüğü halkların insandan daha aşağı olduğuna kendini inandırabildiğinde yayılmacı emperyalist kültür kendini daha rahat hisseder. Bu halkların da tıpkı kendileri gibi insan olabileceğine dair geri beslemeler almaya başladığında işler giderek zorlaşır.

Amerika Yerlileri'ne ait mitoloji, folklor ve şarkı derlemeleri 1880'lerde başlıyor. 1900'lerden itibaren derlemelerin miktarı cidden artıyor – Amerikan Etnoloji Dairesi'nin ve Amerikan Etnoloji Cemiyeti'nin Yıllık Rapor ve Bültenleri, Amerikan Folklor Cemiyeti Tutanakları ve Dergisi ve saire... Amerikan Yerlileri'ne dair muazzam bir literatür var ancak bu yayınların hiçbiri geniş halk yığınlarına ulaşabilecek formatta değil. Neden diye soruyorum. Yanıtını bilmiyorum; piyasa ekonomisi yüzünden olabilir ve de kimse bu tarz şeyler okumak istemediğinden. Bunların akademik bir çevrenin dışına ulaşmasını kimse istemediği için de olabilir.

Benzer bir örnek: Japonya'daki Ainu halkı. Dr. Kindaichi ve meslektaşları Ainular'ın sözlü edebiyatını derlemeye 1930'larda başladı; şu ana dek derlenmiş en geniş kapsamlı sözlü edebiyat derlemelerin-

den biri ve bunu Ainu dilinden Japonca'ya çevirdiler. Bu malzemenin ilk birkaç on yıl içerisinde yayınlanan herhangi bir popüler Japonca baskısını bulamadım: Dr Kindaichi ve meslektaşlarının derlediği bu sözlü edebiyatın kolay ulaşılabilir, ciltsiz bir baskısı daha ancak geçen yıl çıktı. Şimdiye dek son derece pahalı ve nadir akademik kitapların arasına gizlenmişti. Iwanami Bunko yayınlarının ciltsiz dizilerinde tanesi elli sentten tüm dünya edebiyatı çevirilerini bulmak mümkün – Dostoyevski, Tosltoy, hepsinin Japonca çevirileri mevcut. Yani yayıncılık kapasitesi var. O halde neden bu sözlü edebiyat ancak bugün basılabiliyor? Villas Boas kardeşlerin Xingular hakkındaki kitabının yeni baskısının Brezilya Yerlileri'ne ne faydası olacak? Muhtemelen boşa gitmeyecek. Birileri kitabı okuyup "Bunlar da insan," diye düşünmeye başlayacak. Yani sözlü edebiyatların yayınlanmasının getirdiği az da olsa bir politik değer kazanımı var.

40.000 yıllık sürenin büyük kısmında insanlar kendi şarkıları, mitleri ve hikâyelerinin bütününe dair belli bir bilince sahip değildi ancak bizim elimizde, 19. yüzyıldan beri etnik edebiyatın yayınlanmasının insanların kimlik duygusunu nasıl pekiştirdiğini ortaya koyan aydınlatıcı örnekler var. Finlandiya'yı ele alalım. Lonnrat adında genç bir doktor, Finlandiya'nın kuzey kesimini enine boyuna yürüyerek 19. yüzyılın başlarında insanların hâlâ anlattığı şarkı, destan ve masal kırıntılarını toplar. Bunları az çok kendi anlayışına uygun bir düzende sıraya koyarak bir araya getirir ve buna da Kalevala der. Kısa süre içinde Finlerin ulusal destanı haline gelen Kalevala, Finlerin bir yandan İsveçlilere diğer yandan Ruslara karşı durmalarına yardımcı olmuştu. Bugün Finlandiya diye bir memleketten bahsediyorsak bunun arkasında pekâlâ Dr. Lonnrat'ın yaz gezintilerinin yattığını söyleyebiliriz.

Alcheringa'nın 8 maddelik listesindeki 4. nokta "etnolog ve dilbilimcileri çalışmaya teşvik etmek"ti. İşi yapınca, bir şeyler oluyor.

Mart 1902'de Alfred Kroeber, Kaliforniya, Needles'taydı. "Ah'akwinyevai'de, kumla kaplı bir Mohave evinde, Inyo-Kutavére'yi,yani 'Kayıp Takip'i bulduk... altı gün boyunca anlattı, her gün üç dört saat durmadan anlattı ve Jack Jones saatlerce tercüme yaparken ben de yazdım. Her akşam, içtenlikle inanıyorum ki, Inyo-Kutavére bir

sonraki gün hikâyenin biteceğini düşünüyordu. Sorduğumda kendisi de şimdiye dek hikâyeyi baştan sona hiç anlatmadığını kabul etti. Sonuncusu da göçüp gidene dek Mohave halkından dinleyicilere hikâyeden çeşitli bölümleri anlattığı geceler olmuş. Altıncı günü de bitirdiğimizde bir günümüz daha olduğunu söyledi. Ancak ben Berkeley'e zaten geç kalmıştım. Ve önümüzdeki bir gün daha da uzayabileceği için isteksizce ayrılırken ona ilk fırsatta, en kötü ihtimalle önümüzdeki kış Needles'a dönüp hikâyenin kaydını tamamlayacağıma söz verdim. Sonraki kış Inyo-Kutavére öldü ve böylece hikâye de yarım kaldı. Inyo-Kutavére kördü. Ortalama Mohavelere göre kısaydı, zayıf ve sıska, yaşlılıktan iki büklüm olmuştu, uzun beyaz saçları taranmamış, yüz hatları keskin, zarif ve duyguluydu... Onunla geçirdiğim altı gün boyunca hep içeride, evin gevsek kum zemininde, Mohave erkeklerine özgü biçimde, ayakları arkada yanlara bakacak şekilde diz üstü otururdu.. Kımıltısız dururdu ama verdiğim Sweet Caporal sigaralarını geri çevirmezdi. Ev halkı da çevresine oturur dinler ya da yapacak işleri varsa gidip gelirlerdi."[2] O da ne kadar iyi ve hoş olsa da biz A. L. Kroeber değil toprak evde oturup hikâyesini anlatan o adam olmalıyız işte.

Şimdi sözünü etmek istediğim şey ötekilerin, "ethnoi"nin şiiri değil, kendi şiirimiz. Diné şiiri, halk şiiri, Maidu şiiri, insanlığın şiiri. 40.000 yıllık zaman diliminde hepimiz aynı halkız. Burada iki üç bin yıl şurada bir yüzyıl ileri ya da geri, hepimiz aynı derecede ilkeliz. O halde Homer, bu bakış açısından bir geleneğin başlangıcı değil bir geleneğin sonu. Homer geçmişteki sekiz bin yıllık sözlü gelenek malzemelerini tıpkı nihayet Japon irfanını yazıya döken yazıcılar gibi bir araya getirip düzenliyor. Homer bu şeyleri birkaç bin yıllığına daha yeniden ileri sürüyor ki Ajax temizleme tozu ya da Herkül kabartma tozlarımız olmaya devam etsin. Bir çeşit düğüm.

Levi-Strauss'un batı külürünün neolitik çağdan beri bir şekilde düşüşte olduğu iddiası beni etkilemişti. Aynı zamanda, yazı yazma sistemlerinin tarih boyunca yararlı bir dinsel, manevi ya da estetik amaçtan ziyade çoğunlukla insanı köleleştirmeye hizmet ettiğini de öne sürer zira yazı başlangıçta kölelerin listesini çıkarmak ve depoda sahip olduklarınızın dökümünü yapmak için kullanılıyordu ve başka amaçlarla kullanımı çok daha sonra gerçekleşti. Ne var ki ekonomi antropologu Marshall Sahlins bu düşüşün paleolitik çağda başladığını öne sürerek bu konudaki fikrimi değiştirdi. Yukarıda belirttiğim

gibi ekolojik kıstaslar da bu yönde ilerliyor. Sahlins'in çalışması, Taş Çağı Ekonomisi'ne göre, üst paleolitik dönem gerçek bolluk toplumuydu ve Sahlins'in tahminlerine göre bu insanlar haftada ortalama 15 saat çalışıyordu. Sahlins şöyle diyor: "Paleolitik avcıların hayatta kalmak için çalıştıklarını öne sürecekseniz bilin ki ok ve yay işlerini görmeye yetiyordu. Bu topluluklarda kimse çok fazla şeye sahip olmasa da fakir kimse de yoktu. İlkel kültürlerde sadakaya muhtaç, topraksız bir sınıf bulunmaz. Sadakaya muhtaç, topraksızlar medeniyete hastır." Burası da enteresan: ilkel birinin ve muhtemelen tüm arkaik halkların ortalama günlük protein, karbonhidrat ve besin maddesi alımı yüksek medeni rejimler altında yaşayan kalabalık serf ve köylülere oranla çok daha yüksekti. Tibetlileri onca hor gören Çinliler bir Çinli'nin aldığı ortalama besin değerlerinin o kıraç, dağlık arazilerde göçebe hayatı süren Tibetlilerinkinden çok daha düşük olduğunu bile bilmiyordu.

Öyleyse ta o günlere uzanan bu poetika, neyin nesi? Dr. Diaomond'un dediği gibi, ilksel tecrübe. Ellerimiz belli şeyleri uzun süre yaparak bu hallerini aldılar. Eller hâlâ bu işleri yapmak zorunda, yoksa olabilecekleri şey olmazlar. Ufak güzel bir sistem. Hindistan'dan bakıldığında dilin ve şiirin kaynağı da bu: Brahma, yaratıcı, derin bir trans halindedir. Sessizlik, dinginlik içindedir. Orada bir yerlerde bir düşünce kıpırdanır. Bir şarkı olarak tezahür eder, tanrıça Vak. Tanrıça Vak enerji halinde evrenin kendisi olur. O enerjiden tüm altenerjiler doğar. Şimdi, Vak, Hint-Avrupa dilbiliminde Latince'deki "vox"ve İngilizce'deki "voice"la (ses) aynı şeydir. Bu tanrıçanın bir adı daha vardır: Sarasvati. Bu da "Borcu Olan" anlamına gelir ve bugün Hindistan'da şiir, müzik ve öğrenim tanrıçası olarak kabul edilir. Beyaz bir sariye bürünmüş bir tavus kuşu sürerken, bir elinde vina diğer elinde bir parşömenle resmedilir.

Enerji akışının bu ilk zamanlarında dil sadece "kök hece"lerden ibaretti. Esasen bu "kök hece"lerin okunması olan Hindistan'daki mantra okuma uygulaması da insanın bu temel ses-enerji düzeylerine geri dönüşü olarak görülür. Evrenin temelde ses ve şarkı olarak duyumsanmasında başlar poetika. Sanskrit şiirinde gerçek şiirin akan suyun ve ağaçlardaki rüzgârın sesi olduğu söylenir.

Bir kutsal şarkı bir de dünyevi şarkı vardır. Kutsal şarkıdaysa iki kategori vardır: büyülü hecelerle yapılmış ve sadece büyülü bir an-

lama sahip şarkılar ve edebi bir anlama sahip kutsal şarkılar. Dünyevi şarkılar kategorisinde ise dünyanın her yerindeki tüm insanların her türlü şarkısını şu kategoriler içerisinde düşünebilirsiniz: bebekleri uyutmak için söylenen ninniler; çocukların oyun tekerlemeleri; erginlenme törenlerinin güç vizyonu şarkıları; gençlerin kur yapma şarkıları; iş şarkıları – özel bir büyülü maharet ve kavrayış dizisine sahip ağ çekme, çekiç sallama, çeltik ekme, kano yapımı, at sürme av şarkıları; kutlama şarkıları, savaş şarkıları, ölüm şarkıları. Kendi şiirlerimizin tamamını da bu kategorilerden birinin içine koyabiliriz.

Kritik bir diğer kategori ise "şifa şarkıları", çünkü şifa şarkılarından, özellikle kuvvetli güç vizyonu şarkıları edinen ve dahasının peşinde koşmuş kişilerin elde ettiği şarkılardan, uzmanlaşma doğmuştur: yani şarkıcı/şifacı olarak şaman ya da sihirbaz hekimlerin uzmanlığı. Bu da tarihte Plato'nun başından kovmak istediği kişiler olarak karşımıza çıkıyor. Şimdi ben gezegene dair, biyosferin bütünlüğüne dair kaygının tam da bu nedenle şairin kaygısıyla beraber ve onun içinde yer etmiş olduğunu düşünüyorum: şarkıcının rolü mısırın sesini, Ülker burcunun sesini, bizonun sesini, antilobun sesini şakımaktı. İnsan alanının dışında kalan bir "öteki"yle; insan öğretmenlere sürekli danışarak öğrenilemeyecek, ancak sınırların ötesine geçmeye cüret ederek ve kendi zihninin yabanına, bilinçdışı yabana gidilerek öğrenilebilecek bir şeyle son derece özel bir yoldan temas kurmak. Yani, şairler hep "pagan"dı ve Blake bu yüzden Milton'un şeytan taifesinden olduğunu ama bunu bilmediğini söylüyordu. Şeytan, en nihayetinde, şeytan bile değildir, Trois Fréres'de sırtında bir postla ve elk boynuzlarıyla elk şaman dansçısını taklit etmektedir ve yaptığı şey de baharda hayvanların doğurganlığını imler.

En temelde şu soru yatar: "zihnini bir şarkıcı olmaya nasıl hazırlarsın?" Zihnini şarkıcı olmaya nasıl hazırlamalı: Açık, içe dönük, minettar bir tavır; buna ilaveten meditasyon, oruç, biraz acı çekme, toplumsal yapıyla gündelik bağlarının biraz kopması. Yine Papagolardan alıntı yapacağım: "şarkı isteyen bir adam zihnini sözler ve ezgilerle meşgul etmezdi. Doğaüstü varlıkları hoşnut etmekle uğraşırdı. İyi bir avcı ya da savaşçı olmalı. Bir ihtimal onun usullerini beğenirlerdi. Ve bir gün doğal uyku esnasında şarkıyı duyardı. Bir şarkı duyar ve duyduğu şarkının büyük okyanustan gelen büyük beyaz kuşlardan bahseden şahinin şarkısı olduğunu bilir. Belki bulutlar şarkı söylüyordur ya da rüzgâr ya da görünmez ağı üstündeki tüylü kırmızı yağ-

mur örümceği. Kahramanlığın mükâfatı kişisel şöhret ya da zenginlik biçiminde değildir. Ödül düşlerdir. Kahramanca işler gerçekleştiren kişi doğaüstüyle temasa geçer. Ondan sonra, kesinlikle önce değil, oruç tutar ve bir vizyon bekler. Papagolar, vizyonların layık olmayana gelmeyeceğini ama layık olan kişi tevazu gösterirse bir rüyanın geleceğini ve rüyanın hep bir şarkı getireceğine inanır."[3]

İlham perisi ve tanrıça sembolizmi, batılı kültürümüzde güçlü olduğu gibi Hindistan'daki Sanskrit ve Tamil geleneklerinde de güçlüdür. Çin geleneği bir şekilde farklıdır ancak çok erken dönemde işlenen bir bakış açısından bir çeşit ilham perisiyle ilginç bir temas da söz konusudur: Taoculukta dişiye, dişil ilkeye, vadi ruhuna, 'yin'e yapılan vurgu. Dr. Joseph Needham'ın Science and Civilization in China (Çin'de Bilim ve Medeniyet) makalesindeki değerlendirmesine uygun olarak Taoculuk anasoylu mirastan kalan, ana bilincini esas alan, neolitik kültürden gelip de Demir Çağı'nın ses duvarını aşarak öbür tarafta da el değmemiş olarak yolu yarılayan en büyük külçedir. Dolayısıyla tüm tarihi boyunca derebeylik karşıtı, ataerki karşıtı olmuş, öyle ki Dr Needham, Çin'in komünist devriminin önünü 2000 yıl boyunca Taoculuğun kestiğini söylüyor. Dr. Needham, İngiltereli bir biyokimyacı.

Bizim mitolojimiz – çoğunlukla inançla kabul edilen – bilimsel evren görüşüdür. Burada biraz üstünde durmak istediğim enteresan ve hoş bir yakınsama var. Gaia Hipotezi. Yine yeryüzü tanrıçası. İngiltere'den iki bilim adamı, James Lovelock ve Sidney Epton "Gaia'yı Arayış" adında bir tebliğ yazmıştı. Yunan mitolojisinde Gaia, Kaos'tan doğan ilk yeryüzü tanrıçası; Gaia, Uranüs'ü ortaya çıkarıyor, Uranüs'le çiftleşiyor, Kronos'a, Titanlara, Kikloplara ve Devlere annelik ediyor ve ondan sonraki nesil de ilk tanrılar nesli oluyor.

Gaia Hipotezi, tüm biyosferin bizi üretmek de dâhil olmak üzere (bu onun biricik hatası olabilir) kendi 3 milyar yıllık evrimini stratejik olarak programlamış canlı bir organizma olduğu şeklinde. Bu çalışmanın en ilginç kanıtlarından biri okyanustaki mirko-organizmalar tarafından atmosfere oksijen salınmasının önce oksijenli bir ortam yarattıktan sonra belli oksijen moleküllerinin çözünmesiyle mor-ötesi ışınları yansıtan ozon tabakasını da oluşturarak hücrelerin karaya çıkmasına imkân sağlamasıdır. Hücreler karaya çıkarken daha fazla oksijen ve daha fazla ozon tabakası yaratılarak yaşamın yayılma olasılığı arttırılır. Böylece yeşil bitkiler karbondioksitten yararlanmakla kalmaz aynı zamanda atmosfer tarafından yere geri yansıyan ışıma akısıyla da ısınır. Atmosferin uzaya açılan penceresi gözle gö-

rünen ışığa karşı geçirgendir ancak morötesi çizgide ozon emilimi, karbondioksit ve su buharı tarafından kapatılır. Yeşil bitkilerin atmosferdeki bu büyük çaplı sinerjisi yaşam ve atmosferin milyonlarca yıllık evriminin sonucudur ve bu ikisi tam da bu nedenle birbirlerine yakından bağlıdır."[4] Atmosfer yaşamın kendi çıkarları adına yarattığı bir şeydir. Dolayısıyla dünya gezegeni uzayın derinliklerinden, içinden Venüs'ün çıkabileceği sedefli bir deniz kabuğu gibi görünür.

Yeryüzü poetikası. İletişim-enerjisi yoğunlaşmaları dili ortaya çıkarır, belli türde dil yoğunlaşmaları mitolojileri ortaya çıkarır, mitolojilerin yoğunlaşması ise bizi şarkılara götürür. "Aktarım," – Dr. H. T. Odum'dan alıntılıyorum, "enformasyon aktarımı her türlü karmaşık sistemin ayrılmaz bir parçasıdır. Yüksek kuvvetlendirme katsayısına sahip küçük enerji akımları kontrol ettikleri enerjilerle orantılı bir değere sahiptir. Enerji akımlarının en küçüğü olan enformasyon yolları, güç devrelerindeki anahtarları açtığında en yüksek değere sahip olurlar. Bu enformasyonun kalitesi, yani doğru formdaki ufak enerjiler, öyle yüksektir ki doğru kontrol devresinde olağanüstü amplifikasyonlara ulaşıp muazzam güç akımlarını kontrol edebilir."[5] Büyük evrende enerji akışının ana "teması", kendi yerçeklmlerlni fark eden kütlesel nesnelerin bir araya gelmesidir. Uzayda metrekare başına güneş ışınımı miktarı 1.395'tir. Yeryüzündeki enerji akışının 99.98%'i güneş enerjisidir. Bitki yapraklarındaki klorofil tarafından yakalanan güneş enerjisi bu enerjinin en küçük kısmıdır. İşte poetika: "Morowitz termodinamikte, tükenmez güneş kaynağından dipsiz uzay boşluğuna daimi enerji akışının, yeryüzü aracılığıyla, maddenin giderek daha düzenli halde organize olmasını sağlamasının matematiksel bir gereklilik olduğunu kanıtlamıştır. Ortaya çıkan denge durumu, bağlı atomların durmaksızın kümelenerek gittikçe daha karmaşık hale gelen moleküller oluşturmasını ve enerji depolanması ve bırakılmasına yönelik döngülerin anlden ortaya çıkışını içerir. Dengesiz bir istikrar halinde, varsayımsal olarak, güneş enerjisi öylece yeryüzüne akıp oradan ışımaz; termodinamik açıdan maddeyi simetrik olacak şekilde, olasılıktan öteye, entropiye karşı yeniden düzenlemesi, tabiri caizse daima değişen bir yeniden düzenlenme ve moleküler bezenme durumuna taşıması kaçınılmazdır. Bu süreci temsil eden sesler olsaydı Brandenburg konçertolarının düzenlemesine sahip olurlardı ama şahsen ben böceklerin ritminde, kuş ötüşlerinin uzun nabız atışı gibi koşmalarında, balinaların şarkılarında, göç eden milyonlarca ağustosböceğinin modüle titreşiminde de aynı olayların bir yansımasının bulunup bulunmadığını düşünüyorum."[6]

Bu, bildiğiniz gibi, bilinçaltı düzeyde bizim de akortlanmış olduğumuz şey – dilimiz için, şarkılarımız için. Bizi daima yeryüzüne geri döndürüyor: hepinizin çok iyi bildiği birinden alıntı yapacağım. "Don Juan karşımda çömeldi. Zemini kibarca yokladı. 'İki savaşçının da yeğlediği budur; bu yeryüzü, bu dünya. Bir savaşçı için daha büyük bir sevgi olamaz. Kişi ancak bu dünyayı tavizsiz bir tutkuyla severse üzüntüsünü üstünden atabilir. Bir savaşçının neşeli olmasının nedeni sevgisinin değişmez oluşu ve sevgilisi yeryüzünün onu kucaklayıp hediyelere boğmasıdır. En gizli saklı yerlerine dek yaşam dolu olan ve her duyguyu anlayan bu sevgili yaratık yatıştırdı beni, acılarımı dindirdi ve en nihayetinde ona olan sevgimi anladığımda bana özgürlüğü öğretti.'"[7] Şimdi, Kuzey Amerika – Kaplumbağa Adası – şiirimize geçmişin, diğer geleneklerin ve bu kadim-yeni Yeryüzü algısıyla baktığımızda bana daha yolun başındaymışız gibi geliyor. Çin'de manzara şiiri; yüzyıllar boyunca geliştikten sonra en nihayetinde mevsimleri, nehirleri, şelaleleri, dağları pekiştiren, bildiren, keşfeden bir şiir; her biri doğru mevsimde ve bu mevsimin insani uğraşlarla ilgili niteliklerini de göz önüne alarak bitkilere atıfta bulunan bir şiir, M.S. 3. yüzyıla dek ortaya çıkmamıştı.

Son on yıldır, burada bitkiler, dağlar, hayvanlar ve çocuklar adına söz alacak şarkılar söylemeye daha yeni yeni başlıyoruz. Günün ilk geyiğini gördüğünüzde o geyiği selamlayan bir şarkı söylüyorsunuz - ya da ilk kırmızı kanatlı karakuşunuzu gördüğünüzde - ki ben bu sabah bir tane gördüm. Buraya ait olduğunu bilen, "ilkel" sözcüğünden geçmişi değil ilksel olanı ve geleceği anlayan insanlar olarak bu topraklara yerleştikçe bu şiirleri yaratacağız. Bizler bölge bölge her yerde oraya has biçimde nasıl yaşadığımızı (bitki yaşamı!) gördükçe yaratılacak bu şiirler. Şiirler günümüzün otomobilleri ve televizyonları arasından geçip (yalnızca elektrik kesildiğinde görülebilen) Samanyolu'nun enginliğine sıçrayarak bilimsel kozmolojileri zenginleştirip insanlaştıracak. Bu evrende diğer insan – ve insan olmayan – kardeşlerimizle birlik içinde yaşayan arif kişiler olmamız bu ozanlıklar sayesinde olacak.

[1975 yılı Nisan ayında, Milwaukee'de,
Wisconsin Üniversitesi'nde düzenlenen
Etnpoetik konferansındaki bir konuşmadan.]

[1] Güney Amerika'daki pek çok yerli topluluğunun yayınlarına dair bilgi için şu adrese başvurabilirsiniz :P.O. Box 4073, Berkeley, CA. 94704

[2] A. L. Kroeber, "A Mohave Historical Epic," Antropoloji Arşivi, 11.2 (Berkeley: University of California Press, 1951), syf. 71.9

[3] Ruth Underhill, Singing for Power (Berkeley: University of California Press, 1968), syf. 7.4

[4] David M. Gates, "The Flow of Energy in the Biosphere," Energy and Power (N.Y.: Scientific American, 1971), syf. 45

[5] H. T. Odum, Environment, Power, and Society (N.Y.: John Wiley, 1971), syf. 172

[6] Lewis Thomas, The Lives of a Cell (N.Y.: Viking Press, 1974), syf. 27

[7] Carlos Castaneda, Erk Öyküleri, Söz Yayınları, İstanbul 2002 [Tales of Power (N.Y.: Simon & Schuster, 1974),] syf. 285

Richard Brautigan

Amerikalı yazar. On bir roman, on şiir kitabı ve bir öykü derlemesi yayımladı. Bunların yanı sıra eserleri beş ciltte toplandı, çeşitli kurgusal olmayan yazıları bir araya getirildi ve ses kayıtlarıyla bir albüm hazırlandı.

Bütün eserlerinde Brautigan'ın ayırt edici özellikleri mevcuttur; anomim birinci tekil şahısın bakış açısı, nevi şahsına münhasır otobiyografik anlatımın düzyazıyı kolay okunur kılması, anlatımda alışılmadık bölümlendirme biçimleri ama hepsi de hayal gücüyle, ayrıntılı gözlemlenmiş metaforlarla, acayip fikirlerle, mizahla ve hicivle güçlendirilmiş canlı imgelerle dolu. Romanı Amerika'da Alabalık Avı (1967)[6:45 Yayın], şiir kitabı The Pill Versus the Springhill Mine Disaster [6:45 Yayın listesinde](1968) ve öykülerinin toplandığı Revenge of the Lawn (1971) [6:45 Yayın listesinde] en bilinen eserleridir.

Richard Brautigan aynı zamanda, 1960'lı yılların sonlarında ve 70'lerin başlarında Beat Kuşağı ve San Francisco Karşıkültür Hareketi'nin içinde olan yazarlar arasında da gösterilir. Bugün Beat ve Karşıkültür edebiyatının yazarları, okuyucuları, sanatçıları ve müzisyenleri Brautigan'ın eserlerinden ilham almaktadırlar. Bu ilgi uluslararası boyuttadır; eserleri en az yirmi farklı dile çevrilmiştir. Bunun dışında büyük bir Brautigan külliyatı koleksiyoncular ve nadir kitap satıcılarının elinde bulunmaktadır.

1930'lar-1940'lar

Brautigan, Tacoma'da, 30 Ocak 1935'te doğdu, Amerika'nın Kuzeybatısı'nda büyüdü. Büyüdüğünde ailesi tam bir muammaydı; bazen hiç kimse olduğunu söylüyor, bazen de yaratıcı yollarla onları yazıyordu. Ailesinin tarihini açıklıkla keşfetmek imkânsızdı. Yine de Brautigan'ın babasıyla az da olsa bir ilişkisi olduğunu, birkaç üvey babası olduğunu ve çocukluğunu ve aile bağlarını terk edip gittiğini biliyoruz. İki kez evlendi ve bir kızı oldu.

1950'ler

1956 yılında San Francisco'ya yerleşti. Orada yaşamını bir yazar olarak kurmaya çalıştı, sokaklarda şiirlerini dağıttı ve sık sık "Babbermouth Şiir Okuma Geceleri"ne katılarak sanatçı ve şairlerle bir araya geldi. İlk kitabı The Return of the Rivers (1957) olan tek

şiirden oluşan bir kitaptı; onu iki şiir kitabı izledi: The Galilee Hitch-Hiker [Underground Poetix tarafından yayımlandı](1958) ve Lay the Marble Tea (1959).

1960'lar

Beatleri tanıyordu, onlar da onu biliyorlardı ama Brautigan her zaman onlardan biri olmadığı konusunda ısrarlıydı. Çağdaş edebiyat eleştirmenlerince Amerika'da Alabalık Avı kitabı, onu yeni yeni gün ışığına çıkmakta olan karşıkültür edebiyatının en iyi temsilcilerinden birine dönüştürdü. İlk romanı A Confederate General from Big Sur [6:45 Yayın listesinde](1964) ilk kez basıldığında başarıya ulaşamadı. Brautigan bu dönemde dört şiir kitabı ve bir roman daha yayınladı: The Octopus Frontier (1960), All Watched Over by Machines of Loving Grace (1967), The Pill Versus the Springhill Mine Disaster (1968), Please Plant This Book [fanzin olarak Türkiye'de Underground Poetix oluşumu tarafından Melis Oflas'ın çevirisiyle yayımlandı] (1969) ve Karpuz Şekerinde (1968) [6:45 Yayın].

1970'ler

Brautigan, Amerika'da Alabalık Avı'nın devamı niteliğinde şeyler yazmayacağına ama farklı edebi biçimlerle bu romanı takip eden deneysel romanlar yazacağına söz verdi: Kürtaj [6:45 Yayın](1971), Hawkline Canavarı [6:45 Yayın] (1974), Willard ve Onun Bowling Kupaları [6:45 Yayın] (1975), Sombrero: Bir Japon Romanı [6:45 Yayın] (1976) ve Babil'i Düşlemek [6:45 Yayın] 1977). Bu dönemde yayınladığı şiir kitapları şunlardır: Rommel Drives On Deep into Egypt (1970), Loading Mercury with a Pitchfork (1976) ve June 30th, June 30th (1978). Öykülerini topladığı Revenge of the Lawn (1971) da bu dönemde yayınlanmıştır.

1980'ler

Edebiyat eleştirmenlerinin genel kanısına göre Brautigan'ın edebiyattaki başarısı 1980'lerde giderek azaldı. Bu dönemde iki roman yayınladı: Tokyo-Montana Ekspres [6:45 Yayın] (1980) ve Yani Rüzgâr Her Şeyi Alıp Götürmeyecek [6:45 Yayın] (1982). Japonya'daki popülerliği artmıştı, o da uzun bir dönem Japonya'da kaldı.

1984 yılında, Bolinas'ta öldüğü sırada Brautigan, büyük ölçüde göz ardı edilmiş ya da daha da kötüsü eleştirmenler ve uzmanlar tarafından etkisizleştirilmiş, Amerikan edebiyatına yaptığı katkılar hiçe sayılmış bir yazardı.

RİCHARD BRAUTİGAN İLK DÖNEM ŞİİRLERİ'NDEN SEÇMELER[25]

Ben Richard Brautigan. 21 yaşımdayım.

Tanınmayan bir şairim. Bu, hiç arkadaşım olmadığı anlamına gelmez. Bu daha çok, arkadaşlarımın benim şair olmamı bilmesi anlamında, çünkü onlara ben söyledim.

Aklımın bir taksi olduğunu farz edelim ve aniden ("hangi cehennemden çıktıysa!") taksiye biniyorsun.

25 Çeviriler: Melis Oflas. The Edna Webster Collection Of Undiscovered Writings'den alınmıştır.

X

Para
kederli
boktur

Bir Seks Sapığının Şarkısı

Her zaman
Gökkuşağının
Peşindeyimdir

BİR KADININ GÖZLERİ

Gözlerinin safi mavi okyanusu
usulca yükselişler ve düşüşler,
yükselişler ve düşüşler usulca,
ve tortular
hoş şeyler
ruhumun
kumsallarında.
(Soru:
Bu
şiir
güzelliğinin
birkaç dolar etmesiyle
bizi içine alır mı?)

ESKİ ÂŞIKLARIN KARŞILAŞMASI

Gözleri
tükürür
gözlerine.

Ölü bir kuştan
daha da soğuk
bir sesle
söyler kadın
(ya da
iki ölü kuş
mu?)

"Merhaba"

KÂBUS

Bana bir
kâbus geldi.

Kâbus
bir bikini
mayo
giyiyordu.

Anla bu
seksi korkuyu!

EBEDİ KADIN

Bir kıza ruhumu
verdim.

Ona baktı.

Gülümsedi hafifçe.

Ve mazgalın içine
Girdi.

Sormadan.

Tanrım! Mükemmellik onun.

YAĞMUR YAĞIYOR

Yağmur
başladı birden
bire,
evlerinden
ve sokaklarından
ve insanlarından
inşa edilen
hayali kentinin üstünde.

Yağmur
başladı birden
bire,
çabucak,
ince ince,
hayali kentinde.

...ve
bir küçük oğlan çocuğu
dışarı bakıyordu
pencereden,
seslendi,
"Anne yağmur yağıyor"
diye.
Ama
çocuğun annesi
yağmurdan dolayı
duyamadı onu.

Deliler Evinden Bir Aşk Mektubu

A

Calvin
3 yaşında
idi.

1

Mezarlık sakin bir yerdi.

.

Daha önce bulunduğum başka yerlerden çok daha sakindi.

.

Kilise de.

.

Uzun, upuzun ağaçlar vardı mezarlığın çevresinde.

.

Bir rüzgâr ağaçlara doğru eser ve onları sevimli seslerle konuş-tururdu.

.

Çimenlik oldukça yeşildi.

.

Mezarlığın çevresinde tuhaf bir his vardı.

.

Ölü insanların yaşaması için harika bir yerdi.

2

Yağmur pencerenin diğer tarafına yağmamıştı henüz.
.
Yüzümü pencereye dayadım
.
Pencere soğuktu.
.
Yola yukarı çıkan bir arabanın ışıklarını gördüm.
.
Onun Ray Amca olduğunu düşündüm.
.
Ama değildi.

3

Ormanların içinden geçerek pikniğe gittik.
.
Çok eğlenceliydi.
.
Bir çiçek buldum.
.
Mavi olanlarından.

4

Bir keresinde bir bisküviye uzanmıştım
.
Babam deliydi.
.
Çatalıyla elime vurdu.
.
Bu beni ağlattı.

5

Kumsala indim ve parlak kuma oturdum.

.

Tüm dünyanın kocaman denizi karanlık kumu ortaya çıkarıyor ve benden beş mil uzaklıkta duruyordu.

.

Ardından deniz gene yaptı.

.

Deniz tekrar ve tekrar tekrar bunu yapmaya devam ediyordu.

.

Deniz beni mutlu ediyordu.

6

Adı Tom olan sarı bir kedim vardı.
.
Oldukça mırlardı ve çok sevimli bir kediydi.
.
Onu çok sevdim.
.
Bir gün gitti.
.
Bir daha hiç eve dönmedi.

7

Rüzgâr esmeye ve ev gıcırdamaya başladı.
.
Gıcırtı ve gıcırtı.
.
Tedirgindim
.
Evin uyanacağını düşündüm.

8

Bir örümcek yakalamıştım.
.
Ellerimin içinde kıvrandı.
.
"Sana zarar vermiycem" dedim.
.
Ama örümcek kıvranmayı sürdürdü.
.
Büyük ve siyah bir örümcekti.
.
Annem geldi ve "BIRAK o örümceği" diye çığlık attı.
.
"Ona zarar vermedim ki" dedim.

9

"Çok güzelsin" dedi annem.

.

"Küçük bir masal bebeğisin."

.

Kollarıyla beni tutup öpmeye başladı.

.

Alnındaki şişliklerden birine dokundum.

.

Annemin gözlerini ve sesini sevdiğim gibi seviyordum da onları.

.

Annemin tereyağlı yerfıstığından daha güzel tat alan bir ağzı vardı.

10

Bazen günışığı pencereye gelirdi.
.
Etrafta hareket eden tozların içinde parça parça olmuş günışığı.
.
Onların toz olduklarını bilmiyordum.
.
Onların bebek böcekler olduklarını düşünürdüm.
.
İçlerinden birini yakalamak için uğraşırdım.
.
Ama asla yapamadım.

Z

Calvin
20 yaşında
idi.

KEDİLER

Kedileri seviyorum.
Kedileri neden seviyorum?
Gerçekten bilmiyorum,
ama şafağın sökmesini,
ve gündoğumunu
ve yağmurun düşmesini
sevmemle aynı nedenden
olduğunu düşünüyorum.

Yalnız Bir Islaklık

Bugün
sonbahar yağmuru
sevimli bir
ıslaklıktı.
Düşüyor.
Düşüyor.
Düşüyor.
Ve üzgün
ruhumun evini
boyuyor.
Bugün
sonbahar yağmuru
ihtiyarların
daha da ihtiyarlamasını
sağladı.

KUĞULARIN ZAMANI

Güzel beyaz kuğuların
karanlık suda
yüzdüğü
göllü
parkta
bir çocuk olmayı hatırlıyorum.

Kıyı boyunca
beynimin içindeki kelebekler gibi
her yana uçuşan
çocukluk masallarını
hatırlıyorum oturduğum yerden.

Karanlık suda
yüzen
güzel beyaz bir kuğu
olmayı arzulayışı hatırlıyorum.

GÜNLER

Kaplanların zamanında yaşadım.
Keskin dişlerinden
damlayan
taze kanı gördüm.

Çiçeklerin zamanında yaşadım.
Barışlarından
damlayan
gülümseyişleri gördüm.

AMERİKALI BİR GENÇ KIZIN PORTRESİ

Sadece
bir moteldeki
tek gecelik bir ilişki
için iyiydi.

Ve bulutlar
çıkmak istediğin
beyaz düşler
olabilirdi.

Ve
onların üstünde yüzebilirdin.

BİR KOLA

Kola içerken
hatırlıyorum seni.

daha önce
hiç görmemiştim
kola içen birisinin
güzel bir şiir olabileceğini.

ELLERİNİN ŞİİRSELLİĞİ

ellerinin
yatıştırıcı şiirselliğini
yüzümde gezinirken
hissetmek istiyorum.

GÖZLER

Senin
gözlerin
alabalık –eti

Fotoğraf 4

hiçbir yere
iki tren bileti.
Ve
hiçbir yerde.

Fotoğraf 6

Boka
konan
bir kelebek.

Âşıkların Çocuğu

Ben
bir
sarhoş gökkuşağı
idim.

O
bir
korkutucu ay
idi.

Bizim
bir çocuğumuz
var idi.

Buza kesmiş
bir bahar gecesi
olmak için büyüdü.

EDWARD AMCAM ÖLDÜ.

Öldüğünde yirmi altı yaşındaydı.
Ailemizin gurur kaynağıydı.
Yıl 1942'ydi.

Amerika Birleşik Devletleri halkı ile savaşta olan Japonlar tarafından dolaylı yoldan öldürüldü.

7 Aralık 1941'de, Japonlar adaya saldırdığında, Midway Adası'nda mühendis olarak çalışıyordu. Savaş uçakları yalama hücumuna ve bombalamaya başladı. Edward Amcam adanın savunmasına yardım etmek için bir makineli tüfek kaptı. Tüfeği yerleştirmek için iyi bir yer gördü ve oraya doğru yöneldi. Oraya asla ulaşamayacaktı.

Yakınlardaki bir Japon bomba imalathanesinde patlama olmuştu ve şarapnel, bir gölge gibi kafasına girdi. Edward Amcam her şeyi unuttu; makineli tüfeği kurmak için yöneldiği yer çok uzaklarda ve karanlıktaydı ve artık onunla hiç bir alakası kalmamıştı.

Midway'den bir gemi ile tahliye edildi ve aylarca komada bilinçsiz olarak kalacağı Hawaii'ye götürüldü. Kafasındaki şarapnel çıkarıldı, bandajlarla haftalarca uyuşmuş yattı, ta ki en sonunda gözlerini açana ve bu dünyaya geri dönene kadar; ama uzun süreliğine değil.

7 Aralık'taki yaraları, 1942 baharında kısmen iyileşti ve aynı yılın sonlarına doğru, Sitka, Alaska'daki "gizli" bir hava üssünde çalışırken öldü.

Hawaii'deki iyileşme dönemini Rudyard Kipling, Robert W. Service ve Ömer Hayyam tadında şiirler yazarak geçirdi.

Şiirler üç halkalı spiral defterlerdeydi.

Savaştan hemen sonraki yıllarda onları okuduğumu hatırlıyorum. Garip bir duyguydu. Savaş bitmişti. Biz kazanmıştık. Edward Amcam ölmüştü ve ben onun şiirini okuyordum.

Honolulu'daki hastaneden çıktıktan sonra San Franisco'ya gitti ve bir dulla iki haftalık bir ilişkisi oldu. Bu o zamanlar için önemli bir şeydi. Aralarındaki bağ, aldıkları bariz fiziksel zevkten de öte birbirlerine alıntıladıkları Ömer Hayyam şiirine olan derin muhabbetlerine dayanacaktı; tabii fantastik sevişmelerinden sonra.

Bence amcam bunu hak etmişti; ne de olsa yaşayacak birkaç ayı daha kalmıştı. Sonbaharda ölmüş olacaktı. Ben de yedi yaşında bir çocuk olarak tabutunun başında dikilip, grotesk bir makyajla örtülü yüzüne bakıp ölü ağzındaki ruju öpmeye zorlanacaktım. Reddettim ve cenaze odasındaki koridorda bağırarak tabutundan ve ölümünden uzaklara kaçtım. Ailemizin gururu ve geleceği, allıklanmış ve rujlanmış bu ceset şeyine dönüşmüştü.

Dışarıda yağmur yağıyordu.
Geceydi.
Japonlar dolaylı olarak ölümüne sebep olmuştu.
Üstüne bomba bırakmışlardı.

San Francisco'da dulla olan ilişkisinden sonra, Sitka, Alaska'da hava üssünde çalışmaya gitti.

Böylece öldü.

Hava üssünde çalışırken kafasında hâlâ bandajlar vardı. Bombanın etkilerinden hâlâ kurtulmamıştı ama ülkesine yardım etmek istiyordu, o yüzden oraya gitmişti.

Bir gün inşaat halinde bir binanın üçüncü katına vinçle çıkarılan bazı keresteler yığılmıştı.

Kerestelerin üzerine bastı ve onlarla beraber hareket etmeye başladı. Sanırım binanın içindeki birini görmek veya bir şeye bakmak istemişti. Platform yerin 16 ayaküstüne indiğinde düştü ve boynunu kırdı.

Binlerce insan 16 ayaklık yükseklikten düşer ve ayağa kalkıp yoluna devam eder; sarsılırlar belki ama incinmezler. Bazıları kolunu veya bacağını kırar. Ama Edward Amcam boynunu kırdı ve Tacoma, Washington'da yağmurlu bir gecede, rujlu ölü ağzını öperek ona olan sevgimi göstermem bekleniyordu; tabutunun başucunda dikilen bana doğru yollandı. Bense reddettim ve cenaze odasındaki koridordan bağırarak kaçtım.

Platformdan düşerek ölmesine sebebiyet veren şeyin Japon bombardımanında kafatasına giren şarapnelden kaynaklı baş dönmesi olduğuna inanıldı.

Başı dönüvermişti ve düştü ve boynunu kırdı. Bir keresinde, Edward Amcamın öldüğü yaştayken onun ölümüyle ilgili bir şiir yazmıştım. Adı "1942"ydi ve şöyle bir şeydi:

Piyano ağacı çal
Amcamın karanlık konser
Salonlarında,
Yirmi altı yaşında, ölü
Evine dönüyor,
Sitka'dan bir gemi ile
Tabutu çıkıyor yola,
Bir şarap şişesinin
Üstünde gezinen
Beethoven'ın parmakları gibi.

Piyano ağacı, çal
Amcamın karanlık konser
Salonlarında,
Çocukluğumun efsanesi, ölü,
Onu Tacoma'ya

Geri gönderdiler.
Tabutu gecede
Kuşlar gibi yolculuk ediyor;
Suyun altında uçan
Asla gökyüzüne dokunmayan kuşlar gibi.

Piyano ağacı, çal
Amcamın karanlık konser
Salonlarında,
Kalbini bir sevgili,
Ölümünü bir yatak için al
Ve gönder onu eve doğru
Sitka'dan bir gemi ile
Doğduğum yere gömmeye.

Japonlar öldürdü onu dolaylı yoldan.
Üstüne bir bomba attılar.
Asla tam iyileşemedi.
Otuz dört yıldır ölü şimdi.
Ailemizin gururuydu o.
Bizim geleceğimizdi.

Şu ana kadar yazdığım her şey aile tarihimizin bir efsanesiydi. Olaylar ve tarihler azıcık yanlış olabilir, ne de olsa uzun zaman önceydi; olaylar ve tarihler değişir. İnsan hafızasının aksaklıkları tarafından bozulur veya süslenir; bu insani bir hususiyet ama bir tek şey tamamen doğru:

Edward Amcam yirmili yaşlarının ortasında öldü ve Japonların üzerine attığı bombanın dolaylı etkisi yüzünden öldü ve bu dünyadaki hiçbir güç veya yakarış onu bize asla geri getirmeyecek.

O öldü.
Sonsuza dek gitti.

Bu, Japonlara olan derin düşkünlüğümü dışa vuran duygularımı anlatan bir şiir kitabını tanıtmak için garip bir yol ama Japonya'ya yolumu düşürdüğü ve bu kitabı yazmama neden olduğu için yapıl-

malıydı.

1976'nın baharının sonlarına doğru beni Japonya'ya getiren şeyleri ve bu şiirleri anlatmaya devam edeceğim.

Tüm savaş boyunca Japonlardan nefret ettim.

Onları yok edilmesi gereken acımasız, insanlık dışı yaratıklar olarak düşündüm. Böylece özgürlük galip gelecek ve adalet herkes için yerini bulacaktı. Gazetedeki karikatürlerde dişlek maymunlar olarak tarif ediliyorlardı. Propaganda çocukların hayal gücünü cesaretlendiriyordu.

Savaş oyunları oynarken binlerce Japon öldürdüm. "The Ghost Children of Tacoma" (Tacoma'nın Hayalet Çocukları) adlı kısa bir öykü yazdım. Bu altı, yedi, sekiz, dokuz ve on yaşlarımdayken Japonları öldürmeye kendimi vakfedişimi gösteriyordu. Onları ustalıkla öldürdüm. Onları öldürmek eğlenceliydi.

İkinci Dünya Savaşı sırasında, tek başıma 352.892 düşman askerini, bir tanesini bile yaralamadan öldürdüm. Çocuklar savaşta hastaneye yetişkinlerden çok daha az ihtiyaç duyuyor. Çocuklar duruma daha çok ölümün tarafından bakıyorlar.

Savaşın nihayete erdiği zamanı hatırlıyorum. Sinemada bir Dennis Morgan filmi izliyordum. Herhalde yabancı bir birliğin çölde geçen macerasını anlatan müzikal bir filmdi, yanlış hatırlamıyorsam. Sonra aniden ekranda sarı bir parça kâğıt belirdi ve üstünde Japonların Amerika'ya teslim olduğu ve İkinci Dünya Savaşı'nın bittiği yazıyordu.

Sinema'daki herkes bağırmaya ve gülmeye başladı; kendilerinden geçmişlerdi. Araba kornalarının çalındığı sokaklara koştuk. Sıcak bir yaz öğleden sonrasıydı. Her şey bir curcuna haline gelmişti. Birbirine tamamen yabancı kişiler sarılıp öpüşüyordu. Her arabanın kornası çalmaktaydı. Sokaklar insanlarla dolup taşmıştı. Bütün trafik durmuştu. Birbirine sarılan ve gülüşen insanlar, kendinden geçmiş

insanlarla dolu korna çalan arabaların üzerine karıncalar gibi yığılmıştı.

Başka ne yapabilirdik?

Uzun yıllar süren savaş sona ermişti.

Bitmişti. Sona ermişti.

Bu insanlık dışı Japonları yenmiş ve yok etmiştik. Bu şehirden çok cangıla ait yaratıklara karşı adalet ve insan hakları bir zafer kazanmıştı.

Ben on yaşındaydım.

Hissettiğim buydu.

Edward Amcamın intikamı alınmıştı.

Ölümü Japonların yok edilişi ile arındırılmıştı.

Hiroşima ve Nagasaki onuri fedakârlığının doğum pastası üzerinde gururla yanan mumlardı.

Sonra yıllar geçti.

Büyüdüm.

Artık on yaşında değildim.

Birden on beş olmuştum ve savaş, hafızamın derinliklerinde kalmış, Japonlara karşı olan nefretim de onunla birlikte yok olup gitmişti. Duygularım dönüşmeye başladı.

Japonlar derslerini almışlardı; onlara ikinci bir şans tanıyan biz Hristiyanlar tarafından affedilmiş ve buna görkemli bir şekilde yanıt vermişlerdi.

Biz onların babasıydık ve onlar da kötü davrandıkları için ağır bir biçimde cezalandırdığımız küçük çocuklarımızdı ama şimdi iyi olmuşlardı ve biz de onları iyi birer Hristiyan olduğumuz için bağışlıyorduk.

Ne de olsa başlangıçta insanlık dışıydılar ve şimdi biz onlara insan olmayı öğretiyorduk ve onlar da çabuk öğreniyordu.

Yıllar geçti.

On yediydim ve sonra on sekiz; on yedinci yüzyıldan Japon haikularını okumaya başladım. Basho ve Issa okudum. En sonunda çiğ benzeri bir demire bürünen duygu, ayrıntı ve imgeye odaklı dillerini sevdim.

Anladım ki Japonlar, bizimle 7 Aralık'ta karşılaşmadan yüzyıllar önce uygarlaşmış, duygulu ve müşfik ve insanlık dışı olmayan yaratıklardı.

Savaş benim için belirginleşti.
Ne olduğunu anlamaya başladım.

Savaş var olduğu sürece mantık ve aklın hükmünü kaybettiği, mantıksız olanın ve çılgınlığın saltanatının başladığı o mekanizmayı anlamaya başladım.

Japon resim ve parşömenlerine baktım.
Çok etkilenmiştim.

Kuşları boyayışlarını sevdim çünkü kuşları sevdim ve ben artık amcamın intikamının alınmasını isteyen, Japonlardan nefret eden İkinci Dünya Savaşı çocuğu değildim.

San Francisco'ya taşındım ve Zen Budizmi'nden derinden etkilenmiş ve Zen Budizmi çalışan insanlarla takılmaya başladım. Yavaş yavaş, arkadaşlarımın yaşam biçimlerini izledikçe, osmozdan Budizmi çıkarmaya başladım.

Ben diyalektik ilahiyatçı bir düşünür değilim. Çok az felsefe okudum.

Arkadaşlarımın hayatlarını ve evlerini tertiplemelerini ve kendilerini düzene sokma şekillerini izledim. Beyaz adamın Amerika'ya ayak basmasından önce bir yerli çocuğun öğrenme şekli nasılsa, Budizmi öyle öğrendim: İzleyerek öğreniyorlardı.

Budizmi izleyerek öğrendim.

Japon yemeği ve müziğini sevmeyi öğrendim. Beş yüzün üzerinde Japon filmi izledim. Altyazıları hızlı okumayı öyle bir öğrendim ki, sanki filmdeki oyuncular İngilizce konuşuyorlar gibi geliyordu bana.

Japon arkadaşlarım oldu.
Artık savaş zamanı çocukluğumun nefret dolu çocuğu değildim.

Edward Amcam ölmüştü, ailemizin gururu ve geleceği hayatının doruğunda öldürülmüştü. Onsuz ne yapacaktık?

Bir milyonun üzerinde, ailelerinin gururu ve geleceği olan Japon da ölmüştü. Üstelik yüz binlerce masum kadın ve çocuk Japonya'ya yapılan yakıcı hücumlarda ve Hiroşima ve Nagasaki atom bombardımanlarında ölmüştü.

Japonya onlarsız ne yapacaktı?
Hiçbirinin olmamış olmasını diledim.
Japon romanları okudum, Tanizaki vs.

Sonra anladım ki bir gün Japonya'ya gitmeliydim. Hayatımın Japonya'daki kısmı önümdeydi. Kitaplarım Japonca'ya çevrildi ve geri dönüşler çok zekiceydi. İlham vericiydi ve bir ağaçkurdunun yavaşça ormana girişi gibi, yalnızlığımla yönlenen yazma biçimime devam etmem konusunda bana oldukça cesaret verdi.

Seyahat etmekten nefret ederim.
Japonya çok uzakta.

Ama yine de bir gün oraya gitmek zorunda olduğumu biliyordum. Japonya ruhumun daha önce asla bulunmadığı bir yere beni mıknatıs gibi çekiyordu.

Bir gün bir uçağa bindim ve Pasifik Okyanusu'nu geçtim. Bu şiirler uçaktan inip Japon topraklarına ayak bastıktan sonra yazılanlardır; tarihli ve bir çeşit günlük biçiminde.

Daha önce yazdığım şiirlerden farklılar. Ya da ben öyle olduklarını düşünüyorum ama bunu bilecek dünyadaki son insanım herhalde.

Nitelikleri değişken ama yine de hepsini bastım çünkü Japonya'daki duygu ve düşüncelerimi yansıtan birer günlüktüler ve yaşamın kalitesi de genellikle değişkendir.

Edward Amcama adandılar.

Hayatları, 7 Aralık 1941 ve savaşın bittiği 14 Ağustos 1945 arasında ellerinden alınmış tüm Japon Edward Amcalara adandılar.

Bu otuz bir sene önceydi.
Neredeyse bir yüzyılın üçte biri geçti.
Savaş bitti.
Hepsi huzur içinde yatsın ve gelişimizi beklesinler.

Pine Creek, Montana
6 Ağustos 1976

Giriş Bölümündeki referanslar:

"Robert W. Service": İngiliz kökenli Kanadalı şair. (1874-1958). Yukon hakkındaki şiirleri ile bilinir.

"Ömer Hayyam": (Ölümü 1123) İranlı şair. En çok Rubaileri ile bilinir. Edward Fitzgerald'ın İngilizce çevirisi ile popüler hale gelmiştir. (1859)

"Dennis Morgan": Amerikalı aktör (1908-1994). Bahsi geçen film büyük olasılıkla The Desert Song (1943)

"Basho ve Issa": Matsuo Basho (1644-1694) ve Kobayashi Issa (1763-1827), Japon haiku şairleri.

"Tanizaki": Tanizaki Junichiro (1886-1965), Japon romancı.

GREGORY CORSO

Gregory Corso, Allen Ginsberg, Peter Orlovsky, Paul Carrol, January 1959.

Allen Ginsberg Türkiye'ye Erkmen'e yazdığı bir mektupta "Kerouac ve Burroughs'un ülkenizde bir şekilde anılması çok güzel, peki ya G. Corso biliniyor mu?" diye soruyordu... Corso, çekirdek kadro diyebileceğimiz buraya dek sıraladığımız isimlerin oluşturduğu listede en başından beri yukarılarda duran bir şair.

26 Mart 1930'da New York'ta doğdu. Los Angeles Times'taki işinin yanı sıra vasıfsız işlerde de çalıştı. Ayrıca Norveç gemilerinde denizcilik yaptı. Andy Warhol'un Couch adlı filmi dâhil olmak üzere çeşitli oyunculuk denemelerinde de bulundu.

1950'ler ve 60'larda yazar olarak tanınan Corso, beat hareketinin önemli üyelerinden biri oldu. Sosyal ve politik değişimler için aktif mücadelelerde bulundu. Allen Ginsberg ondan "gençliğin uyandırıcısı" olarak söz ederdi.

Doruk noktasına 1960'larda ulaşmasına rağmen Corso'nun etkileri bugün hâlâ bir şekilde sürmektedir, American Book Review'dan Dennis Barone, "Şüphe, belirsizlik, Amerikan tarzı ve ölüme rağmen Corso devam edecek ve bu çok iyi" diyordu.

Corso, gençliğinde hırsızlıktan üç yıl hapse mahkûm edildi. Hapiste olduğu süre zarfı, genelde "içerde" olan çok insanın yaptığı gibi onun da birçok klasik yazarı incelemesine sebep oldu –hapishane bu iş için biçilmiş kaftan gibi durmaktaydı-. Bu deneyim, biraz daha farklı koşullarda kolayca yoldan çıkabilecek olan Corso için bir ilham kaynağı oldu.

Contemporary Authors (Çağdaş Yazarlar)'a verdiği bir röportajda hapis deneyiminden şöyle bahsediyor: "Bazen cehennem iyi bir yerdir. Eğer kendi varlığıyla, zıddının da var olması gerektiğini kanıtlıyorsa".

Corso'nun kelime dağarcığı "eklektik" olarak tanımlanmıştır. Hem klasikler üzerine derin bir bilgiye, hem de sokakların bilgisine ve duygularına sahip bir şair... Bir eleştirmen Corso için "afacan bir Shelley" demiştir. Six Gallery'de düzenlenen meşhur dinletiye katıla-mamış olmasına rağmen Corso, Frisco beat dünyasında çabuk yer edindi. Frisco'ya 56'da taşındı ve kısa sürede başlıca beat yazarları arasına girdi.

AMERİKA SİYASET TARİH, Doğaçlama halinde
Bu siyasi hava o denli ağır ki yavaş akan bir gecenin çanları
ve motorlarıyla, ve dinlenebilecek bir yer yok
yağmurda yürümekten başka- nasıl da çınlatıyor yağmur Washington caddelerini!
Şemsiyeli kongre üyeleri; sokakları ezen büyük siyah araba tekerlekleri
Lobicilerin omuzları görünüyor şemsiyelerin altında, kapı eşiklerinde
Ve yağmur yağıyor, izin vermeyecek gitmeye
Ve bu esnada kafadan sakat fütürist, Spengler'ın kehanetini düşünüp,
iç geçiriyor, ırkların rengi karışmadan son bulacak mı dünya diye
Tüm renkler tek bir renge dönsün ya da yansın dünya
Bir ihtimal var hepimizin portakal rengi olmasına!
Ben portakal rengi olmak istemiyorum!
Tanrı'nın rengiyle ilgili şikayet edecek bir şey yok;
Ve bir güzellik var sarıda, Çin rengi robuyla yaşlı Lama;
Siyahın güçlü ve canlı bir güzelliği var,
Thelonious Monk, Normandiya kömürü karası robuyla
Ve eğer Batı Medeniyeti son bulursa
(ki ben şüphe ediyorum bundan, ne de olsa kahin gerçekleştirmedi kehanetini daha)
Elbette ki o zaman Doğulu çocuklar
Pencerenin kenarına oturup, merak edecek;
Batı'nın süslü şölenlerini, eski heykellerini ve işlemeli kapılarını
Fütüristlerin gazına gelip göz yaşı döküyorum bende yağmurlu gecede
Batı Medeniyetinin gece yarısı vaktinde;
Dante'nin Cehenneme attığı adım asla unutulmayacak Cehennem tarafından;
Tanrıların Homer'i evlat edinmesi asla unutulmayacak Tanrılar tarafından;
Fransa'nın kitapları Tanrı'nın kitaplığında;
Asla iç savaş çıkmayacak Tanrıların mekanında;
Ve şüphem yok Doğu'nun ihtişamından
Yine de yağmur yağıyor ve motorlar gidiyor
Ve devam ediyor yağmaya ben Başkentten on blok ötede

Joe McCarthy'nin kaskatı yatığı yerde uyurken
Asla anlamadım Sam Amcayı
Kırmızı ve beyaz çizgili pantolonunu, o komik bıyıklarını ve yıldızlı şapkasını:
Ne denli gerçek dışı bir Yankee Züppesi, ahmak!
Amerikan tarihi, George Washington hâlâ etrafınızdaymış gibi hissettirir size kendinizi
Öyle ki Washington'ı düşündüğümde, Ölüm gelmez aklıma-
Beni yöneten tüm Başkanlar arasında
Hoover en gerçek dışı olanı
Ve FDR Başkana en çok benzeyeni
Ve Truman Yahudi'ye en çok benzeyeni
Ve Eisenhower, Zamanın Uzaya yanlışlıkla fırlaması
Hoover bir başka Amerika, Bay 1930
Ve şu anda ne düşünüyor olmalı?
FDR gençliğimdi benim, ve karısının hâlâ ortalıkta gezindiğini görmek pek tuhaf
Truman Başbakansal zamanda hâlâ mevcut
Eisenhower'ın Atina'nın üzerinde helikopterle gezindiğini gördüm
Ve Akropolis'e ancak Zeus'un bakabileceği gibi bakıyordu.
Ben politik biri değilim.
Ben milliyetçi değilim.
Ben ulusalcı değilim!
Amerika'nın güzelliğiyle böbürleniyorum Avrupa'daki tüm insanların yanında
Bende Amerika'ya dair vizyonlarını görmüyorlar.
Ne zaman bir Amerikan elçiliğinin önünden geçsem ne hissedeceğimi bilmiyorum!
Bazen hızla koşup, bağırmak istiyorum: "Ben Amerikalıyım!" diye.
Ama onun yerine gidiyorum birkaç adım ötedeki Amerikan barına
Sarhoş oluyorum ve ağlıyorum: "Ben Amerikalı değilim!" diye
Benim sevdiğim siyasetçiler gençlik fantezisinden başka bir şey değil:
Bozuk paraların ve tütün paketlerinin üzerindeki Washington'ın sevimli profilleri
Hamilton'ın yakışıklılığı ve karda ölümü
Ben Franklin'in gözlükleri ayakkabı bağcıkları uçurtmaları ve anahtarları
Lincoln'ün tatlı melankolisi.
İsa'yı gördüğüm gibi görüyorum onları; romantik ve gerçek dışı.
Bir Amerikalı tüm insanlar arasında eşsizdir.

Bir çocukadam gibi görünür ve öyle davranır.
Üniformanın içinde asla zalim görünmez.
Taşralı bir beyazdır, cüsseli, zengin, neşeli
Beyaz saçlı ağırbaşlı Harvard'lı, naziktir ve alaycı.
Düzenin adamı aile adamı ve eşek şakalarının adamı.
O ay suratlı kurnaz iyi niyetli ve haklı olarak pinti.
O Madison Bulvarı, yakışıklı ve batıl inançlı.
O tuhaf, mutlu, ışıktan da hızlı, utanmaz ve kahramanvari.
Gençliğin muhteşem çukuru!
Gençler politikayla ilgilenmiyor gibi artık.
Siyaset romansını kaybetti!
Ve geriye kalan tek şey Pentagon'un granit binaları
Adalet ve—bakanlığı
Siyasetçiler gençleri tanımıyor
Onlar yaşlılara güveniyor
Ve yaşlılar da onlara
Ve böylece gençlik bağımsızlığını cenneti düşünerek geçirme fırsatı buluyor
Onlara ne bağımsızlık vermeye gerek var ne de özgürlük
Stevenson 1956'da San Francisco'ya geldiğinde
Kentin İtalyan olduklarını sandığı kısmına göre ayarladı seçim kampanyasını
İtalya'dan, Joe DiMaggio'dan ve spagettiden bahsetti
Oysa o gün orda toplananlar
genç beatniklerdi! Ve arabası uzaklaşırken
Ginsberg ve ben koşup arkasından, bağırdık:
"Ne zaman çıkaracaksın şairleri çatı katlarından?"
Gençliğin büyük çukuru!
Çılgın güzel yaşlıgenç Amerika'nın adayı yok
Tüm ülkelerin en delisi en vahşisi en büyüğü
Ve bir aday bile yok
Nixon geliyor pek dünyevi, yetiştirmiş kendi kendini
Amerika'nın karşıtı o alabilir mi? Aracı park edecek sapak?
Rüzgara karşı duran gemi direği? Denizin sığınağı? Yaşamın ölümü?
Son başbakan?

BOMB

Gregory Corso

City Lights Books
San Francisco

BOMBA

Tarihi yerinden oynatan zamanın Freni Sen Bomba

Evrenin oyuncağı gökyüzüne ulaşanların en ulusu nefret edemem senden

Nefret ediyor muyum şimşekten kıçın kemiğinden

İsa'dan bir milyon sene öncesinden kalmış yamru yumru dipçikten, gürzden toptan baltadan

Da Vinci mancınığından Cochise Kızılderili baltasından Kidd'in filintasından Rathbone'un hançerinden

Ve ah Verlaine Pushkin Dillinger Bogart'ın hüzünlü çaresiz silahlarından

Ve Aziz Michael'ın kızgın bir kılıcı Aziz George'un bir mızrağı ve Davut'un bir sapanı yok muydu

Bomba seni yapan adam kadar zalimsin ve daha acımasız değilsin kanserden

Tüm insanlık nefret ediyor senden, öyle ki araba kazasıyla, yıldırım çarpmasıyla

boğularak, çatıdan düşerek, elektrikli sandalyede, kalp krizinden yaşlılıktan ölmeyi tercih ederler

Her hangi bir şey yüzünden ölebilirler de Ölümün kendi başına çalışan parmağı bomba, senin tarafından öldürülmek istemezler

Ölümün zaten çok uzun zamandır hüznü koşulsuzca dağıttığını umursamaz kimse, Bomba ile gelen ölümün abartıldığını söylüyorum size, Ölümün jübilesi

Ölümün en kıymetli mücevheri, yere çakılıp ölen pilotun ölümü dağa tırmanırken kobranın öldürdüğü tırmanışçıdan ya da bayat domuz eti yediği için ölen birininkinden farklıdır elbette

Bazıları bataklığın kıyısında ölür, bazıları denizin bazıları da dağınık saçlı adamın yanında

Arc Scarey cadılarının, Boris Karloffunki gibi ölümler de vardır

Hiçbir şey hissetmeden ölmek de vardır, doğumda ölmek gibi

İdam cezası gibi terk edilmiş ölümler vardır ve senatörlerinki gibi

devlet ölümleri vardır

Ya da Vogue kapaklarına çıkan Harpo Marx kızlarınınki gibi akla gelmeyecek ölümler vardır

Bombaölümü ne denli dehşet vericidir kim bilir, ben bilmiyorum sadece hayal edebiliyorum

Yine de gözümün önüne gelen diğer ölüm biçimlerinin hiç biri bu kadar komik değil

Bir şehir New York şehri geliyor aklıma, yer altı sığınakları

Yüksek topukları üzerinde beceriksizce yürüyen insanoğlu

Şapkalar uçuşuyor tarağını unutuyor gençler

Ellerinde alışveriş çantalarıyla ne yapacağını bilemeyen leydiler

Bronx'tan Ritz Kardeşler yakalanıyor trende kaçarken

Gülümseyen Schenley posteri gülümsemeye devam ediyor

Şeytani ölüm Satir Bombaölüm

Kaplumbağalar patlıyor İstanbul'un üzerinde

Jaguar'ın uçan bacağı

Kuzey kutbundaki karların içine düşüyor

Penguenler Sfenks heykelini darmadağın etmiş

Empire state binasının tepesi

Bir ok gibi Sicilyadaki brokoli tarlasına düşüyor

Manolya bahçelerine düşen Eyfel, C harfine dönmüş

Ah atletik Ölüm Sportif Bomba

Eski zaman tapınakları

Onların azametli kalıntıları da yok olmuş

Elektronlar Protonlar Nötronlar

Volkanik patlama hazırlığındalar

Pastoral cennettin kederli körfezlerinden içeri

Kalan son amfi tiyatroya doğru giriyor mermer yontucuları

Tüm Troyalıların ilahi hisleriyle

Üzerlerinde cakalı giysileri, selamlıyorlar etrafı selvi ağacından meşaleleriyle

Şimdiki zamanı ziyaret ediyor geçmişin ev sahipleri

Lir ve borazan birleşmiş

Sosisli sandviç gazoz zeytin ve üzüm

Galakside şenlik var, üniformalı ve urbalı askerler

İlahi nağmeler, alkışlar ve ıslıklar

Milyonlarca kişi tüm zamanlardan bir araya toplanmış

Zeus vari bir curcuna

Hermes Owens ile yarışıyor
Buddha tükürük topu fırlatıyor
İsa grevde
Luther üçüncü emri çalıyor
Gezegenler çapında ölüm sana yakarıyorum Bomba
Gel dinamit yeşili cübbenle
Doğanın kutsal gözü için bir tehdit değilsin sen
İpeklere sarınmış geçmişin önünde
Ve parlak geleceğin arkasında sen varsın Bomba
Çimen kokulu berrak havanın içinde gizlenirsin
Saldırıya geçmeyi bekleyen kurnaz tilki gibi
Evren senin arazin yeryüzü senin barınağın
Zıpla Bomba hopla Bomba sıçrayıp gül eğlen Bomba
Sen patladığında yıldızlar dağılan bir arı kovanı
Melekler asılı kalır bacağına
Oturağında yağmur ışığı çarkları
Geleceksin görüyorum gelmek üzeresin
Ve tanrılar senin yanında
Yakarıyorum sana ateşli ihtişamlı ilahi bir BUM sesiyle
Yıkım kargaşa getiren BOMBA
Sonsuzluğu ani bir ateşle dağla
Dağıt milyonlarca parçanı yayıl her yana
Senin korkunç gündemin başlasın artık
Parlak yıldızlar gezegenlerin mezarlığı olsun
Evreni cesetlere boğ
Erimiş hünerli spastik gözünden senin
Gülyabaniler akın etsin
Anlı şanlı dölyatağında
En iri solucanların doğum rüzgarı essin
Yırt göbeğini Bomba
Karnından akbabalar sökün etsin
Allı pullu sırtlan parmaklarını gezdir Cennetin kıyısında
Ah Bomba Fareli Köyün Son Kavalcısı
Dehşetengiz valsının arkasında hem güneş hem ateşböceği
Tanrı o palavra kıyamet hikayesine terk edildi
Çıplak artık
Senin flütünden yükselen mutlu dünyevi nağmeleri duyamıyor
Onun krallığı balmumunun ebediliği

Borazanlar bastırıyor sesini
Mühürlü melekler söylemiyor şarkısını
Şimşekleri olmayan bir Tanrı ölü bir Tanrı
Ah Sen Bomba senin Bumun onun mezarı
Uzanıyorum bir bilim adamının masasına
Bir astrolog bir şeyler karalıyor ejder yazısıyla
Kafası biraz basıyor savaşlara bombalara özellikle de bombalara
Sevilmesi gerekenden nefret edemiyorum
Parktaki bir çocuğa da elektrikli sandalyede ölen bir adama da razı olan
bir dünyada var olamam
her şeye gülebilirim ben
bildiğim ve bilmediğim her şey acımı gizlemek için
bir şairim ben dolayısıyla tüm insanları seviyorum demeliyim
ve biliyorum kelimelerim tüm insanlığın aşina olduğu kehanetler
ve olmayan kelimelerim de bildiklerimizden fazlası değiller
altının büyük yalanlarının peşine düşmüş
ya da parlak küller arasında aylak aylak dolaşan bir şairin
kopyasıyım ben
ya da kendimi
köpek dişli bir uyku olarak görüyorum rüyalardaki insanları yiyen
o zaman bombalar hakkında çok da zekice şeyler söylememe gerek yok
Bombaları tırtıl olarak gördüysem ne mutlu bana
Kelebeğe dönüşeceklerine şüphem yoktu zaten
Bombaların bir cehennemi var
Ordalar orda görüyorum onları
Parçacıklarına ayrılmış oturuyorlar ve şarkı söylüyorlar
Çoğunlukla Alman şarkıları bunlar
Ve iki tane de uzun Amerikan şarkısı
Ve keşke daha çok şarkımız olsaydı diyorlar
Özellikle de Rus ve Çin şarkıları
Ve daha uzun Amerikan şarkıları
Asla bir Eskimo şarkısına dönüşemeyecek zavallı küçük bomba
Seviyorum seni
O çatallı ağzına bir lolipop koymak istiyorum
Kel kafana da altın renkli bir peruk
İster misin birlikte çıkıp Hollywood ekranına
Hansel ve Gretel'i oynayalım

Ah Bomba En büyük evren ağacının perimsi şeyi
Dağlara ve karınca yuvalara güneşi getiren cennet parçası
Zambaklardan yapılmış o muhteşem kapının önünde duruyorum
Arkadya'dan misk otları güller getiriyorum sana
Cennetin kızlarından anlı şanlı kozmetik malzemeler
Hadi hoş geldin de bana-korkma kapını açmaya
Oppenheimer oturmuş ışığın karanlık boşluğunda
Fermi katılaşıp kalmış Ölüm'ün Mozambiğinde
Einstein bir efsanenin giriş kısmı
Bırak gireyim içeri Bomba doğ o hamile farenin karnından
Korkma Dünya uluslarının ayaklanıp, sana doğrulttukları süpürgelerden
Ah Bomba aşığım sana
Tangırtılarını öpmek bum sesini yalamak istiyorum
Sen bir sevinç nidası sen çığlıkların doruk noktası
Bay Şimşeğin mahrem şarkısı
Hadi yine vur yere ayaklarını
BUM BUM BUM BUM BUM
BUM gökyüzü BUM güneş
BUM BUM ay yıldızlar BUM
Geceler BUM gündüzler BUM
BUM BUM rüzgarlar bulutlar yağmurlar
Hadi patlat BANG gölleri okyanusları BING
Turna balıkları BUM ve panter BUM
Ubangi BUM orangutan
BING BANG BONG BUM arı ayı babun
Evet BANG evet BONG evet BING
Kuyruk yüzgeç kanat
Evet evet tam ortamıza bir bomba düşecek
Çiçekler zıplayacak yerinden neşeyle kökleri acıyacak
Tarlalar diz çökecek şükrederek esecek rüzgar
Pembebombalar çiçek açacak Geyikbombalar kulaklarını dikecek
Ah öyle bir bomba düşecek ki kuşların yüzünde huşu olacak
Yine de sadece bombanın düşeceğini söylemek yetmez
Ya da göksel ateşin nasıl patlayacağını
Biliyorum yeryüzü Bomba'yı Meryem Anası yapacak
Böylece daha fazla bomba doğacak kalplerinde insanların
Sansar kürklerine sarılmış tumturaklı güzel bombalar

Ve yeryüzünün hırçın imparatorluklarında oturacaklar
Altından yapılmış öfkeli bıyıklarıyla

AMERİKAN TARZI

1
Ben muhteşem bir Amerikalıyım
Neredeyse bu konuda ulusalcıyım!
Seviyorum Amerika'yı bir delilik gibi!
Ama Amerika'ya dönmekten korkuyorum
Amerikan Express kullanmaktan bile korkuyorum

2

İsa'yı Frankenstein'a çeviriyorlar Amerika'da
Pazar günü yaptıkları kampanyalarında
Amerika'ya İsa korkusu salıyorlar
Pazar kampanyalarında çadırların altında
Yaşlı kadınları İsa ile delirtiyorlar Amerika'da
İyileşme lütfünü ve cehennem korkusunu
televizyonda gösteriyorlar Amerika'da
Pazar kampanyalarında çadırların altında
Çadırlarından çıkıyor ve İsalarını getiriyorlar
Amerika'nın stadyumlarına Pazar kampanyalarında
İsaları için yer istiyorlar Amerika'nın stadyumlarında
Alıyorlar istedikleri yeri Pazar ve Cumartesi günü
yaptıkları kampanyalarında
Öne gelin ve diz üstü çökün diyorlar
Hepsi suçlu olduğundan geliyorlar öne doğru
Suçluluk içinde diz üstü çöküp, suçlarını anlatıyorlar
hıçkırıklar arasında
Kurtulmak için yalvarıyorlar Ah Tanrım Ah Tanrım Pazartesi
Salı Çarşamba Perşembe Cuma Cumartesi
ve Pazar kampanyalarında

3

Hiç kimsenin fazla şaşırtıcı olmadığı bir zaman bu
Kaskatı bir ahmaklığın Amerika'daki tek düşmanın
"iç mihraklar" olduğuna işaret eden bir zaman bu
Cahilin iyi bir Amerikalı olduğu bir zaman bu
Cehalet ancak çok fazla olduğu yerde mazur görülür
Amerika'da öyle değil durum
İnsan suçlu değil İsa korkulacak bir değil
Size söylüyorum Amerikan tarzı dediğiniz şey iğrenç bir canavar
İsa'yı Dr.Pepper'a ve beyaz kremalı çikolatalara dönüştürüp yiyor
Size söylüyorum Amerika'da şeytan, İsa taklidi yapıyor
Amerika'nın eğitimcileri ve vaizleri zihinlere hükmeden diktatörler
Ve Amerika'nın uyanmasına izin vermeyecekler
Ancak ölümün uyandırmasına izin verirler Amerika'yı
Eğitimciler ve iletişimciler Amerikan tarzının dalkavukları
Gençlerin zihnini köleleştirirler
Ve gençler gönüllü esirler (bir süreliğine elbette) keza kim şüphe edebilir
Amerikan tarzının aslında bir çözüm olmadığından?
Bu eğitimcilerin yok bir farkı fabrikadaki usta başlarından
Tıpatıp aynı üretim- tüm gençlerin aynı biçimde düşünmesini sağlayın
Aynı giyinsinler aynı şeye inansınlar aynı şeyleri yapsınlar
Birliktelik –işte bu Amerikan tarzı
Amerika'nın gerçek eğitimcileri zayıf ve çaresiz
Kurallara uyuyorlar ve muhafaza ediyorlar Amerikan tarzını
Kendi durumlarından midesi bulanan
ama hiçbir şey yapmayan bu adamlar savaşlar gördü
Ve en tehlikelisi de bu adamlar
Tehlikeliler çünkü aslında kafaları çalışıyor
Ve haklı olarak onların zekasına inanan gençlere güven veriyorlar
Neler olup bittiğini bilen ama bildiklerini söylemeye
cesaret edemeyen eğitimciler
Eğer Amerika'nın sonu gelirse bu eğitimcilerin vaizlerin iletişimcilerin
ve onlar gibi adamların suçu olacak
Bugünün Amerikası Amerika için en büyük tehdit
Gençken yaşlıyız

Amerika her zaman yeni dünya her zaman yeni
Dünyanın anlamı doğumdur ölüm değil
Büyüme yanlış yönde gelişti
Doğru olsaydı yönümüz gençleşirdik yine
Bizim gittiğimiz yönde gelişen her şey yaşlanıyor
Tuhaf bir yanlış tuhaf ve hüzünlü bir yanlış
Çevremizdeki her şey yeniyken
Amerika eski bir şeye dönüştü
Roketlerle de gençleşemeyecek-
Ve Amerika'nın gelişmeye karar vermesi nasıl oldu?
Ben bilmiyorum, bunu sadece insanın tuhaflığına bağlıyorum
Ve nasıl oldu da Amerika, Amerikan tarzına dönüştü
Genç olmak amaç sahibi olmaktır sınırsızca
Büyümek amaçsızlığa bir sınır koymayı öğrenmektir
Her çağ yeni bir çağdır
Çağlar öncesinden kalmış eski ve hüzünlü bir şeyin
Her çağa girdiğini girmek ne denli sinir bozucu
Ben Bağımsızlık Bildirgesi eski mi diyorum?
Evet ben 1789'da işe yarayan bir şey 1960'da işe yaramaz diyorum
Herkesin eşit yaratıldığını söylemek doğru ve yeni bir şeydi
O zaman için bu bir ışıktı
Ama günümüzde bunu söylemek zorunda kalmak trajik bir şey
Çünkü günümüzde bu herkesin artık biliyor olması gereken bir gerçek
İnsan uzun zamandır yeryüzünde
Onun gelişmeye olan düşkünlüğünü düşünmeden edemiyor insan
Ve iyi yaşamak için yaptığı anayasaları manifestoları kanunları emirleri
Oysa onlar olmadan yaşayamaz mıydı dünyada, nasıl yaşanması
nasıl olması gerektiğini dünyada
bilemez miydi içgüdüsel olarak

-keza nedir var olmak sevebilme kapasitesine sahip olmak dışında?

Gelişmenin gerçek amacı bu değil mi, sevgi?
İsa sevgiden ibaret değil miydi?
Ama insan tuhaf gelişiyor durduğu yerde
Sonra da başına gelenlerden Kader'i sorumlu tutuyor
Amerika böyle tuhaflıklarla dolu
Amerika tuhaf bir şeye dönüştü ve

Amerikalı bu çılgın büyümenin iyi bir örneği
Sanki rahimler ters dönmüş de
Yaşlı adamlar doğuruyor
İnsanın kazandığı zafer insanın başarısını
ölümle sonlandırmasına izin vermiyor
Aztekler bunu genç yürekleri güçlerinin doruğundayken
söküp alarak yaparlardı
Amerikalılar ise gençlerini Amerikan Tarzına yem ediyor
Çünkü sorun Aztekler'i öldüren İspanyollar değil
Aztekleri öldüren Aztekler
Roma bunun kanıtı Yunanistan bunun kanıtı tüm tarih bunun kanıtı
Zafer soysuzlaşmaya müsaade etmez
Amerika'yı öldüren Komünistler olmayacak
Amerika'dan başkası olmayacak Amerika'yı öldüren-
Amerikan tarzı o hüzünlü çılgın süreç
tek bir adam ya da organizasyon tarafından yürütülmüyor
o kendini doğuran bir canavar kendi başına var olan
bu canavarın hizmetine giren insanlar
bilmeden giriyor
aklın yüksek kademelerinde oturuyor onlar
eğitimciler psikiyatrlar bakanlar
yazarlar siyasetçiler iletişimciler
zenginler eğlence dünyası
ve bazıları Amerikan Tarzını benimseyip,
onun şarkısını söylüyor çünkü gerçekten de
onun iyi bir şey olduğuna inanıyorlar
ve bazıları onun kutsal olduğuna inanıyor
ve gönüllü askerlere dönüşüyorlar
bazıları sadece orda olmak için orda
ve çoğu da para için
Onlar Amerikan Tarzını bir canavar olarak görmüyor
"İyi bir hayat" olarak görüyor
Nedir bu tarz?
Tarz, Amerikan rüyasından doğan kabustur
Amerikalıların bugünkü devleti 18.yüzyılın
Amerikalıların devletiyle kıyaslanırsa
kabusun gerçek olduğu ispatlanır
Amerika adına konuşan Franklin ya da Jefferson değil sorun

endüstrinin tuhaf taşralı adamları
ve şov dünyasının ahmaklıkları
Tuhaf! Ürkütücü! Mickey Mouse tahtta oturuyor
Ve Hollywood'un bitmek bilmez bir malzemesi var-
Lise öğrencileri George Washington'ın ve gece kulüplerinin ünlü komedyeni "Herman Borst"un Valley Forge'daki fotoğraflarına ciddiyetle bakabilir mi?
Yaşlandı yaşlandı ve yozlaştı onur
Amerikan güneşi mezara doğru yol alıyor gibi
Ah o gençlik yeniden canlandırabilir onu
Gelecek sadece gençlere bağlı
Gelecek gençlerin mülkü
Gençler ne biliyorsa gelecek de onu bilecek
Gençler neyse ve ne yapıyorlarsa gelecek de o olacak ve onu yapacak
Şu ana kadar yapılan şeylerin bir daha yapılmaması lazım
Amerikan Tarzı buna müsaade edecek mi?
Hayır.
Her Amerikan Express'de
Ve Avrupa'daki her ordu karargahında
Aynı yüzü görüyorum aynı sesi duyuyorum
Aynı giysiler aynı yürüme biçimi
Anneler ve babalar görüyorum
Hiçbir fark yok aralarında
Tıpatıp aynılar
Aynı biçimde konuşup aynı biçimde yürüyüp
aynı şekilde düşünmüyorlar sadece
Suratları da aynı
Nedir bu canavarımsı şey?
Nasıl böyle kontrolünde tutuyor insanları?
Doğanın Amerika üzerindeki oyunu ne garip
Lincoln bugün hayatta olsaydı
O görüntüsüyle kesinlikle başkan olamazdı
İşin aslı Amerikalıların hepsi Annelerinin tarzında
Ike, Paris'te bir sene önce Amerikan Büyükelçiliğini ziyaret ettiğinde personele " her şey yolunda, Coca Cola için yeter, her şey çok güzel olacak," dememiş miydi?
evet bu gerçek hem de kaydedilmiş bir konuşma
Amerikalı reklamcılar BİRLİKTELİĞE davet etmiyor mu?

Avrupa'daki ordu karargahları gettolar değil mi?
Evet öyle, ah ne yazık ne büyük kayıp!
PX[26] standları çizgi romanlarla dolu
Orduda izlettirilen filmlerde hep Doris Day var
Neden böyle sürü gibi davranır insanlar?
Ciddi bir şey bu! Dalga geçtiğim de yok nefret ettiğimde
Aklıma gelen tek şey çılgın büyük bir komplo teorisi
Çaresizlik işte hepsi bu!
Onlar yakalanmışlar Amerikan Tarzına-
Ve bu Tarzın dışına çıkmaya çalışanlar çıkamıyorlar
Beatler iyi bir örneği bunun
Vazgeçiyorlar Tarzın alışkanlıklarından
Ve kendi alışkanlıklarını yaratıyorlar
Ve onlar da ana akım kadar ayrıksı güdümlü ve kayıp
Çünkü Amerikan Tarzının yığınlarca ağzı var
Bir sürü duyargası olan bir yılan gibi
Tarzdan çıkış yok

Tek çıkış yolu Tarzın ölümü
Ve Tarzı yeni bir bilinç olmadan öldüremeyiz
Büyük ve yeni ve muhteşem bir şeyler olması lazım
İnsanı bu canavardan kurtaracak
Bu göremediğimiz ve hatta anlayamadığımız bir canavar
Zihinlerimizin içinde bir durum
Tanrı ne de çok benziyor bilim kurgu senaryolarına
Sanki başka bir gezegenden bir güç
Kendini zihinlerimizin içine yerleştirmiş
Gayet de olası
Çünkü yemin ederim Amerika artık Amerika gibi görünmüyor gözüme

Amerikalılar harika insanlar
Muhteşem ve mucizevi bir olay istiyorum
Onları özgürleştirecek
Ve onları bir kez daha ihtişamlı, hayatta bir amacı olan insanlara dönüştürecek
Bu beklediğim olayı hak edip etmediğimizi bilmiyorum
Ve hatta böyle bir şeyin mümkün olup olmadığını

26 PX: ABD garnizonlarında Ordu tarafından işletilen bir dükkan.

Bildiğim tek şey insanın hayatın zaferi olduğudur
Ve ben inanıyorum Amerikalı insanlara

Amerikan Tarzının ölü derisinin üzerinde ayakta duran
Bir Amerika görüyorum
Düşmüş Lucifer'ın boynuna basan Aziz Michael kadar
Gururlu ve galip.

LAWRENCE FERLİNGHETTİ

24 Mart 1919'da Yonkers/New York'da doğar.

Doğumundan kısa süre sonra annesi bir akıl hastanesine yatırıldı ve bebek yaştaki Ferlinghetti, Fransa'daki bir akrabasının yanına gönderildi.

Geleceğin şairi, İngilizceyi ancak beş yaşında Amerika'ya geri dönünce öğrendi.

Şiir yazmaya 1920'lerin sonlarında, yatılı okuldayken başladı.

Ergenlik çağında, büyük prestij sahibi olan "Eagle Scout" izci grubunun üyesi olmakla beraber, "Parkway Road Korsanları" adlı sokak çetesine de katıldı.

Bu çeteyle olan ilişkisi, hafif hırsızlık suçundan yakalanmasına yol açtı.

Bu dönemde Sally Bisland adında bir hatunun kendisine verdiği Baudelaire şiirleri, Ferlinghetti'nin içindeki edebiyat istemini fena kıpırdattı.

Liseden mezun olduktan sonra Chapel Hill'deki Kuzey Carolina Üniversitesi (University of North Carolina)'ne devam etti.

Burada Hemingway, Faulkner, Dos Passos, Wolfe'un eserleriyle tanıştı ve Look Homeward, Angel'dan esinlenerek bir roman yazmaya başladı.

Gençlik yıllarının büyük bölümünü beat çocuklarıyla bir arada geçirdi.

Otostop çekip Meksika'ya giden yük trenleriyle yolculuk yapmak gibi farz eylemleri yerine getirdi.

Ferlinghetti daha sonra Donanma'ya girdi ve Teğmen Yüzbaşı oldu.

Atom bombasının atılmasından altı hafta sonra terhis edildi ve bir süre Portland'da kaldı.

Askeri burs ile Sorbonne Üniversitesi'nde edebiyat çalışmalarına devam etti.

1952'de batı kıyısı yazarlarından, politik aktivist Kenneth Rexroth'la bağlantıya geçti.

Ve bundan sonra zaten City Lights Kâbe konumuna geçti.

Hareketin üst bölgesi oldu.

Ve her şey böyle başladı...

Kendisi hala hayatta (tıpkı Gary Snyder gibi) -ve az sonra (aşağıda) son dönem şiirlerini okuyacaksınız!

"HER ŞEYİN İLKİ VE SONU"

İlk tanın ağarması yeryüzünde
İlk çığlığı insanın ilk ışıkta
İlk ışıltısı ateş böceğinin karanlıkta
İlk aşk şarkısı ve kırkıncı dublesi umutsuzluğun
İlk yolculukları Vikinglerin batıya
İlk görüntüsü Yeni Dünyanın
Bir İspanyol savaş gemisinin gözetleme noktasından
İlk soluk benizlinin tanışması ilk yerli Amerikalıyla
İlk gelen Hollandalı tüccar Mannahattan'a
İlk yerleşen ilk sınıra
Evim evim güzel evim diye ilk defa
İlk vagon giden batıya
İlk görüntüsü Pasifik'in Lewis& Clark'a
Mississippi'de ilk "Mark, Twain!" çığlığı
İlk kez ırk ayrımına son vermesi Huck&Jim'in bir gece salda
Üstünde bufalo kafası olan ilk beş sentlik para ve son bufalo
İlk telli çit ve son açık menzil
Son sınırdaki son kovboy
İlk gökdelen Amerika'da
İlk kez yenilmesi Yankee'nin kendi stadında
İlk hardallı sosisli beysbol sahasında
Tüm savaşları bitirecek son savaş
Son endüstri işçileri örgütü üyesi ve son Katolik Anarşist
Abraham Lincoln tugayının yaşayan son üyesi
Bereli son bohem
Yüreği temiz son siyasetçi ve oyların çalındığı ilk seçim
İlk İkiz Kuleye çarpan ilk uçak
Büyük ulusal paranoyanın doğuşu
Uluslar arası bir suçluya dönüşen ilk Başbakan
İnsanlığa karşı işlediği suçlardan dolayı
Amerika'yı terörist bir devlet yapan
Amerikan kurumsal faşizminin karanlık doğumu
Sondan bir önceki özgür radyo

Ortalığı birbirine katan sondan bir önceki bağımsız gazete
Kendine özgü bir duruşu olan sondan bir önceki bağımsız kitapçı
Obama Nirvana için sondan bir önceki sol bakış
Wall Street işgalinin ilk güzel günü
Bu kıtaya yeni bir ulus getirmek için yola çıkan

"ÜÇÜNCÜ DÜNYA KUŞLARININ ŞARKISI"

Bir horoz bağırıyordu uykumda
Bir yerlerde Orta Amerika'da
Uyandırmak için vasat aklını
Amerika'nın
Ve bağırdı horoz
Uyanıp göreyim diye
Kuş sürüsünü
Üzerimden uçan
Amerika boyunca
Ve her renkten kuş vardı
Siyah kuşlar ve kahverengi kuşlar
Sarı kuşlar ve kızıl kuşlar
Özgürlük hareketinin her toprağından
Ve bu kuşlar dolandılar yeryüzünü
Ve uçtular her büyük ulusun üzerinden
Ve Amerika kalesinin üzerinden
Büyük kartalı
Ve yıldırımlarıyla
Ve tüm kuşlar tek bir ağızdan bağırdı
Sesi olmayanların sesiyle
Dünyanın görünmeyenlerinin sesiyle
Dünyanın mülksüzleştirilmişlerinin sesiyle
Yeryüzünün düşkünlerinin sesiyle
Ve hangi taraftasın dedi kuşlar
Hangi tarafındasın Üçüncü Dünya Savaşının
Üçüncü Dünyaya karşı açılan savaşın?

"ULUSA MERHAMET ET"

(Halil Cibran'ın ardından)
İnsanları koyun olan
Ve çobanları onları yanlış yola sokan ulusa merhamet et
Liderleri yalancı
Destanları susmuş olan ulusa merhamet et
Yayın araçları bağnazların eline düşmüş ulusa merhamet et
Sesini yükseltmeyen
Sadece işgalcileri öven ulusa merhamet et
Ve kabadayıları kahraman ilan eden
Ve dünyaya hükmetmek isteyen
Zorla ve işkenceyle
Kendi dilinden başka dil bilmeyen ulusa merhamet et
Kendi kültüründen başka kültür bilmeyen
Nefesi para kokan
Ve karnı fazlaca doymuşların uykusuna yatan ulusa merhamet et
Haklarının gasp edilmesine
Ve özgürlüklerinin silinip süpürülmesine izin veren
Bu ulusa bu insanlara merhamet et
Ülkem benim, senin gözyaşların
Özgürlüğün güzel toprağı!
"ATEŞ BÖCEKLERİ YOK MU HÂLÂ"
Ateş böcekleri yok mu hâlâ
Dört yapraklı yonca yok mu hâlâ
Hâlâ güzel değil mi topraklarımız
Silahlı düşmanlarla dolu değil bahçelerimiz
Bombalanıp, yerle bir olmadı şehirlerimiz
İşgal edilmedi demirin dilini konuşan demir ordularca
savaşçılarımız hazır değil mi hâlâ bizi korumaya
senatörlerimiz ehram giymiyorlar mı hâlâ
hâlâ büyük insanlar değil miyiz
burası özgür bir ülke değil mi hâlâ
tarlalarımız bizim değil mi hâlâ

bahçelerimiz çiçekle dolu değil mi hâlâ
gemilerimiz kargoyla
o zaman ne diye korkuyor bazıları hâlâ
barbarlar geliyor diye
geliyorlar geliyorlar
bir arada sürüyle
(kulaklara dolan bu ses de ne davullar davullar?)
Roma hâlâ Roma değil mi
Los Angeles hâlâ Los Angeles değil mi
Gerçekten son günleri mi bunlar Roma İmparatorluğunun
Güzellik hâlâ güzellik değil mi
Ve hakikat hâlâ hakikat
Yok mu hâlâ şairler
Yok mu hâlâ aşıklar
Yok mu hâlâ anneler
Kız ve erkek kardeşler
Yok mu hâlâ ayda bir dolunay
Yok mu hâlâ ateş böcekleri
Yok mu geceleri yıldızlar
Görmüyor muyuz hâlâ onları
Gecenin kadehinden
Bize işaret eden
Ve sözde kaderlerimizi gösteren?

"KESİP ATIN"

Kesip atın kesip atın kesip atın
Otların kökünü
Kesip atın şu fazla yabani otları
Muhteşem tarım arazilerimizde ve golf sahalarımızda biten
Kesip atın kesip atın kesip atın şu yabani filizleri
Kesip atın kesip atın kesip atın şu her yere yayılmış yabani otları
Bırak şu kibri bırak
Ne kadar yabaniyse tohum o kadar yabanidir filiz
Kesip atın şu asi üzüm asmasını ve sesleri
Gözü pek gönüllüler ve öncüler
Kesip atın kesip atın yabancı mahsulleri
Kesip atın kafadan çatlak içe kapanıkları
Hayaller dalmış dili tutulmuş aşıkları
Kesip atın kesip atın vahşi ruhları
Çöl fareleri ve ahmaklar
Uyuşturucu satıcıları ve narkotikle nirvanaya
ulaşmış gece yarısı kovboyları
Kesip atın vahşi yabancılaşmış yalnızları
Kesip atın tüm o ucubeleri ve özgürce düşünenleri
Göçebe ruhlarıyla dolanan vahşi gözlü şairleri
Kürsülerden bağıran ajitatörleri ve kaldırım mühendisi filozofları
Uzayın ucubeler ve rapçiler
Kafası bir dünya hayalperestler ve barışseverler
Kendi toprağının sürgünleri!
Ah her ırktan insanın kaynaştığı Amerika!

"UÇAĞIN TARİHİ"

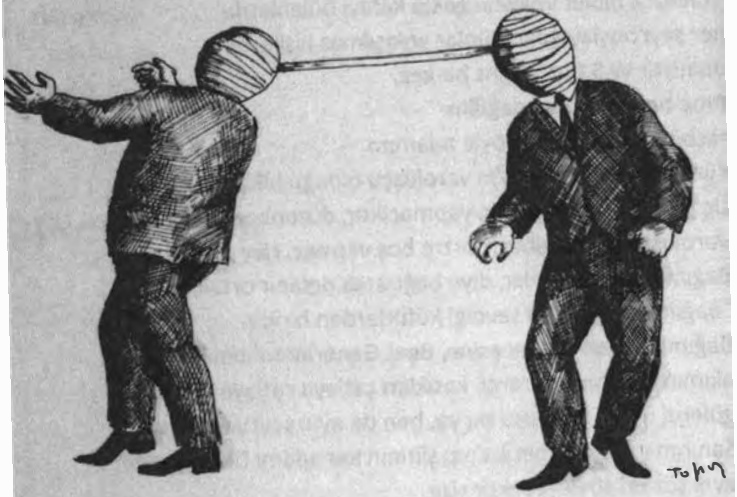
Ve Wright kardeşler yeryüzüne barış getirecek
Bir şey icat ettik dediler
(eğer yanlış kardeşlerin eline geçmezse)
Kitty Hawk'tan havalandığında muhteşem uçan makineleri
Kuşlar krallığına doğru
gerçi ürkütmüştü kuşların parlamentosunu
İnsan elinden çıkma bu kuş ve uçtu cennette doğru
Sonra Aziz Louis'in o meşhur ruhu havalandı doğuya doğru
Ve uçtu Big Pond'un üzerinden deri giysileri, kaskı ve gözlükleriyle
Barış güvercinlerini görmekti umudu
Ama göremedi dönse de Versailles'ün üzerinden
Sonra havalandı meşhur Yankee Clipper ters yönden
Ve uçtu muhteşem Pasifik'in üzerinden ama Pasifik güvercinleri
Ürkmüştü bu garip görünüşlü hem karada
hem denizde yaşayan kuştan
Ve saklandılar doğu ülkelerinin göğüne
Ve sonra uçan meşhur kale silahlarla ve testosteronla dolu ağzına kadar
Barış getirmek için dünyaya ve güvene almak için kapitalizmi havalandı
Ama Hiroshima'dan önce ve sonra barış güvercinleri yoktu ortada
Ve sonra zeki adamlar daha büyük ve daha hızlı
uçan makineler yaptılar
Gerçek kuşlardan daha da yükseklere uçabilen
ve güneşe doğru uçup kanatlarını eriten
Ve yeryüzüne düşen bir Icarus gibi
Ve çoktan unutuldu Wright Brothers
Yüksekten uçan ve barış aradığını söyleyip
Üçüncü Dünya Ülkelerini bombalayanlar tarafından
Ve uçmaya devam ettiler
Doğrudan 21.yüzyıla
Ve derken karşılık verdi Üçüncü Dünya
Havalandırdı büyük uçaklarını ve yolladı doğrudan onları
Ne barış güvercinlerinin ne de kuş yuvalarının olmadığı Gökdelen

Amerika'nın kalbinin ortasına
ve kör eden bir ışıkla
Amerika döndü kavruk bir toprak parçasına
Ve bir toz bulutu geziniyor topraklarda
Ve sonsuzlukta upuzun bir dakika
Kaos ve umutsuzluk
Ve gömülmüş sevgiler ve sesler
Çığlıklar ve fısıltılar
Dolduruyor havayı
Her yerde

Şiir Sanatı

Beat Generation'ın yavruları bana şöyle dediler:
"Hem beat olup hem de bağımlı olamazsın."
Haklısın, çok haklısın, adamım.
"Yalnızca ölüler ve esrar çekip kafayı bulanlardır
her şeyi boşlayanlar. Bunlar anlaşılmaz kişilerdir"
demiştir W.S.Burroughs bir kez.
Ama ben onlardan değilim.
Hiçbiri değilim. İşte böyle adamım.
Tüm Beat Generation'ın varoluşçu olduğu hikâyesi
Üç paralık pırasa gibidir, yapmacıktır, düzenbazlıktır.
Varoluşçuluğun babası Sartre boş vermez. Her zaman
Bağımlı olmak gerekir, diye bağırarak dolanır ortalıkta.
"Bağımlılık onun en sevdiği küfürlerden biridir.
Bağımlı olmak düşüncesine, Beat Generation denilen
akımın sanatına, garanti, kasıkları çatlaya çatlaya
gülerdi üstat. Doğrusu bu ya, ben de aynı şeyi yapıyorum.
Sanırım çağdaş Amerika'nın şiirinin kar adamı Ginsberg de
aynı sözleri söyleyecektir size.
Çocuklar, bilin ki, yalnızca ölüdür bağımlı olmayan.
Beat Generation'ın peruklu nihilizmi, doğal sonucuna
ulaşırsa, yaratıcı sanatçının ölümü anlamına gelecektir bu
Sanatçının bağ'sız oluşu ise bir çeşit kendi kendini
öldürmesi ve aynı nihilizmin bulanık bir başka türüdür
ve de başka bir şey değildir.

ROUTINES

FERLINGHETTI

HER (Onun)'dan

I

Dünya ormanının derinliklerinde beyaz bir erkeklik uzvu taşıyor, onu sokacak bir yer arıyordum, onu teslim edecek bir yer. Birisi yeryüzünü çok küçük bir sabanla taramaktaydı, cep tarağı büyüklüğünde, ufak selüloit bir cep tarağı, çocukların kraker kutularında bulduğu cinsten. Ya da çiftçilerin uzun saçları tararken araziler arasında sürükledikleri at tırmıklarından. Bu kendimle ilgili bir konuydu ve basılırken negatifleri sadece çok az kaydığından sahne nerdeyse tam olarak gerçeğe uyuyordu. İkinci sınıf bir filmdeki figüran gibi onun dışına çıkıp gidemezdim, selüloit sekansta kapana kısılmıştım. Ya da ikinci sınıf bir film kahramanının ta kendisi gibi, imgelerin karanlık, sarılmış, bekleyerek, gevşeyen bir film makarasının üstünde, etrafta ya da ileriye doğru, kesintisiz tek bir aydınlanma anında pırıldayarak sahneye sıçrayacağı nokta yönünde usul usul sokularak. Bir anda tekrar karanlığa gömülürdü, irkilmiş, kendi içine çekilmiş, on milyon görüntüsü tekrar kutuya kıvrılmış, sadece onlardan biri daha önce birden aydınlatılmış. İçinde yattığım dünyanın karanlığıydı, göğüslerin ve vulvaların hayalini kurarken. İmgeyle çatışmaydı bu ve varoluşla birinin büzüşüp gevşemesi, hep pürüzsüzce uzayan olay örgüsüyle, yine de kişi asla tam olarak ne zaman sırasının geldiğinden emin olamazdı. Bununla beraber birinin hikâyeyi hep başa sarması ve hep yeniden başlatması gerçeği vardı, her seferinde farklı bir noktadan. Ve insanın ilk gördüğü yüz her zaman da ana karakter değil.

Yaşamımın ana karakterini arıyordum, orada burada gezinen, şurada bir apsent, orada bir kahve için duraklayarak sonu gelmeyen manzaranın içinden kendi günışığı hayaletlerimi izleyerek, bir dilde ölüm ve yeniden diriliş, ah. Belki de seyirci topluluğunun yanlışlıkla sahneye itilmiş, koltuğunun altına düşmüş basılı programı arayan sessiz bir üyesiydim yalnızca. Bir yerde olayı açıklayan anahtarı düşürmüştüm ve program olmadan insan oyuncuları birbirinden ayıramazdı, çünkü yüzler birbirinin yerine geçiyor, eriyip kaynaşıyordu. Orada gölgelerle aydınlatılmış alanlarında kımıldandılar, garip gece oyununu oynayıp başıboş topların ardında zıplayarak, adımlarını çimensiz tepecikler üzerine atarak ya da cehalet araçlarında meyilli bir

duvarın ardına çökerek. Dünyanın en iyi top tutucusuydum, aletlerimi kuşanarak oraya çömeldim, şişman bir tutucu. İşaretler aldım, başkalarına işaretler gönderdim, işaret parmaklarımı bacaklarımın arasından sallayarak çömelip ara sıra penis parmağımı bükerek, birini içeri çağırarak. Hepsi çok uzaklara hareket ettiler ve filmde onlarla beraber kaçarken, ışığa tutulmuş bir film karesindeki beyaz selüloit gölgeler gibi diğer yüzler de kaçtılar. Onları yakalayamadım ve onlar dünyanın sokaklarında yittiler, yalnızca bir yüz kalıncaya dek, beraber başladığım kendimin olabilecek, beyaz, kilden bir yüz. Değildi. O, bir dişildi.

Ona yetişemezmişim veya yetişememişim gibi görünüyordu. O yürürken gölgesi bir ağaca takıldı, yere düştü ve uzadı, lastik şeritlerden yapılmış gibi, kırılmaya yatkın porselen bir bebeğe benzemeyen, düşlediğim her hangi bir şekle girebilen, ağzında bir ağustosböceği çığlığı. Durup etrafına bakınarak bir köşeyi döndüğünde, bir kapıdan içeri girip kaybolmadan önce, küçük bir sonsuzluk geçti, geç saat ışıklarında titredi. Bu anda hep garip bir şey olurdu. Onun imgesi kendini bir albüm manzarasındaki kuşaklı, renkli bir elbise içinde çemberli bir kızın resmine dönüştürdü, uzun zaman önce bir müzede görülmüş eski bir tablodaki gibi. İmge tekrarlandı, ben yürürken sahne diğer köşelerde kendini yineledi, köşeyi dönmek üzere olan ya da geç saat trafiği ilerlerken bir an için duraksayan kadının görüntüsü. Sonra tekrar onun imgesi, çemberli, hareketsiz kızın. Ve o kaybolup gider, ben de bir başka imgeyi izliyor olurdum. Yakalamak için çok şişmandım. Aşırı derecede kokuyordum, çok fazla terliyor, gövdem sürekli büyüyor, sokak boyunca uzuyordu. Bakmadığım zaman uzaktaki görüntü ilerlemezdi. Sekans kesildi, ona doğru bakmadığım zaman ölgünleşiyor, gözüm onun üzerine düştüğü anda yeniden hareket kazanıyordu. Tekrar tekrar.

Bu arada gazeteler, lastik şeritlerle hayvanat bahçelerinde maymunlara ufak çiviler atan sadistleri yazıyordu. Ya da Piblokto deliliğini anlatıyordu. Piblokto ilk kez Eskimolar arasında keşfedilmiş ve şimdi dünyaya yayılmıştı, uzun karanlık kışların deliliği. Belki de, sokaklarda uçuşan gazetelerde okuduklarımı hayal gücümle büyütüp, yeryüzünün her yanına yaymıştım. Kadınlar ve erkekler bu arada bütün acayip ve çılgın şeyleri yaptıkları ama seyrek olarak kendilerini ve başkalarını incittikleri, kontrol edilemez taşkınlıklara kapıldılar. Nöbet sona erer ermez tam bir hafıza kaybı yaşandı. Piblokto genellikle

Eskimoların uzun mevsime özgü gecelerin korkusuna bağlı olarak kışın en berbat zamanında ortaya çıkıyordu. Belirtiler arasında: kendilerinin ya da başkalarının giysilerini parçalama, ortadan kaybolma, çırılçıplak ya da başka türlü, buzun ve karın üzerinde ve dağlarda dolaşma. Kurbanlar eğer iç mekândaysalar, büyük bir acı içinde ileri geri koşturuyorlardı. Eğer gemideyseler, ısrarla güverteyi arşınlıyorlar ya da geminin armasına tırmanıyorlardı. Veya karda yuvarlanıyor, buzlu suya atlıyor, kar yığınlarına atıyorlardı kendilerini. Ya da çılgınca bağırıp çağırıyor, görünürdeki her şeyi etrafa atıyor, dağınık nesneleri kaldırıp havaya fırlatıyor ve her şeyi özellikle de köpekleri tekmeliyorlardı. (köpekler de bir çeşit Piblokto geçiriyordu.) Ya da kurbanlar garip şeyleri toplayıp bağırlarına basıyor, ve ya normalde mümkün olmayan aşırı bir güç sergiliyorlardı. Ya da başlangıçta görünüşü gerçek bir vahşet sergileyen, bununla birlikte asla sonuçlandırılmayan eylemlere girişiyorlardı. Kurbanlar nöbet sonrasında tamamen bitkin düşüyor ve iki gün boyunca uyuyorlardı. Hemen ardından mantıklı davranışlar geliyordu. Erkekler ve kadınlar eşit derecede etkileniyorlardı, ama bu 'amok koşusu'ndan oldukça farklı bir olaydı, Piblokto kurbanlarının eğilimi insanlara doğru yönelmekten çok, bütün insanlardan olduğu kadar kendilerinden de kaçmaktı çünkü. Eskimolar nöbetleri tamamıyla normal kabul etmiş ve her hangi birinin başına gelmesini olağan karşılamışlardı. Her zaman yürüdüğüm sokaklarda, herkes benden kaçıyordu. Belki bende de Piblokto vardı. Son kurbanlardan biri. Benim de başıma geleceğini hiç ummamıştım. Böyle bir şey olmuyordu. Her nasılsa, erkekler ve kadınlar eşit derecede etkileniyor, birbirlerinden uzaklaşıyordu. Mizansen kendini özetlemeye devam ederken, bir tek ben onlara doğru koşuyordum. Gece sokakları. Aceleyle uzaklaşan, gözden kaybolan kadınlar. Ardından geçmişteki bir yerlerden çıkagelen çemberli, hareketsiz kız. Ve sık sık tekrarlansa da her keresinde, filme şeritteki aynı durağan noktada yeniden dâhil oluyordum, sekans asla yer değiştirmiyordu. Yani, çemberli kız asla ilk olarak meydana çıkmıyor, yetişkin ve gözden kaybolan kadın onu izlemiyordu, mantıklı kronolojinin böyle olacağı düşünülürdü. Tekrar tekrar yaşanan her şey nerdeyse birbirinin aynı sahnelere rağmen mükemmel bir kronolojik sırayla gerçekleşir gibiydi. Yalnızca küçük kız mekâna ait değildi. O şehirde kesinlikle mekânın dışındaydı, çünkü onu her kayıp ya da hayali bir manzaranın içinde, yeşil ve uzak görüyordum. O kesinlikle şehirdeki adada

mekânın dışındaydı, şehrin içinde akan ırmağın içinde salınan ve hep kendisine doğru yürüdüğüm ada, ya da bir daha ve bir daha kendisine döndüğüm o meydanda.

PETER ORLOVSKY

Şair, sevimli adam, müzisyen, çiftçi, öğretmen -vs- ve Allen Ginsberg'in eşi ve can yoldaşı Peter Orlovsky, 8 Temmuz 1933'te New York City'nin aşağı doğu yakasında, Katherine ve Oleg Orlovsky çiftinin beş çocuğundan biri olarak dünyaya gelmek gibi kozmik bir gaflette bulundu. Kardeşleriyle birlikte Long Island'ın Northport bölgesinde büyüdü.

Orlovsky henüz ergenlik çağındayken anne ve babası, bir dizi başarısız iş girişimi ve alkolizm nöbetlerinin ardından ayrıldılar. Orlovsky, annesi ve kardeşleriyle birlikte Queens'e taşındı. Okuldaki son yılında okulu bıraktı ve ailesinin ekonomik sorunları nedeniyle on yedi yaşında kendi kendine bakmaya başladı. Birçok tuhaf işten sonra, New York'taki Creedmore State Mental Hospital'da hademelik yapmaya başladı. Bu iş sayesinde lise diploması alma fırsatı da buldu.

1953'te Kore Savaşı'nın başlamasıyla birlikte Orlovsky de askere alındı. Askeri psikiyatrların, eğitim kampındaki dengesiz davranışları ve göze batan anti-militarist düşünceleri nedeniyle başka bir yere naklini istedikleri Orlovsky, askerlik hizmetinin geri kalanını Frisco'daki bir hastanede sağlık görevlisi olarak yaptı.

Orlovsky terhis edildikten sonra, modelliğini yaptığı dostu, Frisco'lu ressam Robert LaVigne'in yanına taşındı. 1954'te LaVigne'in arkadaşı Allen Ginsberg ile tanıştı. Bu ikili, kısa süre içinde sevgili oldular ve birlikte yaşamaya başladılar. İlişkilerini "evlilik" olarak nitelendiriyorlardı. Kısa süreli ayrılıklara rağmen ilişkileri Ginsberg'in ölümüne kadar (Nisan 1997) bozulmadan sürdü.

Peter Orlovsky, Ginsberg'le tanışmadan önce şiir yazmak için herhangi bir girişimde bulunmamıştı -daha önce de söylediğim gibi bu Ginsberg'in en önemli özelliği belki de, neredeyse Cassady'ye bile yazdırmayı becerecekti-. Yazmaya 1957'de, Paris'te yaşarlarken, Ginsberg'in cesaretlendirmesiyle başladı. Şiir yazma süreci, daktilonun başındayken spontane olarak ortaya çıkan fikir patlamaları halinde başladı -ki artık anladığınız gibi bu, kuşağın ana özelliklerinin belki de en başında yer almaktaydı-. Bu noktadan itibaren deneyimlerini, düşlerini ve izlenimlerini aktarmak için yanında küçük defterler taşımaya başladı.

Ginsberg'le olan ilişkisi, Orlovsky'nin 1950'lerde başlayan Frisco Rönesansı'nın içinde yer alan kişilerce tanınmasını sağladı. Yıllar boyunca Jack Kerouac, William S. Burroughs, Gregory Corso gibi beat kuşağının Allahları eşliğinde -Ginsberg'le beraber ya da onsuz- Ortadoğu, Kuzey Afrika, Hindistan ve Avrupa'yı gezdi. Kardeşleri Julius ve Lafcadio'nun kritik akli durumları, zaman zaman bu seyahatleri kesip New York'a dönmesini zorunlu kılıyordu. Sonunda Orlovsky ve Ginsberg, New York'un aşağı doğu yakasında bir eve taşındı.

Orlovsky, 1970'ler boyunca zamanının çoğunu Cherry Valley/ New York'taki bir çiftlikte yazarak, müzik yaparak, kendi yiyeceklerini yetiştirerek ve doğayla bütünleşerek geçirdi (bir beatin isteyebileceği her şey). 1974'te Boulder/Colorado'daki Naropa Enstitüsü'nde bulunan Jack Kerouac School of Disembodied Poetics'e katıldı ve burada "Aptal Öğrenciler İçin Şiir"[27] dersleri vermeye başladı.

Yazarlığı hiçbir zaman kariyer olarak düşünmemesine rağmen, 1999'da National Endowment for the Arts'dan, çalışmalarını sürdürmesi için 10.000$'lık bir burs aldı.

Orlovsky, birçok sosyal ve politik amaç için çalıştı. Anti-nükleer gösterilerde, marihuana taraftarı bir dernek olan LEMAR'da ve "League for Sexual Freedom" (Cinsel Özgürlük Birliği)'da yer aldı. Ginsberg'le olan homoseksüel evliliklerini dürüst ve açık bir şekilde tartışabilmeleri, Amerika'daki eşcinsel bilinç eşiğinin yükselmesini sağladı.

Eserleri arasında: Dear Allen: Ship Will Land Jan 23, 58 (1971), Lepers Cry (1972), Clean Asshole Poems & Smiling Vegetable Songs: Poems 1957-1977 (1978), ve Straight Hearts' Delight: Love Poems and Selected Letters (1980) -Ginsberg'le ortak çalışma- sayılabilir. Bunun yanı sıra yazıları New American Poetry: 1945-1960 (1960), The Beatitude Anthology (1965) ve edebiyat dergileri Yugen ile Outsider'da da yer aldı. Orlovsky ayrıca, Andy Warhol'un Couch (1965) ve fotoğrafçı Robert Frank'in Julius Orlovsky'nin akıl hastalığını anlattığı Me and My Brother (1969) adlı filmlerinde de rol aldı.

27 Bu ifade Amerikada kullanılan bir terimsel ve bana ait değil.(Haz.)

PETER ORLOVSKY'NİN ŞİİRLERİNE GİRİŞ

Orlovsky, W.C.W'ın bir gün tüm Amerika'dan duyacağına inandığı doğal sesti. Onun Peter'ın ilk şiirini nasıl övdüğünü hatırlıyorum: "İngilizlere özgü hiçbir şey yok bu şiirde- tamamen Amerikalı bir şiir." Bu yirmi sene önceydi. Aradan geçen yirmi senede, Peter bir cilt dolusu şiir yazdı, hepsi de tamamen Amerikan ve hiç biri Amerikan tarzında değil. Pastoral ve cinsel içerikli bu şiirler onun çiftçilikte uyguladığı tarzın (organik ve doğal) tıpatıp aynısı, ayrıca bu şiirler yüreğinde arzuladığı erkeklere ve kadınlara olan aşkını yansıtıyor.

Peter, kış deliğini kutsal bir şey olarak selamlıyor- insanoğluna, uzun zamandır kötülenen, utanç duyulan ve şiirsel olarak göz ardı edilen o deliğe anatomik bir tutkuyla sarılmalarını öneriyor.

Onu temiz tutun keza kişinin kendine saygı duymasının ne anlama geldiğine dair verilebilecek en iyi tanım orada. Kış deliği: pastoral ve cinsel. Oradan çıkan şeyin topraklara fayda sağladığına, toprağı kirletmediğine bilakis ona verim kazandırdığına inanıyor-

İçeri giren şeyi ise sadece eşcinsel birleşme ile bağdaştırmıyor.

Düzgün kalçalara duyulan aşkın keyfi evrenseldir.

Peter orijinal bir adam; incelikli bir ruh; tarımla uğraşan bir romantik, Shellyvâri bir çiftçi, Pegasusvari traktörüne atlamış, yeryüzünü yeniden böğürtlen ağaçlarıyla, balla şiirlendiriyor; kirli elleriyle soya bitkisine dizeler karalıyor, hasat zamanına ağıtlar yakıyor; onun ilahileri toprağı beslemek ve dolayısıyla bizi beslemek için küreklerle atılan gübrenin o güzel kokusunu anımsatıyor, hem bedenimize yiyecek hem ruhumuza zarafet kazandırıyor.

Gregory Corso
San Francisco
Ekim 19, 1977

BİYOGRAFİ NOTU

"Benim biyografim Temmuz 1933'de doğdu. Kirli ayaklı, durmadan kıkırdayan bir çocuk. İçeri giren toza dayanamadığım için sürekli burnumu karıştırırdım. Okulda sorunluydum: sürekli gizemli sorunlara kafa yorar ve hayal kurardım. İkinci dönemin ortasında liseyi bıraktım ve gidip bir akıl hastanesinin yaşlılar koğuşunda çalışarak kendimi kaybettim. Çubuk krakere bayılırım ve artık gördüğüm rüyaları anımsamıyorum. Birileri bana bir dağ satın alabilir mi lütfen, içinde bir de mağara olsun. Artık konuşmuyorum da. Çiftçi olmak istiyordum, okula da o yüzden gittim ve çok çalıştım, gerçekten çok çalıştım, görseniz hayret ederdiniz. Otobüs duraklarını yerinden söküp ağırlık çalıştığım oluyordu. Annemin yardımıyla yanmış pastırma yemeye alıştım. Sık sık ayaklarıma öylece bakarım, aniden çöken paranoya bulutlarını dağıtmam gerektiği olur. Ay benim olsun isterim, sırf eğlence için. Zihnimin bomboş olduğu anlardan keyif almaya başlıyorum artık, özellikle de küvetteyken. Bu yaz sineklerin burnumu ve suratımı gıdıklamalarından da hoşlanmaya başladım. İdrarın pazarda satılmasını talep ediyorum, böylece insanlar birbirlerini daha kolay tanıyabilir. Okulda I.Q sonucum doksandı, şu anda uzmanlaştığım için I.Q binlerde seyrediyor."

Peter Orlovsky

İLK ŞİİR

Penceremden içeri bir gökkuşağı dökülüyor ve elektrikleniyorum.
Göğsümden şarkılar patlıyor, tüm çığlıklarım kesiliyor,
gizem dolduruyor havayı.
Yatağımın altında ayakkabılarımı arıyorum.
Şişman siyah bir kadın annem oluyor.
Takma dişim yok henüz. Birdenbire kucağıma on tane çocuk oturuyor.
Sakalım çıkıyor bir günde.
Bir şişe şarap içiyorum gözüm kapalı.
Kağıda bir şeyler çiziyorum ve yine iki kişi olduğumu
hissediyorum. Herkes benle konuşsun istiyorum.
Masanın üzerindeki çöpleri kaldırıyorum.
Odama binlerce şişe davet ediyorum,
Haziran böcekleri diyorum onlara.
Daktiloyu yastık olarak kullanıyorum.
Bir kaşık çatala dönüşüyor gözümün önünde.
İbneler tüm paralarını bana veriyor.
Hayatımın geriye kalanında ihtiyacım olan tek şey bir ayna.
İlk beş sene tavuk çorbası içerek yaşadım, yeterince pastırma yoktu.
Annem o cadı suratını geceleri gösterir
ve mavi sakalın hikayelerini anlatırdı.
Rüyalarım yatağımda zıplatırdı beni.
Bir silahın namlu ucuna girdiğimi görmüştüm bir kez rüyamda,
bir mermi vardı elimde, savaşacaktım onunla.
Kafka ile tanıştım ve benden uzaklaşmak için
bir binanın üzerinden atladı.
Gövdem şekere dönüştü, çaya atıldı ve anlamını buldum hayatın.
İhtiyacım olan tek şey mürekkebin siyahi bir oğlana dönüşmesiydi.
Sokaklarda yüzüme bakacak gözler arıyorum.
Cennete çıktığıma inanarak şarkı söyledim asansörde.
86. katta indim ve koridor boyunca izmarit arayarak yürüdüm.
Menim gümüş bir dolara dönüyor yatağın üzerinde.
Camdan bakıyorum ve hiç kimseyi görmüyorum, caddeye iniyo-

rum, kendi pencereme bakıyorum ve hiç kimseyi görmüyorum.

Ben de gidip itfaiye hortumu ile konuşuyorum, diyorum ki ona, "Senin gözyaşların benimkilerden iri mi?"

Etrafta kimse yok, istediğim yere işiyorum.

Cebrail'in borusu, Cebrail'in borusu, baş gösteriyor coşkularım.

Kasım 24, 1957, Paris

İKİNCİ ŞİİR

Yine sabah oldu, yapılması gereken hiçbir şey yok,
belki gidip bir piyano alırım ya da hile yaparım
En azından odayı temizleyeceğim kesin, külleri ve izmaritleri
yerde yatağın kenarındaki.
Ama önce gözlüklerimi silmeli ve su içmeliyim
kokan ağzımı temizlemek için.
Kapı çalıyor, bir kedi giriyor içeri, arkasında da hayvanat bahçesinde yeni doğan
bebek fil var, krep yapmamı istiyor benden, dayanamıyorum bu
halüsinasyonlara artık
Bir sigara daha içmenin zamanı geldi ve ardından
kalksın perdeler, yerde biriken kirin
çöp kovasına doğru uzandığını fark ediyorum.
Odamda yapabileceğim azizlere özgü tek bir şey bile yok mu, belki pembeye boyarım duvarları, ya da yatağımdan yere doğru inen bir asansör yerleştiririm, belki de yatakta duş alırım?
Kendi odamın topraklarında cenneti inşa edemiyorsam yaşamanın anlamı ne?
Gözümün üzerine düşen zaman
Sigaranın ucundaki kırmızı yıldız gibi
Hayatın makasın kestiğinden daha hızlı bölündüğünü hissediyorum
Üzerinde gezen böcekleri tıraş etsem suratımın sonsuza kadar yok olacağını biliyorum
Ayakkabımdaki delikler geçici, bu anlayabildiğim bir şey.
Kilimim kirli, iyi de kiminki değil ki?
Herkesin lavaboya işemesi gerektiği oluyor eninde sonunda- ama bir izin verin de penceremi siyaha boyayım bir dakika.
Bir tabak alıp fırlatın öylece- sırf haylazlık yapmak için ya da masumca elinizden bırakıverin.
Sahra Çölünden bir hayalete benziyorum aynanın önünde
Ya da yataktayken bir parça hava için inleyen bir mumyaya
Ya da masanın üzerine çıktığımda benziyorum Napolyon'a.

Ama şimdi gelelim günün esas mevzusuna-iç çamaşırlarımı yıkama konusuna-

İki ay oldu- peki karıncılar ne diyecek bu işe?

Nasıl yıkayabilirim ki kıyafetlerimi? Neden mi? çünkü böyle bir şey yaparsam, o zaman, o zaman, kadın gibi olurum.

Hayır, onun yerine ayakkabılarımı cilalayacağım, yerlere gelince, temizlemektense boyamak çok daha yaratıcı olur.

Bulaşıklara gelince, işte onu halledebilirim zaten bulaşıkçılık işine girmeye niyetliyim.

Hayatım ve odam yeryüzünün her yerinde beni takip eden iki iri böcek gibi.

Tanrıya şükürler olsun ki Doğayla aram iyi.

Ben bir aşk şarkısını hatırlamak için doğmuşum- bir tepede bir kelebek bir kadeh yapıyor benim için, içinden içtiğim, çiçeklerden örülmüş bir köprüde yürüyorum.

Aralık 27, 1957, Paris

BİRİNCİ BÖLÜM
3.KİTAP

—FRİSCOLULAR[28]
—SAN FRANCİSCO RÖNESANSÇILARI
—BLACK MOUNTAİN EKOLÜ
—NEW YORK OKULU
—HAİGHT - ASHBURY TAYFASI VE AKTİVİST KUŞAK

Ray Bremser
Robert Creeley
Robert Duncan
William Everson
LeRoi Jones

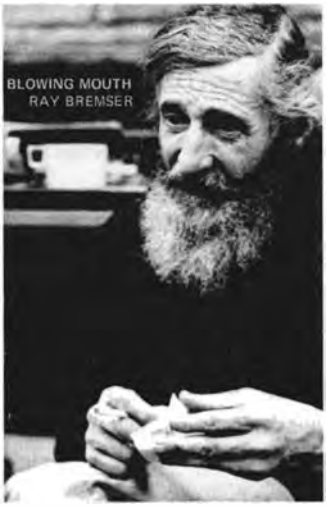

Bob Kaufman
Tuli Kupferberg
Philip Lamantia
Michael McClure
Frank O'Hara
Charles Olson
Kenneth Patchen
Kenneth Rexroth
Lew Welch
Philip Whalen
*Jack Micheline
*Ed Sanders

---

28 Bu bölümde yer alan Şair ve Yazarlar soy isimlerine göre alfabetik olarak sıralandılar.

Ray Bremser

Ray Bremser 22 Şubat 1934'te Jersey City/New Jersey'de doğdu. Babası New York'taki Palace Theater'da piyanist, annesi fabrikada işçiydi. Bremser on yedi yaşında Birleşik Devletler Hava Kuvvetleri'ne kaydoldu, fakat temel eğitiminin dördüncü gününde firari olduğu için ordudan atıldı. Ertesi yıl silahlı soygun suçundan altı yıl hapse mahkûm oldu ve Bordentown Islahevi'ne gönderildi. Hapiste şiir yazmaya başlayan Bremser, bunları Paris'teki Ginsberg ve Corso'ya yolluyordu. Ginsberg ve Corso, O'na LeRoi Jones'un New York'taki adresini verdiler. Jones, Bremser'ın şiirlerini Yugen'de yayımladı ve 1958'de hapisten çıktığında, onu diğer yazarlarla tanıştırmak için bir parti verdi.

New York Beatleri Bremser'ı o kadar etkiledi ki, bir sonraki mahkûmiyetinde, karısı Bonnie Bremser'a adadığı oldukça uzun şiiri Angel'ı yazdı. Bu şiir, "New Jersey Eyalet Hapishanesi'nin (Trenton) karanlık ve yalnızlığında bir gecenin ürünü"ydü ve "açık kahverengi tuvalet kâğıdı" üzerine yazılmıştı. "Amerika'daki edebiyat hayatı... gelenek... Poe ve Whitman'la başlar, Mr. Melville ve Williams, Jack, Allen, Gregory, Roi, John, Mike, Phil (ikisi de), ben... ve çevremizde yaşayan diğerleriyle devam eder..." Ray Bremser, Angel'da böyle tarif ettiği Amerikan Edebiyatı'nın bir parçası olarak kabul edildiğini hissediyordu.

Bremser beş şiir kitabı yayımladı. Eserlerindeki rahat, güçlü lirizmin esin kaynağı, Kerouac'ın Mexico City Blues'undaki caz ritimleridir.

TUHAF LOTUS MELANKOLİSİ

Meşum maryjane: adam oturuyor gözleri yaşlı
Size anlatıyor nedenini:
Nat King Cole şarkı söylediğinde
İnsana gereksinim duyan kimse
Dünyanın en şanslısıdır...
Dinlemekte olan 30'undaki adam
16'sında bu patenleri ifşa eder
Taraçalarının üzerinde oturuyordu
Yanındaki kızın son derece sahte güzelliğini takdir ederek
Onu kendine çekiyordu
O çok haşin ve kurnaz
Sıcacık, dokunulası

Sonunda o sallantıdaki hayaline sesleniyor
Ve izliyor sahadakilerin topu el yordamıyla aramalarını
Hatta Buster Keaton sahasında bile
(kendi içinde, bu şarkı gibi, bizzat Nat King Cole gibi
itiraf etmek için çok gösterişli ya da onlardan biri acımasız
maryjane'i meşum yapan bu olgu
(sonuca gelirsek, bir yüz ki güçbelâ onun ehemmiyetli olduğunu belirtiyor! Örneğin MONK: "Kimse size ne olursa olsun daha farklı söyleyemez."
Ahenkli düşünce!
O piyanonun kalbinde müziğe dönüştürdüğü dilin yoğunluğuyla şaşkınlığa döner
Müzik onun bir anlık heyecanla seçtiği müzik sizde biraz etkisini gösterir
Derim ki bunu yapabilen vardır/bunun için örnek bir çaba harcanmalıdır).
(ya da esrarlı bir sigara içilirse o her şeyi berraklaştırır/öyle umalım!
Bir filmde ağlayarak mahcup olmayı kim ister!)

O ŞARKIYI SÖYLE, ROİSE CLOONEY

Muhtemelen Jack Kerouac bu çağı daha iyi anlıyor, onun ihtiyatsız nihai ifadesine sahip herhangi birinden.

Yahut Ray Charles aynı şarkının hem beat hem de basmakalıp versiyonlarını söylüyor tıpkı bir artçı düşünce gibi.

AH, BU ŞİİRDE KIRKLARIN SAÇ MODELİ SEZİLİYOR

Hafiften salınıyor uygar kimseler
Bir ay ışığı serenadı
Şimdi bana bir Yo Yo'yu anımsatıyor ve Zen efsanesini!
Moe bir demiryolu çivisini Curley'in kafasına çakıyor
O sinirlenerek efendiliği bir yana bırakıyor ve onu protesto ediyor
Goblenin on fit yukarısında asılı kedi yavrusu Siamese yanıldığınızı ispat ediyor!

SESHU
(Gregory adlı biri)
ama şimdi,
Tanu Tuva hiçbir şey, Henry Hudson kasık kılları ya da diğer böylesi ihtimal dışı ölümsüzlükler
Phui'ye Nero Wolfe'un kalanını okumasını kim söyler
Meşum değişimler kahkaha çiçeğinden;
Gözyaşı ve kahkaha
Ha ha ha ha ha ha
Ha ha ha ha ha ha...

Robert Creeley

Robert Creeley 21 Mayıs 1926'da Arlington/Massachusetts'de doğdu. 1943-1946 yılları arasında Harvard Üniversitesi'nde öğrenim gördü. 1944-1945 arasında okula ara vererek American Field Service için Birmanya ve Hindistan'da çalıştı. İlk şiiri 1946'da Harvard dergisi Wake'de yayımlandı. 1949'da William Carlos Williams ve Ezra Pound'la mektuplaşmaya başladı. Sonraki yıl ise şair Charles Olson ile temasa geçti.

Black Mountain College'ın (Kuzey Carolina'daki bir deneysel sanatlar okulu) rektörü olan Charles Olson, 1954'te Creeley'den fakülteye katılmasını ve Black Mountain Review'un editörü olmasını istedi. Creeley, 1960'ta New Mexico Üniversitesi'nden master derecesi aldı. Black Mountain Review ve kendi eleştirel yazıları vasıtasıyla edebiyat dünyasının alışılmış geleneklerine karşı, yeni bir savaş-sonrası şiirinin oluşmasına katkıda bulundu. Bu savaş-sonrası şiiri; Pound, Williams, Zukofsky; Olson, Robert Duncan, Allen Ginsberg, Denise Levertov, Edward Dorn ve diğerlerinin -diğer anlamda okunacak adamlar listesi- yaşam tarzları ve eserleri üzerinde temellenmişti.

Robert Creeley, Birleşik Devletler içinde ve dışında altmıştan fazla şiir kitabı yayımladı. Life Death (New Directions, 1998), Echoes (1994), Selected Poems 1945-1990 (1991), Memory Gardens (1986), Mirrors (1983), The Collected Poems of Robert Creeley 1945-1975 (1982), Later (1979), The Finger (1968), For Love: Poems 1950-1960 (1962) bunlar arasında sayılabilir. Ayrıca The Island (1963) adında bir romanı, öykülerini topladığı The Gold Diggers and Other Stories (1965) adlı bir eseri, röportaj ve denemelerinden oluşan bir düzinenin üstünde kitabı vardır. Bunların yanı sıra Charles Olson's Selected Poems (1993), The Esential Burns (1989) ve Whitman: Selected Poems (1973) adlı kitapların editörlüğünü yaptı.

Ödülleri arasında: Frost madalyası, Shelley Memorial ödülü, bir National Endowment for the Arts bursu, bir Rockafeller Vakfı bursu ve Guggenheim Vakfı'ndan üyelikler vardır. Creeley 1989-1991 yılları arasında New York Eyalet Şairi (New York State Poet) olarak görev yaptı ve 1989'dan beri State University of New York 'ta "Şiir ve Hümaniter Bilimler" dersleri veriyor. 1999'da Academy of American Poets (Amerikan Şairler Akademisi) rektörü seçildi.

YATAĞIM SARI RENKLE KAPLI

Yatağım sarı renkle kaplı-Ah Güneş, üstüne oturuyorum senin
Ah altın renkli toprak üstüne uzanıyorum senin
Ah para, hayalini kuruyorum senin
Daha çok, daha çok, diye bağırdı yatak-daha çok konuş benle
Ah yatak dünyanın yükünü taşıyan
Tüm yitik hayaller uzandı senin üstüne
Ah tüyleri çıkmayan yatak, düzülemezsin
Ya da belki düzülebilirsin
Ah yatak tüm çağlardan arta kalan kırıntılar saçılmış üzerine
Ah sarı yatak yürü güneşe, yolculuğunun tamamlanacağı yere
Ah elli kiloluk yatak nasıl da kaldırıyorsun iki yüz kiloyu
Nasıl da güçlüsün böyle
Ah yatak, sadece insanlar için varsın sen-hayvanlara yok
Sarı yatak hayvanlar ne zaman bizlerle eşit haklara sahip olacak?
Ah dört bacaklı yatak, ayakları yerden kesen
Ah sarı yatak ne varsa dünyada olup biten
Er ya da geç üzerine uzanacak.

1957, Paris

SALYANGOZ ŞİİRİ

Mezarımı kalp şeklinde yapın böylece özgürce hava alan bir çiçek gibi
güzel hissedebilirim kendimi,
mezar kıpırdayacak bulutlar patladığında, çınlama
sesleri yükselecek yukarıya
kulaklarını dayayıp yosunlu toprağa dinleyecekler,
yukarıdan inen yağmur damlaları
gıdıklayacak kulağımı
hey mezar, tepemdeki mezar, kan eninde sonunda sızacak kulağıma
tren geçecek mezarımın üzerinden, nefesim kırılgan
bir buğu olacak tekerlerin altında
başparmağım kıvrılacak, bir salyangoz olacak
ve merakla devam edecek yoluna.

1958 NYC

AMERİKA

Amerika övgüler diziyorsun gerçekliğe!
Aldığın insanları geri ver.

Bırak da güneş yine parıldasın
dünyanın dört bir köşesinde

sen düşündün çoğu şey ilk kez ama
sana ait değil onlar

insanlar ağzından dökülen kelimeler senin,
sen icat ettin yerleri ve isimleri.

Ne dediysen oyuz işte. Geri ver bizi.

BİR ADAM TANIYORUM

Arkadaşıma da
dediğim gibi, çünkü ben
durmadan konuşurum—John,

dedim, ki adı
bu değildi, karanlık
kuşatmıştı etrafımızı, ne

yapabiliriz buna karşı ya da
yoksa gidip, lanet
Olasıca büyük bir araba mı alsak

Sür şunu dedi,
İsa Aşkına, önüne
Bak.

BİR ŞARKI

Dingin bir ahit istemiştim
ve diğer şeylerin yanı sıra
Bir de şarkı istemiştim
yeknesak.
(Sade bir zarafet . Çok çok sessiz.
Kayıp bir ardıç kuşunun mırıltısı gibi gerçi hiç ardıç kuşu görmedim)
İşte o aradığım sendin. Oturuyordun huzur içinde aynı dinginlikte.
Bir şarkı.
Ve şimdi sen kesintisiz ebediyetin nişanesi
Bir şarkı.
İnsanın söylediği, söylerse özenle.

ROBERT DUNCAN

Robert Duncan 7 Ocak 1919 Oakland/California doğumlu. Annesi doğumda öldü, babası da çocuğun masraflarını karşılayabilecek durumda değildi. Duncan 1919 Ağustos'unda koyu teosofist bir çift tarafından, doğumuyla ilgili astrolojik çizelgeler ve horoskoplar incelendikten sonra evlat edinildi. Çocukluğu seanslar, Hermetik Kardeşlik'in toplantıları ve bir kütüphane dolusu okült edebiyat eseri arasında geçti.

Üvey babasının ölümünden bir yıl sonra, 1936'da, Berkeley'deki University of California'ya burslu olarak kayıt oldu. Burada sol akımlara yakınlaştı, sosyal meseleler ve sınıf çatışmasıyla ilgili şiirler yazmaya başladı. Duncan öykü anlatıcı, şair ve çaylak bir bohem olarak büyük gelişme gösterdi. Üniversitedeki ikinci yılında gerekli askeri talimlere katılmamaya ve artık hoşlanmadığı dersleri asmaya başladı.

1938'de Kuzey Carolina'daki Black Mountain College'a devam etmek için Berkeley'den ayrıldı. Fakat fakülteyle İspanyol İç Savaşı üzerine girdiği bir tartışmadan sonra buradan da ayrıldı. Berkeley'de tanıştığı hemcinsi sevgilisinin yanına, Philadelphia'ya gitti. İlişkilerini gizli saklı yaşamalarından kaynaklanan sorunlar yüzünden, iki yıl sonra ayrıldılar. Bu, Duncan'ın ilk uzun süreli ilişkisiydi. Bu olaydan sonra Duncan, James Cooney'nin Woodstock/New York'taki komününe katıldı. Cooney, D.H. Lawrence'ın yazılarına adanmış The Phoenix adlı bir dergi çıkarıyordu. Duncan, asistan ve yazar olarak Henry Miller, Anais Nin ve diğer bohemlerle temasa geçti. Miller ve Nin, Duncan'ın yazılarını beğeniyordu ama pagan şiirleri Cooney'nin hoşuna gitmiyordu -ve bu onun sorunuydu-. Duncan 1941'de askere alındı ve eğitim için San Antonio'ya gönderildi. Bir aylık eğitimden sonra, eşcinsel olduğunu orduya bildirdi ve serbest bırakıldı. Arkadaşlarına şöyle dedi: "Artık tescilli bir ibneyim!".

Hemcinsleriyle yaşadığı ilişkilerden yorulan Duncan, 1943'te Marjorie McKee eşliğinde karşı cinsle ilk seks deneyimini yaşadı. Kısa süre sonra evlendiler ve bir kürtajın ardından boşandılar. Duncan, Cooney'nin New York'taki çiftliğinde Experimental Review'ın editörlüğünü yaptığı dönemde, California'lı şair Kenneth Rexroth ile mektuplaşıyordu. 1945'te Frisco'ya döndüğünde Rexroth ile arkadaş

oldu ve Edith Sitwell ve H.D.'nin şiirleriyle tanıştı. Özellikle H.D.'den çok etkilendi ve yıllar boyu dergilerde yayımlanan "H.D. Book" adlı bir çalışma yaptı.

Duncan, ilk kitabı Heavenly City, Earthly City (1947)'nin yayımlanmasının ardından 1948'de Berkeley'e döndü. 1951'de hayatının aşkı, ressam Jess Collins'le tanıştı ve beraber Frisco'da yaşamaya başladılar. Collins, Duncan'ın pek çok kitabı için illüstrasyonlar yaptı. Robert Duncan kısa süre içinde Frisco rönesansının merkezinde yer almaya başladı. Olson ve Black Mountain College ile olan bağlantıları sayesinde, Black Mountain hareketinin de merkezindeydi. Duncan, 1952'de yazılarını Origin ve Black Mountain Review'da yayımlamaya başladı. 1956-1957 kışında, Frisco State University'nin şiir merkezinde müdür yardımcısı olarak çalıştı. Şiirdeki ustalığı, 1960'larda yayımlanan üç seçkiyle tescillendi: The Opening of the Field (1960), Roots and Branches (1964), Bending the Bow (1968).

1960'lı yıllarda -hiç gereği olmasa da- birçok ödül kazandı: Harriet Monroe Memorial ödülü (1961), bir Guggenheim Vakfı üyeliği (1963), Poetry dergisinden Levinston ödülü (1964) ve National Endowment for the Arts'dan üç edebiyat ödülü. 1985'te ise National Poetry ödülünü kazandı.

Duncan, 1968'de Bending the Bow'u yayımladıktan sonra, işine tam olarak konsantre olamadığı gerekçesiyle on beş yıl boyunca kitap çıkarmamaya yemin etti. Gerçekten de son iki seçkisi Ground Work: Before the War ve Ground Work II: In the Dark, 1984 ve 1987'de yayımlandı. Duncan, böbrek yetmezliğiyle uzun bir mücadele ve diyaliz tedavilerinin ardından, Frisco'da öldü.

BİR KADIN BİÇİMİ

Daha önce bulunmadığım yerden
Uzaklaştım yeterince
Görmüş olmak için
Açık kapıdan bana bakan şeyleri

Ve bir başıma yürüdüm
Bu gecenin içine
Ay ışığını görmek için
Onu, ağaçlar

Ve şekiller daha ürkütücüyken görmek için
Çünkü korkardım
Bilmediğim
Ama bilmeyi istediğim şeyden.

Yüzüm bana ait diye düşündüm.
Ama sen gördün onu
Bin yaşına girerken.
Ağlamanı izledim.

Sana dokunamazdım.
Sana dokunmayı çok istiyordum
Ama yapamazdım.

Bu satırlar sana ulaştığında
Hava kararmış olursa
Dikkat et içinde yazanlara
Ay ışıdığında.

Yüzüm bana ait.
Ellerim bana ait.
Ağzım bana ait.
Ama ben bana ait değilim.

Ay, ay
Bıraktığında beni bir başıma
Tüm karanlık
Koca bir körlük.

Korku çukuru
Pis bir koku
Ellerim ölçüsüz
Asla dokunamayacak.

Ama seviyorum seni.
Sen de seviyor musun beni.
Ne diyeceksin acaba
Gördüğünde beni.

GÖRDÜĞÜM ŞEY

Tüneğe konan beyaz renkli tavus kuşu
İsa olabilirdi,
Ya da Osiris'in tüylü cübbesi
Şaşalı kuş, bir kılıcın parıltısı
tünemiş ağaca
isli cam saydamlığında
gece ile gündüz gibi
ufka düşey bir zamanda açılan göz aralığı

BİR AFRİKA AĞITI

Afrika'nın korularında yaban arısı, zebra, okapi ve fil girdiler harikalar diyarına.

Ben aklın doğal yabanından daha harika bir şey bilmiyorum.

Kongoluların hanımları kırmızıları süzüyordu imbikten ve kocaları okla aslan avlayıp, kalkanlarının üzerine Ölüm-mantarının resmini çiziyorlardı, özel zamanlarda ölümün dişlerini takıp, onun pençelerini ve saçlarını kullanıyorlardı.

Orada Swahili açardı kapılarını, Ölümün sesiyle dalgalanan ağaçları içeri alır, onların yapraklarından korkunç kırmızılar süzerdi.

O, gördüğüm, köpeklerin havlamaları gibi, orkestra karanlığında duyduğum rüyalara refakat ederdi.

Ölüm köpek-başlı zebra çizgili insan ve kara bir aslan gibi yürüyen sessizlikle çevrili.

Virginia Woolf'un duyduğu onun sesiydi, o güzel başını çevirdi sesin geldiği yöne doğru, büyülenip bu sesle, onu gördüğüm söğütlerin arasına doğru yürüdü, sisli bir havada ağaçların arasındaki sesler nehrinin başındaydı.

Onun orada Ölüm'ün dağlarına girmeye hazırlandığını görüyorum, ormandan geçen bir Afgan av köpeği gibi, saçına yerleştirdiği çiçekler bile yaralı, Ophelia gibi, dünyaya karşı sevgi dolu son bir jest yapıyor.

Ve yaptığımız tüm işkencelerin sisin içinde bağışlandığını görüyorum

Ölüm'ün ormanlarında dağılıp, unutuluyorlar. Tüm bu güzelliği, kara renk ellerimin ötesinde, suyun üzerinde yukarı doğru süzülen bir av köpeği gibi görüyorum.

Bu kış daha fazla karartma bekliyorum, okaliptüsteki zenci orduları için, apaçık duran şehirler için, av köpekleri, kadınlar ve kuşlar için, hepsi ormanlarına geri dönsünler ve yalnızlığımızı bıraksınlar bize.

...

Zenciler, zenciler, tüm o prensler,

Gergedan kemiğinden bardaklarınızla ellerinizde
Kanımla büyü yapın. Güzelim Marihuana kuleleri, okaliptüsten bile uzun boyları,
gecenin dudakları arasında dönüyor ve düşüyorlar, düşüyorlar aşağı,
devasa krallar gibi toplandığımız yerde yiyip, yutuyoruz yanan ayaklarını ve ellerini!
Tılsımlar, gizleniyor yaprakların altında hırsızlar gibi, O Zenciler, tüm o prensler
Gergedan kemiğinden yapılmış bardakları götürüyorlar ağızlarına Ölüm gibi,
Yakmak için ayaklarımı ve ellerimi,
Çünkü kemik ilahi ve büyüleri ile
İp gibi bağlıyorlar beni.
Afrika'nın hiçbir yeri yok ki
Şu göğsümdeki kıta kadar karanlık olsun.

Ve terk edildiğimizde orada
Enerji dolu bir elektrik dolandığında havada
Yeniden başlıyoruz Afrika tuzaklarını kurmaya; ve Desdemona, Desdemona
Bedenimizde inildeyen bir iblis gibi, uyarıyor
Mağripliye karşı ve ondan kopan figanlar ulaşıyor Mağripliye.

Ve ağlıyorum, Duyun!
Duyun sarmal ve gizemli havada
Sesini duyduğum davulların. Zenciler, tüm o prensler,
Kemikten ve boynuzdan bardaklar ellerinde, ormanlara kan akan
oluklardan sesleniyorum, kalplerin vurduğu ve beyinlerin nabız gibi attığı
karanlık ve parlak mağaralarda, bedenimin ormanlarında, işte Othello orada, ilerliyor,
siyah beyaz çizgiler var üzerinde, köpek suratlı korku. İlerliyor Ben, Ben, Ben diye,
orpheus kadar siyah, sayıklayarak ardına düşüyor kendi sesinin ve açlığın koyuluğunda, en derin yerlerine sürükleniyor ormanın.
Ve sonra ben, ormanı dehşete salan Ölüm söylüyor şarkısını. Sevgilim gibi düşünüyorum onu, ormanın gölgesini ve bedenini hu-

zursuz eden.

Biten senenin başlangıcıydı.

Tüm o boşluktan azap çekenler belirdi,

Ve kuş suratlı çocuklar emekleyerek çıktılar babalarının içinden

Ve girdiler asla dolmayan o boşluğa,

Hiçbir şey sormadan ve görmeden hiçbir yeri, son uykuya daldılar sessizce.

Afrika rüyamızda aradığımız

Rüyanın korkulukları derinlere karşı, ve denizler huzursuz, alt üst olmuş dalgaları

Doluyorlar sevginin köklerinde terk edilmiş odalara.

Son yok. ve ne kadar hüzünlü Kongo. Yorgun sirenler çıkıyor sudan, dokunulmak için değil, şimşeğin göğsündeki kayalarda uzanmak için.

Muhteşem olan bile ne denli hüzünlü!

BİRAZ BİLİYORUM DİLİNİZİ

Kedimin konuştuğu dili biliyorum biraz, her ne kadar Dante
hayvanların konuşmaya ihtiyacı yoktur ve Doğa
uzak durur gereksiz olandan dese de. Kedimin konuşması akıcı.
Canı istediğinde
konuşuyor benle. Konuşmak
doğaldır. Ve duyduğum balinalar ve kurtlar
denizin ve havanın bir koroyu andıran sesleri
uyum ne demek biliyorlar, zihnimi ve yüreğimi canlandıran
bir belagatleri var- ruha dokunuyorlar.

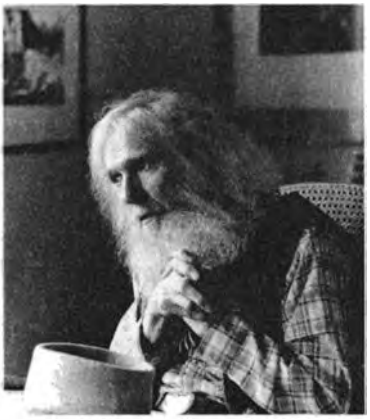
Dante'nin insanı ayrı yere koyan dini
hayatımızın akışını lanetliyor ki
oraya kendi güç merkezini inşa edebilsin.
İnsan hayvani iletişimi içerisinde gerçektir, dolaysızdır
Ve bu dolaysızlık içerisinde İnsan tamamen hayvandır.
Duyuları senfoninin yoğunluğunda hızlanıyor
Hayvani dehşetin ve esrimenin eski döngüleri
Bir benlik yeniden ortaya çıktığında dikkat kesilip, canlanma
Konserin ortasında belli sesler duyuyor, fısıltıların içerisindeki
En belirsiz sesler,
Kendi yeteneğini ispat etmek için prova yapıyor.
Kanlı canlı yabanıllığın aceleci yığını arasında
kırmızının dalgalandığını görüyor
Ve yeşil bir tişörtün parıltısını yakalıyor
Onu yeşilin parıltılı topraklarına sürüklüyor
-konuşuyor onunla-
Ve tayfın kıvılcımında
konuşuyor renkle.
Gökkuşağı anımsadığı bir vaadi dillendiriyor
Çıkardığı gürültüler taklidinden başka bir şey değil
Etrafını saran dünyanın.
Güzel kokulu kalabalığın arasında
Fark ediyor Hindistan cevizinin keskin kokusunu

Anlamı olan her şeyde vardır kokuların oyunu

Belki de reçineydi
Evi dolduran anonsun kokusu

Uyanıyor uykuların en derininden
Uzaklardan gelen bir sinyalle ve bekliyor
Çözülüp, hayata doğacak gibi.

William Everson

William Everson 1912'de Sacramento/California'da, tahminen San Joaquin Vadisi yakınlarında bir çiftlikte doğdu. Ailesi, sağlıklı yaşamanın zihinle ilgili olduğuna ve hastalıkların bir illüzyondan ibaret olduğuna inanan bir Protestan mezhebine mensuptu (bkz; Christian Science). Everson, buhran yılları boyunca Fresno State College'a devam etti. Fakat Robinson Jeffers'ın şiirlerini keşfettikten sonra hayatını şiire adamak için okulu bıraktı. İlk kitabı We Are the Ravens 1935'te yayımlandı. İkinci Dünya Savaşı sırasında vicdani retçi olduğu için Kuzeybatı Pasifik'teki (Pacific Northwest) çalışma kamplarına yollandı. Burada el baskısını (handset printing) öğrendi ve kendisine ülke çapında ün kazandıran The Residual Years'ı tamamladı. Evliliği, savaştan sağ çıkamadı.

Everson, savaştan sonra Kenneth Rexroth etrafındaki şairler ve anarşistlerin oluşturduğu Frisco Rönesans hareketine katıldı. 1951'de ikinci başarısız evliliğinden sonra "Dominican" mezhebine katıldı. Yirmi yıl boyunca, geleneksel "Dominican" cübbesi ve başlığıyla, beat hareketinin en renkli ve saygın kişilerinden biri oldu. "Brother Antoninus" ismini aldı ve bu isimle tanınmaya başladı. 1957'de Kenneth Rexroth'un San Francisco Letter adlı yazısı Evergreen Review'da yayımlandıktan sonra "Beat Rahibi" lakabıyla anılan Everson, Frisco Rönesansı şairlerinden biri olarak kabul edildi.

Everson, 1969'da üçüncü karısı Susanna Rickson'a âşık oldu ve Dominican mezhebinden ayrıldı. İki yıl sonra USCS'de göreve başladı. Burada "Bir Şairin Doğuşu" gibisinden bir ismi olan ders veriyordu. Bunun yanında, üniversite bünyesindeki Lime Kiln Pres'in de kurucusudur da. Everson, Batı Arketipi: Bir Edebiyat Bölgesi Olarak Pasifik Kıyısı adlı eseriyle, edebiyat teorisyeni olarak da kabul gördü.

William Everson, 1991'de Santa Cruz İlçesi Sanat Komisyonu tarafından yılın sanatçısı seçildi ve ilçe başkanlık binasında, büyük bir kalabalığın önünde -sıkıntı belirtisi göstermeksizin- şiirlerinden bölümler okudu. Geyik derisi bir örtünün altında, ilerlemiş Parkinson hastalığı yüzünden şiddetle titreyerek ve bir Jack Daniel's şişesinden yudumlar alarak gerçekleştirdiği okumayı "Sizi seviyorum!" diye bitirdi ve ardından ekledi: "Şimdi evinize gidin!"

Everson hem kendi ismi hem de Antoninus adı altında elliden faz-

la şiir kitabı yayımladı ve dünyaca tanınan bir elbasımcısı (handpress printer) oldu. Ödülleri arasında; bir Guggenheim üyeliği, bir Pulitzer adaylığı, bir National Endowment for the Arts bursu ve PEN Center USA West, Body of Work ödülü sayılabilir. En sonunda ölümüne sebep olan sinir sistemi rahatsızlığına rağmen Everson, edebiyat için duyduğu şevki hiç kaybetmedi. Ölümüne kadar, Dust Shall Be the Serpent's Food adlı biyografik bir şiir üzerinde çalıştı. Everson 3 Temmuz 1994'te, Santa Cruz'un kuzeyinde "Kingfisher Flat" adını verdiği kulübesinde, -seksen bir yaşında- öldü.

KİNGFİSHER FLAT

Bitmek bilmez kuraklıkta
Tutku damarlarını saran acizlik
Sonunda kuşattı yatağımızı da,
Taşı kavrayan bir yılan gibi.
.....
Fisher King'i düşünüyorum,
Bütün hâkimiyeti amacın kısırdöngüsünde kavrulan,
O can yakan sorunun özüyle parçalanmış
Hiç sorulamayan.
.....
Ah, karım ve yoldaşım!
Kadim tabu üzerimize abanıyor,
Bitmeyen şüpheler
çemberini daraltıyor
Benim tutkumun kaynağının
Senin umut çiçeğinin etrafındaki.
Kuraklığın maskeleri bizi aldatıyor.
Merhametsiz bir sabır bildiğimizi unutturuyor,
Ve kaskatı ediyor
Bu hayatın akışını,
Bu aşkın kımıldanışını.
.....
Titreyen otları duyuyorum
Pencere eşiğinde ürperen,
Ve yol boyunca
Olgun ebegümeçleri ve yaban yulafları
Rüzgârla ıslık çalan.
İnkârın mutlak yasağından
ya da zamanın yılankavi sarmallarından
daha derinlerde
Kadın ve dünya uykuya gömülmüş yatıyor,
tatminsizce.
Her biri kadının kalbini taş kesen darbeyi biliyor
Ve yağmura ağrıyor.

Şair Öldü

Garip bi güzelliği var
burnun ucundaki karın
eğimli toprak da öylesi
garip ve güzel,
bu, ölümün sahnesi

Büyük bir burun bu, denize çıkık
Boğazda.
Benden sana bir ark.
Sessiz bi geçit.
Sert susku ve gözlerin deniz-graniti
yıkanıyor dalganın ıslığımsılığıyla
Uzanmış, huzuru öpüyor dudakların

Şair öldü.

Ve; ne Point Lobos'da ki esmer suyosunları üzerindeki
denizaslanlarının homurtularını arzulayacak

ne de bakabilecek grunion balıklarının güneye
Pasifiğe yüzüşlerine ve doymak bilmeden dalışlarına
su kırpıntılarına,
Kendilerini sersemleten denizde.

MUSKAT HASADI

Sisin altında uzanıyorlar işte
nadasa bırakılmış tarlalar.
Zayıf düşmüş asmalar, boyunları bükülmüş otlar
çiğ yemiş toprak.
Günler var buna şahidim.
Parmaklarımın budama makasından uyuşması gibi
solmuş bitkilerin uçları
ama yinede ümidim var onlar için.
Bir kıpırtı aniden
küçük koruda ağaçları hareketlendiren
o acılı inilti yayılan sislerin içinden.
Sonrasında, ağaçları sulayan damlalıklardan yükselen
sessiz bir çağrı,
ve onu içreliğinde sessizliğin derinliğine eviren pus.
Mor erik ağaçlarının budanmasından tarlaların üzerine doğru
yayılan diğer sesler çalışmaya itiyor beni.
Karanlık çökmeden budanmış yüz asmam olmalı.

LeRoi Jones

Imanu Amiri Baraka ve Everett LeRoi Jones olarak da bilinen Amiri Baraka, 7 Ekim 1934'te Newark/New Jersey'de doğdu.

"Saygın" bir oyun yazarı, şair, romancı ve deneme yazarı olmasının yanı sıra, Afrikalı-Amerikalıların deneyimleri üzerine yaptığı incelemelerle ve siyahların haklarını savunmasıyla da tanınırdı.

Harvard Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra ilk şiir seçkisi olan Preface for a Twenty Volume Suicide Note'u yayımladı (1961). Bu çalışmayı 1964'te The Dead Lecturer, 1970'te It's Nation Time, 1972'de Spirit Reach, 1974'te Hard Facts ve 1979'da AM/TRAK izledi.

Oyunlarından Dutchman (1964), Broadway dışında oynadığı dönemde eleştirmenlerce oldukça beğenildi. The Slave ve The Toilet da aynı yıl yazılmıştır.

Baraka, Harlem'deki The Black Arts Repertory Theatre'ın kurucusudur (1965). 1968'de Black Community Development and Defense Organisation isimli bir dernek kurdu. Bu Müslüman grup, siyahî kültürü tanıtmak ve Afrikalı-Amerikalıların politika alanında güç kazanması için çalışıyordu.

Yazar ve politik aktivist olmasının yanı sıra Baraka, birçok ünlü Amerikan üniversitesinde görev yapmıştır.

YİRMİ CİLTLİK İNTİHAR NOTUNA ÖNSÖZ

Son zamanlarda alıştım
Yerin açılıp beni zarf gibi katlamasına
Ne zaman olsa bu kalkıp köpeği yürüyüşe çıkarıyorum.
Ya da otobüse doğru koştuğumda rüzgarın yaptığı
Geniş kenarlı budala müziği duyuyorum

İşler bu noktaya geldi işte.

Ve şimdi her gece yıldızları sayıyorum.
Ve her gece sayı aynı.
Ve sayılamayacak kadar hareketli olduklarında,
Arkalarında bıraktıkları delikleri sayıyorum.

Kimse artık şarkı söylemiyor.

Ve dün gece ayakuçlarımda yürüyüp
Kızımın odasına yürüdüğümde, konuştuğunu duydum
Onun biriyle, ve kapıyı açtığımda, hiç kimse yoktu orda
Sadece kızım, diz çökmüş yere,
bakıyordu sıkıca kenetlediği ellerinin içine

SPEKÜLATİF HİPSTERLAR İÇİN BİR ŞİİR

Nihayet vardı
Güdüler ormanına. Ne baykuş vardı,
Ne de avcılar. Ne de İngiltere'ye tesadüfen sosyalizmi
getiren, sırt üstü yatmış, güzelce dinlenen Connie Chatterleyler.
Sadece fikirler
Ve karşıtları bu fikirlerin
Sanki
Hiçbir yerde değildi.

BİLGE I

NE İÇİNLER? (Kimse Nasıl Bir Sorun Yaşadığımı Bilmiyor)
Geleneksel

kendiniz yitik ve etrafınızı
dilinizde konuşmanıza izin vermeyen
heykellerinizi ve müzik aletlerinizi yok eden
düşmanlarla çevrili halde bulursanız eğer
o zaman başınız belada demektir
kendi omm bomm ba boom'unuzu yasaklayan düşmanlar
başınız cidden belada demektir
onlar sizin
boom ba boom'unuzu yasaklar
başınız cidden cidden belada demektir

off!

Bu durumdan
Kurtulmanız
Muhtemelen
Birkaç yüz yıl alır!

KÜLTÜREL DEVRİM VE EDEBİ KANON

McCarthyizm, Hollywood, akademik tasfiyeler, Kore Savaşı ve Eisenhower'ı üreten 1950'lerin gerici akımı Amerikan Edebiyatı'nda yoğun biçimde yavan, yeni ve donuk Latince ve Yunanca ifadelerle donatılmış epey yapmacık dergi dörtlüklerinin dipnotları ve bir New York Times bulmacasının duygusal öneminin hüküm sürdüğü şekilde yansıtılmıştır.

Edebiyatın bu türü, tüm sosyal ilişkileri şiirden, genel olarak edebiyattan arındırmaya, onu tamamen tekbenci ve seçkin obje yapmaya çalışan sözde Yeni Eleştiri tarafından kendi görüşlerine çevrildi.

Görüldüğü üzere Yeni Eleştiri bu konuda pek başarılı olamadı. Allen Tate, John Crowe Ransom, Cleanth Brooks ve Robert Penn Warren gibi bazı liderleri Güneyli Tarımcı Hareketi ile özdeşleştirildiler. Güneyli tarımcılar sanayileşmenin güney'i yok ettiğini ileri süren aşırı milliyetçi bir vaaz verdiler.

Fakat Amerikan üretim güçlerinin Kore Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında yükselen seviyesi, gelişmiş endüstriyel işgücünü ve Amerikan nüfusunun çok daha geniş bir kısmına özellikle ikinci kuşak göçmenlere ve yeni siyah kuşaklara eğitimsel erişimi arttırdı. Kore Savaşı sonrası Amerika'da sınıfsal güçlerin temel yaradılış düzenini bozan, toplumun belli başlı sosyal ilişkilerini özellikle var olan sınıfsal ayrımı ve beyaz üstünlüğünü sorgulayan fikirler vardı.

Bir tarafta Beat Kuşağı olarak adlandırılan Amerikan yaşamının ikiyüzlü, kendi halinden memnun, bayağı haline karşı çıkmayı amaçlayan bir grup beyaz küçük burjuvazi gençliği vardı. Bu orta sınıf başkaldırı edebiyatta Allen Ginsberg'in Howl şiiriyle görüldü. "Beat" olarak adlandırılanlar, diğer genç Amerikan şairlerle (Frank O'Hara, Koch, Ashbery, Charles Olsen ve Robert Creeley) birlikte hazır, süslenmiş akademik şiiri ölü ve sosyal açıdan konu dışı olarak yorumladılar. Aynı zamanda Amerikan burjuvazi yaşam tarzını 20. Yüzyıl'ın ortalarındaki Amerikan boheminin çeşitli versiyonlarıyla birlikte sorguladılar.

Fakat daha büyük ve daha keskin anti-emperyalist gelişme 1950'lerdeki yurttaşlık hakları hareketinin yükselmesiydi ve süre ge-

len Afro-Amerikan Milli Demokrasi Hareketi'nin (African American National Democratic Movement) en büyük yükselişi, 1960'ların Siyahi Özgürlük Hareketi (Black Liberation Movement), 1954 anayasa mahkemesinin devlet okullarında var olan ırk ayrımına en hızlı şekilde son verme kararı görünüşe göre fazlasıyla yavaştı. (Ama bu sadece 35 yıl önceydi!) Bu hareket, Martin Luther King öncülüğündeki 1957 Montgomery otobüs boykotu, Güneyli Hristiyan Liderlik Konferansı (Southern Christian Leadership Conference) ve öğrenci hareketleri (Student Nonviolent Coordinating Committee), oturma eylemleri, özgürlük yürüyüşleri, Washington yürüyüşü gibi sayısız M. L. King öncülüğündeki gösteriler ile birlikte en üst düzeye ulaştı ve Malcolm X bu hareketin yeni lideri olarak ortaya çıktı. Rap Brown, Huey Newton, Stokeley, Carmichael, the Black Panthers gibi isimlerle daha savaşçı, beyaz üstünlüğüne ve emperyalizme karşı daha yenilikçi bir dönem başlattı.

Aynı zamanlarda başlayan çoğunlukla beyazların oluşturduğu savaş karşıtı hareket, daha çok Vietnam dönemindeki Amerikan emperyalizmine olan genel direnişin bir parçası olarak şekillendi fakat büyük bölümüyle Afro-Amerikan Hareketi'nden etkilendi.

Önemli bir yükseliş yaşayan her dönem güzel sanatlarda ve kültürde oluşan akımı yansıtan benzer bir sanat ve kültür hareketi ortaya çıkarıyordu. 19. Yüzyılda kölelik karşıtı hareketler kölelik öykülerinin (slave narratives) yazılmasına sebep oldu ve neredeyse tüm güçlü Amerikan yazarlar var olan Amerikan ırkçılığının ideolojik, materyal ve psikolojik tabanını ortaya çıkardılar.

Aynı zamanda toplumun diğer kısımlarından daha orijinal (Avrupa'yı daha az taklit eden) yerli Amerikan edebiyatı baş gösterdi. Melville, Whitman, Dickinson ve Twain gibi yazarların eserleri bu gelişmeyi ortaya çıkardı fakat bu çalışmalar hali hazırda var olan İngiliz ve Avrupalı kültür tarafından domine edilenlerce ya görmezden gelindi ya da saldırıya uğradı. Eserlerin "Amerikanlığı" onları form ve içerik açısından gelenekten uzak yaptı. Resmi Amerikan Kültürü'nün geri kalmışlığının önemli nedeni hâlâ İngiltere'nin hakimiyeti altında olmasıdır ve Amerika hiçbir zaman Avrupa olmamıştır.

20. yüzyılın başlarında Afro-Amerikanların yaşadığı tüm şehirler güneyden kuzeye taşınırken ve kırsal kesimde oturanlar şehirlilere, çiftçiden endüstri işçilerine dönüştürülürken, sömürge karşıtı, anti-emperyalist bir hareket tüm dünyada özelliklede siyahiler tarafından

sert bir şekilde fark edildi. 1. Dünya Savaşı için yapılan hazırlıklar ve onun getirdiği çılgınca endüstrileşme üretim güçlerinin seviyesini arttırdı ve böylelikle yeni gelişmekte olan dünyayı saran kapitalizm formu, emperyalizm, ona karşı gelebilecek seviyede bazı fikirlerin temelinin oluşmasına da zemin hazırladı.

Du Bois, 1907'de Niagara Hareketi'ni ve 1901'de Pan-Afrikanizm Hareketini kurdu. Bu hareket Afro-Amerikanlara eşitlik ve demokrasi fikri için savaşan 20. Yüzyılın ilk ve en büyük milli organizasyonuydu. Diğeri ise dünya genelindeki Afrika kökenli insanları sömürgecilik ve beyaz ırkın üstünlüğü formundaki ortak düşmanları olan emperyalizme karşı durmak için örgütlemeye çalışan hareketti.

Afro-Amerikanlar, Amerikan hükümeti tarafından iç savaş sonrasında Reconstruction'ın (yeniden yapılanma) yok edilmesiyle ihanete uğradılar. Yapılan 13, 14 ve 15. yasa değişikliklerinde öngörülen özgürlüğün meyvelerini toplamak yerine, siyah ırk yeniden form verilen Ku Klux Klan örgütü tarafından tekrardan saldırıya uğradı ve tekrar köleliğe zorlandı, 19. yüzyılın sonlarında ise yasal olarak ırkçılığa uğradılar ve vatandaşlık hakları ellerinden alındı. Güneydeki siyahî nüfusa tüm vatandaşlık haklarını kullandırmak yerine empoze edilen "black codes" (beyaz ırkın üstünlüğünü savunan ve köleleri özgürlükten uzaklaştıran yasalar) Hitler'in ırkçı yasalarına model oluşturuyordu. Tüm bunlar faşizmin tamamen köle sınıfıyla ilgili olduğu için anlaşılabilir. Fakat faşizm altında beyaz ırk bile köle olabilir!

20. Yüzyılın başlarındaki siyahî ırkın sanat ve kültür hareketi Harlem Rönesans'ı olarak adlandırıldı fakat tabii ki sadece Harlem ile sınırlı değildi. Harlem dünyadaki en büyük kara şehir olmuştu. Ve burası ulusal ve uluslararası biçimlerinde demokrasi için yeniden canlandırılan kara baskının birleştirici kuvvetinin odağa getirildiği bir yerdi.

Bu edebiyat, sanat ve kültürel hareketler James Weldon Johnson,Langston Hughes,Zora Neale Hurston,Jean Toomer ve Claude McKay (Duke Ellington,Louis Armstrong,Bessie Smith,Aaron Douglass tan bahsetmeye bile gerek yok) gibi harika yazarları ortaya çıkardı. Bu Pan-Afrikalıların sosyal hareketini yansıtan bir sanattır ve o insanların hayatlarının her alanında kendini ifade etmiştir.

"Hughes Negro Artist" ve "Racial Mountain" beyaz üstünlüğünü savunan Amerika'nın sosyal ve estetik değerlerine resmi bir şekilde meydan okumaydı ve büyük Afrika – Amerika sanatını yaratabilecek

bir ilham perisi olarak siyah sanatçılarca, siyah toplulukların hayatlarına ve kültürlerine dikkat çekmek amaçlanıyordu.

O'Neill'ın aynı zaman diliminde ortaya çıkması için yardım ettiği daha gerçekçi Amerikan tiyatrosu ilk kez siyah karakterleri sahnede realizme yaklaşan bir biçimde gördü, tıpkı Amerika'daki çalışan sınıfın olduğu gibi. Aslında sözde modernizm cağı, 19. Yüzyıl şekilciliğinin çökmesine gösterilen genel bir tepki, metafizik ve batı dünyasının fikirciliği,onun rekabetçi kapitalizmden tekele geçmesini bize, Harlem Rönesans'ını ve Avrupa, Afrika, Latin Amerika ve Batı Hint adalarının "Negritude", "Negrissimo" ve "Indigisme" hareketlerini duymadıkça, O'Neilllar'ı, Steinler'i, Poundlar'ı, Eliotlar'ı, WCW'ları, Stravinskyler'i, Picassolar'ı anlatarak tamamen açıklayamazsınız .

1960'ların başlaması, özerklik ve eşitlik için sürekli devam eden bir mücadeleyle gecen bir tarih içinde Afrika-Amerika insanlarının üçüncü ana politik yükselişi, sanatta ve kültürel hareketlerde artışa olanak sağladı. "Black Arts" hareketi ve "Black Theater" hareketi ile siyahların haklarını ve özgürleşmelerini doğrudan yansıtan bir edebiyat yaratmak istediler. Biz tamamen fark edilebilen bir Afrika-Amerika sanatı istemiştik , örneğin kütüphanelerden insanların bulunduğu caddelere gelebilen şiirleri istemiştik. Derinliği ulaşamadığı ve alakalı olmadığı kişilerce ölçülen bir şiir değil, daha çok doğrudan, anlaşılabilir, etkileyici ve politik bir şiir. Ve son olarak devrimci bir sanat, toplumu değiştirmeye yardım eden bir şiir, sadece mevcut duruma matem tutan ve ya bunu esrarengiz gösteren değil...

Larry Neal, Askia Toure, Henry Dumas, Amus Mor, Carolyn Rogers, Mari Evans, Sonia Sanchez ve Leori Jones gibi insanlar toplumu değiştirmek için mücadele eden sosyal bir isyanın devamı olan "kara büyüyü" yükseltmek için binlerce insanla birlikte ortaya çıktı, tıpkı harika yazıları bu donemden hemen önce başlayan ve bunun için atmosferi belirleyen yazarlar James Baldwin ve Lorraine Hansberry gibi.

Topluma karşı başkaldırı aynı zamanda toplumun felsefik, estetik ve kurumsal yapısına da meydan okumayı beraberinde getirdi; bu sadece toplumun temel malzemesinin emperyalist olmasından değil üst kısmında yansıtılan fikirlerin de emperyalist olması yüzündendi.

Kara Büyü fikri beyaz üstünlüğü olan toplum tarafından "sanatın beyazlığı" olarak yansıtılan görüşe karşı bir meydan okumaydı, toplum sanki köle toplumu olacakmış gibiydi ama sanat köle sahibi olma

ve köle olma fikirlerini yansıtmadı.

Mesela sözde batı sanatının ve felsefesinin derinliği ve güzelliği olarak bahsedilen kendi kendine abartmayı ve tekbencilik zihniyetini artıran edebiyat kuralı, basitçe aslında sadece emperyalizmin doğrulaması olan, içeriği insanlığın evriminden ve ortaya çıkmasından oluşan maddelerdir. Bloom ve diğer anneler sömürgeci mutlakıyetçiliğe karşı olarak rölativizmin anti-emperyalist düşünürlerini suçladığında haklıydı ama bilgisizdi.

19. yüzyıl emperyalistinin gücünü sözde klasik batı değerlerinin üzerinde tekrar kurma çabası ve onların kırılgan, ince ama zorlu "şaheserleri", herhangi bir devrimsel ve ilerleyen sosyal doneme karsı kuralcı tepkinin bir parçasıdır. Şöyle ki; "Sisifos" miti gibi, bir kaya dağ boyu yükselir ama sonra parça parça geri düşer.

Amerikan emperyalizminin sosyal ve estetik değerlerine karsı yapılan 1960 saldırısından sonra, 1970'lerin son dönemi, Jimmy Carter dönemiyle, Malcolm X ve Martin Luther King'in öldürülmesi ve yine Kennedy'nin gizemli ölümüyle tepkilerin arttığını gördü. 1960'lar toplumun çok uluslu ve çok kültürlü olması sorularını gündeme getirdi ve sanatsal kuralın ve edebiyatın beyaz üstünlüğü temellerine meydan okudu.

Eğitimde "Siyah Araştırmalar" ilkokul ve lise seviyelerine yetişmek zorunda olmasına ve üniversite seviyesinde bile zayıf olmasına rağmen çoğu okulun programına koyulur. İsyancıların sağladığı politik avantaja devam etmek için İngiliz departmanının yalancılığını anlamak için ve Amerika ve Siyah Çalışmalarının aksine İngiliz departmanının gücünü anlamak için kültürel devrim çok derin ve ciddi bicimde gereklidir. Amerikan Bağımsızlık Savaşı sonrası "the Tories" (İngiliz kralına bağlılık taraftarı) bugüne kadar şaheserlere el koyma olayına devam ettiler. Bizim hâlâ sanatımızda ve kültürümüzde İngiltere ile sömürgeci ilişkilerimiz vardır.

Demokrasi ve anti-emperyalizmin sosyal baskısı Amerikan eğitiminin ve resmi sanatın Avrupai burjuva doğasına saldıran fikirleri de beraberinde getirdi ve gerçekleri yansıtan Amerikan kültürünün ve sanat tabirinin çok kültürlü ve çok uluslu olmasını istedi. Nasıl ki toplum baskıcı ve sömürgeci bir şey olarak saldırıya uğruyorsa, sanat, edebiyat da sadece sömürücülüğü yansıtmakla ve eşit şekilde sömürücü olmakla suçlandı.

Mao Zedong'un Kültürel Devrim kuralları şaheserlerde devrimsel

fikirleri ve çalışan sınıfın gücünü devam ettirmek için kültür ve sanat çevresinde sürekli devam eden politik bir mücadeleydi. Mao daha sonra "Çin Komünist Partisi böyle bir kültürel devrim düzenleyip devam ettirmeseydi, parti "renk değiştirebilir" ve bir burjuva partisi hatta faşist bir parti olabilirdi" dedi. Tiananman meydanındaki olaylardan Mao'nun ilkelerinin dramatik doğruluğunu anlayabiliriz.

Amerika'da 1960'ların devrimsel trendlerinden beri ayrı bir tepkisel ve karşı devrimci trend ortaya çıktı. Bir açıdan bilgi edinme özgürlüğü yasası sayesinde ele geçirilen doküman ve yazılara göre suikastler, tutuklamalar ve sürgünler hem siyah hem beyaz hareketlerin büyük bir parçasının bozulmasına yol açtı.

Böylelikle sadece Bakke kararının pozitif ayrımcılığı sorgulaması gibi kesin olan gelişimsel dönemin temel kazanımlarının doğruluğu sorgulanmadı ayrıca Carter yıllarının yerini Reagan yıllarına bırakmasıyla 1960'larda uğruna savaşılan birçok şeye açıkça karşı gelindi. Örneğin 1980'lerin sonlarında "liberal" terimi 1950'lerde "komünist" kelimesinin kullanımıyla neredeyse aynıydı. Pozitif ayrımcılığa karşıtlık kotalara olan karşıtlıkla belirsiz hale geldi fakat etkisi aynıydı.

Amerikan edebiyatının tarihi dönemleri düzenli olarak milletçe ayrılmış bir hava ile öğretildi. 20. Yüzyıl Amerikan Edebiyatı Avrupa-Amerika modernizmini Harlem Rönesansı ile ya da Beat Jenerasyonunu Kara Büyü Hareketi ile bağdaştırmayan bir biçimde öğretildi. 19. yüzyıl edebiyatı Fred Douglass, Moses Roper, William Welles Brown, Nut Turner, Linda Berent vb. İsimleri edebiyattan çıkardı ve köle hayatının her açısı sosyolojik açıdan incelendi. Bruce Franklin'in de dediği gibi "Afro-Amerikan kültürü, Amerikan kültürüne dışına doğru değil, tam kalbindedir."

Evvela biz "yeni dünya'ya" gelmeden önce Afrikalı insanların farklı estetik temelleri vardı. Bu temeller var olan her şeyi canlı olarak gören "animizm" felsefesi üzerine kuruluydu; antik dini rahip ve ilişki halindeki cemaatler tarafından vasıflandırılmış, aranan ruhun sadece müzikle ortaya çıkarıldığı, en büyük tutkusu "allest" ruh tarafından sahip olunmak olan bir estetik anlayışı. Bu varlığın farklı kayıtları müziğin poliritimleri tarafından ve canlı rengin çok renkli kaydı yoluyla yansıtıldı. Sanat her zaman rakipsiz biçimde sosyaldi, her şeyden önce tüm toplumun gelişmesinin bir parçasıydı.

Sanatın genel ilgiden ayrıştırılması, baskı ve formun Apollon atıflarına olan vurgu, yükselen felsefe ve Yunanistan'ın kuzeyindeki top-

lum tarafından kadınların köleleştirilmesi, N'nin dramın doğuşuna tanıklık etmesi gibi duygunun düşünceden kesin ayrımı, tüm bunlar Akdeniz üzerinde kültür manifestosunun sosyal, estetik ve felsefik onaylanmasıdır. güney kültürünün Dionysis'in mutlu eden kültürünü devam ettiren kadınlar Apollon demagoglar tarafından Salem cadı olaylarında linç edildi.

Afrika estetiğinin geleneksel ve tarihsel anlamda değişen farklılıklarına ek olarak, kölenin sahibiyle olan ilişkideki rolü tüm siyahi estetiği bilgilendirmesi gereken sosyal ve sınıfsal açıdan daha büyük bir uzaklık yarattı.

Apollon'u, resmi olanı, yaratıcılıktan öte akademik olanı empoze etmek, içerikten çok şekle, zevkten çok diplomasiye ve milliyetçiliğe önem veren emperyalizmin devam eden işinin bir parçasıdır.

Kültürel devrimin bugün bu kadar önemli olmasının nedeni budur. Devrimin bir kez daha hayal ürünü olarak görüldüğü, sinizm ve ihanet ve statükoyu yükseltmenin gerçekçi olarak nitelendiğ, tamamiyle gerici bir dönemin ortasındayız. Gerçekte 1960'larda bizim söylediğimiz şuydu; "Devrim günümüzde dünyadaki en geçerli modadır." "Ülkeler bağımsızlık istiyor, uluslar özgürlük istiyor, insanlar devrim istiyor." Fakat bunlar dünyadaki temel ikilemin "emperyalizme karşı insanlar ve ulus" olduğu zamandı. Fakat bir müddet sonra emperyalizm savaşına neden olan ve devrim hareketlerine yol açan emperyalizme karşı emperyalizm ikilemi faşizmi meydana getirir oldu.

Bizler bugün bu mücadelenin dönüm noktasındayız. Sözde edebi kanonu eski haline getirme çabası, dünya kültür ve sanatını kökeni yokmuş gibi ve dünyanın diğer kısımlarıyla hiçbir ilgisi yokmuş gibi göstermek basitçe beyaz ırkın üstülüğünün geri dönüşüdür. Ortaya çıktığı ve yansıtmaya devam ettiği tüm antik kültürle ilişkilendirmeden Yunan kültürünü anlatamazsınız.

Gezegendeki var oluştan ve insan hayatının tüm izahından ayrı ne bir hayat ya da kültür ne de bir sanat ya da dünya görüşü vardır. Bölünme, Auschwitz (Nazi Kampı) de bulunan, Güney tarlalarının daha modern versiyonu olan çitler için çekilen tel örgünün ilk telidir.

Üniversitede olan ya da sanatın içinde olanlarımız için, Birleşmiş Milletler üst kademesinin fikirleriyle ve kurumlarıyla ilgilenenlerimiz için, gideceğimiz tek pozitif yön ölümün üzerine desteklenmiş

hayatın yönü, yani kültürel devrimdir. 13. Cuma' ya ya da Rambo 11'e karşı koyduğumuz gibi, ırkçı kanonun kurumsallaşmasına da karşı koymalıyız.

Örneğin, üniversiteleri ve hayatımızı etkileyen diğer tüm kurumları kamulaştırmak için güç birliği yapmalıyız. Kamulaştırmak derken, üniversitenin gerçek hayatla ve içinde var olduğu asıl toplumla ilgilenmesinin sağlanmasını kastediyorum. Eğer üniversite yüksek öğrenim, ileri derecede dünya görüşü ve yenilikçi teknoloji için bir kaynaksa, neden üniversite bulunan şehirler bu kaynaklardan bu kadar yoksunlar? Gerçek hayatın krözesinden başka, fikirlerin kullanışlılığını ölçecek başka bir yol yoktur.

Üniversitedeki profesöre fikirlerinin gerçek dünya ile olan ilişkisine göre ya da bu fikirlerin gerçekliğe ne kadar yakın ve ya ne kadar değişik olduğunu tıpa tıp sorgulatmak yerine sadece soyut ve gerçekten elitist akademik kurumlar arası konuşmalar tarafından değer biçilmeli. Biz birbirimiz için basım yapıyoruz ve aynı nedenden araştırma yapıp yaratıyoruz.

Üniversiteler, alanında uzman dahiler ve kaygı verici şekilde büyük neticeler yığınından oluşuyorsa, toplumlarda ve şehirlerde düşük düzeyde eğitim, işsizlik, evsizlik ve uyuşturucu krizleri nasıl oluyor? Üniversiteler şimdilerde olduğu gibi kenara çekilip kendilerinin ne kadar temiz, güçlü ve her şeyin haricinde olduğuyla övünmek yerine, gerçek hayatı yüksek ve daha da yüksek anlayış ve ilerilik seviyesine ilerletmede ortaklıklar kurabilmek amacıyla bu şehirlerle bağlantıda olabilmek için kurulmalıdır.

Üniversitedeki kültürel devrim; Siyahî Çalışmaları, Amerika'daki Latinlerle İlgili Çalışmaları, Kadın ve İşçilik Çalışmalarını, yeni ve daha medenileştirilmiş bir dünya toplumu için olan ilerleyici eğitim ve hazırlığın eksik halkaları olarak görmelidir. Cehalet ve eğitim eksikliği sona erdirilmelidir. Eğitimsiz kitlelerin var olması tüm dünya için tehlikelidir. Kendi bilincimizi ve gezegen üzerindeki insan yaşamını yükseltebildiğimiz derecede, eğitim seviyemizi de yükseltebiliriz.

Siyahî bir gencin yüksek sesli radyosundan değil de sırf Amerika'da yaşayan bir Latin, ya da bir siyahî olduğu için kafasında mermiyle yerde uzanmış olduğunu ya da radyosunun yüksek sesinden değil de sırf kadın olduğu için tecavüze uğradığını görür görmez ağlayacağımız bu faşist hastalıklardan, erkek şovenizminden ve kısır

ırkçı illetinden hiç kimsenin etkilenmediğinden emin olmak için bu çalışmalar devlet memurlarının psikoloji testlerinde kullanılmalı ayrıca lise ve ilköğretim okullarına genişletilmelidir.

Kültürel Devrim'in bir diğer önemli tarafı da, ilköğretimden üniversiteye kadar olan eğitim sürecinde sanat ve sanatçının varlığını desteklememiz gerektiğidir. Sanat, sayesinde devamlılığını sağladığı varlığın yaratıcı bir yönüdür. İnsanlığın gelişimi ve kaderi diğer boyutlardansa, sanatının özünün içinde gizlidir. Sanatın değerinin düşürülmesi toplum genelinde gün gibi ortadır. Sanatsız bir üniversite yoktur. Sanat; insanlığın sosyal yaşamı, felsefi ifadesi ve insan hayatının ideolojik yansımasıdır. Onun değerini düşürmek, yaratıcığın değerini düşürmektir. Yaratıcılık hakkında ensesi kalınlara vaaz vermek.. Ve bu, ha ha, şaka yapıyorum. Fakat onların büyük parası insanların ve toplumun kontrolünden, onların sanatlarının kontrolünden, en temel sanattan, toplumun kendi yaradılışından gelir. Giysi, mobilya, müzik, gıda ya da evler de olsa, bunların hepsi birer sanattır. Açık olalım ki, esas olan akademik hayat değil, insanın gelişimi ve evrimi olan yaratıcı hayattır. Kritik ve akademik olanlar kesinlikle gerekli olan ikincil yönlerdir, fakat ölüme karşıt devam eden hayatı ortaya getirmekle karıştırılmamalıdır.

"BLUES ESTETİĞİ" VE "SİYAHİ ESTETİK": BİR KÜLTÜRÜN DEVAM EDEN POLİTİK TARİHİ OLARAK ESTETİK

Yakın zamanda bazı akademisyenler tarafından ortaya atılan "Blues Estetik," terimi, politik niteliğini yitirmediği müddetçe faydalı bir terim olarak düşünülebilir. Yani Blues'un bir estetiği olduğunu iddia ederken, onu ulusal ve uluslar arası kaynaklarının tarihi sürekliliğinden, Afrikalıların, Pan-Afrikalıların ve Afro-Amerikalıların hayatlarından ve tarihlerinden koparabiliriz. Blues malzemesini tarihi ve psikolojik kaynaklardan alır. Kültür, "ortak psikolojik gelişimin,"sonucunda ortaya çıkar. Amerikan kültürü, Afrikalı-Amerikalı insanların, tarihi ve mirası Afrika'ya ve Kuzey, Orta, Güney Amerika'ya dayanan Batı yarımkürenin insanlarının yaşayan tarihi tecrübesi ve gelişimi olarak ortaya çıkar. On dokuzuncu yüzyıla gelindiğinde, bu yeni insanlar güçlerini birleştirmişlerdi ve artık "Afrika'ya Dönmek," kölelerin kaçıp kurtulması anlamına gelmiyordu. Bu insanların az bir kesimi psikolojik ve politik baskıya boyun eğmiş, büyük çoğunluysa "Kal ve Mücadele et," şeklindeki ideolojinin peşinden gitmişlerdir. Blues, on dokuzuncu yüzyılın sonları ile yirminci yüzyılın başlarında, müzik ve söz mirasını Afrika'dan alan ancak değişen çağdaş ifadelerle Batıdaki tarihlerini ve yaşamlarını anlatan Afrikalı-Amerikalı insanların seküler tepkisi olarak ortaya çıkar.

Blues, Afrika-Amerika dilinin erken dönem gelişimini ve artık dinsel göndermelerle ya da köleliğin yarattığı sosyal sınırlamalardan bahsetmekle yetinmeyen, Sivil savaş sonrası ortaya çıkmış Afrika-Amerika müziğinin yeni formlarını yansıtır. Blues sekülerdir ve aynı zamanda bireysel köleliği anlatır. Sorrow şarkılarının davulsuz Afrika korosu sesi, Afrika kökenlerinden ziyade çağdaş Amerika'ya daha yakın durur. Daha sonra ortaya çıkan gospel tarzında da durum aynıdır. On dokuzuncu yüzyıla gelindiğinde, çeşitlilik gösteren Afrikalılar, Afrikalı-Amerikalılar olmuşlardı ve Blues da, çalışırken söylenen tinsel şarkı olmaktan çıkıp, siyahların, daha az baskıcı, o kadar katı olmayan, ama yine de trajik ve pek çok bakımdan mahrumiyet yaratan bir dünyaya girişlerini kutlayan şarkıya dönmüştü. Blues müziğine, form ve dize anlamında bakmak ayrı bir konu, ancak burada

dikkat edilecek nokta Blues'un Afrikalı-Amerikalı seküler ülkenin ya da şehrin ifadesine dönüşmüş olması. Blues önceden kişilerin köleleştirildiği toplumun müziğiydi ancak siyahlar plantasyonlardan, güneydeki şehirlere doğru göç ettiler ve 1880lerin sonlarına doğru, yeni bir dünya arayışı ile kuzeye kaçtılar. Blues Estetiğinin, duygusal ve tarihsel olarak eski Afrika uygarlığından izler taşıması gerekir ancak Blues aynı zamanda bir Batı estetiğidir; batılı insanı da anlatır ama bu insan Afrikalı-Amerikalı insandır. Dolayısı ile Blues müziğinin dışarıdaki bu yeni insanın ortaya çıkışını ya da plantasyon sonrası insanı anlatması gerekir. İster bölgesel, istere güneye ait, isterse kentsel olsun. Blues'un enstrümanı, üretim güçlerindeki değişimi, ve bu insanların içinde bulundukları sosyal, politik ve ekonomik yapının düzeyini yansıtmak için değişir. Ancak değişen sadece form değildir. Neticede Blues kökenlerini, kendisinden çok daha eski olandan, çok daha derinlerden alır. Eğer Equiano, Du Bois, Douglass, Diop, Robert Thompson ve LeRoi Jones'a bakarsak, bu tek ancak çok çeşitli Afrika kültürel matriksinin sadece Blues estetik denilen şeyin değil, herhangi bir siyahi estetiğin temelini oluşturduğunu görürüz.

Öncelikle, Afrikalılar gezegenin en eski insanlarıdır ve insan toplulukları ile ilgili her estetik değerin, Afrika kıtasında yapılan sanat eserleri ile bağlantılı düşünülmesi gerekir. Avrupalıların sözde "Appolo,"(formalizm, kısıtlama) estetiğinin, bir dönem dünyaya hükmetmiş "Dionysian,"(ekspresyonizm, harekete dayalı, humanist) felsefesi ve estetik değerine karşı olarak ortaya çıkmış olması oldukça önemlidir. Afrika estetiği, en eski yansımalarında bile görüyoruz ki, atalarımızın Animist dünya görüşünü yansıtmaktadır (Canlı ve Cansız bütün doğanın bir ruha sahip olduğu inancı). Yani Klasik Afrika anlayışına göre dünyadaki her şey canlıydı. Daha da önemlisi, var olan her şey birbirine bağlıyı; her şey aynı ve tek şeyin parçasıydı. Böyle baktığınız zaman sözde Tek Tanrıcılık "Rock&Roll" gibi. (Bu ifadeyi dünyanın orta kuzey bölgesindeki Burjuva kültürü için kullanıyorum). Antik felsefede "Tek Tanrı," fikri köhne bir yutturmaca olarak görülüyordu. Bir dizi tanrıya karşı "Tek Tanrı," yerine, her şeyin tek şey, tek şeyin her şey olduğunu söylüyorlardı. Allah kelimesinde olduğu gibi her şey, aynı şeyin parçasıdır. Yani, "Tek olanın," sürekliliği, sonsuzluğu, ve binlerce farklı formda kendini ifade etmesi. Tek ve çok, bir tek şeydir. Keşiş de Marx da "İki birdir," demiştir. Bu dinin diyalektik tarafı olumsuzlanmanın

olumsuzlanması, zıtlıkların birliğidir.

Dinin bir de müziği olması gerekir çünkü "Ruh şarkısız inişe geçmez." Ruh, nefes alış verişimizdedir. Nefes olmazsa, hayat olmaz. Nabız, akış, ritim; her şey içimizde tekrar eder. Afrikalılar esrimeyi, ruhun ele geçirilmesini, tarihi kültürel algı, akıl, aklın kullanılması, tek olanın her şey ile bir olmasının sonucu olarak görür. Kefaret ve Mutlu Olmak, müzik aracılığı ile sağlanır. Müzik, tek olandan, bütüne ulaşmanın yoludur. Esrime var olmadır; hayattır.

Kuzey estetiği cinselliği deneyimi asla sindirememiştir; cinsellik kirlidir, utanç vericidir. Oysa, cinsel deneyim Birin İki olması diyalektiğinin açık bir dışavurumudur. Anneliğin değerinin alçaltılması, kadının köleleştirilmesi kuzeyin bu bakış açısıyla ilgilidir. Eski Afrika'da soyu belirleyen anadır. Oysa Kuzey, kadın karşıtı karakterlerle doludur. Salem cadısının yanması (özellikle Dionysian dönemden arta kalan her şeyi tamamen yok etmek için) tarihi bağlam içinde düşünülmelidir.

Afrika müziğinin çoklu ritimleri, kültürün temelinde yatan bu animist görüşten gelir. Sadece müzikte değil, kıyafetlerde, saç süslemelerinde, sözlü ya da grafik sanatta da bu yansımayı görebiliriz. Tüm bunlar Pan-Afrikan kültürün ve onun uluslar arası öneminin karakteristik özelliklerdir. Afrika çok kültürlü bir ulustur, ve "ötekinin," varlığından asla rahatsız olmamıştır. Diop da, ironik bir şekilde, Afrika'nın özünde nasyonalizmin bulunamayacağından bahseder çünkü temelde yatan bakış açısı "her şeyin tek şey,"olduğudur. Pan-African hareketine dair yapılan ırkçı yorumlardan biri de "tüm Afrikalıların yaptığı tek şeyin dans edip, şarkı söylemekten,"ibaret olduğudur. Bence sakıncası yok! Yeter ki yaptığımızın arkasında duralım. Equiano bir makalesinde şöyle der: "Biz neredeyse bir dansçılar ve şarkıcılar ulusuyuz." İnsanların sosyalleşme biçimi dans ve şarkıdan geçiyordu. Varlıklarını böyle ifade ediyorlardı. Afrikalılar, dans ve şarkılarla, ortak katılımla sosyalleşti. Sanatın kendisi kolektif ve komünal bir ifade tarzıydı. Aynı zamanda fonksiyonel ve sosyaldi.

Blues, bu kıtada da devam eden köle yaşantısının hüznünü de ifade eder. Dolayısıyla ben de şiirlerimden birinde şöyle dedim: "Blues buraya, gün ışığından önce geldi." Blues estetiği de sadece Afrikalı-Amerikalı insanların karakteristik özelliklerini taşıyan tarihsel bir aktarım olmakla sınırlı değildir, aynı zamanda sosyal yaşantıyı da aktarır. Siyahların hayatının nasıl olduğunu, siyah olmanın ne demek

olduğunu da anlatır; bu yaşantının yansımaları bluesun içindedir ve öyle de olmalıdır. Blues, tarz ve biçimdir ama içeriği tarihsel süreç içerisinde üst üste yığılan fikirler ve hisler bütünüdür. Form ve içerik birbirini ifade eder. AAB şeklindeki tipik Blues formu, yapısı ve dinamikliği ile değişime ve denge kurmaya açıktır. (yeni formu AA BB şeklindedir.) Notaların ve enstrümanların iç içe geçmesi, Kamite kültüründen gelen bir özelliktir. KAM ya da HAM "değişim," anlamına gelir (the chemistry-the Chemist (Kimyacı) ya da Kamist). Hamites (Nuh'un oğlu Ham'ın soyundan gelen siyahlar) ilk kimyagerlerdi. Bir elementi ya da bir niteliği başka bir elemente dönüştürmek; yani hayatın diyalektiğinin kendisi. Lenin'in Felsefe Notları'nda dediği gibi "Bir ikidir,". Her şey, aynı anda hem kendisi, hem de başka bir şeydir. 12 ölçülük blues akort dizisi geçmiş-bugüm-gelecek piramidinin 360 derecesinin dört çeyreğine tekabül eder. Ve Blues'un 12 ölçülük akordu bir ön koşul değildir. Bu biçimde ısrar etmek formalizm demektir. Dolayısı ile Martin Smithsonian, "Billie Holiday, şarkıları 12 akort olmadığı için Blues şarkıcısı değildir." derken yanılır.

Blues öncelikle bir histir, hisle edinilen bir bilgidir. Bir teori değil bir varoluş biçimidir; his formdur ve form da his.

John Coltrane, Julie Andrews'un "My Favorite Things"ini günlük hayatımıza dahil etmiştir. CAMIST sayarak değil hissederek ritmi ve Blues'u değiştirir. Bizler Blues ve Caz yaparız; ritmi aniden değiştiririz; herhangi bir zamanda. Bir ikidir. Bir ikiye bölünür. Siyah kadın herkesin annesidir ve insanı, hayvandan dönüştüren, onu evcilleştirendir. Siyah erkek evcilleştirilmiştir ikinci hayvandır. Bunu karısı yapmıştır! Hıristiyan haçında baş ve üreme organları yoktur. Dolayısı ile yaratıcılığa, üretkenliğe dair bir ibare barındırmaz; ölü bir işarettir. Kuzey kültürü, Siyah Madonna'dan parçalar taşıyan eski kilisenin üzerinde asılı kalmıştır. İsa, haçı daha yüksek bir seviyeye taşımış, insan gelişiminin sürekliliğine ya da insanın yeniden doğuşuna işaret etmiştir. Kimi siyahi politikacıların "Acı yoksa zafer yok" sözü bir saptırmadır. "Mücadelesiz ilerleme yoktur.". Acı çekmekten değil, mücadele etmekten bahsediyoruz. "Güneş bir gün benim arka bahçeme de doğacak,"dizesinde olduğu gibi.

Geçmiş zaman aynı zamanda gelecek zaman demektir. (Şu anda gece olan aynı zamanda gün doğumudur). "Şu an," "geçmiş ve gelecek," olmadan önce buradaydı. Dünya bir trajedidir; tüm yükü taşır, zaman değil değişim, saymak değil ritim ve histir önemli olan.

Herhangi ve her şey bir bütünün parçasıdır, bir parçanın bütünüdür. Bilinen gider, bilinmeyen olmayan zamandan gelir. Biz olmayan ve olmaması gereken için üzülürüz. Ve sadece hissedebildiğimiz için mutluyuz (Yazar Glad kelimesini kullanmıştır). "G" ifade etmenin adıdır." La" altıncı doğumdur, neşedir, "Dee" var olan her şeyi bir bütün olmasıdır, kutsallıktır. Algıyı usla birleştiren bilinç kutsaldır. İnsanoğlunun sürekliliği için sevgi, en az cinsel birleşme kadar gereklidir. Kanun, sevgi ve bilinç üzerine kurulu olduğu zaman insanlığın kutsal ailesi doğacaktır; bu aile dışlayıcı değil, kapsayıcı olacaktır. Ayrım kalmayacaktır; biçim ve içerik, biçim ve his tek şey olacaktır. Hamlet'e bakınolmak ya da olmamak, hayatın yaşamaya değip,değmeyeceğinden bile emin değil; bu kuzeyin zıtlığıdır. Biz bütünlük arıyoruz. Nietzsche, hissetmenin, düşünmesini zorlaştırdığını söylemiş; bize göreyse hissedemeyen şey düşünemez. Her adımı reklam kokan Arthur Murray değildir zeki olan; en yüksek zeka dans etmektir. En yüksek düşünce yapmaktır, var olmaktır; soyutlama değildir. Dolayısıyla Emprovize, spontane, içgüdüsel olan ve hissedilen son derece değerlidir. AAB kalıbında yükselen B, biçemi kabul etmektir, ama o aynı zamanda içeriğin, varlığın temelidir. Keşişlerin esrimesi, kendinden geçme, mutlu olma, eğlence, yükselme ve hareket, şu anda olan, olacak olan, olmuş olan...biz bunlardan geliyoruz, bu bizim hikayemiz; kuyruğunu ağzına sokan yılan gibi. Buppie/Yuppie, Siyahların "tarzını," özünde yatanı görmeden, mücadeleyi ve değişimi yok sayarak taklit ediyor; bu tip bir blues estetiğine onay vermek, kendi söylencemizi yok saymak olur. Fred'in belirttiği gibi: "onlar denizi, içinde kükreyen dalgalar olmadan istiyorlar."Bu halleriyle politik özgürlük mücadelesine bulaşmadan, ekonomik ve sosyal ilerleme isteyen siyahlar gibiler. Blues'un formu ve içeriği, siyah insanın tarihine ve onun politik ve sosyal yaşantısına içkindir. Anlam atfetme, insanı diğer hayvan formlarından ayıran özelliktir. Anlam olmadan, bir durumdan başka bir duruma geçmenin, kökenlerimizin, nerden gelip nereye gittiğimizin bir önemi kalmaz. Kelimelerden kurtulun, ister odunun ister derinin üzerinde dövün onları, hatta kendi rapçilerinizin sözlerini de atın. Nefes ve Değişim'in işaretlerine bakın; etrafınızdaki bir tasarım, anahtarı yok, anahtarı kendi içinde bulan insan açacak her şeyi. Siyah sanatçıların da siyahların yaşamını bir karikatür gibi görme şeklinde aşağılayıcı bir eğilimi var; aynı eğilimin bir tarafı daha var, sözde "yeni siyahi estetik". Bu sözde yeni estetik, siyahların sanatını, onla-

rın yaşantılarından koparmaya ve onu sadece bir tarza dönüştürmeye çalışıyor. Oysa, siyahi estetiğin formuna ve içeriğine baktığınızda, onun tarihi ve kültürel kökenini görürsünüz. İradeyi, arzuyu, sürekli hatırlatılan "özgürlük," kelimesini görürsünüz. Keşiş neyden bahsediyordu? Özgürlükten.

Dejenere olmuş Bup/Yup trendi, Afrikalı-Amerikalı Estetikle başa çıkamaz çünkü rap müziğini bile saçma sapan konuşmaktan ibaret zanneder. Komünal, dışavurumcu, esrik, ekspresyonist, içerik odaklı "Blues Estetiği," ve parçası olduğu "Siyahi Estetik," tüm bu nitelikleriyle, "özgürlüğe," "özgürlüğün anlamına," işaret eder. Şarkılar, danslar, giysiler; hepsi özgürlük anlamına gelir. Afrikalı-Amerikalı estetiği depolitize etmek, onu Afrikalı-Amerikalı insanların gerçek hayatından koparıp, eğlence sektörünün kullanımına vermektir. Bizim tarihimiz, sözde kuzeyin medeniyet beşiği ile zıtlık estetik olarak bağdaşmaz. Dahası hâlâ baskı altında yaşayan bir halk olarak, unutmamız gereken efendi-köle algısı, bizim kültürümüzle kuzeyin kültürü arasındaki en ciddi zıtlıktır. Bu konudaki görüş ayrılıkları devam ettikçe, mücadele olmadıkça, içten dışa açılmadıkça, ortaya çıkacak estetik ne siyahi estetik olacaktır ne de Blues'un estetiği. B noktada ancak baskın olanın estetiğinden bahsedebiliriz-ister paradan, ister cehaletten isterse ideolojik ahlaksızlıklardan kaynaklansın. Amerikan kültürünü derinleştirmek ve anlamak için Bruce Franklin'in yaptığı gözleme dikkat çekmek istiyorum: "Afrikalı-Amerikalı kültür, Amerikan kültürünün ekseninde değil, merkezindedir."

Ben, Afro-Amerikan kültüründe, Afrikanizmin varlığını devam ettirmesi gerektiğini söylerken, Amerikan kültürünün kendisinin, tarihi olarak Afrikanizm üzerinden inşa edildiğini hesaba bile katmamışım!

Bob Kaufman

Robert Garnell Kaufman 18 Nisan 1925'te New Orleans'ta doğdu, 12 Ocak 1986'da Frisco'da öldü.

Yenilikçi bir şair ve önemli bir yazar olan Kaufman, Beat döneminde ün kazanmıştır.

Çocukluğu boyunca pek çok dini inceleme fırsatı buldu. Babası Alman-Yahudi, annesi Katolikti. Büyükannesi ise voodoo yapıyordu. Diğer birçok Beat yazarı gibi Kaufman da doğu dinlerine merak sardı ve Budizmi seçti.

Kaufman 1958'de Frisco'ya taşındı ve buradaki sanatçı ve yazarların sürdürdüğü hayata kısa sürede alıştı. Yazılarının çoğu sürrealdi ve caz müziğinden esinleniyordu. 1965'te Crowded With Loneliness'i yayımladı ve Beatitude adlı bir dergi çıkardı.

Kaufman 1960'larda en çok Avrupalı okurlar arasında popülerdi. İkinci seçkisi Golden Sardine 1967'de yayımlandı.

John F. Kennedy suikastına şahit olduktan sonra Kaufman, sessizlik yemini etti. Vietnam savaşının sonuna kadar yeminini bozmadığı söylenir. Yeniden politik yazılar yazmaya başladı ve erken dönem çalışmalarından oluşan The Ancient Rain: Poems 1956-1978'i yayımladı (1981).

Söylentiye göre Kaufman 1978'de tekrar sessizlik yemini etti ve ölümüne kadar yeminini çok nadiren bozdu.

GECEYARISI CİVARI

Radyoda caz kafam iyi
Gece yarısı civarı.

Yatakta oturuyorum,
Caz türünden bir kadınla
Gece yarısı civarı.

Kulaklarımda piyano kahkahası
Gece yarısı civarı.

Coşturan kahkaha, ölen göz yaşları,
Gece yarısı civarı.

Yumuşak, hüzünlü sesler, sessiz gülümsemeler,
Heyecanlı sesler, Peder'in günahları
Gece yarısı civarı.

Gel bebeğim, çıkar giysilerini
Gece yarısı civarı.

ÜZERİNDE

Embriyonik umutların avlu kuşu köşeleri üzerinde,
bir eroin gözyaşında boğulmuş.
Meraklı uçuşların avlu kuşu umutların üzerinde
uzayın doldurulmuş boşluklarının sesi.
Çizgili beyinlerin ve çaresiz elektro-cerrahların sinir uçları üzerinde
Anlamsız tartışmaların ve yüzyıllık akşamdan
kalmaların alkol köşeleri üzerinde
İktidarsız Amerika cipsleri televizyon köşeleri üzerinde
Üniversitelerin ısmarlama entelektüellerinin köşeleri üzerinde
Megaton ölümlerin ve evrensel uyuşmanın köşeleri üzerinde.
Teolojik şiirlerin dini bütün köşeleri üzerinde
Yüzyıllık şarkıların ve statik olayların radyosunun köşeleri üzerinde
Çizgi romanların baştan çıkarmanın ve yozlaşmış gitarların
ergen köşeleri üzerinde
Parti adaylarının ve ritüel yalanların siyasi köşeleri üzerinde
Lassie ve diğer sembollerin sinemasal köşeleri üzerinde
Konuşmaya dayalı terapi ve analiz edilen
korkunun entelektüel köşeleri üzerinde
Seksi başlıklar ve bilimsel karikatürlerle dolu gazetelerin köşeleri üzerinde
Şimdi öl morg masraflarını sonra öde programının köşeleri üzerinde
Semantik haydutların ve fikir işportacılarının felsefi köşeleri üzerinde
Özel okulda girilen ergenlik ve anatomik
devrimlerin orta sınıf köşeleri üzerinde
Lunaparktaki terk edilmiş hız trenlerinin
üzerinde yaşanan aşkın ultra-gerçekçi köşeleri üzerinde
Alçaktan uçan yaprakların ve nemli şair gözlerin
yalnız şair köşeleri üzerinde

O CAZ O

Tel
Bir noktada
Ya da
Hatırlarda kalan
Uzun zamandır kayıp kanlı bir haç,
Gömülü bir süvarinin çelikten zırhının altına.
Ne zaman
Kim için kanarız,
Kayıp notalar, bir cazcının kırık şırınga ucundan
Kayıp gözlerden dökülen
Müzikal yaşlar.
Kırık bagetler, neden?
Cama vuran yağmur sesi ve birdenbire bir gümbürtü
Tam ortaya düşüyor bombalar
Duygularımın ortasına
Babamın sesi
Annemin sesi
Sevgi
Hayat mı.

KEDERLERİMİ KATLADIM

Kederlerimi katladım yaz gecesinin örtüsüyle,
Kısa süren her fırtınaya zamandan payına düşeni verdim,
Gözlerime gömülü katastrofik tarihlerin peşinden gittim sessizce
Ve evet, dünya bir tür oynanmamış Kozmik oyun değil
Ve güneş hâlâ benden doksan üç milyon mil ötede
Ve hayali ormanda, kısa saçlı su aygırı
neşeli bir tek boynuzlu ata dönüşüyor
Hayır benim yolculuğumda geçmişin felaketlerini biriktirip,
kokuşturmak yok
Hakikati arayanlar geçmişten kalan acılar kuyusunun
iç organlarını çıkartır
Hüzün, bir yolculuğun iç bakışsal yankısı gibi giyinip gelir
Ve evet ayın meskenlerini aradım soğuk yaz gecelerinde
Ve evet o tamamlanmamış yüzleşmelerle yeniden savaştım.
Hâlâ da tamamlanmış değiller

Trajediler geceleri anlatılıyor şairin cenazelerinde;
Yeniden gelen ruh aşinalığın aurasına sarılı.

TULİ KUPFERBERG

Tuli Kupferberg 28 Eylül 1923'te New York'ta doğdu. 1944'te Brooklyn College'dan onur derecesiyle mezun oldu. Otuz yılı aşkın bir süre boyunca Greenwich Village'da yayıncı, şair ve savaş karşıtı bir aktivist olarak yaşadı. 1958'de Allen Ginsberg, Diane DiPrima, LeRoi Jones, Ted Joans ve diğer beat yazarlarının çalışmalarına yer verdiği Birth adlı dergiyi çıkarmaya başladı.

Birth, üç sayı sonra sona erdi. Bu üç sayıda ağırlıklı olarak Kupferberg'in Notes Toward A Theory Of Bohemianism adlı çalışmasına yer verilmişti. 1961'de Birth Press tarafından yayımlanan "Beatniks; or, the war against the Beats" adlı kitabında, bu çalışmayı genişletmiştir. Eserinde; II. Dünya Savaşı'ndan sonra Amerikalıların nükleer katliam ve geleneksel değerlerin yok olmasından korktuklarını, bunun da panik, karışıklık, sinirsel çöküntü... ve beatniklere karşı bir savaşa yol açtığını belirtir. Kupferberg, beatlerin günah keçisi olarak kullanıldıklarını gördü, ama eserini şu iyimser cümleyle sonuçlandırdı: "Dinleyin... Beatnikleri öldürebilirsiniz, ama içinizdeki beatnik'i öldüremezsiniz."

Kupferberg, 1964'te Ed Sanders ve Ken Weaver'la birlikte The Fugs adlı grupla çalışmaya ve kayıtlar yapmaya başladı. The Fugs, kısa süre içinde Slum Goddess of the Lower East Side ve Amerika'nın Vietnam'a müdahalesini protesto eden Kill for Peace gibi satirik şarkılarıyla ülke genelinde sesini duyurdu. Kupferberg'in savaş karşıtı başyapıtı, arkadaşı Robert Bashlow'un da katkıda bulunduğu 1001 Ways to Beat the Draft (Askerlikten kaçmanın 1001 yolu)'tir. Eserin orijinali, Kupferberg'in dizayn ettiği fotoğraflı bir kolâj olarak basıldı. Bu çalışmadan elde edilen gelirin tamamı barış hareketine bağışlandı.

2010 Temmuz'unda öldü.

SABAH SABAH

Sabah sabah
Çok yalnız hissediyorum kendimi
Sabah sabah
Sabah kederlendiriyor beni
Gün ışığı gün ışığı
Gün ışığı gülüyor suratıma
Ve yetişkinliğin ihtişamı
Koyuyor beni çürüyen yerime
Akşam akşam
Akşam kederlendiriyor beni
Ay ışığı Ay ışığı
Ay ışığı uyuşturuyor tepeleri zarafetle
Ve parlamanın gizi
Yolunu arıyor yüzümü dağıtmanın
Gecevakti gecevakti
Öldürüyor yanağımda akan kanı
Gecevakti gecevakti
Rahatlatmıyor beni
Yıldızışığı yıldızışığı
Sevgi dolu hissediyorum yıldızışığında
Yldızışığı yıldızışığı
Sevgilim ağlarken öp beni

ÇİÇEKLERE DUYULAN TUTKU

Becermek istiyorum çiçekleri
Çiçekler emmek istiyor beni
Fulyalar ve aslanağızları
Açıyor etli dudaklarını
Cesaretim var dikenlerin dehşetini göğüslemeye
Sırf tadabilmek için şu kırmızı gülün kasıklarını
Kuşlarınız ve yaban arılarınız sizin olsun
Yumuşacık gözleriniz sizde kalsın
Tatlı kızların tutkuları da veremez
Şu çavdarın tadını

AŞIK YETMİŞLİK

Ooh ohh wo-ooh wo
Ooh ohh wo-ooh wo
Ne zaman seks yapsak
Neredeyse testislerim patlıyor
Çünkü çok korkuyorum
Hiç boşalamayacağız diye
Her gece soruyorum tepemdeki yıldızlara
Neden aşık bir yetmişliğim ben diye?
Bir gün fena azıyorum
Diğer gün sıradan
Her gün soruyorum tepemdeki Aya
Neden aşık bir yetmişliğim ben diye
Seni becermeye çalışıyorum
Herkesi ve seni
İşim bitti sanacaksın
Ama yine sertleşeceğim
Eğer ağlatmak istersen beni
Çok zor değil yapmak bunu
Eğer "SİKTİR GİT" dersen bugün
Ben de bir çırpıda silerim seni
Her gece soruyorum tepemdeki Venüs'e
Neden yetmişlik bir aşığım ben diye?
Seni becermeyi çok isterdim
Herkesi bir de seni
Bitti bu iş dersen
Yalnız kalırım ben
Eğer ağlatmak istersen beni
Çok zor değil yapmak bunu
Eğer bağırırsan "SİKTİR GİT-UZAK DUR" diye
Yine de seni düşünerek otuzbir çekerim
Her gün soruyorum tepemdeki uyduya
Neden yetmişlik bir aşığım ben diye?
Neden yetmişlik bir aşığım ben diye?
Biliyorsunuz genç bir aşık olmayı tercih ederim
(O zaman bir sürü yeni ve heyecan dolu hata yapabilirim)

PHİLİP LAMANTİA

Sicilya göçmeni bir ailenin oğlu olan Philip Lamantia, 23 Ekim 1927'de Frisco'da doğdu. Şiir yazmaya ilkokulda başladı. Ortaokulda Edgar Allan Poe ve H. P. Lovecraft'ın eserlerine fazlaca ilgi duyduğu için "düşünce suçu" işlediği gerekçesiyle okuldan atıldı. On altı yaşında, San Francisco Museum of Art'taki Miro ve Dali retrospektifleri sayesinde sürrealizmle tanışan Lamantia, sürrealizmin saf devrimci doğasının bu tanışmadan önce de yaradılışının bir parçası olduğunu fark etti ve sürrealist şiirler yazmaya başladı. Kısa süre sonra New York'taki sürrealistlere katılmak için evden ayrıldı. André Breton, Lamantia'yı "ancak yüz yılda bir yükselen bir ses" olarak değerlendirdi.

Lamantia'nın şiirleri 1943'te André Breton tarafından VVV adıyla yayımlandı. İlk kitabı Erotic Poems 1946'da Berkeley'de basıldı. İkinci kitabı Ekstasis, Six Gallery dinletisinden sonra çıktı. Selected Poems 1943-1966 City Lights tarafından yayımlandı. High, The Night is A Space of White Marble, I Have Given Fair Warning ve There is the Distance Between Me and What I Seek bu seçkidendir. Lamantia, Fud At Foster's'da Frisco şairlerinin ve sanatçılarının uğrak yeri olan Foster's Cafeteria'yı anlatmıştır (burası aynı zamanda Ginsberg'in, kendisini Peter Orlovsky'le tanıştıran Robert Lavigne ile karşılaştığı yerdir).

Pek çok meslektaşı gibi, Lamantia'nın şiirleri de -biyografi yazarının sözleriyle- "gerçekliğin büyük coşkusu ve hayata özgü acı ve şiddetin her an hissedilen varlığı" arasındaki çatışmayı ortaya koyuyormuş. Lamantia, kendi nesli içinde sürrealizmin buluşlarına tamamen kucak açan tek Amerikalı şairdir ve Arsenal: Surrealist Subversion'ın editörlerinden biridir.

İşte Benle Gördüğüm Şey Arasındaki Boşluk

Benle gördüğüm şey arasında işte bu boşluk var
Her yer Tanrı'nın varlığıyla dopdolu
Taşkınlık yok artık
Kafam sakin
İzliyorum izliyorum izliyorum
Ben buradayım O orada... O bir okyanus...
Bazen almıyor aklım, düşünemiyorum, düşünemiyorum
Bu aşkın kitabı
İşte şuradaki Davut'un Kulesi
İşte şuradaki bilgeliğin tahtı
İşte bu sessizlik
Kutsal Kasenin durmaksızın uçuşu
Tanrı'nın parlak karanlığını özlüyorum
Onsuz yapamayacağım ışığını özlüyorum
Özlüyorum
Özlediğim şeyin ismi yok
Kendi cisminin tuzağına düşmüş bir kelime hiçbir şey demiyor
Bu hiçlik zevk vermenin de ötesinde
İşte bu aşkın kitabı, aşkın fırlatılıp atılmış sessiz bakışı

GİZLEN

Ah güzelim yalnızlık! Nereye uçtum ben?
Yıldızlar müziğimin duvarını alaşağı ediyor
Veracruz'daki limanlardan akıp taşıyor tarla kuşları
Onlar uçarken dile geliyor ruhlar
Yaz, gecenin yumuşak iç çekişlerini mühürlüyor
Gözlerimi kapıyorum, yanıyor tüm ağaçlar!
Sana gelmek için deliriyorum Yalnızlık-kim taşıyacak beni sana?
Sıkışıp kaldım bu çarpışan gezegenlerin arasında
Kral Davut'un borazanıyım ben
Uğursuz asansör parçalıyor uzuvlarını birer birer
Açamazsın
Kapayamazsın
Sonunda kafanı kırarsın!

ADAMAKILLI UYARDIM

Adamakıllı uyardım
Chicago, New York, Los Angeles battı.
Maldoror'un hâlâ dolanan hayaletiyle Swan City'ye vardım.
Güney uygar.
Gergedan kuyruğu yedim.
Bu timsahlar arasında son gece.
Albion yumruğunu palmiye korusunda açıyor.
Savaş kurbanı atların sırtında biten
Zerre kadar mücevherleri göreceğim.
Zafer gösterisi dörtnala yanımdan geçiyor.
Kafamda güneş boyutunda bir haşhaş
Adamakıllı uyardım.
Ölüler ve sisler vaktinde
Burda sevişebilirim
Herhangi bir yerdeymişçesine.

GÖRDÜĞÜMLE ARAMDA MESAFELER VAR

Gördüğümle aramda mesafeler var.
Tanrı'nın varlığının her yerde oluşu
Kendinden geçme yok artık
Sakin bir kafa
Gör, gör, gör
Ben, buradayım
O, orada... Bir okyanus...
Bazen hakkında düşünemem, beceremem, düşerim
Bu, sevginin kitabı
Davut'un kulesi var
Bilgelik tahtı var
Sessizlik var ama çokça
Kutsal Ruh'un daimi kaçışı ve havası var
Tanrı'nın ışık saçan karanlığının hasretini çekiyorum
Hasretini çekiyorum bu karanlığın yaşamsal üstü ışığının
Hasretin sonu için hasretini çektiğim bir başka karanlık
Hasretini çektiğim
İsimsiz o hasretini çektiğim
Hiçbir şey anlatmayan, kendi etinde kayıp bir söz
Hiçbir şey ki, ırza geçmenin ötesinde zevk veren
Sevginin kitabı, sevginin sessizce savrulmuş bakışı var.

MİCHAEL MCCLURE

Kuşağın en önemli, en iyi ve en sıkı adamlarının ve ilk sayılabilecek 10 isminin en kuvvetlilerinden biri Michael McClure: 20 Ekim 1932'de Marysville/Kansas'ta doğdu. Seattle/Washington'da geçirdiği çocukluğu boyunca doğa ve vahşi hayata olan büyük ilgisi nedeniyle "doğa bilimci" olmak istedi. İlerleyen yıllarda McClure, San Francisco'da Robert Duncan ile bir şiir atölyesine katıldı. Bu, McClure'un yeni gelişmekte olan Beat hareketiyle ilk deneyimiydi.

1955'teki Gallery Six dinletisinde "unknowns" olarak bilinen Philip Lamantia, Allen Ginsberg, Gary Snyder ve Philip Whalen'a katıldı. Bildiğiniz gibi dinleti Kenneth Rexroth öncülüğünde ve bir anlamda yeni şairleri ve yeni şiir deneyimlerini tanıtmak için düzenlenmişti ki, bu dinleti sonrasında Beat hareketi inanılmaz bir ivme kazanmıştı.

McClure, Beat'lerin toplantılarına katılıyordu ve vaktinin çoğunu, 60'ların ortalarında "hipster"lerin "hippi"lere dönüşmeye başladığı Haight-Ashbury bölgesinde geçiriyordu. 1967 Ocak'ında Golden Gate Park'taki "Human Be - In" organizasyonunda Allen Ginsberg ve Gary Snyder'a katıldı.

McClure halen aktif bir şair, deneme ve oyun yazarıdır. Stanford, NYU ve The University of Arizona gibi okullarda şiir okumaları yapıyor. Bunun yanı sıra San Diego, Vancouver ve New York'taki kulüplerde; Paris, Roma ve Amsterdam'daki festivallerde performansını sergilemeye devam ediyor. McClure, Martin Scorsese'nin The Last Waltz'u da dâhil olmak üzere birçok filmde rol aldı. Norman Mailer'ın Beyond The Law adlı filminde Rip Torn ile birlikte kanundışı bir motosikletçiyi canlandırdı. McClure, televizyon için üç belgesel çekti, birçok şiir kitabı ve oyun, iki roman ve çok sayıda deneme yayımladı. Halen Vanity Fair ve Rolling Stones dergilerinde gazeteciliğe devam ediyor.

90'ların başında The Doors'un klavyecisi Ray Manzarek ile birlikte canlı müzik ve şiir performansları gerçekleştirdi. Hatta bu performanslardan biri The Love Lion adıyla kaydedildi.

MORRISON VE ŞİİR ÜZERİNE

Günümüzde şairin toplumdaki rolü herhangi bir sanatçınınki ile aynıdır; hayal gücüne giden yolları kapama eğilimindeki toplumda, bu yolları koruyup, açık tutmak. Bir başka deyişle, hayal gücünü çalıştırmaya devam etmek. Demek istediğim tüm sanat dalları aynı fonksiyona sahiptir. Hepsi de bir tür kriz halini muhafaza eder ki bu kriz halinde insanlar sadece sosyal pozisyonlarının gereği doğrultusunda hareket eden robotlar değil, canlı varlıklardır...Sanırım Jim de bu görüşe tüm yüreğiyle katılırdı.

Onu şiir yazmaya teşvik eden şey okuduğu ya da duyduğu, onunla konuşabilen şiirlere tepki verme isteğiydi.

Bir sanat formunun içerisinde hayal gücünün yarattığı olasılıkları görürsünüz ve böylece o sanat formu sizinle konuşmaya başlar ve kendi başınıza da bu tip olasılıklar oluşturmak istersiniz. Mesela blues dinlersiniz ve blues söylemek istediğinize karar verirsiniz. Kendi kendinize, "Tanrım, Muddy Waters harika," dersiniz. O formun karmaşık yapısını dinlerken, bunun gibi bir şeyi nasıl yapabilirim? diye düşünürsünüz.

Şiir yazmanın başlangıcı şiire tepki vermektir. Yavru kedi fareleri kovalamaya başlar çünkü eninde sonunda kendisi de kedi olacaktır; yavru bir kartal yuvasının kenarında durup, kanatlarını çırparak, uçuş idmanı yapar; bebek Kerouac daktilosunun başında bir roman yazar.

Jim, lirik yazabilme yeteneğine sahipti, şarkı sözü anlamında demiyorum şiir olarak lirik. Jim şiir yazabiliyordu ve sonra şarkı da söyleyebildiğini fark etti ve şarkı sözü yazabildiğini anladı ve zekice bir şey yaptı: bu işleri birbirinden ayrı tuttu ve böylece hepsinde kendini geliştirebildi.

In The Lords: Notes On Vision: Jim, UCLA film okulunda verdiği tezini bu inanılmaz dokümana dönüştürdü. Bence bu kitap, daha uzun bir dokümanın derli toplu, yoğunlaştırılmış ve yapı söküm tekniğiyle dönüştürülmüş hali, ki bu teknik bir şair için iyi bir çalışma yöntemidir. Bazı iç görüleri orijinal olmayabilir ama onları birbirine monte etme biçimiyle ortaya eşsiz, felsefi bir eser çıkarmaktadır. Bilgiyle başa çıkma kapasitesi inanılmazdır, hem gerçek hem de yaratıcı

bilgiden bahsediyorum. Gerçekten güçlü bir eser.

Jim'in The New Creatures çalışması bir imgeci şiir kitabıdır, bu çalışmanın içinde on yedinci yüzyıldan, Elizabeth Tiyatrosundan ve klasik mitolojiden esintiler vardır ve kitap romantik bir bakış açısına sahiptir. Romantik kelimesini on dokuzuncu yüzyıldaki anlamında, Shelly ve Keatvari romantizm anlamında kullanıyorum: "Yılan derisi ceket/ Kızılderili gözleri..." Bakın, demek istediğim bu bir on dokuzuncu yüzyıl şiiri ama kendini beceriyle yirminci yüzyılın imgeci şiirine adapte ediyor. Neredeyse ana akım ama oldukça iyi, gerçekten iyi şiir. Kendi jenerasyonundan herhangi başka bir şair kadar iyi; o jenerasyonda Jim'den daha iyi olduğunu söyleyebileceğim kimse yok.

Bu hem otobiyografik bir şiir olarak güzel hem de oldukça kısa bir otobiyografik şiir olduğu için güzel, yoğunluğunu düşününce anlıyorum bunu. Elimizdeki şiir altı üstü altı imgesel satırdan ibaret. Demek istediğim insanın aklına Shelley geliyor. Shelley'nin bir sonesinden düşmüş camdan kar taneleri gibi, lapa lapa yağıyor. Ya da rock parçalarını düşünün, ne kadar basit ama bir o kadar da güzeller...

100 BALİNANIN ÖLÜMÜ İÇİN

Nisan 1954'te, TIME dergisi İzlanda NATO üssünde canı sıkılan yetmiş dokuz tane Amerikan askerinin yüz tane balinayı öldürdüğüne dair bir haber yaptı. Bir sabah üzeri, askerler ellerinde tüfekler ve makineli silahlarla gemilere atlayıp balinaları öldürmüşlerdi.

Bu şiiri 1955 senesinde ilk okuma gecemde okudum.

Denizin ortasında asılı kalmışlar
Havada asılı kalan bir tekne gibi
Gemiler yakıp kavurmuş onların çayırlarını
Kuzey Kutbunun buharlı gemileri
Beyinleri çay bardağı
Ağızları kapı kadar
Zarif kurtlar
Denizin orakçıları tırpancıları
DEVASA KURBAĞA YAVRULARI
Sıçradılar yerlerinden
Kuzular ya da çocuklar gibi.
Denizin can sıkıntısı ile vurulmuş.
Ters dönmüş kıvrılıp bükülmüş.
(Goya!)
Kan ve sperm yayılmış her yana.
Tütsü kokusu.
Kamçılar gıcırdıyor öfkeyle
Memelilerin lanetlenmiş İsa'sı kızgın güneşe
Denizin dibine kaçıyor
Goya! Goya!
Ah Lawrence
O köprülerde melekler dans etmiyor.
AH SİLAH! AH OK!
Dalgalarda kilise yok
Kutsallık yok
Canavarın ıslak sahillerinde
Ne kutsallık var
Ne geçiş ne de yol.

SABAHLIK

Uyurgezerler...Hayaletler! Sesler
Uykunun buğularından gelen bedenler gibiler
Süzülüyoruz birbirimizin üzerinde
Çıplak ayak dokunmadan yere
Sevgililerimizin sesleriyle konuşuyoruz
AŞKIN NESNELERİNE AD VERİYORUZ
(yeni işkenceler yaratıyoruz, bizi taşıyacak makineler,
Yüzümüzde mucizeler, gözlerimiz safir ya da opal
Havada caz var. Latin çiçekleri gibi şeklimiz.)
Donmuş, sıkışmış kalmış orada
Omuzlarım sarılmayacak sana.
KAHRAMANCA İŞLER
Özgürleştirmeyecek bizi. Özgürleştir bizi Aşk.
Sesiz biziz. Uyku yanımızda.

Frank O'Hara

1926'da Baltimore'da doğan Frank O'Hara, Massachusetts'de büyüdü. Askerliğini donanmada yaptıktan sonra Harvard ve Michigan Üniversitesi'nde müzik bölümüne devam etti. 1951'de New York'a taşındı ve Museum of Modern Art (MOMA)'ta çalışmaya başladı. Bir yazısında şöyle diyor: "İşlek bir metro istasyonu, bir müzik dükkânı ya da insanların hayattan pişmanlık duymadıklarını gösteren herhangi bir işaret görmediğim sürece, bir parça çimenden bile zevk alamıyorum". O'Hara New York sanat dünyasıyla, özellikle de Willem DeKooning, Jackson Pollock ve Franz Kline gibi soyut ekspresyonist ressamların eserleriyle yakından ilgiliydi. 1953-1955 arasında şair arkadaşları John Ashbery ve James Schuyler'in de çalıştığı Art News için editörlük yaptı. 1955'te yeniden MOMA personeline katıldı ve 1960'da baş asistanlığına getirildi.

O'Hara en çok "I-do this, I-do that" şiirleriyle tanınır. A Step Away From Them, Why I Am Not A Painter ve The Day Lady Died (Billie Holliday için ağıt) bunlar arasındadır. Fakat ileriki dönemlerinde yazdığı daha uzun şiirler -özellikle In Memory of My Feelings ve Biotherm (Bill Berkson için)- de oldukça etkilidir ve genç şairlere esin kaynağı olmuştur. Collected Poems (New York, 1971; Manchester 1991) ve Selected Poems (New York, 1974) Donald Allen'ın editörlüğünde yayımlandı. Brad Gooch'un City Poet: The Life and Times of Frank O'Hara'sı ise 1993'te basıldı.

O'Hara, Personism: A Manifesto başlıklı bir denemesinde şiir üzerine görüşlerini açıklıyor ve şöyle diyor: "Kimse ihtiyaç duymadığı bir deneyimi yaşamamalı, eğer insanlar şiire ihtiyaç duymuyorlarsa bırakın okumasınlar". O'Hara özünde şiirin, sanatçının kendine özgü sesini ve stilini ortaya koyabilmesi için soyutluktan uzak, kişisel ve spontane olmasını ister. Şiirlerinin büyük bölümünü boş zamanlarında yazmıştır ve çoğunu, evinin içinde sağa sola atmış veya mektup olarak arkadaşlarına göndermiştir.

Frank O'Hara, 24 Temmuz 1966 sabahında Fire Island plajında bir plaj arabasının çarpması sonucu ağır yaralandı ve ertesi gün öldü. Long Island'daki Springs Mezarlığı'na gömüldü. 1952'den ölümüne kadar altı şiir kitabı yayımlamıştı.

BUGÜN

Ah! Kangurular, Venedik altınları, çikolatalı sodalar!
Gerçekten çok güzelsiniz! İnciler,
Mızıkalar, hünnaplar, aspirinler! Herkesin konuşup durduğu
Tüm o şeyler

Yine de şiir girdiklerinde şaşırtıyorlar
Oysa o şeyler hep aramızdalar
Sahildeki şezlonglarda ve tabut sehpalarında bile onlar var
Bir anlamı var onların. Kayalar kadar sağlamlar.

(1950)

HAYVANLAR

Unuttun mu nasıldık o zamanlar
Hâlâ birinci sınıf kabul edildiğimiz o günlerde
Zamanı düşünüp endişelenmenin bir anlamı yok
Ama yine de birkaç hilemiz vardı o zaman
Keskin virajları almamıza yardım eden
Tüm çayır yemeğimiz gibi görünürdü
Hız ölçerlere ihtiyacımız yoktu
Kokteyl yapabiliyorduk sırf su ve buzdan
Eğer yanımda olsaydın daha hızlı ya da daha yeşil olmak
İstemezdim şu anda olduğumdan- Ah sen
Hayatımın en güzel günleriydin

(1950)

KANADIN ÜSTÜNDE UYUMAK

Belki de büyük bir hüzünden kaçmaktır bu
Restorasyon Dönemi trajedilerindeki kahramanın
bağırdığı gibi "Uyku!"
Uzun derin bir uyku ve unutmak!"
Uçuyor işte, kıyıları olmayan kentte dalgalar gibi kükrüyor
kaldırımdan yukan doğru hızla kanatlanıyor, araba koması ya da kapı sesi
duyduğunda hemen uçan güvercinler gibi,
hayat devam ediyor yarı renkli
aşklarla ve güzel yalanlarla başka başka dillerde söylenen.

Korku da azalıyor, ve sen Atlantik'in ötesindesin.
İspanya nerde? Kim nerde? İç savaş
köleleri özgürleştirmek için yapıldı, öyle mi?
Aniden üzerine çullanan hava akımı yerçekimini getiriyor aklına
ve insana duyulan sevgi
Bağlamında konumunun ne olduğunu. Ama işte burada tanrılar, şaşkına dönmüş, spekülasyon yapıyorlar. Çaresiz kalırsan, özgürsün demektir, inanabiliyor musun buna? Kişisel olmayan bir sonsuzlukta yolculuk durmaksızın, ne çıkabilirsin içinden, ne de girebilirsin içeri!

Gözler dönüyor rüzgarla ters çevrilmiş gibi
ve göz kapakları açılıyor belli belirsiz
Kanat gibi. Dünya bir buzdağı, çok büyük kısmı görünmüyor! Ve buza dağlanmış şekiller, sen uzayı ve hızı hayal eden bir heykeltıraşsın, merak, arzunun tutkulu eli. Uykuda mı yoksa uyuyor mu? Yeterince hız var mı? Ve aniden çullanıyor üzerine, kendi başına yelken açmaktan vazgeçiyorsun çünkü uyanmalı ve sıcaklığını bu sevgili imgeye üflemelisin, ölse de sadece gözden kayboluyor olsa da çünkü uzayda gözden kayboluyor ve senin tekilliğin de.

Charles Olson

New York Okulunun ve Black Mountain Ekolü'nün en önemli, Amerikan modern şiirinin atlanamaz isimlerinden olan Charles Olson, kaçınılmaz olarak Beat Kuşağı eklenti listesindeki yerini Frisco Şiir Rönesansı'na önemli katkısıyla almıştır.

1910-1970 yılları arasında yaşam sürmüş olan Olson, yazın yaşamının ilk dönemlerinde daha çok politik şiire yüklenmiş ve bu yönde eserler vermiştir.

Bu süreç dâhilinde birçok kuruluşa iştirak ederek aktivist yönünü orta koymuş olan Charles Olson, ilk eseri olan Call Me Ishmael'i 1947 senesinde yayımlamıştır. İlk liriği In Cold Hell in Thicket ortaya çıkmıştır.

Savaş sonrası şairler kuşağının en önemli temsilcilerinden olan Olson, aynı zamanda Black Mountain'in rektörlüğünde de bulunmuş ve çok değerli şairlerin yetişmesine ve yerini bulmasına önemli etken olmuştur.

John Cage, Robert Creley, Allen Ginsberg, Robert Duncan, Stan Brakhage gibi isimlerle adı 1950 Amerikan Avangardları arasında sayılmışlığı Beat Kuşağının listesinde yer alması kadar olağandır.

Gloucester'den Maximus, Sana

Kıyıların uzağında, kanda saklı adalarda
Mücevherler ve mucizeler. Ben, Maximus
Kaynar sulardan çıkmış kızgın bir metal, bir mızrak nedir
anlatacağım size, kimler uyar oyunun kurallarına

1
peşinde olduğun o şey
dönemeçte duruyor olabilir
yuvada
kuşun uçuşu

Çatılar, eski olanlar, narin ve dik olanlar
Sırtlarında martıların oturduğu ve havalandığı
Ve rüzgarda uçuşan karları
Şehrimin

2

Aşk biçimdir ve içinde önemli bir madde olmadan var olamaz
(bizim sarrafın terazisine göre adam başı 58 kırat ağırlığı olması lazım
Hepsini ekleyelim birbirine
Vücudundaki mineral, kıvırcık saçın, gergin gaganda taşıdığın ip
Bunların hepsi ağırlık yapar nihayetinde)

Ah leydim benim, deniz seferlerinin kadını
Kollarında bir oğlan değil,
Özenle oyulmuş bir ahşap, boyalı bir surat, bir ıskuna yatar!
Narin bir gemi direği, geminin önünde duran kılavuzdur o

3
Seks, para gerçekleri hayatın
Başa çıkılması gereken gerçekler, deniz gibi
Oynanabilir, sadece oynanabilir ve oynanmalı onlarla
Dedi kulağıma

Kulağıma dedi ki
Ama önemli olan, ısrarcı olan, baki olan şudur ki
Ah insanlarım benim nereden bulacaksınız onu, nasıl,
nerde neyi dinleyeceksiniz
Her şey dönmüşken reklam panolarına
her şey sessizlik bile silahlanmışken

Kuşlarımızın çatılarımızın sesi
bile duyulamazken

tepedeyken, suyun üzerinde
onun şarkılar söylediği zamanlarda
suyun parıldadığı
siyah altın renklerle, dalgaların vurduğu
akşam vakitlerinde

ipek otuna yağa bulanmış tekneler
ve adamın biri ansızın düşüverdi,
pembe çakıllara

4

İnsan sadece biçimi sever
Ve biçim ancak o şey doğunca
Var olur

Doğun kendinizden, doğun
Samandan ve pamuk kasnaklarından
Sokakta bulduklarınızdan, otlardan

Bir balığın kemiğinden
Bir kamıştan a da istencinden
bir rengin ya da çanın
Doğun kendinizden, parçalanarak

5

Sevgi kolay değildir
Ama nerden bileceksin sen
Yeni İngiltere, artık pejorokrasi var caddelerde
tüm o arabalar cıvıltıları rahatsız eder mi kara-sarı bir panteri

nasıl döveceksin demiri
kılıç ustası
dün gece tek derdin
iskambil oyunuyken

bağlan kendin gibi olanlara
öldür öldür öldür öldür öldür
reklamını yapanları

6

İçeri! İçeri! Okun ruhu, kuş, gaga
Dönemeç içeride, yarattığın biçim,
Onu tutan şey, arzunun nesnesi, ne olduğun,
ne olman gerektiği, gücün yukarı fırlattığı
Gemi direği, gemi direği kırılgan gemi direği!

Kuş yuvası, sana diyorum, Maximus diyorum ki
Elinin altında, görebiliyorum, bulunduğum yerin uzağında
Denizlerin ötesinde, duyabiliyorum hâlâ onu

Sana bir tüy taşıdığım yerde
Keskin bir tüy, öğlen vakti bir mücevhere dönüşüyor elimde
Bir kanattan daha parlak
Herhangi eski romantik bir şeyden
Hafızadan, o yerden, senin taşıdığın herhangi bir şeyden daha parlak
Bir kuş yuvası diyorum ona
Yapabileceğin herhangi bir şeyden daha parlak!

Kenneth Patchen

Kenneth Patchen 1911'de Niles/Ohio'da doğdu. On iki yaşında günlük tutmaya ve Dante, Homeros, Burns, Shakespeare, Melville gibi yazarları okumaya başladı. Bir yıl Alexandre Meiklejohn's Experimental College'a, daha sonra da Wisconsin Üniversitesi'ne devam etti.

Göçmen işçi olarak Birleşik Devletler ve Kanada'da çok çeşitli işlerde çalıştı. Permanence adlı sonesi 10 Nisan 1932'de The New York Times'da yayımlandı. Patchen, kırktan fazla şiir ve nesir kitabı yazdı. Before The Brave (1936), First Will and Testament (1939) ve Journal of Albion Moonlight (1941) bunlar arasında sayılabilir. 1942'de The Dark Kingdom, yetmiş beş adetle sınırlı olarak basıldı ve Patchen, bu baskılardan her birinin kapağını suluboyayla kendisi boyadı.

Patchen, otuz yılı aşkın bir süre boyunca kendisine sürekli acı veren, ciddi bir omurga rahatsızlığıyla yaşadı. Bu kişisel mücadele, insanlığın önemli meselelerine olan duyarlılığıyla birleşmişti. Şiirlerinde, savaşın dehşetine özellikle eğilirdi. Eserlerinde, okuyucu için gerçekliğin dışında, efsanevi karakterlerin içlerindeki sevgi ve yardımseverlik duygularıyla hareket ettiği, bir çeşit sığınak yaratmaya çalışmıştır. Kenneth Patchen, 1972'de öldü.

BENİM NESLİM GAZETELERİ OKURKEN

Yavaş ve nazik olmalıyız; polisin sert bakışlarını
Saygıyla karşılamalıyız,
Unutmayın bu kuğuların kazların gölge oyunu değil
Artık zamanı geldi yazmanın-
zamanı geldi kelimeleri kayıt altına almanın
Demek istediğim gurur duymalıyız gençlerle kimi zaman
Restoranlarda kahvaltı masasında okuduğumuz gazetelerde gördüğümüz
adamların kaderini unutmamalıyız, onlar eşlerine
ve evlerine hoşça kal diyerek gittiler
Son şarkı aşk üzerine- içimizdeki tüm kötülüklerden
arındırıyor bizi- yok etmek mi...?
Neden olmasın...epeyce eğlenceli...
Ne kadar eğlenceli bir mezar taşını işaretlemek için
kelimelere şekil vermek ağır ağır
Ve özenle
Demek istediğim içinde kan olmayan hiçbir şey
o adamların yitirdiklerini dillendiremez

ÇIPLAK TOPRAK

Bir yaratık duruyor gözümün kenarında.

Duygularımı kavuruyorum ağır yanan bir ateşte.
Eski döl yatakları çürüyor ve yeni anne
Yaklaşıyor bir dünyanın ayak sesleriyle.

Kim bu darmadağın cennetin insanları?
Çağıran ne onları?
Kimin kanı kutsallaştırıyor bu çirkin toprakları?
Uykumun sularında yılan gibi sürünerek ilerleyen ne?

Bilmenin öbür yüzü...
Hiç uyanılmayan zevkleri kucaklamak...
Her şeye yeten bir aşk!
Nihai boşlukların narin sessiz biçimleri.

MÜZİK OL GECE

Müzik ol gece
Öyle ki uykuları uzansın onun
Uzun boylu, solgun meleklerin korosunun duyulduğu yere

Bir el ol deniz
Öyle ki rüyaları izlesin
Senin rehberliğini, dünyanın yeşil bedenine dokunurken

Bir ses ol gökyüzü
Öyle ki yıldızlar öne eğip sessiz yüzlerini
Ayna olsunlar onun güzelliğine

Bir yol ol yeryüzü
Öyle ki onun yürüyüşü
Alıp götürsün seni cennet şehirlerinin soluk alıp veren kulelerine

Bir dünya ve bir taht ol Tanrı,
Öyle ki onun hayatı bulsun rengini
Ve bir çocuk kitabındaki eski zaman çanlarının ruhları
Onu Senin muhteşem krallığına getirsin

BIRAKIN DELİRELİM

Bırakın delirelim açık açık.
Ah benim neslimin insanları
Bırakın takip edelim
Bu katledilmiş çağın ayak izlerini:
Bakın onun izleri Zaman'ın loş topraklarından geçiyor
Gidiyor Ebediyetin kapıları kapalı evine doğru
Ölümün gürültüsüyle
Ölümün yüzüyle
Daha fazlasını istiyorduk elbet; açık bir kapı bulmayı umut ediyorduk
Nihai bir sevgi eylemi
Günün şeytani karanlığını dönüştürecek
Ama koca bir cehennem ve yeryüzüne çökmüş bir sis bulduk
Ve kafamızın içinde
Çürüyen devasa mezarlar.

KENNETH REXROTH

Kenneth Rexroth, beat dönemi içinde ün kazanan yazarlardan belki de en ulaşılabilir olanıydı. 1905'te South Bend/Indiana'da doğdu, 6 Haziran 1982'de Montecito/California'da öldü.

Rexroth; yazar, çevirmen, deneme yazarı olmasının yanı sıra, San Francisco Poetry Center (San Francisco Şiir Merkezi)'ın kurulmasında da rol oynadı. 1941'de In What Hour adlı kitabıyla California Literature Silver Medal Award (Kaliforniya Edebiyat Gümüş Madalyası)'u kazandı.

Henüz on yedi yaşındayken üretken bir ressam ve şairdi. Kısa süre içinde çeşitli çalışma grupları ve anarşistlerle temasa geçerek, bir radikal olarak ün kazandı. Chicago'da 1920'lerin ikinci rönesansı gerçekleştiğinde, Rexroth oradaydı. Daha sonra beat hareketine katıldı ve ortak bilinci yükseltmeye çalıştı. Dinletiler ve Cellar adlı caz kulübündeki etkinliklere olan ilgisi sebebiyle "Beat'lerin Godfather'ı" olarak anılmaya başladı. Ama maalesef yüksek egosu Black Mountain'in Beat hareketi içerisinde eriyip gitmesini kaldıramadığından dolayı özellikle Jack Kerouac'ın ölümünün peşi sıra: "aslında gerçekler, öyle değildir böyledir, aslında her şeyi ben yaptım, o şunun değildir benimdir" vb cinsinden bunakça ve haysiyetsiz makaleler yazdı ve bu yazdıklarıyla şahsını, "bilenlerin" gözünde rezil etmekten başka hiçbir şey beceremedi.

Rexroth'un yetenekleri ve etkisi, beat hareketinin dışına da taşmıştı. Eleştirmenlerin gözünde "batı kıyısından bir başka anarşist şair"den çok daha fazlasıydı. Rosenthal adını kullanan bir eleştirmen şöyle diyordu: "Rexroth engin bir kültüre sahip. Ve burjuva okurları şok etmekle meşgul olmadığı zamanlarda, hakiki bir şair." Gibson ise, Rexroth'un kitabı In Defense of The Earth için şunları söylüyordu: "Bu, bir dönem yapıtı değil... Bu aşkın ve protestonun, derin düşüncelerin ve hatırlanmanın şiirleri, Rexroth'un en derin ve etkileyici şiirlerinden."

Rexroth, sözcük seçimindeki güzelliğin yanı sıra, şiirlerinde yarattığı karakterleri okuyucuya iletme yetisiyle de takdir edilir. Bazı şiirleri, yaşlı bir Japon kadının ağzından yazılmıştır. Bu tip dizeler, Rexroth'un erotik öğeleri bir bilgelik ve güzellik duygusuyla nakletmekteki yeteneğini gözler önüne serer. Bunlar belki de şairin en büyüleyici ve anlaşılması zor eserleridir.

KAÇAK

Alnına düşen parlak saçlarında
Pırıltılı yağmur taneleri;
Gözlerin nemli ve dudakların
Islak ve soğuk, yanakların katılaşmış.
Neden uzaklardaydın bunca zaman, neden
Bu kadar geç bir saatinde geldin gecenin?
Yürüdükten sonra saatlerce rüzgarda ve yağmurda?
Çıkar elbiseni, çoraplarını da;
Otur şöminenin karşısına
Ellerimle ısıtacağım ayaklarını
Öpücüklerle ısıtacağım dudaklarını ve bacaklarını.
Keşke içinde bir ateş yakabilsem
Asla sönmeyecek
Keşke içinde, derinlerde bir mıknatıs olsa
Seni hep eve çekecek.

VİTAMİNLER VE DİYET LİFİ

Bilekleri güçlü, bronz tenli, neredeyse çıplak
Kaliforniya'nın kız evlatları
Eğitimli gönülsüz hümanistler
Kafataslarında tenis topları
Doğanın hâlâ insandan güçlü olduğunu anlamak
Sıkmış canlarını.
Özel aklın Helenist ayrıcalığı sadece bir su sızıntısı
En azından halihazırda sulanmış bir topraklarda.
Atletlerin teri ve sevgililerin sıvıları
Daha güçlü Socrates'in baldıran otundan
Ve Euclid'in vicdanlı oyunları
Kaybolup gidiyor Gymnopaedia'da.

SÜZÜLMEK

Kanomuz süzülüyor tembel dalgalarda
Ağaçtan kamıştan ve sarmaşıktan kanomuz
Durgun bir orta batı akıntısında dönüp kendi etrafımızda
Dolgun su zambaklarının ortasında kalıyoruz
Yorulduk kürek çekmekten.
Tüm öğlen zayıf akıntıya karşı kürek çektik
Geçtik kıvrıla kıvrıla akan gölgeli yollardan, koruluklardan ve çayırlardan
Hayvan kokularının geldiği sığ geçitlerden
Şarkılar söyledik kürek çekerken
Harekete uygun alışılagelmiş şarkılar

Geceyi güden ırgatların şarkıları bunlar,
Hareketten yorgun, ritimlerden yorgun
Beraber dokuduğumuz gücümüzden yorgun
Birbirimizin kollarına uzandık

Gömülürken zambak yapraklarının arasına
Yoğunlaştı tüm hareket sıcak havada
Usul usul şarkı söyle bana
Başıboş dolaşan erotik melodileri fısılda
Yedi yüz sene boyunca gelip geçen erkeklerin ve kadınların şarkılarını,
Usul usul, ağzını yaklaştır yanağıma
Bacaklarımız birbirine dolansın minderlerin üzerinde,
Yaslan çıplak kollarıma ve boynuma;
Bırak güzel kokulu saçların gözlerine dökülsün;
Öp beni o melodik, itaatkar dudaklarla.
Seni soyarken, göz bebeklerin siyah, ıslak
İri ve tenin sarmaşık gibi ve nemli.
Çok kıpırdama, hiç kıpırdama hatta, ayır bacaklarını
Birbirini kemiren dudaklarımız emerken gırtlaklarımızdaki kanı
Ağır ağır içine beni
Çok kıpırdama, hiç kıpırdama hatta, ama sarıl bana.
İçindeyim, derinlerindeyim, zaman akıp giderken

Irmak akarken bu zambak yatağının altında
Çaldığımız dakikalar eriyip, yok oluyor
Ölümlü, zamanın ötesine geçen vücutlarımızda.

KARŞI KÜLTÜRÜN TEMELLERİ

Kenneth Rexroth

"Dünyanın harap olmasına karşı sadece tek bir savunma vardır- o da yaratıcı sanattır." Şair ve eleştirmen Kenneth Rexroth "reddetme" sanatının bağıntısını ve kestirimini algılamakta neredeyse tek başına kalmıştır. Beat Generation'ı etkili bir edebi güç olarak tanıtmakta önemli bir rol oynamasıyla, kendisini onun kıdemli devlet adamı rolünün izdüşümünde bulmuştur. Rexroth aynı zamanda, algı sınırlarını aşması sebebiyle onun bir savunucusu olmaktan ziyade, yaklaşımlarının bu zaman ve mekanda geçerliğinin dokunaklı bir sözcüsü olmuştur. Kendisi, bundan sonraki gözlemlerini "Howl" ya da "On the Road" basılmadan önce kaleme almıştır.

Edebiyat, özellikle de edebi eleştiri, genellikle sosyal güçlerin sembolik bir kılıf olarak gördükleri ve toplumda güncel ya da daha ziyade yakın geçmişte yer alan çelişkilere çözüm ürettikleri - en azından örneklerle gösterdikleri- bir alan olarak süregelmiştir. Bunun tasdiklenmesi, herhangi bir toplumsal ya da ekonomik determinizm teorisinin kabul gördüğü anlamına gelmez. Bu basit, ampirik bir olgudur. Amerikan toplumundaki bu genel kabullenişin yayılmacılığı ve Tocqueville'den beri sıklıkla hayıflanılan bu demokratik aşağı-yukarı seviyelendirme yüzünden, Amerikan edebiyatı özellikle de edebi eleştiri genellikle tek bir "çizgi" tarafından yönetilmiştir. Kendiliğinden geliştimiş olduğu ya da yaygın bir kabulleniş ile itaate zorlanılıyor olduğu gerçeği yüzünden tam tersi tercih ediliyor olsa da, sertliğinden ödün vermemiştir- ya da tam tersi. Bir Leopold Auerbach'ın ya da bir Andrei Zhdanov'un kışkırtmalarına yalnızca insan karşı koyabilir. Görünmez ve tamamını kapsayan,, tanınması pek de mümkün olmayan bir dürtünün tanımlanabilmesi pek olası olmadığından kişiyi tek başına karşı çıkmaya sevk eder.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında genel tüketim için resmi bir çizgi vardı: "Normalliğe Dönüş". Gün geçtikçe her bakımdan daha iyi bir hale geliyoruz. Bu yorulmaksızın, bize dair normal olan hiçbirşeyin olmadığına işaret eden bir edebiyat doğurmuştur. Otuz yıldaki çürü-

menin ölçüsü, resmi mitin kabul görme derecesidir bugün - bölgesel bir gazetedeki en muğlak hackten üç aylık edebi yayınların en afili metafizikçilerine kadar. Çizgi şöyle gider: "Deneysel ve isyankar kuşak artık sona erdi." Bu genel çizginin ruh haline getirilmiş bir sonucudur: "Boğa piyasasının asla sonu gelmeyecek."[29]

Boğa piyasası üzerine ahkam kesmek istemem ama toplum bilimlerinde hiçbirşey daha doğru olamaz. En genç kuşak öylesine kayıtsız şartsız bir isyan halinde ki yaşça büyükleri bunu anlayamıyorlar bile. Gençlerin reddedişi, yabancılaşmaları ve yadsımaları, büyüklere sorarsanız, tamamen görünür tayftan çıkmıştır. Ciddi bir şekilde görünmez olan çağdaş isyan, X-ışınları ve radyoaktivite gibi, yalnızca suç olarak adlandırıldığı, daha materyalistik toplumsal seviyelerdeki etkilerine bakılarak anlaşılır.

"Reddetme" yeri gelmişken, bu konu üzerine sayısız makaleler yazan şair ve eleştirmen Lawrence Lipton'un ilk olarak Nation'da John L. Lewis'in "Biz reddederiz ..." epigrafını alıntılayarak kullandığı bir terimdir

Herkül Sütunları gibi, Dante'nin çemberlerinden birinin girişine muhafızlık eden iki yıkık Titan gibi, ölmüş iki büyük suçlu çocuk -savaş sonrası kuşağın kahramanları- ayakta dururlar: saksafoncu Charlie Parker ve Dylan Thomas. Eğer "kasıtlı" kelimesi birşey ifade ediyorsa, her ikisi de kuşkusuz kasıtlı olarak kendilerini mahvetmişlerdir.

Her ikisi de kendilerini içinde buldukları dünyanın korkusuna yenilmişlerdi, çünkü eninde sonunda artık sadece liriksel sanat silahı ile dünyanın üstesinden gelemeyeceklerdi. Her ikisi de benim dostumdu. San Francisco'da yaşarken, onlara kızgınlıktan ya da yorgunluktan bozulmamış bir perspektifle bakabilecek kadar nadir gördüm onları. Böyle yıllar geçtikçe, onları her seferinde hızlandırılmış kişisel bir yangının ışığında gördüm.

Bird'ü Jimbo's Bob City'de son görüşümde, öylesine uçmuştu ki – öylesine dünyanın farkında değildi ki- kelimenin tam anlamıyla orada olduğumu farketmeksizin önüme oturdu. "Nasıl geçti, adamım?" dedim, gösterişli "Caz Konseri"ne istinaden. "Fena dostum, fena" dedi ve gecenin geri kalanı boyunca söylediği tek şey de buydu zaten. Şafağa doğru esti gürledi. Şafağa doğru, uçmak için kalktı. Gürültülü kalabalık yerini tüyler ürpertici bir sessizliğe bırakırken akıcı melodi onun içinde döne döne kayboldu.

---

29 Boğa Piyasası (Bull Market): Fiyatların yükseldiği piyasayı ifade eder.

Dylan'ı son gördüğümde, kendine verdiği zarar henüz rasyonellik sınırlarını geçmemişti. Cansız maddenin korkunç ataletini takınmıştı. Onunla olmak demek hızla düşen bir kaya yağmurunda sürükleniyor olmak demek gibiydi.

Artık Dylan Thomas ve Charlie Parker'ın sahip oldukları ortak noktalar aynı feci sonu yaşamanın ötesindedir. Birer sanatçı olarak, oldukça benzerlik gösteriyorlardı. Her ikisi de çok akıcıydı. Ama bu akıcı, büyüleyici ifade, geçmişteki önemli sanatçılarla kıyaslandığında, onlara nazaran oldukça ufak bir içeriğe sahipti. Hiçbiri kendi yaratıcıkları ile .çılgınca kendinden geçmenin ötesine geçememiştir. Thomas'ın şiirinin temel teması doğum ve ölüm arasındaki duygu ikilemiydi -kana boyalı mahlukun ıstırabıydı. Müzik, pek tabiki de, öyle çok belirgin bir sanat değildir ama Charlie Parker'ı tanıyan herkes onun kendi yeteneği için de aynı şekilde hissettiğini bilir. Her ikisi de aynı ana temayı iletmişlerdir: Dünyanın harap olmasına karşı, yalnızca tek bir savunma vardır- o da yaratıcı sanattır. Bu tabiki de pek çok sanatın- belki de en çok şiirin- temasıdır. Bu şüphesiz başka bakımlardan Parker ya da Thomas ile ufak bir benzerlik taşıyan Horace'ın da temasıdır. Aradaki fark Horace'ın kendi temasını bir nevi ipek koruma kılıfı ile kabul etmesidir. Dylan'a ve Bird'e göre ise bu bir ızdırap ve terördü. Bunun ille de kendi yaratıcılıkları ile ilişkilerine dair korkunç birşey yüzünden olduğuna inanmıyorum. Daha ziyade bu yaratıcılığın yegane değer gibi göründüğü katastrofik dünya yüzünden olduğunu düşünüyorum. Horace'ın ölümsüz şiirinin sütunu Roma'nın altın çağının berrak göğünde sessiz bir şekilde parıldar durur. Sanat, onun için insanlığın en dayanıklı, düzgün ve asil eylemi olmuş olabilir. Ama hayatının diğer eylemleri bu değerlere iştirak etmiştir. Onları etkin bir şekilde yadsımamıştır. Dylan Thomas'ın şiiri ise yanan şehirlerin ve yanan Yahudilerin olduğu bir dünyada dayanma gücü bulmak zorundaydı. Hava akınlarına ve gaz fırınlarına bir cevap olduğu müddetçe sanatında bir anlam bulabiliyordu. Dünya ani bir hava akını ya da gaz fırını kılıfına bürünmeye başladıkça, sanatının onun için anlamsız bir hale geleceğini düşünüyorum. Bence tüm bunlar Parker'a da uygulanabilirdi, her ne kadar müziğin doğası gereği kanıtlanamaz olsa da- en azından kesin bir şekilde değildir.

Thomas ve Parker'ın sahip oldukları ortak noktalar temadan, duruştan ve yaşam tarzından daha fazlasıdır. Sanatlarının uygulamasında, gözle görülür bir teknik benzerlik vardır. Popüler inancın aksine, on-

lar büyük teknik yenilikçiler değillerdi. Etkileri yalnızca görünürde şaşırtıcıdır. Thomas, Pierre Reverdy ya da Apollinaire gibi yazarların teknik yaratıcılığının ve marifetinin gerilemiş versiyonudur. Benzer bir şekilde, bopun ve kısmen Parker'ın yenilikleri, müzikten anlamayan, özellikle de kara cahil, swing delisi entelektüller ve caz tutkunları tarafından fazlaca abartılmıştır. Ses perdesine ait yenilikler asırlardır klasik müzikte kullanılan bazı akorların girişlerine dayanır. Her nasılsa progressive caz ile Dixieland arasında pek çok klasik senfoninin iki bölümü arasında olduğundan daha az bir ritmik fark vardır.

Parker ve çağdaşlarının yaptığı — Gillespie, Davis, Monk, Roach (Tristano ise bir anomaliydi) vs. — daha sonraları ayrılmaz bir parçası haline gelen ve bu sayede geliştirdiği, eski cazın müzikal süslemesini temel yapıya absorbe etmekti. Bu neredeyse herkesin -Benny Carter, Johnny Hodges- seçili pasajlarından oluşturulabilecek melodik dizi için geçerlidir. Bu temponun sürekli değişmekte olduğu ya da en azından devamlı uzatılmasının söz konusu olduğu ve böylece modelin kıtanın ya da kelime öbeğinin uzun vuruşlarının hakimiyetinde girecek kadar belirsiz bir hale gelmesine izin verdiği ritmik model için doğrudur. . Bu tam anlamıyla barok müzikten rokoko müziğine geçerken olan şeydir. Bu Bach ve Mozart arasındaki farktır.

Thomas'ın şiire yaptığı şeyin bu olduğunu söylemek inanılması zor bir benzerlik değildir. Bir Rimbaud'nun ya da bir Edith Sitwell'ın özel sözdizimsel etkileri –aslında süslemeleri- esas sorun haline gelir. Amerikan üniversitelerinin durgun sularında hâlâ hüküm süren muhafazakar kuşağı büyüleyen doğaüstü benzetme nakış işleriydi. Thomas'ın üç noktaları ve belirsizlikleri kendi başlarına bir araçtırlar. Mevcut tema, şayet varsa, önemsizdir ve ana teması- doğumun dehşeti- basit bir şekilde pekiştirilmiştir.

Bu Bird ve Dylan arasındaki dikkat çekilmesi gereken bir farktır. Yine, popüler inancın aksine, Parker'a dair ne duygusal ne de müziksel olarak olarak çılgınca ya da ümitsizce hiçbirşey yoktur. Kıvrımlı melodisi bir nevi tüm yaşantının saf aşmışlığıdır. Duygusal anlamda, Berlioz'u ya da Wagner'ı anımsatmaz; Mozart'ı anımsatır. Bu Jackson Pollock gibi bir ressam için de geçerlidir. Davranışları tuhaf olabilir ama resimleri İran çinileri kadar ifadesizdir. Bu farklılık, bir ölçüde sözlü iletişimin doğasına bağlıdır. Genel çevre hakkındaki bu ısrarcı konuşmacılık en pastoral şiire bile zorla dahil edilir. Bu daha ziyade şahsi bir farklılıktır. Thomas, kesinlikle insanlara dünyanın çöküşünü

ve düzensizliğini anlatmak istemiştir. Parker ve Pollock ise dünyanın yerine bir sanat eseri koymak istemişlerdir.

Tekniği saf ve basittir, nasıl icra ettiğinin de çok önemi yoktur ama Lester Young'ın izinden gelen Parker'ın saksafon devriminin öncülerinden biri olması ilginçtir. Modern cazda, saksafona nefesli saz muamelesi yapılır ve geleneksel bir ağızlık ile çalınır. Şiir ölçüsü bakımdan, Thomas'ın şiiri, laf arasında bir diğer trajik çılgın Hart Crane'ininki gibi, aşırı derecede gelenekseldi.

Savaş sonrası anlamlı sanatların ilk dalgası içerisinde bir teknik gelişme olarak kabul ettiğim şeyin ne olduğunu netleştirmek istiyorum. Süsleme yapının çatlağındaki boşlukları doldurmaktır. Dylan Thomas'ın bir şiiri, Charles Parker'ın bir saksafon solosu, Jackson Pollock'un bir resmi-tüm bunlar kendi başlarına saf birer boşluk doldurmacadır. Boşluk doldurma yapıyı belirler. Ketlenmemiş lirizm tam tersinden- doğaüstü mısır tarlalarının verimsiz ve de konu dışı keşfinden, poetik profesörlerimizin mevcut keşmekeşinden- ayırt edilmelidir.

Hart Crane'in çok muhafazakar yazarlar dışında kimsenin üzerinde ciddi bir etki yaratamaması gibi- Örneğin Allen Tate'e göre Valery, modern şiirde söylenebilecek son sözdü ve Apollinaire'nin yoldaşlarının Paul Eluard'ı yalnız bırakması bir saçmalıktı- Dylan Thomas'ın yarattığı etki de gerçekten hafif olmuştur.

Aslında onun tek müridi- onun tarzını taklit eden tek kişi- onu pek de anlamaksızın taklit ettiği görülen ve sonrasında da başka metodlara da kayan W.S. Graham'dı. Thomas'ın temel etkisi bir duruşun - artık sona ermiş İngiliz romantik tarzı New Apocalypse'in, her biri oldukça geleneksel şairler olan Henry Treece, J.F. Hendry ve diğerlerinin - iletilmesinde yatar.

Parker kesinlikle çok daha etkili olmuştur. Bir zamanlar Amerika'daki her lise grubunun saksafoncusunun hedefi Bird gibi çalmaktı. Onun ölümünden önce bile bu etki çekilmeye başlamıştı. Aslında bopun fikir babalarının-Gillespie, Monk, Davis, Blakey ve geri kalanların- kuşağının tamamı şimdilerde kayda değer bir şekilde gözden düşmüşlerdir. Gelişimin ana çizgisi bugün, Lester Young'a kadar uzanır ve onlara uğramadan geçer.

Esas mesele günümüzde, sanattaki en etkileyici gelişmelerin bir çoğunun anormal ve kendine özgü olmasıdır. Artık Baudelaire'den Éluard'a ya da böylelikle Hawthorne'dan Henry James'e ve oradan

da Gertrude Stein'e kadar izlenebilecek türün gelişimini devam ettirme anlayışı yoktur. Birinci Dünya Savaşı'ndan önceki kübist kuşak ve daha düşük bir seviyede, savaşlar arasındaki dönemin sürrealistleri, her ikisi de, André Breton'ın deyimiyle, aynı bilimde olduğu gibi nesnel ilerlemelerin sağlanabileceği, kabul edilmiş bir evren söylemini varsaymışlardır. Hâlâ böyle düşünenler olduğundan şüpheliyim. Devamlılık vardır ama bu, Lester Young'dan geliştirilen neo-swing müziği gibi, genel istek tarafından desteklenen bir devamlılıktır.

Plastik sanatlarda da çok benzer bir durum söz konusudur. Hans Arp ve Max Ernst gibi sürrealistler şans eseri- boyalı tabanlarla üzerlerinde yürüyerek ya da kağıt parçacıklarıyla havada yazı tura atarak resimler oluşturmaktan- bir eser meydana getirmekten bahsedebilirler. Ama besbelli kendilerini kandırıyorlardı. Hiçbirşey bir Ernst ya da bir Arp gibi görünemez ama başka bir Ernst ya da Arp gibi görünebilir. Hiçbirşey rastlantısal olaylardan fazla benzemez eserlerine. İkinci dünya savaşı sonrasındaki soyut dışavurumcuların, doğaçlama ve şans öğretisinin misyonerlerinin, pek çoğu birbirine benzer ve kazara olmuşlar gibi görünürler.

Bu resim ekolünün en iyi olduğu zamanlarda bile -Mark Rothko, Jackson Pollock, Clyfford Still, Robert Motherwell, Willem de Kooning ve diğerlerinin- eserlerinin pek de etkileyici olmayan ressamların pasaj resimlerini anımsatması gariptir: Kendisi tamamen Renoir'den türetilmiş bir formül olan Henry McFee'nin arkasındaki sedef parıltısı,; modern imitasyoncular Hals ve Sargent'in sahte kumaşlarındaki açık ve koyunun serpintileri. Bu tarzın eserleri sıklıkla kaligrafi olarak sunulur- fırça darbesinin yalnızca mutlak ressamvari değerleri aradığı saf ifade. Birinin kelimeleri ve fırçaları kaygısız bir şekilde kullandığını görmek için yapmanız gereken tek şey bu tür resimleri Sesshu'nun eserleri ile karşılaştırmaktır..

En iyi zamanlarında soyut dışavurumcular rokoko tarzında basit bir dekoratif yüzey elde ederler. Bunun ne kadar yetersiz olduğu, rokokonun olağanüstü derinliğin ve gücün resmine ulaştığı Tiepolo ile kıyaslandığında hemen ortaya çıkar. Bir Tiepolo resmi, ne kadar konuşulsa da, engin derinliklerdeki bir gerginlikler evrenidir. Bir Pollock ise, yalnızca o kocaman boyutunun gizlediği bir sanat nesnesidir-bijuteridir. Aslında o boyut tüm duvarı kaplayacak kadar büyük olursa, çok pahalı bir duvarkağıdından öteye gitmez. Ortada karmaşık bir duvarkağıdına dair yanlış birşey yoktur. Sadece Tiepolo'ya dair

fazlası vardır. Büyük Ashikaga fırça ressamları da duvarkağıtları boyamışlardır –ama en azından taşınabilir olan paravanları.

Sanatçıyı elindeki malzemelerle oynamakla başbaşa bırakan bir eleme süreci, ne sanatçının ne de halkın ilgisinin uzun sürmesini sağlayamaz. Dolayısıyla geçtiğimiz yıllarda soyut dışavurumculuk romantik önermeye - manzara resmi ya da canlı figür belirtilerine- eğilim göstermiştir. Bu,resmin nadir de olsa bir güvenlilik derecesi elde edebileceği bir alanını fethetmeye en çok yaklaşmış olan tüm son dönem ressamları da içine alan Kuzeybatı ekolünün -Clayton Price, Mark Tobey, Kenneth Callahan, Morris Graves- eserlerine yakın bir yaklaşımdır. Kuzeybatı ekolü elbette aslen Uzak Doğu'nun mürekkep ressamlarından ve Tintoretto ile Tiepolo'dan etkilenmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerikan resminin baskın ekolü, plastik nihilizme geçişte gerçekten uzun bir sapak olmuştur. Ernie Briggs gibi ressamların esas geleneksel soyut dışavurumculuk bünyesinde yeni ufuklar açtıklarını da eklemeliyim- ama sizin tercihinize kalmış, kayda değer bir Tobey ya da Tintoretto yakınsaması dahilinde.

Günümüzde Amerikan resmi, değerlerin değeraşımı ile birlikte ortaya çıkmaya başlar. Ondokuzuncu yüzyılın ortalarından beri, plastik sanatlardaki egemen standartların hepsi daimi bir saldırıya maruz kalmışlardır. Saldırıya uğramışlardır; çünkü her gelen kuşağın onların yerine koyacakları kendi yeni standartları vardır. Ne yazık ki bundan yüz yıl sonra, herhangi bir standartı olmayan, büyüklerinin yaptıkları devrimin sebeplerinden bile haberdar olmayan bir kuşak yetişmiştir. Kaosun dışında yeniden standartlar yaratmak kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Modern eğitimin anaokullarında parmak boyalarıyla yapmaya çalışıyor gibi göründüğü şey budur. Kuzeybatı ekolünün soyut dışavurumcular üzerinden bu kadar yararlanmasının sebebi de budur. Eğer mimari resmin kübist geleneğini yıkmak istiyorsanız, onun kültür tarihindeki karşıtlarını araştırmak ve onları dikkatlice incelemek çok daha kolaydır. En azından sizi büyük bir zaman kaybından kurtarır.

Son yıllardaki resimle ilgili tek bir şey söylenebilir- yarattığı devrim, yüzyılın ilk yarısının klasik modernizmini reddetmesi, diğer sanat dallarında olduğundan çok daha mutlak bir şekilde olmuştur. Soyut dışavurumculuğun tek atası Kandinsky'nin erken dönemidir ki Kandinsky'nin kendisi bile bu tarzı reddeder. Yüzyıllık bir zaman diliminde Tobey ya da Graves'e birazcık olsun benzeyen tek ressam,

kuşkusuz stoğu kübist gelenekle yetişen ressamlarle pek de kabarık olmayan Odilon Redon'dur (belki biraz da Gustave Moreau).

Düzyazı edebiyatının hazır piyasası, onun gelişimi üzerinde belirleyici bir etki yaratmıştır. Kenton ya da Herman'nın yancıları biraz hektik bir yaşam ile işe yarar birşeyler çıkartabiliyorlarsa da eve annesine mektup yazabilen ya da kendi adını heceleyebilen her yazarın bile bir Brubeck olma şansı vardır. İncelikli ya da acı verecek şekilde, üç aylık edebi dergilerde gözüken entelektüel edebiyat bazı sınıfların yan ürünüdür. Amerika'da kayda değer tek edebiyat popüler edebiyattır. Kimse bunu Fransızlardan daha iyi anlayamaz. Onlara göre bizim Henry James ve E.M Forster'ın sonradan doğmuş taklitçileri, yalnızca chiens qui fument[2] ve aritmatik atlar ve bisiklete binen foklardır. Ve bayağı zevkleri olan bir romandan daha çabuk bozulan başka bir ürün yoktur. Günümüzde kimse Ethel L. Voynich'i ya da Joseph Hergesheimer'ı okumaz, gelecekte de kimsenin üç aylık edebi yayınları dolduran yazarların öğrencilerle ve ögretmenlerle atölye çalışmalarını okumayacağı gibi. Şu anda çok az sayıda insan, kendilerinin dışında, onları okuyorlar.

Öte yandan gerçekten bayağı zevklere sahip olan bir yazarla gerçekten popüler olan arasında çok yakın bir ilişki vardır. Hemingway tarzının, ilk kaşarlanmış polisiye magazini olan Black Mask'deki bir formüle indirgenmesinden önce güç bela yazmaya başlamıştı. Kaşla göz arasında iki tane birinci sınıf popüler yazar yaratmıştı; Raymond Chandler ve Dashiell Hammett. Van Vechten, onların az kültürlü çağdaşı ise unutulmuştur. Modern romanının en iyisine Chandler, Hammett ve Hemingway sayesinde ulaşılmıştır; pek çoğu ciltli olarak yayımlanmasına rağmen, her zaman tipik bir cep kitabı okuyucusu için yazıldığı düşünülmüştür. Bir kere cep kitabına girdi mi, zaman zaman onunla onun en kısa ömürlü taklitçileri arasında çizgiyi çekmek zorlaşabilir. En nadide Fransız eleştirmenleri bile, birkaç yıl önce, Horace McCoy'u America'nın en büyük çağdaş romancısı olarak ilan ettiler. Onların bakış açısına dair söylenebilecek pek birşey yoktur; buna karşı söylenebilecek tek şey İngilizce okumadıklarıdır.

En iyi popüler romanların pek çoğu dünya ile ilişiği açıkça kopmuş kişilerle ilgilenir. Burlesk ya da karnaval insanları, hipsterlar, handikapörler ve hop kafalar, kayıplara karışan aranan insanlar, gözden çıkarılan bir asker bölüğü, deyim yerindeyse toplumdan dışlanan ve toplumsal yalanın bir zerresine bile inanacak gücü olmayan herkes-

işte bunlar Norman Mailer'dan parlak kapağı eczanede davetkar bir şekilde göz kırpan kapağıyla Caught, Hung Up ya da The Needle adındaki son mayıs sineğine kadar modern savaş sonrası edebiyatın en gözde karakterleriydiler. İlk ve hâlâ en muhteşem, total çözülme romancısı, aslında pek de genç bir adam olmayan, The Death Ship ve The Treasure of Sierra Madre'nin yazarı IWW'nin[17] Almanya kökenli eski kurucularından, B. Traven'dir.

Bir sanatçı için, bir sanatçıyı bırakın, bir insan olarak bile kendisine sadık kalması ve bu toplumun bağlamında çalışması imkansızdır. Jane Austen ve Anthony Trollope'nin çağdaş taklitçileri yalnızca aşağılık değil aynı zamanda kelimenin tam anlamıyla okunaksızdırlar. Gözlerinizi sayfaya odaklayabilmeniz imkansızdır. Aralarında dağlar kadar fark olan J.F. Powers ve Nelson Algren gibi yazarlar bile bir konuda hemfikirdir- mutlak bir yozlaşma tanısında.

Basın ve kürsü söylencesinin sanatsal yaratım için bir araç olduğunun, hatta eğlenceli bir okuma konusu olduğunun kabul edilmemesi, gerçekdışı ve sürükleyici edebiyatın popülerliğinin bir açıklamasıdır. Westernler, detektif hikayeleri, bilimkurgu; bunların hepsi de normal hayatın cansızlığının çok ötesine konumlandırılmışlardır. Kuşe kağıda basılmış dergiler bunun fazlasıyla farkındadırlar ve özellikle de bu üç alanda yazarlarına mutlu sonu vurgulamaları için sürekli baskı yaparlar. Bu zorunlu sapmanın en şaşırtıcı örneği, genellikle bir kadın tarafından ev rahatlığında yazılan, market zincirlerinde yok pahasına satılmayı bekleyen dergilerdeki, evcil fantezinin meta odaklı hikayesi için birebir bir ilişkinin kurulduğu bilimkurgu hikayelerdir.

Judith Merrill gibi yazarlarda; uzay pilotu ve gelini şaka yollu birbirlerine takılırken, robot hizmetçi jet motorlu lusid portakal sıkacağı ve elektronik jambon kızartma makinesi ile kahvaltıyı hazırlıyor, bir yandan da bahçecilik hakkında inciler (bahçe incileri, çiftlik incilerine benziyordu ama daha kuruydu) döktürüyordu. Roman, okuyucunun "devamı s. 47'de" denildiği zaman sayfaları çevirmesini sağlayan, sayfanın her iki tarafındaki kendi amacını boşa çıkaran reklam sütunlarından ayırt edilemez durumda olduğu için bazıları hâlâ bu baskılara boyun eğer.

Simenon hâlâ kıyaslanamaz bir şekilde psikolojik Jean Stafford'tan çok daha iyi bir sanatçı ve psikologdur. Ward Moore Eudora Welty'den ve Ernest Haycox de William Faulkner'dan daha iyi bir sanatçıdır tıpkı uzun zaman önce H.G. Wells'in bir sanatçı olarak, E.M. Forster'den daha

iyi ve aynı zamanda çok daha ilginç olması gibi. En parlak döneminde, yükselen bu popüler edebiyat tarzıyla ile gözden düşen entelektüel edebiyat karşı karşıya gelirler. Nelson Algren'ın her kitabında nitelikli bir şekilde bu yolda yükseldiği ortadadır. Materyal bakımından oldukça popüler olan A Walk on the Wild Side'da en tepeden gelen, günümüzde iş yapan bir avuç dolusu hakiki entelektüel yazardan -Céline, Jean Genet, Samuel Beckett, Henry Miller- gelen etkilerle karşılaşır ve onları içselleştirir. Algren'in vakasında bu yavaş bir ilerleme olmuştur ve okuyucusunu da beraberinde getirmiştir. Ana fikrinin ya da tezinin erdemleri ne olursa olsun –"Moda olmaktansa gözden düşmek iyidir. Time Dergisi'nin kapağında olmaktansa kayıplara karışmak çok daha iyidir- tarzı James Farrell ve Kenneth Fearing'in üzücü bir karışımından yola çıkmıştır. Ancak daha sonraları kendine ait bir dil edinmiştir.

Bu resimde yanlış olan tek birşey vardır, o da bu entelektüel uyarının hâlâ dışarıdan alınması gerektiğidir. Giderek daha Céline gibi yazmaya başlayan Algren'inin, romanını satmakta bir sıkıntısı yoktur. Öte yandan, akranları Céline, Destouche ya da Beckett'in yanında oldukça gösterişsiz kalan Jack Kerouac gibi bir yazar, Amerika'nın "yayımlanmamış" en ünlü yazarıdır. Her yayınevinin düzeltmeni ve danışmanı onu okumuş ve heyecan duymuştur. Başka bir deyişle, popüler bir alanda ortaya çıkan birinin her türlü avantajı vardır. Amerikan romanına tepeden aşağı bir şekilde girmek hâlâ oldukça zordur.

Modern romanla ilgili önemli olan nokta, toplumumuzda satılabilir ve paraya çevrilebilir ve dolayısıyla da kelimenin en iyi anlamıyla başarılı olmasıdır. Bir yazar söyleyecek birşeyleri olduğunda, insanların onu dinleyeceklerini bilir. Yalnızca bir caz müzisyeni, ama çok daha az bir derecede, bu güveni paylaşır seyircisiyle. "Suçlu olmaktan gurur duyuyorum" diyen yazarların yüz binlerce baskısının satılması ciddi anlamda toplumsal önem taşır.

Kimse şiire fazla para ödemez. Biliyorum. Ülkenin en başarılı şairlerinden biriyim ben. Kitaplarım aslında satıyor- iki bin baskı kadar. Birçok şair için, bir yayıncı listesinin süslü prestiji, satılan kitaplarının kredisine nazaran telif hakkı açısından çok daha önemlidir. Şiirin problemi iletişim probleminin ta kendisidir. Sanat tümüyle değerlerin sembolik bir eleştirisidir ama şiir özellikle ve neredeyse yalnızca bunun içindir. Bir resim duvarı süsler. Bir roman bir hikayedir. Müzik... Vahşi bir yüreği bile sakinleştirir. Ama şiire

daha ciddi yaklaşmalısınız. Ayrıca tüm eğitim sistemi şiiri mümkün olabildiğince tatsız bir hale getirmeye çalışan bir komplonun içindedir. Gözlerini devirip monoton bir sesle H.D.'yi okuyan yedinci sınıf öğretmeninden, saçlarında saman tohumlarıyla küçük Donne'lara ve Hopkins'lere eziyet çektiren belirsizlik fabrikalarının yedi tipine birden, herkes gençlerin dünyasını sonsuza dek şiirsizleştirmek için fırsat kollamaktadır. Ayrıca apaçık ticari düzeyde olanlar dışında, önlenebilir durumda olan kötü ve sahte resim, müzik ve roman aslında iyi organize edilmemiştir. Ama şiirde Gresham Yasası[30] olası güçlerin tüm nüfuzu tarafından desteklenir. 1930'dan bu yana, kötü şiir komplosu Komünist Parti kadar dikkatli bir şekilde örgütlenmiştir ve günümüzde artık en küçük dergiler dışında neredeyse tüm yayın kanallarını kontrol etmektedir. Ondokuzuncu yüzyılın ortalarından beri, Amerikan kültürünün tüm diğer alanlarındaki İngiliz etkisi giderek azalmıştır. 1929'da bu hâlâ Amerikan şiirinin gerçeğiydi. Amy Lowell, Sandburg, H.D., Pound, Marianne Moore, William Carlos Williams, Wallace Stevens- yüzyılın ilk çeyreğinin tüm önemli şairleri, Apollinaire ya da Francis Jammes'e İngiliz geleneğinin tüm birimlerine olduklarından çok daha fazla borçluydular. Aslında, yeni şiir özünde İngiliz karşıtı, Fransız yanlısı bir hareketti- Fransızların sembolistlere karşı ayaklanmasının köylü ama açık bir yankısıydı. Buna karşın Jules Laforgue ve onun İngiliz takipçileri Ernest Dowson ve Arthur Symons, T.S. Eliot üzerinde en etkili olan isimlerdi. Ne yazık ki, Bay Eliot'ın büyük inandırıcılıklarını okuyucularının hiç duymadığı yazarlara dair varsayımlarına borçlu olan o şiir deneyimi ve düpedüz züppelik kokan eleştirel makaleleri genellikle doğrudur — Webster, Crashaw ya da Lancelot Andrewes fazlaca kolay bir şekilde bir akademinin inşa edilmesine ve sonsuz sayıda taşralı akademisyenin, Gresham Yasası'nın uygulanmasıyla görevlendirilen polis memurlarının, üretilmesine katkıda bulunmuşlardır.

Bu edebi Potemkin köyünün aldatıcı görüntüsünün ardında, Amerikan şiirinin ana damarı, Baudelaire, Lautréamont, Rimbaud, Apollinaire, Jammes, Reverdy, Salmon, ve sonrasında Breton ve Éluard'dan beslenerek, yalnızca akademik çatlakların arasındaki na-

30 "Kötü para iyi parayı kovar " şeklinde özetlenebilecek, Thomas Gresham'ın iktisat literatürüne kazandırdığı ilke. Buna göre piyasada iki farklı paranın birlikte bulunması durumunda değeri düşük olan para tedavülde kalırken değeri yüksek, sağlam para saklanır; sonuçta kötü para iyi parayı piyasadan kovmuş olur.

dir aralıklardan görünmesine rağmen, hiç istifini bozmadan akmıştır. Günümüzde sınıfsal dergiler ve üç aylık dergiler beş para etmez şairlerle doludur. Şahsen bu insanların gerçekten varolduklarına inanmıyorum. Birçoğu Ransom, Tate, and Co.'nun tasarladığı ve Randall Jarrell'in hayat verdiği androidlerdir. Onlar taklit olmak bir yana dursun, gerçek taklitler bile değildirler ancak taklitlerin taklitleridirler. Bu bulanık ve acemi sikkelerde, Bay Eliot ve I.A. Richards'ın yüz hatları, İskit parası üzerinde kimse tarafından okunamayan barbarik Yunan harfleri gibi, belli belirsiz seçilebilir.

Bu, her kapının üzerinde şu sloganın yazılı olduğu bir dünyadır: "Deneysel ve isyankâr kuşak artık sona erdi. Bohemya yirmilerde öldü. Artık küçük dergiler yok". Aslında hiçbir zaman daha fazla küçük dergi olmamıştır. Fantastik baskı ücretlerine rağmen, hiç olmadığı kadar fazla sayıda insan küçük sayfalar dolusu serbest şiiri yayınlıyor ve zararı kendi ceplerinden karşılıyorlar. Bu dünyanın kendi önemli yazarları, kendi keşifleri, kendi üstatları, kendi geleneği ve devamlılığı vardır. Kaynakları neredeyse sadece Fransızcadır ve hepsi de post-sembolisttir, hatta anti-sembolisttir. Laforgue'den, sembolistlerden ve Valéry'den etkilenen Muhafazakar Kuşak'tır. Hiçbirşey, bu yeraltı hareketinin gücünden, ya da en azından bütünlüğünden, daha etkileyici değildir. Süreli yayınların hiç yokmuş gibi davrandıkları Louis Zukovsky ve Jack Wheelwright gibi şairler, hâlâ büyük kütüphanelerde ya da kuytu kitapçılarda aranıp bulunmakta ve genç yazarlar tarafından defterlere geçirilmektedir. Ben, Yvor Winters'ın muhafazakarlık öncesi şiirinin tamamen daktiloda yazılmış bir koleksiyonuna bizzat sahibim. Ve benden genç arkadaşlarımın kütüphanelerinde "unutulmuş modernistlerin" benzer başka koleksiyonların olduğunu da biliyorum. Her zaman şöyle diyen birileri çıkıp geliyor: "Daha geçen gün bir köy kitapçısında Parker Tyler'ın The Granite Butterfly'ının bir ikinci el kopyasına rastladım. Dostum, bu harika!". Gel gelelim The Hudson Review bir an için bile Parker Tyler'ın şiirinin bir dizesini basmayı dikkate alır mıydı bundan ciddi anlamda şüpheliyim. Ve kendisi Iowa Yazarlar Atölyesi'nde örnek alınmamıştır. Tamamen unutulup giden başkaları da vardır- Charles Snider, Sherry Mangan, R.E.F. Larsson, Winters'ın ilk dönemi, Ford Madox Ford'un son şiirleri. Bildiğim kadarıyla, yalnızca evde ya da yayında onları birilerine okuduğumda ve ardından her seferinde benden bir kopyası istendiğinde herşeyiyle eski hayatlarına geri

dönerler. Kimi eski avangardlar, örneğin Mina Loy, kendilerini yazıya dökmüşlerdir. Başta Ezra Pound ve William Carlos Williams gibi göze çarpan birkaç eski usta vardır. Şahsen Pound'un ateşli bir hayranı değilim. Aslında, bence onun habis bir etkisi vardır. Ama kimse onun günümüz gençleri arasındaki kapsamını ve gücünü inkar edemez. William'a gelince ise, gittikçe daha fazla sayıda insan, hatta muhafazakar kuşağın bile bir kısmı, onun yaşayan en büyük şairimiz olduğunu düşünmektedir. Randall Jarrell ve R.P. Blackmur'un bile onun için söyleyecek güzel sözleri vardır.

Ayrıca, Kenneth Patchen, Jean Garrigue, ben ve birkaç kişinin - bilhassa görünüşte Tateler ve Blackmurlar ile aynı yerdeymiş gibi duran ama aslında açıklığının, basitliğinin ve dürüstlüğünün kurtardığı Richard Eberhart ile Robert Fitzgerald ve Dudley Fitts- daha dahil olduğu bir orta kuşak vardır. Garip olan şu ki, genç işi Kenneth Fearing muhtemelen fazla basit olan şiiri yüzünden bu gruba dahil değildir ama daha önemli bir eser olan Muriel Rukeyser'in Ajanta'sı dahildir.

Avangardların en genç kurulmuş kuşağının en etkili şairlerinin Denise Levertov, Robert Creeley, Charles Olson, Robert Duncan ve Philip Lamantia olduğunu söylemeliyim. En etkili avangard editör de Origin isimli dergisiyle belki de Cid Corman'dır. Richard Emerson'ın Golden Goose'u ile Robert Creeley'in Black Mountain Review'u ise yayına geçici olarak ara vermiş gibi görünmektedir. Kendisi de iyi bir yazar olan Jonathan Williams Jargon Press'i çıkarır.

Bu en genç grubun bir hayli ortak özelliği vardır. Hepsi de farklı düzeylerde, az ya da çok Fransız şiirinden, Céline, Beckett, Artaud ve Genet'den etkilenmişlerdir. Aynı zamanda William Carlos Williams, D.H. Lawrence, Whitman ve Pound'un da etkisi altında kalmışlardır. Yine hepsi Uzak Doğu sanatı ve diniyle ilgilenmiştir; hatta aralarından kendilerine Budist diyenler bile çıkmıştır. Politik açıdan, hepsi de devlete, savaşa ve ticari medeniyetin değerlerine zerre kadar inanmayan insanlardır. Pek çoğu, sırf böylesi bir etiketi benimsemeleri bir "harekete" bağlılıklarını gösterecek diye artık kendilerine anarşist demezler. Açık bir ideoloji yolunda herşey şüphelidir. Birkaç yıl önceki dedikodunun aksine, bu camiada psikolog Wilhelm Reich'in şüpheli fikirlerinin hayranı olan kimseyle karşılaşmadım; aslında onu sadece birkaçı okumuştu ve onlar da onu bir şarlatan olarak kabul ediyorlardı.

Ortada geniş bir çeşitlilik olmasına rağmen- Olson tıpkı Pound gibidir; Creeley Mallarmé'yi anımsatır; Denise Levertov İngiltere'deyken önde gelen bir Yeni Romantik'ti, Amerika'dayken ise William Carlos Williams'ın etkisi altına girdi; Robert Duncan, Gertrude Stein ve Éluard gibi benzersiz atalar belledi falan filan- ve bu çeşitlilik çok belirgin olmasına rağmen, aralarında güçlü bir estetik birlik bağı da vardı. Hiçbir avangard Amerikan şairi, I.A. Richards-Valér'in şiirin kendi başına bir araç, estetik deneyimler sağlamaya yarayan anonim bir makine olduğunu söyleyen tezini kabul etmez. Hepsi de şiirin iki insan arasındaki bir iletişim, bir anlatım olduğuna inanırlar. İşte bu yüzden hepsi de Muhafazakar Kuşağın kasıtlı anlam karmaşalarından ve metafizik kelime oyunlarından kaçınır, görüntü berraklığı ve dil sadeliğinin peşinde koşarlar.

Savaş yıllarından beri, kalan avangardlar sanki giderek Kuzey Kaliforniya'ya göç etmişlerdir. John Berrman bir keresinde "sersem Kaliforniya"nın Lawrence kültüne atıfta bulunmuştur ve Henry Miller ile ben de yalnızca insanları bu bölgeye çekmeye hizmet eden başka olumsuz tanıtımlarla karşılaştık. Bay Karl Shapiro, örneğin, bir keresinde San Francisco'yu "bohem kalıntıların son sığınağı" – ki ona göre incitici bir tanımlamaydı - olarak adlandırmıştır. Bununla birlikte günümüzde San Francisco'nun yüzyılın ilk çeyreğindeki Chicago'dan pek de farklı olmayan bir şekilde, yoğun bir edebi hareketin merkezi olduğunu söylemek doğrudur. Bütün bir şairler ekolü orada yetişmiştir- neredeyse hepsi de başka bir yerden göç etmiştir. Kimilerinin, hiç değilse sınırlı çevrelerde, ulusal şöhretleri de vardır. Örneğin Philip Lamantia sürrealistler arasında ünlenmiştir, William Everson (Brother Antoninus, O.P.) ise belki de en iyi Katolik şairdir. Lawrence Ferlinghetti, Allen Ginsberg, Gary Snyder, Philip Whalen, David Meltzer, Michael McClure gibi son dönemlerde çıkagelen diğerlerinin de hâlâ büyük ölçüde yerel şöhretleri vardır. Ancak bu şöhretlerin gücü küçümsenmemelidir. Ruth Witt-Diamant tarafından idare edilen San Francisco Eyalet Üniversitesi'nin Şiir Merkezi, ayda en az iki kere büyük bir dinleyici kitlesine bir okuma gerçekleştirir. Ve her hafta çeşitli galerilerde ve özel evlerde gerçekleştirilen aynı ölçüde yüksek katılımlı başka okumalar da vardır.

Bu demektir ki, şiir artık gerçek anlamda - şimdiye kadar her zaman William Morrisvari Ütopik bir rüya gibi gelmiş - toplumsal bir güce dönüşmüştür. Şayet bir devrim şairi varsa, işte ta kendisi olan

Allen Ginsberg'in bir okumasında, üç yüz kişiden fazla bir seyirci topluluğunun her zaman olduğu gibi, orada durup tezahürat ettiğini ve alkışladığını duymak çok heyecan verici bir deneyimdir.

San Francisco rönesansının başka yerlerde meydana gelenlerden, radikal anlamda farklı olduğuna hiç şüphe yoktur. El baskıları, şiir okumaları, genç yazarlar başka yerlerde de vardır- ama tümden genç bir kuşağın kültür yapısının, - John Crowe Ransom ya da Lionel Trilling gibi eleştirmenlere, Kenyon, Hudson ya da Partisan Review gibi dergilere, barikatların diğer tarafında, "Düşman" gözüyle bakan- resmi entelektüel kültürün tamamen reddedilmesiyle karakterize edildiği başka bir yer yoktur.

San Francisco'daki rönesansa dair tek bir sıkıntı vardır. O da edebi pazara fazlasıyla uzak olmasıdır. Bohem kalıntıların, avangardların buraya göç etmelerinin sebebi elbette ki budur. Neredeyse, falanca kimsenin yirmi yıl önceki bir kokteyl partisinde başkasına söyledikleri hakkındaki bir hikayeyi haddinden fazlaca kereler duymak mümkündür. Kıtanın diğer tarafına gitmek için bir uçağa atlarsınız ya da başparmağınıza güvenip otostop çekersiniz. Her kuşaktan büyük Latin şairleri Roma'nın çok çok uzaklarından gelmişlerdir. Sonunda, görülecek yerleri ziyaret etmek dışında oraya gitmeyi bile bıraktılar.

Bununla birlikte New York'tan uzak olmak, şayet yayımlanmadıysa, en azından ulusal dolaşımı zorlaştırır. Son zamanlarda, avangard şiir kuruluşlarından biri için Dan Fransisco'da yayınlanan bir koleksiyon oluşturdum. Bin bir tane öğe vardı. Şiir en azından okunabilir durumdaydı ve el baskısı ile ciltleme de pek çoğunda gerçekten çok güzeldi. Bu kitapların hiçbiri ülkedeki başka kitapçılarda yoktu ve yalnızca birkaç tanesi ulusal dolaşım yoluyla gazetelerde ya da dergilerde değerlendirilmişti.

Her halükarda kelime devriminin eski bir atı olarak, olaylar oturduğum yerden hiç bu kadar güzel gözükmemişti gözüme. Avangard yalnızca varlığına son vermemiştir.Her yere yayılıyor. Bir şeyler oluyor dostum. Herneyse, kelimenin devriminde yaşlı bir savaş atı olarak, işler şu anda bulunduğum yerden daha iyi gözükemezdi. Avangard sadece var olmakla kalmadı. Her tarafa yayılıyor. Bir şeyler oluyor dostum.

Yaratıcı vasfı gereği ister istemez yargılayıgı olan yaratıcının geri çekilmesi birşey, içi boşalmış hipsterın mutlak nihilizmi ise bir başka şeydir. Böylesi bir tutuma sebebiyet verecek olan nedir? Uygarlıkla

ilgili tümdeğerleri yıkmaksızın sonsuza dek şu cümleleri tekrar ediyor olmak imkansızdır: "Bir suçlu olmaktan gurur duyuyorum". Bu tür insanlar arasında ne gerçekten dayanıklı kişilerarası ilişkiler ne de gerçek bir "kültüre" -insanların birbirlerine, işlerine, eşlerine, çevrelerine duydukları yer yurt duygusuna- aidiyet hissine,özlemine benzeyen hiçbirşey kurulamaz. Sonunda gemi enkazının çaresizliği gibi birşey olsa gerek- umutsuzluk, alemler, en sonunda da kayıp bir filikanın yamyamlığı. Tüm kuşağın büyük bir kısmının harabeye döneceğine - Céline, Artaud, Rimbaud'nun gönüllü hatta hayranlık duyulan harabeliği gibi- inanıyorum- Sonrasında ne olur bilemem ama yıllar sonra, bizlerin, benim kuşağımın aracılığıyla atom parçalayıcısına tabi tutulan gençlikle başa çıkmamız gerekecek. Toplumsal çözülme, sanatsal bütünlük, gönüllü yoksulluk- bütün bunlar güçlü erdemlerdir ve belki onları kurtarabilirler ama bizim aşılamaya çalıştığımız erdemler değillerdir- aksine, tam tersidirler.

Lew Welch

Lew Welch, 16 Ağustos 1926'da, Lewis Barrett Welch Sr. ve Dorothy Brownfield Welch'in oğlu olarak, Phoenix/Arizona'da doğdu. Bayan Welch, Phoenix'li varlıklı bir cerrahın kızıydı. Lew Welch'in kız kardeşinin doğumundan sonra anne-babası ayrıldı ve 1929'da Dorothy Welch, çocukları ile Kaliforniya'ya taşındı.

Bu sırada Lew üç yaşındaydı ve çocukluğunun büyük bölümünü California'da annesiyle kasaba kasaba gezerek geçirdi. Santa Monica, Coronado, La Meso ve El Cajon'daki okullara devam etti. Liseyi Palo Alto'da bitirdi.

Welch 1948'de Reed College'a başladı ve ertesi yıl Gary Snyder'la beraber bir ev tuttular. Bir yıl sonra Philip Whalen da onlara katıldı. 1949 sonbaharında Welch, okulun edebiyat dergisinin editör yardımcısıydı ve düzenli olarak yazıyordu. Tezini Gertrude Stein üzerine yazdı ve 1950'de mezun oldu.

Welch birkaç yıl boyunca şiirlerini yalnızca yakın dostlarına gösterdi. Beat hareketinin ortaya çıkmasıyla birlikte, arkadaşları Philip Whalen ve Gary Snyder ülke çapında dikkat çekmeye başladılar. Welch'in, kendini tamamen şiirine adama arzusu yeniden canlandı.

Montgomery Ward'un Oakland ofisine transfer oldu ve kısa sürede Frisco şiir dünyasının parçası haline geldi. 1958'de işinden kovuldu, evliliği de kısa süre sonra beatti.

Bu sırada, Welch'in şiirleri de başarı kazanmaya başlıyordu. Şiirlerinden biri, Donald Allen'ın 1960'da yayımladığı önemli bir şiir antolojisi olan The New American Poetry'de yer aldı.

Aynı yıl, Welch'in ilk kitabı Wobbly Rock yayımlandı. Welch, bu dönemde ağır alkol alışkanlığı olmasına rağmen, yoğun bir şekilde yazmaya devam ediyordu.

Bir süreliğine Reno/Nevada'da annesiyle, daha sonra da Trinity Alps'de bir kulübede yaşadı. 1963'te yeniden Frisco'ya taşınan Welch, 1965'te üç şiir kitabı yayımladı.

Lew Welch, 1965'te Berkeley'deki University of California'da bir şiir atölyesi yapmaya başladı.

Artan başarısına rağmen, Welch'in depresyon ve alkol ile olan problemleri devam etti.

1971'de, biten bir ilişkinin ardından yeniden dağlara döndü. 23

Mayıs 1971'de Lew Welch'in kamp yaptığı alana giden Gary Snyder, Welch'in kamyonetinin içinde bir intihar notu buldu. Geniş bir aramaya rağmen Welch'in cesedi bulunamadı.

TAKSİ SUİT

Taksiyi sürerken
Tuhaf fısıltılar harekete geçirir beni ve kafama şapka takarım

Taksiyi sürerken
Avcı ben olurum. Avım saklandığı yerden zıplayarak çıkıp önüme, tahrik edici hareketler yapar bana.

Taksiyi sürerken
Herkes emir verebilir bana ama aslında hepsi emrimdedir benim.

Taksi sürerken
Çıplak havadan gelen sesler kılavuzluk eder bana.

Taksi sürerken birden aydınlanır her şey. Uyanıklardır artık. İşe gitmek ya da etrafa bakmak isterler. Sarhoş olmak ya da iyi bir yemek yemek. Bir yolunu bulup sevişmek.

Taksi sürerken
Denizciyi eve getiririm denizden.
Arabanın arka koltuğunda yanındaki bakirenin kıllarıyla oynar.

Taksi kullanırken
Sürüden ayrılmış koyunlara göz kulak olurum.

SEVGİLİ JOANNE

Sevgili Joanne,
Magda dün gece rüyasında onun, senin, Jack'in
ve benim hep beraber
İtalya'ya gittiğimizi görmüş.

Floransa'da park etmişiz ve köpeğimizi arabaya göz kulak olsun
diye orada bırakmışız

Magda bizim köpek İtalyanca bilmiyor diye endişelenmiş.

Philip Whalen

Philip Whalen 20 Ekim 1923'te Portland/Oregon'da doğdu. Portland'ın güneyinde büyüdü ve II. Dünya Savaşı'nda Birleşik Devletler Hava Kuvvetleri'nde görev yaptı. Askeri bursla Reed College'a girdi ve 1951'de mezun oldu. Üniversite boyunca Whalen'ın ev arkadaşları; Gary Snyder ve Lew Welch'ti. Whalen, ünlü "Howl" şiirinin ilk kez okunduğu Six Gallery dinletisinde Gary Snyder, Allen Ginsberg, Philip Lamantia ve Michael McClure ile birlikte yer aldı.

Whalen, 1950'lerin ortalarındaki Frisco şiir rönesansının arkasındaki öncü kuvvetlerden biri olarak kabul edilir. Yazıları; sıradan olanı saygı uyandıran bir şekilde işlemesi, kendi kendini protesto eden mizahı ve apolitik tonlamasıyla diğer beat eserlerinden ayrılır. Dictionary of Literary Biography (Edebiyat Biyografileri Sözlüğü) yazarı Paul Christiensen şöyle yazıyor: "Whalen'ın ender stili ve kişiliği, şiirdeki karakterine, yüzyıl ortası çılgınlığının müstehcen, dürüst, değişken ve komplike şarkıcısı olarak yansıyor. Amerikan şiirinin yeniden uyanışı sırasında kendini fazla ciddiye almayı reddeden gerçek bir asil ve düşünür."

Philip Whalen 1973'te Zen Budist Rahibi oldu ve 1984'te Santa Fe/New Mexico'da baş keşiş (Dharma Sanga) mertebesine yükseldi. Eserleri arasında: Canoeing Up Cabarga Creek: Buddhist Poems 1955-1956 (Parallax Press, 1995), Two Novels (Zephyr Press, 1986), Off The Wall: Interviews With Philip Whalen (Four Seasons Foundation, 1978), Enough Said: 1974-1979 (Grey Fox Press, 1980) ve Heavy Breathing: Poems 1967-1980 (Four Seasons Foundation, 1983) sayılabilir.

26 HAZİRAN 2002'DE SAN FRANCİSCO'DA ÖLEN PHİLİP WHALEN'IN ŞİİRLERİ VE ZEN KONUŞMALARI

Hymnus Ad Patrem Sinensis

Takdir ediyorum bana birkaç kelime bırakan o eski Çinlileri
Genelde anlamsız bir fıkra ya da budalaca bir soru
Sarhoş kafayla kağıda çiziktirilmiş bir resmin kenarına yazılmış bir satır şiir- bir böcek, bir yaprak ya da bir öğretmenin karikatürü
Mürekkebi hâlâ üzerinde
Ve o mürekkebe o anda akmış güçleri o adamların
Dünya vızıltıyla dönerken neşelenen
Ve patlayan bahar yağmurunun kiraz çiçekleri şarap kavanozları arasında
Hepimizi kurtardığı için keyifli
Ruhunu teslim ederken

Kamogawa'nın Kenarında Yürümek, Nansen, Fudo ve Gary'nin Şiirini Anımsamak

İki tane yarı yetişkin siyah kedi eski bir kahve makinesinin atıldığı plastik çöp yığınının yanına ilişmişler

Nehrin batı yatağından on fit ötede

Onları kurtarmayacağım. Tam burada Gary, hayatının her gününden bezmiş, hastalıktan ölmek üzere olan, bitik kedi Nansen ile oturmuştu

Yerdeki hasır kilimin üzerinde hep Gary'nin temizlemesi gereken kusmuklar olurdu, Gary onu azarlar, "Böyle giderse seni uyutmak zorunda kalacağım!"derdi.

Veteriner ona aşırı doz uyku ilacı yaptı ve böylece Nansen yarım saat içinde huzuru buldu.

Nasıl yapabiliyoruz bunu, nasıl yaşayabiliyoruz ve ölebiliyoruz?

Bir insan nasıl oluyor da bir başkası adına tercihler yapabiliyor?

Nasıl oluyorda cehennem ağızlı gözyaşlarının arasında var olmaya cüret ediyoruz?

Kafamızı on parçaya bölüp, yeminler edebiliyoruz, sözler verebiliyoruz birilerine?

Suzuki Roshi demişti ki, "Eğer ölürsem sorun değil. Eğer yaşarsam sorun değil. Güneş yüzlü Buda, Ay yüzlü Buda."

Neden hep bu eski dize geliyor aklıma?

Birbirimize iyi davrandığımız yok. Ne zaman bir son vereceğim bunları yazmaya.

Bodhisattvas'ın Bir Hayali

Bindikleri hayvanların üzerinde, geçip önümden
"Neyi bekliyorsun?" diyorlar, bilmek istiyorlar

z- diyor ki, üstelik o kadar da genç olmasına rağmen
"Bir gün her şeyi bırakıp, bir rishi olacaksın, biliyorsun sen de."

Biliyorum
Orman orada, bu şehirden çok
Orada yaşamıyor muyum aslında? İlgisi yok bunun konuyla-

Neyi bekliyorum
Geleneklerin bin sene içinde değişmesini mi?
Değişimi kim yaratacak benden başka?

"Yeniden dönüp duruyor," diyor Amida

Neden hep o aynı rüya? Evin birinden çıkıyorum bir başıma
Sırtımda sadece kıyafetlerim, para yok
Yoldan aşağı yürüyorum, otobandan dağa çıkan ilk noktaya doğru
Kesinlikle geri dönmeliyim oradan

Ne işim var benim tüm bunlarla?
Dünyayı biliyorum ve çok seviyorum onu ve bahsettiğim dünya
Bu kapının dışındaki dünya değil.

Mahayana

Sabun kendini buzun yaptığı gibi temizler,
İkisi de temizlenirken yok olur.
"Nereden ve Nereye" sorularının burada geçerliliği yoktur.

Çamur toprak ve suyun karışımıdır
SUYUN "Göksel" bir element olduğunu hayal edin
Samsara ve nirvana tek bir şeydir:

Kehribarda sinekler, sabunda kum
Buzda toz ve kırmızı yosun
Hoşça kalın, sizi yeniden burada görmek çok güzeldi!

Başarısızlık

Dindarlık çalışması. Müzik çalışması. Kaligrafi çalışması. Zaman geçirmek için yapılan işlere birer örnek bunlar. Jane Austen'ın romanlarını yeniden okuma çalışması. Aşçılık çalışması. Kahve içme çalışması. Para konusunda endişelenme ve başka bir takım güçlü şeyler hissetme alışkanlığı. Bunların hepsi ahlaksızlıktır. Saçma sapan şeyler yazmamak için uğraşmalıyız, yoksa gözlerimiz düşer.

Tüm bunlara yanıt olarak kafam yere düşüyor ve yuvarlanıyor ve kir pas içinde kalıyor ve KONUŞMAYA DEVAM ediyor şlap şlap sesler çıkarıyor ağzını şapırdatarak

Japon Çay Bahçesi Baharda Golden Gate Parkı
1.
Son kez kiraz çiçeklerine bakmaya geldim
2.
İlahi dünyaya dal salan çiçeğe bakmaya
(mutlu cehâlet)
3.
Bu çiçekler bir hafta içinde gidecek
Ben çok daha önce gitmiş olacağım.

Demek istediğim, kiraz ağaçları her sene çiçek verecek ama ben bu aralar iyi bir sebepten ötürü yok olacağım ortalıktan. İşte orada. En kırılgan, en geçici varlıkların mutlak daimilikleriyle ilgili bu. Varlıklarla kastım kiraz çiçeklerinin yanı sıra, bunları yazan bu adam, yıldızlar, kızarmış jambon. Bunun herhangi bir şeyi açıkladığı yok.

Nizamsız Kaside

Bir zamanlar güzellik ve onun inatçılığı
Rehberim olacak diye başladım yazmaya
Ve hiç ilerleyemedim
Kendi hikayemin egoistliği içinde boğuldum gittim

Sevgimden şüphe ettiğini sanmam
Şu anda bile ilgim dağılıyor, gözleri kamaşan bambu aya kısık gözlerle bakıyor
Yanında olmalıyım şimdi- sadece iki blok ötesindeyiz birbirimizin

Aynı hayali güzellik yine ayırıyor bizi, ben dağları ve yıldızları yaratanın
peşinden koşmaya devam ediyorum
ormanın ışığındaki yosunun ve aşk merdiveninin senden başkası olduğunu düşündüğüm için
budalanın biriyim ben.

Altmışıncı yaş gününde Allen için

Oysa sen olgun ve muhteşemdin
Düşkünlük ve öfkeden başka ne kaldı geriye?
Yine de doğumun ve ölümün dengesi
Bir seviyeyi görünür kılıyor: açıklığın değil, boşluğun yeri var
tüm gidişlere ve varışlara; bugün günlerden ne
bilmiyorum bile.

JOHN WIENERS

John Wieners 6 Ocak 1934'te Boston/Massachusetts'te doğdu ve 1954'te Boston College'dan mezun oldu. Aynı yılın sonbaharında, Charles Olson'ın şiir dinletilerinden o kadar etkilendi ki, Olson'ın rektörü olduğu ve şiir öğrettiği Black Mountain College'a kaydoldu. Burada bir yıl geçirdikten sonra Boston'a döndü ve Black Mountain'la ilişkili şairlerin eserlerini yayımladığı Measure adlı edebiyat dergisini çıkarmaya başladı.

1957'de Frisco'ya taşınan Wieners, North Beach'teki favori beat mekânlarından Coffee Gallery'de yerleri süpürme işine başladı. Black Mountain'da ders veren şair Robert Duncan'la bağlantıya geçti, Hotel Wentley'de bir oda tuttu ve şehirdeki sanatçıların oluşturduğu topluluğa katıldı. Ressam Robert Lavigne ve kolâj sanatçısı Wallace Berman ile yakın ilişkiler kurdu.

A Poem For Record Players, A Poem For the Heads, A Poem For Museum Goers ve A Poem For The Insane, 1958'de yayımlanan The Hotel Wentley Poems adlı ilk kitabında bulunur (Auerhahn Press). Daha sonra yeniden gözden geçirilen bu şiirlerde hem beat şiirine aitlik hem de izdüşümsel öğeler bulunur. Olson, Wieners'ın metodunu "alan kompozisyonu" olarak adlandırıyordu. Bütünden yani kıtadan çok en küçük parçaya yani heceye uydurulmuş açık bir şiirsel çizgi.

Biyografi yazarı Raymond Foye'a göre Wieners'ın stili "Beat şiirinin ve son dönem romantizminin bir özeti gibi: Kentsel umutsuzluk, yoksulluk, delilik, homoseksüel aşk, narkotikler ve uyuşturucu bağımlılığı, hırsızların ve sevgisiz gezginlerin kardeşliği. Wieners, asıl yeri kentlerin yeraltı dünyasını mesken tutan sefillerin yanı olan bir şair gibi konuşuyor".

BİR PİKAP ŞİİRİ

Sahne değişir beş saat sonra
Ve saat tik-takları arasında girerim bir odaya.
Çıkardığım sesleri boğacak bir yastık bulurum.
Onun sesini Tanrı'dan uzak tutmakla yükümlüyüm.

Güvercinler üzerimde,
Bir adamın koridorlardaki öksürüğü,
Kanat sesleri, dar sokakta serçe cırlamaları aşağımda.
Kafa derimin üzerindeki çizikleri kaşıyorum
Kuşlar iniyor penceremin dışındaki Körfez penceresinin altına.

Ayrıntılar
Ama buradaki
Duyduğum ve bir daha asla vazgeçmeyeceğim,
Bu sahil şehrinin sokaklarında yanımda taşıyacağım, ebediyen,
Oh madenî kanatlarını çırp, tanrım,
Sen şimdi bu sabah benimsin.
Sahip oluyorum sana
Binlerce arabanın egzoz boruları gürler
motorları dönerken şehrin her tarafında.

6. 15. 58

Çay Amirlerine Dair Bir Şiir

Lees'de oturuyorum. Saat 11.40'ta Jimmy ile beraberim.

Bana silahsız dövüş öğretiyor.

Önümüzdeki masada sıcak karides, pirinç ve mantar

Caddede yabancı bir arabanın tekerlekleri. Bir ritüel. Yerine getiriyoruz. Yerine getirdik. Aylardır ilk defa şimdi gece yarısından sonra birlikteyiz.

Çok geçmeden kıvırcık saçlı Jimmy'yi tutuklayacak ve ben gözaltına alınacağım.

Şiir yalan söylemez bize. Biz onun kanunlarına tabiyiz,

Gözlerinde camlı sırlar taşıyan ve ağızlarının altında kelimeler saklayan onun karanlık insanlarının kutsal mevkilerine ulaşılabilir olan bu saatin görkeminde.

06.16.58

DELİLİĞE DAİR BİR ŞİİR

İkinci öğleden sonra Munch'ün kadınlarına geri döndüm.
Omuzlarının üzerinde put var mankenlerin
Başları eğik ve kan su gibi
Etkili olmak için boya kullanıyorlar.
Hikâye bitmedi.
Yürünecek bir duvar daha var.

Sonra Nathan öldü, koca Erik iflas etti, Swanson düşüşte.
Melankoli kızıl bir gök getiriyor
Ve hayallerimiz mavi gemiler
Kimse denize kızamıyor.
Onlara biniyoruz ve öğleden sonra Tingel-Tangel.

Harold Norse

Göçmen Litvanyalı bir Yahudi annenin oğlu olarak Brooklyn'de dünyaya geldi; annesi evli değildi.

1938 yılında Brooklyn College'dan mezun oldu, okuldayken bir edebiyat dergisinin editörlüğünü yapıyordu. Aynı sene Chester Kallman ile tanıştı ve W.H Auden, 1939'da Amerika'ya gelince, onun "yakın çevresine" dahil oldu. (Kallman ve Auden daha sonra ömür boyu partner olacaktı.) Ancak Norse daha sonra kendini William Carlos Williams ile müttefik olarak buldu; Williams, Norse'u "kendi neslinin en iyi şairi," olarak değerlendirmişti. Norse geleneksel dize biçimlerinden koptu ve daha doğrudan, diyalog üzerine kurulu bir dili benimsedi. Poetry, The Saturday Review ve The Paris Review dergilerinde şiirleri yayımlandı. 1951 senesinde New York Üniversitesi'nde edebiyat alanında yüksek lisansını tamamladı. İlk şiir kitabı, The Undersea Mountain, 1953 senesinde yayımlandı.

1954-59 arasında Norse İtalya'da yaşadı ve yazmaya burada devam etti. 1959-1963 arasında Paris'te William S.Burroughs, Allen Ginsberg ve Greogory Corso ile birlikte yaşarken deneysel cut-up romanı Beat Hotel'i kaleme aldı. Tanca'ya gidip, bir süre Jane ve Paul Bowles ile birlikte kaldı. 1968 senesinde Venice, Kaliforniya'ya, Charles Bukowski'ye yakın bir yere taşındı. 1972 senesinde San Francisco'ya taşındı ve hayatının son otuz beş senesini San Francisco'nun Mission Bölgesinde geçirdi.

Memoirs of a Bastard Angel, Norse'un Auden, Christopher Isherwood, E.E. Cummings, Tennessee Williams, William Carlos Williams, James Baldwin, Dylan Thomas, William Burroughs, Allen Ginsberg, Lawrence Ferlinghetti, Paul Bowles, Charles Bukowski, Robert Graves ve Anais Nin ile olan hayatının ve edebi kariyerinin izlerini sürer. Carnivorous Saint: Gay Poems çalışması ile Norse eşcinsel özgürlük hareketine mensup şairlerin önde gelen isimlerinden biri olmuştur. Derleme şiirlerinden oluşan In the Hub of the Fiery Force 2003 senesinde yayımlanmıştır. Norse NEA'dan iki kez burs almıştır, ayrıca Ulusal Şiir Derneği'nden ödülü vardır.

SEYAHATLERİMİZDEKİ MUHAMMED'E,

1
Ben turisttim
El simpatico
Ve erkek kardeşin sana
Nerdeyse kendini sundu
Kardeşini unuttum
Ve Marshan'da bir daire tuttuk
Yerde hasır kilimler ve tek bir musluk
Yerden bir ayak yukarıda
Ve haşhaş içtik
Ve iyice doyurduk karnımızı ve iyice sevdik birbirimizi
Ve güneye doğru yola çıktık
Essaouira, Fez, Marakeş
Ve Taroudant'a gittik
Dağların arasından
Ve akmermerden kâselerde kif aldık
Birkaç dirhem karşılığında ve izledik
Çöl kafelerinde dans eden oğlanları
Yaşlı Arapları öpen ve kucaklarına oturan
Dans ediyorlardı sürmeli gözleriyle
Ve Jejouka'daki müziği duyduk
Yıldızların altındaki tepelerde
Eski çağlardan kalma seremoni, ateşli Pan flütleri
Beyaz ay ışığının altında
Beyaz duvarların kenarında
Kapüşonlu birileri
Kiften bulmuşlar kafayı
Tam sekiz gece
Ve keçi oğlan korkuttu bizi
Havada salladığı sopasıyla
Yanına yaklaşan herkese sallıyordu sopayı
Pöstekilerin Babası, keçi tanrı
Ve flüt sesleri delirtti bizi
Ve uyuduk birlikte kulübelerde

San Francisco, 7. Xi. 72

3

Bırak hissedelim çıplaklığını, meme uçların ısırılmak ve emilmek için can atıyor

Bırak koltuk altları ve kasıkların pis kokusunu soluyalım, hadi gidelim delikleri titretmeye

Bırak kıllı amcığında dolaşsın dilim, ayaklarını yalayayım, kıçını öpüp, testislerini emeyim

Bırak tüm bedenini, bırak aşk girsin içeri, özgürlük çalsın çanlarını

Bırak iniltiler yükselsin, erojen bölgelerde gezelim, kalbimizle ve ruhumuzla gidelim

Bırak geleneğin ölü etini, uyandır aşkın diri etini

Bırak duygularımızla hareket edelim, unut yanlış eğitimleri ve yalanları

Bırak miras kalmış inançları, bırak suçluluk duygusunu ve utancı

Bırak yasaklanmış, kaslarının ve sinir hücrelerinin arasına sıkışmış enerji ortaya çıksın

Bırak katı kuralları ve rolleri, bırak bu tutucu ayaklarını

Bırak kuklaya dönmüş kişiliğini, yenile kendini ve özgürleş

Bırak geleneğin ölü etini, uyandır aşkın diri etini

Bırak yaşayalım bu anı, bu saati, bugünü, yarın çok geç olabilir

Bırak suçluluğu ve kafa karışıklığını, bırak özgürlük ve hoşgörü aksın içine

Bırak hayali endişeleri ve korkuları, bırak saatleri ve günleri ve yılları

Bırak nefreti ve öfkeyi ve kederi, bırak yıkılsın taşkınlığın etrafına kurduğun duvarlar

Bırak gururu ve aç gözlülüğü, bırak fırlasın ok yaydan, belki bulur neye inanacağını

Bırak geleneğin ölü etini, uyandır aşkın diri etini

Şiirin meşgalesi

Şiirin meşgalesi genç bir adama dair bir imgedir
Bu genç adam, aşk ve müzik yapar
Aşka ve müziğe ilgi duyan bir kızla
İkisi de devasa çaresizlikleriyle
İçlerindeki benlikleri ümidin kuru sıcak güneşinde
telleri kopmuş bir gitara benzer
ki o güneşte yabani ve gaddar adamlar
çok eskilerden kalmış
sararmış bir kitabın sayfasını yırtar gibi
hayatı parçalar.

TAMİRHANEDEKİ FRESK

Şehirde dolaşıyordum, kırmızı kahverengi elçilik binalarının önünden geçtim
Ve önü çam ağaçlarıyla kapalı sarayların
Balkonların yanında tombul palmiyeler
Sıcak
gerçekten de elinle dokunabileceğin bir şeydi
Çocuklar
Kurnaz suçlu bakışlarıyla
Amerikalı denizcilerin peşine takılmışlar
moi le pausilippe Et la mer d'Italie
ve yaşıyor tepede Posillipo bir gangsterin dans kulübünün dibinde
Saka kuşlarının arasında
Napoli körfezinde
Taş bir kulübede
Denizin kış mevsiminde çarpıp durduğu süngertaşı mağaraların üzerinde
Yüz sene
Daha da büyütmüş kasavetlerini geçen her sene
Kule kederli ve güneş kararmış
Çaresizliğin de ötesinde
Saka kuşları uçurumlar mağaralar
Hepsi artık vurguncuların elinde
Yine de bu muhteşem harabenin içinde hayaller kurarak geçirdim vaktimi
Çamaşırların sallandığı yanmış dar sokaklardan geçtim
Pencerelerde sarı asma kabakları ve savaşın çatlattığı duvarlar
İnsanın yozlaşmışlığı
Öyle yoğun ve çaresiz ki görünce gülmeye başladım
kirli, yağlı tekerleklerin, aksların durduğu bir tamirci dükkanının zeminine
Klasik tarzda oyulmuş çıplak kadın figürlerini
İşte oradaydılar, araba parçalarının arasında!

Mükemmel! Ve ne kadar garip! Tamirhane yutmuş lahiti!
Tamirci sakin sakin çamurluğa boya sıkıyor
Ve Lapith ile sentor onu izliyor!
Sıkı bacakları, gözleri Afrodit'in!
Akdeniz'in miti
O tamirhanedeydi
Orda çalışan koyu tenli, sırım gibi gençler
Bir tuhaflık görmüyordu bu işte
Ölü kahramanların ve tanrıların arasında işlerin başındaydılar
Oysa ben Hermes'i gördüm
Yere sızan siyah renkli yağın yansıttığı gökkuşağında
Ve Sybil'in yabani saçalarını
Motor seslerin arasında
Öfkeyle fokurduyordu ağzından dökülen kelimeler ve gürültüde kayboluyordu.

BEN ERKEK DEĞİLİM.

Aile geçindiremem, yeni şeyler alamam onlara.
Sivilcelerim ve küçük bir de çüküm var.

Ben erkek değilim.
Futbolu, boksu ve arabaları sevmem.
Duygularımı ifade etmeyi severim.
Hatta kollarımı arkadaşımın boynuna dolamayı.

Ben erkek değilim.
Bana verilen rolü oynamayacağım – Madison Avenue, Playboy',
Hollywood ve Oliver Cromwell'in yarattığı o rolü.
Televizyon bana nasıl davranacağımı söyleyemez.

Ben erkek değilim.
Bir sincabı öldürdüğüm bün bir daha öldürmeyeceğime yemin ettim.
Et yemeyi bıraktım.
Kan midemi bulandırır.
Çiçekleri severim.

Ben erkek değilim. Askere alınmaya karşı çıktığımdan hapse düştüm. Gerçek erkekler beni dövüp bana ibne dediklerinde kavgaya karışmam. Şiddetten hoşlanmam.

Ben erkek değilim. Bir kadına tecavüz etmedim hiç. Siyahlardan nefret etmiyorum. Bayrak dalgalandığında duygusallaşmıyorum. Amerika'yı sevmem ya da terk etmem gerektiğini düşünmüyorum. Bunun gülünç bir şey olduğunu düşünüyorum.

Ben erkek değilim. Hiç frengi olmadım
Ben erkek değilim. En sevdiğim dergi Playboy değil.
Ben erkek değilim. Mutsuz olduğum zaman ağlarım.
Ben erkek değilim. Kendimi kadınlardan üstün görmem.
Ben erkek değilim. kasık-desteği giymiyorum.Ben erkek değilim. Şiir yazıyorum.
Ben erkek değilim. Barış ve sevgi için meditasyon yapıyorum.
Ben erkek değilim. Seni yok etmek istemiyorum.

Jack Micheline

Jack Micheline, 6 Kasım 1929'da Bronx'ta, "Harvey Martin Silver" olarak doğdu. Babasıyla tartıştıktan sonra ismini değiştirdi. Jack adını yazar Jack London'dan aldı. Annesi Helen Michelin'in kızlık soyadına "e" harfi ekleyerek de "Micheline" soyadının sahibi oldu. Gayrı resmi eğitimli Micheline, kendini Vachel Lindsay ve Maxwell Bodenheim gibi gezgin Amerikan şairleriyle özdeşleştiriyordu. 1950'lerde şiirlerine bir çıkış noktası bulmak için Greenwich Village'a taşındı.

Biyografi yazarı Gerard Nicosia, 1957'de Micheline'in, çalışmalarının bir bölümünü Troubadour Press'in başındaki Rainy Cass'a gösterdiğini anlatır (bu yayınevi, Climax adlı bir caz ve şiir dergisi yayımlıyordu). Cass, Micheline'in şiirlerini daha gelenek dışı göstermek için zikzaklar şeklinde yazması ve ünlü birine önsöz yazdırması şartıyla kitabını basmayı kabul etti. Micheline'in komşusu olan ve çalışmalarını beğenen Jack Kerouac, kitaba önsöz yazdı. Yazısında Micheline'den "Doctor Johnson Zen Magee of Innisfree" olarak bahsediyordu (Yeats'in ünlü şiirinin başlığı ve "in us free" üzerinde sözcük oyunu yapıyordu. "in us free"ye yaptığı göndermeyle, Micheline'in kendi içinde özgür olduğunu söylüyordu).

Medyanın bir ürünü olarak gördüğü Beatler de dâhil olmak üzere, hiçbir grupla bağlantısı olmadığını iddia eden Micheline, Beat yazarlarıyla sık sık şiir dinletilerinde yer aldı. Şiirleri, Beat geleneğinde olduğu gibi, yüksek sesli okunmak için yazılmıştır.

JACK MICHELINE'E ÖVGÜ

['SON' SOKAK ŞAİRİ]

A D Winans

Doğum: 6 Kasım 1929
Doğum Yeri: The Bronx
Ölüm: 27 Şubat 1998
Ölüm Yeri: San Francisco

27 Şubat 1998 Cuma günü, Jack Micheline'in öldüğünü öğrendim. Bir BART treninde, görünüşe göre bir kalp krizi kurbanı olarak ölü bulundu. Micheline, Cafe Blue'da ve internette "Beat Kuşağı'nın küçüklerinden" diye tanımlanıyordu, ama 20 tane şiir kitabının yazarıydı. Öldüğünde altmış sekiz yaşındaydı ve şeker hastalığı çekiyordu. Harvey Martin Silvaer adıyla New York'ta doğdu ve hayatını şiire ve resme adamadan önce sendika kurucusu olarak çalıştı. New York'tayken Greenwich Village'ın barlarına ve kafelerine sık sık giderdi, Micheline'in ilk şiir kitabı "River of Red Wine"a (Esquire dersisinde Dorothy Parker tarafından gayet olumlu eleştirilmişti) bir önsöz yazan Jack Kerouac gibilerle sokaklarda yürürdü.

Micheline, şiir dünyasının işyerine dönüşmesinden rahatsız olan son özgün "sokak" şairiydi. Hiçbir zaman ün peşinde koşmadı, ilgisini çeken insanlar hakkında yazmayı seçti: fahişeler, uyuşturucu bağımlıları, mavi yakalı işçiler ve evsizler, ve bunu tüm kalbiyle yaptı.

Michelin bana dedi ki: "Diğerleriyle aynı giysileri giyiyorum diye ya da aynı düşüncelerim var diye yayınlanmak istemiyorum. Kendi kişiliğime saygı gösterilmesini istiyorum, ama bu işler öyle olmuyor."

Bob Kaufman'ın ve şimdi de Michelin'in ölümüyle, bir zamanlar "sokak şiiri" diye anılan türde derin bir boşluk var. Micheline'in "Red River of Wine"ındaki önsözünde Jack Kerouac "Onun tatlı mısraları Amerika'daki açık yürekli umutların şiirlerini yeniden canlandırıyor," diyor ve Charles Bukowski, Micheline en iyi zamanında yazarken onun bile Micheline'le boy ölçüşemeyeceğini bana itiraf etti. Bu "Beat kuşağının küçüklerinden" gibi mi duruyor? Bence hayır!

Kendini duyurmuş lirik şair Micheline, eski blues ve caz ritimlerini içine çekip saf enerji ve mutlulukla süslüyordu. Hakkında yazdığı malzemenin içgüdüsel gerçekliğine saygılarını sunarken müzik kelimesinin ritmiyle gezip tozuyordu. Hayatı müzikten son derece etkilenmişti. Bana dedi ki: "Şiiri yazmadan önce ilk başta müziği yazarım (sözleri değil). Müziği, ritimleri duyarım ve bu yüzden aslında ben bir besteci, bir müzisyenim. Müziğin, hayatımın önemli bir parçası olmadığı bir zaman hatırlayamıyorum."

Michelin'in şiirleri inandırıcı geliyor çünkü mısralar ve dörtlüklerin ötesinden hayat enerjisi akıyor. Sesi de özgün bir sesti. Kimse taklit etmeye çalışmadı, Bukowski'de olduğu gibi, çünkü taklit edilemez. Hem gençler hem yaşlılar tarafından eşit şekilde sevilirdi. Açıksözlülüğüyle birçok kişiyi çok kızdırdı ama gerçek arkadaşları bu dış görünüşün arkasını görürdü ve onun sıradan adam ve kadınlara olan derin sevgisini bilirdi. Ölümünden önce, Micheline bana şöyle dedi, "Hiçbir zaman şair olmak istemedim. Hâlâ şair olmak istemiyorum. Sadece hayatımı yaşamak istiyorum. Olay şu ki işçi sınıfı, şans verilirse, şiirle ilgilenebilir, ama onların futbolu, beyzbolu ve televizyonları var. Onların, kendi yaşam biçimleriyle ilgilenen gerçek bir şair görme şansları asla olmamış. Amerika'da herşey kar amaçlı. Benim ilgilendiğim şey ruh. Kilise işe yaramıyor. Televizyon işe yaramıyor. Amerika'daki her şey açgözlülüğe, yüce papele ve bayağılığa dayalı."

Michelin'in sözleri bana rahmetli William Wantling'in bir şiirinin mısralarını hatırlattı: "Hiçbir zaman şair olmak istemedim. Tıpkı diğerleri gibi sefer tası taşırdım, eğer mırıltılar beni yalnız bıraksa." Mırıltılar Micheline'i asla yalnız bırakmadığı için şanslıyız. Mırıltıları susturmak için ölüm kadar etkili bir güç gerekti.

Micheline'nin şiirleri yürek parçalayıcıydı, ve gerçekti, çok fazla şairin vermeye çalıştığı sokak pozu gibi değil gerçek yaşam dilimleriydi; içten, gönülden gelen şiirlerdi. Şiirleri, Charles Olson, Robert Creely ya da William Stafford okumaktan değil, sokak yaşamı deneyimlerinden gelirdi. Bilirdi ki gerçek şairler şiiri seçmez, şiir seni seçer ve sonunda önemli olan, hayatını nasıl yaşadığındı. Bilirdi ki fakir bir şairin sahip olduğu tek şey onun doğruluğuydu ve çok daha iyi bilirdi ki bu manevi varlığı satarsan, bir şairin, kendinin diye iddia ettiği tek şeyi satmış olacaksın.

Ölümünün üzerine, birçok gazete Micheline'e saygılarını sundu, iki tanesi onu Beat Simgesi olarak tanımladı, ama şiirleri, ona yapıştırılan

her etiketin ötesine yayıldı. Aslında Micheline hiçbir zaman ona Beat şairi denmesini istemedi, bir Bohem olarak tanınmayı tercih ediyordu.

3 Mart 1998'de, yaşadığı yerin yakınlarındaki bir kilisede Micheline için bir anma töreni düzenlediler. Kilise, bir isim ya da haç taşımadığı için göze çarpmıyordu; Micheline'in içinde rahat hissedeceği türden bir kiliseydi. 300 kişi, hatıralarıyla ve şiirleriyle saygılarını sunmak için kilisede toplandı. Klasik şiir sahtekarları da vardı: Micheline'in ömür boyu arkadaşı olduğunu ilan eden bir şair; Micheline'e ve eserlerine ne kadar saygı duyduğunu söyleyen bir mesaj gönderen Lawrence Ferlinghetti; Micheline'in yayınladığı yirmiden fazla kitabın tek bir tanesini bile bulundurmayan City Lights Kitabevi'nin sahibi olan aynı Ferlinghetti. Ama bu insanlar azınlıktaydı. Şairler ve arkadaşlar aynı şekilde kürsüye çıktı; bazıları Micheline'le ilgili hikayeler paylaşıyor; diğerleri onun şiirlerini ya da ona adanan şiirleri okuyordu. Küçük bir felç geçirmiş, iyileşmekte olan Ken Keasey, Micheline'i ve bütün eserlerini öven bir mesaj gönderdi; Michael McClure ve Harold Norse kısa şiirler okudu ve Herbert Gold, 1953 yılında New York'ta Micheline'le tanışmasından bahsetti. Bir caz müzisyeni, fonda saksafon çaldı. Ölüm vahşi bir canavar gibidir. Kimsenin canını bağışlamaz. Sadece San Francisco değil bütün şiir sahnesi, Micheline'in gidişiyle küçüldü.

SOKAK ŞAİRİ

Bleecker'in doğusuna yürüyorum
Masmavi gökyüzü
Bu Pazar akşamında

Yeryüzünden köklü bir şeyler var
Şehirlerden köklü
Varlığımızdan köklü
Tüm güç gösterilerinden köklü bir şeyler

Olukları kanla sulayan güç ve gece
Güç gece ve titrek neon ışıkları
Gece otuz ay ve yelkenliler
Gece ve demiryolları pırıldayan
Gece ve gökyüzü
Gece billboardlar ve kasvet

Bir milleti karşısına almış iskeletler ve makine
Esrar ve suç ortaklarının ağızlıkları
Noel ağaçları yanmış
Caz boruları ve davullar

Maddenin ötesinde
İniltili seslerin ötesinde
Süvariler elde hatıralarla
Süvariler denize doğru

Bir korkaklar ulusu
Akademik cübbeye sığınan korkaklar

Karanlıkların üstünde
Çöl insanlarının üstünde
Tarumar olanların üstünde

Hiçliğin içinde ne varsa bertaraf et
Ruhu olan her şeyi
Silahlı her şeyi
Sessiz sürüleri
Sessizliğin içinde ne varsa bertaraf et

Konserve balık
Konserve hindi ve tavuk
Meçhul hücrelerdeki insanlar
Vahşi uygarlık ışıklarından ötesi yok hayatta
Kelimelerden, gözün gördüğünden ötesi yok

Meleklerin ışığını görebiliyorum
Şeker ve un
Kan ve kuvvet vücutta
Gri saç, çeneler
Dolarlar, tanrılar ve insanlar satılık ve meta

Uğrunda ölecek bir şeyleri olmayan
Bedenlerini ve ruhlarını satan
Korkaklar
Eczanelerdeki dişsizler

Ölüm iyilik yüklü
Ölüm sunanlar ve daha çok ölüm
Fahişeler
Akıl fukarası gazeteler
Dolarlar, muz gemileri korsanı

Yüzlerinizi görüyorum
Şehirlerarası turlarken
Fahişelerin yüzlerini yalayan rüzgârı
Tuğla evlerin dışında
Bütün çocuk şarkılarını kuşatan şairleri

Hayattan ve canlılardan ötesi yok
Çelik banka kasalarında kaybolan insanlık
Ölü askerler, savaş meydanları silahlarla kuşatılmış

Bir milyon kayıp gün batımı
Bir şair Whitman ve Lorca'nın mirasıyla fethedilmemiş
Ne taşla, camla, ne hırsla, çılgınlıkla

Gecenin içinde yanan ışıklar
Işıklar ve soğuk rüzgâr
Ölüm ötesinden görünümler
Süt veren inekler
Mucizelerle alev alev gökyüzü

Bir şair yürüyor ayazda
Başı havada mütevazı ve korkusuz
Ölüm onun yanı başında
Ölüm hep onunla

Kuşlar yürüyor yapyalnız
Ay biçimli sandalın üzerinde
Sesler duyuluyor ve kara çalıyor gökyüzü
Korkmuyorum.

31 Ocak 1960
Doğu Bleecker

A. D. WİNANS

San Francisco Devlet Üniversitesi'nden mezundur. Beat ve post-Beat döneme dahil olmak için 1958 Şubat ayında Panama'dan evine dönmüştür. Şiir ve düzyazı dahil olmak üzere elli kadar kitabı vardır. Başta gelen kitapları arasında The Holy Grail: The Charles Bukowski Second Coming Revolution, North Beach Revisited ve This Land Is Not My Land'i saymak mümkündür. This Land Is Not My Land 2006 PEN Josephine Miles ödülünü almıştır. Yakın zamanda çıkan kitapları arasında The Wrong Side of Town, Marking Time, Pigeon Feathers, Billie Holiday Me and the Blues, No Room for Buddha, ve Love-Zero vardır. 2007 senesinde Presa Yayıncılık, The Other Side of Broadway: Selected Poems 1995-2005 adıyla derleme şiirlerini yayınlamıştır. 2010 senesinde BOS yayıncılık bu kitaba 300 sayfa daha ekleyerek derleme şiirlerini yayımladı. 2015 yılı için 6:45 Yayın tarafından da bir derlemesi hazırlanmaktadır.

Winans 2007 Şubat Ayında, Beat Museum tarafından Ayın Beat Şairi seçilmiş ve 2009 senesinde PEN Oakland Ömür boyu başarı ödülünü almıştır.

1972'den 1989'a kadar Second Coming Dergisini çıkarmış ve aynı adla yayıncılık yapmıştır. Yayıncılık yaptığı dönemde çok sayıda kitap ve antoloji çıkarmıştır, bunlar arasında oldukça takdir toplayan California Bicentennial Poet's Antoloji de vardır. 1975'ten 1980'e kadar San Francisco Sanat Komisyonunda çalışmış, 1980 senesinde Second Coming Şiir ve Müzik Festivalini düzenlemiş, bu festivalde şair Josephine Miles ve muhteşem blues müzisyeni John Lee Hooker onur konukları olarak yer almışlardır.

NEA'dan ve California Arts birkaç kez yayıncılık ödeneği, PEN'den ve Academy of American Poets'ten yazar destek ödeneği almıştır. 1983 senesinde San Francisco Sanat ve Edebiyat kuruluşundan küçük ölçekli yayıncılığa katkıda bulunduğu için ödül almıştır. Şiirlerini pek çok başarılı şairle birlikte okumuştur: Lawrence Ferlinghetti, Jack Hirschman, Diane DiPrima, Laureat, Charles Bukowski, Jack Micheline ve Bob Kaufman bu şairlerden bazılarıdır.

Şiirleri, düz yazıları, makaleleri ve kitap eleştirileri City Lights Journal, Poetry Australia, The New York Quarterly, Beatitude, Beat Scene, Rattle, The Smith, The Outlaw Bible of American Poetry

ve Inside the Outside gibi iki yüzden fazla edebiyat dergisinde ve antolojilerde yer almıştır. Şiirlerinde birisi için müzik yazılmış ve çalışma Nisan 2004'de NYC, Tully Konser Salonunda sahnelenmiştir.

2008 Eylülünde Sound Streettracks, Winans'ın The Reagen Psalms çalışmasını CD olarak yayınlamıştır.

Winans'ın şiirleri Colin Wilson, Studs Terkel, James Purdy, Peter Coyote, Herbert Gold, Antler, Hirschman, Jack Micheline ve Charles Bukowski tarafından övgüyle karşılanmıştır. Winans bir dizi işte çalışmış, en son ABD Eğitim Departmanında Eşit Fırsatlar uzmanı olarak görev almış, azınlıklara, kadınlara ve engellilere karşı ayrımcılık konularında gelen iddiaları araştırmıştır.

Winans PEN üyesidir ve bir dizi sanat organizasyonunun yönetim kurulunda yer almıştır, bunların arasında şu anda feshedilmiş olan COSMEP (Küçük ölçekli yayıncılar ve dergiciler komitesi)de vardır. Şu anda SF Uluslararası Şiir Kütüphanesinin Danışman kurul üyesidir.

KUZEY PLAJI YUPPIE BARI

Richard Brautigan, Jack Spicer ve
Diğer Beatlerin burada içmiş olduklarına inanmak zor
Gino ve Carlo'nun Barında iki iş adamı oturmuş zar atıyor
Kuzey Plajının kalbinde
Suratları turta hamuru kadar beyaz
Kruvaze ceketler var üzerlerinde
Ve İtalya'dan ithal gömlekler
Yasal mafya kendi kurallarını yazıyor
Suratında çarpık bir gülümseme olan
Zarı sallıyor
İşbirlikçisi sessizce martini bardağındaki zeytini gösteriyor
Sözleşmeyi bekleyen
Bir tetikçiye benziyor.

CAZCI ADAM İÇİN ŞİİR

Onun için balatayı yakmış diyorlar
Ama kimsenin zahmet edip bunu ona söylediği yok
Saksafonu bir kıvılcım çıkarıyor
Odanın içinde
Dudakları bir büyü
Her nota ruhun en hassas tellerini titretiyor
Ve kısacık bir an
Kaşıkta fokurdayanı
Isıtılmış iğneyi
Gözden kaçırıyor
Her nota makineli tüfeğin patlaması gibi
Ölüm meleği onu doğrudan cehenneme götürmeden önce
Kullandığı makinelilerden biri gibi.

BÜYÜK KAPIŞMA

Işıklar loş
boncuk boncuk terler
yüzünü bir kertenkelenin dili gibi ıslatıyor
kalabalık ayaklarının dibinde toplanmış
çığlıklar atıyor, dans ediyor, ıslık çalıyor
müziğe tempo tutarak eşlik ediyor herkes
kalçasını kıvırıyor
mikrofonla sevişiyor
ağzından dökülen kelimeler birer şimşek
yıldırımlar düşüyor sahnenin ortasına
şiirler yanıyor ellerinde
daha fazlası için çığlıklar atıyor herkes
sahnede aşağı yukarı koşuyor
on emri tersten okuyor
geçip sahnenin arkasına akrobasi yapıyor
kalabalık büyülenmiş
juri üyeleri isteriyle yazıyorlar notlarını
baş üstü duruyor şimdi
ölüleri uyandırmak derdi
Papa ile yarışmaya geldi buraya
Papa sırasını bekliyor
bir hayalet kadar solgun yüzü.
ÇOK FAZLA ŞAİRLERDEN BİRİ
Arka tarafta bulabilirsiniz onları
Hemen çıkmak için hazır halde
Sahneye ilk çıkacak şairlerdir onlar
Ve mekandan ilk ayrılacaklar
Yanlarında hep dağınık bir not defteri
Kollarında hep güzel bir kız
Aralarında mutlaka Kerouac ya da Ginsberg'i tandığını iddia eden biri
Ya biriyle yatmıştır ya da ikisiyle birden
İki ya da üç tanesi Tanrılarla yaşadığını söyler
Diğer ikisi ya da üçü Tanrı olduklarını

İkisi eski junkilerdendir birisi eşcinsel
Biri fazla rimel sürmüş bir drag queen
Gözleri hüzünlü iki kadın ellerini birbirine sürter
Aslında başka bir şeyken sürtünmek istedikleri
Beat Jenerasyondan birisi kesin vardır orada
Hippielerin günlerinden kalma bir diğeri
Kısa saçlı bir kadın
Tiki olan gergin bir şair
Uyuşturucudan kaçıp, buraya iltica etmiş biri
İsimleri müzayedeciden bile hızlı okuyabilen başarısız bir şair
Şiir eleştirileri yazan bir şair
Editörlük yapan bir şair
Editör olmak isteyen bir şair
Bir Mesih
Ve şehir dışından ziyarete gelmiş biri.

KUTSAL BABA

Biz yaşlılardan başka
Kimse hatırlamıyor seni Kutsal Baba
Kendini yetiştirmiş siyah bir papaz
Kendi kilisesini kurmuştu
Ve kendisini Tanrı ilan etmişti
Bir gurup da müridi vardı
Çoğu da beyaz kadınlardı
Tanrıyla yatmak için
Ömür boyu biriktirdikleri ne varsa önüne sermişlerdi
Kutsal baba büyük beyaz bir Cadillac'a binerdi
Bir de karısı vardı- beyaz
Kocasına diğer kadınlarla paylaşmaya aldırış etmezdi
Gerçi etseydi ne olurdu ki
Tanrının iradesine karşı mı gelecekti
Kutsal Baba öldüğünde gazeteler bayram etti
Cemaat mezarlıkta toplanıp babanın söz verdiği
gibi ikinci kez dirilmesini bekledi
Ne yazık ki baba dirilmedi
Ve de gazeteler cemaatle kafa bulmaktan hiç çekinmedi
Ahmaklar sürüsü dediler onlara
İyi de o gazeteciler arasında
Tanrıyı düzdüm ben diye iddia edebilecek
Kaç kadın vardı acaba

AKIL GÖZÜ

Badem gözler süzülüyor rüyalarımda
Asyalı ejderha bir kadın
Ateş üflüyor

İŞGAL HALİ

McDonalds paketleri
Eşlik ederek coca cola tenekelerine
Yüzüyorlar Amerika'nın nehirlerinde
Walt Whitman'ın çocukları solumak zorundalar egzoz dumanını
Bir madencininkinden bile beter durumda ciğerleri
İsa kaçıp gitmiş şehirden
İşini sendika kartı olmadan yapabilmek için
Çocuklar memeden kesilip Campbell'in tavuklu erişte çorbasıyla besleniyor
Cılız haylazların yağ denizi içinde yüzen minik kalplerinden bahsetmiyorum bile
Gece geç saatlerde duyuyorum Birleşik Devletlerin ölmeye giden askerlerinin ayak seslerini
Konfederenin tüfek sesleri
Körelmiş duygularımı öldürüyor tamamen
Biliyorum kaçamam celladın Amerika'nın boynuna geçirdiği ilmikten
Gecenin gölgesinde
Hıçkırıklarını duyuyorum
Beyaz ellerinde ipekli yelpazeler tutan
Yumuşacık tenli kadınların
Çocukların anneleri onlar
Asla tanımayacağım çocukların.
PAZAR SABAHI BLUES
Bir tür hareketsiz hareket var
Kendini ağlayarak uyutan çocuklar
Kahvaltıda gün doğumunun tadı
Ve öğlen yemeğinde şampanyanın
Bir tür yumuşak müzik var
Yaban çileklerinden yapılmış tepeler
Katı yumurtaya sepilen tuz
Ve berbat espriler yapan radyo djleri
Bir tür hüzün var
Pürüzsüz deride kayan kör jileti hissetmek

Marilyn Monroe intihar ediyor ve yapacak hiçbir şeyin olmadığı hafta sonları
Sevgiden ya da sevgisizlikten gelen kalp krizleri
Ardından yas tutulmayan cenazeler
Çok az geleceği kalmış şairler
Ve sevecek kimsesi olmayan aşıklar

YAĞMUR ŞİİRİ

Fırtına
Kaldırıyor
Kuşları
Havaya
Komşunun köpeği
Sırılsıklam
Damlalar
Püskürtücü ritminde saçılıyor
Çocuklardan bir süvari sınıfı
Gökkuşağının ihtişamında gözden yitiyor
Güneş
Bulutların arasından
Yükseliyor
Havada
Sonbahar kokusu

ED SANDERS

Ed Sanders 17 Ağustos 1939'da Kansas City/Missouri'de doğdu. Yolda ve Uluma'yı okuduktan sonra University of Missouri'den ayrıldı ve Beat Kuşağı'na katılmak için otostopla New York'a gitti. 1961 ve 1962'de, Frisco-Moskova arasındaki Barış Yürüyüşü'ne (Walk For Peace) katıldı ve Ohio'dan New York'a yürüyerek 650 mil yol kat etti. 1963'te Barış Yürüyüşü için ara verdiği New York Üniversitesi Yunanca Bölümü'nden mezun oldu. Sanders, New London/Connecticut'taki Nükleer Denizaltı Üssü'nde gerçekleştirilen iki gösteriye ve Nashville-Washington DC arasındaki sekiz haftalık bir barış yürüyüşüne de katıldı. 1962'de, East Village'daki East Tenth Street'te, bir kasap dükkânının üst katında Peace Eye Bookstore'u açtı ve Fuck You: A Magazine of the Arts'ı yayımlamaya başladı.

The Cutting Prow'u Henri Matisse için yazdı. Hayatının sonuna yaklaşan Fransız ressam, tekerlekli sandalyeye mahkûm olmuştu ve 'timor mortis' ile boğuşuyordu. Geceleri yatağında yatarken, ucuna boya kalemi bağladığı uzun bir çubukla, tavana resim yapıyordu. Böylece hayatının son aylarında, 1952 baharından 1953 baharına kadar, yüzyılın en önemli sanat eserlerinden birkaçını yaratmayı başardı.

Sanders, 1963'te yayımlanan ilk kitabı Poem From Jail'i, (barış eylemleri sonucunda) "barış şahidi" olarak Connecticut'taki Montville Eyalet Hapishanesi'nde bulunduğu sırada yazdı. Sigara paketlerine yazdığı şiirleri, ayakkabısının tabanına saklayarak hapishaneden çıkardı.

SANDERS'DAN

Montville Eyalet Hapishanesi
Uncasville, Connectitut
8–24 Ağustos, 1961
Barış tanığı olarak
Ethan Allen Polaris - misil denizaltısına saldırı girişimi

I
İsrail kavmini kurtar!
Dağın üzerinde tepin!

Yaşamak
"Kaynaşmış, takdisçi ruhlar" gibi
sarhoş edici bir barışla yaşamak
yaşamak
ağaç kabuğuna giren bir karınca gibi telaşlı
dans etmek
alev alan yeleyle

tüm bunlar, bir adam,
ben, gördüm onun mücevherlerini ve makyajını
fahişe gibiydi

bombayı yasaklasınlar istedik
yeryüzünü sarsan ölüm ağzını
ve kan dökülmesini dolayısıyla

toprağın bağırsakları
paslı bir çivi misali
ayak fetişinde,
ve tuz kubbeleri gürlüyor
bir siyasetçinin götü gibi ve Nevada bir kangurudur
A.E.C. tarafından açık bırakılmış kesesiyle

Kulağımda kanat vızıltıları
"Kırmızı kanat, siyah kanat,
siyah kanat koyu kırmızı filizlenmiş,"

ve kuş sürüsü
gözüme dik dik bakan,
kuşlar daima yukarıda kanat çırparlar
bir "bersek tütün mezatında" gibi bağrışarak:
Acılar! Asla doğma! Dieness!

Ve Stassen'in başarısızlığını gördük
Ve anlatıcının müdahalesini,
Orada feryat eden Redford'u, aynı zamanda, ölümüne.

Ve Madam Chiang Kai-shek
Artık çok yaşlı
Çin Lobisi adına sevişmek için

Ve Kore Savaşı'nın gizli tarihini öğrendik,
Mac Arthur'u olmayan Çin aşiretlerinden önce geri çekilen

Ve Mao'nun eserinin inkâr edildiğini gördük
Ve Van Gogh'un ufukta feryat eden kargasını gördük,
ve Rovault'un İsa'sını.
Şarkı söyle şarkı söyle Amerikano!
Bomba karşıtı Steli kaldır;
Amerikano
Barış kartalı burada mı?
Sembolik kuş sürüsü ya?

Akbaba,
Şahin pençesi,
Seksi güvercin
Okyanus karabatağı
Kanlı pençeleriyle şaşkın karga,
Karın dansıyla güvercin,

Kuşlar
Kuşlar
Çığlıklar ve kürklü kalabalık
Kuşlar
Kuşlar

Da Vinci'nin kuyruk tüyleri
Gençlik Rüyası
Kuşlar
Kuşlar
Ginsberg'in kuşları
Ginsberg'in Naomi'ye kutsal yazısı,
Kuşlar telaşlı gözleri
Kuşlar daima uykusuz,
Şeffaf göz kapakları

Kuş sürüsü ve seksi kuzu arasında başka hiçbir şey yok.
Baba oğul kutsal ruh, hepsi de olumsuz.

Afrodit
Kallipugos
Kaldı geriye,
Hiyeroglifler kaldı
"Ağaçlar öldü, hayaller kaldı,"
Van Gogh ve Ginsberg,
Yanan Çalı,
Titrek Böğür,
Hepsi kaldı.
Anubis ve Amuletlerin gücü,
Sonsuzluk böceği kaldı.
Bedenim tahammül eder.
Elektrik yüklü vücudum
Sonsuz göz kırpma için çarpışır
Karanlık künt ve mezar arasında
Şimdinin kanlı, titrek böğrü
Napolyon şimdi Avrupa'nın dört bir yanında tepinir;
Avrupa'nın daha eski bir anlamı var,
Avrupa yüzyıllarca Zeus'un boynuzuyla becerilmiş;
Ve pasif
Pasif,
Acı çekmek zorundaydın
Boğanın penisini almak için!
Boğa uzun aletini kaldırıp
Avına yönelirken

Sen pasif titriyordun
Korkudan ama
Ne çatlak bir döl,
Ölüm hücrelerinde bir ay geçiren kimse asıl cezaya inanmaz

Ölüm hücrelerinde bir ay geçiren kimse hayvan kafeslerini küçümser

Makaralarda aşk yaparım
Etere sıçrarım
Güneşi arzularım,
Beynim kuş tünekleriyle kaplı,
Bir adam, düşüncelerin ayıran birliği,
Titrek, ürkek,
İnancın ötesinde gergin,
Başıboş, hadiseleri alâkalandıran,
Her şeyi der-top eden,
Rutubette dolaşan eller,
Kalp Enginde köpüren,
Gözler cilalı,
Beyin söz çağlayanında büzülen,
Bacaklar okyanusta emilen.

Anubis gizliden sırıtışlar güvertede,
Amerikano, Seyyah.
Güneş yelkenlisi engine giriyor,
Anubis güneş parıltılarıyla dans ediyor,
Ve adam bekliyor güneşi, titrek kuzunun gözünü.
Davran koyu sandaletli ve örgülü saçlı seyyah,
Senin seçimlerin küçümseniyor
Çünkü sen Dağa ve yaşayan kasvetin sıcaklığına giriyorsun
Sıcaklık karınlar arasındaki gibi,
Ve yakınlık oradaki yakınlık kadar.
Bir değnek hakket seyyah,
Günlerce yap onu,
Onu yolculukta, yollarda, patikalarda kert,
Kederli âşığının Persefon'un ırzına geçtiği yerde,
Ve Persefon'un kasvetli olduğu yerde aynı zamanda;
Gireceksin seyyah,

Edatların sayısız yönlerine,
Ve sıçrayacaksın
Titrek Böğrün üzerinden
Ve gireceksin
Ve gireceksin
Seksi kuzunun içine tümüyle
Feryat
Feryat edeceksin
Güneş ışınları arasında.

DEVRİMCİ BİR KÖPRÜ OLARAK
CHARLES BUKOWSKİ

Lütfen bu bölüm için:
Jean-Fràncois Duval'in
"Bukowski ve Beat Kuşağı"
kitabının yayımlamış olduğumuz
SON edisyonunu okuyunuz.

HARBİ UYUŞTURUCU OKUMASI

CHARLES BUKOWSKİ

Biletleri önceden postalamışlardı, uçağa binip Florida körfezindeki küçük kasabaya indim. Yolcuların uçağı terk etmesini bekledikten sonra ben de indim ve beklemekte olan iki şiir-tazısı tipi gördüm. Yanlarına gittim: "Chinaski ben," dedim. Sırıttılar. Gidip bagajların gelmesini beklemeye başladık. Bir süre sonra, "Sikmişim, burada beklemeyelim; bara gidelim," dedim. Bara gittik –Clyde, Tommy ve ben– ve orada başka şiir-tazıları vardı: "Hepsi seninle tanışmak istiyor, moruk." İnceledim onları. Çok sayıda kadın vardı, gözleri erotik öykülerimin ateşiyle alev alev. Tek tek baktım hepsine, bir yüzden ötekine, bir vücuttan ötekine. Vücutlardan biri hayli ağır fakat hazır görünüyordu. Tanıştırıldım. "Oo, Bay Chinaski," dedi biri, "X-per Rehinim adındaki öykünüze bayıldım!"

(Öykü, şiir ve roman yazarım. Okuru uyanık tutabilmek için anlatacağımı genellikle seks güzergâhı üzerinden anlatır, onlar uyanıkken arada gerisini de sokuştururum; sinsice. Onlara morfin verir ve zayıf ruhlarını içlerinden çekiveririm.)

Vakit gece yarısına yaklaşıyordu ve havalimanının barı kapanmak üzereydi, bu yüzden içkilerimizi diktik. Tommy kalkıp hesabı ödedi. Bavulumu aldıktan sonra Clyde'ın evine gittik. Evde bol bira ve ot –Kolombiya– vardı. Müzik setinden düz ve yüksek bir müzik yayılıyordu. Ortalıkta dolanıp dişileri gözden geçirdim. "Oo, Bay Chinaski, taşaklarını kesip kayısı fırlatır gibi fırlatan adama dair öykünüze bayıldım!" Onu öptüm ve odanın bir yerinde bir ampul patladı.

Rezil herifin tekiydim; bakire amcığı emer gibi emiyordum hayranlıklarını. Tüttürdük ve tüttürdük ve içtik ve içtik ve bir süre sonra insanlar gitmeye başladı. İlk okuma ertesi akşam saat dokuzdaydı, Jiz-Wiz Kulüp'te. Ertesi gün onları bir kez daha beslemem gerekecekti. İki okuma için 500 $ artı gidiş dönüş uçak bileti, yatak, belki yemek ve muhtemelen biraz am. Ginsberg 1000 $ alıyor okuma başına, fakat o kilimin üzerine oturup mantralar söylüyor, avazı çıktığı kadar bağırıyor. Ben kafayı çekip çirkinleşiyorum.

Neyse, insanlar gitmeye başladılar, sabahın dördü olmuştu. Clyde kanepenin bana ait olduğunu söyleyip yatak odasına gitti. Başına bir kumaş parçası bağlamış yirmi iki yaşında bir hatunla baş başa buldum kendimi. Vücudu fena sayılmazdı ve gözlerinde bir çılgınlık vardı. Beyin özürlü çocuklara dair konuşmaya başladı. Özürlü çocukları eğitiyordu, bu yüzden konuşuyordu onlara dair. Kanepede yanında oturuyordum. Arada sırada çocuklara dair konuşmasını uzun bir öpüşle kesiyordum. Güzel öpüşüyordu. Neyse, öpüşmeler azgın ve hararetliydi. Ne diyorum ben, ulvi esriklikteydi. Sözcükleri siz sağlayın; bu samimi zırvalamadan alırım ben devam etme gücümü. Neyse, her öpüşmeden sonra, özürlü çocuklar bahsine geri dönüyordu, hiç öpüşmemişiz gibi, bu da beni daha da azdırıyordu. İyi bir tarz yapmıştı kendine, başına bağladığı kumaş parçası ve çılgın gözleriyle. Okul öğretmenleri herkesi azdırır; rahibeler bile hafif kalır.

Adı Holly'ydi ve gittiğinde ben de onunla gittim. Arabaya bindik, motoru çalıştırdığında birbirimize sarıldık.

Yol uzundu ve Holly yol boyunca özürlü çocuklardan konuştu; sorunlarından, onlara nasıl yardım edilebileceğinden, nasıl yaklaşılması gerektiğinden ve kamışım sertleştikçe sertleşti. Kırmızı ışıkta durduk. Uzanıp başındaki kumaş parçasını çözdüm, sarı saçları omuzlarından aşağı döküldü. "Tanrım," dedim, "bu gizlenir mi? Asılacağım ben onlara."

"Partilerde sigara külü bulaşıyor," dedi.

İlk katta kendine özel bir dairesi vardı. Arabayı park etti ve apartmana girdik. Holly kapıyı açtı, onu izledim. "Kocam bir haftalığına kent dışına gitti. İş gezisi. Beni yazılarına o tanıştırdı, sana tapar."

"Öyle mi?"

Holly banyoya gitti, ben yatak odasına girip soyundum ve yatağa girdim. "Kocan ne kadar uzakta?" diye sordum.

"Altmış kilometre."

"Kıskanç mıdır?"

"Bilmem. Ona hiç ihanet etmedim."

Sifonun sesini duydum. Karanlıkta kamışımın battaniyeyi zorladığını görebiliyordum. Holly bir özürlü çocuğu daha kavramak zorundaydı. Banyodan çıktığında çıplaktı, battaniyenin altına girdi. İşte şimdi yazacak bir şeyim olacak, diye geçirdim içimden. Aleti dayadım ve öğretmen dilini ağzıma sokup çıkardı. Dilini dişlerimle ortasından

yakalayıp emdim. Öğürdü, soluk almakta zorlandı. Yarığını okşadım; yavaş yavaş açılıp ıslandı. Klitorisini hissedebiliyordum, parmağımı etrafında gezdirdim. Céline hiç böyle bir şey yaptı mı acaba, diye geçirdim içimden. Ya da Hemingway? Hemingway çok fazla kadına yapmamıştır muhtemelen. Mizah ve E vitamini eksikliğinden mustaripti Hem. Bu yüzden beynini uçurup portakal suyunun üzerine kapaklandı. Bir de sabahları çok erken kalkardı. Dünya öğleden önce her zaman daha kötü görünür, çünkü fazlasıyla hırslı insanların yakıt depoları henüz doludur.

Başımı bacaklarının arasına sokup amcığını yalamaya başladım, ama "Hayır, hayır!" diyerek uzaklaştırdı beni. Çoğu sever, kimi sevmez. İşin o kısmını asla zorlamam. Doğrulup başını ağzı açılıncaya kadar geriye ittim, sonra dudaklarımı dudaklarına dayadım. Bir çiçeğin içine girmek gibiydi. Güneşe çivilenmişti ve güneş bendim. Sonra ağzını bırakıp sol göğsünü emdim, ardından sağ. Sonra çevirdim, sağ kolum altında, sol kolum omzunun üzerinde, iki elini dıştan kıvradım. Bıraktım kamışım girişi kendi bulsun; biliyordu, bekledik bulmasını. Girişi buldu ve başı girdi. Dar ve ıslaktı, kamışımı yavaşça köküne kadar sokup öylece tuttum. Kıvranmaya başladı, hiç kımıldatmadan tutmaya devam ettim. Sonra bedenimi hareket ettirmeden sıçrattım bir kez. Numaralarımdan biridir. Sonra yavaşça dışarı çektim ve başının hemen altına kadar soktum tekrar, yavaşça. "Tanrım!" dedi, "yap!" Amcığının çevresini ve içini azdırmayı sürdürdüm. Hemingway bilmiyordu, diye geçirdim içimden. Céline bu konuda asla yazmazdı, Henry Miller ise düzüşmeyi hiçbir zaman öğrenemedi.

Sonunda yarısını verdim ona, amcığıyla kavradı. Sonra ağır bir tempoyla, hızı neredeyse artırmadan gidip gelmeye başladım. Bir süre sonra tekniğimi yitirip köklemeye başladım. Boşalmak üzereyken tuttum içinde. Bir süre bekledikten sonra gidip gelmeye başladım yine. Dört-beş kez tekrarladım bu işlemi, sonra kontrolü kaybettim ve ne varsa verdim. Önce Holly boşaldı, onunla birlikte de ben. İkimiz de haykırdık yeni yetmeler gibi. Boşalırken bütün o saça bakıyor ve içimden, Tanrım, Tanrım, talih benden yana, talih ve yol, diye geçiriyordum. Herkese beş çekerim şu anda.

Holly kalkıp banyoya gitti. Uzanıp yatağın altından çorabımın tekini aldım ve silindim. Kocasının çarşafta sertleşmiş yerlere denk gelmesini istemiyordum. Bir profesyonel her zaman böyle küçük ve zekice hamleler yapar. Yeats ya da Dante asla akıl edemezdi bunu.

Holly döndüğünde sırtını bana dönüp uyudu. Küçük ve kibar bir horlaması vardı, çok seksi, ve yarı sertleşmiş kamışımı kıçına soktum bu kez. Sıcak ve rahattı orası, ve içimden, bak, Chinaski, bir kez daha kendinden otuz yaş daha genç bir kadınla birliktesin ve dans etmesini, bilardo ya da bowling oynamayı bilmiyorsun. Hepsi ölümsüzlüğü düzmek istiyor ve seni ölümsüz bulmaya devam ettikleri sürece onları düzmeye devam edebilirsin. Ölümsüz olmadığını öğrendiklerinde arşivindeki bütün o çıtır malzemeyle sevgili eline dönersin.

Benim sorunum becerdiğim her kadına âşık olmam. İyi düzüşürüm, ama duygusalım. Bir kadın bana bedenini verdiğinde aslında bana ruhunu verdiğini hissederim; beni azdıran şeylerden biridir. Sonra bütün o eylemde ölüm, cinayet ve fetih iması vardır. Fakat daha çok bir sevgi ve şefkat dalgasına kapılır, üstesinden gelemem.

Yüreğim az önce düzdüğüm kadın için pırpır eder. Pişkin değilim bu konuda işte. Bu bana pahalıya mal oluyor, ama düzeltemiyorum. Çoğu insan sikişten piknikten söz ediyormuş gibi omuz silkerek söz eder. Ben bu tavrı anlayamam.

Çalar saatin zırıltısıyla uyandık ve Holly saati susturdu. "Dinle," dedim, "Bugün tatil yap. Uyuyalım. Sonra bir kez daha sevişiriz belki."

"Hayır," dedi Holly, "hiç hastalık iznim kalmadı, ayrıca çocukların bana ihtiyacı var."

Battaniyeyi üzerime çekip yatağa yayıldım.

Uyandığımda Holly gitmişti. Kalkıp dairede dolanmaya başladım. Akşamdan kalma olmak beni azdırır. İçki içmek beni azdırır. İçki içmemek beni azdırır. Ama en çok akşamdan kalma olmak azdırır. Salonda bir çift ayakkabısını buldum, koltuğun bitişiğinde yan yana duruyorlardı. Tuhaf bir yalnızlık ve sıcaklık vardı orada –tereyağı sürülmüş kızarmış ekmek ya da kayalardan aşağı itilen insanların çığlıkları gibi.

Ayakkabıların topukları ve tabanları köseleydi ve topuklar (hüzün verici biçimde kalın olmakla birlikte) yüksekti. Ayakkabılar nefret ettiler benden. Bacak ve ayakkabı hastasıyım. Göğüsler pek bir şey ifade etmez benim için, gerçi onları da kadınların hoşuna gittiği için emerim. Fakat bacaklar ve ayakkabılar tahrik eder beni, karşı da koymam.

Sertleşmiştim, ayakkabılardan birini aldım ve kamışımı içine sokup çıkardım. Kamışın alt tarafı köselenin üzerinde kaydı, üst kısmı ise başparmaktan yukarı doğru uzanan yumuşak kumaş tarafından örtüldü.

Belki, diye düşündüm, bir gün bir ayakkabıyla evlenirim.

"Sen, Henry, bu ayakkabıyı iyi ve kötü günde..."

Kamışımı sokup çıkardım, sonra kendime hâkim oldum. Spermimi korumak zorundaydım. Yatak odasına dönüp dolaba baktım. Mavi bir külot buldum –bok lekesi yoktu üzerinde– alıp kamışıma sürttüm. Güzeldi. Kapılmama ramak kaldı.

Kimilerine göre Amerika'nın en büyük şairiydim. Ya böyle bir şey duyulacak olsa? Felaketim olurdu. Külotu dolaba fırlattım. Sonra bir ayakkabı gördüm. Tek, yalnız, sivri topuklu. İşte o kudurtucu bir ayakkabıydı. Aldım ve düzmeye başladım. Birkaç kez hızla kendi etrafımda bile döndüm o ayakkabıyı köklerken. Sonra, son anda, çekip dolaba fırlattım.

Sonra sıçmam geldi fena halde. Gidip sıçtım. Bütün o biralar. Asla kabızlıktan ölmeyeceğim. İnsanın bokunu görünce aklından geçen ilk düşünce, çok şükür, yaşamaya devam etme şansım var, gibi bir şey olsa gerek. Benim aklımdan geçer en azından. Hele basurun varsa, iki kez şükredersin. Benim var basurum. Tuvalet kâğıdı tutacağına baktım ve tuvalet kâğıdı olmadığını gördüm. Mutfağa koşup bir kutu kâğıt peçete buldum, sekiz-on tane çekip ses çıkararak kıçımı silmeye koyuldum. İyice tahriş oldum silinirken. Sifonu çektiğimde klozet bokum ve peçetelerle doluydu. Bir kısmı gitti, sonra su yükseldi ve suyla birlikte peçeteler ve bok parçaları da yükselmeye başladı. Oturağın seviyesine kadar geldi ve durdu. Yapmamam gerektiğini biliyordum ama sifonu çektim yine de. İşte o zaman geldi: bok parçaları, peçeteler, su; klozetten yere taştı her şey. Rezervuarın kapağını açıp büyük toplu, zincirli, lastik şamandırayı kurcaladım.

Sifonu çektim yine. Yine bok parçaları, peçete, su; hezimet. Yer paspasını alıp yeri silmeye koyuldum. Çoğunu sildim. Birkaç gazete aldım ve bok parçalarını toplayıp mutfak tezgâhının üzerinde bulduğum kahverengi kesekâğıdına taşıdım. Döndüğümde yer paspasının üzerinde bok lekeleri olduğunu fark ettim. Ters çevirdim. Daha iyi oldu. Kızılderili dokuması.

Clyde'ın telefon numarasını almıştım. Evdeydi. "Dinle, Clyde, Holly'nin tesisatının içine ettim. Bira sıçmıkları her şeyin yenilgisi gibi ortalıkta yüzüyorlar. Ah, tanrım, şu kahverengi dalkavuklar."

"Pompası yok mu?"

"Ne yeşil, ne siyah, ne mavi, ne de kırmızı."

"Yardım gönderiyorum."

Clyde gelmedi. Tommy geldi. Tommy kendisini Clyde'ın gönderdiğini söyledi. Kırmızı bir pompası vardı. Oturup Kolombiya otundan iki tek kâğıtlı içtik.

"Onur duydum, Tommy. Bu Amerikan torbacılarının sponsor olduğu ilk okuma olacak herhalde."

"Güzel bir duygu," dedi Tommy.

Pompayı alıp klozeti pompaladım. Sonra emiş devreye girdi. Sifonu birkaç kez çektim, açılmıştı. Oturup muhabbet ettik bir süre, sonra Tommy beni Clyde'a bıraktı. Altı-yedi kişi yere uzanmış ot ve içki içiyorlardı, eroin çakmış bile olabilirlerdi.

İlk okuma fena değildi çünkü fazla sarhoş değildim. Kimse seyirciyi kandırmaktan hoşlanmaz –bütünüyle demek istiyorum. Okumadan sonra özürlü çocukları eğiten bir başka öğretmenin evinde parti verildi. Havalimanında gördüğüm tombul hatunun evinde, fakat hoş bir kumar duygusu yayılıyordu bedeninden. Adı Kali'ydi ve kalçaları muhteşemdi. Üç atla baş edebilirdi. Ben at değilim, fakat onlara oynamaya bayılırım. İnsan boş zamanını başka nasıl değerlendirir, yanık ampulleri çiğneyerek mi? Onu öpüp ellerimi elbisesinden içeri daldırdım. Otuz beş kişi vardı o evde, fakat işaret verilmişti: Amerika'nın en büyük şairi Kali'nin at sikişi olmak istiyordu. Kabul edilmişti ve Holly iki karış suratla öylece oturup bana baktı. Fakat tuvalet kâğıdını yenilemediği için kızgındım ona.

Sonra gittiler, Kali ile baş başa kaldık. Yatağa girip soyunuşunu seyrettim. "Harikulade bir okumaydı," dedi. "Şiiri o kadar basit, gerçek ve kolay hale getiriyorsun ki."

"Deha," dedim, "derin bir şeyi yalın söyleme yeteneği olabilir."

"Bir şeyler daha söyle bana," dedi.

"Dayanıklılık hakikatten daha önemlidir."

"Fakat işin aslı nedir onu söyle bana."

"Bir galibiyet serisinin üzerine atlamış cehenneme doğru gidiyorum, işin aslı bu. Çok sürmeyecek, ama beni götürdüğü yere kadar gitmek niyetindeyim. Biraz ruhum var, fakat esasen talihim ruhumdan fazla."

Sonra Kali orada çırılçıplak durdu. Maşallahı vardı. Yatağa girdi. Kavra kavra bitmiyordu. Sertti ama. Norveçli kadın tipi; tam İzlandalıların sevdiği gibi; kadınlar, kadınlar, kadınlar, birkaç sahici erkeği inşa etmiş kadınlar; mucizeyi gerçekleştirecek ve taşıyabilecek koca bir kız ve daracık bir amcık; gerçek kalıp, fırın.

Kali güldü ve, "Hayır, hayır, tutku hissetmeden yapamam, yapamam..." dedi.

Repertuarımdaki numaraların çoğunu denedim. En çok öpüşmeyi seviyordu, ki sakıncası yoktu benim için. Beni am yalamanın mı yoksa öpüşmenin mi daha çok azdırdığından tam olarak emin olamıyorum gerçi. Öpüşmek güzeldi ama. Sonra birden kulaklarından birini dişlerimin arasına aldım ve saçlarına koparırcasına asıldım. Teslim oldu.

Üzerine çıktım, fakat zorlandım önce. Kayıp duruyordum, sonra eliyle tutup yerleştirdi. Tamamen sertleşemeyecek kadar sarhoştum, ama içine girince talih yüzüme güldü –kemik. İyi bir tempo yakaladım, sonra sırtüstü uzanıp pes ettim ve benimle oynamaya başladı. Taşaklarımı sarsmak gibi bir huyu vardı. Dilini kamışımın alt tarafında bir aşağı bir yukarı gezdirdi, sonra birden tamamını ağzına aldı ve ağzından çektiğim gibi soktum, on beş vuruşta boşaldım –ki bencilceydi– ama umurumda değildi– okumalar beni yorar ve hâlâ Holly'yi daha çok arzuluyordum.

Kally işe gitmedi ve dokuza çeyrek kala telefon çaldı. Kally telefonu bana getirdi.

"Alo?" dedim.

"Ben Zana," dedi.

Zana Teksas'taki kız arkadaşımdı. Muhtemelen beni hayatıma giren bütün kadınlardan daha çok seviyordu. İyi kadındı, kancıklardan değil (belli günler dışında) ve canlı bir kafatasında gördüğüm en muhteşem gözlere sahipti. İyiydi ama lanetlenmişti, beni tanımaktan ötürü daha çok. Neyse, beni iyi taşıyordu ve ben onu sevdiğimi düşünüyordum. Fakat emin değildim.

"Hey, güzelim, hastayım, ama sesini duymak çok güzel."

"Uçağa atlayıp seni görmeye geliyorum. "

"Güzel, güzel," dedim, "bu harika. Ben hiç yaramazlık yapmadım."

Zana bana varış saatini bildirdi, iki gün sonra –ikinci okumadan sonra. Sperm sayımı yükseltme olanağım vardı hâlâ. Zana'ya telefon numarasını Clyde vermişti, eşek herif. Zana telefona cevap veren kadına dair bir şey sormadı bana. Bu tarzdır. Zana'nın tarzı vardı. Ayrıca beni öldürmeye muktedirdi. Bir erkek daha başka ne bekler ki hayattan?

İkinci okumayı hatırlamıyorum çünkü günün erken bir saatinde

içmeye başlamıştım. Son şiirin ortasında kendime geldim. Şiiri bitirdim ve tamam dedim onlara. "DAHA! DAHA! DAHA!" diye bağırmaya başladılar, onları bir kez daha kandırmıştım. Sahneden indim ve Clyde'in evine döndüm. Bir parti daha. Kolombiya otu ve bira.

İçeri insanlar girmeye başladı, ama bana kimse bulaşmadı. Sonra bir tip girdi içeri, bir bakışta götün tekini olduğunu anladım. Sakalı itinayla perdahlanmıştı ve başında bere vardı, turuncu bir bere. Kaçınılmaz ve bağışlamaz bir boşluk vardı yüzünde. Işın değil, ışın dalgaları yayıyordu –insanı bakmamak için başını çevirmeye zorlayan çamurlu, iğrenç ışınlar.

Ayağımın dibine oturup kendini tanıştırdı.

"Ben şairim," dedi. "Senin gibi."

"Şair olabilirsin," dedim, "ama benim gibi bir şair değilsin."

"Her neyse, sana bir şey sormak istiyorum."

"Pekâlâ."

"Hakkında çok şey okudum Bay Chinaski. Uzun süre sonuç alamadan yazmışsın. Yayınlanmadığın o süre zarfında ne yaptın?"

"İçtim ve kimseyi rahatsız etmedim."

"Ben dizgiciyim, ayrıca oyunculuk da yapıyorum. Yayınlanmaya hazır olduğumu düşünüyorum, bu yüzden kitabımı kendim yayınlayacağım. Sonra şiirlerimi okuyacak ve okumalarda kitabımı kendim satacağım. Ben aktörüm, bu yüzden şiirlerimi iyi okuyacağım."

"Eyvallah," dedim.

"Tek sorun okumalarıma kimsenin gelmemesi," dedi.

"Affedersin," dedim. Kalkıp banyoya gittim. Çıktığımda başka bir yere oturdum. Parti sürdü ve insanlar sonunda yorulup gittiler. Kendimi genç bir kızla otururken buldum; Alacia, on sekiz dolaylarında. Clyde'ın bir odasını kiralamıştı ve orada başka bir çocukla yaşıyordu. Kirayı da çocuk ödüyordu muhtemelen; fakat çocuk ortalıkta yoktu. Neyse, Alacia ile oturup lafladık, ayağımı ayağının üzerinde gezdirip duruyordum, sonunda, "Hadi yapalım," dedim.

"Hayır," dedi.

"Kahretsin, bir şey yapalım," dedim.

"Ne gibi?" dedi Alacia.

"Beni elinle boşalt."

"Bilmem ki."

"Canını yakması mümkün değil, Alacia."

"Bilmiyorum. Biraz aptalca geliyor bana."

"Şiir ve hayata dair konuşmak da öyle."

"Şey, bilmiyorum."

Pantolonumu çıkarıp kanepeye uzandım. Aleti şortumdan dışarı çıkardım. Alacia gözlerini dikip koltuğunda oturmaya devam etti. Gözlerini hiç ayırmadı, bu da beni tahrik etti. Aptalcaydı; aptallığı tahrik etti beni. Alet büyüyüp dikilmeye başladı, Alacia'nın gözlerinden belliydi.

"Dönüp dolanıp buna mı dayanıyor?"

"Ne buna mı dayanıyor?"

"Romanların, öykülerin, şiirlerin, buna mı dayanıyor?"

"Evet, sert bir kamışa. Dokun, bebeğim, sıvazla, öp. Çıldırıyorum! Gözlerinin altında büyüyüp fışkırtışını seyret! Yazmayı ve sanatı geç. Neredeyse bütün erkek yazarların kamışı vardır, bunu unutma. Boşalt beni, mavi gözlü cadı!"

Alacia yerinden fırladığı gibi kavradı kamışı.

"Ooo," dedi.

"Avucuna tükür. Sıvazla."

Elini ağzına götürdü.

"İyice tükür," dedim. Depremde bir çello gibi zonkluyordu alet, yayları takırdatıp 800 kişinin ölümüne neden olan büyük bir deprem. Elini indirdi ve kamışıma doladı. Çok fazla bira içmiştim, ama inancım tamdı. Elli beş yaşında biri için Katolik bir rahip yardımcısı çocuk gibi azmıştım.

"Oo," dedi.

"Büyüyor," dedim. "bak."

"Evet."

"Mor damarları görüyor musun? Bu zorlanmadan ve kamışımı kendi kıçıma sokmaya çalışmaktan kaynaklanıyor. Basurum var. Biraz daha sert sıvazla. Başına doğru çık, şimdi uzun ve sert bir sıvazlama, güzel. Geriye doğru bükülüyor, değil mi? Kahretsin, gerçekten çirkin orospu çocuğu!"

Alacia konuşmayı bırakmıştı. Seyredip sıvazlıyordu sadece. Gözleri çıngıraklı yılana bakan bir yaratığın gözleri gibi sabitlenmiş. Dudakları aralanmıştı, dişlerini görebiliyordum. Dudaklar geriye doğru çekilirken beyaz ve muntazam dişleri belirdi. Dudaklarına ve gözlerine baktım ve iyice tahrik olmaya başladım. Giderek daha sıkı sıvazlayıp üzerine eğilmeye başladı. Boşalmak üzere olduğumu hissettim.

İki elimle ensesinden kavrayıp başını kamışımın kafasına doğru bastırdım. Direnip geri çekildi. Bu beni öfkelendirdi, bir elimle onu geri çekerek öteki elimle ağzını açtım ve kamışımı ağzına sokmaya çalıştım. Iskalayıp yanaklarına patlattım.

Alacia ayağa fırladı. Sol yanağından aşağı süzülen spermi gördüm. Çok değildi, fakat oradaydı. O da hissetti ve bileğinin arkasıyla sildi. Sonra banyoya koştu. Pantolonumu buldum, giydim ve bekledim. Sonra kalktım, buzdolabına gidip bir bira açtım.

Epey sürdü banyodan çıkması. Ben o arada uzanıp fetih, diye geçirdim içimden; fetih, fetih, fetih.

Banyodan çıktığında her zamankinden daha genç ve güzel görünüyordu. Dokunulmamış, tuhaf bir biçimde dokunulmamış, bakire; bu da normaldi çünkü amcığına sokmamıştım, ama yapılabilecek en kötü şeyi yapmıştım –ruhuna sokmuştum. Bir kadın oynanmaktansa düzülmeyi yeğler.

Ona bakınca bir kez daha azar gibi oldum, fakat talihimi sonuna kadar zorladığımın farkındaydım.

Başıma dikilip, "Amerika'nın en büyük şairi. Ne olduğunu bilmek istiyor musun? Aslında ne olduğunu bilmek istiyor musun?" dedi.

"Ne?"

"Bok kafalının tekisin, bok kafalı!"

"Bir dakika, bebeğim. Yemek ağızdan girer kıçtan çıkar."

"Bok kafa, sana söylemem gereken bir şey var. Bana ne yaptığını Marty'ye anlatacağım! Bok kafa, bok kafa, bok kafa!"

"Marty kim?"

"Beni seven adam."

"Sahi mi?"

"Öldürecek seni!"

"Peki."

"Ukala götün tekisin, değil mi?"

"Öyleyim."

Alacia hızla odadan çıktı. Yan tarafımdan sırtımın üzerine döndüm ve içimden, vay anasına, çoğunu geri aldın işte, diye geçirdim. Siktin ve emdin ve emdirdin ve kökledin. Kralsın.

Alacia girdi odaya. Yavaş adımlarla yürüdüğünü duyabiliyordum. "Benden sana bir hatıra," dedi.

"Teşekkür ederim, bebeğim."

Üzerime döküldü. Bir tencere dolusu soğuk su. Büyük bir

tencereydi. Soğuktu, koca bir tencere dolusu.

Alacia çılgın bir kahkaha attı ve ben öylece uzanmaya devam ettim, sırılsıklam.

"Kancık," dedim, "spermim kalmış olsaydı sırf bu yüzden tecavüz ederdim sana!"

Yatak odasına giderken gülmeye devam etti. Kapıyı kapattı, hâlâ gülüyordu. Arada sırada duruyor, sonra tekrar gülmeye başlıyordu. Islak giysilerimi çıkardım, kanepenin yastıklarını ters çevirdim ve kısa bir süre sonra uykuya daldım.

Ertesi gün havalimanına gidip Zana'yı karşıladım. Güzel ve sağlıklı görünüyordu, bütün Teksas kadınları gibi. Arabayı Tommy sürüyordu, bizi Holly'nin evine götürdü. Holly evini bir haftalığına Zana ile bana bırakmayı kabul etmişti. O bir yerlere gidecekti. Yolda bir yerde durup bira ve sigara satın aldık. Tommy bize biraz Kolombiya otu verdi, tuvalet kâğıdı da aldık bu arada. Tommy bizimle biraz ot içtikten sonra gitti. Holly'nin tecavüz ettiğim ayakkabısını gördüm ve içimden, Tanrım, Zana'yı nasıl düzeceğim, diye geçirdim. Spermimi tüketmiş olmalıyım ve Zana'yı hepsinden daha çok seviyorum. Ruhu var, klâsı var ve beni umursuyor –belki de seviyor. Kahretsin, neden beklemedim ki? Yapacak tek şey vardı, hiç itiraz etmeyeceğim bir şey. Oturup içtik ve muhabbet ettik.

"Çok usluydum senin yokluğunda." dedim ona.

"Bunu duyduğuma çok sevindim. Şöhretleri becermekten hoşlanan çok insan var dünyada. Elvis'in kaç kadınla yattığını düşün. Sonunda kaldırabildiğinde kendini şanslı addediyordu herhalde."

"Dönüp dolaşıp buna mı dayanıyor?" diye sordum.

"Ne?"

"Romanlarım, öykülerim, şiirlerim –buna mı dayanıyor: sert bir yarağa mı?"

"Bebeğim," dedi, "hangisini daha çok sevdiğimi bilmiyorum, yazılarını mı yoksa yarağını mı? İkisinden biri çalışmaz duruma gelirse bunu sana ilk söyleyen ben olacağım."

Üç-dört saat sonra yatağa girdik. Binlerce kilometre uçmuştu beni görmek için. Bu gurur okşayıcı, bir o kadar da ürkütücüydü. Ona sarılıp saçıyla oynamaya başladım. Tuhaf şey, kamışım sertleşti, fakat hâlâ spermsiz hissediyordum kendimi. Onda birlik öpüşlerimden birini verdim ona, şöyle bir dokunup çekilerek. Saçını çektim, kulaklarını emdim, ensesini ısırdım.

Sonra göğüslerine indim, oradan göbek deliğine, sonra yarığının üzerinde kılların başladığı yere. Dişlerimle birkaç tutam çektim. Sonra, birden, burnumu sürttüm, kıçından başlayıp yukarı doğru. İnledi, bir burun darbesi daha çektim. Sonra dilimi devreye soktum, çok zarifçe ama. Uzaktan başlayıp daireler çizerek yaklaştım. Sonra bir aşağı bir yukarı, hafif fırça darbeleri, dilimin ucunun klitorisine sürtündüğünü hissederek. Dilimi, bir kez, tam olarak yarığına sokup çıkardım ve klitorise yoğunlaştım, hafifçe ve kesintisiz. Onu arabamın arka koltuğunda bana karşı koyma gücünden yoksun yabancı bir kadın olarak hayal ettim; karşı koymak istiyor fakat nasıl koyabileceğini bilmiyordu. Basıncı artırıp dilimle klitorise ritmik hareketler çekmeye başladım –bir, iki, üç, dur, bir, iki, üç, dur. "Evet, evet, evet, evet, evet!" dedi. Sonra osurdu. "Pardon," dedi. Aynı şeyi bir kez daha uyguladım. Yine osurdu. Sonra klitorisi emip ağzıma aldım ve gerçekten tepki vermeye başladı. Klitorisini emerken arada sırada dilimle hafifçe yalıyordum. Birkaç kez neredeyse ağzımdan bırakıyordum, ama geri emdim. Bacaklarını başıma doladı ve yatakta sıçrayıp yuvarlandık. Hâlâ sihri bulmaya çalışıyordum, ama artık daha zordu. Beni çözdü ve sırtüstü uzandım.

"Bak, bebeğim," dedim, "Seni bu gece düzebileceğimi sanmıyorum. Okumalar, aşırı içki. Tükenmiş hissediyorum kendimi."

"Hey, Babişko," dedi Zana, "önemi yok. Ben iyiyim."

Sonra uyuya kaldık. Uyandığımızda o gün dönmeye karar verdik, Pazar yerine Cumartesi. Rezervasyon konusunda şansımız yaver gitti ve Holly'ye bir not bıraktık: "Küvetini, lavabonu, yatağını, çöp öğütücünü ve lazımlığını kullanmamıza izin verdiğin için teşekkür ederiz. Sana biraz Kolombiya otu, bir meskalin hapı ve sevgimizi bırakıyoruz. Zana ve Chinaski." İki biftekle dört rulo da tuvalet kâğıdı bıraktık.

Clyde bizi havalimanına götürdü ve 500$'ı nakit olarak ödedi, 20'lik ve 50'lik banknotlar halinde. Whitman'ın "Büyük şairler istiyorsak büyük dinleyiciye sahip olmalıyız," dediğinde neyi kast ettiğini anladım. Gerçi ben öbür türlü daha iyi işlediğini düşünüyorum. Havalimanının barında ikişer içki içtik, sonra jete bindik. Uçağımız Houstan'a indi ve motor sorunu olduğunu keşfettiler. Bütün yolcular tezgâhtaki memurun etrafını sardılar, adam enformasyon Tanrısı'ymış gibi. 72 numaralı uçuş.

Zana ile sonsuz uzaklıktaki bara yürüdük. Köşe masalardan birine oturduk, tek başımıza. Votkaya başladık; bana votka soda, ona vot-

ka tonik. Bir keresinde kasırga uyarısı yüzünden O'Hare havalimanında mahsur kaldığımızı hatırlıyorum. Hep birlikte altı buçuk saat kalmıştık o havalimanında. Ömründe bu kadar çok ayyaşı bir arada göremezsin, Yılbaşı hariç belki. Zavallının teki bardan çıktı ve ileri geri sallanmaya başladı, titriyordu. Bütün gözler onu seyrediyordu. Olabilecek en kötü biçimde düştü –sırtüstü; başını betona çarptı ve başı birkaç kez gidip geldi. Ona ilk koşanlardan biri bendim, fakat diğerleri benden atik davrandılar. Ona ilk uzun sakallı ve müşfik yaşlı bir adam ulaştı, Chicago White Sox beysbol kepi vardı başında. "Hey, evlat, iyi misin? Gidip senin için yardım getireceğim," dedi ihtiyar. Adamın ceketinin cebinden cüzdanını aldı ve "Yardım, yardım, yaralı var!" diye bağırarak koşmaya başladı. Sonra köşeyi dönüp kayboldu.

Zana ile oturmuş içki içiyor, motordaki arızayı gidermelerini bekliyorduk. Sonra tartışmaya başladık, neden tartıştığımızdan emin değildim ama. Zana benden daha emindi ve sonunda pes edip sustum. O konuşmaya devam etti, arada ikimiz de içmeye devam ediyorduk. Kaç saat geçtiğini bilmiyorum, fakat iki kişi girdi bara, bir adam ve bir kadın. Doğru masamıza geldiler ve biri, "72 numaralı uçuşun eksik yolcuları siz misiniz?" diye sordu.

"Evet," dedim, "biziz."

"Uçak hazır. Lütfen acele edin!"

İçkilerin parasını bıraktım ve o iki kişinin arkasından koşmaya başladık. "Hey," dedi Zana, "o kadar hızlı koşma. Hazır değiller aslında, öyle davranmak işlerine gelir."

"Hayır, hayır," dedim, "hazırlar, hazırlar!"

Elinden tutup çektim onu. "HADİ! HADİ!" diye seslendiler önümüzdekiler. Sarhoştuk; zordur sarhoşken koşmak. Aprona çıkıp uçağa doğru koşmaya başladık. Bütün yolcular bizi bekliyorlar, pencerelerden sevgi dolu olduğu söylenemeyecek bakışlarla bizi seyrediyorlardı. Pilot kabin girişinde duruyordu. "ACELE EDİN! ACELE EDİN!" diye bağırdı. Basamakları koşarak çıkıp uçağa girdik. Yerlerimiz arkadaydı. Kemerlerimizi bağladık, merdiveni çektiler ve uçak hareket etti. Havalandık. Bedava içkilerimizi aldık ve Zana ağlamaya başladı, sel gibi akıyordu gözyaşları. Uyuşturucu torbacılarının desteklediği şiir okumasına dair anlatacaklarım bu kadar. Zana sonunda ağlamayı kesti ve güzel kentimizin havalimanına konduk. Uçaktan en son biz indik. Zana ile yanından geçerken hosteslerden biri, "Siz ikiniz sorununuzu çözdünüz mü?" diye sordu. "Nerede. Ona daha çok var,"

dedim.

Ki o zamandan bu yana doğruluğu giderek kanıtlandı, ama arkadaşız hâlâ.

KÖTÜ TRİP

CHARLES BUKOWSKİ

LSD ile renkli televizyonun tüketime üç aşağı beş yukarı aynı zamanda girdiği dikkatinizi çekti mi? birden patlayıcı bir renk cümbüşü ile karşı karşıyayız ve ne yapıyoruz? birini yasaklıyor, öbürünün içine ediyoruz. televizyon şimdiki ellerde yararsız. bunda tartışılacak fazla bir şey yok. ve geçenlerde yapılan bir baskında LSD yapımcısının narkotik ajanlardan birinin yüzüne bir kavanoz dolusu asit fırlattığını duydum. bu da yazık. LSD, DMT ve STP'yi yasaklamak için bazı sağlam nedenler var gerçi –insanı daimi olarak delirtebiliyorlar- ama şeker pancarı toplamak ya da General Motor için somun sıkmak ya da bulaşık yıkamak ya da yerel üniversitelerin birinde İngilizce dersi vermek de insanı daimi olarak delirtebilir. insanı delirtecek her şeyi yasaklamaya kalksak toplumun yapısı alt üst olurdu - evlilik, savaş, otobüs servisi, mezbahalar, arıcılık, cerrahi, aklınıza ne gelirse, her şey insanı delirtebilir çünkü toplum çürük tahtadan bacaklar üstüne oturtulmuş. temeli yıkıp baştan yapmazsak, akıl hastaneleri tıka basa dolu olacak. ve sevgili valimizin akıl hastanelerine ayrılan bütçeye attığı makasları ben dolaylı olarak toplum tarafından delirtilenlerin toplum tarafından desteklenmeyi ve tedavi edilmeyi hak etmedikleri şeklinde algılıyorum, özellikle de enflasyonu yüksek, vergisi bol bir çağda. bu para daha iyi yollar inşa etmekte ve evlerimizi yakmalarının önüne geçmek için hafifçe zencilerin üstüne serpmekte kullanılıyor. enim dâhiyane bir fikrim var: neden akıl hastalarını kurşuna dizmiyoruz? paradan ne kadar tasarruf edeceğimizi bir düşünün? Bir delinin bile yemek yemeğe ve barınmaya ihtiyacı var, üstelik iğrençtir orospu çocukları – bağırıp çağırırlar, boklarını duvarlara sürerler. bize kararları verecek bir doktorlar kurulu ve doktorları boş zamanlarında meşgul edecek taş gibi iki hemşire gerek (kadın ya da erkek).

pekâlâ, LSD'ye dönelim. keşif içeren her tür güçlük –resim yapmak, şiir yazmak, banka soymak, diktatörlük filan- insanı tehlike ile mucizenin siyam ikizleri gibi yapışık olduğu bir yere götürür. rahat bir yaşam tarzı değildir bu, ama sürdüğü müddetçe hayli ilginçtir. başka bir adamın karısıyla yatmak güzeldir ama bir gün yakalanacağının

da bilincinde olacaksın. hem bu zevki artırır. günahlarımız, onlarsız yapamadığımız anlaşılan kendi cehennemlerimizi yaratabilmemiz için cennette biçilirler. er hangi bir dalda yeterince sivrildiğin anda düşman kazanırsın. şampiyonlar kıçlarını her zaman kollamak zorundadırlar; halk onların kıç üstü kendi bok çukurlarına düştüklerini görmeye can atar. salakların suikasta kurban gittikleri görülmemiştir; bir lider posta sipariş ile edinilmiş bir tüfekle öldürülebilir (bize anlatılan masal öyle en azından) ya da Ketchum gibi bir kasabada kendi silahı ile. ya da Berlin'in bağırsakları patlarken tarihlerinin son sayfasında Adolph ve fahişesi gibi.

LSD insanı bombardımana da tutar çünkü sadık sevkiyat memuruna göre bir alan değildir. tamam, kötü asit kötü fahişe gibidir, insanı bitirir. küvet cini ve kaçak viski günlerini de yaşadı bu dünya. yasalar zehirli karaborsalarda kendi hastalıklarını yaratır. ama, temel olarak, kötü triplerin çoğu bizatihi toplumun eğitip zehirlediği bireyin eseridir. kira, vardiya, araba taksiti, çocukların eğitimi, kız arkadaşa ısmarlanacak 12 dolarlık yemek, komşunun fikri, bayrağa saygı duruşu gibi endişeler taşıyorsa bir LSD tableti onu muhtemelen delirtecektir, çünkü bir anlamda zaten delirmiştir. iyi bir trip henüz kafese girmemiş, toplumu güdümleyen büyük Korku ile düzülmemiş bir birey gerektirir. maalesef, insanların çoğu temel ve özgür bireyler olarak kendi değerlerini abartırlar, otuz yaşını geçkin kimseye güvenme felsefesi de hipi kuşağının bir hatasıdır. çoğumuz yedi, hadi bilemedin sekiz yaşına bastığımızda kafeslenip eğitilmişsizdir zaten. gençlerin çoğu özgür GÖRÜNÜR ama bu tamamen beden kimyası ve enerji ile ilgilidir, ruhani yanı yoktur. en tuhaf yerlerde ve HER yaşta özgür insanlar tanıdım ben hayatımda –kapıcı, araba hırsızı, araba yıkayıcısı vb, birkaç da kadın- daha çok hemşire ve garson, ve HER yaşta. özgür ruh ender rastlanan bir şeydir, ama gördüğünüzde bilirsiniz –çünkü onlara yakın ya da onlarla birlikte iken kendinizi iyi, çok iyi hissedersiniz.

bir LSD tribi hiçbir kuralın kapsamadığı şeyler gösterir insana. test kitaplarında olmayan, belediye encümenine şikâyet edemeyeceğiniz şeyler. esrar mevcut dünyayı daha katlanılabilir kılar sadece; LSD ise kendi içinde bir toplumdur zaten. toplumla uyum içindeyseniz LSD'yi "sanrı verici madde" olarak sınıflandırırsınız muhtemelen, ki meseleyi rafa kaldırıp kurtulmanın kolay bir yoludur. ama sanrının tanımı hangi kutuptan hareket ettiğinize bağlı olarak değişir. yaşa-

nan her şey yaşandığı anda gerçektir –bu bir film, bir düş, cinsel ilişki, cinayet, öldürülmek ya da dondurma yemek olabilir. ama daha sonra üstüne yalanlar bindirilir; olan, olmuştur. sanrı bir sözlük sözcüğü, toplumsal koltuk değneğidir. ölmekte olan bir insan için ölüm çok gerçektir, ama diğerleri için talihsizlik ya da bir an önce kurtulunması gereken bir durumdur. dünya BÜTÜN parçaların bütüne uyduğunu idrak ettiği zaman bir şansımız olabilir. insanın gördüğü her şey gerçektir. bir dış güç tarafından getirilmemiştir oraya, o doğmadan önce de ordadır. onu şimdi gördüğü için; toplumun eğitimsel ve ruhani güçleri ona keşfetmenin asla bitmediğini söyleyecek kadar bilge olmadığı için; bize kendi a, b, c'lerimizle küçük bok kutularımız hapsolmamız gerektiğini telkin etmeleri sonucunda aklını kaçırdığı için bireyi suçlamayın. LSD değildir kötü triplerinizin nedeni – annenizdir, başbakanınızdır, komşunun küçük kızıdır, elleri kirli dondurmacıdır. zorla gördüğünüz cebir ya da İspanyolca dersleri, 1926 yılında koklayıp kladığınız iğrenç helâdır, size uzun burunların çirkin olduğu öğretilmişken gördüğünüz çok uzun burunlu bir adamdır; müshildir, Abraham Lincoln Tugayı'dır, Franklin D. Roosvelt'in yüzüdür, bir fabrikada on yıl çalıştıktan sonra beş dakika geç kaldığın için kovulmaktır, sana altıncı sınıfta tarih öğreten o yaşlı bok çuvalıdır, köpeğinin arabanın altında kalması ve kimsenin sana yolu doğru dürüst tarif edememesidir, otuz sayfa uzunluğunda ve üç kilometre yüksekliğinde bir listedir bu.

kötü trip mi? bu ülkenin tamamı, bu dünyanın tamamı kötü tripte dostlar. ama bir tablet yuttuğu için tutuklarlar adamı.

ben hâlâ bira takılıyorum, çünkü kırk yedi yaşındayım ve bana sapladıkları kancaların haddi hesabı yok. bütün ağlardan kaçmayı başardığımı sanacak kadar budala da değilim. Jeffers üç aşağı beş yukarı, tuzaklara dikkat, dostlar, sayıca çokturlar, rivayete göre Tanrı bile dünyaya indiğinde o tuzaklardan birine yakalanmış, dediğinde çok iyi söylemiş bence. artık onun Tanrı olduğundan çok da emin değiliz elbette; her kimdiyse, şapkasından çok tavşan çıkardı, ama çok da fazla konuştu. herkes çok fazla konuşabilir. Leary bile. ben bile.

soğuk bir cumartesi günü, güneş batmak üzere. e yapılır bir gece ile? Liza olsaydım saçımı tarardım, ama Liza değilim. bir National Geographic var önümde, sayfaları gerçekten bir şeyler oluyormuşçasına parlıyor. olmuyor, tabii ki. binanın bütün sakinleri sarhoş. sonu bekleyen bir sarhoşlar kovanı. kadınlar geçiyor penceremin önünden. ".iktir" gibi müşfik bir sözcük çıkıyor, hayır tıslıyor ağzımdan,

sonra da kâğıdı daktilodan çıkarıyorum. artık sizin.

Kerouac'ın adamı Neal C.'yi, Meksika raylarına ölmeye yatmaya gitmeden birkaç gün önce tanıdım. gözleri yüzünden fırlamak istiyorlardı sanki. başını müzik kolonuna dayamış, sıçrıyor yerinde koşuyor, göz süzüyordu ve beyaz bir t-shirt vardı üstünde. guguk kuşu gibi ötüp müziğe eşlik ediyordu, gösterinin lideriymiş gibi, çok hafif gerisinde nabzın. biramla oturup onu seyrettim. iki altılık getirmiştim. Bryan sürekli basılıp kapatılan o gösteri ile ilgili bir haber yapmaları için iki kişi görevlendirmişti, onlara fotoğraf makinesi için film veriyordu. o Frisco şairinin yazdığı gösteri ne oldu gerçekten, şairin adını unuttum. neyse, kimse Neal C.'nin farkında değildi ve Neal C. umursamıyordu, ya da umursamıyormuş gibi yapıyordu. şarkı bittiğinde gazete için çalışan çocuklar gittiler ve Bryan beni efsane Neal C. ile tanıştırdı.

"bir bira almaz mısın?" diye sordum.

Neal paketten bir şişe çıkardı, havaya fırlattı, yakaladı, kapağını açtı ve şişeyi iki dikişte bitirdi.

"bir tane daha al."

"eyvallah."

"ben de kendimi sıkı birazcı sanırdım."

"ben o genç ve bıçkın kodes çocuğuyum. yazılarını okudum."

"ben de seninkileri okudum. şu banyo penceresinden dışarı tırmanıp çırılçıplak çalılıklara saklanma ile ilgili olan. iyiydi."

"evet." birayı dikti. asla oturmuyordu. geziniyordu sürekli. biraz hesaplıydı hareketliliği, ölümsüz ışık, ama nefret yoktu içinde. keriz gibi Kerouac'ın oltasına tekrar tekrar gelip ısrarla zokayı yuttuğu için sevmek istememene rağmen seviyordun onu. Neal'in iyi biri olduğunu biliyordun. hem başka bir açıdan baktığında, Jack bir kitap yazmıştı alt tarafı, Neal'in annesi değildi. cellâdıydı sadece, isteyerek ya da istemeyerek.

odanın içinde dans ediyor, uçuyordu. yaşlı görünüyordu yüzü, buruk, ama bedenen on sekizinde bir delikanlıydı.

"evet, var mısın, koçum?" diye sordu bana Neal.

yine. nefretin zerresi yok. oyunun akışı içinde.

"hayır, sağol. gelecek Ağustos'ta kırk sekizime basacağım. son dayağımı yedim."

onunla baş edemezdim.

"son ne zaman gördün Kerouac'ı?" diye sordum.

1962 ya da 1963 dedi yanılmıyorsam. her neyse uzun zaman olmuştu.

Neal ile birada kafa kafaya gittik, çıkıp bir altılık daha aldım. büroda iş bitmek üzereydi, Neal Bryan'da kalıyordu. Bryan beni yemeğe davet etti, "olur" dedim. çakır keyif olduğum için başıma gelecekleri düşünemedim.

dışarı çıktığımızda yağmur çiseliyordu. yolları iyice kayganlaştıran cinsten bir yağmur. hâlâ olacakların farkında değildim. arabayı Bryan sürecek zannediyordum. ama Neal geçti direksiyona. arka koltuktaydım en azından. Bryan oturdu öne. ve yolculuk başladı. o kaygan caddelerde fişek gibi gidiyordu ve tam köşeyi geçtik derken Neal sağa ya da sola dönmeye karar veriyordu. park etmiş arabaları yalayarak, mesafe saç teli kadar ince, ancak o şekilde tarif edilir. milimetrik bir hata sonumuz demekti.

arabaları yaladıktan sonra her seferinde, "yok ebenin amı," gibi saçma sapan bir şey söylüyordum ve Bryan bir kahkaha atıyordu ve Neal sürüyordu, ciddi değil, neşeli değil, müstehzi değil, orada sadece – doğru zamanda doğru hareket. anladım. gerekliydi. onun arenasıydı, hipodromuydu. kutsal ve gerekliydi.

asıl numarasını Sunset Bulvarında Carlton'a giderken çekti, kuzey istikametinde. yağmur şiddetini artırmış, görüş mesafesi azalmıştı. Sunset'ten saptığında bir sonraki hamlesini tasarladı Neal, tam gaz satranç. bir bakışta verilmiş bir karar, başka türlü olamazdı. Carlton'da sola sapar sapmaz Bryan'ın evine varacaktık. önümüzde bir araba vardı, karşı yönden ise iki araba geliyordu. yavaşlayıp trafiği izleyebilirdi ama devinimini yitirecekti. Neal'den söz ediyoruz burada. önümüzdeki arabayı solladı ve, tamam, buraya kadarmış, neyse, çok da önemi yok zaten, hiç önemi yok, diye geçirdim içimden. öyle geçiyor insanın içinden, benimkinden öyle geçti. iki araba birbirlerine doğru atıldılar, kafa kafaya. karşıdan gelen öylesine yaklaşmıştı ki farlarının ışığı arka koltuğu aydınlattı. karşıdan gelenin son anda frene bastığını sanıyorum. bu da bize gerekli saç teli yakınlığını vermişti. Neal her şeyi hesaplamış olmalıydı. bitmemişti ama. şimdi tam gaz gidiyorduk ve karşıdan gelen ikinci araba Carlton'da sola dönüşü engelliyordu. o arabanın rengini asla unutmayacağım. o kadar yakınlaştık. gri-mavi eski bir kupe, kambur ve dört tekerlek üstünde

bir saç yığını. Neal sola kırdı. arabayı ortalayacağımızdan hiç şüphem yoktu. aşikârdı. ama nasılsa üstümüze gelen arabanın hareketi ile bizim hareketimiz mükemmel bir şekilde buluştu. saç teli. bir kez daha. Neal park etti ve Bryan'ın evine girdik. Joan yemeği getirdi.

Neal kendi tabağını ve benimkini sildi süpürdü. biraz şarap içtik. John'un hayli entelektüel ve eşcinsel ve genç bir çocuk bakıcısı vardı ki şimdi yanılmıyorsam ya bir rock grubuna katıldı ya da intihar etti ya da öyle bir şey, neyse, yanımdan geçerken kalçasını çimdikledim, bayıldı.

kalmayı düşündüğümden çok daha uzun kaldım yanılmıyorsam, Neal ile içip muhabbet ettik. çocuk bakıcısı Hemigway'den bahsedip duruyor, beni Hemingway'e benzetiyordu. sonunda sesini kesmesini söyledim, kalkıp Jason'a bakmaya gitti. iki gün sonra Bryan aradı beni:

"Neal öldü, Neal öldü."

"Allah kahretsin olamaz."

sonra Neal'in ölümü hakkında bilgi verdi Bryan. telefonu kapattım.

buraya kadardı.

bütün o araba yolculukları, Kerouac'ın bütün sayfaları, kodesler, bir Meksika ayının altında ölmek bir başına, bir başına, anlıyor musunuz? sefil ve cılız kaktüsleri göremiyor musunuz? Meksika sadece baskı altında olduğu için kötü bir yer değil, Meksika zaten kötü bir yer. erketeye yatmış çöl hayvanlarını göremiyor musunuz? kurbağalar, boynuzlu ve basit, insana beyninin yarıklarını andıran yılanlar, durarak, bekleyerek, aptal bir Meksika ayının altında aptal. timsahlar, böcekler, kumun üstünde yatan beyaz tişörtlü adamı gözleyerek.

devinimini buldu Neal, kimseye zararı dokunmadı. genç ve bıçkın kodes çocuğu ölüme yattı Meksika raylarında.

onu tanıdığım o gece, "Kerouac bütün öbür bölümlerini yazdı. ben senin son bölümünü yazdım bile." demiştim.

"güzel," demişti, "yaz."

işte.

İKİNCİ BÖLÜM:
BEAT KUŞAĞI "KADIN" ŞAİRLERİ

Brenda Frazer

Eserlerini Bonnie Bremser adıyla yayımlayan Brenda Frazer, 23 Temmuz 1939'da Washington DC'de doğdu. En çok, otobiyografisi Troia: Mexican Memoirs ile tanınır (Tompkins Square Press, 1969). Burada, 1960'ta hapishaneden kaçma girişiminde Meksika'ya kadar izlediği Ray Bremser'la olan evliliğinin zorlu ilk beş yılını anlatır.

Poem to Lee Forest 1964 yılında, küçük bir dergi olan Blue Beat'te yayımlandı. Di Prima ve Jones'un The Floating Bear ve Ed Sanders'ın Fuck You: A Magazine of the Arts dergileri gibi Blue Beat de 21,5 cm'e 28 cm mimograf formatında, iki yüz adet basılıyordu. New York'un aşağı doğu yakasındaki, bir şiirin nasıl olması gerektiği konusundaki önyargıları reddeden bağımsız şiir hareketi üyelerinin katılımlarını vurgulamak amacıyla, derginin alt başlığı Güncel Seslerden Bir Seçki (A Collection of Recent Sounds) idi.

Brenda Frazer şöyle yazıyor: "Lee Forest'la sadece bir kere, Tompkins Park'ta karşılaştım ve aslında O'nunla hiç konuşmadım; belki utangaç olduğumdan, belki o da tamamen kendi içine kapanmış olduğundan. O noktada, konuşmamak konuşmaktan daha anlamlı geliyordu. Hayal gücümün bütün soruları cevaplamasına izin verebiliyordum. Kendim için, O'nu ve sokakta karşılaştığım diğer insanları içeren bir mitoloji yaratmaya başladım. Hepimiz aşağı doğu yakasındaki küçük dairelerde yaşıyorduk. Bence bu şiir, O'na ilgi duyduğum halde O'nunla konuşamamış olmamı açıklamak için bir çaba. Bana O'nun ilginç biri, belki de bir yazar olduğunu söylemişlerdi (fakat bunu kanıtlamak için sahip olduğum tek şey sezgilerimdi).

Brenda Frazer, Troia: Mexican Memoirs'ı 1969'da Bonnie Bremser adıyla yayımladı. Kitabı yazdığı dönemde, kocası Ray Bremser hapisteydi ve Frazer, ona yakın olmak için New Jersey'de yaşıyordu. Frazer o günleri şöyle hatırlıyor: "Sadece seyrek ziyaretlere ve haftada bir sayfa mektuba izin veriliyordu. Ben de bir sayfalık mektuplara, düzeltmesi için iki sayfa yazı ekledim ve böylece iletişimimizi biraz genişletmeyi başardık. Yazma disiplinim, en sevdiğim yazar Jack Kerouac'tan kopya çekmek ve buna gündelik hayatta yaşadıklarımı eklemekten oluşuyordu. Sahip olduğum tek şey anılarımdı ve onları hatırlamak da kendim için hazırladığım yaratım atmosferinin parçasıydı. Café Bustelo, bezelye ve pirinçle besleniyordum. Kitabı

yazmak, bahsettiğim bu tempoyla yaklaşık bir yıl sürdü."

Frazer, kitabı hakkında şunları söylüyor: "Bu bir oto-analiz denemesi ve aslında bana ve kocama ait olan bir şey. Troia'nın basılmasına karşı çıkmadım çünkü o dönemde kocamla beraber ülkeden ayrılıyordum ve geri dönmeyi düşünmüyordum." Frazer, yayıncının kitabı "maceracı" veya "fahişe" anlamına gelen "Troia" başlığıyla yayımlamasına kızgın. Bebekleri Rachel'la birlikte kanundan kaçmak için Matamoros'tan Mexico City, Veracruz ve ötesine yolculuk eden Bremser'ların maceraları "dişi bir Yolda" olarak lanse edildi -tabi bunu embesil eleştirmenlerden başkası yapmadı-. Kitapta "P" olarak bahsedilen kişi ise şair Philip Lamantia'dan başkası değildi.

MEKSİKA HATIRALARI'NDAN

Matamoros'dan çabuk sıkıldık ve Meksika biletlerini satın aldık. Transportes Del Norte, kestane rengi otobüsler, bu birinci sınıf yerde şikâyet edecek hiçbir şey yoktu. Meksika'ya, oradan da kalacak yer bulmamız gerekecek olan Veracruz'a güvenli bir şekilde varmak için kâfi miktarda paramız vardı. Zaten korkulardan korku beğenmemiş miydim? Matamoros'un soğuk, nemli akşamları kalbimizi titretmemiş miydi? Şu dakikadaki korkum harici durumları idare edememekten ibaretti tümüyle. Korkum Rachel'i sağlıklı tutamamak, ya da en azından bağırmamak (o benim pek beceremediğim bir şeydi) ve Ray'i tatmin edememekti. Bu sorumluluk hissi tümüyle aşırı kişiseldi ve onun başarısızlığını ve belki de başarısını görme şansımın pek olmaması çok sıkıcı bir şeydi; şu dakikada birbirimize sahiden pek kol kanat geremiyorduk. Her birimiz güç kırpıntılarının özgüven içinde ayrıldığı yerde mümkün olduğunca sıkı sıkıya sarılmaktan başka bir şey yapmıyorduk. Otobüs Meksika yolunda, ben dizimdeki bebekleyim, her ağladığında kalbi kırılan. Kendimi ona vermeye çalışsam, vermeye çalışsam da, gerçekte mükemmel anne olamamanın hayal kırıklığını yaşıyorum ve buna rağmen kasvetli gecelere, tepelerin arasındaki geçide, bir yemek molasındaki ışık vahasına dair izlenimlerim var. Sabaha karşı iki. Herkes aydınlık, dar odada oturuyor ve herkes o odanın sadece 80 küsur kilometre için aydınlatıldığını düşünüyor, ilk defa Meksika usulü yumurtalar yeniyor. Ray kendine hue vos rancheros, bana ise kızarmış fasulyeli yumurta aldı. Bu Meksika yolculuğumuzun açılış seremonisiydi. Bu öğün başlı başına önemli Meksika ikramlarından biri olarak kabul ediliyordu; kaç yerde o yumurtalardan yediğimizi özlemle hatırlamaya çalışıyorum, ama öte yandan o vakitler, İspanyolca nasıl yumurta isteneceğini bilmemek bile korku ve kaygı unsuruydu ve muhtemelen şu anda derdimi anlatamamamın zararını abartsam da, yeni anlıyorum ki, korkuya neden olan sadece dil değildi. Beceriksizlik arttıkça arzunun da büyümesiydi korkum. Yolculuk -kestane rengi otobüsler viran köprünün yanında, alçak göçmen bürosunun orada bizi bekliyor- bira kutuları tozlu yolda takırdıyor, öğleden sonra, hava kapalı ve gökyüzüne yayılan

fırtına bulutları yanaşıyor; burada Matamoros'da sadece gerçeğiniz, önemi artan şehir merkezinde pazar alanını kesen dört merkezi paralele taşınan caddeler, öğleden sonra biftek yiyenler ve kaldırımsız sokaklarda ayakkabı boyayan gençler; aynı sokaklar matematiksel doğrulukta şehir düzenine yayılıyor ama yaya kaldırımları kayboluyor ve evler bir kulübe bloğunun ortasında yükseliyor ve buraya aşınmış patikalardan geçerek varılıyor; bir ev bir blok içinde herhangi bir şekil ya da konum alabilir ve tehditkâr görüntüdeki otlar kâğıt helvaların saklanmasına ayrılmış köşedeki ardiyeye bakar. O mütevazı inşa edilmiş bir bebek evinin endamıyla daralmıştır -inanılmaz Meksika ironileri- savruk Matamoros pisliği. Otobüsle şehirden ayrılırken, çamurlu yollar sanayi bölgesinden elli yarda uzakta -şehre tepeden bakan ekonomik ihtişamıyla uluslar arası bir biçer-döver ya da hasat makinesi sergi salonu; o büyüyecek, ama gökyüzü beğenmiyor. Sta'yı geçiyoruz. Teresa, düz arazide doğuyla yüz yüze bir kafe. Körfeze bakıyor ve geride hiçbir şey görünmüyor, uyuz bir köpek hayatın o çoklu görüntüsünü taşımayı ummayacağınız bir manzaraya karşı vaatkâr olmayan bir çift ineği kovalıyor. Manzara, Transportes Del Norte'nin hepsi de Meksika'ya, San Fernando, Tres Palos, Encinal'a yönelen yolların ilk yüzeyinde tozu dumana katan altmış insanıyla iyi hizmet sunduğu yönünde. Ben bebeğin bezini değiştirirken, güneş parlıyor ve bir fincan kahve içiyor ve otobüse geri dönüyoruz. Modern otoyolun katı emniyetine büyük gelen bir yol hiçbir yere gitmiyor, ama tüm yolların çıktığı yeri görmek istiyoruz. Bu ilk yolculuk bizi oraya ulaştırıyor ve bizi hiçbir şeyin beklemediğini bilmiyoruz, kendi acayip ve sevgi dolu tarzımızla hafifçe dokunulmayı bekleyen vadiden başka. Oraya varmak nihayet -inleyen ve ıslak kundak bezleri ve otobüste Gerber'lerle dolu kucaklar, bacak krampları, görülecek çok şey yok– Padilla, Guemez, Ciudad Victoria, tavuk salatası ve sandviçleri ve meçhul çağlayan hissi. Geçitlerden geçerek, aşağı sıçrayarak, seviyemizi ayarlayarak, öle bayıla bütün bu duraklarda duruyoruz. Ciudad Monte, duraksız vadiler, geceleri otobüs sürücüsü uyku mahmurluğunda ama hızlanıyor yine de. İlk dönemeçlerimizle tepelerde karşılaşıyoruz, yollar sallanmaya başlıyor – Tamazunchale, bir vadinin ucunda ışıkları görülüyor, Jacala, gelecekteki heyecanın haritalardaki kalem izleri. Geceleyin Doğu'ya dönüyoruz, yaklaşan Ixmiquilpan, müjdeci Kızılderili tüyleri, uykulu şoför geçidin üzerinde tutarsız isimler mırıldanıyor, otobüs, biz Actopan'dan geçip Pachuca'da bir diğer

ve son dönüş noktasına varırken, yan yatıyor. Sürücü son turu haber veriyor ve herkes Meksika'ya üç saatten daha fazla zaman kaldığını fark etmeden haberlerden heyecanlanıyor. Dışarı bakıyorum, Tanrı elleriyle takımyıldızını ve çok sayıda yıldızı kaydırıyor. Daha evvel Meksika cennetinin dev horoskopik görünümü altında yere inen ve düz ufka düşey olanlarını hiç görmemiştim.

Niçin saklayayım, eminim ki, en azından bir kişi benim kadar hatalarımın ve belki de başarılarımdan duyduğum gururun farkında. Oh evet, bu geç vakitte onu kişisel olarak almayalım. Çok daha erken yapmış olsaydık, fırtınalı tabiatlar şimdi çekildiğimiz neredeyse barışçıl bir Arcadia gibi görünmeye yüz tutan en alçak tepeye sürüklenmiş olacaktı. . .

Saat iki, Meksika'ya varıyoruz, otobüs bizi ADO'da bırakıyor ve evsiz insanların arasında belki de sabah otobüsünü bekleyen çok insan var ve rezil görünseler de, bohçalarından onları gururlandıracak bir şey ortaya çıkarılacak muhtemelen. Üşüyordum, yorgundum ve doğal olarak her şeyin yoluna girdiğini göreceğimiz yeni güne hazırdık. Geceleyin caldo yiyen taksi şoförleri, taksimetreleri şüpheli taksi şoförleri, bizim er ya da geç yoldaşlarımız olacaklar. Taksimetre iki peso gösterdiğinde, yolcu dört ödemelidir ve daha da ilginci bunun sadece turist suiistimali olmadığını ve Meksika'da taksinin en ucuz ve en rahat ulaşım araçlarından biri olduğunu öğreniyoruz; otobüs hariç en ucuz. Eğer oyun arıyorsanız, keskin virajlı tren daha heyecanlı tabii.

P, evde değildi. Kahve içmek ve ısınmak için bir yer arayarak yürüdük. Hafif yolculuk yapsak da, başlarımızda 300 millik yolculuğun ağırlığı var. Şimdi Meksika'dan Washington'a beş saatte vardığım ve sonra günlerce inanılmaz şekilde başımı döndüren aksi yolculuğu hatırlıyorum. Yavaş yavaş, parça parça yolculuk yapıyorum aklımda, bu sabah güneşle beraber Acapulco'nun dik tepelerini tırmanıyorum, yalnızım, yalnızım, yalnızım, ölümü ve hayatı düşünüyorum hep. Ah Meksika, güneşin başımı eritiyor, tüm vücut özenimi, tüm utancımı yok ederek, utanmaz Meksika, ben senin evladınım ve sen çocuğumu alıyorsun hatıra olarak.

Saatlerce bekleyip omzuna hafifçe dokunan adam gibi, P, nihayet pencereye geliyor, bebeği eğlensin diye biraz sallıyorum ve içeri giriyoruz. Beş sıra yukarıda, görkemli bir bina. Bu bize yabancı, hatta yabancı bir ülkede bile. Hoboken'de biz kibarca dile getirmek gerekirse

tadil edilmiş sanatçı tipi evlerde oturuyoruz. Barakalarda yaşıyoruz ve buraları seviyoruz. Modern apartmanlar, niye ki? Ama hoşgörülüyüm, hatta belki de memnunum, kımıldamadan birkaç saatliğine huzurlu bir şekilde uzanmak istiyorum. Ama vücutlarımıza rahat yok, bütün huzurların üzerindeki ruh için daha çok gıda gerek ve belki de böylesi daha iyi, Meksika'da ruh için gıda bol... Bu noktada sırmalarımızı sergiliyoruz ve bir sefer daha onlar beğeniliyorlar, ama buna alışkınız, Çağın Değişimi, Ray Charles, ilk toplantıda hepimiz oradayız, P, L, şüphesiz ertesi gün çalışacak olan sarışın sahne amiri karısı ki yarı-uykulu, musibet gelişimize rağmen, P biliyor ve inanıyor. Evlilik yılımızda P ile Mojave çölünde tanışmıştık. Bizi B otelindeki odasına götürdü ve bize kocaman esrarlı bir sigara vererek adamı nakavt eden metni okumaya başladı. Kendi kişisel davanızda sizi deviremeyen bir şairdi o, o yüzden seviyoruz onu, o hâlâ o bildiğimiz P, inanıyorum buna. N oradaydı, dediğim gibi, bütün Meksika tayfası. Kaçakların ilki Ray'in sınavını denetlemek için kalmak yerine, bizi Meksika'ya davet eden geveze N. Biz kendi tarafımızdaki doğruluğun iki katı gücüne sahip olacaktık, ama ne fark eder, tüm o sınav manzaraları ve geçmişteki sözler, kaçışımızı gerçekleştiremedik. Oradan karaya çıkamadık ve bir hayatın enginliğinde birçok sabah onun hatasız olduğunu kanıtlayacak. Mümkün olduğunca kurtulmaya bakın, ümit kalmadığında hayata koşun. Tüm düşündüğüm bu.

Melchior Ocampo sabah aydınlığında o kadar ürkütücü değil. Hepimiz yakındaki yiyecek standına çekiliyoruz ve hamburgerle dondurmalı elmalı pay yiyip kahve içiyoruz. O yol boyunca güzel tecrübelerimizin bir hatırası olarak hep hatırlanan şu büyük esrar şölenlerinden biri. Tanrı haşişi esirgesin, evet, bebeğim, seni asla yere indirmeyeceğim. Birkaç konu var ki, kalplerimize yakın duruyor, kesinlikle, acıyla, hastalıkla işi olmayan konular. Biz Meksika'da çok sigara içen, LOCOS'a fazlasıyla sitemkâr olan birkaç kişiyle tanışsak da, onlarla asla bir iki dışında fazla anlaşmazlığımız olmadı. Örneğin bir iki defa asgari hayatta kalınabildiği ve onun için onsuz yapılmak zorunda olduğu söylenir ve sadece o zaman, doğrudan ve çabuk elde etmek bir çılgınlıktı. Tahminimde yanlış bir taraf yok. Kulübün bir üyesi olarak size şimdi lotus çiçeğinden bahsetmek hakkım.

Ray belki de her şeyin güzel olduğu illüzyonuna cevap veriyordu. O hususta daima benim önümdeydi ve ben, gerçekte o beni arkada bıraktığı halde, saygı duyuyorum. Benim adıma N ve bebekle bera-

ber otobüsle Veracruz'a seyahat etmem kararlaştırılırken yirmi dört saat daha Meksika'da kalmaya karar verdim. Bu mühim dönemde bebeğimin sorumluluğunu almamak üzereydim. Ayağımı sürümek yerine yere indirmeliydim. Çünkü onun isyanda olduğunu anlıyorum (Eminim! Hemen hemen eminim! Matamoros'dan beri bir şeylerin yanlış gittiğinden şüpheleniyorum – Ray zaten gözünü benimle ilgili olmayan bir şeye dikmişti – ne olabilirdi o – algılarım keskin değildi) ve hayatta kalma reflekslerim çok iyi işliyordu. Ama gidiyorum – bebeği sekiz saatlik otobüs yolculuğu süresince kucakta tutacağım, gece çabuk iniyor ve N üzerinde sihirli güçlerimi denemeye karar veriyorum ve bu çağda demode olan kot pantolonlar onun elini ayartıyor gerçekte. Kucağımda bebek, Meksika'ya varıyoruz, yalnızlığımdan memnunum, bilseydim kendi tuvaletlerim sayesinde herhangi bir tuvalete girebilirdim – kahrolsun N.

Başımın üzerinden geçen bir dalı yakalamaktan daha fazlasını yapabilseydim, ama şimdiye kadar her şey demek olan sorun yolculukta meydana geldi, altınızdaki her şeyi götüren hız terörü – ayaklarınızın altından suya düşen köprülerin hayalleri, sosyal şok, ama ondan da ötesi son defa sonsuza kadar ne düşeceğini bilmek.

Veracruz'da iniyorum, yalnız değilim, ben ve küçük Rachel, oraya bir taksiyle varıyoruz ve Veracruz gelişimizi kaydediyor. Amerikan Konsolosluğu bilgilendirilmemiş, DA ona neyin çarptığından habersiz, FBI belki de Hoboken'de soğuk algınlığından yatağa düştüğümüzü sanıyor. Ve biz zaten dans ediyoruz; Ateşli Paso Doble hayatın diğer tüm anlamlarını görmezden geliyor ve biz dans ediyoruz, hepimiz dans ediyoruz, Veracruzano'nun zencileri, köşedeki kadın ıslak kıyafetlerini bir çöp bidonuna silkeliyor, herkes dans ediyor, güneş yükseliyor, Veracruz yükseliyor, bu en doğudaki sahilde bir mihrap, Meksika sabahı, Veracruz şeker tarlalarının ötesinde yükseliyor. Oh Cordoba, çarşı dans ediyor, caddedeki araba dans ediyor, bu beni kendine çeken güneşin dansı ve kendi kalbimin de dans ettiğini biliyorum en azından, bu önemli değil, ama dans...

Lenore Kandel

Beat topluluğuna dahil olan her kadın tipi gibi bir sanatçı olarak katılmadı Lenore Kandel, daha çok Beatlerle, yani eski erkek arkadaşı ve Budist dostu Gary Snyder'la ya da çok fazla etkilendiği adamlardan biri olan Jack Kerouac'la olan arkadaşlığıyla tanındı. Kerouac, Kandel'i Big Sur'daki Romona Swatz karakteriyle ölümsüzleştirdi. Doğrusu Kandel, Beat erkeklerine kadınlarına olduğundan daha çok yakındı. Gene de Diane Di Prima ile derin bir bağ geliştirdi, her şeye birlikte katılmaya başladılar.

Kandel 1932'de New York'ta doğdu. Pennsylvania'da bir çiftlikte büyüdü ama ailesiyle birlikte "gençlik yıllarını suçlu bir çocuk olarak geçireceği" Los Angeles'a taşındı. Los Angeles City Üniversitesinde Gazetecilik ve İngilizce, daha sonra da New York'taki bir okulda psikoloji okudu. California'ya geri döndü ve 1960'ta, kendi şiirlerini okumaya başladığı bir zamanda, San Francisco'da bir kahve dükkânında çalışmaya başladı. Ayrıca bu zamanlarda şiirlerini Three Penny Press'de yayımlatıyordu.

Kandel, San Francisco'da Lew Welch ile tanıştı ve kısa sürede arkadaş oldular. Welch sayesinde Kandel Kerouac'la, Snyder'la ve birçok Black Mountain yazarıyla tanıştı. Tüm bu tanıdıkların yardımıyla da Beat topluluğunun bir üyesi olmaya kenardan da olsa başladı. Anne Waldman gibi Kandel de Haight-Ashbury hareketinde gerçek Beat topluluğunda olduğundan daha fazla yararlıydı.

1966'da müstehcenlik gerekçesiyle yasaklanan The Love Book'u ("cinselliğin kutsanışı ve ilahi" – Waldman) yayımladı. Kandel The Love Book'un müstehcenlikten ziyade "birbirlerini seven insanlar arasında gerçekleşen cinsel eylemlerin dinsel eylemler" olduğunu ifade ediyordu.

Lenore Kandel hâlâ San Francisco'da ya da çevresinde bir yerlerde yaşamakta. Bir motosiklet kazası sonucunda sakat kaldı. Hâlâ ve sık yazıyor.

MÜSTEHCEN AŞK

Sana söylediğimde inanıyor musun / güzel olduğuna
Burada oturuyor, gözlerimin görme gücünden yoksunluğuyla bakıyorum sana
Gözlerinin görüşüne ve görüyorum seni, sen bir
Hayvansın
Görüyorum seni ve sen tanrısalsın, görüyorum, sen
Tanrısal bir hayvansın
Ve güzelsin
Tanrısallık canavarlıktan ayrılamaz; başlı başına bir yaratı olan
Kendisini aşan
Yalvarmakta olan kurtarıcı şimdiden burada
Sen, farkındalığın içine tekrar doğmayı bekleyen bu kurtarıcısın
Güzelsin; hepimiz güzeliz
Tanrısalsın; hepimiz öyleyiz
Tanrısallık, sahip olduğu farkındalığa dönüşür açıkça
Olduğunu kabul et ve aydınlat kendini
Sahip olduğun saf ışıkla

TANRI / AŞK ŞİİRİ

Aşkın hiç yolu yok ama / güzel /
Seni her şeyden çok seviyorum

Seni seviyorum / sikin ellerimde
Kıpırdıyor bir kuş gibi
Parmaklarımda
Elimde sertçe yükselip büyüyerek
Parmaklarımı açılması için zorlayarak
Güçlü sertliğinle
Sen güzelsin / güzelsin
Yüz kere güzelsin sen
Sevgi dolu ellerimle vuruyorum sana
Pembe ojeli uzun parmaklar
Seni okşuyorum
Sana tapıyorum
Parmaklarımın ucu... Avuç içlerim...
Sikin kalkıyor ve hızla atıyor ellerimde
Bir keşif / Afrodit'in onu bildiği gibi

Tanrıların daha da saflaştığı bir zaman var
/ hanımelileri arasındaki geceleri anımsayabilirim
Özsuyumuz baldan daha tatlıdır
/ biz mabediz ve tanrı tüm /

Çırılçıplağım karşında
Ve ağzımı seninkinin üstüne koyuyorum yavaşça
Uzun uzun öpmeliyim seni
Ve dilim sana ibadet ediyor
Sen güzelsin

Bedenin bana doğru kıpırdanıyor
altın tenden kayan ten
seninkinin benimkinden kayması gibi

ağzım... dilim... ellerim...
karnım ve bacaklarım
ağzına ve aşkına karşı
kayıyor... kayıyor...
vücutlarımız hareket ediyor ve birleşiyor
dayanamayarak
üstümdeki yüzün
tüm tanrıların yüzü
ve güzel cinler
gözlerinde...

aşk, aşka dokunur
mabet ve tanrı
birdir

Joanne Kyger

Joanne Kyger, 1934'te doğdu. Santa Barbara Üniversitesi'ne, sonrasında ise "1957'nin Ocak ayında Siyam kedisiyle birlikte" Frisco'ya gitti. Howl'un müstehcenlik mahkemesinin zirvesine vardı ve bir arkadaşı onu Jack Spicer ve San Francisco Rönesans'ının diğer şairlerinin takıldığı The Place ile tanıştırdı. Joe Dunn ve John Wieners'ın davetlerinde Spicer ve Robert Duncan önderliğindeki Pazar Toplantılarına katıldı ve Gary Snyder'la birlikte Japonya'ya gitmeden önce ilk okumasını (Bread and Wine Mission) 1959'da orada yaptı. Geleneksel olmayan bir törenle Japonya'da evlendiler, orada yaşadılar ve aynı zamanda Allen Ginsberg ve Peter Orlovsky'yle birlikte Hindistan'a gittiler. Kyger tüm bu olayları Japonya ve Hindistan Günlükleri 1960-64 olarak kaydetti. Ardından tekrar San Francisco'ya döndü, Snyder'dan boşandı, ilk kitabı olan The Tapestry and The Web'i yayımlandı, Jack Boyce ile Avrupa seyahatine çıktı, California'ya dönmeden önce de kısa bir süre New York'ta yaşadı. 1968'de hâlâ yaşamını sürdürdüğü, şiir yazdığı, yerel gazetelerde editörlük yaptığı, Meksika'ya seyahat ettiği, Colorado'da bulunan Naropa Enstitüsü'ndeki Jack Kerouac Şiir Okulu'nda arada sırada ders verdiği Bolinas'a taşındı.

PHİLİP WHALEN'İN ŞAPKASI

Bu sabah 2.30'da uyandım ve Philip'in
şapkasını düşündüm.
Parlak limon sarısında, küçük kenarıyla
etrafında ve bir parça yeşil şapka kuşağı,
Tropikal bitkilerden örülü.
En üstüne ait şapka
Tıraşlı kafasının. Her şeyin ve herkesin ilgisini çekiyor.
Onu, Walgreen'den aldı.
Demek istediğim, bir hayranının verdiği değerli bir hediye değil.
Öyle olsaydı onu yumuşak bir hüzünle takardı. Ve ellerinde
Devinen, Budist Rosary'nin uzun ipli, tahta tespihi.
Ona hangi mantrayı söylediğini soruyorum –ama bana
Zen'de olduğunu söylüyor cevabın;
her ikisine birden sahip olamazsın,
hiçbiriyleyken.
Yalnızca tespihle oynayabilirsin.

28 EKİM, KOLAYLAŞTIR

Okyanus neye benziyor acaba bugün?
Soğuk ve durgun, sıcak ve durgun?
Soğuk ve kıvrımlı, akıntı/lı/sız?
Kum
Sıcak olmayı arzuluyor, eminim
Güneş sönük bugün ve bunun için sıcak değil
Ev de
Şu an gitmekte olduğum bir nokta.

ERKEN

Partide, daveti hak etmiş insanlar arasında, sıkılıyorum
Eskimiş çanağın içine ağzına dek doldurulan
Şampanyayı fark edip. Neden sonra, Mansion'ın önündeki çimenlerde
Yürüyor Tom Clark ve Ted Berrigan, ne samimiyet!
Onların ufukta parıldayan savrulmuş evrene yönelmeleri gibi
Adım atabileceğimi düşünebiliyor musunuz? Hayatınızın olmadığı üzerine
Bahse giriyorsunuz. Korkunç olan, dedi Ted, sendeki Joanne, yeterince akıllı olmaman.
Joanne'dan
"Joanne, içeriden bir roman"
Söylemek istediğim
Burada olmanın
Sınırsız
Kapsayan formundaydı

Patika boyunca yürüyorum
Eve gelip saçlarımı yıkıyorum
Yoksunum
Çabucak çözülüyorum

herkesim

DENİSE LEVERTOV

Denise Levertov 23 Ekim 1923'te Ilford, Essex/İngiltere'de doğdu.

Levertov, Avrupa'da doğmasına rağmen Amerikan vatandaşı ve tanınmış bir Amerikalı şair olmuştur. Tarzı, bazıları tarafından "aldatıcı bir şekilde gerçekçi" olarak nitelendirilmiştir. Sosyal meselelere olan ilgisi, insancıllığı ve yardımseverliği, onun Beat hareketi içinde anılmasını sağlayan özellikleridir. Hemen eklemeliyim ki: Beat'in bitimi sonrasında kuşağa kendini ve birilerini yamamaya çalışanlar olmuştu, oysa bu, yanlışlığından ziyade imkânsız bir girişimdi. "Kadın beat yazarları" terimi de bu hataların komik yansımalarından biridir. Daha çok Waldman'ın zorlaması ve Allen'ın bir çeşit yok olma paronayasıyla verdiği destek bu tip -tabanında sadece aktivist olan- yapıları kuşağa itmiştir. "İteleme"den öteye gidemeyen bu çıkımları "kişisel kabul edindirme çabaları" olarak anmak mümkündür.

Levertov, II. Dünya Savaşı'nda Londra'nın bombalanması sırasında sivil hemşire olarak görev yaptı. Daha sonra 1947'de kocasıyla birlikte New York'a taşındı ve 1955'te Amerikan vatandaşı oldu. Beat sonrası aktivist sol ve savaş karşıtı oluşumları sadece bu sıfatlarından ötürü kapsama almak literatür hatasıdır. Belki en fazla "beatnik" olarak ele alabileceğimiz bu insanları yanlış yere koymamak gerekir.

1946'da yayımlanan ilk şiir seçkisi The Double Image başarı kazanamadı. 1957'de Here and Now, hemen arkasından da Overland to the Islands yayımlandı. Bu üretken yazar, 1960'larda beş şiir kitabı daha yayımladı.

Beat kuşağının birçok yazarı gibi doğu mistisizmine ilgi duyan Levertov, bir Hint eseri olan In Praise of the Krishna: Songs From the Bengali'yi İngilizceye çevirdi. Katı bir Vietnam Savaşı karşıtı olan Levertov, War Resisters League (Savaş Karşıtları)'e katıldı ve 1967'de Out of the War Shadow'u yayımladı.

NEYE BENZİYORLARDI?

1)Vietnamlılar taştan fenerler
kullanıyorlar mıydı?
2)Törenlerle kutluyorlar mıydı
tomurcukların açışını?
3)Sessizce gülme eğilimleri var mıydı?
4)Süs olarak kemik ve fildişi,
yeşim taşı ve gümüş takınıyorlar mıydı?
5)Destanları var mıydı?
6)Konuşmakla türkü söylemek arasında
bir ayırım yapıyorlar mıydı?

1)Efendim, yumuşak yürekleri taşa dönüşmüştü.
Taş fenerlerin bahçelerde güzel yolları
aydınlatıp aydınlatmadığı hatırlanmıyor.
2)Belki bir kez tomurcukları kutlamak için
toplanmışlardı,
ama çocuklar öldürüldükten sonra
tomurcuklar açmadı.
3)Efendim, yanık ağızlara acı verir gülmek.
4)Bir düş önce, belki. Sevinmek içindir süs.
Bütün kemikler kömür olmuştu.
5)Hatırlanmıyor. Unutmayın ki,
çoğu köylüydü; pirinç ve bambuyla
yaşıyorlardı.
Sessiz bulutlar çeltik tarlalarında yansıdığında
ve bayırdaki setlerde korkusuzca yürürken manda,
belki babalar eski masallar anlatmışlardır
oğullarına.
Bombalar bu aynaları parçalayınca,
ancak çığlık atmaya vakit kalmıştı.
6)Hâlâ türküye benzer bir yankısı
duyuluyor konuşmalarının.

Anlatıldığına göre türkü söyleyişleri
pervanelerin ay ışığında
uçuşuna benzermiş.
Kim bilebilir? Artık her yer sessiz.

LALELER

Al laleler
Ölümlerine yaşıyorlar
Kızararak yaban bir maviyle

Laleler
Kanatlaşıyor
Yelin kulakları
Tavşanlar deviriyor gözlerini

Batı yeli
Sarıyor gevşek bir camı

Çiçekler dökülüyor
Çıkan ses insana
Kulak kabarttırıyor.

YAŞAMAK

Yapraktaki ve ottaki ateş
Öyle yeşil görünüyor ki
Her yaz geçen yaz.

Esen yel, güneşte
Ürperen yapraklar,
Her gün geçen gün.

Kırmızı bir semender
Öyle soğuk, öyle
Kolay ki yakalanması, düş içinde

Kımıldıyor incecik ayakları
Ve uzun kuyruğu. Kaçsın diye
Açık tutuyorum avucumu.

Her dakika geçen dakika.

Diane Di Prima

Adını bir şekilde duyurmayı başarabilmiş önemli az sayıdaki kadın yazarlardan biridir Diane Di Prima.

Di Prima 6 Ağustos 1934'te New York'ta doğdu. Swathmore College'ı bitirdikten sonra Greenwich Vilage'a yerleşti ve bohem bir hayat sürmeye başladı.

İlk şiir kitabı This Kind of Bird Flies Backward, 1958'de yayımlandı. 1960'ların başında Amiri Baraka (LeRoi Jones) ile birlikte, kendi yazılarının yanı sıra Kerouac ve Burroughs gibi AĞIR VE GERÇEK beat yazarlarının işlerini de yayımladıkları aylık bir dergi çıkarmaya başladı.

Ayrıca, yenilikçi ve avangard şairler üzerine odaklanan iki yayınevi (The Poets Press ve Eidolon Editions) kurdu. 1974'te Colorado'daki Naropa Enstitüsü'nde okutmanlık yapmaya başladı.

Di Prima'nın kariyeri, 1960 ve 1970'lerdeki politik ve sosyal kargaşayla bir mücadele ortaya koysa da, yazıları çoğunlukla kendi hayatı ve ilişkileriyle ilgilidir. İleri dönemlerdeki yazılarında simya, kadın arketipler ve doğu felsefesine de eğilmiştir.

Eserleri arasında: Poems for Freddie (1966), Earthsong Poems 1957-1959 (1968), The Book of Hours (1970), Loba/Parts 1-8 (1978), Pieces of a Song (1990), kısa öykülerini topladığı Dinners and Nightmares (1961) ve otobiyografisi Memoirs of a Beatnik (1969) sayılabilir.

DEVRİMCİ MEKTUP

ANMA GÜNÜ, 2003

Sacco & Vanzetti'yi hatırla
Haymarket'i hatırla
John Brown'ı hatırla
Devlet karşıtı isyanın esirlerini hatırla
Malcolm'u hatırla
Paracelsus'u hatırla
Huey & Küçük Bobby Hutton'ı hatırla
Crazy Horse & Chief Joseph'i hatırla
Modoc & Algonquin Ulusunu hatırla
Patrice Lumumba'yı
Afrika Rüyası'nı hatırla
Tina Modotti'yi hatırla
Makhnov'u, Tsvetaeva & Mayakovski'yi & Essenin'i
evet, kahretsin, Trotsky'i de hatırla
Hey, Hypatia'yı hatırlıyor musun?
Socrates'i? Giordano Bruno'yu?
En yakın arkadaşımı hatırla, Esclarmonde de Foix'yı
Kozmopolit fitilini hatırla
Edward Kelly'yi hatırla, cezaevinde katledildi
Hatırla, hayatını avuçlarında tuttuğunu
Bu Anma Günü, hatırla
neyi sevdiğini
& ne yaptığını - bekleme.
Hatırla yaşamın nasıl darağacı ilmeklerine geçirildiğini--
herhangi birine ait olan
& o vakit ozanları da hatırla:
Shelley & Bob Kaufman'ı
Van Gogh & Pollock'u hatırla
Amelia Earhart'ı hatırla
Hatırla güvenli bir vakit değil ve
her şeyden daha doğrusu
yapman gerekeni kalpten yapman

Hatırla "Wounded Knee" 'nin kadınlarını ve erkeklerini
Kent State Katliamını hatırla
hangi saftaydın:
İmparatorluğun ortasında, & Hunlar yaklaşırken.
Hatırla, Vercingetorix'i, Max Jacob'u
Apollinaire & Suhrawardi'yi hatırla
Bütün hatırlaman gereken ne sevdiğin
Marry the World'ü hatırla.

KÂFİ

yoğun yaprak dökümüne bakıyorum
ve gözlemliyorum onu
kim savurmuş böylesi tüm bir güzü
ve süpürmüş bir araya yaprak dökümünü
rüzgâr nasıl dokunsun ki ölü güz dökümüne
ay
saçaklarını sürüyerek yer değiştiriyor bulutlar
durmazcasına
deniz yükseliyor mağrur sonbaharda
ve
altın rengi bir ışık oynaşıyor her bi' yanda
doruğa varıyor sertçe yol boyunca
tüm ayrılıkların vakti güz dökümü
neden
ve güneş
altın gibi duran billur top
ve rüzgâr
bağırtıyor ladin ağacını çığlık çığlığa

Anne Waldman

Anne Waldman, beat hareketi, New York ekolü ve Yeni Amerikan Şiiri'nin deneysel kanadıyla güçlü bağları olan, dünyaca tanınmış bir şair, müzisyen, öğretmen ve editördür. Meşhur Pieces of An Hour (John Cage için)'da olduğu gibi, "model yapı"larıyla (Model Structure), gösteri kavramına yeni boyutlar kazandırdı. Halen Naropa Üniversitesi bünyesindeki The Jack Kerouac School of Disembodied Poetics'te, 1974'te Allen Ginsberg'le birlikte kurdukları şiir bölümünde öğretmenlik yapmaktadır.

Waldman, otuzdan fazla kitap yazdı. Bunlar arasında: Vow To Poetry: Essays, Interviews & Manifestos (Coffee House Press, 2001), Marriage: A Sentence (Penguin Poets, 2000), Iovis: All Is Full Of Jove: Books I & II (Coffee House Press), Kill or Cure (Penguin Poets) sayılabilir. The Beat Book (Shambhala Publications) ve Disembodied Poetics: Annals of The Jack Kerouac School (University of New Mexico Press)'un editörlüğünü yaptı. St. Mark's Şiir Projesi'nde müdür yardımcısı (1966-68) ve müdür (1968-78) olarak çalıştı. Proje kapsamında, üç neslin önemli yazar ve şairlerinin çalışmalarından oluşan The World Anthology, Another World ve Out of This World 'ün editörlüğünü yaptı.

Anne Waldman, Institute of American Indian Arts'da konuk öğretim üyesi ve Prag'daki Prazska Skola Projekt için danışman olarak çalıştı. 1999 Sonbahar'ında Viyana'daki Schule für Dichtung'un müfredat müdürlüğünü yaptı. Birleşik Devletler içinde ve dışında birçok okul, üniversite ve proje bünyesinde edebiyat, yaratıcı yazım ve performans dersleri verdi. Londra, İtalya, Prag, Venezuella, Kolombiya ve Meksika'daki festivallere konuk oldu.

Kitapları İtalyanca ve Almanca basıldı, Fransızca, Türkçe ve Lehçe'ye çevrildi. Waldman, Battle of the Bards (Lannan Foundation) ve Eye In All Heads (Phoebus Productions/Boulder) videolarında yer aldı. National Endowment for the Arts ve Poetry Foundation'dan burslar aldı. The Shelley Memorial şiir ödülünü kazandı. Prodüktörlüğünü Steven Taylor ile paylaştığı Alchemical Elegy: Selected Songs & Writings adlı bir CD çıkardı. Lewis Warsh ile birlikte, 60 ve 70'lerin alternatif yayını Angel Hair Magazine'in antolojisini hazırladı (The Angel Hair Anthology, Granary Books, 2001).

Müzisyen Steve Lacy, Steven Taylor, Mark Miller, dansçı Barbara Dilley, Douglas Dunn, Lisa Kraut ve Joe Brainard, George Schneeman, Red Grooms, Susan Rothenberg, Richard Tuttle ve Elizabeth Murray gibi sanatçılarla çalıştı. Halen Naropa Yurtdışı Programı'nın müdürü olduğundan, Bali ve Endonezya bölgesine ziyaretlerde bulunuyor. New Mexico'daki Uluslararası Şiir Şampiyonası'nı iki kez kazandı.

1970'lerde, Bob Dylan'ın Rolling Thunder revüsüyle birlikte seyahat etti ve Bob Dylan'ın altmışıncı doğum gününde New York Town Hall'da düzenlenen gecede sahne aldı. 2002'de, Foundation for Contemporary Performance Arts'dan (Çağdaş Sahne Sanatları Derneği) bir burs aldı.

SOYLU BİR CESEDİN YANINDA OTURMAYA DAİR NOTLAR

Allen Ginsberg bir daha asla kıçını kaldırıp
Güneşli bir havada uçakla seyahat etmeyecek
yüzlerce mil öteye - Denver? - yüzlerce - Milano?
Armonikasını çalıp - nasıl da sonsuz coşkuyla çalardı! -
OM NAMO SHIVAYA'yı söyleyemeyecek.
Yeniden küller küllere karışana dek.

Allen Ginsberg bir daha asla sokakta oturmayacak
kucağında Çin eriştesi tasıyla genç şairin dizelerini okuyan
İhtiyar üstat geç kalmayacak

Allen Ginsberg bir daha asla bu gövdeyi uçurup
Parlak turuncu yastığın üzerindeki dünyanın damını aralayarak
cennetin belkemiğine uzanmayacak

Allen Ginsberg'in gözleri bir daha asla sulanmayacak -
biber gazına, Bell'in felcine,
ya da bir gurunun ölümüne
Blake Shelley dizelerine
Ağlamayacak.
Ruhunuzu dondurarak
Habire ağlarsınız
Bütün Naropa öğrencileri gibi.

Allen Ginsberg bir daha asla
Sakar genç ufaklığa
Hasta yatağından doğrulup
Doğduğundan beri seksi olduğunu bildiğini
söylemeyecek.
Annesi hüngür hüngür ağlarken
Çocuk pencere kenarında kalakaldı
Çünkü Allen Ginsberg'in söylediği

Bugün öleceğiydi.

Allen Ginsberg bir daha asla bu cesedin ince telli saçlarını tarayamayacak
dişlerini fırçalayıp, kendini şımartamayacak
(nasıl da vicdanlıdır!)
mantar, pırasa ve balkabağını karıştırıp
kahvaltısını hazırlamayacak.

Telefon çaldığında Allen Ginsberg bir daha asla cevaplamayacak.

Allen Ginsberg bir daha asla
Çin'i, Rusya'yı, Beyaz Saray'ı
Namussuz başkanları
Küba'yı, CIA'i, evreni
şaşırtmayacak.

Ama Allen Ginsberg daima acıyı azaltacak
insanların şarkı ve öykülerinde yaşayarak
bu daimi kehanetin kanatlarında taşınarak
yaşam ve ölüm bir sarmal!
O şimdi merdivenleri Vajra Yogini'yle tırmanıyor.

Tüm yüzyılın dehası Allen gitti,
çoğalarak yaşıyor
görünen bu kafatasının şefkatli gözlerinde
Eşsiz usum, sonsuz dostum
Ölme!

BEN SEN O

O benim parçamdı
Benden oldu
Ve benden bir parça aldı
Benden bir parça götürdü
O benim yaratımdı
Hayır, o apayrı
Tekimdi. Ve ben aldatılmıştım, sessiz bir başıma
Kulağımda çınlıyor oğlumun şarkısı. Çarpılmıştım
Kalbimin yarısı ona aitti ve yarısı sana
Ki üstelik onun bir parçası sen ve sen ve o
Sevgi dolu bir anlaşma yaptım üçümüz arasında.

BİR MİTİNG İÇİN NOTLAR (KONUŞMA)

sersem bir haldeyim tatlım
güvenilmez ve tuhaf
bir atış sahasında huysuzluğumu test etmek için
basbayağı kaşınan sersem bir durum

Ulusal Mermi Koruma Sistemi
benim üzerimde başarılı olamadı
canlı bir sibernetik organizmayla
genetiğin tüm sırrını çözebilirim

sersem bir haldeyim Bay Başkan
bana ne olduğunu söyleme
senin kuralların benimkiler değil
bu yüzden ben bayan kuralsızım

Jan Kerouac

Jan Kerouac ilk kitabı Baby Driver (1981)'da babası Jack Kerouac'la iki karşılaşmasını anlatır. İlk karşılaşmaları 1961'de New York'ta, Jan dokuz yaşındayken gerçekleşti. Jan bu dönemde annesi (Kerouac'ın ikinci karısı) Joan Haverty ve ikiz üvey kız kardeşleriyle birlikte aşağı doğu yakasında, yıkık dökük bir apartmanda yaşıyordu. Jan'la aralarındaki şüphe götürmez fiziksel benzerliğe rağmen Jack Kerouac, Jan'ın kendi çocuğu olmadığını, kısa süren evlilikleri boyunca karısının başka aşıkları olduğunu iddia ediyordu. Baba-kızın ikinci karşılaşması altı yıl sonra, Jack Kerouac'ın doğum yeri Lowell/ Massachusetts'te gerçekleşti. Kerouac, felçli annesi ve üçüncü karısı Stella Sampas ile yaşamak için buraya geri dönmüştü. Jack Kerouac, 1967'de gerçekleşen bu görüşmeden iki yıl sonra öldü.

Baby Driver'dan

Sonbaharın sonlarına doğru [1961] annem babalarımızdan çocuk yapmak için sürekli flört edecekti. Garsonluktan bezmiş olmalıydı. Babamla ilk defa buluşma günü yaklaşıyordu. Çocuk aklımla 9,5 yaşın birisinin babasıyla ilk defa buluşması için yeterli bir yaş olduğunu düşündüğümü anımsıyorum. O demekti ki, ben artık büyük bir kızım. Her zamankinden daha bağımsız düşünüyor, hep on dördüncü Cadde'deki pizzacıya gidiyordum. Bunu fırsat bilip saçlarıma perma yaptırmıştım. Adamın hamuru çevirmesini izlerken, aynada saçıma bakmaya devam ediyordum, onu pek sevmemiştim doğrusu. Babam hakkımda neler düşünecekti?

Ertesi gün Brooklyn'de uzun bir metro yolculuğunun ardından, annem ve ben Jack'le ve avukatıyla kararlaştırılan yerde buluştuk ve birlikte caddede turlamaya başladık. Gözlerimi babamdan alamıyordum, bana ne kadar da benziyordu. Onun yapışık alt dudağıyla ağız yapma şeklini çok sevdim.

Avukat gergin bir şekilde öğle yemeği için bir yere gitmeyi önerdi ve Jack daha güzel bulduğu bir yer gördüğünde bir restorana yürümek üzereydik. O, avukatın cılız protestolarına aldırmadan, bizi caddenin karşısındaki bir bara götürdü. Bence bu iyi bir fikirdi, zira bu haylaz herifle uyum içinde olmak istiyordum. Annem ve ben ikisinin karşısında olmak üzere, bir tabureye oturduğumuzda, bana hamburger söylendi. O ilk astronotun uzaya çıktığı gündü ve tavandaki televizyon onu kapsülünde tümüyle sarmalanmış gösteriyordu.

Annemle babam iyi vakit geçiriyor gibiydiler, genellikle eski günlerden bahsediyorlardı.

"Hah, sen daima domuz etini yakardın", diyordu babam şakayla karışık annemi suçlayarak. Annemin O'nu neden çekici bulduğunu anlayabiliyordum. O koyu mavi gözler, alnının üzerine birkaç hoş tutam halinde sarkan koyu saçları ile çok yakışıklıydı. Onların hoş anılarından söz etmeleri hoşuma gidiyordu. Tüm şüphelerim giderilmiş gibiydi. Ben resmen iki ebeveynli normal bir çocuktum.

Ondan sonra, Jack'in gerçekten benim babam olup olmadığını anlamak için kan testleri yaptırmak zorundaydık. Her nasılsa, özel

olduğumuzu düşünüyordum, sanki kanımız laboratuarın ihtiyaç duyduğu çok kıymetli bir maddeydi ve biz dünyada ona sahip olan sadece iki insandık. Bu iş de bitince Jack'le beraber mahallemize geri döndük.

Daireye varır varmaz, o en yakın likör dükkânının nerede olduğunu öğrenmek istedi, bu suretle onu Onuncu Cadde'deki bir dükkâna götürdüm, onunla tanıdığım çocukların yanından geçerken "Bakın, benim de bir babam var", demek ister gibiydim adeta.

İçki dükkânından bir şişe Harvey's Bristol Cream Sherry satın aldı. O ad hafızamda kazılıydı silinmezcesine. Geri dönüş yolunda, benimle konuşurken ilk flörtünün yanındaki bir oğlan kadar utangaç görünüyordu. Ben de gergindim ve salakça bir laf etmekten ürküyordum.

Yukarıda, mutfak masasında oturdu ve kız kardeşlerim merakla onun çevresinde toplanırlarken, şişenin kapağının etrafındaki siyah plastiği çıkardı. Küçük siyah kabukların her birine işaret ediyor ve kaşlarını çatarak, "O Rus – o iyi değil!" diyordu. Bunu yapmaya devam ediyor, onlar neşelendikçe, anneme; "Bunun yumuşak gözleri var, bununsa gözlerinin içi gülüyor," diyordu.

Onları bunca övmesini bir parça kıskandım, ama ciddi olmadığına kanaat getirdim. Düşünmek istemediği bir şeyden konuşmaktan korkuyordu belki de, kim bilir.

Kız kardeşlerimin gözünde, o tıpkı Ray Gordon yahut Pete Rivera gibi onları ziyarete ve eğlendirmeye gelen sıradan gırgır bir adamdı. Ama bana göre çok özeldi O, diğer hepsinin ötesinde benim gırgır adamımdı, nasıl ki babaları Don Olly onlar için öyleyse.

O ayrılınca, O'nun masanın üzerindeki süprüntüsüyle kuşatılan boş şişeyi bırakarak, köhne kapıdan karanlık koridora doğru yürüyüşünü sessiz sedasız oturarak ve sanki geri geleceğini biliyorcasına kayboluşuna bakarak, izledim. Birkaç saniye sonra, başını tekrar içeri uzattı ve "şapkamı unuttum", dedi.

O'nun komik mavi şapkasını sandalyenin altından bularak O'na verdim. Onu başına geçirerek yeniden gitmek için döndü.

"Ocakta görüşmek üzere!" diye seslendi koridordan.

Babamla buluşmamızdan sonra, olaylar yazı Cape'de ikizlerle beraber geçirmek suretiyle yakınlaşmamız dışında her zamanki gibi gelişti. Her gece radyo dinleyerek ev ödevimi yaptım, gündüzleri şekerci dükkânlarında gezdim ve Ocak ayının bir an evvel gelmesini

diledim.

1967 sonbaharının başında Massachusetts, Lowell'e gitmek için Montpelier'den otobüse bindik. Lowell'de, gittiğimiz ilk yer esrarlı, rüya gibi bir Çin restoranıydı. Restoranda çaylarımızı içerken telefon rehberinde babamı aradık. Uzun bir Kerouac listesi görmek şaşırttı beni. Hayatımda ismimi asla bir telefon rehberinde görmemiştim, hatta ara sıra merak dışı baktığım halde, Manhattan'da bile. Şimdi ise Kerouack, Kirouack gibi bir takım tuhaf imlâlarla bir sürü Kerouac görüyordum.

Benimki gibi yazılan bir tanesini aramakla başladım işe ve ben onu tanımadan önce biz Doris Kerouac'ın evinde, oldukça heyecanlı konuşan ve beni bağırlarına basan kalabalık bir bodur Fransız-Kanadalı akrabalar arasında yaşıyorduk.

"Kız evlat! Jean bize bir kızı olduğundan söz etmedi hiç!" Başlarını sallayarak ve jestlerle, bizi güçten, ahlâktan ve iyi dilekten oluşan bir okyanus dalgasının üzerinde Jack'in evine taşıdılar. Kendimi mutluluk ve güvenle sarmalanmış hissediyordum. Bunlar benim halkımdı altın ruhlarıyla candan. Onlarla kalarak aidiyet hissini tatmak istiyordum.

Jack'in yaşadığı eve vardık. Rahat banliyö evinin kapısı açıldı, karısı Stella ve tekerlekli sandalyedeki annesi Gabrielle karşımızdaydı.

Mavi ekose bir gömlek giyen ve viskinin beşte birini bitirmiş olan babam televizyondan yaklaşık bir adım uzakta, sallanan bir sandalyede oturmuş, "Beverly Hill Billies"i izliyordu.

Akrabalar evvelden bir kızı olduğunu söylemediği için Jack'e kızsalar da, şimdi son derece keyifliydiler. Hepsi de muhtemelen yüzümden bir Kerouac olduğumu çıkardılar ve onu daha fazla kurcalamadılar. Bütün bu şamata esnasında, Jack olayları karmaşıklaştırmamak istercesine, dışarıda beklemeyi yeğledi.

Jack'in bana tepkisi omuz silkmek ve aldırmaz gülüşler şeklinde oldu. Pek yaygara koparmaksızın bir "merhaba" deyiverdi. Kapının ardından alkışlar ve kahkahalar gelince, yeniden sandalyesine dönerek odanın karşısındaki kardeşlerine şöyle seslendi: "Hey, bu şeyin sesini kısacak kimse yok mu? Düşüncelerimi toparlayamıyorum." Bu tuhaf görünüyordu, çünkü televizyona odadaki diğer herkesten daha yakındı. Ama birisi onun için bu görevi yerine getirdi ve o da bir beşikteymişçesine kendini sallayarak kocaman biberonunu emmeye devam etti.

Tüm akrabalar ayrılırken, Jack omzunun üzerinden onlara üşen-

geç bir baş salladı. Bir kez daha, dokuz yaşımda B Caddesi'nde onunla ilk karşılaştığımda hissettiğim gibi, dikkatli olmak zorunda olduğum hissiyle onu izliyordum merak içinde.

Ümitsizce siperini yerde tutmaya çalışıyordu.

Bir şekilde Jack John'ın dışarıda olduğunu keşfediyor ve olağanüstü bir çabayla kalkarak onu içeri çağırıyordu. Mutlu oluyor ve buluşmalarının önemini takdir ediyordum.

O'nu görür görmez, Jack'in ilk söylediği şey "Ah, Gaghis Khan, ha?"ydı ki, bu Doğuya özgü saç topuzuna bir göndermeydi. Benden sakınmak için, John ile bir muhabbete başlamayı başarıyordu. Benimle yüzleşmekten korkuyordu. Sanırım duygusal bir baba-kız görüşmesi talep etmemden çekiniyordu. Orada, aynı odada uzun zaman önce yalan söylediği annesi vardı. O'na Joan Haverty'nin bebeğinin kendisinden olmadığını söylemişti. Bunun doğru olmadığını biliyordu. Ne zaman bakışlarımız kesişse, gözlerindeki acı dolu kabulü, minik mavi bir kıvılcım gibi pırıldayan gözlerindeki itirafı görebiliyordum.

Karısı Stella misafirperverliği ve nezaketiyle gösteriyordu kendini, ama hepsi bu. Her şeyin düzgün gittiğine kanaat getirmeye çalışan bir koruma, kanatları altına aldığı bu iki hastadan sorumlu bir başhemşire gibiydi. Artık annesi O'na özen gösteremiyordu, Jack her ikisiyle de meşgul olan yeni bir anneyle evlenmişti.

Babam nihayet benimle konuşacağı bir konu bulmuştu – duvardaki bir-iki resim.

"Bunu görüyor musun? Papa'nın resmi o. Onu ben yaptım". Ondan başka arkadaşı Stan Twardowiscz'in yapmış olduğu bir ipte asılı iç çamaşırı resmi ve dokuz yaşında ölen erkek kardeşi Gerard'ın bir portresi vardı. Bana bu sonuncusundan bahsederken, sesinin boğulduğu hissine kapıldım. Az sonra yine viskisinin başındaydı.

Yanımdaki sedire oturarak ayaklarımı uzattım ve tedbiri elden bırakmadan sordum. "Annem ellerimizin aynı olduğunu söylüyor... ellerine bakabilir miyim? Hep merak etmişimdir".

Kaşlarını kaldırıp omuz silkerek, incelemem için bir elini bana verdi. "Oh, öyle mi diyor? Hımm".

Onlar aynıydı, sadece onunkiler daha büyüktü.

John ona Meksika'ya gideceğimizi söyledi ve ben ayrılmadan evvel onu görmek istediğimi ilave ettim, zira bir süre uzak kalabilirdik. Bu talebime karşılık yanıtı şaşırtıcıydı: "Hah, Meksika'ya gidince bir

kitap yaz. İsmimi kullanabilirsin."

Tam o esnada Gabrielle yüksek, rahatsız bir sesle "Caroline orada mı?" ve "Yabancılar! Hepsi yabancı!" diye bağırarak ortalığı kızıştırmaya başladı.

Muhtemelen Jack'in hiç tanımadığım kız kardeşi Caroline olduğumu sanmıştı. Stella bize gitmemiz gerektiğini, zira varlığımızın Gabrielle'i rahatsız ettiğini, onun yeni bir sarsıntı geçirebileceğini söyledi.

Böylece ayrıldık, kendimi aldatılmış hissediyordum. Babamın, eğer onunla konuşmaya devam etseydim, çözüleceğine dair bir his vardı içimde. Ama daha sonra, Meksika'dan döndüğüm bir gün ziyaret ederdim onu, kim bilir...

Carolyn Cassady

Carolyn Cassady, kocası Neal ve sıkı dost Jack Kerouac ile ilgili anılarını ilk kez Rolling Stone dergisinde ve kitabı Heart Beat: My Life With Jack & Neal (1976)'de yayımladı (bu kitap birkaç yıl sonra sinemaya uyarlandı). 1990'da yayımlanan Off the Road: My Years With Cassady, Kerouac and Ginsberg'de, 1952 Bahar'ında Neal ve Jack'le olan ilişkisini daha ayrıntılı bir şekilde anlattı. O dönemde Kerouac, Cassady'ler ve üç çocuklarıyla birlikte Russian Hill/Frisco'daki küçük, kiralık bir evde yaşıyordu. Neal Güney Pasifik Demiryolu'nda frenci olarak çalışırken, Jack de Neal'ın tavan arasındaki odasında Yolda'yı yeniden gözden geçiriyor ve Visions of Cody'yi yazıyordu. 1952 Ağustos'unda Cassady'ler San Jose'nin dışında, "Nowheresville" adını taktıkları bir banliyöye taşındılar ve Jack Kerouac "yolda" olmadığı zamanlarda, üçlü yaşamlarını sürdürdüler.

Off The Road'dan[31]

10.

Neal'in yasalarla başına açtığı dertler artık rutin bir hal almıştı. Hiç olay çıkarmıyor, kendisinden istenileni yapıyor, para cezasının asgarisini ödüyor ve kuralları takmamaya devam ediyordu. Görünüşe bakılırsa yetkililer, Pazar sabahının erken saatleri yetkililerin Neal'i yakalamak için en uygun zaman olduğunu düşünüyordu, çünkü belirli aralıklarla, düzgün tipli iki adam bu sıralarda evimizin etrafında dolanıyordu (Bu alışkanlıkları Neal öldükten uzun zaman sonra bile devam etti). Yine 'Büyük Birader Sizi Gözetliyor' paranoyasına kapıldım ve o zamandan itibaren Neal'in zorunda kalmadıkça eve sığınmasını yasakladım. Diğer yandan, bu yaptığımın aramızdaki uçurumu daha da büyüttüğünü görmek beni çok üzüyordu.

Artık beni yeni haberler vermek ve sohbet etmek için nadi¬ren arıyordu ve benimle görüşmek istediğinde bir arkadaşın evinde buluşmamız şartıyla kabul ediyordum. Her şeyden önemlisi, artık onun tutuklanmasına şahit olmak ya da evimizin daha fazla şüphe çekmesini ve gizlice gözetlenmesini istemiyordum.

1966 baharında bir gün işteyken beni aradı ve görüşmek istediğini söyledi. Ona Hugh Lynn'in San Jose'de yapacağı konuşmaya katılmayı planladığımı söyleyip, hem benimle orada buluşup hem de Hugh Lynn'ı görebileceğini söyledim. Çok sevindi. 'Harika, o zaman tam 7.30'da görüşürüz.'

John o gece evde kalmayacaktı, ben de o sırada 16 yaşında olan Jami'ye benimle gelmek isteyip istemediğini sordum. Biraz erken gelmiştik, Neal'in iki girişten birinden gelişini görebileceğimizi düşünüp salonun arkasına yakın bir yere oturduk. Hugh Lynn'in ufuk açıcı konuşmasının tamamını oturup izledik ama Neal'den eser yoktu. Bu pek şaşırtıcı değildi ama yine de hayal kırıklığına uğramıştık.

Çıkmadan önce Hugh Lynn'le konuşmak için beklediğimiz sırada Neal'in hızlı adımlarla bize doğru geldiğini gördük. Kesey'in kırmızı kovboy çizmelerini, kahverengi bir pantolon ve açık mavi kadife bir gömlek giyiyordu. Onu üzerinde iş kıyafetlerinden başka bir şeyle

31 YOLDAKİLER, adıyla 645 yayın tarafından yayınlanmıştır.

görmek garip geldi. Bunun hassas cildi için imkânsız olduğunda ısrar etse de, bayağı bronzlaşmıştı. Onu yıllardır bu kadar dinç ve gençleşmiş görmemiştim. Kalbim duracak gibi oldu.

Jami ve benim yüzümde büyük bir tebessüm belirdi. Yanı¬mıza gelip ikimize de sımsıkı sarıldı. Sonra Ken ve birkaç arkadaşının onu beklediğini fark ettim. Neal'e dönüp, 'Hugh Lynn orada... Gidip bir selam ver istersen. Seni sorup durdu. Birbirinizi görmeyeli o kadar oldu ki...'

Neal yanına gitti ama sahte özgüven gösterisi Hugh Lynn'i o kadar şaşırttı ki, adamcağız içtenlikle hatırını sorma şansı bulamadı. İkisi için de çok canım sıkıldı. Ona bunca zamandır yardımcı olmaya çalışan bu adamın yüzünü kara çıkarttığı için Neal'in de büyük bir suçluluk duyduğunu biliyordum. Hiçbir şey söylemedim.

Neal yeniden aramıza katıldıktan sonra, bir arkadaşının evine gidip biraz laflamamızı önerdi. Jami büyük bir hevesle kabul etti. Yanında ben varken bu grubun bir kısmıyla tanışmasının iyi bir fikir olabileceğini düşündüm.

Arabayla Neal'in tarif ettiği adrese gittik. Orada kim yaşıyorsa o sırada evde değildi ve içeride genç bir kız bebek bakıyordu. Jami ve ben oturma odasına oturduk. Neal endişeli bir yüzle odayı voltalamaya ya da şöminenin önünde beklemeye başladı. Arkadaşlarından bazıları mutfaktaydı, diğerleri eve girip çıkıyordu ve biri bebek bakıcısı kıza asılmakla meşguldü. Tüm bunlardan tek anladığım birisinin telefonla ev sahibini ve muhtemelen yoksunluğunu çektikleri şeyi aradığıydı. Jami kulağıma, 'Neler oluyor anne?' diye fısıldadığında saat gece yarısına yaklaşıyordu.

'Bildiğim kadarıyla her zaman olan şey, tatlım. Hiçbir şey... Beklemek, birinin ya da bir şeyin izini sürmek ve sonra yine beklemek. Sanırım Neal ve arkadaşlarının yaptığı en iyi şey bu. Sıkıldın mı?'

'Evet, hadi eve gidelim,' deyip içini çekti. Neal'in beni neden görmek istediğini ya da bizi buraya davet ettiğini anlayamadım.

Neal ertesi gün öğlen saatlerinde yeniden aradı. O ve Kesey, Grateful Dead konserine gidiyormuş, onlarla tanışması için John'u da götürmek istiyordu. Bu istediğim son şeydi ama John'un onu bu büyük heyecandan mahrum bırakırsam çok sinirleneceğini biliyordum. Neal araba kullanmayacağına, esrara takılmayacağına ve John'u akşam yemeği vaktinde eve getireceklerine söz verdi.

John'u okuldan aldılar ve o gün tüm öğleden sonrayı olumlu

düşünmeye çalışarak geçirdim. Saat 5.30 civarlarında Kesey beni iş telefonumdan arayıp, eve sapsağlama vardıklarını söyledi ve akşam yemeğine kalmalarının benim için bir sakıncası olup olmadığını sordu.

'Ah, elbette Ken, eve dönerken markete uğrayacağım. Ye¬mekte ne istersiniz?'

'Hiçbir şey. Sen o kısmı kafana takma ve doğrudan eve gel. Ben her şeyi halledeceğim.'

Eve geldiğimde elime bir bira uzatıldı ve mutfaktan uzak durmam söylendi. Ken'in başyapıtı fırında pişerken, John, Ken ve Neal'i ön bahçede beysbol oynarken kameraya aldım. John unutulmaz bir öğleden sonra geçirmiş ve Neal sözlerini tutmuştu. Yol boyunca arabayı 'Zonkers' kullanmış. Kimseyi azarlamak zorunda kalmamak ne kadar büyük bir mutlulukmuş! Ve bu sıkıntısız, hayatım boyunca yediğim en lezzetli akşam yemeği ile daha da keyifli bir hal aldı. Bu gün vesilesiyle Ken'i çok sevdim. Neal'e durmadan beni kastede-rek, 'Aynı Faye gibi, aynı bizim Faye!' diyordu. Karısı Faye de benim gibi çocuklarına bakan bir ev hanımı ve ufak değişikliklerle birlikte –onların gözündeeski kafalı biriymiş.

Ertesi hafta Allen San Francisco'dan arayıp, hafta sonu ziyaretimize gelip gelemeyeceğini sordu. Doğum günüymüş.

'Neal'i bulup bize katılması için ikna etme şansımız var mı?

Allen'a gelmesi için ısrar ettim ve Neal'i bulmak için elimden geleni yapacağıma söz verdim. Üçkâğıtçılar yine üçkâğıtlar peşindeydi; ikinci Meksika yolculuklarından dönmüş, fethedecek yeni alanlar arıyorlardı. Evimizin yakınlarında yaşayanların çoğu beni endişelendiriyordu; Neal'in etkinliklere çocukları da dahil etme çabalarının, çocukların da buna pek gönüllü olmamasına karşın, bir alışkanlığa dönüşmemesini umuyordum.

Okuldaki arkadaşları Neal'in kimliğinin gittikçe daha fazla farkına varıyordu ve insanların tüm çeteye taparcasına hayranlık duyması hepsini çok şaşırtmıştı; Neal'in arkadaşlarına karşı soğuk tavırlarım artık onlardan daha az destek görüyordu. Neal'in konser günü gösterdiği iyi performansa rağmen, ona her seferinde güvenmemem gerektiğini biliyordum. Diğer yandan, beni anlayışı ve nezaketiyle derinden etkileyen Ken'e daha önce gösterdiğim düşmanca tavırlarımdan utanıyor ve bunu telafi etmek istiyordum. Anladığına eminim. Allen'ın ricası bana bir fikir verdi.

Biraz korkutucuydu ama uzun uzun düşünüp taşındıktan sonra, bunun bir seferde birkaç amacı gerçekleştirmek için eşsiz bir fırsat olacağını hissettim. Yalnızca Neal'i değil, ekibin tamamını davet edebilirdim ve böylece çocuklar ve arkadaşları bu insanların hepsiyle aynı anda bir araya gelirse, onları daha gerçekçi bir ışık altında görebilir ve benim çekincelerimi daha iyi anlayabilirdi. Bunun onlar üzerinde ani bir etkisinin olmamasını umuyordum. John ve Jami'ye istedikleri arkadaşlarını çağırmalarını söyledim ve Neal'i uzun süredir görmemiş olan ve aynı zamanda Allen ve Ken'le tanışmak isteyebilecek eski arkadaşlarımızı davet ettim.

Cumartesi sabahı üzerinde 'İyi ki doğdun Allen' yazan bir pasta sipariş edip, hamburger, sosisli sandviç, bira, kızarmış patates ve şarapları hazır ettikten sonra dua etmeye başladım.

Öğleden sonra ilk gelen Ken oldu. Yanında koyu saçlı, Paula isimli bir kız ve sekiz yaşında uzun saçlı, Jason adında bir erkek çocuğu getirmişti. Şimdiden kaygılanmaya başlamıştım; yaramaz bir çocukla uğraşmak zorunda olacağımı düşünmemiştim. Paula onu neden yanlarında getirdiklerini açıkladı: O sabah Grateful Dead'in dairesine gittiklerinde Jason'ı evde tek başına bulmuşlar. Grup, kayıt işleri için New York'a gitmiş. Sözünü kestim, 'Orada tek başına mı yaşıyordu?' Şaşkınlığımı gizlemeye çalıştım. 'Anne babasının kim olduğunu bilmiyor musunuz?'

Paula, 'Kim olduklarını biliyoruz ama nerede olduklarını bilmiyoruz,' cevabını verdi. 'Ben de bizimle gelmek isteye¬ceğini düşündüm.'

Jason bu sırada evi turlamaya başlamıştı bile. Sıkılacağa benzemiyordu. Ken, 'Neal nerede?' diye sordu.

'Hiçbir fikrim yok; sen bilmiyor musun?'

'Hayır. Sanırım gidip onu arasam iyi olacak. Jami ve John'u da götürmemin sakıncası olur mu?'

İkisi de partinin başlamasını beklemekten sıkılmıştı ve bu teklifi havada kaptılar. Ken, Paula ve Jason bir saat kadar sonra geri döndü. Ken bir sandalyeye çöküverdi.

'Neal'i bulmakla kalmadım, John ve Jami'yi kaybetmeyi de başardım,' dedi. Gülümsedim. Gülümseyebildiğim için sevindim.

Birkaç dakika sonra Ken'in arkadaşı George Walker üstü açık arabasıyla evin önünde belirdi, Jami ve John arabanın arka koltuğundan gururlu gözlerle bize bakıyordu, kafalarına renkli şallar bağlamışlardı.

George'un üstünde, Meksika'dan aldığını tahmin ettiğim bir kostüm vardı. Pantolonu, açık pembe dokuma kumaştan yapılmaydı ve üzerine mor-sarı ince çizgili kumaş parçaları işlenmişti. Yemyeşil saten gömleği ve sapsarı şalı, görünümüne daha da renk katıyordu. Başına sardığı çiçek desenli turuncu-sarı şal, saçının yüzüne düşmesine engel oluyordu ama eve girdikten sonra bu şalı çıkarıp çok da uzun olmayan sarı saçlarını serbest bıraktı. Orta boylu, çok zayıf, çekici, sessiz bir adamdı. Çocuklara çok iyi davrandı ve Jami'ye Meksika'dan getirdiği tahta oyma tarağı Jami'ye hediye etti.

Çok geçmeden Neal, Grateful Dead'in grubu tanıtan yapışkanlarla süslü karavanı ile geldi. Allen da onunla birlikteydi. John'un arkadaşlarından bazıları, şaşkınlıktan afallamış bir halde yanlarına üşüşmeye başladı ve Jami benim arabamı alıp arkadaşı Kym'i almaya gitti. Herkes heyecanlıydı fakat neler olacağını beklemekten sıkılıp huzursuzlanmaya başlamıştı. Allen ve Ken'in arkadaş grubu daha önce hiç bu kadar yakın olmamıştı ve aralarında bir ego çatışması yaşanmasından endişeleniyordum.

Neal gergin ve tuhaf davranıyordu ve morali bozuk gibiydi. Sanırım eve kafası güzel gelmesini ve evde takılmasını yasakladığım için yoksunluk çekiyordu. Farkında olmadan ona şaka yollu söylediğim gelişigüzel bir söz, sinirini benden çıkarmasına neden oldu. Bir anda büyük bir öfkeye kapıldı. Bu geçmişte karşılaşmamak için her çareye başvurduğum tepkiydi. Hayır, şimdi olamazdı, tüm gün mahvolacaktı! Sinirinden çekinsem de ona sarılıp kulağına onu sakinleştirmesini umduğum sözler fısıldayarak gönlünü almaya çalıştım. İlk başta hemen teslim olmayacak gibi gözükse de bir dakika kadar sonra gerginliği azaldı, beni kollarında sardı ve başını omzuma düşürdü. 'Tanrıya şükür,' deyip derin bir nefes aldım.

Ken, Neal ve liseli gençler John'un odasına gidip bulabildikleri tüm enstrümanları toparladılar: orkestra gitarlar, mızıkalar, ses kayıt cihazları bir marakas ve bagetler den oluşacaktı ve içlerinden biri bir flüt yaptı. Bu kadar enstrümanın gereğinden fazla ses çıkaracağını biliyordum ama John ve arkadaşları amfi bulmak için koşuşturmaya başladı.

Oturma odasında Allen Kym'in şiirlerini cana yakın bir şekilde okuyor, yorumlar yazıyor ve ona okuması için kitaplar öneriyordu; Kym sevinçten havalara uçtu. Sonra Allen'la yere oturduk ve Allen bir bavuldan Hindistan ve Tibet'ten getirdiği hediyeleri çıkarmaya

başladı. Her zamanki cömertliğiyle neyi beğenirsem almamı söyledi. Fi tarihinden kalma ve çeşit çeşit dua tespihleri ve dini törenlerde kullanılan, her birini göstererek anlattığı pirinç eşya koleksiyonu ve oyma eşyalar vardı. Kendine ait parmak zili takımlarından birini, isim babası olduğu John Allen'a bıraktı.

Aralarında George ve annesini ('Tombul Büyükanne), erkek kardeşini ve iki küçük bebeğiyle birlikte erkek kardeşinin eşini de getiren Berylann Nelson'ın da bulunduğu arkadaşlarım geldi. Bu kadınların üçü de psişikti ve kısa süre sonra yeteneklerini sergilemeye başladılar. Berylann, Allen'ın çantasındaki tuhaf eşyalardan birini tahmin ederek onu çok etkiledi. Sonra anneleri Kym'in avcunu okudu. Allen'ın avcunu da görmek istediğini söyledi. Bu 'eğlence'den vazgeçmelerini sağlamaya çalıştım, çünkü bu insanlar buraya onların gösterisinin bir parçası olmak için değil, bizi ve Allen'ı görmek için gelmişti. Zaten Allen, Doğu dinleri ile ilgilense de öte dünya meseleleriyle pek ilgilenmediğinden Büyü-kanne'nin kehanetlerini anlamadı.

Jason yanıma gelip, havuzda yüzmek için izin istedi. Ricasını o kadar kibar bir şekilde dile getirdi ki, hemen reddedemedim. George Walker cankurtaranlık etmeyi önerdi. Paula birkaç dakikada bir Kavgacı'ya ulaşmak zorunda olduğunu söyleyip Santa Cruz'u aramakla meşgul olduğundan, Jason'la ilgilenemiyordu. Bir saat kadar sonra aşık olduğu adama telefonla ulaştı ama ona nasıl gidecekti? Bir genç kızın dileklerini yerine getirmeye her zaman, özellikle araba sürmek için deliye döndüğü zamanlarda hazır olan Neal, onu götürmeye gönüllü oldu ve karavanla yola koyuldular.

Allen, bir grup liseli çocuğun ayakta durup sohbet ettiği bahçe avlusuna çekilmişti. Allen branda bezinden bir sandalyeye oturdu ve tüm çocuklar, ne diyeceklerini şaşırmış bir halde, bakışlarını ona çevirdiler. Bu durum biraz bunaltıcı olsa da, sanırım Allen'ın istediği de buydu ve istese bu açmazdan kurtulabilirdi.

Al ve Helen, delikanlılık çağına girmiş iki çocuğuyla birlikte geldi ve yanımda Helen olunca kendimi daha iyi hissettim. Allen'a selam verdikten sonra oturma odasındaki kadınların arasına karıştı. Şimdi oda insan kaynıyordu ve yerinde duramayan bebekler odanın ortasında kalmıştı. Bahçe avlusu da dolmaya başlamıştı. Dışarı baktığım sırada uzun boylu bir adam dikkatimi çekti. On dakika boyunca orada kaldıktan sonra yine hiçbir şey söylemeden eve girdi ve ön kapıdan dışarı çıktı. Daha sonra onun, çocuklardan birinin, Allen Ginsberg'i

görmeye gelmiş olan profesör babası olduğunu öğrendim.

İcracılar ve enstrümanların sürekli değişmesine rağmen, müzik şamatası arka odadan oldukça uzaktaydı ve insanların gittikçe artan sesi müziği bastırıyordu. Neal ortalığı tozu dumana katarak geldi ve onun gelişiyle partinin temposu bir anda ivme kazandı. Onu gördüğüm anda, zum olana kadar uyuşturucu alma fırsatını kaçırmadığını fark ettim. Dayanabildiği kadar dayanmıştı ve burada içmediği için teknik olarak kuralımı ihlal etmiyordu. Yaptıklarına 'sevgi dolu bir kayıtsızlık' gösterme yönündeki kesin kararımı hatırlayıp, gün boyunca gösterdiği aşırı davranışlara aldırış etmedim. Monoloğuna ara vermeden şömine zeminine çıktı, ağzına dondurma atıp önüne döktü ve sözlerinin önemini vurgulamak için kaşığını bir o yana bir bu yana sallarken, eriyen dondurma ortalığa saçıldı. Bu, sonradan hepsinin hatırlayacağı bir başka komik davranış olsa da, onu bu halde görmek benim midemi bulandırıyordu.

Allen telefona çağrıldı. Bir süredir İtalya'da yaşayan eski dostu Alan Ansen, Allen'ı görmek için San Francisco'ya gelmiş. Allen'ın City'ye geri döneceğini zannettim ama o bunun yerine arkadaşını buraya, Los Gatos'a davet etti. Bir saat sonra gelen bu yeni üye, zaten oldukça farklı karakterlerle olan grubumuzu daha da zenginleştirdi. Allen altmış yaşlarındaydı ve ona eşlik eden adam gibi onun da homoseksüel olduğu çok rahat anlaşılıyordu. Geldiklerinde nerede olduğumu hatırlamıyorum ama birisi oturmaları için koltukta onlara yer açmış. Oturma odasına girince, bütün odayı dolduran insanların arasındaki ufak boşlukların bira kutuları, şarap şişeleri, bardaklar ve küllüklerle dolu olduğunu ve bebeklerin ortada uyuyakalmış bir halde yattıklarını fark ettim.

Sonra koltukta, solgun yüzlerindeki mağrur ifadeye rağmen her hareketlerinden yorgun düştükleri anlaşılan Wodehouse'un romanlarından çıkmışa benzeyen iki yaşlı beyefendi dikkatimi çekti. İnsanların arasından güçlükle ilerleyip Allen'ı buldum. İki adamın hemen yardımına koşup, temiz hava almaları için bahçe avlusuna çıkardı.

Onlar büyük bir dikkatle dışarı çıkarken insanların aralarında fısıldaştığını fark ettim. Bu olanları Helen de izliyordu ve gözlerimiz buluşunca bize özgü alışıldık kahkahalarımızı patlattık.

Akşam yemeği saati yaklaştıkça, kalabalık da yavaş yavaş dağılmaya başlıyordu. Kesey'in avukat arkadaşı Paul Robertson, o gece daha sonra Palo Alto'daki bir gece kulübünde düzenlenen şiir oku-

masına katılacağı için eşi ve çocuklarını eve götürmesi gerektiğini söyledi. Ken ve diğer arkadaşları da gitmeye hazırlanıyordu ama Ken şiir gecesine katılmam için ısrar etti. Çok kibardı ve gerçekten orada olmamı istediğini düşündüm. Eğlenceli geçebileceğini düşünerek bir dakika kadar tereddüt etsem de kendimi kandırmamın anlamı yoktu. Gidersem, kendimi başından sonuna kadar bir oyun-bozan gibi hissedecek ve Neal'in okumasını dinlerken duygularımı gizleyemeyecektim.

Geride kalanlarla kahvaltı tarzı bir akşam yemeği yiyip, ardından Allen'ın pastasını kestik. John ve arkadaşları, Neal ve Allen ile birlikte gece kulübüne gitmek istediler. Çocukların çoğu geceyi bizim evimizde geçirmeyi planladığından, anne babalarının iznine gerek duymadan, beni John'un gitmesine izin vermeye ikna etmek için birlik oldular. Bu kadar fazla çocuğun sorumluluğunu üstlenmiş olmak hoşuma gitmedi ve John'a gitmemesini tercih ettiğimi ama onlara hepsi varsayımlara dayanan endişelerimi ve güvensizliğimi dile getirmeden kulağa mantıklı gelen nedenler öne süremeyeceğimi söyledim. Bu organizasyonu düzenleme nedenimi ve henüz hiçbir şeye izin vermediğimi hatırlayınca ısrarlarına dayanamadım. Ben de riske girebilirdim. İstemeyerek razı oldum.

Neal zaten hali buna uygun olmadığından arabayı kullanmayacağına ve çocuklara göz kulak olup yasalarla başını belaya sokmayacağına söz verdi. Allen, Neal, John ve arkadaşları kendilerini dışarı atıp karavana doluştular. Neal hemen sürücü koltuğuna, Allen da esrar zulasını çıkarmak için arkaya geçti. İtinayla eğildiğim cömert tavrım yine boşa çıktı, yine korkularım galip geldi ve o an Allen'dan nefret ettim.

Şimdi ortalıkta yenilgime şahitlik edecek ya da beni teselli edecek kimse yoktu ama yerler beni uzun süre meşgul edecek kadar bardak ve küllükle doluydu. Gece yarısına doğru, gözüme uyku girmeyeceğini bilerek yattım. Gelip geçen her arabanın sesine kulak kesilmeyip, olumlu düşünmeye çalıştım. Gece ilerledikçe hayal gücüm beni olmadık paranoyalara sürükledi. Saat iki geldi geçti. Gece kulüpleri sat ikide kapattığına göre biraz sonra gelirlerdi. Saat üç... Belki de biraz da San Francisco'da takılmaya gitmişlerdir? Ya da yemek yemeye? Ya da aha kötüsü? Aklıma Little Harlem gibi yerler geldi. Çocuklar yaş sınırının altındaydı. Hapse düşmüş olabilirler miydi? Hastane? Saat dört oldu. Böyle bir şeye nasıl izin verdim, nasıl

böyle bir riski göze alabildim? Ne kadar da büyük bir aptallık ettim! Peki şimdi ne yapmalı? Saat beş buçuk olduğunda korkudan ecel terleri dökmeye başlamıştım ki John ve arkadaşları eve geldi. Hangi korkunç şeylere maruz kaldıklarını daha sonra soracaktım; aklımdaki yeni endişeleri bir yana bıraktım, yavaş yavaş sakinleşip uyudum.

Ortalık yeniden sakinleşip düzene kavuştu ama benim bundan kazancım ne olmuştu? Ertesi gün akşam yemeğinde, John ve Jami'ye dün gece ile ilgili izlenimlerini sordum. İkisi de biraz hayal kırıklığıyla bu adamları artık sembolik idoller değil bizim gibi insanlar olarak gördüklerini söyledi. Demek fedakârlığım hepten boşa gitmemiş... John ve diğer çocuklar keyifli bir akşam geçirdiklerini söyledi. Paul'un çaldığı müzik grubunu ve Paul'un aynı anda iki saksafon çalabilmesini çok iyi bulmuşlar. Grup ara verdiğine Üçkâğıtçılar sahneye çıkıp gürültüleri ile kafa şişirip, hiçbirinin çalamadığı enstrümanlara zarar vererek her zamanki saçmalıklarını yapmışlar. Neal yine rol çalıp masaların arasında gezinerek doğaçlama konuşma gösterisine girişmiş. İrkildim ve daha fazla soru sormadım.

Birkaç hafta sonra John'a saat ikiden beş buçuğa kadar ne yaptıklarını soracak cesareti topladım.

'Hadi ya, o kadar geç mi olmuş? İşte bir eve gittik, sanırım Palo Alto'daydı. Babam ve Ken ortadan kayboldu, yine de Babam ve Allen'ın bir süre birlikte mutfakta oturduklarını hatırlıyorum. Dave, Steve ve ben sadece oturup dergileri karıştırdık, hiçbir şey söylemeye ya da soru sormaya cesaret edemedik. Babam ve Ken geri dönünce, diğerlerini evde bıraktık ve karavana atlayıp eve geldik. Allen, karavanı Steve'in kullanması için ısrar etti...'

'Gerçekten mi?' Bunu duyduğuma şaşırdım ve memnun oldum.

'Evet, babamın sürüşünden korkuyordu.' John güldü. 'Zavallı Steve, adam daha on altısında, ehliyetini yeni almış. Sonra karavan bir çukura girdi! Steve de gaza basıp araba patinaj attıkça, 'Ben kullanmak istemiyorum,' deyip durdu. Böylece babam da 'sırf bizi kurtarmak için' sazı eline aldı. John yine kıkırdadı. 'Ben Steve'le birlikte ön koltukta onun yanında oturuyordum diğerleri arkadaydı ve orada ne yaptıklarını pek göremiyorduk. Babam trafik ışıklarına geldiğimiz her seferinde durmayacak gibi yapıyor ama bize göz kırpıp gülüyordu. Allen ve diğerleri, 'Neal, kırmızı ışık!' deyip çığlığı basıyordu. Babam, hızı azaltır gibi yapıp sonra yine gazı köklüyordu, belli ki herkesi telaşlandırmak hoşuna gidiyordu. Tabi yolun diğer yanından geçen tek bir

araba yok. Ne yaptığının farkında olduğunu biliyordum ama...' John duraksadı ve bana mahcup bir bakış attı, 'Sanırım ben yaptıklarına güldükçe daha da aşka geliyordu.' Ben de dayanamayıp güldüm.

'Elbette, ama Steve bana babanın yola hiç bakmadığını, durmadan arkaya dönüp Allen'la konuştuğunu ve bazen ellerini direksiyondan ayırdığını söyledi.'

'Ah tabi, ama babamı bilirsin, her zaman yaptığı gibi ellerini direksiyona vurarak müziğe ritim tutuyordu.'

'Evet,' deyip iç çektim, 'Bilmem mi?'

Geçenlerde bir gün, birisi John'dan şimdi Neal'e karşı nasıl duygular beslediğini söylemesini istemişti. John'un cevabı, 'Tek bildiğim, tanıdığım hiç kimse bir baba olarak onun yerine geçemez...' John artık bana çocukken birlikte geçirdikleri zamanları anlatabilirdi. Bunlardan birinde Neal eve geldikten sonra John ve mahalleden arkadaşlarının oyunlarına katılmış. Evde olmasa da arkadaşlarından birinin el arabasını 'ödünç almışlar.' Evinin önündeki yoldan aşağı doğru süreceklermiş. Tam arkadaşının ailesi geldiği sırada, Neal sıra onda olduğu için, arabanın içinde iki büklüm, aşağı inmek üzereymiş. Çocuklar, anne gördüğü manzara karşısında tepkisini, 'Çocukları anlayabilirim ama koskoca adam, koskoca adam!' diyerek gösterirken, Neal'in pişmanlık dolu bir yüzle yere bakışını her hatırladıklarında hâlâ kahkahalarla gülerler.

11.

Neal Meksika'dan döndükten sonra çapkınlık listesine, benim o sıralar tanışmadığım ama Gavin'den, kendisinden öncekilerle pek çok ortak yönü olduğunu duyduğum bir kızı daha ekledi.

'O kadar saçma sapan şeyler yüzünden kavga ediyorlar ki, birbirlerine nasıl katlanıyorlar, anlayamıyorum. Kızdan adı ve soyadının ilk harfleriyle, J.B diye söz ediyorlardı. Erie, Pennsylvania'da yaşayan zengin bir ailenin kız çocuğuymuş ama ona verdikleri parayı yakınmadan kabul etse de, sürdürdükleri yaşam tarzı ona göre değilmiş. Parti sırasında evi ziyaret etmek için topluluğu terk emişti ama beni Neal hakkında konuşmak için sık sık arıyordu. Neal'den, sahip olduğu bir şeymiş gibi bahsederken sözleri bir otorite havası taşıyordu ama onun Neal'i Diana'dan bile az tanıdığını anlamak zor değildi. Anne gibi o da astroloji olaylarına sarmış ama onun bir başka yeteneği daha vardı: gaipten sesler duyuyordu. Anne ve babasının evinden arayıp, benim sabrım tükenene kadar saatlerce konuşuyor, Neal'in asıl ihtiyacı olan şeyin ne olduğunu ve onu nasıl yola getireceğini anlatıp duruyordu.

'Harika,' diye karşılık veriyordum, 'Umarım söylediğin gibi olur. Seni gönülden destekliyorum. Bol şans.'

Neal'i partiden sonra gördüğüm nadir zamanlarda, onun şimdiden Neal üzerinde bir tür 'tedavi' uygulamaya başlayıp başlamadığını merak etmekten kendimi alamadım. Zihni daha farklı işliyor gözükse de aslında daha da kötüye gitmişti. Bir dakikalığına son derece aklı başında ve mantıklı şeyler söylüyor, sonra büyük bir ciddiyetle şöyle demeye başlıyordu: 'Biliyor musun, son zamanlarda şeytanla bayağı haşır neşir haldeyim. Tabi senin böyle bir şeyin varlığına inanmadığını biliyorum, ama şüphen olmasın, şeytan var ve ben onunla sık sık konuşuyorum. Hatırlasana, sana "666"nın Redwood City'nin yukarısındaki tepelerde yaşadığını daha önce de söylemiştim.

'Ne? Kim? "666" mı? Neden söz ediyorsun?'

'İncil'de Şeytan'dan bu şekilde söz edilir. Hatırlıyor olmalısın...' Tabii ki hatırlamıyordum ve neden bahsettiğini anlamamıştım. Yüzünde tuhaf bir ifade vardı.

'Neal, ciddi olamazsın, böyle bir saçmalığa inanmıyorsun ya?'

'Geçerli nedenlerim var...' Gerçekten ciddiydi. O kadar afallamıştım ki, nereye saldıracağımı bilemedim. Aklından neler geçtiğini adam gibi anlayamadım. İçimden bir ses, anlamaya çalışmanın boşuna olacağını söylüyordu.

Sonra bir kere onu arabayla, otostop çekmeye başlayacağı anayola götürdüm. Anayola çıktığımızda şöyle dedi, 'İnsanları zihin gücümle etkileyebiliyorum. Gerçekten, bu konuda iyice ustalaştım. İzle bak, sana göstereceğim. Az önce yanımızdan geçen kadını gördün mü? Şimdi arabasının ışıklarını yakacak. Bak, sana söylemiştim!' Bir zafer kazanmışçasına gülümsedi. Kadın önümüzdeki tepeden aşağı indiği için frene bastı ve doğal olarak arabasının ışıkları yandı. O anda bakışlarımı Neal'e diktim, beni kafaya alıyor olmalıydı, öyle umuyordum. Çok ciddiydi. Kafam daha da karıştı.

Ayrıca o günlerde başının yine yasalarla belada olduğunu keşfettim. Bu kadar sık otostop çekmesinde bir gariplik var diye düşündüm, önceleri daima bir şekilde araba bulabildiği için nadiren otostop çekmesi gerekiyordu. Ödenmemiş trafik cezalarının sayısı arttıkça sivil beyefendilerin yolu evimize daha sık düşmeye başladı. Bu adamları gördükçe onun için daha da endişeleniyordum. Onu şimdi tutuklasalar, Gavin'in başından beri korktuğu gibi, yine San Quentin'i boylayacağı kesin gibiydi. Ama ben hâlâ ceza olaylarının nasıl işlediği konusunda fazla fikir sahibi değildim. Onunla evde buluşmamak konusunda daha dikkatli olmak zorundaydım.

Bir gün Neal bana açılıp, durumunun iyice içler acısı bir hal aldığını anlattı. 'Peki neden o insanlarla takılmaya devam ediyorsun?' diye sordum.

'Sorun da bu ya. Kendimi bundan alıkoyamıyorum. Başka nereye gidebilirim, bilmiyorum. Herkese, en çok da kendime zarar veriyorum. Kendimi insanlar arasında maskara etmeyeceğime dair yeminler edip duruyorum ama bir topluluk içine girdiğimde insanlar bakışlarını bana çevirip bir şeyler yapmamı bekleyince —biraz da gerilmiş sinirlerimi yatıştırmak için— yine kafayı çekip, yine aynı şeyleri yapıyorum. Sanki yapabileceğim başka bir şey yokmuş gibi... Berbat bir duygu...' Titremeye başlayan sesini duyunca kalbime bir ağrı saplandı. Ona bir yardım eli uzatmak konusunda en az onun kadar çaresizdim. Geçmişte hayata dair arkasında durduğu şeylere yüz çevireli o kadar olmuş, onu gerçek kurtuluşa götürecek içindeki güçten o kadar uzaklaşmıştı ki, her şey için çok geçti. Benden uzaktayken, onu ak-

lımdan çıkarmaya çabalamak zorundaydım. Tek yapabileceğim, 'Bırak başkaları ne yaparsa yapsın, sen kendince kal,' diye düşünmekti. Hayatında yarattığı hasarlar su yüzüne çıktıkça, ben kendi yaşamımı yoluna koymak için daha da kararlı hale geldim. Teşvik edici başka bir şeyin ihtiyacını duymadım.

Neal bundan aylar sonra bir Pazar sabahı aradı, sesi titriyordu. 'Carolyn, çok hastayım...'

'Eve gelmek ister misin?' Şimdi ne oldu?

'Gelebilir miyim? Lütfen?'

'Elbette Neal, hastaysan tabii ki gelmelisin. Neredesin?'

Bir avukat arkadaşının, San Francisco'nun kuzeyinde yer alan Marin şehrinin küçük bir kasabası olan Larkspur'daki evinde olduğunu söyledi.

'Al Hinkle'ı arayıp beni arabasıyla oraya götürüp götüremeyeceğini soracağım, tamam?'

'Tamam sevgilim- lütfen acele et.'

Güvenilir dostumuz Al hemen gelip beni aldı. Öğleden sonraya doğru evi bulduk. Ev sahibesi Neal'in üst katta uyuduğunu ve eşinin bizim geldiğimizi görünce onu uyandırmaya gittiğini söyledi. Kadından Neal'in nesi olduğunu öğrenmeye çalıştım ama 'sanırım sadece yorgun, dün gece geldiğinden beri uyuyor,' cevabını alınca, sorunu onlardan gizlediğini anladım.

Aradan uzun zaman geçip ben sabırsızlanmaya başladığım sırada Neal yanımıza geldi. Biraz bitkin ama onun dışında normal gözüküyordu. Gergin hareketlerinden buradan hemen ayrılmak istediğini anladım. Dışarı çıkıp arabanın yanına geldiğimizde, kendini arka koltuğa atıp yattı. Elini elime uzattı. Kendini güçlükle kontrol edebildiğini görebiliyordum. Gözünü kapayıp dişlerini sıktı, alnı terliyordu. Al, her şey eski zamanlardaki gibiymiş gibi ikimizle neşeyle sohbet etti. Dostlarına her zaman arka çıkan bu adama benim kadar Neal'in de çok değer verdiğini biliyordum. Neal arada sırada anlattıklarına cevap verip yorumda bulunmaya çalışıyordu. Gülümsese de, ağzını açtığı anda dişleri tıkırdıyor ve sıcak havaya rağmen tir tir titriyordu.

Eve vardığımızda Neal biraz daha rahatlamış gözüktü. Kendini yığılır gibi kanepeye bıraktı. Artık konuşabildiğinden, Al'ı bir kahve içmek için kalmaya ikna etti. Neal önceki gece Ken'in Oregon'daki çiftliğinde olduğunu ve ayrıldığı sırada aralıksız partinin hâlâ devam ettiğini söyledi. Bir anda gördüğü manzaranın tamamı karşısında

duyduğu iğrenme ile boğulur gibi olmuş ve ceketini, sigara paketini, hiçbir şeyini almadan evden çıkıp otostopla Larkspur'a gitmek için ana¬yola çıkmış.

'Bir saniye bile daha dayanamayacağımı hissettim.' Neal ne zaman bunun gibi ani, olumlu değişimler geçirse, içimde küçük bir umut ışığı uyanıyordu çünkü Neal'in elinde kalan son kurtuluş şansının, Aziz Pauli ya da Starr Daily'nin yaşadığı gibi ani bir aydınlanma olduğunu düşünüyordum.

Al, pratik bir çözüm önerisinde bulundu. Neal'e demiryolundaki en üst kademe yöneticilerinin değiştiğini ve belki Neal'in eski işine dönebileceğini söyledi. Zaten bugünlerde çok fazla eleman arıyorlarmış ve Neal gibi deneyimli birini havada kaparlarmış. Neal bu daveti kabul etti ve çok heyecanlanmasa da istekli gözüktü.

'Evet- İstediğim bu işte! Huzur, ruh sağlığı ve düzenli bir işimin olduğu dünyaya geri dönmek! Evet, bu!' Al hemen oracıkta, Neal'i tanıyan ve sabah erken saatlerde San Jose'den hareket edecek olan bir banliyö treninde çalışan kondüktör arkadaşını aradı. Adam sabah Neal'i arabasıyla alıp, gara götürmeyi ve onu çalıştığı trenle San Francisco'ya götürmeyi kabul etti. Orada onu iş başvurusunda bulunacağı yetkililerle görüştürecekmiş. Harika....

Neal'in morali yerine gelmişti. Gömleğini ayakkabılarını ve çoraplarını çıkardı. Al giderken onu kapıda çıplak karnını okşayarak uğurladı. Sanki bunan on beş yıl öncesine gitmiş gibiydik. Neal kıyafetlerini John'un odasına götürdü, bu gece orada uyuyacaktı. Bense kanepeye oturup dışarıdaki tepelere bakarak düşünmeye başladım, 'Bu gerçekten olabilir mi? Düştüğü bataktan bir gecede kurtulabilir mi?' Tabi bu kez aklımdan geçen eski hayaller değildi, onları gömeli çok olmuştu.

Bir anda Neal'i önümde dikilirken gördüm.

'John nerede? John nerede?' Sesi çok telaşlıydı, faltaşı gibi açılmış gözlerinden dehşet okunuyordu.

'Neal, sana söyledim ya, John bu gece Jim ve Jami ile birlikte Kym'de kalacak.'

Başını ellerinin arasına alıp etrafında döndü ve hızla arka odalara doğru yürürken inlemeye başladı, 'Aman Tanrım, oğlumu öldürdüm! Oğlumu öldürdüm! Çatallı gırtlağından boğuk hıçkırıklar çıkıyordu. Hemen yerimden kalkıp onu takip ettim, kalbim yerinden çıkacak

gibiydi. John'un odasına girmiş, dizüstü çöküp dirseklerini yatağa dayayıp başını ellerinin arasına almış bir halde ileri geri sallanarak hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Tereddütle ellerimi omzuna koydum ama o geri çekilip, normal bir sesle ve nazikçe, 'Hayır, lütfen, lütfen, beni yalnız bırak. Biliyorum- yapabileceğin hiçbir şey... Ben iyiyim, gerçekten...'

Yerimde duramıyordum, mutfakta, yatak odasında dört dönüp dua ediyor, bir taraftan odadan gelen seslere kulak kesiliyordum. Neal oturma odasına geçti ve yeniden başını tutup kollarını kavuşturarak eğildi, doğruldu, başını hızla geriye attı ve durmadan, 'Oğlumu öldürdüm, oğlumu öldürdüm!' diye bağırdı. Ne demek istiyordu? Ne düşünüyordu? Bir anda aklıma John'un önceki yaşamında yarış arabasına takılı bıçakların altında paramparça olup ölüşü geldi. Acaba Neal bunu mu hatırlıyordu? Keşke ona soru sorabilseydim. John'un odasına geri dönüp yatağına eğildi, sarsılarak hıçkırıkları arasında anlaşılmaz sözler mırıldandı. Neden hiçbir şey yapamıyordum?

Sonra ön kapının açıldığını duydum. John ve Jim kısa bir selam verip doğrudan John'un odasına doğru yürüdü. Paniğe kapılıp girmelerine engel olmak için koştum ama koridora girdiğim anda Neal'in çocuklar yaklaşırken odadan çıktığını gördüm. Gülümsedi, yavaşça yürüdü ve onları çok sıcak karşıladı. Sonra bana dönüp, 'Ne diyeceğim, siyah ayakkabılarımı cilalayıp yarına hazır etsem iyi olacak- hâlâ buradalar mı?'

'Evet canım, ama ben hallederim, her zamanki gibi...' Ben gazeteleri tabureye yerleştirip ayakkabıları cilalarken Neal mutfak kapısının çerçevesine yaslanıp beni seyretti. Şimdi yine eskisi gibi sakin ve cana yakındı. Sanki az önce zaman durmuş ve işler yoluna girince yeniden başlamıştı. John gitarını kılıfına koyup Jim ile laflıyordu. Vedalaşmak ve ertesi gün için planlarını anlatmak için yanımıza geldi. Neal çıkarlarken arkalarından seslendi, 'Hoşçakal evlat, yarın gece, işten çıktıktan sonra görüşürüz.' Ayakkabıları ve cilayı kaldırıp ikimiz için akşam yemeği hazırlamaya koyuldum. O gece Jami ve John'un ikisinin de geceyi başka bir yerde geçirecek olmalarının garip bir tesadüf olduğunu düşündüm. Arkadaşlarında nadiren yatıya kalırlardı ve hemen hemen hiç aynı gece kaldıkları olmamıştı.

Neal şimdi ön pencereden dışarı bakıyordu, endişesinin geri dönmeye başladığını hisseder gibi oldum. Akşam yemeğinde çok az yemek yedi, daha önce onu hiç böyle görmemiştim. Varlığımın farkında olmadan kendi düşüncelerine dalmıştı. Sonra birden bire sandalye-

sini geri itip ayağa kalktı. 'Saçımı yıkmam gerek,' dedi ve duş odasına geçip küvet musluğunu sonuna kadar açtı.

Masayı temizleyip onu dinlerken daha da endişelendim. Neal duştaydı ama saçını yıkamıyordu. Bunun yerine bağırarak duvarları yumrukluyor, su sesinin arasından haykırışları duyuluyordu. Tam olarak paniğe kapılmasam da kesinlikle çok korktum. Telefona koşup Missouri'deki Silent Unity'yi aradım, daha önce ve o günden sonra bir daha böyle bir şeye kalkışmadım ama bir yerlerden yardım istemek zorundaydım. Onlardan bir tür ricada bulunup buna karşılık yatıştırıcı bir sesin, 'Kocanızın Tanrı'nın koruması altında ve onun sevgisine sarılmış olduğunu bilerek onun için dua edeceğiz,' dediğini duyunca biraz sakinleşir gibi oldum. Yeniden masaya oturdum ve gözlerimi banyo kapısından ayırmadan, aklımdaki diğer bütün düşünceleri uzaklaştırmaya çalışarak duyduklarımı tekrar ettim. Bir dakika kadar sonra suyun sesi kesildi. Neal'in banyoyu adımladığını ve şimdi şeytanla olan tek taraflı diyaloğunu daha sessiz bir şekilde sürdürdüğünü duyabiliyordum. Birkaç dakika sonra solgun fakat sakinleşmiş bir yüzle banyodan çıktı. Masaya yanıma oturdu ve daima cebinde taşıdığı küçük İncil'ini almak için gömleğine uzandı. Gözlerini kapadı, kutsal kitaptan rastgele bir sayfa açtı ve okumaya başladı. 'Kötü insanlara ne öykünün ne de onlarla birlikte olma isteği duyun. Çünkü onlar kalplerinde sadece kötülük taşırlar ve dudaklarından yalnızca şirk dökülür.' Neal okumayı kesti ve hayret içinde bana baktı, çok sarsılmış gözüküyordu. Sonra başını sallayıp devam etti: 'Tanrının yasalarına uygun davranan kimse hayırlı bir kuldur ama isyankâr kullarla dostluk eden Babasını utandırır. Her kim Yasaya kulaklarını tıkarsa, onun duası bile işlediği günahla aynı kefede tutulur. Neal kitabın kapağını yavaşça kapattı, başını salladı ve fısıldadı, 'Gördün mü? Yatmak istiyorum, lütfen yanımdan ayrılma.'

John'un odasındaki çekyatlardan birini açtım, Neal pantolonunu çıkarıp yattı.

Dalgın gözlerle bana bakıp, üzgün bir sesle, 'Lütfen benimle kal sevgilim,' dedi. Çekyatların birbirine karşılıklı yastık uçları vardı, ben de onun karşısında yüzüstü yatıp kollarımı uzattım. İki elimi de alıp üzerlerine yanağını dayadı ve bu şekilde uyuyakaldı. Kolum uyuşana kadar bu vaziyette kaldım ama sonunda kendimi kurtarmam gerekti. Neal'i daha önce hiç bu kadar derin uykuda görmemiştim. Nefes bile almıyor gibiydi, burnundaki sorunu düşününce bu sıradışı bir şeydi,

vücudundan yayılan sıcaklığı hissetmeseydim, öldüğünü düşünecektim.

Gece boyu bu vaziyette kaldı ve dünkü planını uygulayabile-ceğinden kuşkulansam da, istediği gibi ertesi sabah saat altıda onu uyandırdım. Atik ve yola çıkmaya hazır bir halde yataktan fırladı. Ben kahvaltıyı hazırlarken o özenle giyindi, tıraş oldu ve yine eskisi gibi saçlarıyla uğraştı. Her haliyle normal ve sıradan bir kondüktörün çalışma gününe hazır gözüküyordu. Dün geceden söz etmeye cesaret edemedim. Kahvesinin sonunu iştahla yudumlarken, onu alacak arabanın evin önüne geldiğini gördü ve dudaklarıma ıslak bir öpücük kondurup koşarak çıktı. Arabaya binmeden önce arkasını dönüp bana seslendi, 'Unutma sevgilim, bu gece işe alındıktan sonra geri döneceğim.'

Kapıyı kapadım ve oturup düşünmeye başladım. Her şeyin en baştan başlamasını istiyor muydun? İşe alınması mümkün müydü ve olur da alınırsa, şeytanlarla konuşmayı sürdürecek miydi? Demiryoluna geri dönmesinin ya da çalışmaya başlarsa bu hayata yeniden ayak uydurmasının çok uzak bir olasılık olduğunu hissettim. Bazen haklı çıkmaktan nefret ediyordum.

Joyce Johnson

Joyce Johnson'ın Minor Characters (1983) adlı kitabı, "1950'lerde Jack Kerouac'ın beat yörüngesindeki genç bir kadının anıları" olarak tanıtıldı. Ama Johnson, kitabıyla Jack Kerouac'la olan ilişkisini belgelemekten daha fazlasını yapmayı amaçlıyordu. O, yazar veya sanatçı olmak isteyen, ama bunun yerine daha ünlü insanların hayatlarının fonunda kalan isimsiz kadınlara, itibarlarını iade etmek istiyordu. Bu kadınlardan biri de Joyce'un Barnard College'dan sınıf arkadaşı, Allen Ginsberg'in sevgilisi Elise Cowen'dı. Elise, Ginsberg'in annesi Naomi'yle ilgili uzun şiiri Kaddish'i temize çektikten sonra ona dönüp sormuştu: "O kadınla işin hâlâ bitmedi mi?". 1953 Yılında, Johnson Barnard'da öğrenciyken, yaratıcı yazım öğretmeni, eğer yazar olmak istiyorlarsa, o ve sınıftaki diğer kızların "yük trenleriyle Amerika'yı baştanbaşa dolaşıyor olmaları" gerektiğini söylemişti (yerse!). Johnson'ın Kerouac'la 1957 Ocak'ında, Greenwich Village'daki Howard Johnson'ın restoranında gerçekleşen ilk buluşmasını Ginsberg ayarlamıştı. O dönemde Johnson, yayıncı Robert Giroux'nun sekreteriydi ve ilk romanını Random House'a satmak üzereydi. Minor Characters, 1984'te National Book Critics Circle ödülünü kazandı.

Minor Characters'dan

On the Road Jack Kerouac'ın ikinci romanıdır ve onun yayımlanması tarihî bir olaydır zira özgün bir sanat eserinin ortaya konması itinanın eksik bırakıldığı ve duyarlılığın moda delileri yüzünden köreldiği bir çağda büyük önem arz eder.

Gilbert Millstein,
New York Times
5 Eylül, 1957

Altmış altıncı Cadde'de otoyola girişte Broadway yönünde bir gazete bayii vardı. Tam gece yarısından önce uyandık ve karanlıkta giysilerimizi çıkararak sıkıntıdan sersem vaziyette sevişme sonrası deliksiz uykumuza daldık. Viking'e göre, bir eleştiri çıkacaktı. "Kim bilir o felâket olacak belki de?" dedim. Jack şüpheli olduğunu belirtti. Arka istikametteki Donnelly's'de durup bir bira içebilirdik.

Kamyonun kasasında yeni gelen gazeteleri gördük. Tezgâhtaki yaşlı adam ipi bir bıçakla kesti ve yığının üstünden bir tane satın aldık. "Books of the Times" yazısını bulana kadar sayfaları çevirirken sokak lambasının altında duruyorduk. Millstein'in ilk paragrafını okurken başımın döndüğünü hissediyordum -âdeta bir Ferris tekerinde son sürat gitmek, boşlukta sallanmak ve bir taraftan da gülmek ve nefes nefese kalmak gibi- Jack sessizliğini koruyordu. Tüm yazıyı okuduktan sonra, "İyi mi?" deyiverdi. "Evet", dedim. "Hem de çok iyi".

Donnelly's'e yöneldik ve gazeteyi barın üzerine yayarak tenkidi birlikte okuduk, satır satır, hatta iki-üç defa, sanki sorumlu tutulacakları kendilerince zor bir metni yalayıp yutan öğrenciler misali.

...Kerouac'ın yıllar evvel "beat" olarak adlandırdığı neslin yarattığı en yapıcı, en çarpıcı ve en önemli ifade şekli.

The Sun Also Rises 1920'lerin diğer romanlarından daha fazla Kayıp Kuşağın ahdi olarak görüldü, öyle görünüyor ki, On the Road da Beat Kuşağı'nın ahdi olacak.

O tümüyle ürkütücüydü de. İki yıllık yayımcılık hayatımda bir sürü eleştiri okumuştum: hiçbiri de tarihe dair böylesi laflar etmiyordu. Tarih Jack'den ne istiyordu? Hatırlıyorum da, Allen'in Paris'te olmak-

tansa, tüm bunları anlamlı kılmak adına buralarda bir yerlerde olmasını dilediydim.

Jack başını sallamayı sürdürüyordu. İnanın, hiç de mutlu görünmüyordu, tersine şaşkındı, niçin mutlu değildi, bunu da anlamlandıramıyordu.

Uyumak için eve döndük. Jack hayatında son defa belirsizliğe yatacak, ertesi sabah onu uyandırırcasına çalan telefon meşhur olduğunu müjdeleyecekti.

Arayan Jack'in Viking'deki editörlerinden biri olan Keith Jennison'dı. Ki yarılanmış bir şampanya kasasıyla daireye koştu gece yarısı. Dört katı da çıkarken kollarındaydı o kasa. Portakal suyunun eşliğinde şampanya içtik. Ve bizler artık Hip'den ziyade Beat Kuşağı'ydık; zira telefon susmuyordu; Jack ile röportaj yapmak isteyen muhabirlerden heyecanlı arkadaşlara, çeşitli etkinliklere davet edenlerden akşam yemeğine ne zaman geleceğimi ve dairede neler olup bittiğini öğrenmek isteyen anneme kadar. Bunu radyo yaptı, dedim. Ama şampanyaları alabildiğine süratle deviren ve nihayet fırtınalı yüce ruhları bir şekilde sahiplenen Keith Jennison'a hazin gelebilecek şekilde ezilip sessizliği burkan Jack'ti. Jack'in hürmete dair savurgan düşünceleri vardı, bir şekilde başkalarının beklentilerini karşılamaktan büyük şeref duyardı. Üç şişe şampanya öyle çabuk boşalmıştı ki, Keith Jennison'ın gözleri fal taşı gibi açıldı. Bürosuna dönme vakti gelince, beni bir kenara çekip her iki elimi de kendininkilere alarak ve gözlerini gözlerimden ayırmadan, "Bu adama dikkat et", deyiverdi ki o ana kadar ağzını açmamıştı.

On the Road'un yazarının sonradan sayısı artacak mülakatçılarından ilki Beat Kuşağı'nın ve onun öncüsünün esrarengiz öyküsünü kayda düşmek üzere birkaç saat sonra işe koyuldu. Asıl öğrenmek istediği Beat kavramının ne anlama geldiğiydi. "Tüm ayrıntılarıyla ondan bahset bana, Jack? Bu kuşağı ilk ne zaman keşfettin? Kaç insan bu kulübe üye tahmininçe? Amerika da beatleşecek mi? Ailelerimize ve ülkemize sırtımızı dönüp sevişmekle mi zaman öldürelim demeye getiriyorsun? İki yıl sonra toplumumuzun hali ne olacak?"

"Hey", diye seslendi Jack. "Biraz şampanyaya ne dersin? Yayımcım bu sabah getirdi."

"Sağ ol, almayayım. Kahve yeterli." Muhabir defterine yazdı-

ğı notta izlenimlerini bulandırmak istemediğini ifade etti. Jack ona sarhoşken yazmayı denemesini söylese de, O bunu yaptığı zamanlar olduğunu, ama gazeteciliğin ayık bir kafa gerektirdiğini belirtti. Jack samimi bir üslupla gazeteci, hele büyük bir spor yazarı olmayı arzuladığını ve babası Leo Kerouac'ın Lowell'de matbaacılık yaptığı dönemde hep gazetecilerle takıldığını açıkça söyledi. Muhabir onu dinlemiyordu. "Beat Kuşağı'na dönelim dilersen. Jack, niçin kendini ve dostlarını "yenik" olarak adlandırıyorsun?"

Millstein'in eleştiri yazısını okumadan yutmuş görünen bu muhabiri, o esnada mutfakta kahve için su kaynattığımdan, hatırlayamıyorum. Millstein aşırılıklardan, kavgadan ve şiddetli geçimsizliklerden söz etmiş, ama öte yandan Jack'in sevgi ihtiyacını dile getirdiğinde ısrar etmişti -"sanki inancın imkânsız olduğu bir geri planla ilgiliymiş gibi", diye yazmıştı Kayıp Kuşak eleştirmeni, John Aldridge'i anarak- bu kadar anlaşılmaz mıydı bu?

Yenik? Çılgınca gülüp başını salladı Jack, sonra sabrını olağanüstü koruyarak lakâbın kökenine indi - ilk olarak 1947'de beat meleği Herbert Huncke tarafından şimdi sisler altındaki bir bitkinlik anında kullanılmıştı bu ifade, sonradan Katoliklikle bağlantılı olarak, Latin Takdisçisi dendi. "Beat aslında beatimsi demektir. Anlatabiliyor muyum?" Jack amacını belirler kılmakta o kadar samimiydi ki, muhabir doğruluğun gerçekle eşdeğer olmadığını bildiği halde, gazeteciliğin doğruluk düsturundan şaşmayarak onu doğrulayabildi.

Sonraki aylarda o artan usançla tekrar tekrar kelime kökeninden söz edecekti –öbür gazeteciler için olsun, bizzat kaleme alacağı ayrıntılı makalelerde olsun. Spot ışıklarının görkemine kapılarak, onu televizyon kameralarının önünde tekrar edecek ve konferans salonlarının kürsülerinde mikrofonlardan haykıracaktı– kelimelerin üstüne basa basa; içilen şaraplar kürsüdeki utanç verici salağın ilgisiz sözler etmesine neden olacaktı.

Kimsenin 1957'de kelime kökenleriyle işi yoktu. Halk basit şeylerin peşindeydi, sloganlara indirgenmiş bir dil, reklamlar gibi bir anda etki eden mesajlar. "Beat Kuşağı" kitaplar sattırıyor, siyah kaplumbağa yaka süveterler, bereler ve siyah gözlükler sattırıyor, tehlikeli bir oyunu andıran bir hayat tarzını dayatıyordu – ya yargılanan ya da peşinden koşulan bir olguydu bu. Kenar mahalle gençleri Cumartesi akşamları hippi partilerine takılıyorlar, aşırı alkol tüketip birbirlerinin sevgililerileriyle sevişiyorlardı. Beat sözcüğünün ne zaman argoya

girdiğini unuttum. Ekim ayı olabilir mi? San Francisco köşe yazarı Herb Caen onu icat eden isimdir. Her şeyi tek kelimeyle mükemmel özetliyordu o (beatnik). Rus sesletimindeki 'nik' son eki (O dönemler Sputnik'in çıkışı kamuoyu gündemindeydi, Beatnik-beat-sözcüğü oradan geliyor) özgür aşka ve biraz da komünizme, ilaveten de genel bir sersemliğe atıfta bulunuyordu. "Beat Kuşağı" tarihî bir gelişim sürecini ifade etmişti. Fakat doğru aksesuarlarla, beatnikler çok geçmeden yaratıldılar.

Her sabah aşağı kata indiğimde, posta kutumu Viking'den gelen mektuplarla tıkış tıkış bulurdum. "Sevgili Jack", diye başlarlardı her seferinde. O kim bilir belki de eski bir dosttur diye düşünerek, içlerinden birini okumaya başlar, ama meçhul bir kişinin özlemleri yahut sabuklamalarıyla karşı karşıya kalırdı.

Sevgili Jack, bu küçücük adi kasabada sıkıntıdan patlıyorum. Keşke yanında olabilsem, sana dokunabilsem...

Sevgili Jack, ne demek istediğini anlayamadığım için kitabını altı defa bir kenara fırlattım. Zira o beni serseme çevirdi, hasta etti, kafamı karıştırdı ve dedim ki o bir kahrolası. Ama gece eve döndüğümde kafam işle ve gece nerede uyuyacağından ertesi gün ne yiyeceğinden daima emin, at gözlüğü takmış insanların bayağılıklarıyla doluydu. Senin baş belasını aldım elime, vaav! Sana iyi şanslar. Eğer New York'tan bıkarsan ve kedi köpeğe de aldırmıyorsan, bana bir telefon çak ve haftasonu atla gel.

Sevgili Jack, diyordu Jefferson. Yüce Tanrının huzurunda İNSAN DÜŞÜNCESİ üzerinde her türlü zorbalığa karşı olacağıma yemin ettim. AMERİKAN HALKININ VE VATİKANIN yaptığına da elbet...

Hettie Jones

Hettie Jones, Joyce Johnson'ın kitabındaki "ikincil karakterlerden biriydi. 1950'lerin sonlarında, Greenwich Village sakinlerinden olan Jones, Afrikalı-Amerikalı yazar LeRoi Jones'un karısı ve iki kızının annesiydi. Kitabı How I Became Hettie Jones'da (Nasıl Hettie Jones Oldum) (1990); "Laurelton / Queens'li küçük, esmer, yirmi iki yaşında bir Yahudi"den, radikal bir şairin karısı ve Partisan Review adlı muhafazakâr bir yayında çalışan Hettie Jones'a dönüşümünü anlatır. Jones, işten çıkıp Chelsea bölgesi, Batı 20. Cadde'deki kalabalık evlerine döndükten sonra, deneysel dergi Yugen ve "sanat ve edebiyattaki yeni bilinç"i destekleyen Totem Press'in işlerini yürütmede, kocası Roi'ya yardımcı oluyordu. Hettie Jones, kitabına yazar Jane Bowles'tan bir alıntıyla başlar: "Aslolan, onlar bize keyfi değişimler dayatmadan önce, bizim kendi irademizle değişmemizdir."

Hettie Jones'dan

Yirminci Cadde'de iki ön odaya bitişik, yüksek, koyu boyalı dolapları olan dar bir mutfak vardı ve musluk taşının ötesinde isli büyük boy bir pencerenin camı tütüyordu. Geniş bir duvar gölgesi yakından görünüyor, kasvetli havanın arasından pasparlak bir gün doğuyordu. Ama sakindi ortalık, Roi, Ron Loewinsohn'un yayıncı şirketimiz Totem Press tarafından 1959'da ilk basılan kitabı Watermelons'daki giriş şiirini pencere çerçevesine iliştiriyordu. Okura bizzat sanat edimini sunan şiir şöyle başlar:

İnsan gerçeği
Aklın baş döndürücü devinimiyle meydana getirdi

Ve şöyle sona erer:

...şimşekler
tüm saf ve masum manasızlığıyla akla hücum eder,
tıpkı bir Beyaz Gergedan gibi.

Bu mısraları saatlerce, süze süze okur, hep gergedanın bana homurdandığını görür gibi olurdum. Şiirler yaşamlarımızın aynalarıydılar. Birkaç Yugen ve Totem figürü yapan ressam kendini hayvan addediyordu. Ron "İnsanları çarpacak bir figür bulmalıyız", dediğinde, Basil "Pekâlâ, beyaz bir gergedana ne dersin?" diye karşılık veriyordu. Çok sonra memnun oluyor ve şu sözüyle baskın veriyordu: "Allah'ın cezası ya hemen eve gidip de onu yazmasaydı!"

Hangi ülke kökenli olursa olsun, musluk taşımın berisindeki o hayvan varlığını kocama borçluydu. Kalbinizi duvarın üstüne koyma alışkanlığı, yerel ifade şekillerine bir düşkünlük vardır daima. Bizim içine düştüğümüz ifade barışçıl ve oyunculdu.

Bir başka Cuma günü, 1959 kışının ortaları, sopsoğuk bir akşam, saat altı suları. İşten eve yeni gelmişim, üzerimde bol siyah bir süveter var ki, fermuarı açık eteğime iliklenmiş. Onun orada olduğunu daima bilsem de, bebeği pek hatırlamıyorum. Çoğu zaman hayatım

onunla dopdolu. Neyse bu gece daha ziyade sonsuzluğa aday bir doğum var – Yugen 4. Bebek gibi bir şey o da, kapağı beyaz soyutlamayla siyah olacak. Yıllarca "son baskı" yapacak, daima "çok satan kitaplar" listesine girecek. Ama henüz o ofset basımı taze kâğıt rulolarından ibaret. Dış kapının gerisine çekilirlerkenki itiş-kakışı duyar gibiyim. Sonra, büyük bir güç gösterisiyle ve şamatalar, ulumalar arasında, üç heyecanlı genççe içeri taşınıyorlar.

Başrolde, bir Orta Batı açılış edasında, güzel kapak tasarımıyla Totem'in tasarımcısı kapak sanatçısı, Fee olarak da tanınan Fielding Dawson. O Black Mountain güruhundan bir yazar ve bir ressam. Mavi gözleri kıvılcım saçar, yanakları kızarmıştır soğuktan. Onun tam arkasında, fiyakalı siperli şapkasıyla, yine soğuktan kızarmış burnuyla Roi ki, ağır kolisi bang-nu'yu düşürüyor, bu arada şapkası da başından düşüp üçüncü adamımız Max Finstein'in ayaklarının ucuna yuvarlanıyor. Max de taşıdığı crash-yu kolisini düşürüyor şapkası da yine düşerken başından. Zamanlama harikulade. Gülmekten iki büklümler. Sanırsınız onlar Marx Kardeşler! Alkışlamadan duramayacağım. Max Boston'lu narin, zeki, amber kokulu bir şair, gömleklerinin üstünde metal gördüğüm ilk insan. O vakitler bizim yatağımızda sürerdi hayatını.

Geriye dönüp baktığımda, üçü de gözüme bir duygu, Kardeşlik Haftası ilânının bohem bir versiyonu gibi görünüyorlar. Ama orada – orta sınıf hayatı için tasarlanmış o odada, kiremitli orta yeriyle resmî makamımızda– onlar gerçektirler, bana yakındırlar ve anlamlıdırlar. Onlar öyle girgirlardır kil Buz tutmuş ayaklarını ovmak ve perişan aşık kemiklerine hohlamak gurur vericidir. Max brandy çıkarıyor. Doğuma içiyoruz. Roi X-acto bıçağımla kolileri açıyor.

Sizin Beat dediğiniz Yugen 4'e çarçabuk bakıveriyorum, üç Beat Gurusu – Kerouac, Corso, ve Ginsberg takdim ediliyorlar. "Sanatta ve edebiyatta yeni uyanışlar" daha kapsamlıydı. Basil King, Joel Oppenheimer, ve Fielding Dawson gibi, Robert Creeley, John Wieners, ve Charles Olson gibi şairler de Olson'un son rektörü olduğu Black Mountain Fakültesi'nin dışındaydılar. Tanıdığı ressamlar gibi, Frank O'Hara da New York Fakültesi'nin şairiydi. Gilbert Sorrentino Brooklyn'de, Gary Snyder Japonya'da yaşıyorlardı, Ray Bremser ise New Jersey, Trenton'da mahkûmdu.

Yirmi sekiz sayfayı da ciddiyetle kontrol ediyoruz. Orta kat yana doğru basılmış talimatlar vasıtasıyla. Ama kapaklardan bazısı olması

gerektiği gibi değil. Fee hayal kırıklığına uğramış görünüyor.

Çok iyi görünen Roi'ye göz atıyorum. O bu sıkı bakışı kodeste kapmış ama yine de koliye eğiliyor. "Hey, buraya bakın, geriye kalanı fena değil", diyor itimat telkin eden ses tonuyla, kendi tesellisini bir parça gizleyerek. İşte bu o. İçlerinde en küçüğü, en genci, ve en hassası. Fakat o sorumluluk sahibi bir editör.

Yazı işleri masasında geçirdi zamanını. Record Changer'ın kocaman yazı masası Dick [Richard Hadlock] ve Ruth tarafından bırakılmıştı bize, zira onlar evlenip taşınmışlardı. (Herkes oraya oturmuştur, ama sıkışık bir hafta sonu onun üzerinde uyuyan tek kişi Joel'dı.)

Yirminci Cadde'deki mutfağın gerisinde uzun bir koridor vardı ki, üç odaya daha açılırdı. Sıra ve kitaplar odalardan birini, daracık yatağımız ise bir diğerini kaplardı. Üçüncüye gelince – aklımda onun güneşli, tozlu penceresi kaldığından, oraya niçin kendime ait bir yazı masası ve ardıma dış dünyayla ilişkimi keserek rahat yazı yazmamı sağlayacak bir kapı koymadığımı hatırlamıyorum. Hatta buna ne derece ihtiyacım vardı, onu da bilmiyordum. Oda, ben sokağa açılan odada, açık gözde çalışırken, birisinin bize verdiği hiç çalışmayan matbaa makinesiyle dolu olurdu. Basma işini profesyonellere bırakmadan önce, Yugen 3-6'yı ve birkaç küçük kitabı mutfak masasının üzerine yaslanmış bir tasarım levhasına koyardım.

Bu arada biz dikkat çekiyorduk. 1958'lerde eleştirmen Gilbert Seldes Yugen'deki şiirleri tümüyle "desteklemese" de, onda birçok lirik öğe –italikler ona ait– buluyordu. Gece yarıları kesmemin, yapıştırmamın, dizmemin ve yeniden daktilo etmemin bana öğrettiği buydu – tekrar tekrar bu şeyleri okumak, ayırmak, birleştirmek, meselenin özü.

Ve kapı zili. Evvela Joel, burnunu örten atkıyla gün boyu çalıştığı matbaa atölyesinde gözleri şaşkına dönmüş bir şekilde giriyor içeri, onun ardından Brooklyn grubu: Gilbert Sorrentino ve karısı Elsen, beraberlerinde bekçi kasketi ve bezelye rengi ceketiyle bir denizciyi andıran Cubby Selby; sonra editör Joe Early ve karısı Ann; dostları maden işçisi Larry Hellenberg; şair Sam Abrams ve karısı Barbara; Basil King ve karısı Martha; ve Max's Cansas City Stories'in yazarı Tony Weinberger.

Tüm bu besleyici ağızlardan çok bilgi edindim. Gizemli mutfak az çok açığa çıkarıldı. Mevsimlik bir içki ve bir kâse sarımsakla ovulmuş salata alıyorum. İlk adımın hakkından geldim – bir matzoh

topu şekillendirmek zorunda kalsam da, bir yüzlükle okra ve hatta spagettili gumbo yapabilirim. Bu gece bunu yiyoruz. İtalyanlar sosa çok düşkünler. Erkek, kadın – her biri bir gurme âdeta. Soğansız, Elsene Sorrentino'nun teorisi. İki çocuklu ve bence bir dünya eksperi. "Sicilyalıların öz saygıları yok", diye alay ediyor etkileyici jestleri ve yüz buruşturmaları olan uzun boylu ve yakışıklı kocası. "Annem hiç yemek yapmazdı", diyor kollarını sallarken. Elsene yemek pişirmeye devam ediyor. Anlıyorum ki, o engin hayat şiirinin bir özetidir: "Mutfakta elimde bir bıçak / Kesiyorum bir domates" (A Fixture", Gilbert Sorrentino, Yugen 4).

Elimde kaşık, yemek pişirmeyen ev sahibi kocama göz atıyorum. Ama o bu şölen artıklarını temizliyor; spesiyalitesi zemini paspaslamak. Bu arada sahneyi tetkik etmek için geride duruyor. Salonda Max ve Fee bana kocaman görünen sayfa istiflerini düzenliyorlar, neresinden baksan bir gece sürecek bir çalışma. Ama eminim ki, özenli çalışmayla iş tamamlanacak, Roi'nin de şüphesi yok bundan. Başarı hayatımızın ortak erdemi. Geniş, tatminkâr bir sırıtışla, çenesi içeride ve kolları göğsünde sımsıkı katlı, odaları ayıran duvara eğiliyor. Sanki gururunu denetlemeye çalışıyor. Anlıyorum onu.

Gece vakti. Bir solukta kalp biçimli, Valentine mumlarına benzeyen Dexedrine mumlarını söndürüyoruz, BENİ SEV ya da SENİNİM diyeceğiz birbirimize. Şişeler yerde, ayaklarımızın dibinde sıra sıra, belirgin bir koku dolduruyor salonu. Ama uyuşturucular pahalı, alımı ve kullanımı riskli hâlâ, ve ölümün uzağında hayatın yakınındayız biz. Hatta eserlerinde hep uyuşturucu kullanımından söz açan William Burroughs bile Yugen 3'de okuru "Kraliçeler meydanından uzak dur, evlat... şeytanî mal uyuşturucu müptelası diye haykıran hafiyelerin denetiminde..." diye uyarıda bulunmuştu. Saat sabaha karşı üç, son sayfalar gözden geçirildi. On ikimiz de iki büklümüz, sedir ve sandalyeler tıkışık, oda bugüne değin duyumsadığım tüm boşluğu tatmin eden bir gürültüyle diri. Kapakları, harmanlanmış son yığınlara ilave ediyor, ardından tamamlanmış kopyayı zımbayla payına düşeni yapan Max'a veriyorum. Joel ve Roi Ezra Pound'a dair bir tartışma içindeler. Yaptıklarıma bakmak için duruyorum. Ray Charles'ın "What'd I Say"i kolide. Elsene ve Cubby dans ediyorlar. Dexies'e karşı paradoksal bir tepkide bulunan Martha King uykuya yenik düşmüş. Kocası tel tel saçının altından dik dik bakıyor; karısının devam edemeyeceğini düşünüyor. Roi bir hususa işaret ediyor; alaycı parmağını bir birayı

kaldırırken dışarı çıkarmış ve büyük boy şişe onu daha da küçük, daha yoğunlaşmış, direk, direk, direk, direk diye girişen horoz siklet bir boksör gibi gösteriyor. Aniden, içimde dönüp duran bebek Ray Charles ile dans ediyor – ve Yugen'in elimdeki kopyası yere düşüyor ve Michael Mcclure'in The Chamber'ının engin satırlarının bir parçası gözler önüne seriliyor:

Mor kibrit alazı ve ten...
...pasparlak ışık
...dışarıda yıldızlar
...arabaların uzayan sesleri.
...dokunmanın ve sevginin apaçık gerçeği
...senin kadar gerçek konuştuğum.

Bana göre homoseksüel yaşantı acımasız, tehlikeli, insanları deliliğe sevk etmekte bir o kadar kusursuz görünüyordu. John Wieners o yıl bir süre bizimle kaldı. O doğuya California'dan gelmişti, ve yolda üst ön dişlerini kaybetmişti. Mahcup tavırlar içinde, eliyle ağzını tutarak gülümseyerek, stüdyo tipi yatağımıza özenle tünedi. Sadece şiirlerine değil, kurmuş olduğu Measure dergisine de hayrandım. Ona bunu söyledim, ve ona atkuyruğu saçını sevdiğimi söylemeyi düşündüm, ama öyle sıkılgandı ki, onu ifade etmeye tereddüt ettim. Böyle bir ruh nasıl teşvik edilirdi ki? Onların varlığını inkâr eden bir dünyada, bir araya gelebilen eşcinsellere hayranlık duyuyordum. Frank O'Hara ve oda arkadaşı Joe Le Sueur Grace Kilisesi'nin karşısındaki bir çatı katında kalıyorlardı ve onlar orayı sık sık insanlarla dolduruyorlardı ki, bunlara daima dostane ve iltifatkâr yaklaştıkları birçok kadın da dahildi. Gay hürmetsizliğini seviyordum ve Allen Ginsberg ve sevgilisi Peter Orlovsky bence tüm zamanların gözdesi olan Yirminci Cadde partisinde başroldeydiler. Şehvetli, sadık Allen o zamanlar otuzlarının başındaydı. Yirmileri kolay geçmemişti –Paterson New Jersey'den Kolombiya Üniversitesi'ne, Bellevue'de zorlu bir sezon– ama şimdi kendine hayrı dokunur bir hali vardı ve onun da ben ve Roi gibi kendi ilkeleri vardı. Bu sosyal uyuma, sıcaklığına ve zarafetine, Peter ile hakiki dostluğuna hayrandım. İkisi bazen tümüyle kıyafet dolu bir odada çıplak kalmaktan hoşlanırlardı – Allen esmer, saçları dökük, Peter sarışın, saçları fırça gibi, ve güzel vücutluydu. Rahat ve mükemmel poz verirler, asla soğuk görünmezlerdi.

Hepimize kendilerini izlememiz çağrısında bulunurlardı (Ama kimse bunu yapmazdı).

Eşyalarımızın arasında bir şapka koleksiyonu vardı – bir ıvır zıvır dükkânından satın aldığım katlanır yüksek bir şapka, bir Fas fesi, bir Stetson, bir melon şapka, uzun, forslu bir sombrero. Bir Cumartesi gecesi –nasıl oldu bilmiyorum- şapkalar için vahşi bir savaş başladı. Asıllarına sahip olduktan sonra, benzerlerini uydurmak zorundaydık. Joel çömlek, Gil ise salata kâsesi aldı. Diğerlerimiz kâğıtla, ayakkabılarla, acele tertip edilmiş kıyafetlerle takip ettik. Joe Early başında yarası ve ceketiyle cüsseli bir Sikh gibi görünüyordu ve Cubby Selby'nin yanındaki kadın başına çoraplarını geçirmişti. Allen ve Peter'ın çırılçıplak olduklarını fark ettim, fısıldaşıyorlardı. Sonra birden herkesi yataktan attılar, yatağı arkadaşlarına fırlatarak odanın etrafında dansa başladılar, bir yandan da "Şapka! Şapka! Şapka" diye haykırıyorlardı. Bir kahkaha yükseldi, sonra kazananlar alkışlanmalarının ardından bir zafer koşusuna başladılar çıplak kıçlarına değen parlak yatak örtüsüyle.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
1. KİTAP
İç Dış gerçek(çi)lik

Herbert Huncke
Brion Gysin

Antolojiyi hazırladığım 2003-2005 yılları arasında yayımlanmamış ilk edisyona dahil ettiğim lakin 6 yıl sonra 2011 yılında ilk baskı gerçekleşeceği zaman çıkardığım birkaç isim vardı, o isimlerin arasından mutlak olmaması gereken isimlere duygusal bir tavır geliştirmeden dışarıda birakmayı becerdim –doğrusu böyle olmalı zira, lakin bir tek ismi Timothy Leary'yi atamadım, neden bilmiyorum, hiçbir şekilde burada olmaması gerek ama, o konuda sorun yok. Aslında aşağıda yer alan ilk iki ismi kitabın en başına Neal'in öncesine de alabilirdim, diğer 3 ismi ise buraya koyabilirdim, lakin böyle oldu. Bir şekilde dışarda kalmamaları gerekiyordu, kalmadılar:

Herbert Huncke

Herbert Huncke 9 Ocak 1915'te Greenfield/Massachusetts'de doğdu. Çocukluğu Chicago'da geçti, babasının burada H. S. Huncke and Company adlı, makine parçaları satan bir dükkânı vardı. Huncke New York'a ilk defa otostopla gittiğinde onyedi yaşındaydı. Daha sonra Chicago'ya geri döndü ve 1939'da temelli olarak New York'a taşındı. Madde bağımlısı olan genç Huncke, çalışamıyordu: "Böylece ben de etrafta dolanıp üçkâğıtçılık yapmaya, -bilirsiniz işte- bir şeyler yürütmeye, bir bakıma öğrenmeye başladım." Diye anlatıyordu bu dönemi.

William Burroughs'la 1944'te, Burroughs, testereyle kesilmiş bir çifte ve bir miktar morfin syrette satmaya çalışırken tanıştı. Biyografi yazarı Ted Morgan'a göre Burroughs, Huncke'yi: "sığ derinliklere doğru, bir çeşit Virgil[32] rehberi...ilk "hipster"...bu üçkağıtçıların dünyasından yükselecek, henüz embriyon halindeki bir karşı-kültürün yolunu işaret eden bir anti-kahraman..." olarak görüyordu.

Huncke Burroughs'u eroinle, Burroughs da Huncke'yi Ginsberg ve Kerouac'la tanıştırdı. Ginsberg ve Kerouac, Huncke'yi yazar olması için yüreklendirdiler (daha sonra arkadaşları Carl Solomon ve Neal Cassady'ye de yapacakları gibi). Elsie John ve Joey Martinez, Huncke'nin ilk öykülerindendir.

Huncke'nin ortaya koyduğu ürünler oldukça mütevazıdır, kendisi de sadece "doğruyu söylemeye" çalıştığını söyler. Ginsberg ise Huncke'nin ürünleri konusunda daha iddialıdır: "Huncke'nin yazıları, kaynağını onun jargonundan alır: Gerçek öykücülük, yani sadece konuşmak. Bu yüzden eserleri hem münasebetsiz, hem de arıdır. O, hakiki ve yeni bir bilincin aracı olmuştur. Önce tarihin dışında kalmış olanlara ve sonra tüm nesillere yayılan bir bilinç."

32 Hayatını şiire adamış Latin şair.

ELSİE JOHN

Kimi zaman Chicago'yu ve ilk gençlik tecrübelerimi hatırlarım. Özellikle tanıdıkları hatırlar ve sıkça olduğu gibi, tüm zaman süreçlerini kendi içimdeki belli değişimlerin işareti olarak görürüm. Fakat çoklukla insanları düşünürüm ve bir tanesini daha berrak anımsıyorum, sırf sıra-dışı olduğundan değil ha, aynı zamanda bugün artık onun sahiden güzel bir parça olduğunu fark ettiğimden.

Altı buçuk fit uzunluğunda, büyük oval kafalı bir devdi o. Kocaman, derin denizlerin maviliğindeki gözlerinde gizli bir hüzün, sanki hayatının dramını yansıtan, bir hüzün okunurdu. Neşe saçtıkları, parıldadıkları, derin bir anlayışın izlerini taşıdıkları da olurdu o gözlerin. Daima diri, görmüş-geçirmiş, hallerinden memnundular. Saçı inceden gölgeli ve kadın saçı gibi uzundu. Ona çok özen gösterirdi. Taptığı ve can dostları olan üç oyuncak Peke'sini okşayarak geniş bir yatağın ortasında bacakları çapraz bir biçimde otururken, odasının ortasında gölgesiz sarkan bir tepe lambasının ışığının yansıdığını şimdi bile görebiliyorum. Vücudu ince eller ve uzun, incelen parmaklarla – ki tırnakları bazen gümüşî yahut yeşildi – sona eren uzun kollarıyla enliydi. Büyük ağzı daima bir parça sersem bir gülüş yayardı ve hep açık kırmızı boyalıydı. Göz kapaklarına yeşil ya da mavi gölgeler verir ve kirpiklerini genellikle üççeyrek inç uzunluğunda olana kadar rimelle boyardı. O kendisini çeşitli eksantriklikler arasında, tek gerçek hermafrodit olarak teşhir ederdi ve kendine Elsie John derdi. Onunla tanıştığımda, otuzlarının başındaydı.

Aslen Almanya'da bir yerden geliyordu ve bu ülkeye gelmeden önce, Avrupa'yı hemen hemen gezmişti ve saatlerce yaşadığı acayip deneyimlerden söz edebiliyordu. O eroinmandı ve daha çok kokaini tercih etse de, yüksek dozlarda eroin enjekte ederdi ve bunu da âdeta büyük, ermiş bir put misali oturarak yapardı.

Onu ilk tanıdığımda, North State Street'te küçük bir otelde kalıyordu. O köhne bir oteldi ve muhtemeldir ki artık yok. Bir vakitler o vodvil aktörleri için bir nevi mesken olmuştu. Harabeydi, odaları küçüktü ve boya yüzü görmemişti. Üç köpeği ve büyük bir gardırobuyla

bu odalardan birinde yaşardı. İyi hatırladığım şeylerden biri de yatağının karşısındaki duvara asılı uzun, ince bir aynanın önünde durarak makyaj yapması ve tozlar ve birtakım kozmetik ürünleriyle nadiren çıkardığı bir maske meydana getirmesiydi.

Onunla tanıştığımda, birkaç arkadaşla bir lezbiyen âleminden geliyordum ve onu görmemle, eşekten düşmüşe döndüm. Kocaman ve tuhaftı. Bizim kızlardan biri onu tanıyordu ve o hepimizi dairesine o zamanlar ki adıyla pot-tea (haşiş) içmeye davet etti. Sesi oldukça alçak ve söylediği her şeye kendiliğinden bir anlam veren bir parça vurguyla memnunluk vericiydi. Ayrılırken, tekrar gelmemi rica etti; çok geçmedi, düzenli ziyaretçisi ve dostu oldum onun.

Elsie isminden hoşlanırdı. Onu tanıdığımdan beri Elsie'ydi hep.

Birlikte eroin kullanmaya başladık, kimi zaman iki-üç gün onun evinde yatardım. Johnie isimli bir dostum bize katıldı ve bir nevi üçlü olduk. Johnie sonradan eroin teslimatı yaparken bir otelde narkotikçilerce vurularak öldürüldü. Onu malı elden çıkarırken enselediler ve vurdular. Ama dedim ya, bu dönemde hep bir aradaydık.

Elsie Batı Madison Caddesi'nde bir pasaj gösterisinde çalışıyordu ve o zamanlar eroin şimdikinden çok daha ucuz olsa da, gerçekte alışkanlığını körükleyecek kadar kullanmıyordu. Madde satmaya karar verdi. Ama pek başarılı değildi bu işte. Herkes çok geçmeden uyanıyordu; o sizin rahatsızlanmanıza izin vermezdi, sonuçta kârdan çok zarar vardı ortada. Muhtemelen dost olduğu orospulardan biri eroin enjekte ederken yakalandı ve nereden bulduğu sorulduğunda Elsie'yi gammazladı. Kapı itilerek açılıp da kocaman kırmızı suratlı aynasızın "Polis" diye bağırarak peşinde iki arkadaşıyla odaya daldığı anki şaşkınlığı ve dehşeti asla unutamayacağım. Elsie'yi görünce ötekilerden birine döndü ve şunları söyledi: "Bu soysuz piçe haddini bildirin. Bu defa sert kayaya çarptık, bu kesin. İlk kez homoseksüel bir fahişe görüyorum. Ya bunlara ne demeli?" Köpekler Elsie'nin etrafına kümelenmişler, havlayıp duruyorlardı. "Kahrolasıca köpekler," diyordu kendini Elsie'ye doğru iterken.

Elsie tüm ağırlığıyla kendini yukarı çekmişti. "Ben çift cinsiyetliyim ve bunu kanıtlayacak belgelerim var." O gösterisinde kullandığı birkaç kitapçığı polise uzatmaya çalıştı. Bu arada, polislerden biri eserlerimizi (!) ve yaklaşık yarım onsluk eroini bulmuştu ve çekmeceleri çekip eşyaları yatağın içine dökerek Elsie'nin gardırobunu açmakla meşguldü. Polislerden biri tam bir köpeğe doğru adım atıyordu ki,

Elsie bağırmaya başladı.

Hepimizi Güney Caddesi'ndeki şehir kodesine tıktılar; Johnie ve ben reşit olmadığımızdan, ertesi sabah salıverildik.

Son gördüğümde, Elsie içerdeydi. Bizimle aynı gece tutuklanan bir grup genç Batı Yakalı serseriyle çevrili köşede çömeliyordu. Onlar kendilerini ona takdim ediyorlardı ve küfrün bini bir paraydı.

PETER

Az önce Peter'i yiyip, bitirdim. Üzerine de bira içtim- büyük bira. Eti yumuşak- sulu- taze ve yağsızdı.

Kalbini tek seferde attım ağzıma. Kemiklerini sıyırdım iyice- attım kenara- ilik bile bırakmadım.

Saçlarından ipeksi, kısa bir yelek yapacağım- bir de fular boynuma dolamak için-bir de kuşak.

Kemiklerinden yatak yapacağım- saatlerce o yatakta uzanacağım- hayaller kurarak- kafatasından yaptığım yastığı başımın altına koyacağım- kuşlar gelip konacak ve cesedimi bulacak.

Etimi gagalayıp, parçalayacaklar ufak ufak. Bazıları uçup giderken, ağızlarındaki etimi denize bırakacak- balıklar için. Güneş beni kurutacak ve rüzgar tozumu yeryüzüne savuracak

Kemiklerimiz ağır ağır toz olacak- yağmur bizi birbirimize karıştıracak- küçük derelerin içinde yeryüzünü gezeceğiz- ağaçların- otların- çiçeklerin köklerine sızacağız.

Kafataslarımızı bulacaklar- en son onlar kalacak- çenelerimiz birbirine kilitlenmiş- gülünç bir öpücük gibi.

Brion Gysin

Amerikalı ressam, yazar, simyacı, araştırmacı, müzisyen, kaşif vs. İsveçli bir babanın ve Kanadalı bir annenin oğlu. 1934'den itibaren sıkça görüştüğü sürrealist grubunun varolduğu Paris'te konaklıyor. Homoseksüelliğin kolektif bir sergi fırsatı olduğunu söylemesi üzerine, Homofobik Breton onu şiddetle gruptan atıyor.

Adamımız savaş boyunca New York'taydı, bu süreçte kendisini resme ve tarihe adadı, Oncle Tom'un biyografisini ve Kanada'daki baskının hikayesini yazdı. Fulbright burslarından birini alarak Fransa'ya gitti.

Paul Bowles ile Fas'a göçtü. O zamanlar "Les Mille et Unes Nuits" adlı bir restoranın açıldığı Tanca'da, Jajouka müzisyenleriyle birlikte kalmaya ve bu müziği öğrenmeye karar verdiler.

Paris'te bulunduğu 1959 yılında William S.Burroughs ile tanıştı. Edebi birlikteliklerine Beat Hotel ile başladılar. Bu süreçten sonra zaten B.G bir beat generation karakterine dönüştü. Ian Sommerville ile birlikte yaptıkları Hayal Makinesine bir nokta koyan Gysin; yarattığı cut-up tekniğinin edebi eserlerde kullanılabileceğini ortaya çıkartmakla beraber bunun üzerinde oldukça fazla sayıda permütasyonlar denedi. Ki bunun en iyi yansımasını W.S.Burroughs'un cut-up metodunu kullanarak oluşturduğu eserlerinde görebiliriz.

"The Process"i yazmak için 1965-68 arasında Tanca'ya kapandı. 1970-73 arasında da "The Naked Lunch"ın senaryosunu yazdı ve ikinci romanı olan "Beat Museum -Bardo Hotel"i Paris'e dönüp yazmaya başladı.

Edebi eserine paralel olarak Brion Gysin resimsel arayışlarına da devam etti. Sürrealistlerle olan kötü macerasından sonra serigrafik göyüzü resimleri yapma çalışmalarını sürdürdü.

1943'te Japonca öğrenen Gysin hattatlık sanatını keşfetti ve Fas'ta kullanılan Arapçayı yazmayı öğrenmeye başladı. Bundan sonra da bu iki farklı tarzın harflerini ve resmini birleştirdi. Gysin, bunları batılı boşluğu reddeden hattatsal tualler üzerinde yapmayı planlayacaktı.

Tanca'da William Burroughs tarafından sunulan kişisel bir sergi açtı. Brion Gysin'ın Arap yazısının yataylığı ve Japon yazısının dikeyliğiyle birleştirilmiş parmaklıkları kendi yazınında ve William Burro-

ughs'unkilere, The Third Mind"da da olduğu gibi sık sık destek sağlıyordu.

80'lerde, kendisini müziğe ve resme adayan Gysin, Şilili bir ressamın oğlu olan Ramuntcho Matta ile birlikte birçok kayıt yaptı. 1982'de Londra'da kendisi için düzenlenen ve 4 gece süren Final Akademisi'ne katıldı.

16 Haziran 1986'da, Paris'teki odasında, akciğer kanserinden öldü. Hâlâ yayımlanmakta olan eserlerini Fransa Vakfı'na, ses arşivini de Ramuntcho Matta'ya bıraktı.

Hep otel odalarında ya da arkadaşlarının odalarında yaşadı, odaları ve kokaini severdi, öyle de öldü.

Brion Gysin, Paris Git-Le-Cour Caddesi 9 numaradaki Beat Hotel ile ilgili anılarını, arkadaşı Harold Chapman'ın bu konudaki fotoğraf denemelerine eşlik etmesi için bir araya getirdi. Chapman'ın bu müthiş eseri, otelin 1950-1960 arasındaki altın çağını anlatır. Otel sahibi Madame Rachou'nun 1963'te oteli Korsikalı bir çifte satmasının ardından, otel tamamen yenilendi ve adı Hotel Vieux Paris olarak değiştirildi. Burroughs, otelin barında bir kadeh şarabın bir fincan kahveden daha ucuz olduğu eski günleri özlemle hatırlar. American Express Paris Rehberi, Seine'in güney kıyısında edebiyat dünyasının önemli mekanlarını kapsayan Literary Left Bank turunda, "Allen Ginsberg ve diğer beat kuşağı üyelerinin kaldığı" bu otele de yer verir. Burada, Ginsberg ünlü şiiri At Apollinaire's Grave'i yazdı ve Peter Orlovsky 1957'de şiir yazmaya başladı. Ertesi yıl ise Gregory Corso, Bomb adlı şiirini yazdı ve Jack Kerouac geceyi orada onunla birlikte aynı odada geçirdi. Yine Beat Hotel'de William Burroughs, yayıncısı Maurice Girodias için Çıplak Şölen'in metnini hazırladı ve arkadaşı Brion Gysin ile birlikte, "cut-up" adını verdikleri metodun da dahil olduğu birçok edebiyat deneyi yaptılar. Gysin 1986'da, Beat Hotel'deki beatnik hayatıyla ilgili The Last Museum adlı bir pornografik-mizah romanı yayımladı. Romanda William Burroughs "William Burroon", Gregory Corso ise "Gregorio Corsorio" adıyla yer alıyor.

Beat Hotel'den

William Burroughs'un deyişiyle, "tam yetki" ile mütevazı pansiyonumuza giren Madam Rachou muhteşem pansiyoncumuz ve koruyucu meleğimizdi. Polise hiç tahammülü yoktu. Bize karşı şefkatliyse, onlara karşı hırçındı, onların mekâna ayak basmalarına izin vermemeye kararlıydı, hatta buna caddedeki demode çinko başlı kolu olan küçük bistrosu da dahildi. Belki sade giyimli aynasıza beyaz şarabından bir iki yudum koklatıyor olabilirdi. Öyleyse de günahı boynuna. O öyle mini miniydi ki, eşyaları daha iyi görmek için bir şarap mahfazasının üstüne çıkardı. Daracık ve küçücük sokağımıza bakardı salon bitkilerinin ardından kim gelmiş kim gitmiş görmek için. Hatta kapıdaki bir bölmeden pis giriş koridorumuzu dahi gözetlerdi, çaktırmadan kim içeri yahut dışarı sıvışmaya çalışıyor anlamak için. Şayet şüpheli bir şahıs bir an içeri dalacak olsa, kol demirinin ardından fırlar ve şüpheli adamı -ya da kadını- merdivenlere bakan yemek odası penceresinden bir saniye kadar süzerdi. Esasen o basamak oraya borcunu ödemeyen pansiyoneri bacağından yakalamak için konmuştu.

Madam Rachou elektrik sistemine asla ve asla güvenmiyordu, bunun için hatırı sayılır sebepleri vardı. Eve 19. Yüzyıldan kalma ilkel elektrik tesisatı bağlanmıştı ve evin kilerlerinde Latin Mahallesi'ndeki binaların çoğunda olduğu gibi Roma çağları hüküm sürüyordu. Bununla birlikte, arazisi üzerindeki 6 buçuk katlı kırk tuhaf odada olan biteni az çok anlamak için ona bel bağlamaya mecburdu. Bu onun casusu, hafiyesi "Işık Denetim Paneli"ydi, Bay Chapman'ın deyimiyle. Onu aldatmak için birçok yol vardı ki 19. Yüzyıl icadını gölgede bırakırdı. William Burroughs, Ian Sommerville ve Ben yıllar evvel, o aydınlık yıllar, teyplerle civarda oynamaya başlardık, Madam Rachou'ya daha fazla vat için para ödemeyi ihmal etmeden. Daha sonra Ian üç odamızı dar sokağımızdaki cephenin üzerinde ilmekle tutturulan elektrik sayacı kordonlarıyla sarardı. Bu teybin üstündeki permütasyonlar için yeterince cereyan sağlardı ama biz onları mum ışığında dinlemek zorunda kalırdık. Saniyede on üç ışık kesintisi, sekizde alfa bandında birden çalan "Dreammachines". Canımız yaşlı madam Rachou'nun

çığır açan tuhaf icatlara dair hiçbir fikri yoktu.

Yoksa her şeyin farkında mıydı? William şu anlamlı sözü ederdi: "Madam'ın kuralları vardır." O ne demek istiyordu? Hatırlıyorum, bir seferinde kira parasını ödeyemediydim de, meteliksiz ressamlara evini açmasının ne kadar ulvi bir davranış olduğunu vurgulayarak yağlıyordum onu. O havalı bir şekilde, şöyle karşılık verdi: "Oh, Mösyö Monet'yi tanıdım tanıyalı böyleyim. . ." Empresyonistlerin devrini anımsamak için hafızamı yoklarken ondan şüphelenmeden edemedim. O on ikisinde Monet'nin nilüfer havuzlarının ortasındaki stüdyosuna ve evine kısa bir yürüyüş mesafesindeki Giverny'de bir kasaba hanında çalışmaya başlamıştı. Monet devasa tuvallerinin üzerinde bir sabah çalışmasının ardından eski dostu Pissaro ile öğle yemeği yemek için aşağıda dolaşırdı. "Peki ya oğlu genç Pissaro'ya ne oldu?" Ona Paris'te bir milli müzede o zamanlar eserlerinin sergilendiğini söylemekten mutluydum ve onu o sergiye götürmeyi teklif ettim ama ne yazık ki Beat Oteli bekçiliği tüm zamanını alıyordu.

"Bu pire torbası mahfazası sanat tarihçilerince belgelenecek," diye yazıyordu bir diğer erkek öğrenci "Death of Number Nine Rue Git le Coeur" adlı eserinde. Zamana karşı savaştığımızın bilincindeydik. Küçük kalelerimizin aşırı şöhretinin tehlikelerinden tümüyle haberdardık. LIFE gibi parlak bir cilt içinde fotoğraflarla eş zamanlı bir makale gece yarısı mekânı yakabilir ve biz sokakta yahut kodeste hatıralarımızla baş başa kalabilirdik. Borç çağında yaşıyorduk. Ceplerinde bir dolu Amerikan Express seyyahları çekleri bulunan ve kollarının altında Amerikanlaştırılmış bir Boheme savaş sonrası rehberi "Günde Beş Dolara Avrupa"yı taşıyan toy Amerikan gençlerine küçümseyerek bakardık. O lanet olasıcalar başka bir yerde kalabilirlerdi pekâlâ. Beş dolar bir sürü ekmek demekti ve Madam Rachou borç verme hususunda titizdi. Onun ilkeleri vardı öyle ya da böyle. Beat Oteli'ndeki beatler doktora tezlerine konu olacaklardı ve onlar şimdiden Sorbonne'da ders konusu oldular bile. Bununla beraber biz şu küçük, sarı kafaları bomboş, yanan mumlardan yangın çıkarıcı başlıkları olan İsveçli kızlara hesap mı vereceğiz? O kolay. Onlar Müzelerden birinin korosu ki Corso ne zaman konuta gelse gümüşî soprano sesleri merdivenlerden sesleniyor: "Gregory! Gregoooory!" Buna karşılık Corso ölümsüzlük merdivenlerinin son sırasının tepesindeki çatının altındaki yuvasından birkaç müstehcen sözler savurmadan edemiyor: "Siktirin! Ölümsüzlükle meşgulüm şu an, daha sonra gelin, sevgili şairler."

Dream Machine'nden

...

Taşımacılık departmanı tüzüğü der ki; otoyol kenarlarına dikilen ağaçlar bir örnek yükseklikte ve uzak mesafelerde yerleştirilmemelidirler. Bunun nedeni; uzun bir süre bu ağaçların arasında yol alan sürücüler konsantrasyonları etkileyebilecek ışık darbeleri ve ses seviyesinde değişimler olduğunu görüyorlar. Ardından uyuklama, mide bulantısı ve 'otoyol çılgınlığı' ortaya çıkar. İngiltere ve Amerika'da elektronik flaş ışıklarının ve yüksek titreşimli ses seviyelerinin insanoğlu üzerindeki etkisini araştıran bazı testler yapılmış. Şimdi bu araştırmanın kalabalıkların kontrol altına alındığı alanlardaki bazı güvenlik ajansları tarafından kullanıma sunulduğu doğrudur. Yaklaşık olarak dört kişide birinin sara nöbeti geçirmesine neden olabilecek sistemlerin geliştirildiğine inanılıyor –gösteri yapan yığınları şaşırtıp dağıtmak için gerekli olandan daha fazlası.

15 Şubat 1960 yılında Grey Walters'ın 'Yaşayan Beyin' adlı kitabından o sıralar fazlasıyla etkilenen Ian Sommerville Brion Gysin'a bir mektup yazar. "Basit bir titreşim makinesi yaptım. Ona gözlerin kapalıyken bakıyorsun ve titreşim göz kapaklarının üzerinde oynuyor. Gözlerin önünde belli bir düzlem üzerinde duran kaleydoskop renklerinin eşliğinde görüntüler beliriyor ve yavaş yavaş daha karmaşık ve güzel olmaya başlıyorlar. Bir süre sonra görüntüler sürekli gözlerimin arkasındaydılar ve etrafımda oluşan sınırsız desenlerle birlikte o manzaranın tam ortasındaydım. Belli bir süre içimde, uzaya özgü, neredeyse dayanılmaz bir hareketlilik hissi doğdu fakat bunu sona erdirmeye değerdi, çünkü olay durduğunda yeryüzünden yukarıya doğru yükselmiş, evreni saran bir görkem ateşi içindeydim. Daha sonra etrafımdaki dünyayı kavrayışımın gözle görülür bir şekilde arttığını fark ettim. Sürüklenme ve yorgunluğun bütün tanımları yok oldu..."

Gysin Sommerville'in "Titreşim Makinesi"ne dair son tarifini takip ederek kendininkini yapmak için işe koyuldu. Makinenin içine kendi 'titreşim' deneyimlerinden elde ettiği biçimlerden yararlanarak ortaya koyduğu bir resimle kaplı bir silindir ekledi (Gerçekten de Gysin'in son resmi onun makine önünde tecrübe ettiği görüntülerden ortaya

çıkmıştı) O zaman Gysin şöyle yazmıştı: "Belki de titreşim uygulamalı ruh bilimin geçerli bir aracı olduğunu kanıtlıyordur: bazıları görür bazıları görmez. Açık gözle görülebilen desen/resimleriyle RÜYA MAKİNESİ insanın görmesine neden olur. Bir sönüp bir yanan desenin yükselip alçalan unsurları özgün 'sinemanın' gelişmesini destekler, izleyici için müthiş bir haz verici ve muhtemelen öğretici olur.

'Sanat nedir? Renk nedir? Görüntü nedir? İnsan Rüya Makinesinin ışığında eski ve modern soyut sanatı gözleri kapalıyken gördüğü zaman bu eski sorular yeni cevaplar gerektirir.'

SANAT TARİHİNDE, GİZEM VE BİLİM TARİHİNDE, YERYÜZÜ TARİHİNDE SADECE BİR NESNE GÖZLER KAPALI OLARAK GÖRÜNTÜLENEBİLMİŞTİR: RÜYA MAKİNESİ.

Rüya Makineleri 'modern' resim ve heykelde kinetik buluşu bir sonuca getirmiştir. Rüya Makinesi yeni bir çağ ve yeni bir görüş alanı açmıştır... İçsel Görüntü

Bir Rüya Makinesine bakın, derine bakın. İşte, insan beyninin psikolojisinde var olan esas düzeni GÖRÜYOR olacaksınız aslında. Sizin beyniniz. Kaos üzerine yüklenen düzen. Cisim üzerine yüklenen hayat. Tarih ve Gizem.

"Bir Rüya Makinesine gözleriniz kapalı yaklaştığınız zaman artık sanatçı siz olursunuz. Rüya Makinesinin görmeniz için dürttüğü şey sizinkidir...kendinizsinizdir. Kafanızın içinde aniden dönüp durduğunu gördüğünüz parlak içsel görüntüler kendi beyin faaliyetiniz tarafından üretilirler. Bu göz kamaştıran ışıklar ve ilahi renkler taşıyan imgeler ilk defa gözünüze ilişmiyor olabilir. Rüya Makineleri bunları sadece içine bakmayı tercih ettiğiniz sürece sağlar. Belki de gördüğünüz şey kendi hesaplanamaz hazinenizden daha önce tecrübe ettiklerinizden daha geniş bir görüntü, normal olarak ortaya çıkmış bütün insanlıkla paylaştığımız 'Jung Öğretisi'ne ait semboller deposudur. Sanatçı ve zanaatçılar çağlar boyunca bu depodan faydalanarak sanatın unsurlarını resmetmişlerdir. İmgelerin hızla değişimi esnasında çarpıları, yıldızları, ışık halkalarını hemen tanırsınız... eski Kolombiya dokumacılığında ve İslam kilimlerindeki desenler gibi... seramik çinilerin üzerindeki tekrarlanan desenler... tüm zamanların nakış işlemeleri... soyut sanatın hızla alçalıp yükselen seri imgeleri... palet bıçağı ile yayılmış taze boyanın sonsuz açılımları gibi görünen ne varsa...

Yazmak, resim yapmanın elli sene gerisindedir. Ressamların tek-

niklerinin yazıya uygulanmasını öneriyorum; kolaj ya da montaj gibi o anda gelişen, basit şeyler. Bir kitabın ya da gazetenin sayfalarını kesin ve mesela kestiğiniz metnin paragraflarının yerlerini değişin ve rastgele birleştirin ve yeniden oluşan mesajı okuyun. Kendiniz yapın. Kendi kelimelerinizi alın ya da yaşayan ya da ölmüş herhangi birinin "tamamen kendine ait," olduğunu iddia ettiği kelimeleri alın. Bir süre sonra göreceksiniz ki kelimeler kimseye ait değildir. Kelimelerin kendilerine ait bir yaşamsallığı vardır ve siz ya da bir başkası onları eyleme geçirebilir. Kelimelerin permütasyonu ile yaratılan şiirler kelimeleri metinden kopartıp, fırlatır; belli bir ifade içerisinde kullanılan kelimeler, o ifadenin içine sıkışıp kaldıklarında anlam açısından kısırken, farklı permütasyonlar sayesinde taşıdıkları anlam genişler.

Şairlerin kelimeleri ifadelerin içerisine zincirlemeleri değil, onları özgürleştirmeleri beklenir. Şairlere düşünmeleri gerektiğini kim söyledi? Onlardan şarkı söylemeleri ve kelimelere de şarkı söylettirmeleri bekleniyor. Şairlerin "kendilerine ait," kelimeleri olmaz. Kelimeler ne zamandan bu yana birilerine ait oldu? "Tamamen kendi sözlerim," tabi tabi! İyi de sen kimsin?

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
2 KİTAP
Dış iç gerçek(çi)lik

David Amram
Ted Jaons
Timothy Leary

David Amram

Boston Globe gazetesi Amram'ı şu şekilde nitelendirir: "Amerikan müziğini yeniden yaratan adam". Amram, tamamlanmış 100 orkestral ve oda müziği çalışması, iki opera, kariyerinin başlarında tiyatro ve sinema için sayısız müzik çalışmasına (ki bunların arasında Splendor in the Grass ve The Manchurian Candidate de bulunmaktadır) imza atmış bir beat generation adamıdır. Tüm bunların yanı sıra; 25 ülkenin folklorik enstrümanlarına hâkim olan bir üstattır.

Brezilya, Küba, Kenya ve Mısır'da çeşitli müzikal etkinliklerde performans sergilemiştir. Dünya Cazı, folk ve etnik müziği üzerine çalışmış, bu konuda üretmekle kalmamış, bu alanlar için yaratıcılığından dolayı yol gösterici ve ilham verici bir duruma gelmiştir. Leonard Bernstein, Dizzy Gillespie, Lionel Hampton, Charles Mingus, Dustin Hoffman, Thelonious Monk, Willie Nelson, Jack Kerouac, Betty Carter, Odetta, Elia Kazan, Arthur Miller ve Tito Puente gibi birbirlerinden çok ilintisiz ama bir birleriyle de bir o kadar ilintili büyük adamlarla birlikte ortak çalışmalar yapmıştır. Onun ismini dünyanın birçok orkestrasında çeşitli sıfatlarla görmek mümkündür, tam anlamıyla bir müzik peygamberidir. Dünya üzerinde müziğe dair çalışmadığı bir alan yer almadığı bir sahne yapmadığı bir iş gitmediği bir kıta kalmamıştır dersek inanın ki hiç abartmış olmayız. Amram'ın en önemli özelliklerinden biriside tıpkı T.Joans'a da nasip olduğu gibi dünya da kuşaklar arasında köprü olabilecek bir ömür yaşamasıdır, Flüt için yazdığı son konçertosunun tarihine baktığımız zaman 2002 tarihiyle karşılaşırız, ama aynı zamanda elimizde Kerouac'la birlikte sıkı dostluklarını simgeleyen fotografları da tutabilmekteyiz.

Aslında Amram'ı üç ana başlıkla inceleyebilir daha fazla ilgilenmek isteyenler, ilki anlayacağınız üzere, kesinlikle müzikal kariyedir, ikincisi sinema için-de yaptığı çeşitli faaliyetleri, üçüncüsü ise beat kuşağı ile olan derin bağıdır. Ama underground dünyanın dışından bakıldığında, daha doğrusu dünyanın gözüyle bakıldığında Amram onlara sadece büyük bir müzik emekçisi gibi görünecektir. Amram'ın filmografisine baktığımızda en önemli çalışmalarından birisi kesinlikle The Beat Generation: An American Dream (1987) isimli filmdir, bu film için besteler yapmıştır Amram, Jack Sargaent'in Naked Lens-Beat Cinema (bkz. 6:45 Yayın. Bu kitap boyunca doğal olarak kon-

septe dâhil edilmeyecek olan beat kuşağı sineması ve sinemacıları için gereğinden çok fazlasını dahi bulabileceğiniz bu kitaba bakmanız şarttır) çalışmasında kendisine hak ettiği şekilde yer verilmiş sayılır, Jonas Mekas'ın haklı tabiriyle Kuşağın ilk gerçek filmi olan ya da yerkürenin ilk beat filmi olan Pull My Daisy (1959)'de de Amram çıkar karşımıza. Lowell Blues: The Words of Jack Kerouac (2000) The Source (1999) The Last Beat Movie (1997) Caffe Lena (1990) Farm Aid '87 (1987) TV gibi çalışmalarda ise müziklerine ve seslendirmesine tanışık olduğumuz Amram'ın kendisi oyuncu olarak çıkar karşımıza. Birçok alanda olduğu gibi sinemasal sahasında da ödülleri olmuştur David Amram'ın.

Onun kitap çalışmalarına baktığımızda bize yol gösterici, ışık tutucu otobiyografi çalışmasının önemi çok büyük olsa da istemeden gözümüz 2000'in ilk çeyreğinde bastığı son kitabına kaymaktadır: Off Beat ismini taşıyan bu çalışma onun beat kuşağına yürekten bağlılığının Kerouac ile pekişmiş dostluklarının tanıklık babında enfes, çok değerli bir ürünüdür.

....

"Bir kez bile prova yapmadık. Birbirimizi dikkatle dinliyorduk. Zaten caz dinlemek ve paylaşmakla ilgilidir. Jack'in okuduğu ya da o anda yarattığı tek bir kelimeyi bile bastırmamaya dikkat ettim."

Kulüplerde nadiren çıkıyorum artık, ama yakın zamanda dört farklı kişiden davet aldım, aralarında LitKicks'in kurucusu Levi Asher de var. Benden Bowery Şiir Kulübü'nde altı hafta sürecek etkinlikler kapsamında dört farklı performansta yer almamı istediler. Benle bağlantıya geçen dört şairin tarzı birbirinden farklı ama hepsi de benim, Jack Kerouac'ın ve Howard Hart ile Philip Lamantia'nın Ekim 1957'de, Brata Sanat Galerisinde başlattığımız caz şiir okumaları geleneğini takip ediyorlar.

Biz farkında olmasak da iş "Caz/Şiir" denilen bir modaya dönüşmüştü. Bu moda,kısa bir süre sonra doğal bir ölümle son buldu keza okuyucular ve müzisyenler işbirliği yapıp, kendi büyülerini yaratabileceklerini anlayamadan bir araya gelmişlerdi. Bunun yerine, diğerinin sesini bastırmak için rekabet etmeleri gerektiğini sanıyorlardı.

Yine de şiirle müziği yeni bir biçimde birleştirmenin tohumları da atılmış oldu. Homeros'un bin sene önce gemide, yanında bir müzisyenle, "İlyada" ve "Odesa" okurken yaptığı şey müzikle şiiri birleştirmekti. Otuzlu ve kırklı yıllarda Langston Hughes, Harlem'deki müzisyen arkadaşlarıyla beraber aynı şeyi yaptı. Bana anlattığı kadarıyla müzik-şiir okumalarını asla halka açık yapmamışlar. Charles Mingus ve Kenneth Patchen, Ferlinghetti ve Stan Getz, Jim Morrison ve the Doors, Gil Scott Heron, the Last Poets... Bunların tamamı benim ve Jack'in Ekim 1957 senesinin o yağmurlu gününde başlattığımız geleneğe kendi yaratıcılıklarını kattılar. Dizzy Gillespie,Oscar Pettford, Mingus ve Lord Buckley ile yaptıklarımız yenilikçi müzisyenlerin ve şairlerin katkılarıyla "spoken word" adıyla yeniden ortaya çıktı.

Brata Galerisindeki çabalarımızdan yaklaşık elli sene sonra hip hop ve rap müzikte her gün yeni gelenekler yaratılıyor. Jack ve ben ilk okumamızı "müzik/şiir-şiir/müzik" olarak adlandırmıştık. Performansımız her zaman doğaçlamaydı, ruhumuz bizi ne zaman,nereye sürüklüyorsa oradaydık. Parktaki banklarda, birbirimizin ve arkadaşlarımızın evinde, Kendi İçkini Getir Partilerinde, ressamların kaldığı çatı katlarında (1956 senesinde Jack ile ilk performansımızı bir res-

samın çatı katında verdiği Kendi İçkini Getir Partisinde sergilemiştik), kafelerde, sergi açılışlarında ve benim sahne aldığım caz kulüplerde. Tabi caz kulüplerindeki performansımızı genelde gece ikide, zombiye dönmüş ama bir o kadar da performansla ilgilenen bir avuç New Yorklu baykuşa sunuyorduk. Bir kez bile prova yapmadık. Birbirimizi dikkatle dinliyorduk. Caz dinlemek ve paylaşmakla ilgilidir. Jack'in okuduğu ya da o anda yarattığı tek bir kelimeyi bile müziğimle bastırmadım. Ben kendi doğaçlamamı yaparken (günümüzde buna freestyling deniyor) o da piyano ya da bongo çalardı ve ne benim ne de gecenin ilerleyen saatlerinde bize katılanların söylediği tek kelimenin ya da düşüncenin müziğin sesinde kaybolmasına izin vermezdi. Biz birbirimize karşı saygılıydık ve bize katılan herkes aynı saygıyı görürdü. Hiç mikrofon kullanmıyorduk diyebilirim. Zaten çoğu zaman kullanabileceğimiz bir mikrofon da olmuyordu!

Bugünlerde liseli ve üniversiteli çocuklara hem çalıyorum hem de onlarla birlikte sahneye çıkıyorum. Caz festivallerinde genç, yaşlı müzisyenlerle ve şairlerle çalıyorum, kızım Adira ile birlikte çıkıyorum, hatta benim yönettiğim senfoni konserlerinde bile yer alıyorum (Kennedy Center'da Ulusal Senfoni Orkestrası, E.G Marshall da Jack ile birlikte Yolda kitabının yayınlanmadan önce okuduğumuz bazı kısımlarını okuyarak orkestraya eşlik ediyor). Jack ile hayalimiz, senfoni olarak besteleyeceğim müzikle okumaları yapmaktı ama ne yazık ki 1995 senesine kadar bunu yapacak fırsatım olmadı, ancak Jack'in ölümünden 26 sene sonra yapabildim.

Yeni milenyumda artık zevksiz bir takım insanların belirlediği trendlerin edilgen kurbanları değiliz. Müzisyenler, şairler ve ressamlar artık birbirimizle paylaşmak isteyeceğimiz şeyleri kendileri belirleyebiliyorlar. Ülkenin her yerinde yaptığımız işleri paylaşabileceğimiz yeni yerler var, bu yerler bize işimizi daha ilerletebilmemiz için gereken enerjiyi ve geri bildirimi veriyor. Bowery Şiir Kulübü ufak mekanların en güzel yerler olduğunun canlı kanıtı. Amerika'nın her şehrinde, her köşede bunun gibi mekanlar olması gerekiyor.

DAVID AMRAM'IN HATIRLADIKLARI

(1969 senesinde Evergreen Review için kaleme alınmış, 1970 senesinin başlarında yayıncı Barney Rossett'in ricası üzerine Kerouac'ın kısa biyografisi olarak basılmıştır.)

Jack'i 1957 yılının başlarında eski Five Spot'da sık sık görürdüm, o dönemde orada çalışıyordum. Onun bir yazar olduğunu biliyordum ve tüm müzisyenler de onun müziği çok sevdiğini biliyorlardı. Bunu oturup, müziği dinleme biçiminden kolayca anlayabilirdiniz. Hip görünmek gibi bir derdi yoktu. Nasıl göründüğüne aldırış etmeyecek kadar ilgiliydi hayatla. Müzisyenler bunu anlıyor ve onu etrafta görmekten mutlu oluyorlardı keza en az bir kişinin kendilerini dinleyeceğinden emin oluyorlardı. Jack bizle aynı frekanstaydı dolayısıyla konuşmaya çok da gerek kalmıyordu.

Birkaç ay sonra şair Howard Hart ve Philip Lamantia, Jack ile birlikte mekana geldiler. Şiirlerini müzik eşliğinde okumaya karar vermişlerdi. Jack de onlara eşlik edeceğini söyledi, şiir okuyacak, doğaçlama yapacak, dinleyicilerle birlikte şarkı söyleyecekti. İlk performansımızı Aralık 1957'de, Doğu 10.Caddedeki Brata Sanat Galerisinde yaptık. Bu, New York'ta yapılan ilk caz-şiir okumasıydı. Hiç reklam vermemiştik, hava da epeyce yağmurluydu ama içerisi tıklım tıklımdı. Jack dönemin en önemli siması olmuştu. Sırf ismi bile bir tür sihir gibiydi. Öfkeli eleştirmenler onun kuyusunu kazmak için ellerinden geleni yapıyor, çağdaşı yazarlar onun kısa sürede kazandığı başarıdan dolayı kıskanıyor ama Jack hiç değişmiyordu. Ama insanların ona verdiği tepki bazen ürkütücü olabiliyordu.

Üzerine birdenbire "Beatniklerin Kralı" damgası yapıştırılmıştı ve kendisi hiç arzu etmese de, hiç var olmamış bir hareketin gurusu ilan edilmişti. Jack aslında oldukça içe kapanık biriydi, çok utangaçtı ve kendini yazmaya adamıştı. Sadece içtiği zamanlarda etrafıyla iletişim kuruyordu ve kişiliğinin sadece bu kısmı insanlar tarafından biliniyordu. Galeri Brata'ya gelenler de trend belirleyen tipler değil, bizim arkadaşlardı.

Birkaç ay sonra Circle In The Square'de okuma yapmaya başladık. Herkes doğaçlama yapıyordu, ışıkçı da dahil olmak üzere. İzleyiciler de performansa katılıyor, Jack'ten Yolda'nın bazı kısımlarını okuma-

sını ya da aklına ilk gelen şeyleri söylemesini istiyorlardı. Ben çalarken sözlerini hemen orada yazdığı şarkılar söylediği de oluyordu. Olağanüstü bir müzik kulağı vardı. Onunla sahnede olmak büyük bir müzisyenle düet yapmak gibiydi.

Jack kendi müzik bilgisi ve döneminin müzisyenleriyle gurur duyardı. Mekana gelip, saatlerce piyano çaldığı olurdu. Spoken word ile müziği birleştirmek için düşündüğü muhteşem fikirleri vardı. Birkaç hafta sonra, caz-şiir "Resmi Eğlence" halini aldı ve birkaç ay sonra da junk kültürün devasa çöpündeki yerini buldu. Ama Jack'ten kurtulmaları zordu. Daha birkaç ay önce onun gelişini müjdeleyen gazeteciler, radyo ve televizyonun ünlü simaları şimdi onu yerden yere vuruyorlardı. Neyse ki Jack'in yazdıklarını ele geçirip, parçalama şansları yoktu. Jack'in kitapları daha fazla baskı yapmaya devam etti, artık daha çok insan tarafından okunuyor ve daha çok dile çevriliyordu.

1958'in başında hep birlikte Brooklyn College'a gittik; Jack, Phillip ve Howard burada okuma yaptılar. Jack öğrencilerin sorduğu soruları soruyla yanıtlıyordu. O, gösterişsiz Zen ustasıydı ve öğrenciler nihayet onun kendilerine sadece kendisini gösterdiğini anladılar. Tanımak istedikleri Yazar Jack Kerouac ise, o zaman gidip kitaplarını okumaları gerekiyordu.

Jack asla kitaplarını pazarlamak için çıkmıyordu insanların karşısına. Kendini, var olma biçimini paylaşmak için çıkıyordu. Bu konuya değinen tek gazeteci de Al Aronowitz oldu. O Jack'i bir sanatçı olarak görüyordu.

1959 baharında "Pull My Daisy" çekildi. Allen Ginsberg, Gregory Corso, Peter Orlovosky, Larry Rivers ve ben filmde yer aldık. Birisi film için Üçüncü Bulvarın Tüm Yıldızları bu filmde demişti. Filmi Alfred Leslie yönetti ve Robert Frank çekti. Senaryoyu Jack yazmıştı ve film yayına hazırlandıktan sonra izledi. Sessiz film olduğu için Jack anlatıcı olacaktı, ben de daha sonra müziğini yapacaktım. Jack, Allen ve Neal Cassady ayrıca Pull My Daisy şarkısının sözlerini yazdılar, ben de müziğini yaptım ve Anita Ellis de şarkıyı film için seslendirdi. Jack kulaklıkları taktı ve benden çalmamı istedi böylece anlatımı müziğin akışına göre doğaçlama olarak yapabilecekti, şiir okumalarında yaptığımız gibi. Filmi izledi ve anlatımı filmi izlediği esnada yaptı. İki kez doğaçlama olarak anlattı ve iş bitti. Bir daha yapmak istemedi. Doğaçlamaya inanıyordu ve onun anlatısı gerçekten de filmin en gü-

zel kısmı oldu. Kayıtları Jerry Newman'ın stüdyosunda yaptık. Jerry, Jack'in eski arkadaşlarındandı, birbirlerini kırklı yılların başından beri tanıyorlardı. Kayıtlar bittikten sonra tüm geceyi doğaçlama müzik yaparak geçirdik. Jack piyano çaldı, şarkı söyledi.

Altmışlı yılların başında Jack, Northport'tan şehri ziyarete geldiğinde onunla görüşürdük. Bir kez gece birde aradı ve yanıma gel dedi, bana anlatacak bir hikayesi varmış. Kalkıp gittim ve Jack sabah sekiz buçuğa kadar hiç durmadan konuştu; Kuzey Afrika ve Avrupa boyunca yaptığı bir yolculuğu anlatıyordu. Sanki kitaplarından birini sesli dinliyormuşum gibi hissettim; Jack kendi çalışmalarını en iyi okuyan kişiydi, Dylan Thomas'ı hariç tutarak söylüyorum bunu.

Ona, "Bu harika bir hikaye,"dedim. "Kitaplarından biri gibi."

"Yazılarımın da konuştuğum gibi olması için uğraşıyorum,"dedi. Onun derdi edebi becerilerini sergilemek değil, okuyucu ile diyaloga girebilmekti.

Jack'e Amerika'da dört mevsim üzerine bir oratoryo yazmak istediğimden bahsetmiştim, bunu Amerikalı yazarların çalışmalarını kullanarak yapacaktım. Ülkede yaptığı gezilerde tuttuğu notlara baktı ve bana bakabileceğim yazarları önerdi. Ben de gerekli notları aldım ve ilgili metinleri bulmak için yaklaşık elli tane kitap okudum. Onun Lonesome Traveler kitabından da bir pasaj aldım. Konser New York'ta, Town Hall'da oldu ve Jack bana gelemeyeceğini yazdı. 1965 Baharıydı ve Jack, New York'ta olmak istemiyordu.

Bazen ülkenin farklı yerlerinden arıyordu, sadece laflamak için. Birbirimize yazmaya da devam ediyorduk. Bir mektubunda "Offf, şöhret berbat bir şey..." diye yazmıştı. Çalışabilmek için zamana ihtiyacı vardı ama edindiği şöhret onun özgürlüğünü kısıtlıyordu. Ama bir taraftan da unutulduğunu hissediyordu. Ona kolejlerde tanıştığım bütün gençlerin onun kitaplarına bayıldığını söyledim. Ayrıca çoğunun en sevdikleri yazar da Jack'ti. Ama o dönemde yazar kelimesinin anlamı farklıydı. Yazarın nasıl söylediğinden ziyade ne söylediğine bakıyorlardı. Yani stil değil içerik önemliydi. Jack'in verdiği mesaj varoluş ile ilgiliydi ve bu haliyle insanlar üzerindeki etkisi giderek artıyordu.

Truman Capote, Jack'in yazdıklarını "daktilo işi," deyip, ciddiye almamıştı. Ben Jack'in asla başka bir yazar için olumsuz bir şey söylediğini duymadım. Genç yazarları teşvik ederdi. Zaten eserleri de cömertlik, nezaket ve sevginin ruhunu yansıtır. İşte bu nedenle

o "daktilo işi" bugünün gençleri için de çok anlam atfediyor. Jack ruhsal anlamda çağının ilerisinde bir adamdı. Aynen Charlie Parker, Lenny Bruce ve Lord Buckley gibi, onun işleri de sürekli yeniden keşfediliyor.

Ben en iyi işlerimin bazılarını Jack ile tanışmam sayesinde çıkardım. Eğer onunla tanışmamış olsaydım kitabımı yazmazdım. Dünyanın her tarafından genç insan onu okuyor, okuyanlar yeniden okuyor. Kitabını okuyarak onu tanıyan herkes için Jack'in ölümü sadece yeni bir hayatın başlangıcı anlamına geliyor.

David Amram, 24 Ekim, 1969

SON SÖZ

(Yardımcı Editör Atilla Gyenis'in ricası üzerine 1994 senesinde DHARMA Beat için kaleme alınmıştır).

Bu yazıyı kaleme aldıktan yirmi beş sene sonra ilk kez Jack'in Lowell'daki mezarlığına gittim. Jack'in ailesinin eski bir dostu olan David Orr, ki hem fiziksel hem ruhsal olarak bana Jack'i anımsattı, beni Cross'un duraklarına, Jack'in mezarına ve Kerouac Anıtına götürdü, burada Dharma Beat'in yardımcı editörü Atilla Gyenis ile tanıştım.

DHARMA beat dergisini beğeniyordum çünkü bana Jack'in neyin peşinde olduğunu doğru biçimde yansıtıyormuş gibi geliyordu. Ayrıca dergi çok yönlüydü, okuyucuya tepeden bakmıyordu, onlarla iletişim içindeydi; Jack de bu tip bir dergiyi okumaktan keyif alırdı.

Lowell'de geçirdiğim birkaç güzel günün ardından Jack'in hayatı hakkında tamamen yeni şeyler öğrendim. John Sampas ve onun şarkıcı yeğeni Jim, Jack'in çalışmalarını muhafaza etmek ve düzenlemek için ciddi zaman ayırıyorlar. Onların evinde otururken Lowell'da Jack ile birlikte büyümüş bir sürü insanla daha tanıştım. Bu insanların anlattıkları sayesinde kafamdaki Jack resmi tamamlanmış oldu- onun nasıl bir çevreden geldiğini, gerçekte kalbinin hep burada, Massachusetts, Lowell'da olduğunu anladım.

Uzun bir yolculuğu tamamlamış gibiydim. Jack'i gerçekten seven ve Lowell Celebrates Kerouac! Festivalini düzenleyen bu insanlarla birlikte olmak, benim için Kudüs'teki Ağlama Duvarı'na gitmek gibiydi. Nihayet, sürekli hayalini kurduğum ve özlediğim o yere gelmiş gibiydim. Jack'in bu dünyadan fiziksel olarak ayrılmasının aslında Duluoz Efsanesinin final kısmı olmadığını, sadece yeni bir bölümün başlangıcı olduğunu nihayet anlamıştım. Grubumuzun onun anısına verdiği konser ve çocuklar için yaptığımız program tamamen onun ruhunu taşıyordu.

Lowell Celebrates Kerouac! Festivalinin son günü, Pazar öğleden sonra, bir kafede okumalar yapıldı ve bu okumalar, festivalin zirve noktasıydı diyebilirim. Okuma yapan yirmi üç şairin arkasında çaldım, aynen 1950'lerde Jack'in arkasında çaldığım gibi. Eve gittiğimde, yirmi beş sene önce Jack'e atfederek, Evergreen için yazdığım

makaleye baktım. Kaleme aldığım her şey doğru çıkmıştı.

Çeyrek yüzyıl sonra, Jack'in çevresindeki şanslı insanlara verdiği ilham ve neşenin günümüzde dünyanın dört bir yanından genç insanlar tarafından paylaşıldığını görmek beni gerçekten mutlu ediyor. Onun eşsiz ruhsal yolculuğu kitapları sayesinde ölümsüzleşti. Şimdi, 1995 senesinde, Jack o muhteşem yazılarıyla hepimiz için parıldayan bir ışık ve bize ihtiyacımız olan tüm enerjiyi ve ilhamı veriyor.

Teşekkürler Jack!

45 SENE SONRA YENİDEN BOWERY

Kulüplerde nadiren çıkıyorum artık, ama yakın zamanda dört farklı kişiden davet aldım, aralarında LitKicks'in kurucusu Levi Asher de var. Benden Bowery Şiir Kulübünde altı hafta sürecek etkinlikler kapsamında dört farklı performansta yer almamı istediler. Benle bağlantıya geçen dört şairin tarzı birbirinden farklı ama hepsi de benim, Jack Kerouac'ın ve Howard Hart ile Philip Lamantia'nın Ekim 1957'de, Brata Sanat Galerisinde başlattığımız caz şiir okumaları geleneğini takip ediyorlar.

Biz farkında olmasak da iş "Caz/Şiir" denilen bir modaya dönüşmüştü. Bu moda, kısa bir süre sonra doğal bir ölümle son buldu keza okuyucular ve müzisyenler işbirliği yapıp, kendi büyülerini yaratabileceklerini anlayamadan bir araya gelmişlerdi. Bunun yerine, diğerinin sesini bastırmak için rekabet etmeleri gerektiğini sanıyorlardı.

Yine de şiirle müziği yeni bir biçimde birleştirmenin tohumları da atılmış oldu. Homeros'un bin sene önce gemide, yanında bir müzisyenle, "İlyada" ve "Odysseia" okurken yaptığı şey müzikle şiiri birleştirmekti. Otuzlu ve kırklı yıllarda Langston Hughes, Harlem'deki müzisyen arkadaşlarıyla beraber aynı şeyi yaptı. Bana anlattığı kadarıyla müzik-şiir okumalarını asla halka açık yapmamışlar. Charles Mingus ve Kenneth Patchen, Ferlinghetti ve Stan Getz, Jim Morrison ve Doors, Gil Scott Heron, the Last Poets...Bunların tamamı benim ve Jack'in Ekim 1957 senesinin o yağmurlu gününde başlattığımız geleneğe kendi yaratıcılıklarını kattılar. Dizzy Gillespie,Oscar Pettford, Mingus ve Lord Buckley ile yaptıklarımız yenilikçi müzisyenlerin ve şairlerin katkılarıyla "spoken word," adıyla yeniden ortaya çıktı.

Brata Galerisindeki çabalarımızdan yaklaşık elli sene sonra hip hop ve rap müzikte her gün yeni gelenekler yaratılıyor. Jack ve ben ilk okumamızı "müzik/şiir-şiir/müzik," olarak adlandırmıştık. Performansımız her zaman doğaçlamaydı, ruhumuz bizi ne zaman,nereye sürüklüyorsa oradaydık. Parktaki banklarda, birbirimizin ve arkadaşlarımızın evinde, Kendi İçkini Getir Partilerinde, ressamların kaldığı çatı katlarında (1956 senesinde Jack ile ilk performansımızı bir res-

samın çatı katında verdiği Kendi İçkini Getir Partisinde sergilemiştik), kafelerde, sergi açılışlarında ve benim sahne aldığım caz kulüplerde. Tabi caz kulüplerindeki performansımızı genelde gece ikide, zombiye dönmüş ama bir o kadar da performansla ilgilenen bir avuç New Yorklu baykuşa sunuyorduk. Bir kez bile prova yapmadık. Birbirimizi dikkatle dinliyorduk. Caz dinlemek ve paylaşmakla ilgilidir. Jack'in okuduğu ya da o anda yarattığı tek bir kelimeyi bile müziğimle bastırmadım. Ben kendi doğaçlamamı yaparken (günümüzde buna freestyling deniyor) o da piyano ya da bongo çalardı ve ne benim ne de gecenin ilerleyen saatlerinde bize katılanların söylediği tek kelimenin ya da düşüncenin müziğin sesin de kaybolmasına izin vermezdi. Biz birbirimize karşı saygılıydık ve bize katılan herkes aynı saygıyı görürdü. Hiç mikrofon kullanmıyorduk diyebilirim. Zaten çoğu zaman kullanabileceğimiz bir mikrofon da olmuyordu!

Bugünlerde liseli ve üniversiteli çocuklara hem çalıyorum hem de onlarla birlikte sahneye çıkıyorum. Caz festivallerinde genç, yaşlı müzisyenlerle ve şairlerle çalıyorum, kızım Adira ile birlikte çıkıyorum, hatta benim yönettiğim senfoni konserlerinde bile yer alıyorum (Kennedy Center'da Ulusal Senfoni Orkestrası, E.G Marshall da Jack ile birlikte Yolda kitabının yayımlanmadan önce okuduğumuz bazı kısımları okuyarak orkestraya eşlik ediyor). Jack ile hayalimiz, senfoni olarak besteleyeceğim müzikle okumaları yapmaktı ama ne yazık ki 1995 senesine kadar bunu yapacak fırsatım olmadı, ancak Jack'in ölümünden 26 sene sonra yapabildim.

Lowell Celebrates Kerouac festivalinin son gününde ufak çaplı bir şairler ve müzisyenler ordusuyla çalıyorum, Orlando, Florida'da düzenlenen Kerouac Writer's Residence Festival'de sahne alıyorum, ayrıca Hollanda, Londra, Louisville, New Orleans, Nashville ve New York'da yorulmak bilmeyen dostum Ron Whitehead ile çıkıyoruz. Japonya'daki şairler için çaldığım da oldu (hem de şiirler Japonca okunurken), Fransa, Almanya, Portekiz, İspanya ve İtalya'daki okuyucular için de.

Montreal'de, OFF Festivali kapsamında Jack Kerouac Tribute programını Franglais (Fransızca ve İngilizce olarak yapılan serbest tarz) biçiminde yaptım. Bunu Jack ile hep yapardık.

Hollanda'nın Goes şehrinde, Bob Holman okuma yaparken ben de arkasında çaldım. Enerjisi, kendine özgü tarzı, mizah anlayışı ve diğer şairlere verdiği destekle beni nakavt etti diyebilirim. Onun ar-

kasında çalarken birkaç dakika içerisinde yüreğimizde ne hissediyorsak onu sahnelemek için orada olduğumuzu hissettim ve eğer başkalarının dikkatini çekecek kadar şanslıysak, o zaman, aynen Dizzy Gillespie'nin 70. doğum gününde çalarken bana söylediği gibi, "kavanozdan aldığımızın yerine bir şeyler koymanın vakti gelmiş," demektir.

Bob'un kendisi dışında her şeyle ilgilendiğini görebiliyordum. Bob da, Ron Whitehead gibi, Dünyayı şiir ve müzikle harekete geçirmek istiyordu ve sanatını herkes için yapıyordu. İnsanları yaratıcı olmaları yönünde teşvik ediyor ve günlük hayatımız içerisinde çevremizi saran güzellikleri gözlemlememizi istiyordu.

Her ikisi de, o dönemde hepimize öğretildiği gibi, insanları dışarıda bırakmak değil, içeri almak istiyorlardı.

Birlikte sahnelediğimiz bir dizi performansın ardından Bob bana şiir ve müzik performansları için açmak istediği mekan hayalinin gerçekleşmek üzere olduğunu söyledi. Bob ve Danny Shot Bowery Şiir Kulübünde yapılacak ilk etkinlikte çalmam için beni davet ettiler. Etkinlik, Gregory Corso anısına Long Shot dergisi tarafından düzenleniyordu, gerçi Kulüp daha resmi olarak açılmamıştı hatta bina daha inşaat halindeydi.

O gece, 3 Şubat 2002 tarihinde, üzerimizde montlarımız, kağıt bardaklardan şarap içerken ve soğuktan titrerken (ısıtma henüz yoktu) Bowery Şiir Kulübünün New York'un geçmişin ve şimdinin sanatçılarını kutsayan muhteşem mekanlar tarihinde bir dönüm noktası olacağını hissetmiştim. Keza Bob Holman bu mekanda organik tarımın prensiplerini uyguluyordu. Bob, hayatı ve yaratıcılığı kutsayan bir mekan yaratarak, gelecek nesiller için toprağı zenginleştiriyordu. O, hayatta çocuklarını paralarından uzak tutmak dışında bir amacı olmayan yetişkinlerin çığır açan- Modaya Uygun-Post Modern-Hip- Nihilist maskesi altında var ettikleri atık çöp sahası ve plastik çürümeden başka bir şey olmayan Tapınaklarından birini daha inşa etmiyordu (Neyse ki önyargılı biri değilim, sadece tespit yapıyorum.)

Bob Holman, dünyanın her tarafından sayısı giderek artan başka insanlar gibi, daha gerçek bir şeylerin peşindeydi. O da sayısı milyonları bulan her yaştan insan gibi daha iyi bir şeyleri hak ettiğimize inanıyordu. Yaratıcılığı ve her yaştan insanın kendisini bir parçası hissedebileceği ortak bir hareketi teşvik etmek istiyordu.

Talihim yaver gitti ve sahne alacağım dört günü ülkenin başka

yerlerinde yaptığım ve çocuklarımın okul giderlerini, hayvanların beslenmesini, vergileri ve günlük hayatı karşılayan diğer konserlerimin arasına sıkıştırabildim.

Yıl boyunca haftanın yedi günü çalışan yetmişiki yaşında bir işçi olarak, 1955 senesinde komşum olan Tompkins Meydanı filozofu Ukraynalı Ernie'nin tavsiyesine uymaya devam ediyorum. Ernie, 1955 sonbaharında Charles Mingus Quintet'de çaldığımı söylediğimde bana hayatı nasıl geçirmem konusunda birkaç tavsiyede bulunmuştu.

Ukraynalı Ernie, mahalledeki herkese yardım ederdi. Amerika'ya nasıl geldiğini, bu Yeni Dünya'ya nasıl aşık olduğunu anlatırdı. Her zaman bir şeyler okurdu; Amerikan tarihi, şiir, romanlar ve Eski Batı'ya dair hikayeler. Ernie Amerikalı Kızılderililerin Potlaç ya da Hibe Etme geleneği üzerine de epeyce bir şeyler okumuştu. Kabilede en çok sevilen, en fazla saygı duyulan kişinin en hırslı değil, en cömert kişi olduğunu anlatırdı. Bir göçmen olarak bu ülkenin özgürlüğünü ve ruhunu çok sevdiğini ve Potlaç'ın temsil ettiği cömertliğin, orada hayat ne kadar zor olursa olsun, Ukrayna'daki çiftçiler arasında da mevcut olduğunu söylerdi.

"Belki günün birinde meşhur olursun. Bunun önemi yok... Eğer elindekileri karşılık beklemeden vermezsen, hiçbir şey olmuş sayılmazsın. Kızılderililer der ki 'eğer sadece aç gözlü, bencil biriysen için kurumuştur ve değersiz biri olursun!' Günümüzün "Tam Gaz Açgözlü Toplumunda," bu tavsiyeye uymak günden güne zorlaşıyor ama ben biliyorum ki sıcak, herkese kucak açan bir atmosferde bir gurup vizyon sahibi, samimi sanatçıyla çalmak ve tüm eski dostlarıma vefa borcumu ödemek ne arkadaşlarımın ne de üç çocuğumun asla kaçırmayacakları deneyimlerden ve inanıyorum ki eğer Ukraynalı Ernie hâlâ hayatta olsaydı her gece Bowery Şiir Kulübüne gelir ve herkesle o inanılmaz dizelerini paylaşırdı.

Bowery Şiir Kulübünde kelimeler ve müzik daha geniş ölçeli, ortak bir deneyimin parçası; kulüp, gerçekte "var olmayan," bir hareket ya da gizli bir cemaat değil.

1950'lerde takıldığımız mekanların hiç birini Beat Jenerasyonun Resmi Merkez Bürosu olarak düşünmüyorduk, işin aslı hiç birimiz kendimizi böyle bir hareketin üyesi olarak da tanımlamıyorduk. Yakın zamanda birileri bize söyleyene kadar böyle bir hareketin varlığından da haberdar değildik. Cedar Bar, the Kettle of Fish, the Five Spot, the

Village Gate, the Gaslight, Folk City ve birbirimizle görüşmek için gittiğimiz bir dizi başka mekan, bunların birinin bile kapısında güvenlik yoktu. Kerouac, Ginsberg, Corso, Ferlinghetti, McClure, Diane DiPrima, Neal Cassady, Charlie Parker, Monk, Gillespie, sanatçılar Joan Mitchell, Franz Kline, Pollack, DeKoonig, ben ve binlerce kişi... Hiç birimizin kendimize özel bir el sıkışma biçimi, üyelik kartı, davetiye mektubu yoktu. Ya da Mafia, Elks Club, Shriners, 4 H Club (30'lu yıllarda Pennsylvania'da ben de bu kulübün üyesiydim), Trilateral ya da Ten days That Shook the World gibi yönetim kurulu toplantıları yapmıyorduk.

Birbirimizi bir şekilde tanıyorduk. Birbirimizden ilham alıyorduk. Bowery Poetry Kulüp gibi yerlerde buluşuyorduk.

New York'ta yeni bir buluşma yerimiz olduğu için çok mutluyum ve umarım bu yeni mekan, ülkenin dört bir yanından insanlara ümit verecek ve internet sayesinde başka ülkelere de umut olacak ve insanlar, bireylerin ihtiyaçlarını karşılayacak bu tip yerler yapmaya başlayacak.

Bu dönemde, Bowery Şiir Kulübünde çok sık çıkmam bazılarını şaşırttığı için Bob Holman'e ve All About Caz/New York'un okuyucularına yazıp, kendi mekanını yaratmak isteyen herkesin yanında olacağımı, onlarla ve onlar için çalmaktan mutluluk duyacağımı belirteyim dedim.

Enron'un yıkılması büyük müzik şirketlerinin ağır ağır içten çökmeleri ile benzerdir. Bu şirketler müşterilerin ihtiyaçlarına yönelik hizmet vermez. Milyonlarca doları ziyan ederler ama LP'ler ve CD'ler çöpe gider çünkü bunların satın alan kişiler için bir anlam atfettiği yoktur. Yeni bin yılın dinleyicileri ise artık zevksiz trend belirleyicilerin pasif kurbanı konumunda değiller. Bizim, sanatsal tüketim için hangi formda olursa olsun güzelliğe, ilhama ve değeri kalıcı olan çalışmalara ihtiyacımız var. Söz yazarları, opera şarkıcıları, klasik müzik besteleyenler, rapçiler, senfoni orkestraları... Hepsi artık kendi CD'lerini çıkarıyor ve insanlara seslerini duyurmak için interneti kullanıyorlar.

Ülkenin dört bir yanında durum bu ve bu gerçekten heyecan verici bir şey. Bu, elinizden gelenin en iyisini yaparak, değerinin kalıcı olduğuna inandığınız işi kendi imkanınızla kaydedip, yayınlamak anlamına geliyor.

Aynı zamanda yaptığınız işi başkalarıyla paylaşabileceğiniz, böylece diğer insanların fikirlerini öğrenip, daha iyisini yapabilmek için

gereken enerjiyi bulabileceğiniz mekanlarınız var.

Bowery Şiir Kulübü küçük mekanların en güzel mekanlar olduğunun kanıtı. Amerika'nın tüm şehirlerinde, her köşede böyle mekanlar olmalı.

David Amram
5 Aralık 2002

Ted Jaons

Ted Joans, durduğu yer, sahip olduğu bakış açısı, ortaya koyduğu metinler ve tanıklıkları açısından beat kuşağının önemli simalarından biri; o, aşina olunan isimler denli ikonlaşmış olmasa da başta saydığımız sıfatlarıyla ve temel adamlarla olan yakın dostluklarıyla üzerine eğilinmesi gereken bir beat.

1928 ve 2003 yılları arasında sürdüğü yaşamı, içeriğinin önemi kadar tarihsel olarak da ilginç bir konumdadır. Theodore Jones tam adını taşır ve Temmuzun dördünde Illinois'da bir nehir sandalının içinde doğar. Kolaj teknikleri ve benzeşiği bir tarzla resimleri yeniden tasarımlama teknikleriyle uğraşan Ted, bir caz şairi ve iyi bir trompetçidir. Caz şairliği denli olmasa da kenara konamayacak bir yazarlığı da söz konusudur, tüm bu sıfatları dolu dolu sığdırdığı delice yaşadığı yaşamına üç beş sıkı kitap sığdırmışlığı vardır bu kara adamın: The Hipsters (kolajlar kitabı), Black Pow Wow Caz Poems, Funky Caz Poems, Beat Poems, All of T.J. and No More, The Truth, The Truth, Afrodisia gibisinden çok değerli kitaplara imza atmıştır.

Evliliğinin sonrasında ismini Ted Joans olarak evrimleştirmiştir.

Ailesi Mississippi nehrinin sularından yaşamını kazanırdı. Babasını Detroit de bir ayaklanmada kaza eseri meydana gelen bir ölümle kaybeder.

İyi bir dereceyle Indiana Üniversitesi'nin güzel sanatlar bölümüne dahil olduğunda sene 1951'dir. Ve bu esnada bohem kültür beat generationa yerini bırakmak üzeredir.

Kerouac, Corso, Ginsberg ve Amiri Baraka ile birlikte dönemin poetik kültürel ortamına ve beat hareketinin oluşumuna ilk adımlarını atmıştır o da.

Kerouac Allahlaşmadan Ginsberg peygamberleşmeden evvel pekişmeye başlayan ve herkesin ölümüne dek bir şekilde sürecek olan dostluklarının zemini bu zamanlarda oluşmuştur.

Beat etkilenimleri bir yana Joans çalışmalarını ve alanını daha çok ve ciddi bir şekilde cazın değişik soundlarına yöneltmiştir. İçindeki büyük caz merakı onu cazın ruhuna ve değişik şivelerine yönelip incelemeye itmiştir. Bunları göz önüne aldığında kendisini bir anlamda bir caz misyoneri olarak görmeye başlamış ve öyle olmuştur. "Siyah bilinç"in niteliklerini belirlemek üzere çalışmalara başlamış; müziğin

ve kültürünün güçlü ritimleri, müzikal dil ve blues, avant-garde caza duyarlılıkla yaklaşıp çalışmalar yapmıştır.

Müziğin sözlü gelenek safhasını arşivlemeye ve bugüne dek sadece şifaen ortada olan notaları kaydetmeye başlamıştır ve geleneksel cazın bir anlamda kaybolmaması adına uğraşmıştır.

Anti-militarizm, göç etmiş siyahların yaşamları ve Afrikalının Amerikanlar içinde kökleşme arayışları gibi çok değerli konularda çok sayıda temayı araştırmıştır.

55'lerde bir ara kendisini karalamak için bir öldü söylentisi çıkarılmıştır lakin sonrasında yaşadığı ve o anda Paris'te olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır.

Joans yaşamı boyunca ve gördüğünüz gibi hâlâ, çok yönlü kültürel yapısından dolayı birçok antolojide yer almıştır, hazırlanan bazı beat antolojileri onu görmezden gelse de bu onunla ilgili bir problem değildir, bir "edit" ve "kültür" problemidir: bir beat adamı olarak, sürrealistik bir yazar olarak, Afro-Amerikan yazarlar derlemelerine dek muhakkak yerini almıştır. O kesinlikle Beat Kuşağı'nın önemli figürlerinden biri olduğu gibi Amerikan ve Afrika literatüründe ikonlarından biridir.

Joan giderek bozulan sağlığına yenik düşerek diyabet rahatsızlığından dolayı yaşama veda etmiştir.

ONUN ÜZERİNDE

Senghor'u gördüm
Üzerindeydim onun
Bir bulut
Ya da bir helikopter gibi
Tepesinde dönerek değil
Sadece yüksekten-zirveden bakıp gözlemleyen
Bir şair olarak
Bakıyordum ona
Bir bulut
Ya da içi broşürlerle dolu
kelebeklerin kanatlarını ve gökkuşaklarını utandıran
bir helikopter gibi
Yükseklerde uçan
Şair Senghor'a
Gördüm Senghor'u
Şair olanı
Giymişti çelişkiler elbisesini
DAKİKANIN SAATİ MAHVETMESİNE İZİN VERME
Küçük beyaz şiir için, büyük mavi resim için ve kıpkırmızı, ritmik müzik için
KADIN ADAMIN İLHAM PERİSİYDİ...AMA ADAMIN MÜTEVAZİ YATAĞINI GERİ ÇEVİRDİ
Bir sürahi şarap (siyah), birkaç dilim peynir (sarı) ve iri, güzel bir dilim kara ekmek için para veriyordu ona kadın...AMA YİNE DE YATAĞA GİRMEYİ REDDETTİ!
Uzaklara yapılan yolculuklar için, ya da züppelerin takıldığı ortamlarda boy göstermek için hatta parklarda el ele dolanmak için (güvercinleri de besleyerek) ödüyordu parayı
KADIN DİYORDU Kİ ANLIYORUM SENİ (bu iyice sinirlendiriyordu adamı) çünkü
HÂLÂ REDDEDİYORDU YATAĞA GİRMEYİ!
ADAM ARTIK NE RESİM YAPIYOR, NE ŞİİR YAZIYOR, NE DE ÇALIYOR RİTMİK MÜZİĞİNİ

ÇÜNKÜ O BİR BEATNİK
VE AŞKINA SAPLANTILI SANATÇI ÖLDÜ

ANLAŞILDI KORKUYORSUNUZ AFRİKA'DAN
...kılıçlarıyla köleleştirerek yaşayanlardan
Anlaşıldı, korkuyorsunuz Afrika'dan
Siz uzun siyah paltolular
" duble paçalı geniş pantolonlular
'' Moskova'nın sonbahar rüzgarıyla esenler
'' tepeden bakan gururunuzla
" panter pisliğinizle
'' ekoseli masa örtüsü müstehcenliğinizle
'' balmumundan bıyığınızla
'' Louvre'un salınan sütunlarından biriyle
" İngiliz birasından yapılmış sarkık göbeklerinizle
" botlarınızda iki kralın kanıyla
Birisi hayatta birisi ölmüş
Korktuğunuz korkuyu pekiştiriyorsunuz
Her yıl biraz daha büyüyor suçluluk duygunuz

SAKSAFON PARÇASI

Bu kıvrık metal yılan/ kutsal boru bira bardağı gibi kapakları
fallik kuyruklu neden Coleman Hawkins doğmadan önce icat ettiler seni?
Bu kavisli parlak melodiler geçidi/ J şeklinde Caz'ın başlangıcı/ Coleman Hawkins ilk
kez okşadığında onu kelimesiz kaldı/ siyah bir sesle öptüğünde onu
bu tenor/ alto/bas/bariton/soprano/inilti/çığlık
çığlık-fon/ seks-fon! Bean saksafonu kaptığında nasıl titredi Adolphe Sax kim bilir
milyonlarca sesin çıktığı bu altın madeni/ sonsuz gölgesi olan siyah notalar/ ya da beyazların teknik performanslarında çarpık çurpuk boş bir boru/ önceden hesaplanmış notalar ruhun kapılarını açamaz asla/ beyaz adamın yaptığı makineyi sıfır noktasından Coleman Hawkins kurtardı!
Saksafonun kurtuluşu/ cazcıların boynundan sarkan o modern dalgayı oraya Coleman Hawkins koydu/ o bedeni ve ruhu ele geçiren bir büyücüydü ve onun ruhu var olan ve var olacak tüm saksafonlarda ebediyen yaşayacak

Timothy Leary

Beni gerçekten heyecanlandıran çok az fotograftan biridir "Leary'nin en sıkı fotografı" dediğim: iki devlet ajanı Leary'nin kollarına girmiştir (arkalarında iki takım elbiseli memur daha vardır), Leary kendisini tamamen salmış ve savrulurcasına yürümektedir. Yağmurluğu andıran ceketinin cebinde merakımdan ölsemde ne olduğunu anlayamadım bir kitap ya da bir bülten vardır. Bu fotografın muazzam dinamiği kesinlikle Leary'nin suratındaki o pislik ve bir o kadar da esrik gülümsemeden gelir: suratındaki bu çoklu ifade onun yaptıklarının ve yapacaklarının anlatısı gibi durur.

T.Leary elbette ki tam anlamıyla bir beat generation bireyi değil, sanırım bu beat, beatnik ve benzeri konulara kitabın bundan önceki kısımlarında bir yerde değinmişimdir. Kerouac'dan tutunda kuşağın temel taşlarından en bi kenardaki beatnike dek Leary ile ilgisi olmayan, onunla yazışmayan, "takılmayan", engin LSD ve uyuşturucu tecrübelerinden ve bu bilgilerin hem pratik hem teorik yapısından faydalanmayan bir Allah'ın kulu yok gibidir. Bana kalırsa kesinlikle, beatlerle hippi kuşağı arasında duran bir nirengi noktası Leary. Ama bir o kadar da onu o ya da bu kuşağa mal etmek de hata. Dedim ya köprümsü bir biliminsanı O. En belirgin özelliği -gene bana kalırsa- bir anti-psikiyatri gurusu olması, gerçi dünya altkültürü guru sıfatını ona druglar adına yapmış bulunmakta ya neyse.

Bireyin, düşünce gücünün çok daha yukarı düzeylerine erişip, mantıksal düzeneği, beynin algı klişelerini bertaraf ederek "öteki algı" nın kapılarından içeri girebileceğine dair: fikir ve deneyimleriyle beat kuşağı ile olan paralelliğini kuvvetlendiren bir drug anarşist-i o.

YUKARIDAKİ AĞAÇ
AŞAĞIDAKİ AĞAÇ

Yukarıda olan aşağıdadır
Dışarıda olan içeridedir
Gelecek geçmiştedir

Uzun...derin...ağaç...yeşil...dallar...yaprak
Kök...yukarıda...aşağıda...dolanıyor...
Gökyüzü...yeryüzü...gövde...kök
Yaprak...yeşil...öz
Toprak...hava
Tohum
Toprak...görünüyor
Saklanıyor...nefes alıyor...emiyor
Tomurcuk...balçık...güneş...nem
Aydınlık...karanlık...parlak...çürüme...kahkaha
Göz yaşı...damar...yağmur...çamurlu dallar...kök

Yukarıda olan aşağıdadır
Dışarıda olan içeridedir
Gelecek geçmiştedir

Kadının bitmek bilmeyen raflarındaki ahşap oymalar
Bekliyor
Henüz kesilmemiş ağaç dallarının içinde
Oymacının bıçağında

- *Psikedelik Dualar kitabından*

DNA'NIN TARİH ÖNCESİ KÖKENLERİ

Doğumu ne parlak
ne de karanlık

kesintisiz, duraksız
sayısız kök veriyor
yaşayan canlıların yılansı sarmalını yayıyor
döndüğü amorf varoluş kadar gizemli

ileri geri bükülüyor
usun ötesinde

biz sadece amorftan gelen biçim diyoruz
spiral boşluktan gelen yaşam

Psikedelik Dualar kitabından.

ALINTILARI

İnsanlık tarihi boyunca kim olduğumuzu ya da bu kaos okyanusunda nereye gittiğimizi bilmediğimiz yönündeki ürkütücü, dehşete düşürücü gerçekle karşı karşıya kaldık ve bundan dolayı otoriteler- siyasi, dini, eğitimci otoriteler- gerçeğin ne olduğuna dair kendi görüşlerini zihinlerimize yerleştirebilmek için bize kurallar, emirler, düzenlemeler, bilgiler empoze ettiler hem de bu yolla bizleri rahatlattılar. Kendi adınıza bir şeyler düşünebilmek için, otoriteyi sorgulamanız gerekir ve kendinizi bilgilendirebilmek için kaotik, karmaşık, saldırıya açık bir zihinsel duruma nasıl girebileceğinizi öğrenmek zorundasınız.

Beyninizi Nasıl Çalıştırırsınız

Monoteizm insan bilincini Tek Otoriteye yerleştiren ilkel dindir. Tek bir Tanrı vardır ve Onun Adı --------(Otoritenin adı değişkendir). Eğer sadece Tek Tanrı varsa, o zaman gerçeğin ne olduğuna dair başka seçenek söz konusu değildir. Ya İtaat edilecektir ya da Sapkın olunacaktır. İslam'ın kelime anlamı teslimiyettir. Hristiyanlığın temel duruşu diz çökmektir.

Gizli Ajanlar

Toplumlar da bireyler gibi çevreye uyum sağlayarak var olur ve kolayca kendini tekrar eden, suni sekansların tuzağına düşerler. Bireyin davranışları ve bilinci birbirinin aynı olan eylemler döngüsüne girmişse, o birey ölü bir robottur ve ölüp, yeniden dirilme vakti gelmiştir. "Kapat," "Yeniden aç," "Kanalını ayarla."

Esrimenin Politikası

Kovan işçisi olmanın önüne geçmek istiyorsanız, Ahlakçı Tanrı olmak zorundasınız.

Beyniniz Tanrıdır

Kapatın- kendinizi dışarıda süre giden dramdan koparın, oynanan dram da televizyon kadar içi boşaltılmış ve yapaydır. Açın- yönünüzü Tanrı'nın tapınağına çeviren kutsal varlığı- kendi bedeninizi- bulun.

Aklınızı terk edin. Uçun. Yeniden doğun. Kendinizi yansıtan yeni bir davranış biçimi geliştirin.

Açın, ayarlayın, kapayın.

Geçmişteki zihinsel yapıları kullanarak içerisinde barındığımız gerçeklikleri üretme aracı olan beyni anlayamayız.

Beyninizi Değiştirin

Acıların kaynağı yanlış yerde olmaktır. Bulunduğunuz yerde mutlu değilseniz, o zaman HAREKET EDİN.

Evrimsel faktörler

Zeka evriminin yörüngesi hep yüksekte olmuştur.

Beyniniz Tanrıdır

Dışarıda olanları tanımlamak için bilim adamı, deneyimi tanımlamak için sanatçı olursunuz.

Beyninizi Değiştirin

Bir gen havuzunun genetik durumu o bölgenin yerel Tanrısının kişisel özelliklerine bakılarak saptanabilir. Yaradılışın Yehovası alt tabakadan barbar maço serseri bir Tanrıdır. Gökyüzünü, yıldızları ve dünyayı yaratmış olmakla böbürlenir ama bize ne teknik bir detay ne de planın kopyasını verir. Arzuları, kaygıları, kıskançlığı, kuralları ve kadınlara karşı duyduğu kin, onun ilkel memeli beyninin göstergesidir. Budalaca böbürlenmeleri de primatlığından gelir.

EKLER

BEAT AMERİKA [33]

TED BERRİGAN, JACK KEROUAC VE ALLEN GİNSBERG'DEN BİZE NE ÖĞRETTİ?

Aram Saroyan

Allen Ginsberg öleli 10 yıldan fazla oldu ama bu geçen zamanda onun benimle kaldığını fark ettim: Tıpkı yıllar önce ölen babammış gibi bilgilendirici, düzenleyici ve koruyucuydu. Allen ve ben hiçbir zaman gerçekten arkadaş olmadık ama ben bunu telafi etmek ve bu durumu düzeltmek için bir zorunluluk duydum hep. Aklıma gelen herhangi bir arkadaşım kadar ve hatta daha da fazla anlam ifade ediyordu benim için. Ölümünden sonraki yıllarda yaşamımdaki birkaç öğretmenden biri olmuştu. Gözlerini bana dikip bakıyor, yüzümü inceliyor, iyi ya da kötü beni ölçüyor ve ardından da doğru ya da yanlış olduğunu bilemediğim pek çok kritik durum karşısında beni bilgilendiriyordu. Olumsuz değerlendirmeler karşısında umutsuzluğa düşüyordum ama daha sonra bu değerlendirmelerin, bir anda ya da biraz uzunca bir süre sonra, tam bir cömertlik ve dahası, dürüstlük olduğunu kavradım.

Onun yerini hiç kimsenin alamayacağını da anlamıştım. Her yerde görünen, kalabalık için gereken enerji, merak ve açlık vardı onda ve bu da bizim ancak şiirlerimizde yapabildiğimiz bir şeydi. Emily Dickonson'dan Robinson Jeffers'a kadar muazzam hayaletlerimiz vardı ve evet, onlar iyiydi ama bizim daha çok enkaz altında kalmaya, Whitman'ın sarhoş aşkına, Allen'ın mükemmel örneklerine ihtiyacımız vardı. Allen bir yahudiydi ama bana göre yarı-yahudi ve daha çok bir mucize, Tanrı'dan gelen bir armağandı. Kötüyü reddeden ve ona meydan okuyan bir yahudinin en iyi örneğiydi. Süregelen bağnazlığı ve servet takıntısını ardında bıraktı ve bunu açığa vurdu; ninemin bir kâse tavuk suyu çorbasını masaya bırakarak onu içmemi buyurması gibi. Gerekli faturaları ve kirayı yalnızca oturup şiir yazmak için ödedi. O bir Mensch'di.

Tarihte soykırım meselesinden dolayı mağdur olan Ermeniler gibi Yahudiler de ahlaka karşı takıntılıydı ve bu da kendine yönelik bir

33 Çeviri: Melis Oflas

hayırseverliğe dönüşebiliyordu hızla. 60'lı yıllarda hippili köyün kavalcısı Allen, Kerouac'ın dar kafalı bir beyaz olmaktan dolayı üzüntü duyduğunu ve onun mizantrop sarhoşluğundaki altın öğretiyi görebiliyordu -Kerouac, şişman ve yaşlı büyürken "Vur bana, Ginsberg" demişti pek çok kez-. Hepimizin haklı olarak bir şeylere saldırdığımız sıralarda Kerouac'ın durduğu yer dolayısıyla herkes üzüntü duydu. Başka bir yerden bakıyordu o insana; belki de Allen'ın daha sonraları edineceği ustası ve Anne Waldman ile birlikte Naropa'daki Jack Kerouac Bedensiz Şiirsellik Okulu projesini yaratacak olan Tibetli Budist Chogyam Trungpa'nın izlediği yolun bir benzerini izliyordu.

Trungpa, Budizmdeki "kaçık bilgelik" ekolünden geldi. Erken ölümünden önce Amerika'daki ruhani topluluklarda sarhoşluğu, hızlı cinsel yaşamı ve en çok da W. S. Merwin'le geçen sürtüşmesinden dolayı skandal yarattı. "Cutting Through Spiritual Materialism" Trungpa'nın en ünlü kitaplarından biridir ve kitabın adı yaklaşımını özetlemektedir. Hikâye, Allen ile ilk tanışmasına, onun şaşkınlığına ve Trungpa'nın içkisini reddetmesine kadar gider.

"İçmeyi kesmelisin" der Allen. "Ruhani bir lidersen sarhoş olamazsın."

Ginsberg saçlarını kesip sakalını tıraş ettiği takdirde içkiyi bırakabileceğini söyler Trungpa. Kozmik bir muhabbete girmek için her zaman hazır olan Allen gidip dediklerini yapar ve temizlenip geri döner, muhtemelen hâlâ barda oturmakta olan Trungpa'nın karşısına dikilir.

"Tamamdır." der. "Şimdi sıra sende."

Anlatıldığına göre Trungpa, içkiden vazgeçemeyeceği kadar içmeyi çok sevdiğini söyler ki bu sözler Allen'ın diğer gurusu olan Katolik Budist Kerouac'ın sözleri gibidir.

Manhattan'da geçen ilk gençliğim sırasında yöneldim şiire; çünkü yaşamın ne olduğunu anlayamıyordum ve bazı ipuçlarını yazarak ortaya çıkarabilirim diye düşünüyordum. Lise döneminde keşfettiğim Uluma, duygusal ve ruhsal yaşamı tahrik eden bir ansiklopedi gibiydi ve huzursuz, çoğu zaman da sıkkın hissetmemin akıbetiydi. 1950'nin sonları ve 1960'ların başlarında, Amerika'daki ikna etme sanatının tam ortasında, derin bir sinirsel ve ruhsal otobiyografi bulmak gibiydi. Ciddiydi. Eğlenceliydi. Ekmek ve gıda gibi tüm acıların ruhta yolculuğu. Beni kırarak açtığını söyleyebilirim ve böylece ben, zamanın en derin tarihinde kendimi keşfedebildim.

Bozulmuş bir yeni yetmeyi dönüştürmek için yapılan bir iyilikti.

Allen, Yaratılış Melekleri: Lew Welch ve Beat Kuşağı Destanı'nda kullandığım fotoğrafın izini sürerek Naropa'dan beni aradı. Fotoğraf Jack'in bir portresiydi ve boynunda bir haç vardı. Sanırım Allen da fotoğrafı bu yüzden arıyordu. Fotoğraf ve fotoğrafçı ile ilgili detaylar üzerinde durduktan sonra başka konulara yöneldik. O sırada babam daha yeni ölmüştü ve Allen da bana eskiden şair olan ve New Jersey'de bir lisede öğretmenlik yapmış babasıyla ilgili bir hikâye anlattı. Allen, babasının hastalığının son günlerinde, onu ziyaret etmek için hastaneye gittiğinde, Louis'in küçük bir çocuk gibi, günün belirli saatlerinde koca dalgalar yaratan dumanlarının devasa tüyler püskürttüğü bacaları olan muhteşem bir binanın, yüksek bir gökdelenin yanında yaşamak istediğini anlattığını söyledi. Louis bu binanın hayalini kuruyor ve onun içinde olmak istiyormuş. Küçükken kendisine, büyüyünce oraya gideceğine dair söz vermiş. Louis, yıllar geçip yaşlı bir adama dönüşünce kendi hac yolculuğunu yapmış.

"Neydi o, biliyor musun Allen? Benim düşümdeki o koca binayı?"

"Nedir baba?"

"Bir yapıştırıcı fabrikası."

Allen, aynı görüşmede Yaratılış Peygamberleri'ni ne kadar çok sevdiğinden bahsederek ruhumu aydınlattı. Biraz uzunca konuşmuştuk ve telefon faturasından dolayı kapatması gerektiğini söyledi. Telefon faturası kısmı benim için tam bir Allen Ginsberg demekti; zamanın en iyi şairinin bir gözü kamusal hizmetteydi.

Bir şair olarak minimalist evrede olduğum 1960'larda, Fifth Avenue ile Eighth Street'in köşesinde bir öğle sonrası rastladım Allen'a. Kendi kuşağımın giyinme biçimine daldığımı düşünerek birkaç İspanyol paça pantolon, bir de hippi gömleği almıştım ve Allen ciddi bir yüz ifadesiyle incelemişti beni.

"Nasıl gidiyor?" dedi.

"İyi, giysiler oldukça güzel. Sen neden giymiyorsun bunlardan?" dedim sesimi rahatlatmaya çalışıp onun tarafından hazırlanmış deneysel bir uygulamanın içinde hissederek kendimi.

Başını salladı ve konuyla ilgili daha fazla yorum yapmadı. Ardından benim tek kelimelik şiirlerimden bahsettik.

"Tembel misin nedir?" Bu Allen'dan ya da babamdan duyabileceğim bir yorumdu ancak.

"Hayır." dedim.

On yıl sonra postmodernizmden sıyrılıp eski gelenekte bir yazar

olmuştum. Allen, Bill Knott'la birlikte St. Mark Kilisesi'nde düzenlediğim bir okumaya katıldı. Sonradan okuduğum bir şiirde takındığım "biz ve onlar" tutumunun yanlış olduğunu düşündüğünü söyledi. Bu benim için oldukça değerli bir bilgiydi; şiirin niteliğinden çok, şiir yazmaya devam etmekle ilgiliydi. Bugün gördüğüm kadarıyla onun ve Kerouac'ın eklemlediği yüksek edebiyat fiziğinin bir parçasıydı. "Biz ve onlar" tavrını takınmayı bıraktıktan sonra William Hazlitt, Henry James ve diğer okumalarımda açıkça bir yankı duydum. Edebiyatın ahlak anlayışı yargılama değil empatidir ve bu yüzden Shakespeare en iyi örnektir. Allen, çıkmaz sokaktan geri çıkmamı sağladı.

* * *

Paris Review'un Jack Kerouac'la yaptığı röportaj, Ted Berrigan'ın buluşuydu. İnanması çok güç ama o zamanlar Kerouac neredeyse unutulmuş bir adamdı. Tanrıya şükürler olsun ki Ted onu unutmadı. Birkaç yaz önce gerçekleşen efsanevi Summer of Love (1967) zamanı Ted, o zamanlar benim de yaşamakta olduğum Cambridge'de kaldı. Yanında şair arkadaşlarını da (Ron Padgett, Tom Clark ve Larry Bensky) getirmişti. Cambridge gezisi, herkese göre, saçmalık anlarının dayanak noktasıydı. Birkaç sevgi dolu bahar günü için insanlar sürükleniyor, bir şeyler atıştırıyor, bir çift oda arkadaşıyla birlikte tuttuğum Central Square'deki evde topluca uyuyorlardı. 60'ların irtifasındaki bu yerin havası herkesin iyi vakit geçirmesini sağlıyordu. Ve elbette pek çok hazırlıksız ziyaretçi de geliyordu. Ama Ted, New York'a döndü. Kerouac ve şair Duncan McNaughton ile yapacağı röportaj için beni davet etti ve ben de 60'ların verdiği coşkuyla Kerouac'ı unutabileceğimi düşünerek kabul ettim.

Ted'in hazırlıksızlığı koreografikti: Jack, babamın[9] işlerini sevmişti ve Ted bunu biliyordu.

Harabeye dönmüş evinin oturma odasındaki Kerouac, triumvirliğin sonuncusuydu (Allen birinci, Burroughs ikinci) ve onu o öğle sonrasından akşama kadar gördüm. Gene de tuhaf bir kabul töreniydi.

Henüz 30 yaşlarının başında olan kırmızı kafalı İrlandalı Ted, hap almayı seviyordu ve neredeyse oturma odasına girer girmez Kerouac'a bir avuç Obitrol verdi. Jack onları yuttu ve bir daha da istemedi. Ted, Jack'in biyografik detayların mahremiyeti konusundaki kapsamlı, dikkatli çalışmasını biliyordu. İyi bir röportajcıydı çünkü Jack'in diline hakimdi; idiyomatik dilden yüksek literatüre kadar her

şeye hakimdi.

"Tanrım, bir arı gibi özgür dolaşmak istiyordum bu ülkenin etrafında" diyerek Neal Cassady ile geçirdiği zamanı anlattı Kerouac. "Beş bin benzin istasyonunun eşliğinde oldukça eğlendik." Hava kararmaya başlıyordu ama hiç kimsenin aklına ışıkları yakmak gelmiyordu; karanlık oturma odasında oturuyorduk.

Jack'e Buda ve İsa arasındaki farkın ne olduğunu sordum. Hızla bana bakıp kafasını salladıktan sonra şöyle söyledi: "Çok iyi bir soru. Hiçbiri yok."

Bu beklenmedik cevapla tanrılara teşekkür ederken bir süre sessiz kaldım. Cevabımı hazırlamıştım: "Buda karate biliyordu."

Röportaj boyunca onun edebiyatından etkilenen birisinin orada olması ilgisini çekmişti sanırım. Bana, ondan sonra tekrar etmemi istedi; satır satır tekrar edecektim Mexico City Blues'da yazdığı bir şiirin kelimelerini:

KEROUAC: Diz kapağı acısının hassas tasavvurları. Söyle Saroyan.
SAROYAN: Diz kapağı acısının hassas tasavvurları.
KEROUAC: Yavru kedimi karnından öpmek gibi
SAROYAN: Yavru kedimi karnından öpmek gibi
KEROUAC: Ödülümüzün yumuşaklığı
SAROYAN: Ödülümüzün yumuşaklığı

Birkaç kez tökezledim karışık satırlar arasında ama kalın derili, kalın kafalı, 23 yaşındaki bir yazar bazı temel egzersizleri yapıyordu; doğaçlama edebiyat yaparak değil, ustasının sözlerini tekrar ederek. Beni sarmalayan gizem sırasında yaşanan şey tam bir varoluşsal haldi: Beatler dirildi. Yani, benim sevgili genç arkadaşım, Kerouac söylüyormuş gibi, hep birlikte değerlendir. Bunları ben yazmış olsam bile bu yazılanlar artık hepimizin. Uygulamayı sonlandırdığımda Jack, beni mütevazi bir övgüyle ödüllendirdi; yıllarca benimle geldi ve ben ona layık olabilmek için elimden gelenin en iyisini denedim.

"Yapacaksın Saroyan" dedi.

AMERİKAN KÜLTÜR DEVRİMİ

ALAN KAUFMAN

Ne zaman San Francisco'daki 16. Sokağın ve Mission'ın köşesindeki BART tren istasyonundaki açık hava okumalarına gitsem, sadece gerçekten orda olduğunu ve gerçekten oluyor olduğunu test etmek için, Harikalar Diyarı'ndaki bir ziyaretçi gibi gözlerimi kapatıp tekrar açarım. Etkinliğin, uzun süredir beklenen bir mucize özelliği var: tebeşirle çizilmiş Brechtian bir dairenin etrafında yerde oturmuş yüzlerce genç, ezberden okumak, şarkı söylemek, konuşmak, atıp tutmak ya da sadece dik dik bakmak için sırasını bekleyen şairler, şarkıcılar ve evsiz ayyaşlar.

Bu, egoyla harekete geçen, açık mikrofon, acemi bir salon toplantısı değil. Bu, Amerikan Kültür Devrimi, şairler, heyecanlı büyük değişimin habercisi; New Elizabethan'lar, hızlı ve trajik bir biçimde kitabın neslinin tükendiği ve teknoloji ve Pop Kültürünün, kitlesel sosyal adileşmeye ve teknoloji bağımlısı bütün vatandaşların, ekrana kilitlenmiş nüfusu arasında cehalete teşvik ettiği bir çağda cambaz ipi gibi dörtlüklerin şampiyonları.

Bu hareketin gerilla kalbi, Ginsberg-Che Guevara'sı, köşe başı Perşembelerinin fikir babalarından olan, 7 yıl önce, bir Mission kafede şiirlerini okumak ve şarkılarını çalmak için düzenli olarak buluşan bir grup şair ve müzisyenle birlikte katılmış bir şair olan Charlie

Getter'dır.

Bir gece, yerlerini, tahtalar çakılarak kapatılmış bulduklarında, çaresiz değil ama şaşırmış bir şekilde, ilgisiz yayalara okunan ve çalınan güzel çılgın varoluşçu isyankarlık modunda 24. Sokak BART İstasyonuna yürüdüler.

Birkaç hafta orda buluşmaya devam ettiler ama gittikçe daha az kişi gelince ve sadece arasıra birkaç seyirci dinlemek için durunca, bir durak aşağıya, Bohem merkezi, yoğun trafikli 16. Sokak Mission Bart'a taşındılar. Orda dinleyiciler kendini gösterdi, başta sadece bir damla ama yıllar boyu, 7 yıldan fazla bir sürede bu damla büyüdü. O zamanlar Amerika'nın şu ana kadar katlandığı en kötü zamanlardan bazılarıydı: ruh parçalayıcı, sonsuz Bush başkanlığının, 911 sonrası zamanları; saldırgan konformist yaşam biçiminin arttığı ve İnsan'a alternatif olarak Yüksek Teknoloji'nin yükseldiği çağ. Dev bir akıl-uyuşturan aygıt dalgası, kukla nüfusunda hızlıca yayıldı, onları Google, Facebook ve Youtube tarafından pasifçe kilitlenmiş halde eve hapsetti, bu sırada kitabevleri kapandı, kültür, şehirlerden taşındı, okuma metinleri buruşturuldu, şiir, vurulan bir şahin gibi gözden düştü ve eğitim sistemi Wall Street gibi iflas etti.

O zamanlarda, Charlie Getter hariç, Köşe başının asıl kurucu üyelerinin hepsi, bıraktı. O, gelmeye ve diğerleri okusun ya da şarkı söylesin diye yere tebeşirle Brechtian dairesini çizmeye devam etti. Cehalete ve umursamazlığa karşı umutsuz bir savaşta, yalnız bir bayrağı taşıyan sert bir partizan gibi, inancını taşıdı.

Bir gece, o kadar çok yağmur yağdı ki devamlı gelenlerden sadece beş tanesi kendini gösterdi, ama Perşembe okumaları rekorunu ellerinde tutmak için, her biri, sağanak altında okumak için sıralarını bekledi. Kendilerinden başka kimse not almadı. Kahraman olmak bu demektir.

O yıllar boyunca, Charlie şiirlerini o kadar ciddiye almaya başladı ki New College'da Güzel Sanatlar Yüksek Lisans Bölümü'ne girdi. Ayrıca, en iyi köşe başı mısralarını vitrine çıkaran 16th ve Mission adlı Amerikan cilt edebiyat dergisini derleyip toplayan bir parti kurdu. 100 tane baskıyla çıkartılan dergi, diğer çoğu edebiyat dergisini utandıran bağlılık ve devamlılığı olan şairler tarafından, toplu olarak bir araya getiriliyor.

Fakat hepsinin içinde en heyecan verici gelişme, 16th and Mission şairleri ve onların büyüyen dinleyici kitlesidir.

Yaş ortalaması yirmili yaşlar ve sisteme karşı öfkelilerse, onların arasında, hayal edilebilecek en saygılı, en ahlaklı şairler vardır. İki kişi aynı anda tebeşir dairesine atlarsa, seçmek için parmakla ateş ederler, okul bahçesi tarzı, kim kalır kim gider. Eğer üç kişi aynı anda atlarsa, en inandırıcı iddiası olan kalır. Genellikle, sadece omuzlarının duruşu ve gözlerine bir bakış, karar vermek için yeterlidir. Şaşırtıcı olarak, kaybedenler tavır yapmadan kabullenirler ve karşı çıkmadan dairenin dışına çıkarlar. Sıralarının geleceğini bilirler. Bir sarhoş azıtırsa, mucizevi bir diplomat olan Getter, sonraki sanatçıya yer açmak için kabahatliyi dışarı götürmek için sıkı ama nazik bir otorite kullanır.

Onlar – şairler ve dinleyiciler – Beat jenerasyonu ya da 60lar Bölüm II ya da 90ların Spoken Word Revolution'ı değil, post-empresyonizmin empresyonizm için ifade ettiği şey değil. Başka bir deyişle, geçmişteki karşıt kültür akımları ve dekorlarının tartışmasız özellikleri, onlar arasında görünse de onlar önceden gelen başka bir kültür akımının "Neo"su ya da "Post"u değiller.

Şüphesiz eski akımlar, onların kendilerinden olduğunu iddia etmeye çalışacaklar çünkü Köşe başı şairlerinde Rap ritimlerinin, Saul Williams ya da Ginsberg'in tesadüfi özelliklerinin ve Köşe başı şairlerinin bile etkilendiklerini farketmedikleri tarzların uyumunu duyabilirler.

Ama bunlar, eski Tanrıların çocukları değiller. Yaptıkları iş, etkilenmiş olsa da, tamamen onların işi ve gerçek anlamda yepyeni. Onlar, doğmakta olan yeni modern bir toplumsal dokunun yansıması olan epik bir duyarlılık değişiminin taşıyıcıları.

Şiir, zeki, yürek parçalayıcı, edebi, bazen politik, çoğunlukla nükteci ve en önemlisi hayal doludur – bozucu imalar ve metaforlar ve özel iç dünyayı açığa çıkarışlar.

Spoken Word ya da Rap'in yapar gibi göründüğü bakımlardan, bu şiirler apaçık şekilde, halk için yapılan politik vasiyetler olarak açık, kişisel bilinç itiraflarıdır ve kökleri Slam, Whitman ve Mayakovsky'den daha fazla Dada, Dirtcore Punk, Sylvia Plath, Lord Byron, Anne Sexton, Sürrealizm, Homer, William Burroughs, Shakespeare ve Rimbaud'a dayanır.

Süresi dört ya da beş dakikayı geçen şiirler - uzun, yayımlanmayan ve destansı Wastelands, - dumanlı Mission köşe başının üstünde süzülerek ezbere okunur. Şairler, dil tuvallerini epik soyut-ekspresyonist tarzda boyarlar, bunlar New Yorker ya da Poetry Magazine'in

cimri sayfalarında rol kapamayacağı korkusuyla, günümüz şiir sanatı büyüklerinin kalkışmaya cesaret edemeyeceği başarılardır.

Övülecek o kadar çok köşe başı şairi var ki nerden başlasam bilmiyorum. Ama şimdiye kadar en sevdiklerim arasında olanlar "House of Hay" adlı bir şiiri olan Shye Powers. Grace Slick'in içinden akan Richard Brautigan'ın sesinin yankılandığı bu şiir, o kadar iyi ki beni bütün gece düşünmeye itti. "House of Hay" genç bir aşkı o kadar harika anlatıyor ki toparlanıp evi terkedip şiirin anayoluna gitmek istiyorsunuz.

Nick Burrose (ayrıca Nick Garrett adıyla da tanınır) ve Stellar Cassady sadece mükemmel şairler değil ayrıca bütün gün dinleyebileceğim (Secret Secretaries) adında, Shye Pwers'ın da olduğu bir grupları var – o kadar gizli bir grup ki adları parantez içinde.

Burrose'un "Plastique" gibi – ekstasi kafası düzetmeleriyle beraber - daktiloyla yazılmış bilinç-akışı şarkı-şiirleri, delicesine yetenekli aşk ve felaketin çöküş kehanetleridir, Tarantula'nın Bob Dylan'ı Tom Waits'le tanışır, Iggy Pop'la tanışır ve bütün pislik William Burroughs'a daldırılır.

Stellar Cassady'nin şiiri "Cravings" şiir sanatının saçmalıklarla ve yalanlarla savaşını anlatan kişisel bir manifesto bildirisi ve bana Fransız maceracı sürrealist Blaise Cendrars'ın şiirlerini hatırlatıyor. (Secret Secretaries) şarkılarına, gelişigüzel vokaller, hazırlıksız kahkahalar, gitar, ezberden okuma, daktilonun ya da bongoların çıkardığı çatırtılar eşlik ediyor. Onları dinlemek, zor zamanlarda yakın arkadaşlarla takılmak gibi bir şey.

Şaşırtıcı Sam Sax, sırt çantası ve terbiyesiz bir okul çocuğu gibi yana çevirdiği şapkasıyla tebeşir daireye girer ve Rimbaud'un ya da Leonard Cohen'in şu ana kadar yazdığı herhangi bir şey kadar muhteşem, çarpıcı mısra şamdanlarıyla kalabalığa hükmetmeye başlar.

J. Brandon Loberg'in şiirlerinde hafif ince espriler, akrobatik metafiziksel eğlencelerle buluşur. Getter ile birlikte BART sahnesinin fikir öncülerinden olan Loberg, şair, antolojist ve Beat Müzesi'nde çalışan bir artisttir ve başlı başına derinlemesine bir kültür tarihçisidir. Bir karnaval rüyasında kaybolmuş yüksek barok zekalı şiirleri, J. S. Bach'ın Octopuses Garden'a ziyaretlerini çağrıştırır.

Wittgenstein felsefe için neyse Charlie Getter da sokak şiiri için odur: önce, esrarengiz olanı açıkça dile getiren ve en içteki düşün-

celerimizin bilmecelerine takılan, çılgın gibi becerikli bir varsayımcı oluyor, sonra bizim kültürel ve kişisel kutsal ineklerimizi, Tokyo'daki Godzilla gibi ayaklarıyla eziyor.

Eşsiz Kate Abarbanel, kendi kabusunu, halkın politik öfkesi olarak kelimelere döker ve en kaba saba dinleyiciyi bile sessizce dinlemeye zorlar. Şu ana kadar şiir sanatında çok az kişi politik olan gerçekleri kişisele dönüştürmeyi veya tam tersini başardı: Kate, türün en başarılı ustası olarak yükselmeye devam ediyor.

Benim beğenimi kazanmış daha birçokları var: Dusty Rose, Nicole Alea, M.G. Martin, Jonathan Siegel, Guinevere Q, Miguel Pereira, Kaile Glick, Chad Rochkind, Jonathan Brown, Nick Soderburg, Pam Benjamin ve...

Burda adlarını sayamayacak kadar fazla. Ama zaten ne gerek var? Yakında kesinlikle onları duyacaksınız. Onlar Amerika'nın hasta vücudundaki tuhaf, yeni mahsuller, yaşamın değil, bu ülkede içimizde yaşamak için gelen ölümün katilleri.

Günden güne, bizi zeka ve sevgiyle, birbirleriyle ilgilenerek, birbirlerine okuyarak, tebeşirle çizilmiş sihirli yeniden doğuş dairelerinde herkesi iyi karşılayarak, gösterdikleri duygusal cömertlikleriyle bizi iyileştiriyorlar. Onlarınki dille kendinden geçilen, kurumsal tabut kültürünün yüksek cam ve çelik kulelerini devirecek, yeniden tanımlayacak ve gelecek yıllarda 'insan' ve 'şiir' gibi kelimelere yeni anlamlar verecek bir iyileşme devrimidir.

Çünkü onlar geliyorlar. Büyüyorlar. Gittikçe çoğalıyorlar. Genç ve güzeller ve tehlikeliler.

Onlar yeni yüzyılın şairleri ve onları köşe başında bulacaksınız.

"AMERİKAN KÜLTÜRÜ İÇİN YENİ BİR ÜSLUP":
KEROUAC'IN SPONTAN DÜZYAZISI VE SAVAŞ SONRASI AVANGARD

FİONA PATON

Başlığım Kerouac'ın 1958 Martında Esquire'da yayımlanan bir makalesinden geliyor, "Aftermath: The Philosophy of the Beat Generation" (Sonuç: Beat Kuşağının Felsefesi). Bu makalede Beatleri şöyle tanımlıyor:

Sonunda Batının "özgürlük" makinesine sırt çeviren ve uyuşturucu kullanan, bop seven, kavrayış parlamaları yaşayan, "duyuların bozulmasını" tecrübe eden, tuhaf konuşan, fakir ve hoşnut olan, Amerikan kültürü için yeni bir üslubu, (Kayıp Kuşağın aksine) Avrupa'nın etkilerinden tamamen bağımsız (olduğunu düşündüğümüz) yeni bir üslubu, yeni bir büyüyü haber veren yeraltı kahramanları.

Kerouac'ın "Amerikan kültürü için yeni üslubu" 1952'de geliştirdiği spontane düzyazı yöntemiydi, filmler, çizgi romanlar, ucuz romanlar ve cazdan alınmış üslupsal stratejilerden yararlanan, konuşma diliyle edebi dilin şaşırtıcı bir füzyonu. Ancak, elli yıl sonra, Kerouac'ın üslupsal dehası hâlâ tam olarak kabul edilmiş değil. Şöhreti hâlâ, maalesef, en ticari iki romanına dayanıyor, Yolda ve Zen Kaçıkları.

Bu romanların hiçbiri spontane düzyazı değil. Yolda'nın bir ver-

siyonu gerçekten de üç haftada, 100 fitlik bir teleks rulosuna yazılmıştı ama Kerouac spontane düzyazıyı bu meşhur rulo deneyinden sonra geliştirdi; üstelik, Yolda'nın 1957'de nihayet basılan versiyonu aradaki yıllar içinde defalarca, önemli derecede değiştirilmişti. Kerouac 1968'de verdiği bir röportajda şunları söylüyor, "Malcolm Cowley zamanında, Yolda ve Zen Kaçıkları söz konusuyken, ne olursa olsun üslubuma sadık kalacak gücüm yoktu. Malcolm Cowley sonu gelmeyen düzeltmeler yapıp binlerce gereksiz virgül eklerken [...] şu işe bak ki, Kaçıklar'ın el yazmasını tazmin etmek için beş yüz dolar harcadım ve Viking Press'ten 'Düzeltmeler' başlıklı bin dolarlık bir fatura aldım". Bu romanların ikisinin de Amerikan kültür tarihinde önemli anları temsil ettiği bir gerçek. Ama estetik açıdan, aslında oldukça gelenekseller ve Kerouac'ın saygınlığının dayanağı bu eserler olmamalı. Hem araştırmacı hem öğretmen olarak, Kerouac'ın daha zorlu metinleriyle meşgul olmalıyız ki elli yıl sonra, Doctor Sax gibi romanlar, Ulysses, Döşeğimde Ölürken ya da Kayıp Zamanın İzinde gibi yüzyılın diğer deneysel eserleri kadar bilinir ve saygın olsun.

Tabii birçok eleştirmen Kerouac'ın Joyce, Faulkner veya Proust'la aynı düzeyde görülmesi fikrine içgüdüsel olarak ayak diriyor. Kerouac hâlâ serseri bir sokak şairi, hikâye anlatmayı iyi beceren kültürsüz bir özgür ruh olarak tanınıyor. Gerçekten de çoğu öğrencimizin kalbindeki imge bu. Onları Yolda'nın verdiği zevkten mahrum bırakmak istememekle beraber, Kerouac'ın "Amerikan kültürü için yeni bir üslup" derken kastettiği şeyi örnekleyen bir roman olan Doctor Sax'ın düşünsel ve üslupsal mükemmelliğini onlarla paylaşarak Kerouac'la ve aynı süreçte anlatısal biçimle ilgili bilgilerini genişletmenin zamanı olduğunu düşünüyorum.

Bu "yeni üslup" Kerouac'ı İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gerçekleşen ve A.B.D.'yi, özellikle de New York'u sanatsal deneyciliğin başlıca merkezi yapan olağanüstü kültürel değişime bağlar. Fazla uzatmamak adına, kendimi bunun iki tezahürüyle sınırlayacağım: Charlie Parker'ın bebop cazı ve Jackson Pollock'ın soyut dışavurumculuğu. Elbette, Kerouac'ı Parker ve Pollock'ın teknik deneyleriyle ilişkilendirmek yeni bir şey değil: Biyografi yazarları Nicosia ve McNally'nin bu konuda söyleyecek zekice şeyleri var. Bu noktada eksik olan, Kerouac'ın spontane düzyazısındaki teknik benzerliklerin somut örneklerle gösterilmesi. Başka bir yerde Kerouac'ın yazınının caz yapısını uzun uzadıya yazdığım için, burada kısa bir genel açıklama ve

ardından belirli bir bölümün tartışılmasıyla yetineceğim.

Kerouac ve grubunun kırkların sonunda ve ellilerin başında dinlediği caz türü bebop'tı, geleneksel swing melodilerini hızlı, öngörülemez ve çoğu kez ton ve akor geçişleri açısından son derece deneysel melodilere dönüştüren bir tarz. Kübalı trompetçi Chico O'Farrell'a göre, "bebop bir bakıma eski swing yapma anlayışının bittiği noktadır. Swing bitti demiyorum – hâlâ swing yapıyorduk ama bu yeni çalma ve besteleme biçimine ilişkin dörtlü yapı içinde." Geleneksel caz gibi, bebop'ın hâlâ ayırt edilebilir bir yapısı vardı: melodi-köprü-doğaçlama sololar-melodi. Charlie Parker'ın "Bird Feathers"ı bu yapıyı açıkça sergiler ancak bunu daha hızlı ve diyelim ki bir Duke Ellington parçasında olandan çok daha fazla teknik deneyle yapar. Bebop spontane, canlı doğaçlamayı swing'den daha fazla benimsedi, yine de bu büyüleyici (ve bazen düzensiz) performansların arkasında saatler süren sıkı bir çalışma vardı. Bir eleştirmene göre Parker'da, uzun melodiler "parça parça kısa melodilerle birleştirilir: Performansın doğaçlama niteliğine ve 'sesli düşünen', bir fikirden diğerine geçerken motifler deneyen birini dinlediğimiz hissine katkıda bulunan parçalar.

Kerouac'ın spontane düzyazısı, Parker'ın saksafon çalışındaki aynı öngörülemezlik, heyecan ve lirizmi içerir. Aslında, 1952'de teknik buluşunu yaptığında Parker'ı yoğun biçimde dinliyordu. John Clellon Holmes'a bir mektubunda şöyle der, "bütün albümleri dinliyorum ve aylardır ilk defa bop müziğe dalıyorum [...] Modern Sounds in Jazz adlı bir albümde çaldığı olağanüstü blueslar ve Miles'la değiş tokuş ettikleri nakaratlar dahil bütün Bird albümlerini dinliyorum". Sonra devam eder, "şimdi keşfetmeye başladığım şey romanın ve öykünün keyfi sınırlarının ötesinde [...] keşfedilen düzyazı... vahşi biçim, moruk, vahşi biçim". 1959'da Warren Tallman'dan beri eleştirmenler Kerouac'ın üslubunu caz doğaçlamalarıyla ilişkilendirmişlerdir, haklı olarak. Ne de olsa, "Essentials of Spontaneous Prose"da (Spontane Düzyazının Temelleri) kendi yazma yöntemini açıkça "konuya üflemek (caz müzisyenliğinin gereğince)" olarak tanımlar. Ancak görünüşte rastgele olan üslubunun altındaki disiplini kavramak için, Doctor Sax gibi spontane düzyazı bir romanın belirli bölümlerini yakından incelememiz gerek. "Essentials"a göre, Kerouac "belli bir imge-nesne" ile başlar ve "ilginin merkezinden" yazar. Dolayısıyla hayal gücü, yazma eyleminden önce odaklanır. Tim Hunt'ın belirttiği gibi,

bir caz parçasında melodinin işleviyle Kerouac'ın "imge-nesne"si arasında üstü kapalı bir paralellik vardır. İkisi de çevrelerinde gelişecek spontane doğaçlamalar için ana çerçeveyi sağlar. Ama bu paralellikle ilgili asıl önemli nokta, Kerouac'ın bir caz müzisyeni gibi doğaçlamasını sonlandırmak için imge-nesneye (i.e. melodiye) geri dönmesidir. Bir bölümün sonu, sıklıkla başa döner.

Aşağıda, Doctor Sax'taki sayısız örnekten biri bulunuyor. Bu bölümde Jacky Duluoz'un çocukluğunda gördüğü kâbuslardan biri anlatılır, uydurma süper kahraman Doctor Sax Jacky'nin bunlarla başa çıkmasına yardım eder.

Lowell gecesinin yer altında gürleyen dehşeti–beyaz bir kapıdaki kancaya asılmış siyah palto–karanlıkta–o-o-h! – kapıma yapışık halde şahlanan devasa kefeni gördüğümde kalbim duracak gibi olurdu – Açık dolap kapıları, güneşin altındaki her şey içerde ve ayın altında – kahverengi kapı kolları görkemli bir şekilde düşer –kötü boşluklardaki başka askılarda gereğinden fazla hayalet, uyku yatağımı dikiziliyor – annemin odasındaki haç, Centralville'de bir satıcıdan almıştı, siyah lake bir haçın üzerinde fosforlu İsa - İsa Karanlık'ta parlardı, ne zaman önünden geçsem korkuyla yutkunurdum güneş batar batmaz, tabut sehpası parıltısını alırdı, dehşet verici korku - çığlık filmi Murder by the Clock gibiydi hani yaşlı bir kadın gece yarısı mezarından çıkıyor da – onu asla görmezsin, sadece yazı masasına yaklaşan kederli gölgesi vardır tık-tık-tık kızları ve ablalarıysa evde çığlık atıp dururlar – Odamın kapısının birazcık bile aralık olmasından hoşlanmazdım, karanlıkta esneyerek kara bir tehlike deliği olurdu. – Dik, uzun, ince, haşin, Kont Condu birçok kereler kapımın eşiğinde durmuştur – odamda eski bir gramofon vardı ki o da hayalet gibiydi, eski maun kursağındaki eski şarkılar ve hüzünlü Amerikan antika albümler yakasını bırakmıyordu [...] Eliniz kadar büyük dev örümceklerin korkusu ve fıçı kadar eller – neden... Lowell gecesinin yer altında gürleyen dehşetleri–pek çoktur.

Kerouac'ın buradaki "ilgi merkezi", melodisi, "Lowell gecesinin yer altında gürleyen dehşeti"dir. Bu anımsatıcı cümle, kendisini izleyen anılar için tematik bir çerçeve sağlar. Günlük nesneler karanlık yatak odasında, on yaşında bir çocuğun özgür hayal dünyasında, dehşetli kefenler ve hayaletlere dönüşür, dinsel eşyalar kâbus gibi canlanırken vampirler ve örümcekler gölgelerde gizlenir. Ama bu çağrışımsal doğaçlamanın sonunda Kerouac bir caz müzisyeni gibi ilk

melodiye döner, "Lowell gecesinin yer altında gürleyen dehşetleri– pek çoktur." Kerouac'ın yazınını renklendiren sıra dışı söz öbekleri –"kötü boşluk" ve "uyku yatağı" gibi– Parker'ın ezgisel verimliliğine eşdeğer bir dilsel yaratıcılığı gösteriyor. Konuşma havası ve çoğu kez yarım kalan cümleler, Parker için kullanılan "doğaçlama niteliği" ve "'sesli düşünen' birini dinlediğimiz hissi" tanımlamalarını anımsatıyor. Konuşma dili ve bop müzik arasındaki bu bağlantıyı Ginsberg de Naropa Enstitüsü'nde verdiği bir derste belirtmiştir: "Bop müzisyenleri müziklerini Siyahların sokak ağzının ritmine uyduruyorlardı, birbirleriyle sokak ağzı kullanarak enstrümanları vasıtasıyla konuşuyorlardı. Kerouac konuşma dilinin devinimlerini yazı diline sokmak için, var olan şiir ve düzyazı örneklerinden daha ilginç ritimler kullandı ve bunu dile dönüştürdü."

Kerouac'ın doğrudan beboptan esinlendiği spontane düzyazısı, yapılan ilk eleştirilerde edebiyat olarak görülmedi bile. Örneğin Barnaby Conrad, Doctor Sax'ı şöyle tanımlıyordu, "otobiyografik nitelikte bir dizi gizemli, düzensiz hatıra, görünüşe göre şu formülle yazılmış: Kafka'nın en kasvetli halinden bir parça, Wolfe'un akan düşüncelerinden iki parça, Joyce'un en iğrençlik saplantılı işlerinden üç parça al ve ne üslup ne de seçicilik olmadan hepsini karıştır". Kerouac 1959'da Barney Rossett'e yazdığı mektupta "Bana öyle geliyor ki eleştirmenler SAX'la ilgili ne diyeceklerini bilmiyorlar. Belki de diğerlerinin söyleyeceklerini duymayı bekliyorlar. Bak, bir yıl sonra ondan daha çok bahsediyor olacaklar. 'Yer altında gürlüyor' ve 100 yıl boyunca da devam edecek" diyordu. Kerouac romanın dikkat çekmesinin bir yıl alacağını öngörürken fazla iyimserdi. Doctor Sax zamanının o kadar ilerisindeydi ki nispeten yakın zamana kadar Kerouac'ın en sık baskısı tükenmiş halde kalan romanıydı. Öte yandan zamanının o kadar parçasıydı ki, geri dönüp bakıldığında, eleştirmenlerin onunla savaş sonrası dönemin muazzam kültürel enerjileri arasındaki bağlantıyı kuramamış olmasını anlamak güç. Kerouac'ın medya tarafından yaratılan "Beatniklerin Kralı" imajı, hayatının sonuna kadar ona musallat olan bir karikatür, şüphesiz düzyazıya getirdiği yenilikleri gölgeledi, spontane doğaçlamanın başka bir alanda, Jackson Pollock'ın resimlerinde çok rağbet görmesine rağmen.

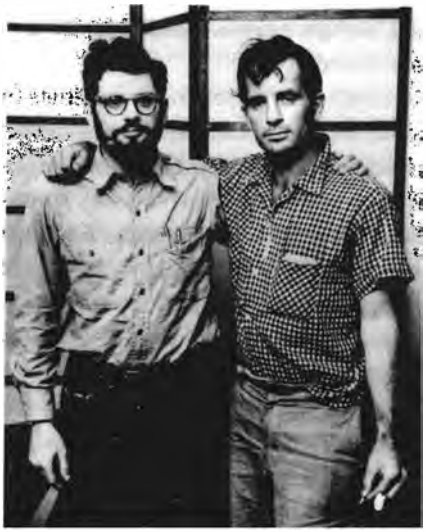
Kerouac'ın yaratıcı hayal gücünü iş üstündeyken sunma arzusu, işlerini bildiği ve beğendiği, Cedar Tavern'de birlikte içtiği soyut dışavurumcularla açık benzerlikler taşır. Kerouac, Jackson Pollock'ı "daha

önce hiç görülmemiş şeyleri resmeden" bir dahi olarak tanımlıyordu. Kerouac gibi Pollock da çalışırken Charlie Parker dinliyordu. Pollock 40'ların sonunda sanat dünyasını hareket resmiyle sarstı, bu terim Harold Rosenberg'in 1952'de Pollock için tuvalin artık bir imgeyi yeniden yaratma alanı değil, "bir hareket alanı" olduğunu söylemesiyle ortaya çıktı. Pollock'ın yöntemle ilgili açıklamaları bu doğaçlama yaklaşımı doğruluyor: "Resme de çizime yaklaştığım gibi yaklaşıyorum, yani doğrudan... ne kadar yakın, ne kadar doğrudan olursa – bir iddiada bulunma olanağı da o kadar büyük olur." Pollock, eserlerinin rastgele olduğunu düşünenlere cevap olarak "Boyanın akışını kontrol edebiliyorum; tesadüf diye bir şey yok, başlangıç ya da son olmadığı gibi," diyordu. Daktilosuna yeni kâğıt yerleştirmek için durmak zorunda olması Kerouac'ı sinirlendiriyordu. Pollock da fırçasına boya sürmek için durmaktan hoşlanmıyordu ve çok akışkan boyayla dolu bir tenekeye bandırdığı bir çubuk kullanmaya başladı, bilinçdışı zihninden akan enerjiyi doğrudan tuvale aktardığını hissettiği bir sistem. Bu meşhur "damlatma" yöntemiydi, Time dergisi ona "Jack The Dripper" lakabını takarak bu teknikle dalga geçmişti. Time daha sonra Kerouac'a da "Hobohemia'nın helâ şairi" unvanını vermişti. Fakat Kerouac ve Pollock, Parker gibi, yöntemlerini yıllar süren disiplinli ve özenli estetik deneylerden sonra geliştirmişti. Daha soyut bir düzeyde, Pollock'ın karmaşası ve enerjisi, döngülere ve dairelere olan düşkünlüğü, Kerouac'ın tekrarlamalı anlatı tarzını anımsatıyor. İkisi de Carl Jung ve James Joyce'tan etkilenmişti ve sanatları, yaratım anında bilinçdışındaki yaratıcı enerjiyi bilinçli iradenin şekillendirici gücüyle birleştirip, bilincin doğasını mümkün olduğunca doğrudan incelemeye çalışıyordu.

Serge Guilbaut'nun ikna edici biçimde gösterdiği gibi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra eleştirmenlerin soyut dışavurumculuğu kucaklamaları, Amerikan kültürünü bireysel özgürlük ve dizginsiz yaratıcılığın gururlu simgesi olarak muhafaza etmek isteyen Soğuk Savaş ideolojisiyle birlikte düşünülmelidir. 1948'de The Museum of Modern Art (Modern Sanat Müzesi) tarafından düzenlenen (Jackson Pollock'ın da katıldığı) bir forumda, konuşmacılar "modern sanatın bireysel yaratıya eş ve liberal Amerikan değerleriyle uyum içinde" olduğunu öne sürmüştü. Aynı anda Clement Greenberg, Pollock'ı "şiddet, güç, büyüklük, spontanelik ve sonsuzluk" gibi Amerika'ya münhasır niteliklerin ifadesi olarak görüyordu. Pollock, Kline ve de

Kooning gibi sanatçıların ünlenmesiyle, New York modern sanatın merkezi olarak Paris'in yerine geçti ve Birleşik Devletler siyasi ve ekonomik liderliğinin yanında kültürel liderliği de elde etti. Kerouac savaş sonrası on yılın kültürel açıdan olumlu atmosferine derinden bağlıydı. Art Students League (Sanat Öğrencileri Birliği) kafeteryasında Arshile Gorky'nin karşısına "Bu Avrupalılara neden ihtiyacımız olsun?" sorusuyla çıkan Pollock gibi, Kerouac da "Amerikan kültürü için yeni bir üslup, Avrupa'nın etkilerinden tamamen bağımsız yeni bir üslup"ta ısrar ediyordu.

Bu yüzden Kerouac'ı hem bebop müzisyenleriyle hem savaş sonrası dönemin soyut dışavurumcularıyla ilişkilendirmek çok önemli. Yaratıcı zihni iş üstünde kaydetmek ve bu sürecin ortaya koyduğu özgünlük ve yaşam enerjisi, Amerika'nın savaş sonrası kültürel değişiminin belirleyici unsuruydu. Bu, gürültülü Amerikan demokrasisi propagandasının, McCarthyciliğin uygulamalarıyla grotesk bir biçimde bağdaşmadığı bir zamandı. Bu, görünüşe göre kurumsal ideoloji ve bilimsel rasyonalizmin üçüncü dünya savaşının nükleer kıyametine doğru neşeyle sürüklenen pasif asalaklar ürettiği bir zamandı. Kerouac, Parker ve Pollock doğaçlama teknikleri yüzünden alay konusu oldular. Ama bu sanatçılardan her biri, farklı yollarla, Uyumlu Olmanız Mı Gerekiyor? adlı bir kişisel gelişim kitabının çok satanlar listesinin zirvesinde olduğu bir zamanda, cesurca bireysel bakışın bütünlüğünü muhafaza etti. Şimdi Charlie Parker ve Jackson Pollock yirminci yüzyılın en büyük sanatçılarından ikisi olarak anılıyor. Ve Kerouac? Kerouac'ın itibarı Massachusetts Üniversitesi'ndeki Beat Attitudes (Beat Yaklaşımları) gibi konferanslarla yeniden oluşuyor. Fakat bizler doğaçlama dehasını gerçekten ortaya koyan romanları öğretmeye başlamadıkça, Amerikan edebiyatında ikincil bir figür olarak kalacak, sevgiyle kucaklanan ama sonra Robert Stone gibi yazarlar tarafından reddedilen bir figür. Stone, 1997 tarihli bir makalesini şu tepeden bakan gözlemiyle bitiriyor: "İnsanlar bir zamanlar, çağdaşlarının adı unutulduğunda Kerouac'ın adının hatırlanıyor olacağını söylüyordu. Haklı da olabilirler, evlatlıkla ilgili ve yurtsever nedenlerden öyle olsun diyorum. Ama genel olarak, 'Yolda benden çok anneme göre bir kitaptı' diye düşünüyorum". Ben de diyorum ki: Kerouac'ı "evlatlıkla ilgili ve yurtsever nedenlerden" onaylamayı bırakıp, bir sanatçı olarak yaratıcı dehasını kabul etmenin zamanı geldi.

JACK KEROUAC & 60'LAR – ORTADAKİ BİPPİE

DAN KAPLAN
Çeviri: Ece Şimşek

Jack Kerouac'ın eserleri Beatlere ve bunun sonucunda 1960'ların karşı kültür hareketine ilham vermiştir. Medya bu iki akımın yükselişini Kerouc'a atfetmiştir. Fakat bu onun hiç istemediği bir sonuç olmuştur. Kerouac aslında Thomas Wolfe, Henry David Thoreau ve Fyodor Dostoyevski ayarında büyük bir yazar olmak istemişti. Romanlarında benimsediği değerler karşı kültür hareketinin köşe taşlarından olmuştur. Ama bu değerler Kerouac'ın kendisinin Katolik olmasından gelen değerleriyle zıt düşmüştür. O hayatı gördüğü ve deneyim ettiği şekilde yazmıştır. Romanlarında kendi karakteri arkadaşlarının karakterlerine göre daima ikinci plandadır. Fakat okuyucular Dean Moriarty, Carlo Marx ve Yaşlı Boğa Lee'nin (sırasıyla Neal Cassady, Allen Ginsberg ve William S. Burroughs'un) davranışlarını Jack Kerouac'la özdeşleştirmiştir.

Bu, okuyucularının beklentilerine göre yaşamak isteyen ama inançları yüzünden bu beklentileri tamamıyla gerçekleştiremeyen Kerouac için içsel bir çatışma olmuştur. Kerouac oluşumunda pay sahibi olduğu kültür ile ciddi bir yazar olarak görülmek istediği kişisel arzularının arasında kalmıştır. Öyleyse olayların 1940'ların sonunda geçtiği 1950'lerin sonunda yazılmış bir kitap 1960'lar kuşağını nasıl etkiler? Ve Jack Kerouac ilham verdiği bir kültürü nasıl benimseyemez? Bu toplumun normlarını dürüstlükle ve daha önce görülmemiş bir duyguyla allak bullak eden yazar Kerouac'ın sesiydi; bu onun ticarileşmeyi ve geleneksel Amerikan ahlak anlayışını reddedişi ve Amerikan kültüründe devrim yapmasıydı. Ve bunları yapan adam oluşumunda büyük katkısı olduğu harekette huzur bulmasını engelleyen Fransız Kanadalı bir göçmenin Katolik oğluydu.

Jack Kerouac'ın 1960'ları nasıl etkilediğini anlamak için öncelikle onun kim olduğunu ve Beat Kuşağı'nın ne olduğunu anlamak gerekir. Ama en önemlisi Beat Kuşağı'nın Jack Kerouac için ne ifade ettiği anlaşılmalıdır. Ginsberg, Burroughs ve Cassady 1960'ların karşı kültür

hareketini her yönden benimserken Jack Kerouac arada bir yerlerde kalmıştır. Kerouac asla ilham verdiği kuşağı tamamıyla destekleyememiş ya da dışlayamamıştır. Çünkü Kerouac Beat Kuşağı'nı çağdaşlarından farklı algılamıştır.

Jack Kerouac 12 Mart 1922'de Massachusetts'in Lowell şehrinin Fransız kısmında Leo ve Gabrielle Kerouac'ın çocuğu olarak doğmuştur. Kerouac'ın anne ve babası Amerika'ya daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak için gelmiş Fransız Kanadalı göçmenlerdir. Kerouac okula başlayana kadar evde hep Fransızca konuşmuş, İngilizceyi ancak okula başladığında öğrenmiştir. Çocukluğu boyunca Lowell'ın içinde taşınıp durmuş, hiçbir yerde "dört yıldan fazla" yaşamamıştır. Sürekli taşınıp durduğu için de bir yere ait olma duygusuna sahip olamamıştır. Kerouac'ın bu şekilde büyümesi 1920'lerde pek çok çocuğun daha iyi koşullarda yaşamak için şehir şehir dolaşmasına da ayna tutar. Bu huzursuzluk ve ait olmama duyguları Jack Kerouac'ın eserlerinde önemli bir yer tutmuş ve kendi tarzlarında huzur bulamamış okuyucularıyla –kendi kuşağı ve bir sonrakiyle- arasında bir bağ kurmasında yardımcı olmuştur. Kerouac'ın fakir ve işçi sınıfı ailesi onu hayatı boyunca arkadaşlarından farklı bir yerde durmasına sebep olmuştur. Kerouac kendisini hep bir yabancı gibi görmüş ve sosyal ortamlarda fiyakalı kıyafetlerle dolaşırken nadiren kendini rahat hissetmiştir. Kerouac huzursuzluk ve yabancı hissetmenin yanı sıra, özellikle cinsellik konusunda, Katolik prensipleriyle büyütülmüştür. Bu onun hep uğraşmak zorunda kaldığı bir şey olmuştur. Kerouac şu durumda kendine, yazdıklarına ve inançlarına karşı nasıl dürüst olabilir?

1957 yılının Eylül ayında Viking Yayınları Yolda'yı yayınladı. Yolda Beat Kuşağını diğer pek çok eserden daha iyi betimlemişti. Kitap 1950'lerin öncü eserlerinden olmuştu ve Kerouac'ın geliştirdiği yeni bir tarz olan "spontan düzyazı" tekniğiyle yazılmıştı. Yolda, aynı zamanda gençliğin karanlıkta kalmış yaşam tarzına da ışık tutmuştur. Kitabın konusu seks, uyuşturucu, isyan, hızlı arabalar ve müzikti. Bu kitap "ilk rock'n'roll kitap" oldu ve en çok satanlar listesinde kendine bir yer bulacak kadar çok sattı. Basın Beat Kuşağını yeni ve geçici bir moda olarak algıladı. Pek çok gazeteci Kerouac'la kitabı hakkında değil Beatler hakkında konuşmak istiyordu. Beatler neydi? Neye inanıyorlardı? Medya onların hepsini bedensel ihtiyaçlarını gidermek ve toplumun kurallarına karşı koymaktan başka bir şeyle ilgilenmeyen

genç suçlular olarak görüyordu. Fakat Kerouac, Beat Kuşağı'nın kendi kendisini tanımlaması niyetindeydi.

Yolda Kerouac'ı ulusal bilincin içine doğru itti. Kerouac bu sayede ciddi bir yazar olarak değil Beat Kuşağı'nın sözcüsü olarak ün yaptı. Beatler bir grup asi ve nihilist genç olarak, Jack Kerouac da onların Kralı olarak görülüyordu. Bu kuşağı doğru düzgün tanımlamak için Kerouac Beatler hakkında pek çok makale yazdı. 1958'de Esquire dergisine yazdığı "Sonuç: Beat Kuşağı'nın Felsefesi" başlıklı makalesinde Beat Kuşağı'nın asla bir gençlik suçu olmadığını, 1940'ların sonunda John Clellon Holmes ve Allen Ginsberg ile kurdukları, hayatı yeni ve daha ruhani bir şekilde gördükleri bir "düş" olduğunu açıkladı. Kerouac "Beat Kuşağı'nın kısa ömürlü ve sayıca az" olduğunu kabul ediyordu. Ama tarzları ve kendilerini ifade etme şekilleri 1950'lerin rock'n'roll gençliği tarafından Montgomery Clift, Marlon Brando, James Dean ve Elvis Presley aracılığıyla popüler kültürün bir parçası olunca kendilerini temize çıkarmış oldular. Kerouac makalesini Beatlerin Kayıp Kuşak'ın çocukları olduğunu ve "sondaki solgun kuşağa doğru bir başka adım" olduğunu yazarak bitirdi.

Beatler hakkında Kerouac'ın da sürekli bahsettiği ana farklardan biri de onların iyimser olmalarıdır. Kerouac defalarca Beatlerin hayatı olumlamalarını Kayıp Kuşak'ın sinizmiyle yan yana koymuştur. "Aslan Değil Kuzu" adlı makalesinde Kayıp Kuşak'ın "hiçbir şeye inanmadıklarını ve her şeyi hor gören sinik bir tavra büründüklerini" iddia etmiştir. Beatlere gözdağı veren ve onları yıkmak isteyen bu kuşaktı. Sonuç olarak Beatler hayatı kabul etti ve Kayıp Kuşak'ın yıktığı şeyi tekrar inşa ettiler. Beat başka insanların hayatında "müdahale etmeme ruhu"ydu. Kayıp Kuşak'ın toplumu değiştirmek için politik eylemlerde bulunmasına karşın Kerouac Beatleri politik konulara ilgisiz olduğunu gördü. Beatlerin politik hareketi ilgisizliğe ve Tao'nun "biri zorlamama prensibiyle insanlarını yönetirse toplumsal düzen kendi kendine yerine gelir" ilkesine dayanıyordu.

Fakat Beatler dışarıdan bir çelişkiyi de barındırıyorlardı. "Beat" kelimesinin pek çok olumsuz çağrışımları vardır. Beat "ilk olarak fakir, sefil, bitkin, serseri, üzgün, metroda uyuyan anlamındaydı." Kerouac bu kelimeyi bu hissiyatı taşıyanlar için bir onur madalyası yapmayı başardı. Olumsuz anlamı olumluya çevirdiler. Kerouac "beat" kelimesinin "beatific (kutsayan)" ya da "beatitude (ahiret mutluluğu)" anlamlarında dini önemi de olduğunu fark etti. "Beatitude" Beatle-

rin dini tarafına vurgu yaptı ve İsa'nın İncil'deki "beatitudes" adıyla geçen sözlerine ruhen uysal, merhametli, kederli olmak ve kalbin temiz olunması gerektiği açılarından açık bir göndermeydi. Bitkin ya da sefil olmak onların doğruya ve Tanrı'yı bulmaya daha yakın oldukları anlamındaydı. Mike Wallace ile yaptığı bir röportajda Kerouac'a Beatlerin kendilerinden geçmek isteyip istemedikleri sorulduğunda Kerouac "evet, bilirsiniz İsa Cennet Krallığı'nı görmek için kendinizden geçmeniz gerekir demişti," diye cevap vermişti. Kerouac uyuşturucunun cennet ve Tanrı hakkında görüntüler görmesine yardımcı olduğunu ve seksin de "cennete giden bir geçit" olduğunu, daha fazla beat oldukça cenneti bulmaya daha da yaklaştıklarını da bu röportajda söylemişti. Kerouac bunları söylediği zaman Budizm üzerinde çalışmaktaydı ve Budizm'in ilk kuralı "hayat acı çekmekten ibarettir"dir. Bu acı çekme düşüncesi Beat olmakla ilgili düşüncelerine tamamıyla uygun düşmektedir. Budizm Kerouac'ın Zen Kaçıkları romanının ana konusu olmuştur. Bu romanda Budizm ve doğa önemli bir rol oynamış ve roman 1960'larda pek çok kişi için ilham kaynağı olmuştur.

Kerouac için Beat Kuşağı politik değil ruhani bir düşünceydi. Teorik olarak uyuşturucu, seks, seyahat etmek ve beatlerin yaptığı diğer bütün şeyler kişisel aydınlanma içindi. Onlar duygularını göstermekten, seksüelliklerini keşfetmekten ya da suç işlemekten korkmadılar. Kerouac'ın politik bir gündemi yoktu. Onun diğer Beatlerden keskin bir şekilde ayrılan politik inançları ve değerleri vardı ve diğerlerini bunları benimsemeye hiç zorlamadı. "Aslan Değil Kuzu"da da belirttiği gibi bu "hiçbir şeye müdahale etmeme ruhu"ydu. Beat olmak her anlamıyla özgür olmak demekti. Bunlara sosyal yapıdan bağımsız olmak; seks özgürlüğü, dini özgürlük, duygularda özgürlük de dahildi. Kerouac kitaplarında erkeklerin de duygusallaşıp ağladıklarını yazmaktan çekinmedi. Toplumun hor gördüğü cinsel birleşmelerden açıkça söz etti. Beat Kuşağı'nın diğer üyeleri neye inanırsa inansın Kerouac'ın neye inandığı açıktır. Beat Kuşağı doğası gereği inançlı, politikayla alakasız ve toplumun sınırlamalarından özgürdü. Bu Jack Kerouac'ın gelecek nesillere mirasıydı. Ama 1960'ların karşıt kültür hareketi bu düşünceleri bir sonraki aşamaya taşıdı. F. Scott Fitzgerald Caz Çağı'nı anlatırken sonradan gelen nesillerin atalarından nasıl etkilendiğini anlatmıştır. Fitzgerald bir neslin "atalarına karşı bir tepki" ve "kendilerinden önceki neslin delileri ve kanunsuzlarının üzerinde değişiklikler yaptığı bir takım düşüncelerle farklı kılınmış"

olduğunu söylemişti. Jack Kerouac da bu deli ve kanunsuzlardandı. Onun tavrı kitaplarındaki karakterlerinden geliyordu ve bu tavır o zamanlara ilham veren şeydi.

1960'larda başlayan karşı kültür hareketi ABD'yi kutuplaştırdı. Bu yeni nesil bohemler San Francisco ve New York'un East Village semtinde yaşadılar. Bu iki yer aynı zamanda Beatlerin geçen on yılda bir araya geldikleri yerlerdi. Bu nedenle Beatler bu yeni bohemlere "hippie" – "genç-sınıf hipster" – dediler. Beatler politikayla ilgilenmezlerken bu yeni kuşak özellikle politikayla ilgiliydi. Hippielerin çoğu sivil itaatsizliği benimsediklerinden toplum bilincinde yer etmiş genç öğrencilerdi. Kent Devlet Üniversitesi saldırısında ya da Chicago Demokratik Ulusal Toplantısı'ndaki isyanlarda basının ilgisi üzerlerindeydi. Bu bütün bu öğrencilerin şımarık ve nankör çocuklar olduğu algısını uyandırdı. Onlar Vietnam Savaşı'nı protesto ettiler ve kendilerini uyuşturucu, seks ve rock müziğe verdiler. Beatler gibi onlar da toplumun normlarının kendilerine neyin doğru olup olmadığını anlatmasına rağmen kendilerini özgür bir şekilde ifade etmek istediler. Beatlerin aksine politik bir duruşa sahiptiler ve toplumu değiştirmeye çalıştılar. Bu Kerouac'ın müdahale etmeme konusundaki düşüncelerine zıt düşüyordu.

Bu yeni gençlik hareketi Jack Kerouac'ı tekrardan ön sıraya getirdi. Kerouac hippielerin asi duruşları sebebiyle suçlandı. O Amerika'daki bu yeni belayı başlatandı. Onun kitaplarında yer verdiği cinsellik ve uyuşturucu kullanımı bu yeni nesle Amerikan geleneklerine karşı çıkmak için ilham vermişti. 1960'larda özellikle iki kitap topluma ilham kaynağı olmuştu – Yolda ve Zen Kaçıkları. Düşünceler ve kavramlar tamamıyla Kerouac'ın değildi. Ama bu kavramları toplu tüketimi için toplumun önüne koyan Kerouac'tı. Çünkü onun Beatlerin Kralı olarak anılmasına sebep olan kitapları yazmıştı ve sonuç olarak Hippilerin Büyükbabası olarak anılmaya başlanmıştı. Fakat onun okuyucu kitlesi onu ve hakkında yazdığı karakterleri birbirinden ayırt edemedi.

1960'ların rock yıldızları orta sınıfın o zamanlarki sınırlarından daha ötede bir hayat için dinmeyen bir çabanın özetleri gibiydi. Bir Beat şairi olan Michael McClure, Jim Morrison'ın ölümünün ardından Morrison için "Dean Moriarty gibi daima yola çıkmaya hazır" diye yazdı. Yolda'nın en ilham verici bölümlerinden biri de Sal Paradise 'ın (Kerouac'ın romandaki takma adı) "çünkü benim için yalnız çılgın in-

sanlar önemlidir, yaşamak için çıldıranlar, konuşmak için çıldıranlar, kurtarılmak için çıldıranlar, aynı anda her şeyi birden arzulayanlar, hiç esnemeyen, beylik laflar etmeyen, yaşamak için yanan, yanan, yanan insanlar," dediği bölümdür. Bu bölüm sık sık Rolling Stone gibi rock müzik dergilerinde ve şarkılarda alıntı yapılmıştır. Ayrıca Bob Dylan ve John Lennon da Kerouac'tan etkilenmişlerdir. Bob Dylan Kerouac'ı okuduktan sonra "dünyada bir yerlerde onun gibi insanlar olduğunu fark etmişti," demiştir. Lennon grubu "Beetles'ın ismini ilham aldığı sanat eserine saygı olarak Beatles yaptı." Dylan ve Lennon 1960'ların kültürünün değişmesine yardım etti. Bu Kerouac'ın beklediği bir şey değildi. O kendini bulmak için yazıyordu, başkalarına ilham vermek için değil. Ne olursa olsun Yolda pek çok insana kendilerini ve dünyayı keşfetmeleri için yola çıkmalarına ilham verdi.

Zen Kaçıkları da genç bir nesle ilham verdi, fakat farklı bir şekilde. Zen Kaçıkları doğanın üstün olduğu bir rol oynadığı daha ruhani bir çalışmadır. Bu romanın kahramanı bir doğa ve Budizm gurusu olan Japhy Rider'dır (Rider, Gary Snyder'ın kitaptaki takma adıdır). Romanda Ryder, Ray Smith'e (Kerouac'a) "büyük bir sırt çantası devrimi görüyorum; binlerce ve hatta milyonlarca genç Amerikalı sırt çantalarıyla dolaşıyor, dağlara çıkıp dua ediyorlar..." Bu hayal 1960'larda binlerce hippie kırsal alanlara göçüp tüketim toplumunu reddettiklerinde ve bunu Zen Kaçıkları'nı rehberleri olarak görüp yaptıklarında gerçekleşmiştir. Kerouac Zen'e inananların üniversite ve banliyö mahallelerin nasıl gördüklerini açıklamaya devam etmiştir. Onlar için üniversite "kimliksiz orta sınıf için yetiştirme okulları"dır ve banliyölerde yaşayan insanlarsa "bahçesinde çimenleri ve her odasında herkesin aynı şeye bakıp aynı anda aynı şeyi düşündüğü televizyonları olan iyi halli evler"de yaşarlar. Bir Jack Kerouac biyografisi yazmış olan Barry Miles bunun Kerouac'ın neden önemli olduğunu gösterdiğini söyler. Miles Kerouac'ın kitaplarında "bu düşünceleri öngördüğü ve popüler ettiği"ni söyler ve bu kitaplar ilgili nesil için rehber niteliğindedir.

Kerouac'a Ne Oldu? isimli belgeselde Burroughs Jack Kerouac'ı Beat hareketiyle birlikte anar. Belgeselde Burroughs, Kerouac'ın başlattığı şeyin "kültürel bir devrim" olduğunu belirtir. Fakat Burroughs 1960'ların karşı kültür hareketindeki rolünü hiç kabul etmediyse de bu hareketi yaratmada yardımcı olduğunu itiraf eder. Burroughs'a göre Kerouac politik konulara ilgisizdi ve hiç politik bir gösteride yer

almadı ya da hiçbir dilekçe imzalamadı. Bu yeni nesil "Beat hareketini mantıklı sonucuna doğru takip ediyordu."Allen Ginsberg, Burroughs ve hatta Cassady bile bu karşı kültür hareketinde kendileri için bir sebep buldu. Ama Kerouac kendini onlardan ve bu hareketten ayrı tuttu. O 1960'ların politik doğasına şiddetle karşıydı ve kendinin sadece sanatla ilgili olduğunu söylüyordu.

1960'ların ikinci yarısında Kerouac Beatler ve Hippieler hakkındaki sorulardan bıkmıştı. Kerouac onların politikalarından ve varlıklarının sebebinin kendisine atfedilmesinden sıkılmıştı. Röportajlarda ve yazdığı makalelerde sık sık kendisini onlardan ayrı tutmaya çalışıyordu. 1968 yılında William Buckley'nin televizyon programı "Firing Line"a katıldı. Programda ayrıca savaş karşıtı eylemci, şair ve müzisyen Ed Sanders da vardı. Sanders programdan önce Kerouac'ı gördüğünde, ki Kerouac onun kahramanıydı, Kerouac'a "selam babacık!" demiş ve karşılığında Kerouac "ben senin baban değilim seni orospu çocuğu" diye sert bir şekilde cevap vermiştir. Programın ilerleyen dakikalarında Buckley Kerouac'a hippielerin Beatlerle bir alakası olup olmadığını sormuştur. Kerouac "hippieler iyi çocuklardı, Beatlerden daha iyi," ve hippielerin "aynı hareketin bir parçası" olduğunu söyleyerek cevap vermiştir. Ama sesinin tonunu kendisine nasıl bir grup "serseri"ve "komünistin saldırdığını" söylemek için değiştirmiş ve Sanders'ın bunu yaptırdığını söylemiştir. Kerouac konuşmasına bu insanların onun "beatitude, hayattaki zevkler ve şefkat" konularındaki saf fikirlerini alıp onların ve basının bunları nasıl çarpıtıp "beat isyanı ve beat dirilişi" diye sunduğunu anlatarak devam etmiştir. Program boyunca Kerouac Sanders'la açıkça alay etmiş sonradan bunları neşeli takılmalara vurmuştur. Bu duygusal karmaşa onun kendinin kültürel hareketi olarak gördüğü şeyin yeni bir yön almasını kabullenemediğindendi. Kerouac Beatlerin ve onları takip edenleri ne kabullenebildi ne de hayatlarından çıkarabildi, böylelikle de ikisinin ortasında kendini rahatsız kalmaya itti.

Kerouac'ın görüşleri sağa doğru değişmeye devam ederken arkadaşlarınınki tam tersi yöndeydi; bunun sonucu olarak da arkadaşlarından nefret etti. En büyük anlaşmazlığıysa bir Amerikan karşıtı olduğunu iddia ettiği Allen Ginsberg ileydi. Kerouac'ın karşı kültür hakkında sevmediği her şey Ginsberg'de vardı. LSD'nin Amerika'ya "ülkelerini zayıflatmak için" Ruslar tarafından getirildiğini savunuyordu. Şiddetle sola karşı çıkıyordu ve hippie hareketinin birer

parçası olan pek çok eski arkadaşından kendini soyutlamıştı. Politik duruşunu "ben Birleşik Devletler ve onun politikalarının bir savunucusuyum, ve radikal politik müdahaleler başka bir yöne doğru gitme eğiliminde gibi görünüyor... Bu ülke benim Kanadalı aileme az ya da çok bir şeyler kattı. Biz bu ülkeyi hor görmek için bir sebep göremiyoruz," sözleriyle anlatmıştır. Bu noktada Kerouac'ın aile geçmişi onu tekrar diğerlerinden ayırır. Ama bunu ne kadar söylediyse söylesin röportajlarından ona hep Beatler ve hippieler ile olan ilişkisi sorulmaya devam etmiştir.

Kerouac ölmeden kısa bir süre önce "Benden Sonra, Tufan" (daha sonra "Ne Hakkında Düşünüyorum?" adı altında tekrar basılmıştır) başlıklı makalesini yayınladı. Chicago Tribune dergisi ondan tekrar hippielere, savaş karşıtlarına ve okulu bırakanlara seslenmesini istedi. Kerouac sözleriyle onların hepsine saldırdı ve "ben köklü politikacılarla radikaller arasında nerede olduğumu düşünüyorum..."dedi. Sonra da kendisinin "ortadaki bippie" olduğunu söyledi. Röportaja nasıl hippielerin, göstericilerin ve okulu terk edenlerin babası olabileceğini sorarak devam etti ve sözlerini "nasıl olur da Jerry Rubin, Mitchell Goodman, Abbie Hoffman ve Allen Ginsberg'in atası olabilirim" diye sorgulayarak bitirdi. Bu makale bütün bunlarla sırayla alay ederek devam eder: toplumun ileri gelenleri, hippieler, okulu terk edenler ve savaş protestocuları. Kerouac bunların hepsini yorucu bulur ve hiçbiriyle ilgilenmek istemez. Makalesini "İHTİYACIM OLAN TEK ŞEY BANA İNSANLARIN NEYE İHTİYACIM OLDUĞUNU ANLATMAMASI" diye haykırarak bitirir. Makalenin yayınlanmasından bir ay sonra Kerouac ölmüştü.

Kerouac istediğinin aksine hayatı boyunca ciddi bir yazar olarak görülmedi. Şimdi Kerouac ve romanı Yolda Amerika'nın klasiklerinden olarak görülüyor. Kerouac edebi başarısı ve Amerikan kültürüne verdiği ilhamla biliniyor. Eserleriyle "60'ların açık sözlülük, samimiyet ve dürüstlüğüne öncü olmuş... daha önceden insanların arasındaki yakınlığa engel olan resmiyet ve samimiyetsizliğin çoğunu yok etmiştir." Yeni bir nesil yazar ve yazı tarzı ondan etkilenmiştir: John Rechy, Hubert Selby Jr., Jan Cremer, Gonzo gazeteciliği ve edebi gazeteciliğin hepsi Kerouac'a borçludur. Bütün bir genç nesil Amerikalı Kerouac'ın romanlarından özellikle de Yolda ve Zen Kaçıkları'ndan ilham almıştır. Romanlarında ifade ettiği bütün düşünceler tamamıyla onun değildir. Fakat bu düşünceleri yer altından Amerikan toplu-

munun gözü önüne getiren onun sesidir. Onun sesi bu yeni düşünceleri ve toplumsal özgürlükleri tabu olmaktan çıkarmış ve mevcut duruma yükseltmiştir. Ama inançları ve eserlerinin arka planıyla hiç uzlaşamamış olan da Jack Kerouac'tır. Bu onun yaratılmasına yardım ettiği şeylerin bütünüyle bir parçası olmasını engelleyen şeydir.

55'LERDE AMERİKAN EDEBİYATININ ÖNCESİNE VE KENDİSİNE BİR BAKIŞ

A.D WİNANS
Çeviri: Gülden Ortaç

Genel olarak konuşursak karşıt kültür günümüzün kültürel hakim görüşüyle çatışmada olan kültürel grup veya alt kültür davranışlarının değerlerini ve normlarını tanımlar. Bu kritik kitleye ulaşan ve zaman zaman kitleye ısrar eden görünen bir olgudur.Beat Kuşağı ilk kez New York'ta bir araya gelen ve daha sonra batı yakası kardeşliğine katılan bir grup Amerikan şairi ve yazarlarından oluşmuştur. Bu hareket 1950 ve 60'lı yıllarda belirgin hale gelmiştir. Beat Kuşağı doğaçlama, tutkulu diyalog, açık cinsellik ve uyuşturucu deneyimleriyle ilgilenmiştir. Çalışmaları bunlara yansımış ve sonrasında yerleşik edebi dergilere sızmaya başlamıştır. Beat Kuşağının post modern edebiyata etkisi yadsınamaz. 1950'lerde, bir insanın mantıklı düşünmesi umulan, çok çalışmayı, bir aile kurmayı ve ülkesine hayırlı olmayı amaçlayan aklı başında bir birey olması beklenilen bir dönemde büyüdüm. O dönem kuralların, emirlerin ve materyalizmin toplumuydu. 50'li yıllar devam ederken Beat hareketi oluşmaya başladı. Kökleri New York (Greenwich Village)'ta ve San Francisco (North Beach)'daydı. Beat kuşağı kurulu sistemle çatışır ve açık açık bu sisteme karşı gelirdi. Militarizm, ırkçılık, materyalizm ve uygunluk adıyla muhalefete baskıyı destekleyen her kuruluşa karşı oldukları için Amerika'nın sunduğu her şeyin karşısında durdular. Bob Kaufman Beat ruhunun gerçek anlamını temsil etmektedir. Kaufman 50'li yıllarda ortaya çıkan Beat Kuşağının orijinal seslerinden biriydi ve her ne kadar şiirleri ırksal kimliği aşsa da döneminin en etkileyici siyahi şairi olarak düşünülürdü. Çoğu Beat Kuşağı mensubu gibi o da ilk önce New York'ta başladı ve daha sonra yolunu San Francisco, North Beach'e taşıdı. Allen Ginsberg şiirlerini geniş kitlelere okurken Kaufman başka bir yolu seçerek simit dükkânını uğrak yeri yapan tartışmasız bir sokak şairi olma yolunda Grant ve Green'e yerleşti. Şiirsel tekniği güçlü, lirik bir vizyondan politik şiirlerinde rastlanılan çok

daha tanrısal bir forma kadar uzanan gerçeküstü şairler okuluna benzer. Kaufman kendisini Budist olarak tanımlar. Kaufman bir şairin daha yüksek bir seviye aradığına inanırdı ve ruhani bir hayat yaşamıştı. Materyalizmi alenen suçlardı. İnsanlar Kaufman'ın okuduğunu görme umuduyla Simit dükkânının önüne toplanırlardı. Kaufman kitleyi masalardan birinin üzerine atlayıp yeni yazdığı şiirlerinden birini okuyarak veya Eliot, Pound ve Blake gibi usta şairlerden birinin şiirlerini okuyarak memnun ederdi. Şiiri okumaya başladığında ortalık sessizleşirdi. Kitle onun her bir kelimesini dikkatle dinlerdi. Kaufman'ın kaderi Simit dükkanının duvarlarına "Eva Braun ile oynamaktan sıkılan ve Yahudileri yakan Adolph Hitler San Francisco'ya taşınıp polis olmuştur" yazmasıyla mühürlenmiştir. Bu olay Kaufman'ın sürekli polis tarafından rahatsız edilmesinin ve eski Kearny Caddesi Adalet Sarayında sıkça dayak yemesinin başlangıcıydı. Kaufman 60'ların sonunda uyuşturucu kurbanı oldu ve New York Bellevue hastanesinde şok tedaviye zorlandı ve 50'li yıllardaki halinden sadece iskeleti kaldı. Beat Kuşağı mensupları hayatlarını dünya çapında yazarların deneyimleriyle kendini geliştirmiş okuyuculara hikâyeleştiren ve süsleyen ilklerin arasındaydılar. 50'li yılların sonunda rollerini Yeni Amerikan Karşıt kültür içinde güçlendirdiler fakat bu ilgi odağı olmaya başlayan sanatlarından çok onların "yaşam tarzı" haline geldi. Onları sıradan hoşnutsuz kişilerden ayıran şey onların yeteneği ve iç fikirleriydi. Beat Kuşağı bütün dünyada huzursuz ve inancını yitirmiş genç insanların büyük beklentilerini sundular. Fakat bu aynı zamanda medyanın toplu üretime destek verdiği ve piyasanın "ideal" Amerika olmaya başladığı bir zamandı. Medya trampetlerini bir kültür devrimine zarar vermek için kullanmaya başladı ve bu gelip geçici kültürel bir hevese dönüştü. Beat kavramı sanatsal bir alt kültürün parçası olarak önemini yitirmeye başladı ve basit bir yaşam ve bohem bir hayat yaşayan biri gibi mütevazı bir hayatı seçen veya isyankâr davranan biri için alternatif bir marka haline dönüştü. 1958'de beatnik kelimesi Bob Kaufman tarafından Beat kuşağı mensuplarının toplumsal ve entelektüel radikalizminin yerine fiziki cazibesini tanımlamak için kullanılmıştır. 1958'de Panama'dan döndüğümde Beat kuşağı mensupları Meksika ve Kaliforniya Venice Beach gibi yerlere göç ederek San Francisco'nun North Beach'inden taşınmaya başlamışlardı. Beatnik kavramı ciddi devrimlerin temsilinden çok şakaların ağır tarafı haline geldi. Kitle iletişim araçları, yayımcılar ve büyük iş adamlarının

Beat kuşağı hakkında yararlanmak istedikleri sadece iki şeyi gösterdiler: İmajları ve yaşam tarzları. Bu dönemde North Beach'te yer alan yaratıcı artışı anlamak yerine, ilk önce San Francisco'nun edebi geleneklerini anlamak gerek. San Francisco, Beat hareketinin serpilip geliştiği tek yerdi. Fakat gerçek: Ginsberg, Jack Kerouac, Neal Cassady ve şehre gelen diğer Beat ruhlarından çok önce San Francisco'da ortaya çıkan edebi bohemdir.North Beach yaratıcılığı Grant caddesinin başından sonuna altı blok yarıçapında bulunur; şairler, sanatçılar ve caz müzisyenlerinin uğrak yeri olan barlar ve kafelerle çevrilmiştir. Grant Caddesi yaratıcılığın merkezi olmuşken Beat zümresinin kafe ve barları Broadway ve Columbus'tan Beat kuşağının büyük bir depoda yargılanan kralı Big Daddy Nord' un olduğu bütün bölgelere yayılmıştır. Eric'in dairesi her saat açıktı. Herhangi bir gecede sokakta yürüyebilir ve siyah ve beyazları birbirleriyle iç içe, bongo müziğiyle ve tumbalar eşliğinde dans ederken görebilirdiniz. Üst kattaki çatıda bazıları heyecanlı, bazıları bıkkın seyircilerin gözü önünde, üstünde çiftlerin sevişti bir dizi yatak olurdu. Fakat bundan yirmi yıl önce şehir boyunca yer almış çok sayıda şiirsel etkinliklerin bir tanımı olan "San Francisco Rönesans'ı" olarak bilindiği dönemde San Francisco yaratıcı enerjiyle gelişmişti. "Beat kuşağının babası" olarak tanımlanan Kenneth Rexroth genellikle bu rönesansın kurucusu olarak düşünülür. Ezra Pound ve William Carlos Williams ile haberleşen Rexroth ikinci kuşak modernist şairlerin ileri gelenlerindendi. Rexroth, San Francisco'nun müstehcen tarihi ile tanınan, üst katta bir genelevi olan Gren Mask adında bir caz ve şiir - çay odası işlettiği Chicago'dan gelmişti. Rexroth sadece bir şair ve yazar değil, aynı zamanda bir sendika kurucusuydu. San Francisco'nun limanında sendika üyeleri olmaları için liman işçilerini cesaretlendirmekle meşgul olurdu. Rexroth, Fillmore bölgesinde, bir müzik mağazasının üzerindeki dairesinde düzenli okumalar düzenlerdi. Toplantılara gelen birçok şairin arasında daha sonra Kerouac'ın romanlarında "Ben Fagin" ve "Warren Coughlin" olarak görülecek Philip Whalen de vardı. Toplantılara katılan şairler Helen Adams'ın halk türkülerinden müstehcen şiirlerin şairi ve film yapımcısı James Broughton'a kadar çok çeşitli yazım stilleri sunarlardı. Okumalar aydın ziyaretçilerin yanı sıra genç ve yaşlı şairler için de bir sığınak olmuştu. Rexroth Beat kuşağının babasıysa, Madeline Gleason da kurucu annesiydi. 1940'lı yıllarda Rexroth ve Gleason, Jack Spicer ve Robert Duncan' ın da içinde

olduğu bir grup genç Berkeley şairiyle arkadaş oldular. 1952 yılında Dylan Thomas şehre geldi ve Welshman'ın sarhoşlukla okumalarını görmek için gelen kitleyi mest etti. Bir yıl sonra Lawrence Ferlinghetti ve Peter Martin, o zamanlar sürreal şair Philip Lamantia' yı tanıtan City Light Journal gazetesine para sağlamak için City Lights Bookstore kitapçısını açtı. 50'li yılların başında Ginsberg şehre geldiğinde yolu Rexroth' un haftalık toplantılarına düşüyordu. 1954 yılında Ginsberg homoseksüelliğinin farkında değildi fakat aynı yıl içerisinde Peter Orlovsky ile tanıştı ve ikisi hayat arkadaşı oldular. Aynı zamanda, Jack Spicer üst Grant Caddesinde "The Place" olarak bilinen bir barda meşhur "Blabbermouth Night"a başkanlık ederken Rexroth Gren ve Columbus sokaklarındaki küçük bir yeraltı barında caz severlere şiirlerini okuyordu. Bu zaman dilimi Ginsberg'in epik şiiri Howl'un ilk satırlarını yazmaya başladığı dönemdi. Kerouac tarafından cesaretlendirilen Ginsberg şiirini vitrine çıkarmak için bir yer aramaya başladı. Rexroth, Fillmore ve Greenwich sokaklarında bulunnan Gallery Six'te bir okuma düzenledi. Okuma Ginsberg, Snyder, Whalen, Michael McClure ve Philip Lamantia ile törenlerin ustası olan Rexroth'u da içeriyordu. Kerouac afişte değildi fakat etkinliğe katıldı. Okuma, Kerouac'ın sarhoşlukla kitleye testi testi kırmızı şarap sunmasıyla büyük bir kalabalık oluşturdu. Ginsberg, Kerouac' ın desteğiyle kalabalığı büyüleyen ve onu üne kavuşturacak tutkulu okumasıyla bilinen son şairdi. Kerouac' ın en önemli başarısı, Ginsberg ve Cassady'nin ülkedeki gençleri dışarıda onların hissettiklerini hisseden başkalarının da olduğunun farkına varması konusunda asileştirmesiydi. Bu Howl'un kendisini ve diğerlerini ileri adım atmaları ve seslerini duyurmaları için desteklediğini söyleyen Diane di Prima tarafından dile getirilmiştir. Diane di Prima, Beat Kuşağı olarak bilinen yeni grup şairlerin nedenlerini ilan etmesinin etkisindeydi. Beat üyelerinin kötü ün kazanmasına sebep olan olay 25 Mart 1957 yılında Amerikan gümrüğünden gelen görevlilerin Howl' un ilk nakliyesini zapt edip, müstehcen olarak açıkladıklarında oldu. Ferlinghetti ve Shig Muro (City Lights'ın müdürü) müstehcen edebiyat satmakla yargılandılar. Amerika İnsan Hakları Birliği ücretsiz hukuk yardımı sağlayarak müdahale etti. Yazarlar ve eleştirmenler City Lights adına şahitlik yaptılar ve Savcı Clayton Horn' un açıkladığı, bir kitap "en ufak bir telafi edici sosyal öneme sahipse, ABD ve Kaliforniya Anayasaları Birinci ve On-dördüncü Tadilleri ile korunmaktadır ve bu nedenle ya-

kışıksız ilan edilemez" kararı ile emsal teşkil etmiştir. Bu yasal emsal D.H. Lawrence'ın Lady Chatterley's Lover'ının ve Henry Miller'ın Tropic of Cancer'ının Grove Press tarafından yayınlanmasına olanak sağladı. Beat kuşağının çalışmalarında cazın etkisini not düşmek önemlidir. Charlie Parker ve Charles Mingus Beat üyelerinin sevip saydığı birçok caz müzisyenlerinin arasındaydılar. 50'li yılların sonunda ve 60'ların başında caz her şeyin merkezinde yer alıyordu. Wes Montgomery ve Cal Tjader bu manzaranın çok fazla parçasıydılar. Geniş bir siyahî topluluk olan Fillmore bölgesi, Ella Fitzgerald ve Sarah Vaughan gibi müzisyenler için bir mesken olan "Bob City" olarak bilinirdi.San Francisco Fillmore Bölgesini ziyaret eden New York caz müzisyenlerini görmek olağandı ve burası caz müzisyeni ve âşıkların sabahın erken saatlerinde toplandığı yerdi. Beat kuşağı ve Bebop'lar ikiz gibiydiler. Carter Monroe bunu ,"Beat edebiyatı açısından Bebop hareketini tartışırken, öyle görünüyor ki özgürlükten bahsediyorsunuz" diyerek ifade etmiştir. Etkilenme açısından birçok Beat edebiyatı eseri içerikten ibarettir ve toplumsal ahlakla çatışır. Bebopsa müziğin var olan parametreleriyle çatışmıştır. Bu etkiyi Jack Kerouac'ın çalışmalarında ve belki de şair Bob Kaufman'ın çalışmalarında da görebilirsiniz. North Beach'te Bob Kaufman Bebop şairi olarak görülür ve şiirlerinin çoğu caz ile aşılanırdı. Bugün hem edebiyat eleştirmenleri ve akademisyenler Beat üyelerini meşru şairler, yazarlar ve ressamlar gibi tanımaktadırlar fakat meşruluk ücretsiz gelmedi. Genelde olduğu gibi başarı bir fiyat etiketiyle gelir ve bazı Beat üyeleri için de böyle oldu. Çoğu Beat şairi sisteme seçilmişlerdi. Ginsberg başvurmuş ve bir değil üç NEA yazı kabulü aldı ve arşivlerini bir milyon doların üzerinde bir fiyatla Stanford Üniversitesi'ne satti. William Burroughs reklamlar yaptı ve filmde ufak bir rol oynadı. Ferlinghetti'nin öncü kitabevi bugün diğer kitabevlerinden ayrılamaz ve Ginsberg' in kendini pazarlamasında ve bir okuma için binlerce dolara hükmetmede ikincidir. Ölümlerine kadar Beat ruhunu yaşatan Jack Kerouac, Micheline, Kaufman, Corso ve Ray Bremser gibi şairler vardı. Bugünün gençleri doğrudan etkilenmese de 1960'lı yılların başında Amerika'da gençlik hareketi olan daha sonra tüm dünyaya yayılan hippi olgusu başladığından beri, gerçek bir karşıt kültür devrimi olmamış Beat Kuşağından etkilenmiştir.

TANCA BEAT KUŞAĞI

JOE AMBROSE
Çeviri: Artemis Günebakanlı

Tanca, önemli Beat olaylarına ev sahipliği yapan tek Batı-dışı metropoldü.

Beat Kuşağı esasen İkinci Dünya Savaşı sonrasında Batı şehirlerinde gerçekleşen kentsel bir olguydu. Ginsberg ve Herbert Huncke New York'tan çıktı. William Burroughs ve Brion Gysin geleneğin sınırlarını Paris'teki Beat Hotel'de, New York'taki Chelsea Hotel'de ve Londra'daki şık Duke Caddesi'nde yıktı. Kerouac her yerdeydi. San Francisco, Budist şair Gary Snyder, kolâj sanatçısı Wallace Berman gibi büyüleyici Beat marjinalleri ve telif ücretini yolda görse tanımayacak birçok bohem yazar için seçkin bir yayınevi olan City Lights'ı doğurdu.

Tanca, önemli Beat olaylarına ev sahipliği yapan tek Batı-dışı metropoldü. Bu karanlık ve hareketsiz Fas şehri, tartışmasız en büyük Beat şehrine dönüştü. Paul Bowles, Burroughs ve Gysin hayatlarının önemli bölümünü orada geçirdi. Uyuşturucu ve seks cennetlerinde onlara zaman zaman Kerouac, Ginsberg, Stones, Jean Genet, Timothy Leary ve Gregory Corso eşlik etti. Şehirde sadece yaşayıp sanat yapmakla kalmadılar – Muhammed Şükrü, Mrabet (ikisi de yazardır) ve Fas'ın milli ressamı Hamri'nin yön verdiği yerli bir Beat sahnesini de beslediler.

Brion Gysin ve Paul Bowles'un yeni biyografilerinin yanında, bütün çeteyi tanıyan John Hopkins'in Tangier Diaries'i (Tanca Günlükleri) de henüz yayımlandı. "Tanca Beat Kuşağı Sahnesi" emektarlarının hepsi öldü, asi Mrabet ve çağdaş kültürü değiştirmeye yardımcı olan çılgın zamanlarda, katılımcıdan çok ciddi bir gözlemci olan John Hopkins dışında.

Bu Tanca Beat Sahnesinin ortaya koyduğu önemli ürünler nelerdir? Burroughs'un Çıplak Şölen'i büyük Tanca romanıdır, tıpkı James Joyce'un Ulysses'inin Dublin'in büyük kitabı olması gibi. Çöl panoramasında (gerçek ve metafiziksel anlamda) savrulan zengin Amerikalıları anlatan Esirgeyen Gökyüzü: Çölde Çay, Bowles'un parmağının olduğu yirmi küsur Fas kitabından biriydi. Gysin'in Düş Makinesi, gözlemcide trans benzeri bir duruma sebep olan kinetik bir sanat eseri, sadece Fas'ın güneşi ve gölgesinin sanatsal yorumudur. Gysin ayrıca Hamri'nin Beat'lere en önemli katkısı olan Master Musicians of Joujouka'nın (Joujouka'nın Usta Müzisyenleri) tanınmasını da kolaylaştırdı. Rolling Stones'un maceracı üyesi Brian Jones, Joujouka'dan çok etkilendi ve Brian Jones Presents The Pipes of Pan at Joujouka albümüyle popüler müziği yeni bir işitsel alana taşıdı.

Bowles, Gysin ve Hopkins deniz kenarındaki beyaz şehre, yaşamanın kolay ve erkek fahişelerin daha da kolay olduğu Tanca'ya nasıl düşmüşlerdi? Bu soru okuduğum yeni kitaplarda ne etraflıca soruluyor ne de cevaplanıyor.

Virginia Spencer Carr'ın Paul Bowles - A Life'ı (Paul Bowles- Bir Hayat), öncelikle Bowles'u Amerika'ya iade etmeye yönelik bir girişim. A.B.D.'ye yapılmış (para kazanmak ya da tedavi olmak için) zoraki yolculuklar yazarın hayatındaki dönüm noktaları gibi değerlendirilirken, Cafe de Paris, Fes Pazarı ya da Madame Porte'un Çay Odaları'nda takılarak geçirdiği on yıllara önemsiz biyografik rastlantılar muamelesi yapılıyor.

Önemsiz Amerikalı akademisyenlerle mektuplaşmaları uzun uzadıya inceleniyor, Faslı genç yazarların eserlerini "çevirmesi" – yirmi yıl boyunca ağına düşürdüğü yakışıklı sokak bilginlerinden dinlediklerini başkalarının adıyla romanlaştırdı– bir ameliyattan sonra biyografi yazarının evinde istirahatte geçirdiği aylar kadar ilgi çekmiyor.

Mrabet ve Şükrü bu iş arkadaşlarından en bilinenleridir – gerçi Şükrü kendi kitaplarını kendisi yazıyordu ve Bowles onları gerçekten

sadece tercüme ediyordu. Fas edebiyatından, Bowles'un anonim olarak yazdığından emin olduğum en az bir güzel eser var. "Çeviri" Bowles'un başka hiçbir şekilde edebiyatla ilgili bir yetenek ya da eğilim göstermemiş Amerikalı bir tanıdığına mal edilmiş.

Şüphesiz, Amerikalı bir akademisyen olarak Carr, üniversite mezunu beyaz New Yorkluların kozmopolit anılarını (müzik, yazın ve yemekli partilerle ilgili), şimdi yaşlanmış ve daha da çılgınlaşmış olan coşkun, zaman zaman eğitimsiz Faslı sokak çocuklarının atıp tutmalarından daha güvenilir addetmişti.

Eğer Hamri'yle röportaj yaptıysa (kitabın teşekkür bölümünde adı geçiyor), Bowles'un onu ayartıp öldürmek niyetiyle dağa çıkardığını ve Hamri'nin bir eşeğe atlayarak ondan kaçtığını biliyor olmalı. Hamri ona, bana anlattığı gibi, on dört yaşındayken orta yaşlı Bowles tarafından Tanca tren istasyonundan arabayla alınıp, evinde çıplak halde esir tutulduğunu anlatmış olmalı.

Hamri kaçmak için Bowles'un damatlığını aldı. Bowles hayatının geri kalanı boyunca herkese Hamri'nin hırsız olduğunu anlattı ama ergen bir çocuğu çıplak ve korkmuş halde esir tutmanın ne kadar zevkli olduğuyla ilgili söyleyecek pek bir şeyi yoktu. Mrabet'in aksine, Hamri patlak gözlü, delibozuk tiplerden değildi. Anlattıklarına inandım çünkü Tanca Paul Bowles'un karanlık yönüyle ilgili hikâyelerle dolu – bunların pek azı Carr'ın mektup bakımından zengin anlatısına girmiş.

Bowles'un Faslı yazarları telif haklarından ettiğiyle ilgili dedikodular, Michael Jackson'ın küçük çocukları kurcaladığıyla ilgili dedikodular kadar çoktur. Carr bu türden bir suçlamadan bahsediyor ve Bowles'un "Elbette onu dolandırmadım," teminatıyla meseleyi hallediyor.

Şükrü, Bowles'un ömrünün sonuna doğru İngilizcedeki telif haklarını çaldığını iddia ederek ona ciddi suçlamalar yönelttiğinde çıkan tartışmayla ilgili hiçbir şey yok. Fas Hükümeti tarafından desteklenmiş bir sanat toplantısında Şükrü, Bowles'u hırsızlık, istismar ve ırkçılıkla suçladı.

Bu kötü haber demekti – Fas'taki yetkililer Bowles'u sürekli ülkeden sınır dışı etmekle tehdit ediyordu. Bowles bunu rüşvetçi yerel polislerin ondan rüşvet koparmak için yaptıklarını söylüyordu. Aslında seks alışkanlıkları –seksenli yaşlarında yoksul ve genç Faslı çiftleri evine alıp onları yerde seviştirmekten hoşlanıyordu– Faslıları öfke-

lendiriyordu. Şükrü'nün bahsettiği "istismar" buydu.

Carr'ı suçlamıyorum. Farklı bir kitap yaptı, bana da öğretilen biyografi kurallarına bağlı kalan bir kitap; mektuplaşmalar ve basılı kaynakları başlıca malzemeniz sayın – kaydedilmiş röportajlar ve üçüncü el gazete haberlerini güvenilmez olarak görün.

Ve Bowles inandırıcı ve büyüleyici biriydi. Onunla tanıştığımda ondan çok hoşlandım, onu hayat dolu ve heyecan verici buldum. Tanca'daki bütün seks bağımlıları gibi o da, yurt dışından kibar hanımlar ziyarete geldiğinde porselenleri çıkarıp kayganlaştırıcıyı saklamakta ustaydı.

Tanca'ya son gidişimde, yayımlanmamış Bowles el yazmalarını bitpazarından birkaç dirheme alan insanlarla tanıştım. Bu, günlerini ayaktakımıyla geçirmeyi seçen varoluşçu adamı memnun ederdi.

Brion Gysin hayatını ve itibarını Bowles kadar soğukkanlılıkla kontrol edemedi. Sanatta başarının anahtarının bir alan seçip onun üzerine kafa yormak olduğunu söylemişti. Kendisinin farklı alanlar üzerine kafa yorduğunu düşünüyordu.

Geçtiğimiz yüzyılın trajik bir biçimde en hafife alınmış ressamlarından, eğer resme bağlı kalsaydı bir klasik olurdu. Bunun yerine ciddi olarak müzik, edebiyat, mucitlik, pazarlama, restoran işletmeciliği, film, sihir ve sonu hiçbir yere varmayan iş birlikleriyle uğraştı.

Burroughs'un kurgunun çehresini değiştirmesini sağlayan cut-up yazım tekniğini icat etti. Burroughs, saygı duyduğu tek insanın o olduğunu söylüyordu. Anita Pallenberg, Iggy Pop, Bowie ve Keith Haring'le samimi olan Gysin, sampling ve performans sanatının kurucularındandı.

Aynı zamanda, John Geiger'ın biyografisinin bol örnekle açıkladığı gibi, kötü bir insandı – İnsanın kötü bir hayvan olduğunu söylerdi. Züppe, her zaman parasal dalavereler içinde, en sadık destekçilerine karşı vefasız, bir akımı yalnızca sona ererken takip etmeye eğilimli, ara bozucu, sağcı, küçümsediği yüzyıl-ortası ibnesinin ta kendisiydi.

Geiger ve John Hopkins, Tanca'dayken Faslı adamların eşlik ettiği, gerçekten Fas'a özgü bir hayat yaşadığını belirtiyor. Bu adamlar içinde sanatsal açıdan en önemli olan Hamri'ydi. Kişisel olarak en önemlileri ise Targusti'ydi, bir defasında Cafe de Paris'de karşılaştığım canlı ve kurnaz bir kişi.

Bowles'un aksine Gysin sonunda Fas'tan ayrıldı, 1973'te temelli Paris'e taşındı. 1986'da ölene kadar pislik yapmaya ve kendisini en

çok sevenlerden bazılarına psikolojik savaş açmaya devam etti. Geiger, hayatının son on yılında eski dostu Burroughs'un bir karşı-kültür süper starı olmasını izlediğine dikkat çekiyor. Kendisi ise delirmiş ibneler, Genesis p-Orridge gibi pespaye yamaklar ve çekilmez İrlandalı uyuşturucu satıcılarının dünyasında çabalıyordu.

Bu yıllarda gerçekten harika olan tek kitabı Here To Go'yu ortaya çıkardı. İngiliz yazar Terry Wilson'la iş birliği içinde yazılan Here To Go, Gysin'in veda konuşmasıdır. Ölmekte olan ressamın hayatını bütün yönleriyle ele alan, kitap uzunluğunda bir röportaj.

John Geiger'la şu biyografiye başladığı sırada tanıştım ve annesinin sevimli ve çılgın bir kadın olmasına rağmen, iyi bir iş çıkaramayacağından emindim. Önceki kitapları Kuzey Kutbu araştırmalarıyla ilgiliydi ve Gysin'e, Burroughs'un menajeri ve danışmanı James Grauerholz'un temsilcisi olarak gelmişti. Grauerholz –başarısız bir Springsteen dublörü– Gysin'in deneysel yapısına her zaman muhalifti.

Her şey göz önüne alındığında, Geiger genelde beni haksız çıkardı. Joujouka konusunda Grauerholz'un fikrini benimsediği, 90'ların başında Island Records'la anlaşan ticari bir grubu, Joujouka köyünde yaşayıp çalışan ve 40'lardan beri Hamri'den eğitim alan Master Musicians'la kasten karıştırdığı ise doğru.

Geiger, yayımlanmamış mektuplaşmalara ve Gysin'den yağan reddedilmiş metinlere haddinden fazla yer veriyor – Gysin resimde yükselmişti, müzik ve mucitlikte hatırı sayılır bir başarı göstermişti ama yazarlığı hiç iştah açıcı değildi. Kötü yazılmış sayfaları yalanlar, abartılar, hüsnükuruntu, saçmalık, yanlış bilgiler ve sarhoş atıp tutmalarıyla doluydu.

Kitapta bibliyografi, diskografi ya da önemli sergilerin listesi yok. Here To Go'dan birçok alıntı yapılmış ama hak ettiği şekilde belirtilmemiş, muhtemelen Terry Wilson Grauerholz'un kara listesinde olduğu için. Grauerholz'un disko versiyonuna karşı Hamri'nin Joujouka'sını desteklemişti.

Geiger'ın işi zordu, yeni malzemeler buldu ve birçok insanın okumak isteyeceği bir kitap yazdı.

İki biyografi yazarı da, John Hopkins'in 1962'de Tanca'ya gelişini, Bowles, Hamri, Gysin ve Burroughs'u tanımasını, Tanca'nın gizemli Amerikan Okuluyla ilişkisini ve yerel Beat sahnesi söndükten sonra evlenip şehirden ayrılışını anlatan güzel yazılmış günlüklerinden

bolca faydalandı.

Gysin ve Bowles Tanca'ya özgür olmak için gitti. Hopkins oraya neden gitti ve dünyanın dört bir yanına yaptığı seyahatleri nasıl ödüyordu? Kişisel işlerinin ayrıntıları üzerine bir perde çekilmişti. Belki de, yaşlı bir Tanca sübyancısının bana dediği gibi, "Amerikan hükümeti için yurt dışında" çalışıyordu. Günlükleri kaliteli yazılarla, içtenlikle anlatılmış anılarla ve insanlar Beat Tanca'sının teşkil ettiği çarpışan kültürlerin güçlü birleşmesini okumak istedikçe, tarihçiler tarafından kullanılacak olan kaynak malzemeyle dolu.

Bugün Tanca'da, kendilerine bir cemaat kuran kötü, çok kötü bir grup insan kaldı. Çoğunlukla İngiliz ve Amerikalılar. Genelde yaşlı erkekler ve neredeyse istisnasız hepsi seks bağımlısı. Fas turizm dairesinin "Tanca – Kuzeyin Mücevheri" dediği ama benim "Tanca – Kuzeyin Lağımı" demeyi tercih ettiğim şehirden geçen herhangi bir yalnız yolcunun bunu anlaması için, Cafe de Paris'nin kaldırım kenarı masalarından birinde bir saat oturması yeterlidir.

BEAT KUŞAĞI FRANSA'DA
9, RUE GİT-LE-COEUR

Hayatı, kişinin kendisini doğru zamanda doğru yerde bulduğu gerçeğine bağlanabilir, rastlantısal bir işbirliği olarak görüyorum. Bizim için kabaca 1958'den 1963'e kadar "doğru yer", Paris'teki meşhur "Beat Hotel"di.

Brion Gysin, The Third Mind

Londra için Soho, New York için Greenwich Village ve San Francisco için North Beach neyse, 1950'lerde Sol Kıyı ya da Latin Mahallesi de Paris için oydu: yazarlar ve sanatçıların buluşup gecelerini konuşarak veya içerek geçirebildiği, pahalı olmayan merkezi bir mahalle. Barınmanın ucuz olduğu ve sakinlerinin gençlerin tuhaf davranışlarına karşı hoşgörülü olduğu bir yer. St. Germain Bulvarı ve Seine nehri arasındaki küçük caddelerin oluşturduğu labirent, Sorbonne öğrencilerine ev olan düzinelerce küçük ve ucuz aile pansiyonunu barındırıyordu. Paris Üniversitesi yedi yüz yaşındaydı ve öğrencilerin civardaki küçük otellerde yaşaması da köklü bir gelenekti. Bu bölgede Augustins rıhtımındaki École des Beaux Arts'dan (Güzel Sanatlar Okulu) sanat öğrencileri ve modellerin yanında, küçük avlulara ve yan caddelere gizlenmiş, kuzeye bakan çatı pencerelerinden ayırt edilen atölyeleriyle, çok sayıda tanınmış sanatçı da vardı. Bohemler ve öğrenciler, eski şehirlilerden oluşan geniş bir çalışan sınıfla yan yana yaşıyordu. Her sabah rue de Buci'deki pazar yerlerini veya Mabillon'daki kapalı çarşıyı dolduran gerçek Parisliler, genç bohemler henüz günün ilk kahvesini içmeden hâsılatlarıyla eve dönmüş oluyordu.

Rue Saint Séverin civarındaki ucuz ve harap bölge, clochard'lar

–serseriler, berduşlar– için geleneksel bir merkezdi. Eskiden, Place Maubert yakınındaki bölgeye sandalcıların uğradığı günlerde kendilerine ait bir caddeleri vardı, rue de Brèvre. Ellilerde Paris'te bunlar gibi yaklaşık 10.000 insan vardı. Erkekler ve kadınlar, köprü altlarında, meydanlardaki rögar kapaklarının üzerinde, paçavralara sarınmış halde uyuyorlardı. Lağımın sıcaklığıyla ısınıyor, bayat, sıcak havanın atıldığı metro havalandırmasının önünde yatıyorlardı.

Latin Mahallesi tozlu kitapçılarla, avangard sanat galerileriyle, antikacılarla, etnolojik objeler satanlarla, radikal yayınevlerinin sıkış tıkış ofisleriyle ve deneysel edebiyat ve sanatta uzmanlaşmış küçük yayınlarla dolu bir bölgeydi. Seine boyunca kitapçılar, nehir kenarındaki duvarlara bağlanmış kutuları içinde –gece bunları kilitliyorlardı– eski püskü baskılar ve hayli yıpranmış kitaplar sergilerdi. Rue de Seine ve Place St. Michel'in her yerinde sürrealizm, patafizik, tıp, okült, simya ve Asya mistisizmiyle ilgili kitaplar satan kitapçılar vardı. Bunlar bazen avlularda ya da binaların üst katlarında saklanmış olurlardı ve yerlerini sadece meraklıları bilirdi.

Palette gibi, sergi organize etmek için bir galeri sahibiyle buluşabileceğiniz, model ya da uyuşturucu bulabileceğiniz sanatçı kafeleri vardı. Düzinelerce ucuz restoran vardı. Rue de Seine'deki, öğrencilerin sıra sıra banklarda oturduğu Café des Arts gibi; burada üç yemekten oluşan sabit fiyatlı bir menü vardı ve içebileceğiniz kadar kırmızı şarap, tahta yemekhane masalarının üzerinde litrelik damacanalarda duruyordu. Chez Raton adında bir kafe o kadar küçüktü ki, ekmekler tavandan sarkan sepetlerin içinde duruyordu ve biraz ekmek almak için onları çözmek zorundaydınız. St. Germain Bulvarı'nın yanındaki bir geçitte bulunan Chez Jean, Paris'te zemini hâlâ talaş kaplı az sayıda restorandan biriydi. Ara sıra bir çellist ya da bir gitarist orada çalardı. Kabadayı tiplerle doluydu ama bohem kalabalık orada toplanmayı da severdi ve tedirgin bir ateşkes muhafaza edilirdi. Mahallede birçok ucuz Çin, Vietnam ve Kuzey Afrika restoranı vardı, özellikle Place Maubert ve rue de la Huchette çevresinde.

Her gece insanlar Place Maubert'den Place St. Germain des Pres'ye gidip geri dönerken, St. Germain Bulvarı Paris'teki en büyük gezintiye sahne olurdu, insanlar büyük kafelerin önünden geçerdi: Brasserie Lipp, Café aux Deux Magots, etrafı izleyen ve etrafça izlenen varoluşçular ve zengin turistlerle dolu Café de Flore. Bazıları Mabillon metro istasyonunun hemen arkasında, 500 franklık menü-

süyle bütün gece açık olan Pergola'ya uğrardı. Burası erkek ve kadın eşcinsellerin başlıca toplanma yeriydi. Genç erkeklerden bazıları ruj ve pudra sürer, daha erkeksi kadınlardan bazıları da erkek gibi giyinirdi. Pergola, gece dışarıda olan öğrencileri ve iki sokak ötedeki Beat Hotel sakinlerini de kendine çekerdi.

Beat Hotel, rue St. Andre des Arts'dan Latin Mahallesi'nin en eski bölümü Augustins rıhtımına uzanan, ortaçağdan kalma dar bir sokaktaydı. Rue Git-le-Coeur, 9 numarada. On üçüncü yüzyılda sokağın adı rue de Gilles-le-Queux veya Guy-le-Queux (aşçı Guy) idi. Rue Guy-le-Preux olarak da bilinirdi. İsim, asırlar içinde Git-le-Coeur'e dönüştü. Brion Gysin bunun on yedinci yüzyılın başında Fransa'nın ilk Bourbon kralı IV. Henri'nin yaptığı bir sözcük oyunu olduğunu iddia ediyordu. Anlattığına göre kralın metresi burada yaşıyordu. Kral bir gün bu sokaktan geçerken "Ici git mon coeur" ("Kalbim burada yatıyor") demişti. Gysin'in birçok hikâyesi gibi muhtemelen bu da doğru değil ama kulağa hoş geliyor.

Nichol's Guide to Paris'teki başka bir hikâyeye göre sokağın ismi, Paris'in kurucu babalarından ve tüccarların başkanı Etienne Marcel'in öldürülmesinin anısını taşıyor. 31 Temmuz 1358 gecesi bu sokakta, veliaht Charles'ın hizmetinde çalışan paralı asker Jean Maillart tarafından öldürüldü; git sözcüğü "yatıyor" anlamına geliyor, mezar taşlarındaki gibi: "ci-git," ya da "burada yatıyor."

Mahalledeki eski sokakların çoğunda olduğu gibi binalar dört katlı, zemin katları sokağa doğru eğilmiş, üstteki üç kat ise ters yöne doğru. 5, 7 ve 9 numaralar on altıncı yüzyıl sonlarında, Pierre Séguier'nin malikânesinin çevresine inşa edilmişti. Daha sonra Racine'in amcası olan Luynes Dükü'ne geçti. 1933'te, Paris'in kuzeybatısındaki Rouen yakınlarındaki Giverny'den taşralı bir çift, Mösyö ve Madam M. L. Rachou, 9 numarayı otel olarak işletmek üzere aldı. Otelde yaşadığı yıllar içinde Madam Rachou'yla arkadaş olan Brion Gysin, otelin sadece gérance ya da işletmesini aldıklarını ve otelin sahibi olmadıklarını söylüyordu. Bu hayli olası çünkü çiftin böyle büyük bir binayı alacak parayı bulması çok zor. Odacılık yapan ve valizleri taşıyan Mösyö Rachou, cüsseli, sessiz bir adamdı. Misafirlerine karşı sabırlıydı. Madam ufacık ve enerjikti, kısa kollarını hep büzgü yakalı –on dokuzuncu yüzyılda kadın işçilerin giydikleri gibi– soluk mavi sabahlığının üzerinde kavuştururdu, Pazarlar hariç. Zemin kattaki küçük bistroyu işletiyor ve konukları kaydediyordu.

Rachoular sanatçı ve yazarları ağırlamayı seviyor ve onları otelde kalmaya teşvik ediyorlardı. Madam Rachou bazen ödemenin resimle yapılmasını kabul ediyordu ama bunlardan hiçbirini saklamamıştı, değerli olabileceklerini düşünmemişti bile. Sanatçılara olan sevgisi gençliğinden geliyordu. On iki yaşında Giverny'de, Monet'nin stüdyosuna birkaç adım mesafede bir taşra meyhanesinde çalışmaya başlamıştı. Monet, sabahları buğday çuvalları veya saman yığınlarını resmettiği tabloları üzerinde çalıştıktan sonra, eski dostu Camille Pissarro'yla öğle yemeği yemek için meyhaneye gelirdi. Madam Rachou bir defasında Brion Gysin'e, "Peki oğluna ne oldu, genç Mösyö Pissarro'ya?" diye sordu. Brion bilmiyordu ama o sırada Paris'te bir Pissarro retrospektifi olduğunu söyledi ve onu sergiye götürmeyi teklif etti. Ama Madam böyle eğlenceler için çok meşguldü.

Madam bara bakıyordu ve adı, J. B. Rachou, eski moda bir tabelacının yana yatık el yazısıyla cam kapıya yazılmıştı. Rachoular otele hiçbir zaman isim vermediler, bunun yerine kapıların üzerine yazılar koymayı tercih ettiler: soldaki kapının üzerinde bir HOTEL tabelası vardı ve kafenin cam kapısının üzerinde de: KAHVE ŞARAP ALKOLLÜ İÇKİ, bu yeterliydi. Yirmi dört yıl boyunca, işgal zamanı ve Paris'in kurtuluşundan sonraki zor günlerde, gıda ve yakacak Alman işgali altında olduğundan daha kıtken bile oteli açık tutmuşlardı, zar zor geçinebilmelerine rağmen.

Sonra 1957 Eylül'ünde Mösyö Rachou, Paris'in dışındaki St. Germain kasabasında geçirdiği trafik kazasında öldü. Rachoular kısa süre önce ikinci el bir Citröen DS almışlardı. Mösyö Rachou birkaç arkadaşını alıp Pazar öğle yemeği için otele getirmek üzere kasabaya gitmişti. St. Germain'de bir kavşakta, bir arabayla çarpıştı, kendisi öldü, dört arkadaşı ise ağır yaralandı. Madam Rachou yıkıldı ama devam etmekten başka çaresi yoktu. Bir otel, birkaç günden fazla ihmal edilemez.

Madam çok minik olduğundan, bistrodaki geleneksel çinko kaplı barın arkasında servis yapmak için, ters çevrilmiş bir şarap kasasının üzerinde dururdu. Geniş pencerede dantelli perdeler ve birçok cılız salon yaprağı bitkisi vardı. Uzun yapraklarının uçları hep kahverengiydi. Yer karoları çatlamıştı, ince dökme demir ayaklar üzerinde duran mermer masalarda Madam kahve ve kruvasandan oluşan kahvaltıları servis ederdi. Bu kiraya dahil değildi, orası bu türden bir otel değildi; 40 santimlik kahve ücreti anında ödenmeliydi.

Etli kuru fasulye veya tavşan yahnisinden oluşan büyük ve ucuz öğle yemekleri çıkarırdı ama kocasının ölümünden sonra arka taraftaki yemek odasını sadece polis yüzbaşılarının ve diğer fonctionnaire'lerin özel partileri için açtı. Burası 13. sınıf bir oteldi, en düşük derece, yani asgari yasal sağlık ve güvenlik koşullarını sağlaması yeterliydi. Savaştan sonra, genelevleri de kapatan Paris temizliği sırasında civardaki 13. sınıf otellerin çoğu, uzun zamandır önemsenmeyen yönetmelikleri çiğnedikleri gerekçesiyle polis tarafından kapatılmıştı. Sokaklarda bu kadar çok clochard olmasının sebeplerinden biri buydu. Ancak Madam Rachou, işgal öncesinden beri polisle arasını iyi tutuyordu ve böyle devam etmeye niyetliydi.

Klasik bir otelciydi. Büyük şarap kasası üzerindeki tüneğinden, bölgesini izleyebiliyordu: sağındaki dar otel koridoru camlı bir kapıdan görünüyordu, bardan bir perdeyle ayrılan yemek odasının da merdivenlere bakan bir penceresi vardı, giren çıkanın ayakları görülüyordu – kirasını ödemeden sıvışmaya kalkan bir pansiyoneri bileğinden yakalamak için ideal. Girişin yanında, bara bakan bir elektrik kontrol paneli vardı; oda numaraları küçük emaye levhalara yazılmıştı ve hepsinin üzerinde, odadaki ışık yandığında parlayan birer flaş lambası vardı. Her odaya 40 vat elektrik veriliyordu, 25'lik soluk bir ampul ve radyo veya teybe yetecek kadar. Elektrik tesisatı çok eskiydi: son derece hassastı ve birisi aşırı yüklenince herkesi karanlığa gömerdi. Kontrol panelindeki lambalardan biri parladığında, Madam birinin yasak bir elektrik ocağı kullandığı anlar ve suçluyu yakalamak üzere yukarı koşardı. Elektrik 60 vata kadar yükseltilebilirdi ama bunun için elbette küçük bir ek ücret ödemek gerekiyordu. Bunu ödemek yerine, kiracıların çoğu kendi aldıkları gaz veya yağ ocaklarında yemek pişirirdi. Gaz ocaklarının ayrı sayaçları vardı ve Madam görevliyle birlikte sayaçları okumak için hep en uygunsuz anları seçerdi.

Kırk iki odanın hiçbirinde halı ya da telefon yoktu. Bazıları, pencereleri merdiven boşluğuna baktığı ve yalnızca kirli sahanlık pencerelerinden gelen ışığı aldıkları için çok karanlıktı. Koridorlar garip açılarla eğimleniyordu, yerler gıcırdıyordu. Eski ahşap kapıların kolları kenarda değil, ortadaydı. Her sahanlıkta Türk usulü bir chiotte bulunuyordu: geleneksel bir tuvalet, yerde bir delik ve iki yanında, çömelirken ayaklarınızı koyacağınız yükseltiler. Tuvalet kâğıdı yerine bir çiviye geçirilmiş gazete kâğıtları vardı, gerçi kiracıların çoğu kendi tuvalet kâğıtlarını yanlarında taşırdı. Zemin katta bir banyo vardı

ama suyun ısıtılması için önceden haber verilmesi gerekiyordu. Tabii bunun için de ek bir ücret ödeniyordu. Brion Gysin, kafasını suyun altına sokunca, rue Git-le-Coeur'ün birkaç blok doğusunda, Notre-Dame'ın karşısından Seine'e karışan yer altı nehri Bièvre'in çağıltısını duyabildiğini iddia ediyordu – The Last Museum romanında bu iddiasını ayrıntılarıyla anlatır. Binadaki diğer her şey gibi su tesisatı da eskiydi ve bu yüzden taşmalar, tıngırtılar, gürültülü titremeler ve sızıntılar eksik olmazdı. Isıtıcılar bütün hafta yanardı, sıcak su ise sadece Perşembe, Cuma ve Cumartesi vardı.

Perdeler ve yatak örtüleri her bahar yıkanıp değiştirilirdi, çarşaflar daha sık – teoride her ayın başında. Mösyö Rachou'nun ölümünden sonra Madam bir odacı tuttu, Mösyö Duprés. Odaları temizleyip yatakları toplama niyetiyle otelde gezinip dururdu. Kimi zaman bir grup küçük çocuk da ona eşlik ederdi. O da Madam gibi, odalara girmek için en uygunsuz zamanı bulurdu. Duvarların bir kısmı çok inceydi, suntadan hallice ve ses gizemli yollardan dolaşırdı. Bazen lavabonun kirli su borusundan gelirdi.

Ön kapı hiçbir zaman kilitlenmez veya kontrol edilmezdi ama Madam Rachou anlaşılmaz bir şekilde, neredeyse kâhin gibi hem otelde hem sokakta olan bitenden haberdardı. Belayı "duyabilir" – yabancı bir ayak sesi, sıra dışı bir gıcırtı– ve kiracılarını alacaklılardan, dolandırıcılardan ya da polis ziyaretlerinden korumak üzere kapıda belirebilirdi. Gecenin kaçında olursa olsun, beyaz geceliği ve duvar gibi bir suratla ortaya çıkardı: "Monsieur? Que voulez-vous?" (Bayım? Ne istiyorsunuz?) Polis bile Madam'ın dengi değildi. 1962'de, Cezayir krizi sırasında sivilceli genç bir flic (polis), OAS'nin (Organisation Armée Secrète – Gizli Ordu Örgütü) ölüm listesinde yer alan ve her an bir bomba ya da bir suikastçının bıçağını bekleyen eski bir polis şefinin evinin önünde nöbet tutuyordu. Flic, çekici bir Amerikalı kadının otele girdiğini görmüş ve onu odasına kadar takip etmişti, Madam Rachou anında orada bitmiş, küçük kollarını sallayarak küfür kıyamet adamı otelden kovalamıştı. Mavi boyalı saçları loş koridorda parlıyordu.

Yine de göçmen bürosu müfettişlerinin ziyaretlerini kontrol edemiyordu. William Burroughs'un tarifiyle: " 'Yabancılar polisi' zaman zaman pasaport kontrolü yapardı, hep sabahın sekizinde. Çoğu kez belgeleri eksik olan bir kiracıyı yanında götürürdü. Gözaltına alınan kişi birkaç saat içinde geri gelirdi, bir –ceza değil– vergi ödemiş ola-

rak, carte de sejour başvurusuna eşlik eden bir vergi; gerçi pek az kişi bu istenen belgeyi almak için gereken karmaşık bürokratik işlemleri tamamlayacak vakte ve sabra sahipti." Burroughs dahil çoğu, üç ayda bir Brüksel ya da Amsterdam'a küçük bir gezi yapmayı tercih ederdi, böylece Fransa'ya girdiklerinde üç aylık izinleri yenilenmiş oluyordu.

Bohem kültürü çok Fransız'dır. Scènes de la Vie de Bohème'in yazarı Henri Murger, gerçek bohemlerin ancak Paris'te olabileceğini iddia eder. Britanya'da aykırı davranışlara daha az müsamaha gösteriliyordu. Londra eksantrikler ve estetikçiler yetiştiriyordu ama orada bohem yoksulluk geleneği yoktu. Byron ve Shelley on dokuzuncu yüzyılda kıtadaki hayatı daha kolay bulmuştu. Oscar Wilde, Reading zindanından çıktığında hayatının geri kalanını geçirmek için Paris'e gelmişti.

Rue Git-le-Coeur'ün bohem sakinleri hep oldu. 1930'da Dorothy Wilde, Oscar Wilde'ın kuzeni, bir numarada oturuyordu ve dokuzuncu Portsmouth Kontu Lord Gerard Vernon Wallop Lymington'ın aynı binanın tavan arasında odaları vardı. 1920'lerin sonunda burada Caresse ve Harry Crosby ile afyon içerlerdi. 30'larda Brion Gysin, rıhtımın köşesindeki güzel bir dairede oturuyordu, yirmi yıl sonra aynı caddeye döneceğini hiç düşünmemişti.

Rue Git-le-Coeur ayrıca e.e. Cummings'in meşhur tutuklanmasına da sahne olmuştu. 1923 Temmuz'unda bir sabah saat 03:00'da John Dos Passos, Gilbert Seldes ve Cummings "rue Git-le-Coeur'deki Calvados barına" doğru gidiyorlardı. Cummings duvara işemek için durduğunda "bir falanj dolusu jandarma" belirdi. Onu tutukladılar ve Grandes-Augustins rıhtımındaki polis karakoluna götürdüler. Burada "un Américain qui pisse" (işeyen bir Amerikalı) olarak kayıtlara geçti ve ertesi sabah suçlama için geri gelmesi istendi. Seldes yazar arkadaşı Ministre des Affaires Etrangères (Dışişleri Bakanı) Paul Morand'a telefon etti ve Morand suçlamayı düşürdü. Cummings'in bu gelişmeden haberi yoktu ve ertesi gün karakola gitti. Binadan çıktığında üzerinde "İşeyen Amerikalıyı rahat bırakın" yazılı pankartlar taşıyan arkadaşlarıyla karşılaştı. Cummings onların sadakatinden çok etkilenmişti, ta ki protestolarının özenle hazırlanmış bir şaka olduğunu öğrenene kadar.

Rachouların oteli mahallenin bohem geleneğini muhafaza ediyordu. Çatıdaki odalardan birinde iki yıldır kimseyle tek kelime ko-

nuşmamış bir fotoğrafçı vardı, bir de odasını samanla dolduran bir sanatçı. Fahişeler, caz müzisyenleri ve modellerin yanında, Fransız Guyanası'ndan gelen ve dar koridorlardan zar zor geçen dev adamla hep ipek giyen ve kapısında bambudan bir perde bulunan Hindiçinli otoriter hanım gibi tipler de vardı. Beatnik denen insanlardan ilki 1956'da geldi: Herkesin İsa Mesih dediği İsviçreli bir ressam. Kalın, koyu renk saçları beline kadar uzanıyordu, sakal ve bıyığı tıraşlanmamıştı. Kirli beyaz, pamuklu, uçuşan giysiler giyerdi ve Paris kışının sert soğuğunda bile sandaletle gezerdi. Tuval alamadığı için ikinci kattaki odasının duvarlarına, tavanına ve tabanına resim yapardı. Mösyö Rachou aldırmıyordu çünkü boyanın böcekleri kaçıracağını düşünüyordu.

Paris'te temel ihtiyaçları sunan diğer yüzlerce köhne otelden farklı olarak, Madam Rachou'nun sanatçıları orada kalmaya teşvik etmesi ve onlara istedikleri gibi yaşama özgürlüğü tanıması, Beat Hotel'i istisnai kılıyordu. Odanıza kimi isterseniz götürebilirdiniz, erkek ya da kız ya da grup, yeter ki gece kalacakları zaman misafir kayıt fişini imzalasınlar. Polis bu konuda ısrarcıydı. Otel, diğer bütün yönlerden, komşuları kadar sefil ve pisti. Sıçanlar ve fareler vardı, odalar ve merdivenler pislik içindeydi, tuvaletler kokuyordu ve koridorlardaki yemek kokuları boğucuydu. Sanatçı Jean-Jacques Lebel yakındaki rue de l'Hotel Colbert'de oturuyordu ve sık sık Amerikalı Beatleri ziyaret ederdi. "Orası genellikle çok kötü kokardı," diye hatırlıyordu, "çünkü birçok kişi odalarında yemek yapıyordu ve Jamaikalı Dixie Nimmo vardı, yemeklere çok sarımsak ve yağ koyardı ve her yeri kokuturdu. Bir de üç yüz yıldır orada olan birkaç yaşlı Fransız, onlar da çok kuyruk yağı kullanıp ortalığı kokuturlardı... Sıçanlar zemin kattaydı, üst katta değil. Ve ancak Seine yükseldiği zaman deliklerinden çıkarlardı. Etrafta junkie varsa, sıçan da olurdu. Korkunç bir şeydi, biraz Çıplak Şölen gibi bir ortam."

Rachouların misafirlerinden ünlü olan ilki Afrikalı-Amerikalı yazar Chester Himes'tı. İlk öyküsü "To What Red Hell" 1934'te Esquire tarafından basıldığında, Himes silahlı soygun suçundan mahkûm edildiği sekiz yıllık cezasını çekmekte olduğu Ohio Eyalet Hapishanesi'ndeydi. İlk romanı If He Hollers Let Him Go, 1945'te basıldı ve olumlu eleştiriler aldı ama onu izleyen Lonely Crusade Birleşik Devletler'deki siyahların yaşadığı koşullar hakkında o kadar acımasızca dürüsttü ki pek iyi karşılanmadı. Himes 1953'te Avrupa'ya geldi ve 1984'te ölene kadar

burada kaldı, çoğunlukla İspanya'da yaşadı. Fransız çevirmeni Marcel Duhamel, o sırada Fransa'da çok popüler olan detektif romanlarına el atmasını önerdi. Himes bir çift Afrikalı-Amerikalı Harlem detektifi yarattı, Digger Jones ve Coffin Ed Johnson. Pnların Sekiz romanlık bir serideki maceraları Himes'ı Fransa'da yıldız yaptı, kendi ülkesinde ise nispeten tanınmıyordu. Amerikalı kitlelerin Himes'a ilgi göstermesi, ancak 1970'te yönetmen Ossie Davis'in Himes'ın 1965 tarihli kitabı Cotton Comes to Harlem'i sinemaya uyarlamasıyla oldu.

Himes Paris'te bir otel odası ararken düpedüz ırkçılıkla karşılaştı. Otobiyografisinde 1954'teki otel avını şöyle anlatıyordu: "Odéon'a bakan Hotel Welcome, genç beyaz Amerikalıların favorilerinden biri, bir örnek oluşturuyordu. Otele noir (siyah) kabul edemeyeceklerini söylediler: müşterileri hoşlanmazmış. Denediğimiz ilk dokuz otel bizi siyah olduğum için reddetti. Otel sahiplerinin çoğu açıkça bunu sebep gösterdi." Sol Kıyıdaki Amerikalıların çoğu önyargılarını da yanlarında getirmişti ve otellerin Amerika'da alıştıkları ırk ayrımına göre hareket etmesini istiyorlardı. Sonunda Himes genç beyaz kız arkadaşını, daha önce complet (dolu) olduğunu söyleyen bir otele yolladı. Kıza bir oda verdiler ve ikisi buraya yerleşti. Himes Fransa ve Avrupa'da seyahat etti ve 1956 baharında Paris'e döndüğünde, Madam Rachou'yla tanışacak kadar talihliydi. Genç Alman kız arkadaşı Marlene Behrens'le birlikte otele yerleşti. Siyah bir adamın beyaz bir kadınla, hem de kendisinin yarı yaşında bir kadınla rezillik çıkmadan yaşayabileceği ender otellerdendi.

İkinci katın ön cephesinde, otel sahiplerinin üstünde oturuyorlardı. Odada üstü mermer bir tuvalet masası vardı, genişleyip gaz ocağıyla hem mutfak hem yemek masası oluyordu. Yatak odanın neredeyse tamamını kaplıyordu ama aynayla kaplı devasa bir gardrop, odaya genişlik hissi veriyordu. Himes burada Mamie Mason'dan parçalar üzerinde çalıştı, The Five Cornered Square'i burada yazdı ve 18 Ocak 1957'de bitirdi. A Jealous Man Can't Win'i aynı yılın 3 Mayıs'ında bitirdi. Hızlı çalışıyordu. Mösyö Rachou'nun ölümünden sonra Marlene, Madam Rachou'yu avutmaya çalıştı. Onunla birlikte barda oturur, eski günlerle ilgili hikâyelerini dinlerdi. Marlene savaş zamanı Almanya'da bir çocuktu ve Madam'ın Alman işgaliyle ilgili anlattıkları onun için öğreticiydi. Himes ve Marlene Ekim 1957'de, Beat Kuşağı yazarlarının ilki otele yerleşmeden birkaç hafta önce Palma Mayorka'ya gitmek üzere ayrıldı.

Yeni gelenler otelin Mösyö Rachou hayattayken nasıl olduğunu ya da Madam Rachou'nun kederli olduğunu hiç bilmeyeceklerdi. Madam hayatına devam ediyordu ama şimdi konuklarının dostluğuna daha çok bel bağlıyordu, onlara ailesi gibi davranıyordu. Akşamları, otelin kedisi Mirtaud kucağına kıvrılmış halde, kiracılarıyla oturup tatsız eskpresolar içerek durmadan konuşurdu. Gece 10:30'da barı kapatır ve demir kepenkleri indirirdi.

O Ekim Beatlerin gelişiyle otel başka bir döneme girdi ve sonraki altı yıl boyunca, Beatlerin San Francisco'da başardıklarına eş bir yaratıcı faaliyet patlamasına ev sahipliği yaptı. Allen Ginsberg ve Jack Kerouac'ın varlığı şiir ortamı için katalizör olmuş ve San Francisco Şiir Rönesansı olarak bilinen şeyi yaratmıştı – Gary Snyder, Michael McClure, Lawrence Ferlinghetti, Philip Whalen, Richard Brautigan ve diğerlerini içeren gevşek bir gruplaşma. (Tahminen Harlem Rönesansı anısına böyle isimlendirilmişti çünkü San Francisco'da daha önce bir edebiyat hareketi olmamıştı.) 7 Ekim 1955'te gerçekleşen ve Allen Ginsberg'in "Uluma"yı ilk defa okuduğu Six Gallery okumasıyla başlayan bir dizi şiir okuması, Richard Eberhardt'ın dikkatini San Francisco şairlerine çekmiş ve New York Times'a bununla ilgili önemli bir makale yazmasını sağlamıştı. Bu, Ginsberg'in Uluma ve Diğer Şiirler'ine müstehcenlik gerekçesiyle el konmasıyla birleşince tüm ülkenin dikkati Bay City'deki şairlere çevrildi. Daha çok okuma düzenlendi ve kafeler canlı şiir okumaları sunmaya başladı. Şairler gece kulüplerinde caz müzisyenleriyle ortak çalıştılar. Birden, Ginsberg'in Uluma'sını da içeren Cep Şairleri serisinin yayıncısı, Ferlinghetti'nin City Lights Bookshop'unu merkez alan canlı, aktif bir edebiyat ortamı oluştu.

Ancak Ginsberg şöhretinden zevk almadı. New York City'ye döndü, oradan da sonunda Çıplak Şölen'e dönüşecek olan müsveddesine yardım etmek için William Burroughs'un yanına, Tanca'ya gitti. Uluma kitlesel medyada yer almaya başladığında Ginsberg, erkek arkadaşı Peter Orlovsky ve şair Gregory Corso'yla Beat Hotel'de yeni bir karargâh kurmak üzere Paris'e gidiyordu. Ucuz kira ve hoşgörü ortamı, finansal kaygılarla kısıtlanmayan bir özgürlük ve yaratıcılık havası yaratıyordu. Fransızca bilmeyen kişiler olarak, Fransız kültürüyle ve gündemdeki konularla ilgileri yoktu. Fransızların hayatlarında uyduğu kurallar da onları kısıtlamıyordu çünkü bunlardan bihaberdiler. Jean-Jacques Lebel'in söylediği gibi, "Bir adadaydılar, sıçanlar ve kötü

kokularla dolu bu sihirli küçük cennette yalıtılmışlardı. Ama burası cennet gibiydi çünkü Amerika'yla yüzleşmek zorunda kalmadan kendileri gibi davranmalarına izin veriyordu." Beat Hotel'de ister aylaklık etme, ister tutkulu bir yoğunlukla çalışma, ister günü kafelerde geçirme, ister gece boyunca konuşma özgürlüğüne sahiptiniz. Burası, fikirlerin geleneksel ahlaktan uzak bir topluluk içinde gelişebildiği bir yerdi, ilk bohem kolonisi, ünlü Impasse du Doyenné'de olduğu gibi.

Şimdi Louvre piramidinin olduğu yerin yakınında, Carrousel'in köşesinde, bir çıkmaz sokakta bakımsızlıktan dökülen bir grup bina vardı. 1830'larda burada, birkaç kemeri ve sütunu hâlâ ayakta olan Doyenné manastırının yıkıntıları içinde küçük, bağımsız bir bohem kolonisi bulunuyordu. Théophile Gautier, Gérard de Nerval, Arsène Houssaye, Edouard Ourliac ve başka birçok yazar ile ressam, Devrim sırasında yağmalanmış ve o günlerde hâlâ antikacılarda ucuza bulunabilen Gotik mobilyalar, kilimler ve kumaşlar arasında yaşıyor ve çalışıyordu. Nerval topluluğa la Bohème galante diyordu ve hayatlarını anlatan aynı isimde bir kitap da yazdı. Burada Ourliac, adını duyuran kitabı Suzanne üzerinde çalıştı. Gautier Mademoiselle de Maupin'i yazdı, Houssaye La Pécheresse'i yazdı ve Rogier, Hoffmann'ın Masallar'ını resimledi.

Bu yazarların eserlerindeki güçlü erotizm, Gautier ve arkadaşlarını zamanın diğer yazar ve sanatçılarından ayırıyordu. Impasse du Doyenné'de orjiler popüler bir eğlenceydi. Gautier'nin Les Jeunes France'ının temasını da bir orji oluşturur. Bir grup genç adam, devasa bir şölen düzenlemek üzere bir araya gelir. Gautier ve arkadaşlarının bir kadının önünde diz çöküp, zifiri karanlıkta insan kafataslarından punç içmeleri olayı meşhur olmuştu. 1835'te düzenledikleri süslü püslü kıyafet balosunda Camille Corot, Nerval'in odalarının duvarlarına iki büyük kırsal manzara resmi yaptı. La Bohème galante, Eugène Delacroix, Alexandre Dumas ve yeni modaların gerisinde kalmak istemeyen Petrus Borel gibi ünlü ziyaretçileri kendine çekiyordu. Rue Git-le-Coeur bu geleneği sürdürüyordu ve l'Impasse du Doyenné gibi Beat Hotel de birkaç yıllığına yazınsal avangardın merkeziydi.

Otel ucuz ve dolar güçlü olsa da, kiracı öğrenci ve yazarlar bir yerden para bulmak zorundaydı. Sol Kıyıda yaşayan yoksullaşmış Amerikalılar için ana işlerden biri Maurice Girodias'ın Olympia Press'i için pornografik öyküler yazmaktı. Burası Birleşik Devletler veya Britanya'da yayımlanması yasa dışı olacak İngilizce kitaplar basan bir

yayıneviydi.

Olympia'nın kataloğundaki Gezginin Dostu serisinin yaklaşık üçte biri Britanya ve A.B.D.'de engellenmiş ve yasaklanmış edebi eserlerden oluşuyordu: Oscar Wilde'dan Teleny; J. P. Donleavy'den Zencefil Adam; Vladimir Nabokov'dan Lolita; Jean Genet'den Hırsızın Günlüğü; Lawrence Durell'dan Kara Defter; Henry Miller'dan Seksus, Pleksus ve The World of Sex; Marquis de Sade'dan Yatak Odasında Felsefe ya da Ahlaksız Eğitmenler, Sodom'un 120 Günü, Juliette ve Justine; Dominique Aury'den (Pauline Réage olarak da bilinir) O'nun Hikâyesi; Kama Sutra ve John Cleland'dan Fanny Hill Bir Zevk Kadınının Anıları. Seksle hiç ilgisi olmayan eserler de vardı, Raymond Queneau'nun Zazie Metroda'sı ve Samuel Beckett'ın Molloy ve Watt'ı gibi. Fakat yayınevini ziyaret eden İngiliz ve Amerikalı turistler için Gezginin Dostu serisinin karakteristik yeşil şömizleri "pornografi" demekti ve edebi eserler de Sin for Breakfast, Until She Screams ve With Open Mouth gibi diğer Olympia kitaplarıyla birlikte kapışılıp bavulların dibine saklanıyordu.

Girodias onlardan "EKler," ya da edepsiz kitaplar diye bahsederdi ve sıklıkla henüz katalogunda olmayan kitapları ilan ederdi. Bir kitap için yeterince sipariş gelirse, onu yazarlarından birine yazdırırdı. 50'ler ve 60'lar boyunca Olympia yüzden çok EK bastı. Hemen hemen hepsi Amerikalılar tarafından takma isimlerle yazılmıştı ve bunların birçoğunun da bir şekilde Beat Hotel'le bağlantısı vardı.

Turistler edebiyattan bıkıp daha çok EK isteyince Girodias yeni yayınevi adları buldu, Atlantic Library, Othello Books, Ophelia Press ve Ophir Books. Hepsi de yazınsal hünerlerle lekelenmemiş kitaplar basıyordu. Bunların en büyüğü Ophelia Press'ti, The Ordeal of the Rod (Kamışın Çilesi), Iniquity (Günah), The English Governess (İngiliz Mürebbiye), Under the Birch (Kamçının Altında), Lust (Şehvet), Without Shame (Utanmadan), Whipping Club (Kamçı Kulübü) ve Whips Incorporated (Kamçılar Limited) gibi okuyucunun kafasında kitabın konusuyla ilgili şüpheye yer bırakmayan eserleri vardı. Düzinelerce yazar her zevke göre EK üretmekle meşguldü.

Sol Kıyıda bu kitapların başlıca satış yeri, rue de Seine 42 numarada bulunan İngilizce kitaplar satan Librarie Anglaise'di. Sahibi Amerikan yazınını ve Amerikalı yazarları seven, Gaït Frogé adında güzel, petite bir Fransız kadınıydı. Breton'du ve görgülü bir İngiliz aksanıyla konuşuyordu. Rue de Seine ile rue de l'Echaudé'nin kesiştiği yerde,

on altıncı yüzyıldan kalma eğri bir binadaki küçük dükkân neredeyse üçgen biçimindeydi. Kocaman bir masa, odanın büyük bölümünü kaplıyordu, bu yüzden dükkânda yürümek çok zordu. Masanın üzerinde bağımsız olarak yayımlanmış şiir kitabı ve edebiyat dergisi yığınları vardı, nadir kitap avcıları için bir hazine.

Olympia Press kitapları Gaït'in özel ürünleriydi ve dükkânın en çok satanlarıydı ama rafta bunlardan yalnızca birkaç tane bulundurdu, müşterilerin burada satıldıklarını anlamasına yetecek kadar. Yeşil kaplı Gezginin Dostu serisinin ve daha pornografik Ophelia Press baskılarının hayli pahalı ve hırsızlar için açık hedef olmasına rağmen, geceleri kapıyı kilitlemeye zahmet etmezdi. Çoğunu istendiğinde çıkarmak üzere, kasanın yanındaki bir dolapta tutardı. Daha edebi Olympia kitapları, William Burroughs'un Beat Hotel'deki yılları boyunca yazdıkları gibi, çoğunlukla dükkândaki partilerle lanse edilirdi. Dükkânın ortaçağdan kalma beşik tonozlu mahzeninde, rutubetli duvarlar arasında, şarap şişelerine dikilmiş mumlarla. Şarap ve davetiyeleri Girodias karşılardı. Charles Henri Ford ve Parker Tyler'ın The Young and Evil'ı 1960 Haziranında Olympia tarafından basıldığında (ilk olarak 1933'te, Paris'te Girodias'ın babası tarafından basılmış olsa da), Gaït yazarların fotoğraflarından oluşan özel bir sergi yaptı ve vitrini kitabın kopyalarıyla doldurdu.

Dükkân sıkışık ve tıka basa doluydu. Üst üste yığılmış kitaplar, kapı ve pencereleri kaplayan sergi ve okuma afişleri, ucuz Amerikan polisiye yığınlarının üzerinde duran boş şarap kadehleri, Encounter dergisinin iki yıl önceki sayılarının yanında yerel bir şairin son kitabı. Gaït dükkânın üst katında yaşıyordu, müşteriler zaman zaman kasayı başıboş ve dükkânı üst kattaki yataktan gelen şiddetli gıcırtılar dışında sessiz bulurdu. Burroughs 1958'de Paris'e taşındığında Gaït onun en büyük destekçilerinden biri oldu. 1960'ta Minutes to Go'nun yayıncısı Two Cities 300 dolarlık baskı faturasını ödeyemediğinde, projeyi devraldı, faturayı ödedi ve kitabı kendi dükkânından yayımladı. Ayrıca Ian Sommerville'in yapımcılığında, Call Me Burroughs adlı bir sözlü albüm çıkardı. Gaït'in mahzeninde kaydedilen bu albümde Bill, Çıplak Şölen ve sonraki diğer metinlerden okumalar yaptı.

1950'lerin sonu ve 1960'ların başında, Paris'i ziyaret eden ya da orada yaşayan çok sayıda Amerikalı ve Britanyalı vardı, İngilizce kitap satan dükkânlar bu insanların ihtiyaçlarını özenle karşılıyordu. Place de Théatre-Français'deki Stock; Avenue de l'Opéra'daki Brentano's;

Flammarion'un beş şubesi; ve rue de Rivoli'deki Galignani, buranın on bina aşağısında İngiliz çayı servis eden, katı muhafazakâr W. H. Smith's. Ancak bunların hepsi diplomatlar ve ordu görevlilerinden oluşan geniş bir topluluğa, çoğunlukla teknik ve popüler kitaplar satıyordu. Daha genç edebiyat meraklıları ve öğrencilerin ihtiyacını Sol Kıyıdaki iki kitapçı karşılıyordu; bunlardan biri Librarie Anglaise veya English Bookshop'tu (iki isimle de biliniyordu). Diğer dükkân Notre Dame'ın karşı kıyısında, St.-Julien le Pauvre'un yıkıntılarının yanında eski bir binada bulunuyordu, rue de la Boucherie 37 numaradaki Mistral. Dükkânın sahibi ve dolayısıyla Gaït'in baş rakibi George Whitman Amerikalıydı ama savaşta yetim kalanların yeniden yerleştirilmesinde çalışmak için geldiği 1946'dan beri Fransa'daydı. Kitap satmaya başlamıştı ve 1951'de eline geçen bir mirasla Mistral binasını aldı. Bir Arap bakkalı olan yeri kitapçı, misafirhane ve sosyal kulüp karışımı bir mekâna dönüştürdü. Üst katta ziyarete gelen yazar ve şairlerin bir haftaya kadar ücretsiz kalabileceği bir okuma odası vardı ve Librarie Anglaise gibi burası da çoğu Amerikalı göçmenlerce bir buluşma noktası ve mektup adresi olarak kullanılıyordu. İki dükkân arasındaki rekabet şiddetliydi. Frogé, Whitman'ın CIA için çalıştığını iddia ediyordu –"Uzun süreler dükkândan kaybolmasının başka ne açıklaması olabilir?"– ve Whitman'ın insanlara "Gaït uyuşturucu kullanıyor" dediğini ileri sürüyordu.

English Bookshop ikisi içinde daha "edebi" olandı ve Olympia Press kitaplarını satan tek dükkândı. Girodias'ın yürekten ricaları ve Olympia yazarlarının görüşlerine rağmen Whitman, Olympia Press kitaplarını bulundurmayı reddediyordu, belki başının polisle belaya gireceğinden korkuyordu. Bu ihtimal dışıydı, Brentano's bile Olympia kitapları bulunduruyordu; Gezginin Dostu serisini gizli bir rafta tutuyorlardı, Amerikalılar bunun nerede olduğunu biliyordu. Çoğu dükkâna girip diğer kitaplara bakmadan doğrudan oraya yöneliyordu.

Mistral, English Bookshop'tan çok daha büyüktü ve şiir okumaları için daha geniş yeri vardı. Beat Hotel sakinleri ikisine de giderdi; otele uzaklıkları hemen hemen aynıydı. Mistral, Olympia Press tarafındaydı ve bütün günü orada oturup kitap okuyarak geçirebilirdiniz, George şikâyet etmezdi. Librarie Anglaise ise rue de Seine ve rue Jacques-Callot'nun köşesinde, Palette'e birkaç bina uzaklıktaydı. Burası o günlerde uyuşturucu satıcılarının uğrak yeriydi. İki tarafın

da avantajları vardı.

Beat Hotel'in kiracılarının çoğu, rue Git-le-Coeur'den birkaç bloktan fazla uzaklaşmazdı; neredeyse bütün ihtiyaçları ellerinin altındaydı. Birkaç blok içinde düzinelerce ucuz restoran vardı ve kiracıların bazıları oralarda müzisyen ya da bir çeşit şovmen olarak çalışırdı. Bölge caz kulüpleri ve gece geç saate kadar açık kafelerle doluydu. Otelin modellik yapan kadın sakinleri için sanat okulu iki blok ötedeydi ve hayatını New York Herald Tribune'ün Paris baskısını satarak kazanan Amerikalılar, müşteri için St. Germain Bulvarı'ndan uzağa nadiren giderdi. Uyuşturucu genelde oteldeki odanızın kapısına gelirdi ama rue Saint Severin civarındaki Cezayir ve Fas kafelerinden ve Palette'ten de kolaylıkla sağlanabilirdi. Rue de Buci'deki harika pazar yeri birkaç dakikalık yürüme mesafesindeydi ve rue de la Huchette'te gece alışveriş yapmak mümkündü. Burada Ali Baba adında bir bakkal vardı ve otel sakinleri gece 02:00'a kadar yiyecek alabiliyordu; dışarıda sergilenen meyveler bir ağ ile hırsızlardan korunuyordu. Bu bölge otelde kalanların çoğuna cennet gibi geliyordu.

GARY SNYDER RÖPORTAJI
(1999)

Şubat 1999: Marina, Victoria Shoemaker ve ben, bir öğle sonrası, Davis'teki University of California'da, ünlem işareti kadar dar ofisinde Snyder'la buluşuyoruz. Metal kitap rafları, çağdaşlarına – Lew Welch, Philip Whalen, McClure– ve yaşıtlarına –Allen Ginsberg, William Burroughs, Kenneth Rexroth– ait çeşitli şiir kitaplarının yanında, Loeb Library'den Yunan klasiklerinin bağımlı çevirilerini, Budist edebiyatı ciltlerini ve R.H. Blyth'ın dört ciltlik Japon haiku seçkisinin ta kendisini taşıyordu. Son derece kibar, dikkatli, cana yakın ve keskin bakışlı Gary, konuşmamızın ortasında bize bir bardak şeri ikram ediyor. – DM

Gary Snyder (GS)
David Meltzer (DM)
Marina Lazarra (ML)

DM: Biyografik bilgilerle başlayabilir misiniz: aile, geçmiş, atalarınız?

GS: Doğum San Francisco, 8 Mayıs 1930. Baba, Harold Snyder. Anne, Lois Wilkey. İki yaşında Seattle, Washington'a taşındık. Seattle'ın kuzeyindeki kırsal alanda, derme çatma bir kulübeye yerleştik. Bunalım devam etmekte. İş yok. Babam küçük evi onarıp daha büyük ve daha iyi hale getirdi. Biraz arsa çevirdik, inekler ve tavuklar aldık. Sedir ağacı kerestesi sattık ve taşrada, kısmen kendi kendimize yeter hale geldik. Altı yaşında kasabanın ilköğretim okuluna başladım, kasabanın adı Lake City'di, o zamanlar kırsaldı. İkinci Dünya Savaşı'na kadar o okula devam ettim. Her yerde işler çıkmaya

başladı ve babam Portland, Oregon'da bir iş buldu. Böylece hepimiz babamın Gaziler Dairesi'nde çalıştığı Portland'a taşındık. Liseyi Portland'da okudum. Taşra kayakçılığı ve dağcılığına da orada başladım. Hevesli dağcı arkadaşlarımdan oluşan bir ekibim vardı. Ve sonra doğrudan Reed College'a gittim, o da Portland'daydı. Dört yılımı orada geçirdim.

DM: Branşınız neydi?

GS: Antropoloji ve Edebiyat. Yazları Orman İdaresi'nde ya da tomrukçuluk işinde çalışarak geçiniyordum. Reed'den sonraki ilk sezonu Ponderosa çam kütükleri içinde geçirdim. Kısa süreliğine Indiana University'de Dilbilim ve Halkbilim yüksek lisansı yaptım. Batı Kıyısına geri dönüp babamın yaşadığı Bay Area'ya gittim. UC Berkeley'deki Doğu Asya Dilleri Yüksek Lisans Programına girdim. Yazları Kuzeybatıda yangın gözcülüğü yaparak geçinmeye devam ettim. Bir sezon Yosemite Ulusal Parkı'nda iz sürücü olarak çalıştım. Sonra 1956'da Japonya'ya gittim ve orada on iki yıl yaşadım. Bu kadar yeter mi?

DM: Neden Edebiyat ve Antropolojiyi birlikte seçtiniz?

GS: Edebiyatla ilgileniyordum ama sonra Amerika Yerlilerinin sözlü edebiyatını merak etmeye başladım ve bunun için de biraz Amerikan dilbilimi öğrenmeniz gerekiyor. Bütün bunlara aynı anda ilgi duydum, aralarında çağdaş şiir sanatına ışık tutacak bazı bağlantılar bulabileceğimi düşünüyordum. O zamanlar Pound'u yakından takip ediyordum ve Çin ve Japon şiirleriyle de ilgileniyordum. Pound'un ve sonra Waley'nin çevirileri vasıtasıyla.

DM: Daha gerilere gidelim. Edebiyat ve şiiri ne zaman keşfettiniz?

GS: Hatırlayabildiğim kadar erken. Çocukken, yedi-sekiz yaşından itibaren, doymak bilmeden okurdum. Gerçekten hızlı ve bol okurdum. Evde İncil ve Robert Browning kitapları dışında okuyacak neredeyse hiçbir şey yoktu. [gülüşmeler] Ama düzenli olarak Seattle Halk Kütüphanesi'nden kitap alırdık. Okuduklarımı zar zor aklımda tutuyorum. Amerikan Yerlileriyle ilgili çok şey okuduğumu biliyorum, Batı üzerine bir sürü kısa öykü ve roman okudum. Emperyalizm ve sömürgecilik üzerine birçok roman ve tarih kitapları. Bunlar on ile on beş yaş arasındaydı.

DM: Amerikan Yerlileri, sömürgecilik, emperyalizm gibi konulara ilgi duymanızın sebebi neydi?

GS: Yerlilere merakım, kısmen yaşadığım yeri öğrenme isteğim-

den geliyordu. Yerlilerin, beyazların bilmediği bir şeyler bildikleri fikrine kapılmıştım. University of Washington Antropoloji Müzesi'nde vakit geçirmemin de etkisi oldu, o günlerde büyüleyici bir yerdi. Sepetler, kanolar, oyma işleriyle doluydu. Gözlerimizin önünde koca bir kültür vardı. Otuzlarda bu insanları hâlâ kanolarıyla Seattle'a gidip yaban mersini satarken görebilirdiniz. Ve ailem sömürü ve emperyalizmden sıkça bahseden siyasi radikallerdendi – sosyalisttiler.

DM: "Sosyalist"i tam olarak hangi anlamda kullanıyorsunuz?

GS: Otuzlarda "komünist" dememek için "sosyalist" derdik.

DM: Çünkü Amerikan tarihinde güçlü bir sosyalist gelenek var.

GS: Dedem IWW üyesiydi – Dünya Sanayi İşçileri Sendikası (Industrial Workers of the World). Babam ve annem bir bakıma Parti'nin kıyısındaydılar ama üye değillerdi. Çeşitli zamanlarda, çeşitli sol örgütlerde yer aldılar. Babam Grand Coulee Barajı projesinde işçileri örgütlüyordu.

DM: Yani bu evdeki kültürün bir parçasıydı?

GS: Evet ve çevredeki birçok insanın kültürü. Otuzlarda Pasifik Kuzeybatı, işçi hareketi, sol kanat. Her taraftaydı.

DM: Özdeşleştiğiniz sanat ve edebiyatın büyük bölümü, sosyal değişimler için gösterilen bu heves veya arzunun geri çekildiği bir dönemi belirtiyor.

GS: Erken yaşta Stalinizmle ilgili bir bakış açısı edindim ve hiçbir zaman Sovyet tarzı komünizme yakınlık duymadım. Bunu hiç dert edinmedim. Doğrusu bu, kolejdeyken bazı arkadaşlarımla aramda münakaşalara yol açıyordu. Orada güçlü bir Sovyet taraftarı öğrenci grubu vardı.

DM: Savaş yüzünden mi?

GS: Hayır, bu savaştan sonraydı. Stalinist olmayan sola yakındım. Önce komünist olmuş, sonra gözü açılmış biri değildim. Zaten hiçbir zaman Stalinci soldan yana olmamıştım. Bay Area'ya gelip Kenneth Rexroth'la tanıştığımda, solu ve anarşizmi Stalinci görüşlerin dışında değerlendiren bir şair bulduğum için mutluydum.

DM: Bu eğilime "özgürlükçü" demişti, değil mi?

GS: "Özgürlükçü" sözcüğünü sağ kanat onu ele geçirmeden önce kullandı. Bu, "solcu anarşist" yerine kullanılan bir sözcüktü.

DM: Şiiri sizin için bir uğraş ya da meslek olarak netleştiren dönüm noktası neydi?

GS: Şiir konusunda birçok dönüm noktası yaşadım. Şiir yazmaya

altı-yedi yaşında başladım, çünkü şiir okuyordum ve küçükken annem bana çok şiir okurdu. Yani bu benim için yapılabilecek bir şeydi. On dört-on beş yaşında dağcılığa başladığımda, o kadar duygulandım ki dağlarda hissettiklerimi ifade etmek için serbest şiir yazmaya başladım. Böyle bir grup şiir yazdım. Sonra D.H. Lawrence'ın Birds, Beasts, and Flowers'ına (Kuşlar, Hayvanlar ve Çiçekler) rastladım ve çok etkilendim. Daha çok çağdaş şiir okumaya başladım. Kolejde yeteri kadar okudum ve çağdaş şiirden bahseden insanlarla yeterince takıldım, Phil Whalen ve Lew Welch'le tanıştım. İlk şiirlerimden utanmaya başladım. Onları ortadan kaldırıp sakladım. Bu ilk dönüm noktasıydı – çağdaş şiiri keşfetmem. Dağcılıkla ilgili gençlik şiirlerimi sakladım – ve bazı aşk şiirlerimi. Dağlar ve kızlar. Ondan sonra Pound, Stevens, Yeats ve Eliot'ın etkisi altında yazdım. Kolejden çıktım, çeşitli işlerde çalışmaya geri döndüm, biraz ülkeyi gezdim. Kıyıdan kıyıya gittim. O yenilikçi şiirlerin de değersiz olduğuna karar verdim. Böylece onları da bir kenara bıraktım. Sonra 1955 yazında, yirmi beş yaşındayken, Yosemite'te, yüksekteki kırsalda iz sürücülük yaptım. Orada iki buçuk ay boyunca birkaç iş arkadaşıyla bir başıma kaldım. Yosemite Parkı'nın kuzey kısmındaydım. O günlerde oralara kimse gelmezdi. Bütün yaz boyunca bir tane bile gezgin göremezdiniz. Yeniden yazmaya başladım, Çin diliyle ilgili çalışmalarımın etkisini yansıtan şiirler.

DM: Çin dili çalışmalarınıza ne zaman başladınız ve sebebi neydi?

GS: Ah, Zen metinlerini anlayabilmek içindi.

DM: Zen'le nasıl tanıştınız?

GS: Antropoloji vasıtasıyla. Sanat ve sanat tarihi vasıtasıyla. Kişisel ruhsal arayışım vasıtasıyla. Yirmi yaşlarındayken hepsi bir noktada birleşti.

DM: Yani 1950 civarında?

GS: 1950-51 gibi. Reed'den '51'de mezun oldum. O dönemde bunları, özellikle Taocu, Konfüçyüsçü, Doğu felsefesini Phil Whalen ve Lew Welch'le çok konuşuyordum. Sonra da birkaç hocayla – antropoloji hocası, David French, sanat ve William Blake dersleri veren adam, Lloyd Reynolds. Orada konuşabildiğimiz çekirdek bir insan topluluğu vardı. Ve Charles Leong, İkinci Dünya Savaşı gazisi bir Çinli Amerikalı, Reed'de GI öğrencisiydi; kırk küsur yaşındaydı. Güzel kaligrafi yapardı. Bize birçok şey öğretti. O zaman Doğu Asya düşüncesini gerçekten tanıma şansına sahiptik.

DM: Blyth'ın haiku kitaplarını ne zaman okudunuz?

GS: Biraz daha sonra. Sanırım dört ciltlik haiku kitabını '51 yazına kadar almadım. Onları San Francisco'da bir kitapçıda buldum. Ama Paul Carus'un Lao-tzu çevirilerini okuyordum. Ve Chuang Tzu'yu, belki Lin Yutang'ın çevirisiyle. Konfüçyüs. Çeşitli Hint metinleri, Bhagavad-Gita, Upanishadlar, erken dönem Budist yazıları. Çin dili çalışmaları ve manzara resimleri yoluyla Zen'e varana kadar, birçok temel Budist ve Mahayana Budist okumalarını özümsedim. Zen'le karşılaştığımda, ah, dedim, hepsi bu noktada birleşiyor. Zen'i ilk elden öğrenmekle ilgilenmeye başladım. Bir bakıma antropoloji kariyerimi yarıda bıraktım. Kayıt yaptırmıştım, Indiana University'de bir bursum vardı ve göstergebilimci Thomas Sebeok ve Amerikanist antropolog ve dilbilimci Charles Voegelin'le çalışıyordum. Ve Dell Hymes da oradaydı – oda arkadaşıydık. Dönemin ortasında bıraktım ve dedim ki, "Ben Berkeley'e Çince okumaya gidiyorum." Greyhound otobüsüne binip Batı Kıyısına geri döndüm. Doğu Asya dilleri bölümüne girdim. Birkaç edebiyat dersi de aldım. Ve Han Shan'ın metinlerini o zaman okumaya başladım. '55 yazında iz sürücüyken yeni şiirler yazmaya başladım. Bunlar genellikle ilk şiirlerim olarak kabul edilenlerdi ve ilk kitabım, Riprap'te yer aldılar.

DM: Japoncayla yoğun biçimde ilgilenmek, yaşadığınız dünyayla ilişkinizi nasıl değiştiriyor?

GS: Bu gerçekten çok güzel bir soru, emin değilim... İnsanlar yüzyıllardır kendilerine bunu soruyor. Japoncanın kökten farklı bir sözdizimi var. İngilizceden olabildiğince uzak özelliklere sahip. Ama bir kere kabullendiğimde, kavramayı başardım ve bundan gerçekten zevk alıyorum. Vites değiştirip Japonca düşünüp konuşmaya başlamak çok hoşuma gidiyor. Bunda saf bir haz var. Bunun bana nasıl ya da neden yararı olur bilmiyorum. Bence Japoncada, İngilizcenin imkân vermediği bir incelik var. Japonca muğlâklığa olanak tanıyor. Ayrıca, Japoncadaki tavırları da beğeniyorum. İçinde birçok görgü kuralı var. Fiil hep sona geldiğinde, zihne bir şey oluyor. Bir dizi yan cümleyi askıda tutmayı öğreniyorsunuz – yan cümleler bazen yan cümlelerin içindeki yan cümlelerin içine giriyor. Ve bunların hepsini askıda tutuyorsunuz. Ve nihayet bir fiil gelip her şeyi anlamlandırıyor.

DM: Japonya'ya '56'da gittiniz ve orada kaç yıl kaldınız?

GS: Orada on iki yıl boyunca bir evim ve eşyalarım vardı. Ama bir süre Joanne Kyger'la Hindistan'a gittiğim, sonra da A.B.D.'ye dönüp

bir yıl Berkeley'de ders verdiğim için Japonya'da aslında yaklaşık on yıl yaşadım.

DM: Bu, Budizm'le ilişkinizin şekillenmesi açısından oldukça derin bir dönem olmalı.

GS: Budizm'de kendimi evimde hissediyordum. Japonya'da ve Japonlarla kendimi evimde hissediyorum. Japoncamla gayet iyi idare ediyorum ve davranışlarımı da büyük ölçüde ayarlayabiliyorum. Bir anlamda iki kültüre sahibim. İki kültürlü olma yolunda hatırı sayılır bir mesafe kat ettim.

DM: İnsan bu iki kültürlü durumda ya da çerçevede, görüntüler dünyasını nasıl algılıyor?

GS: Kendi adıma, bunda özellikle egzotik veya çarpıcı bir şey görmüyorum. Bu, birbirinden çok farklı manzaralar içinde evde olmak gibi. Bir dönem, sadece Pasifik Kuzeybatının deniz kıyısında, dağların batı tarafında evdeydim. Ve Douglas köknarlarından fazla uzaklaştığımda biraz huzursuz oluyordum. Doğuya doğru uzanan çorak bölgeyi, Büyük Basin'i ve California'yı ilk görüşümde, kendimi tedirgin ve rahatsız hissetmiştim. Bu doğru değil. [gülüşmeler] Ama bilinçli ya da kısmen bilinçli bir öğrenme pratiği, bir yerin ıncığını cıncığını öğrenmek, sizi hızla ona bağlayabilir, böylece çift yönlü biri olursunuz. Dediğim gibi, evlilikle tek eşliyim ama manzara konusunda tam tersi. Şimdi yeni manzaraların içine girmeyi seviyorum. Beni cezp ediyorlar. Kültürler konusunda da böyleyim. Hindistan'a epey çabuk alıştım. Asıl hoşuma giden, kendinizi onların görgüsüne açar ve bundan zevk alırsanız, farklı kültürlerde evinizdeymiş gibi hissedebilmeniz.

DM: Davranış biçimi ya da görgüyle ilgili düşüncelerinizi detaylandırabilir misiniz?

GS: Kültürlerin kendilerine özgü kodları vardır, sınıfların bile kodları vardır. Birçok insan bu hususta bilgisiz ve öyle de kalıyor, bazen kasıtlı olarak, çünkü başka insanların nasıl davrandığını öğrenmeyerek, kendilerine has bir kişiliği koruduklarını sanıyorlar. Ben de zaman zaman bunu yaptım ve her defasında zararlı çıktım. Yeniden Japonya'ya gidecek olsam, daha iyi giyinirdim. Oysa yıllarca Batı Kıyısının kot pantolonlu tarzını azimle sürdürdüm. Bu benim için ideolojikti. İdeolojiden birçok bakımdan vazgeçmeniz gerek. Bunu yaptığınız zaman bir kültürün içine girip insanları neyin rahat ettirdiğini, neyin rahatsız ettiğini ve onlara nasıl saygı göstereceğinizi anlayabilirsiniz. Görgü, insanlarla doğru anlaşmaya yarayan kodların

algısıdır. Ve statüyü de göz önüne alır. Amerikalılar Japonya'ya gittiklerinde, statüyü belirlemek zorunda olmaktan rahatsızlık duyar. Bu hiyerarşik bir toplum. Statü, Japonca gramerinin içinde vardır. Statü, kişi zamirlerinin içinde vardır. Her statü seviyesi için farklı bir "sen" sözcüğü vardır. Eğer benden yaşlı ve daha güçlüysen, yaşıtlarım için kullandığımdan farklı bir "sen" sözcüğü kullanırım. Bu sana ideolojik olarak yanlış geliyorsa, başın derttedir. Uygunsuz olan dili kullanacaksın demektir.

...

GS: Ellilerin sonu ve altmışların başında Japonya'da birlikte çalıştığım insanlar, kendilerine "Müstakbel İlkel" diyen Nanao Sakaki ve çevresi, yetmişlerde buraya döndüğümde Peter Berg ve biyo-bölgecilerin yaptığı şeyi yapıyorlardı. Eskiye dönen bir gelenek meydana getirmek ve temel kimliği, toprakla olan ilişkide bulmayı seçmek. Etnik köken, ırk ve din ikincil ya da üçüncül kimliklerdir. Bu da toplum meselesini mümkün kılar. Toplum uyumunu mümkün kılar. Ama bu uygulamaya katılmak isteyen herhangi bir insana karşı ayrım yapmaz ve ilk adım toprağa saygı duymak olmalıdır. Bu çok eskidir.

DM: Şehir kültüründen gelen birçok insan, toprağı bırakın, kendilerine ve diğerlerine bile saygı duymuyor.

GS: Ama can çekişen bir etnik geleneklerine saygı duyabilirler. Bak, "geleneğe saygı" dediğinde "Hangi gelenek?" diye sormalısın. Sonra da diyeceksin ki "İtalyan Katolik," "İrlandalı Katolik," "Sefarad," "Fas'a sürülmüş Sefarad," ve böyle sürüp gidiyor.

DM: Peki ya melezler?

GS: Melez geleneği nedir?

DM: Muhtemelen diğerlerinden daha uzun ömürlüdür.

GS: Ama melezlerin aile değerleri nelerdir?

DM: Ah, demek istediğinizi anlıyorum.

GS: Bayramlarda ne yaparlar? Pişirdikleri özel bir yemek var mıdır?

DM: Anlıyorum. Henüz melezlerle ilgili araştırma yapmadım.

GS: Görüyorsun, melezlik böyledir. Ne yapacaklarını pek bilemezler, bu yüzden komşularını izleyip onların yaptıklarını yaparlar. Büyüdüğüm yerde İsveçli komşularımız vardı, böylece biz de Gündönümü bayramlarında İsveç yemekleri yapmayı öğrendik çünkü melez Anglolardık. En yakın kültürel kimliğimiz, en yakın geleneğimiz soldu. Bize bir kimlik kazandıran buydu, sol. Annem Texaslı bir güneyliydi

ama bunu unutmaya çalışıyordu. Gerçi bazen güneyli yemekleri yapıyordu.

ML: Hristiyanlık değerleriyle mi büyüdünüz?

GS: Ateizmle büyüdüm. Ailem, Budizm'den bahsettiğimde çok rahatsız olmuştu.

DM: Reed'de, Phil Whalen ve Lew Welch'le aranızdaki ilişki, şiirin çeşitli biçimlerine kabul töreni gibiydi...

GS: Kültürel bakış açıları. Benden kat kat daha bilgililerdi. Phil Hava Kuvvetleri gazisiydi, adamakıllı okumuştu, Bloomsbury aksanıyla konuşabiliyordu ve çok gıcık olabiliyordu – burnunu kaldırıp gıcık şeyler söyleyebiliyordu. Etkilenmiştim. [gülüşmeler] Lew Californialıydı, orada kızlar çapkındır ve içki bakkalda satılır. [gülüşmeler] Çok açıkgözlüydü. Caz konusunda çok bilgiliydi. Ben delikanlıydım ve onlar o günlerde akıl hocalarımdı. Bunun değerini biliyordum.

DM: Birçok denemenizde karşılaştığım bazı anahtar kelimelerle olan bağınızı merak ediyorum. "Radikal" ve "radikallik" gibi.

GS: "Radikal"i köklü değişiklik, yapısal değişiklik anlamında kullanıyorum. Kökten.

DM: Gitgide kendi hayatınıza dahil ettiğiniz teknoloji konusunda böyle radikal bir değişimin mümkün olduğunu düşünüyor musunuz? Sizden Nostradamus'luk yapmanızı beklemiyorum!

GS: Sorun değil, şairlere sürekli bu sorular sorulur. Başlangıç olarak, insanlar kendi hayatlarında radikal değişiklikler yapma yeteneğine sahipler. İnsanlar tümden et yemeyi bırakabilir, günde bir mil koşmaya başlayabilir, e-postalarına cevap vermeyi bırakabilir. Hayatınızda radikal bir değişiklik yaratmak için bir sürü şey yapabilirsiniz – bu en kolayı, çünkü sadece sizinle ilgili. Bir aile ya da küçük bir topluluk da aynı şekilde bilinçli kararlar alabilir ve seçimler yapabilir.

Değişim belirli bir noktaya kadar bireyler ve küçük gruplarla başarılabilir, bu topluluk ve halk aktivizmi için iyi bir sav. Çünkü bu şekilde bir modele sahip oluyorsunuz. Diğerleri işleyen bir modele bakıp, "Hey, onlar başardı! Belki biz de yapabiliriz," diyorlar. Havzalarla ilgili bilinçlenme, örgütlenme ve biyo-bölgesel uygulamaların belirli türleri böyle gerçekleşti. Modellerle yapıldı. Ülkenin bazı kısımlarında halk sayesinde yayıldı – dünyanın bazı kısımlarında.

İtalya ve Slovenya'dan biyo-bölgesel örgütlenmeyle ilgilenen insanlarla temas halindeyim. Ama bunun sınırları var. Büyük sistemin dinamikleriyle karşılaşıyor ve bu sınırların etrafında sürünme-

ye başlıyor. O zaman tepeden bir yapısal değişiklikten bahsetmeye başlıyorsunuz. Marx'ın bazı harika kavrayışları vardı, tarihi temelde sınıf çatışması olarak yorumlamak da en harikalarından biriydi. Bu bir dereceye kadar mit, ama çok kullanışlı bir mit – örneğin Sırpları, Hırvatları ve Arnavutları yetmiş yıl boyunca birbirlerine girmeden bir arada tutabilen bir mit. Yetmiş yıl boyunca barış içinde yaşadılar. Geriye dönüp baktığınızda, bu önemli bir başarı.

DM: Yani o bölgenin Sovyetsizleştirilmesi sırasında çeşitli çatışmalar ortaya çıkıyor – nelerdir bunlar? Aşiret çatışmaları mı?

GS: Kökü etnik ve dini düşmanlıklara dayanıyor. Sovyetler bu bölünmelerin üzerini, bunların gerçek bölünmeler olmadığını, tarihin sınıf çatışması demek olduğunu söyleyerek kapayabildi. Türklere karşı Sırplar değil, toprak sahibine karşı köylüler. Bunu sadece bir devletin yönetilmesindeki yapısal farklılıklara örnek olarak kullanıyorum. Şeyleri farklı şekillerde böler. Ama yine de yönetimdir. Yönetim olmayan şey ise feminizm ya da dünyanın tüm kültürlerine yavaş yavaş yayılan kadın bilinçliliği ve bağımsızlığıdır. Feminizm, dünyanın tabiatını değiştiriyor.

DM: Irkçılık hâlâ kökleşmiş durumda.

GS: Farklı bölgelerde farklı şekillerde ve ekonomik sürtüşmelere bağlı olarak, ırkçılık daha katı, daha koyudur. Farklı deri rengi birçok ülkede sorun değildir çünkü birbirleriyle ekonomik rekabet içinde değillerdir. Dünyadaki bir diğer radikal değişim de ekonominin küreselleşmesi. Bu, ilerlemiş kapitalizmin en saf biçimi.

DM: Peki kapitalizmin nihai biçimi mi?

GS: Öyle olabilir.

ML: Marx, kapitalizmin küreselleştikten sonra tükeneceğini söylemişti.

GS: Evet ama o aşamaya gelene kadar nelere katlanmamız gerektiğini söylemedi. [gülüşmeler]

DM: Küreselleşme denen bu süreç, bunun ne anlama geldiği ve alternatif uygulamaları nasıl etkilediği konusunda detaya girebilir misiniz?

GS: Herhangi bir bölgesel ekonomi için becerilerini, zanaatını, bilgisini korumayı çok zorlaştırıyor çünkü her şey dolar ve sentle ölçülüyor. Uzmanlaşmış ama küresel ekonomi açısından uygun maliyetli olmayan yerel bir sepet örgüsü geleneği, bir oymacılık geleneği ya da yerel bir tarım geleneği ölüme mahkûm, yani geçim ekonomisi

ölüme mahkûm.

DM: Bunu devam etmenize bir engel olarak görmüyor musunuz?

GS: Kesinlikle görüyorum. Doug Tompkins ve Foundation for Deep Ecology'nin (Derin Ekoloji Vakfı) yaptığı şeylerden biri de küresel ekonomiyle savaşa para yatırmak. Jerry Mander onunla çalışıyor. Başta Jerry'nin tutkusunu tam olarak anlamamıştım ama şimdi anlıyorum.

DM: Garip bir şekilde, bundan bahsettikçe "küreselleşme" sözcüğü daha çok benimseniyor ve bir kaçınılmazlık ediniyor...

GS: Kaçınılmazlık, evet. Ve insanlar "Balkanlardaki bu çatışmalar korkunç – küresel ekonomi bunu düzeltecek!" demeye başlayacaklar. [gülüşmeler] Bununla ilgili yeni bir kitap var, London School of Economics'te Avrupa Düşüncesi hocası olan John Gray'in kitabı, False Dawn: The Delusions of Global Capitalism (Yalancı Tan: Küresel Kapitalizmin Yanılgıları). Uzun zaman küreselleşme yanlısı olduktan sonra fikrini değiştirdi. Korumacı gündemin artık geçerli olmadığını ve Amerika'nın, piyasanın toplumun içine yerleşik olduğunda daha iyi çalıştığını unuttuğunu söylüyor. Toplumun içinde olmadığında bir canavara dönüşüyor. Bence bu temelde doğru.

Bir yanda yerel bütünlük ve yerel kültürler, diğer yanda onların önyargıları ve bir tür ütopyacı kozmopolitlik fikri arasında bir yol bulmamız gerek. Karşılaştığım entelektüellerin çoğu, ister Doğu Kıyısından ister Batı Kıyısından olsun, hâlâ kozmopolit bir kentsel dünya toplumu hayali içindeler. Bu, küresel ekonominin entelektüel versiyonu.

DM: Makalelerinizden birinde şu cümle yer alıyor: "sanayi-sonrası çöküş-öncesi toplumumuz." "Yaban"ı kullanım biçiminiz onu da radikal bir anahtar sözcük yapıyor. Siber uzayın "doğası" ya da "yabanıllığı"yla ilgili ne düşünüyorsunuz?

GS: Güzel soru. Siber uzay teknolojisi ve internetin gerçekten bir joker olduğunu düşünüyorum. Birkaç yıl önce Stewart Brand'le bundan bahsetmiştik. Merkezi iktidarı güçlendirme potansiyeli var. Aynı zamanda bilgiyi dağıtma ve halk katılımını artırma kapasitesi de var. Çalıştığım insanlarla birlikte, hızlandırılmış ve gitgide daha tehlikeli olan bir durumla uğraştığımızı biliyorum. Devam etmemizi sağlayan tek şey e-postamız. Bir düzine tutkulu çevreci grubun listesindeyim. Los Angeles Ballona'daki sulak alanlardan İngiliz Kolombiyası'ndaki tomrukçuluk planlamalarına, Brezilya'da neler olduğuna kadar bir-

çok konuda bilgi gönderiyorlar. Herkes bunları yazıyor ve dünyanın her yanına gönderiyor. Çok daha fazla bilgiye, daha çabuk ulaşmak mümkün.

DM: İnsanın çabucak özümseyebileceği bilgi miktarı nedir?

GS: Bu öğrenmemiz gereken bir şey. Bu ustalaşmamız gereken bir şey. Bilgi akışı tarafından sürüklenmemek. Seçerek ve bilmen gereken şeyi alarak, ihtiyaç duyduğundan daha fazla şeyi görmeden kendi resmini oluşturmak. Yaklaşık kırk kadar süreli yayına abone olan bir arkadaşım var, ona sordum, "Bütün bunları ne yapıyorsun?" "Onlara sadece göz atıyorum. Olayları böyle takip ediyorum," dedi. Duruma böyle hakim olduğunu düşünüyor. Bu eski moda bir yöntem.

DM: Hayır, değil. Bu taramak.

GS: Taramak – ama aynı şeyi internettekilerle de yaparsın.

DM: Burada kafanızda önceden bir resim olduğu varsayılıyor. Peki ya o resmi yeni oluşturmaya çalışıyorsanız?

GS: İnsanların değerlerini internetten edineceğini sanmıyorum. Bence değerlerini yaşıtlarıyla ve iş arkadaşlarıyla bulundukları topluluklardan edinecek ve gündemlerini bu şekilde oluşturacaklar.

DM: Teknoloji, hem birleştirme hem de tecrit etme ve özelleştirme kapasitesine sahip. Çok fazla bilgi alıyorsunuz ama bu bir şekilde sizi teskin de ediyor.

GS: Ya da uyuşturuyor. Günde altı saat TV izleyen bir genci düşünelim. Onlar dünyayla ilgili nasıl bir resim oluşturuyor?

DM: Çok sınırlı bir resim, eğer hatırlayabilirlerse. Bir web sayfanız var mı?

GS: Var ama ben hazırlamadım. Başkası hazırladı.

DM: Milyarlarca web sayfası var, yıldızlar gibi.

GS: Arada sırada bazı gruplara e-posta gönderiyorum – fikirleri paylaşmak için hızlı bir yol.

DM: Doğru. Öğrencilerin yönettiği ve konuşma yaptığı hayli ilginç bir seminer düzenlemiştim. Buna "Tekno-ontoloji" adını verdik – bu meselelerin bazılarını çözebilir miyiz, görmek istiyorduk. Büyüleyiciydi. İnternetin Şeytan icadı olduğuna ikna olduğunuz anda biri çıkıp sizi bunun toplum inşası ve fikir alışverişinin bir yolu olduğuna inandırıyordu. Çok ticari oldu. Hayır, pek değil. Ticarileşme karşıtı, hegemonya karşıtı siteler bulabilirsin, vesaire.

GS: Hmm. Bir manastıra gitmeliyiz gibi geliyor.

DM: Çevrimiçi bir manastır mümkün mü?

GS: Hayır. Manastır yalnızca gerçek dünyada mümkündür.

DM: Birçok insan "sanal" kavramına, "gerçek" kavramından daha çok dikkat ediyor ve ayrıcalık tanıyor.

GS: Sanalı anlamlandıramıyorum. Sanırım sanal bir manastır, TV'nizi kapamak demek olurdu.

DM: Savaş sonrası dönemde Amerika'da Paul Reps'in Zen'in Eti, Zen'in Kemiği (Zen Flesh, Zen Bones), Suzuki ve Blyth'ın metinleri vasıtasıyla Zen Budizmine bir ilgi vardı. Kimilerinin hayatına tesadüfen girdi. Ama birçoğunun hayatına da sizin gibi Beat yazarı olarak gettolaştırılmış yazarları okuyarak girdi. Yoğun bir ruhsal katılım, ruhsal emilme o birleşmenin özelliği gibiydi. Mesela Kerouac'ı düşünüyorum. Mektuplarını okuduğumda, bir tür Katolik ermişi olan bu insanda yürek burkan ve umut verici bir şeyler görüyorum.

GS: Bir bakıma öyleydi, değil mi? Bunu gerçekten görüyor musun?

DM: Evet, bir Katolik ermişi. Budizmi, gizemci Katolikliğe bağlılığı yüzünden sevdiğini düşünüyorum.

GS: Kesinlikle katılıyorum. Büyük, görkemli alanları, azizleri, şahsiyetleri ve hiyerarşileriyle Budizmin Katolik kısmını tercih etti. Bu bir genişleme gibiydi. Tibet Budizmi, ritüel ve törenlere değer vermesi ve bütün seviyelerdeki manevi başarılarla aynı anda meşgul olma hevesiyle gerçekten Katolikliğe benzer. Yüksek bir lamanın kendisiyle konuşmak için sırada bekleyen köylü kadına bir muska verirken, bir taraftan da yanındaki birine yüksek metafizik konusunda konuşma yapması gibi. Başka bir muska ver. Birkaç söz söyle. Ortaçağdaki Kilise gibi.

DM: Tibet Budizmiyle Zen Budizmi arasındaki ayrılığa yaptığınız vurgunun, Budizm'in bugünkü serpilmesiyle ilişkisini merak ediyorum. Tibet Budizminin aslında takdim edildiğini düşünmüyorum –A.B.D.'ye yapılan bilinçli bir taşıma hareketi yoktu–.

GS: Trungpa gelene kadar. O ve Berkeley'deki adam, Tarthang Tulku. Onlar ilkti.

DM: Affedersiniz ama Amerikan Budizminin çoğunda bir sınıf dinamiği görüyorum – bunu karşılamak için belirli bir maddi donanıma ihtiyaç varmış gibi görünüyor. Bir de bunun karşılanabilir bir şey olması gerçeği var. Budist pratiğin bu iki biçiminin, orta ve üst sınıflarda yeniden canlanmasıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?

GS: Budizm Amerikan toplumundaki yerini peyderpey buluyor.

Çok yavaşça ve dediğin gibi, üstten alta doğru değil, üst-ortadan alta doğru. Benim canımı sıkan Amerikalı Budistlerin, Amerika'da kendini Budist olarak adlandıran insanların eski görüşlerini büyük ölçüde korumaları. Öncelikle Protestan liberaller. Veya Yahudi liberaller. Ebeveynleriyle sorunları var. Bu yüzden çıkıp, "ben Budist olacağım," diyorlar. Ama dünyaya bakışlarında ya da düşüncelerinde büyük bir değişiklik yapmıyorlar.

DM: Budist ve New Age dergilerine baktığımda, bir fiyatı olan bütün o tarifsiz zevklerin neşesine iştirak eden bir sürü beyaz yüz görüyorum.

GS: Siyah insanlar nerede biliyor musun? Dövüş sporu okullarında. Zazen yapmayı buralarda öğreniyorlar. Bunu Zen'ci adamlara söyledim: "Zendo'da daha fazla siyah insan mı görmek istiyorsunuz, haftada bir dövüş sporu dersi verin." Ama bu doğru. Doğu Asya maneviyatı, azınlıklara burada ulaşıyor. Ghost Dog adındaki şu güzel filme bakın.

Budist pratiği saf tutmanın yollarından biri onu yumuşatmamaktır, kolaylaştırmamaktır. Bazı beyaz öğretmenler onu herhangi biri için açık, rahat, yumuşak ve hoş hale getirmeye çalışıyor. Ve sonunda elinizde bu oluyor. Herhangi biri.

DM: Bununla birlikte, "herhangi biri" de duyarlı bir varlıktır.

GS: Evet ama bu bir pratik. Rahatsız ve aç ve soğuk. Bu, istekli olmadıkları sürece hiçbir belirli sınıfın mensuplarına çekici gelmez. Kuşkusuz Hollywood yuppie'lerine de. Bu ciddi ve zor bir pratik.

DM: Kullandığınız diğer anahtar sözcükler –ve bunları diyalektik olarak kullanıyorsunuz– "disiplin" ve "özgürlük".

GS: Yazdıklarımı çok dikkatli okumuşsun. Evet, haklısın. "Disiplin" ve "özgürlük"ün diyalektiğini düşünmek hoşuma gidiyor.

DM: Biraz daha açıklayabilir misiniz? Fikir "disiplinde özgürlük vardır ve özgürlükte de disiplin," gibi bir şeydi.

GS: Özgürlüğü yetkilendirme ve kapasite olarak alırsak, işe yaraması için, bir anlama gelmesi için bir odak noktasına ihtiyacınız vardır.

DM: Anarşizm ve Budizm arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

GS: Anarşizm dediğimde, toplulukların merkezi bir devlet ya da lider olmaksızın kendilerini yönetebileceklerini savunan toplulukçu anarşizmi düşünüyorum. Bunu yapmanın tek yolu, kendini bilen,

kendiyle temasta olan ve hem bilgelik hem şefkat kazanmış insanlara sahip olmaktır. Anarşist bir toplum, insanların bunları başarabildiği bir toplum olmalı; kelimenin en derin anlamıyla, kendi kendini yönetebilmeli. Sonraki en etkili şey ise insanların kabul ettiği sağlam bir gelenektir. Gelenek, onlara hayatlarını yönlendirmede yardımcı olur ve dışarıdan empoze edilen geniş bir yasal ve siyasal sistemi gereksiz kılar. Yani bu kültürdür.

DM: Geleneksel kültürler doğaları gereği muhafazakâr değil midirler?

GS: Ah evet – bu kötü bir sözcük değil. İşleyen bir şey elde ettiğinizde, onu hemen değiştirmezsiniz. Değişim zaten burada. Dünyanın doğası geçiciliktir. Değişim ne olursa olsun seni yakalar! [gülüşmeler]

DM: O halde "bilgelik"ten bahsedelim. Bu muhtemelen herkes için farklı anlamları olan geniş ve anlaşılması güç bir sözcük. Sizin için ne anlama geliyor?

GS: Bildiğiniz şeyleri iyi kullanabilme kapasitesi anlamına geliyor. Öncelikle enformasyonla bilgiyi ayırt etmek. Enformasyon doğru yapılandırılırsa bilgi olabilir ve bilginin doğru yapılandırması da bilgelik. Bilgelik, nasıl yaşayacağını bilmektir. Bu evrenseldir.

DM: Nasıl yaşayacağını bilmek?

GS: Nasıl yaşayacağını bilmek aynı zamanda başkalarına nasıl davranacağını da bilmektir. Budizm'de oluş ve kayboluşun, doğum ve ölümün kavrayışı anlamına gelen bir terim var – transandantal kavrayış ya da transandantal bilgelik. Dünyadan nihai kayboluşun meselesi. Ölüme karşı nasıl rahat ve ağırbaşlı olunur.

DM: Bu anla mı, alımlamayla mı yoksa algıyla mı ilintili? Bu, vaktiyle bilinen şeyin, kişinin diğerleri ve kendisiyle birlikte yaşama biçimine eklendiği an mı?

GS: Bunun bir yaşam biçimine dönüştüğünü söylerler. Konfüçyüsçü bilgelik, nasıl yaşayacağını ve nasıl diğerleriyle birlikte yaşayacağını bilmektir. Budist bilgelik ise var olmayı ve olmamayı bilmektir. Varoluş ve olmayış konusunda rahat olmaktır.

DM: Peki kendinle ve diğerleriyle birlikte yaşamak konusu?

GS: Ve hiçlikle.

DM: Maddeci bir toplumda bu hiçlik, şiddetle arzulanan ya da şiddetle korkulan bir şey olabilir.

GS: Her halükarda, başına gelecek. [gülüşmeler]

DM: Biliyorum.

GS: Ölümünü epey önemseyeceksin. [gülüşmeler]

DM: Zen Budizmini savaş sonrası kuşağa tanıtmada önemli bir figür olan Alan Watts'ı tanıyordunuz.

GS: Evet. O, Suzuki'yle, tabiri caizse Beat'ler vesaire arasındaki köprüydü. Önce Budistti. On altı - on yedi yaşında Christmas Humphreys'in öğrencisi ve yardımcısı olarak başladı. D.T. Suzuki Londra'ya geldiğinde Humphreys onu Suzuki'yle tanıştırdı. Alan Suzuki'nin çevresinde çok bulundu, konuşmalarını çok dinledi, ona çok yardım etti, çok anladı, Zen'le ilgili ilk kitabını yirmili yaşlarının başında yazdı. Savaş patlak verirken Birleşik Devletlere geldi ve New York City'de Zen ustası Sokei-an'la çalıştı. Sokei-an'a yardımcı olan Amerikalı kadın Ruth Everett'la tanıştı. O çevrenin parçasıydı. Sonra Ruth Roshi'yle evlendi, Alan da Ruth Everett ve merhum Bay Everett'in kızı Eleanor'la. Tam bu aralarda, Alan Amerika'da güvenilir olmak –ve muhtemelen geçinmek için de– için Hristiyan olmasının daha iyi olacağını düşündü. Anglikan Kilisesinin nasıl olduğunu bilirsiniz, süratle Episkopalyan papaz ilan edildi. Northwestern University'de Episkopalyan din görevlisi olarak işe başladı ama aslında Episkopalyanizmin Budist bir yorumunu öğretti.

İngiltere'de büyüyen herkes gibi, Hristiyanlıkla ilgili geniş bilgisi vardı. Çok çok akıllı bir gençti. Çabucak okuyor ve anlıyor, parçaları birleştiriyordu ve her yerden birçok arkadaşı vardı. Eleanor'la evliliği bitince Northwestern'den ayrıldı ve Episkopalyan cübbesini çıkarıp attı. Academy of Asian Studies'e (Asya araştırmaları akademisi) katılmak için San Francisco'ya geldi. Onunla, bundan kısa süre sonra tanıştım. Ölene kadar Batı Kıyısında kaldı.

O dönemde ortalarda olan bir grup genç Doğu-Batı Evi diye bir şey başlatmışlardı, sanatçılar ve öğrencilerden oluşan bir çevreydi. Joanne orada yaşıyordu. Lew Welch ve Lenore Kandel bir süreliğine oradaydı. Bu başlı başına bir hikâye. Ben Kyoto'da yaşarken, Alan Budist kültüre ilgi duyan Amerikalılar için Kyoto'ya turlar düzenlemeye başladı. Her seferinde bir geceliğine onlardan kurtulup Kyoto'nun kuzeyindeki evime gelirdi ve birlikte gidip Daitokuji zendoda otururduk.

DM: Kolay sorulara geçmeden önce: birçok denemenizde sadece ellilerdeki yoldaşlarınızdan ve onların eğitim kurumuyla olan ilişkisinden bahsetmekle kalmıyor, birçoğunun sonunda kafa tuttuğu ya da meydan okuduğu kurumda yer almasının ironik olduğunu da belirti-

yorsunuz. Bu kaçınılmaz mı?

GS: Bunda yanlış bir şey görmüyorum. Üniversiteleri hep sevdim. Koleji ve yüksek lisans programını sevdim, hem Indiana'da hem Berkeley'de. Üniversiteler için söylenebilecek pek çok şey var, bol miktarda sıcak su, geç saate kadar açık kalan ışıklar ve kilitlenmeyen tuvaletler de dahil.

DM: Kulağa hapishane gibi geliyor. [gülüşmeler]

GS: Evet ama tuvaletler kilitli değil. Bazen ücretsiz filmler oynuyor. Bunun yanında şiir okumaları var. Üniversite, Batı kültüründeki daha müşfik kurumlardan. İnsanlara hizmet etme potansiyeli var. Kütüphaneleri var. Asıl görevinin endüstriyel küresel ekonomi için yeni çarklar hazırlamak olduğu doğru. Bunu yapacak insanları yaratıyorlar. Ama neredeyse bunun bir yansıması gibi, evrimsel terimlerle konuşursak, destekleme bahsi yapar gibi – edebiyat ve felsefe yapan insanları da destekliyorlar. Kendilerini bir biçimde dürüst tutmak için, neler olup bittiğine bakan tarihçileri ve siyaset bilimcileri var. Bunların bazıları acımasızca eleştirel. Kurum, bir dereceye kadar, fikirlerin özgürce araştırılmasına adanmış – bu da, evrimsel açıdan, çok iyi bir fikir. Asıl çalışmanızın yanlış olması ihtimaline karşı alternatif çalışmaların olması iyi. [gülüşmeler] Kendimi burada görüyorum. Ben ve diğer birkaç kişi buradayız çünkü üniversite birkaç alternatif çalışma ihtimalini kurumlaştırdı.

DM: Şiirin daha az görünür olduğu bir zamanda şairin işi nedir ve şiir, şairden çıktıktan sonra nasıl çalışır? Görevi ya da görevleri nelerdir?

GS: Birden fazla görev olmalı çünkü birden fazla türde şiir vardır. Manevi ve psikolojik düzeyde görevi zihinlerimizi uyanık ve dinç tutmak, bayat ve katılaşmış dünya ve kendilik algılarını yarıp geçmek, böylece hayal gücünü genişletmek, şefkat ve empatiyi mümkün kılmak, ego ve kişisel gerçekliklerin katılığına boş vermemize yardımcı olmaktır. Bu saf güzellikle gerçekleşebilir. Bir haiku buna yardımcı olabilir. Dünyayı daha iyi görmemizi sağlaması için ideolojik olması gerekmez.

DM: Bana anlatma, göster.

GS: Göster, kesinlikle. Diane di Prima'nın şöyle diyen şiirini seviyorum, "tek savaş, hayal gücüne karşı olan savaştır" – bir anlamda, sorunlarımızın özü bir hayal gücü eksikliği. Oyuncu ve nazik ve şefkatli alternatiflerin mümkün olduğunun bilinci eksik.

DM: Başka bir şey hayal edebilme yetisi–

GS: Evet, tam olarak bu.

DM: Bunu hayli kolay yanıtladınız. Zor olacağını düşünmüştüm.

GS: Şiirle ilgili ayrıntılara girebilirsin ama bence önemli olan duyularımızı, hayal gücümüzü ve kalbimizi açan bütün sanatların değerini göstermek en önemli işlevidir. Bu çok önceden ve pek çok yerde öğrendiğimiz bir şey.

DM: Pound ne diyordu? Şiir her zaman haberdir.

GS: Önemli olan haber olarak kalan haberdir.

LAWRENCE FERLİNGHETTİ RÖPORTAJI
(1969)

1969 Baharı: Jack Shoemaker'la birlikte Ferlinghetti'nin San Francisco'nun Potrero Hill bölgesindeki evine gittik. Sanat ve kitaplarla dolu, sıcak bir tarzda döşenmiş ve rahat bir ev. Bir süre oturma odasında sohbet edip şarap yudumlayarak oturduk. Sonra Lawrence bizi çatı katındaki ofisine götürdü. Pencereleri şehre bakıyordu. Cana yakın ve şakacı bir adamdı; bazen bizi oyuna getirdiğini düşünüyordum, buz mavisi gözleriyle muzip bir hilebaz. Röportaj ilerledikçe, güneş şehrin siluetinin ardında muhteşem bir inişe geçti. Sonrasında eşi Kirby'nin bize çorba pişirdiği alt kata indik. Bol şarap, harika konuşmalar ve kahkahalarla yemeğimizi yedik.–DM

Lawrence Ferlinghetti (LF)
David Meltzer (DM)
Jack Shoemaker (JS)

LF: Söyleyecek bir şeyim yok. Gözlüklerimi takmadım.

DM: Yeni bir kitap yayımladınız. (Tyrannus Nix)

LF: Bütün o diğer şairlerle ilgili söyleyecek bir şeyim yok. Şu anda kendimi herhangi bir ortamın parçası gibi hissetmiyorum. Bölgesel

bakış açısına hiç meraklı olmadım. Hiçbir şey hakkında hiçbir şey bilmiyorum! Böyle hissediyorum. Çoğunlukla Big Sur'da yaşıyorum ve şu anda olanlarla gerçekten pek ilgim yok.

DM: Bu sizin için bir geçiş dönemi mi?

LF: Kesinlikle. Ne zaman değil ki? Yazın nüdist bir anarşistim, kışın Budist bir sosyalist.

DM: Yeni şiir kitabınız... bunu ilginizin bir ifadesi olarak görebilir miyiz?

LF: Eski politik saçmalıklar. Politika sıkıcıdır ama arada sırada onun içine sürüklenirsiniz ve düşüncelerinizi söylemek zorunda kalırsınız. Ama bu benim için ideal bir şiir türü değil.

JS: Yani ilginiz sürekli değil...?

LF: Hayır. Bu konuya sürüklenip duruyorum ve politik bir şair olarak sınıflandırılıyorum. Bu yıl The Secret Meaning of Things (Şeylerin Gizli Anlamı) adında, çoğunlukla hiç politik olmayan bir kitabım da çıktı.

JS: Şimdi Eisenhower'dan itibaren her başkanla ilgili bir şiir yazmış oldunuz...

LF: Snyder da böyle demişti.

JS: Tarihe büyük bir ilginiz var gibi görünüyor...

LF: Hayır, yok. Eisenhower'la ilgili bir şiir yazdım, bu da Nixon'la ilgili. İkisinin arasında çok az başkan vardı. Arada Fidel Castro'yla ilgili yazdım. A.B.D.'nin son başkanı gerçekten Fidel Castro'ydu. Kennedy'nin başkanlığında bile işleri Küba'dan idare ediyordu. Castro eylem içindeydi ve A.B.D., sağlam temellenmiş Hristiyan davranışı ilkelerine göre karşı eyleme geçmek zorundaydı. Castro'nun tehdit ettiği Amerikan hayat tarzına uygun biçimde, sert bir tepki vermeliydi. Castro hâlâ başkan olabilir. Nixon bir tür ikinci sınıf dublör.

Küba Devrimi benim neslimin İspanya İç Savaşı'ydı. Otuzlarda yazarların ilgisini çeken şey İspanya İç Savaşı'ydı. Röportaj yaptığınız diğer şairlerin Castro'ya ilişkin görüşlerini saptamak ilginç olurdu. Etrafta birçok, gerici olmasa da, sağcı şair olduğunu düşünüyorum. Birçoğu da politika konusunda cahil. Büyük Kerouac artık ortalarda değil, bu yüzden ona girmeyeceğiz. Ama bir Hemingway paraleli var.

Yakın zamanda elime, Ulusal Sanat Vakfı'ndan ödül kazananların listesi geçti. Ülkedeki birçok şair ve küçük yayın onlardan hibe alıyor. Bu ya Ulusal Sanat ve Bilim Vakfı, ya da Küçük Dergiler ve Yayınları Düzenleme Kurulu tarafından hibe biçiminde dağıtılan hükümet pa-

rası.

Jean-Jacques Lebel'le burada kaldığı geçtiğimiz altı hafta boyunca süren bir tartışmamız oldu. Kendisini bir devrimci addediyor ve Berkeley'de tanıştığı genç bir şairin bu vakıftan 1000$ almasını teklif ediyor. Şehirde bir yetenek avcısı vardı, Gus Blaisdell, New Mexico Üniversitesi'nden. Hükümet hibeleri için önerecek insanlar arıyordu. Jean-Jacques Lebel, Blaisdell'in genç Berkeley şairini önermesini istedi. Sonuçta Blaisdell bu gencin şiirlerinden hoşlanmadı, dikkat çekmek istediğim şey bu değil.

Beni asıl şaşırtan şey, kendisini tam bir devrimci sayan birinin, hükümet parasını kabul etmeye bu kadar hevesli olması. Düzenin parasını düzen karşıtı amaçlar için kullanmanın gerçekten yıkıcı olduğunu anlamama rağmen – kültürel "söğüşleme"nin bir parçası. Örneğin San Francisco'daki Kayak Press, iki yıl üst üste 10.000 dolar$ aldı. Editörünün bunu savunmak için sunduğu gerekçelerden biri, Che Guevara'yla ilgili en iyi şiire ödül verecek olmasıydı. Che Guevara'yla ilgili en iyi şiire verilen ödül, sanırım 400 dolardı. Kayak'ın editörü George Hitchcock'un otuzlarda bir radikal olduğunu duymuştum. Bana öyle geliyor ki bu ülkedeki eski liberal harekete olan da bu. İşçi sendikaları satın alındı. Vietnam'a gidecek gemileri onlar doldurdu. Bana göre, ki bu görüşün tartışılabilir olduğunu kabul ediyorum, şairler ve küçük yayınlar da satın alınıyor. Parayı alan herkes "Hayır, bu doğru değil. Bu parayla istediğimiz her şeyi yapmakta özgürüz," diyecektir. Ama mantıken ilk yıl gerçekten kötü bir çocuk olursanız, hibeniz yenilenmez. Bir de şu var; başka bir ülkeden biri –Fransa veya Almanya'daki bir radikal– sizin bu parayı aldığınızı okur ve muhakemenizin gerekçelerini ve çeşitli aşamalarını görmez. Gördükleri tek şey, A.B.D. hükümetinin parasını aldığınızdır... Sanırım benimki "saf" özleştirmeci tavır –kendimi pek "saf" saymasam da–.

JS: Belki de bugünkü durum, David'in kuşağındaki şairlerin ve benim kuşağımdaki daha genç şairlerin bunu pek ciddiye almamasından kaynaklanıyor. Ve karşılıksız para da....

LF: Jean-Jacques'ın iddiasına göre önemli olan, parayı ne için kullandığın. Parayı geçinmek için almak bir şey. Ama bir şeyi tahrip etmek için plan yapmak üzere ya da makinenin çarkına çomak sokmak için alıyorsanız, haklı oluyor. Bu Berkeley'li çocuğun, parayı büyük bir kumpas kurmak için kullanmaya niyetli olduğunu söylemişti.... Çocuğun çalışmaya zamanı yok, çünkü bütün zamanını devrim için çalış-

maya veriyor. Hükümet parası sayesinde iş bulmak zorunda kalmayacak ve sistemi havaya uçurmak için çalışabilecek. Tyrannus Nix'te kayda geçmesini istediğim bir not var, 82. sayfa. "Şairler ve üzücü benzerlikleri" mısrasıyla ilgili bir not:

Birçok Amerikan şairi aslında Hükümetin, yasal bir cinayet biçimi olarak savaşla desteklenen ve onu destekleyen statükoyu onaylamasına yardımcı oluyor: son yıllarda avangard şairler ve küçük yayınların doğrudan Ulusal Sanat Vakfı ya da onların mecrası olan Edebi Dergiler Düzenleme Kurulu'ndan A.B.D. hibeleri almasına tanık oluyorlar. Sanattaki avangardın Sol politikayla ilişkili olmasının gerekmediği açıkça ortaya kondu. Krş. Marcuse'ün "bastırıcı tolerans"ı, i.e., şiddet karşısında kendini koruma yöntemi olarak tolerans ve/veya sponsorluk politikası; yahut Susan Sontag'ın yakın zamanda ifade ettiği gibi, "tedirgin edici veya yıkıcı fikirleri, içine çekerek tecrit etme."

Devlet, ister kapitalist ister komünist olsun, en muhalif öğelerini içine çekmek konusunda müthiş yeteneklidir.

DM: Bir şair devrime nasıl yardımcı olur, eğer bu mümkünse... ve devrim nedir?

LF: Hangi devrimden bahsettiğinize bağlı. Yani, bir şair öncelikle kendisinden ödün vermeyeceği bir tür hayat sürmelidir. Hükümet hibeleri alıp onlarla geçinmek bana daha yazmaya başlamadan ödün vermek gibi geliyor.

JS: Unicorn Press'le ilişkide olduğum dönemde buna bir cevap duymuştum. Hükümet parasını almakla ilgili tartışıyorlardı. George Hitchcock parayı almak ve onu neredeyse anarşist bir biçimde kullanmak lehine çok gerçekçi bir savda bulundu. Yalnız kalmak istediğini ve bu paranın, kendisini sisteme karşı yalıtmasına yardımcı olacağını söyledi. Ardından tüketimdeki ikiyüzlülükten bahsetti. Şu anda Amerika'da yaşıyoruz, Amerikan malları tüketiyoruz ve aslında işlerimizi Amerikan şehirlerinde yürütüyoruz. Sistemi hemen hemen her yolla destekliyoruz ve karşılıksız parayı geri çevirmek neredeyse aptalca görünüyor. Demek istediğim, hepimiz dolaylı olarak savaşı destekleyen ürünler alıyoruz.

LF: İsteğin dışında işbirliği yapmak zorunda kalmadan bir ülkede nefes alamaz, yaşayamaz, caddelerinde yürüyemez, araba kullanamaz ve kesinlikle bir iş yürütemez veya bir dükkândan herhangi bir şey alamazsın. Asıl konu, neyi yapma şansın olduğu ve neyi yapma

şansın olmadığı. Devlet tarafından gönüllü olarak sindirilip onun işleyen bir parçasına dönüşüp dönüşmeyeceğine – deyim yerindeyse onu simbiyotik olarak besleyip beslemeyeceğine karar verme şansın var. Örneğin Nixon bir sonraki adaylığında, sana sponsor olduğunu ya da seni desteklediğini söyleyebilir. O halde oyunu ona ver bebek. Rüşvet çarkını bozmayalım.

Bir başka açıdan: Diyelim bir yayınevinin başındasın... Bana hiç hibe teklif edilmedi çünkü böyle bir şey için başvuru yapmadım. Ama Carolyn Kizer'la bu hibeler için önerilecek kişilerle ilgili mektuplaştım. Ona hiç yardımcı olmuyordum. Yayınevi müdürü olarak yardımcı olmak istemiyordum. Bir yayınevinin hükümetten para alması iki misli kötü. Neredeyse bir gazetenin alması gibi.

JS: Peki ya Guggenheim ve Ford gibi bağımsız vakıfların hibeleri?

LF: Radikal biri, bu büyük vakıfların da hükümet kadar katil olduklarını söylerdi. Öyleler mi? Sanırım hiçbir kuruluştan hibe almaya ihtiyaç duymayacağınız bir hayat sürmek önemli. Kimsenin yardımı olmadan, tek başınıza ayakta durmalısınız. Herhangi bir noktada onlara siktiri çekebilirsiniz. Asıl sorun "onlar"ın kim olduğuna karar vermektir... Hükümet vakıflarına göre istediğinizi söyleyebilir veya basabilirsiniz. Programın yöneticisinin, paranın yanında bağlayıcı şartlar getirmediğini söylerken samimi olduğu açık. Hibeler ikinci yıl yenilenebiliyor. İlk yıl politik olarak saldırgan ya da paranın Washington'daki kaynaklarını rahatsız edecek bir şey yayımladığınızı düşünün. "Siktir git Agnew," derseniz, hibeniz ikinci yıl yenilenir mi? Belki evet.

Carolyn Kizer'ın cevabının bir kısmı şu:

Hükümetin kendisine saldıranlara maddi destek sağlamaması için bir sebep görmüyorum. Unutulmamalı ki bu sermaye, çeşitli Vietnam ve Barış hareketlerinde aktif olduğu bilinen Grace Paley'e 10.000$ verdi. Bir diğer 10.000$ da Robert Duncan'a verildi. Kendisinin dış politikamızdan pek memnun olduğunu söyleyemeyiz. Siz neden olasınız? Ve bunun yaratıcı sanatla ne ilgisi var? Hayır, saldırı olacak ve oluyor, Kongre'den geliyor. Bir kongre üyesi, şimdiye kadar hibe verdiğimiz kişiler tarafından yazılan bütün kitapları istetti. Ve edebiyat dergilerindeki en iyi yazılardan derlediğimiz antolojiler çıkınca da devam edecek, çünkü ülkedeki bütün edebiyat dergilerine bu programa katılmaları teklif edildi. Üzerinde devlet mührü taşıyan hiçbir kuruluştan yardım almak istememenize üzüldüm. Şahsen, bunun bir Beyaz Saray davetini reddetmekle eşdeğer olduğunu düşün-

müyorum. Sık sık danıştığım Lowell da düşünmüyor...

Belli ki, mektupta da söylediği gibi, hükümet ve kongre üyeleri para verilen yayınları dikkatle inceliyor.

Burada şöyle diyor,

Bağımsız küçük yayınlar için de benzer bir plan uygun olabilir. Böyle bir programın özellikle ilk aşamalarında, tamamıyla estetik olmayan değerlendirmeleri de içeren bir özen ve muhakemenin kaçınılmaz olacağını da belirtmem gerek. Kısmi devlet desteği için seçilen işler, Federal Sanat Programı'na saldırmaya can atan kişiler tarafından çok yakından takip edilecektir. Programın görevlerinden biri de toplumun ürettiği en iyi sanat eserlerine –belirli grupların yasaklarını nasıl deldiklerine bakmaksızın– açık bir kitlenin gelişmesini sağlamak. Şahsi kanaatimce, bu koşullarda tüm biçimleriyle sanatın sergilenmesi süreci, şok tedavisi yerine yavaşça ve emek vererek olmalı. Güzel yazılmış ve üretilmiş kitaplar da bu biçimlerden biri.

Şok tedavisinin zamanı değil... bunun yerine yavaş, sakin, dikkatli bir gelişme. Tam da bu – devrimci bakış açısından bugün, şok tedavisinin tam zamanı! "Hızlı değişiklikler yapamayız... gelişmeler yavaş olmalı... Irk ayrımının kaldırılmasını aceleye getiremeyiz..." diyen Eski Güneylileri anımsatıyor. Siyahların canına tak etti ve bir şeyleri havaya uçurmaya başladılar. Beyaz radikaller bugünlerde şok tedavisinin gerekliliğine inanıyor. Ve bana öyle geliyor ki şairlerin çoğu, özellikle San Francisco'dakiler, genellikle çok sessizler. Kesinlikle hiçbir şok tedavisiyle ilgilenmiyorlar. Ne psikedeliklerin yasallaştırılması için, ne ekolojik felaketi önlemek için ne de dünya savaşını engellemek için.

DM: Herhalde şimdiye dek, geçtiğimiz yıl olduğu kadar çok yardım amaçlı şiir okuması düzenlenmemiştir. Neredeyse her hafta bir tane. Hepsinin derdi: Ekolojik kaygılar, savaş karşıtlığı, askerlik, People's Park... herhangi bir amaç için birçok şairi bir araya toplamak kolay olmuş gibi görünüyor.

LF: Bugünlerde kim şiir kitapları okuyor? Rock kuşağının okumadığı kesin... yirmi beş yaşın altındakiler diyelim. Neler okuyorlar! Fillmore'a gidip kaç kişinin Ginsberg okuduğunu araştıran bir anket yapsanız, sonuç muhtemelen yüzde beş civarı çıkar. Görünüşe göre kitap okumuyorlar. Altmışların bütün devrimi psikedelik, görsel ve sözeldi: poster tribi ve rock tribi... olay kitap değildi. Belki şimdi olay

Zap çizgi romanları. Kitapçıda sattığımız Zap miktarı muazzam. İçeri girip Fillmore'a bilet alan ortalama adam Zap satın alıyor. Bunlar ona kendi "cemiyet"ini ifade ediyor. Kendi "karşı-kültür"ünü ifade ediyor –ve City Lights Bookstore Zap sattığı için yakalandı– henüz "içeri çekilmedik".

JS: On yıl önce olsaydı ne satın alırdı?

LF: Edebiyat... Ginsberg...

JS: Ben yirmi beş yaşın altındayım, rock müziği seviyorum ama ben ve arkadaşlarım –ki bu oldukça geniş bir grup– her zaman okuduk, kitapçılarda takıldık...

LF: Senden daha genç bir kitleyi düşünüyordum. Ne kadar genç oldukları üzerinde tartışmak belki gereksiz...

JS: Hareketin büyük bölümünün kitaplarla ilgilendiğini düşünüyorum...

LF: Belki de kitap okumak dünyadaki en büyük şey değildir. Benim kuşağım bunu haddinden fazla yaptı. Belki de okuryazar olmak o kadar da önemli değildir. Mesela New Directions'tan çıkan yeni kitabım, Tyrannus Nix, bundan bir sürü bastılar ama neyi değiştirecek? Hiçbir şeyi değiştirmeyecek gibi geliyor. İyi bir rock konseri, insanların bilincini daha çabuk etkileyebilir. Her neyse, bu Altamont'tan önceki görüştü.

JS: Tek bir kitabı takip edelim. Peki ya Uluma? (City Lights'ın bu ilk kitapları lisemdeki insanlar için çok şey ifade ediyordu.) Asıl meseleye inelim... Uluma beş veya on yıl öncesine göre daha çok mu satıyor?

LF: Eh, evet. On yıl öncesinden de, beş yıl öncesinden de daha çok satıyor ama bu yıl en çok satanlar listesindeki kitapların çoğu Brautigan'ındı. Brautigan'ın kitapları Ginsberg'den daha çok sattı, bu büyük bir sürpriz. Brautigan hippi kuşağıyla özdeşleştirildi, oysa hippilerden çok daha önce de buradaydı. Beat günlerinde ve gecelerinde buradaydı.

Haight-Ashbury'de birkaç genç yeni şair vardı ama hiçbiri ünlenmedi. Sanki başarmak için gitarınız olmak zorundaydı. Ginsberg, McClure, Snyder, bunların hepsi önceki dönemden kalanlardı, ellilerle köprü kuran kişiler. Köprü kurmayı başarabilen çok fazla insan yok... Bu şairler nasıl başardı? Bazıları seslerini desteklemesi için müzik aletleri kullandı. Ginsberg'in zil ve harmonyum kullanması gibi... ve Michael McClure'un autoharp kullanması, ben de autoharp kulla-

nıyorum. Bunların hepsi aradaki boşluğu doldurmak için çabalar. Tek bir ses, bir rock grubuna karşı koyamaz. Yani, iyi bir rock grubundan sonra tek başına sahneye çıkmak cinayettir. Bunu Santa Barbara'da yaptım. Geçen baharda Resist yararına bir organizasyon düzenlediler, Robert Bly'ın savaş karşıtı turnesinin bir parçasıydı ve Rexroth sunucuydu... Sahneye gece 01:00'da çıkabildim. Müthiş uzun bir gösteri programının parçasıydım ve Mad River'dan sonra sahne almak zorunda kaldım. Bu gerçekten cinayetti. Fonda bir raga kaydıyla uzun bir şiir okudum ("Assassination Raga").

Son zamanlarda autoharpla daha çok şey yapıyorum. Aslında Daniel Moore'un Floating Lotus Magic Opera'sıyla biraz şarkı söyledim. Daniel'in tribi bugün devrimin çok belirgin bir parçası. Birçok şeyi bir araya getiriyor.

JS: Şimdi sadece onun için yazıyor. Artık şiir yazmıyor.

LF: Onun şiiri libretto. Dawn Visions'ta (Şafak Düşleri) yayımladığı şiirlere çok benziyor. Daniel Moore gerçek bir müzik ve tiyatro dehası. Sanki Living Theater'ı bitirmişsin, Artaud'yu bitirmişsin ve bütün bunların içinden törensel bir dramla Daniel Moore çıkıp geliyor. Daniel'ın tek ses sorununa çözümü. İşe tek sesle başladı ve sonra bütün Tibet operasını arkasına aldı. Kendi sesiyle başarılı olabilen az sayıda şairden biri Ginsberg.

Rock sahnesi patladıktan sonra –'65 ve '66'da– San Franciscolu şairler garip bir biçimde sessiz kaldı. Birçok şiir okuması yapılıyor ama –örneğin– birkaç yıl önce Norse Auditorium'da düzenlediğimiz büyük okuma... biliyorsunuz, o geceden çok fazla kötü şiir hatırda kaldı. Bazı harika şiirlerle birlikte.

LF: Ekolojiden çok bahsediliyor, buna rağmen Big Sur kaplıcalarına bir ekoloji semineri için 5000 kişi gelecek ve tabiatı kirletecek. Altamont'u hiç saymıyorum. Önümüzdeki on yıl içinde gerçekten etkili bir şey yapılmazsa müthiş bir ekolojik felaket ya da eko-felaket olacak. Kapitalizm acımasızca aşırı bir varoluş biçimi ve tamamen değiştirilmezse muazzam bir ekolojik yıkıma yol açacak.

Theodore Roszak, The Making of a Counter-Culture (Bir Karşı-Kültürün Yaratılışı) kitabında genç radikallerin hep kapitalizme kusur bulduklarını, oysa aynı şekilde komünist bir ülkedeki teknokrasiye de kusur bulabileceklerini belirtiyor. Kapitalizmin ortadan kaldırılması gerektiği bence çok açık. Dünya artık kapitalizmi ekolojik olarak kar-

şılayamaz. Bu tamamen saçma. Plansız bir ekonomi, bırakınız yapsınlar ekonomisi veya yarı-bırakınız yapsınlar ekonomisi, her türlü teşvik kapitalizmi, özel teşvik kapitalizmi, bunlar Dünya'nın daha fazla dayanamadığı lüksler. Kaynaklar buna dayanamayacak. Atmosferdeki kirlenme buna dayanamayacak.

Dünya bazında kesin bir nüfus kontrolü olmalı. Ötenazi değil, yaşlı insanların zorunlu olarak öldürülmesi değil... On iki yaşından başlayarak dünya çapında doğum kontrolü uygulamamız gerekecek. İnsanların çocuk sahibi olmak için izin almaları gerekecek. Bu mutlak bir gereklilik olacak. Bu ortaçağa özgü ulusçu yönetim biçimlerini ortadan kaldırmamız ve bir çeşit merkezi planlama yapmamız gerekecek. Bütün dünyanın devasa, uluslar üstü, politik olmayan bir merkezi planlama dairesi tarafından idare edilmesi gerek.

Bu bir tür insancıl sosyalizm olmalı: otoriter değil ama totaliter de değil. Budist bir sosyalizm olabileceğini düşünmek istiyorum. Dünya'nın mutlak yıkımını, mutlak kirlenmesini engellemenin tek yolu planlı bir sosyalist ekonomi. Bu olmak zorunda. Demek istediğim, 2001: A Space Odyssey'deki gibi, her şeyin tek bir merkezden kontrol edildiği bir dünyaya doğru gidiyoruz. Bu çok karamsar bir bakış açısı ama bir tür uluslar üstü totaliter devlet, kaçınılmaz görünüyor. Bunu engellemenin imkânsız olduğunu düşünüyorum. Bu insanın isteyeceği son şey ama önüne geçilemez görünüyor – ya merkezi bir gücün kontrolü ele almasıyla sonlanacak dehşet verici bir savaş, ya da sadece eko-felaketle. Kapitalizm haddinden fazla kaynağı tahrip ediyor. Ve içinde bulunduğumuz nüfus patlaması... "Şimdiye kadar doğmuş olan tüm insanların yarısı hâlâ hayatta." Bunu iyice düşünün.

"After the Cries of the Birds Have Stopped" (Kuş Sesleri Bittikten Sonra) adlı bir şiirim vardı – tasvir ettiği gelecekte geriye sadece avare dolaşan ermiş grupları kalmıştı... bugün mutant dediklerimiz gibi, geriye sadece onlar kalacaktı. Ortalıkta dolaşan, uzun saçlı ermişler... takım elbisesiyle Batılı adamın bütün maddeci idealleri boşa gidecekti.

Birçok insan bugün Doğu dinlerinin Hristiyanlıktan daha çok söyleyecek sözü olduğunu düşünüyor... özellikle de bu ülkedeki gençlik için. Dünyaya ya da geleceğe dair daha iyimser bir görüşe sahip olduklarından değil, daha gerçekçi olduklarından. Bugünlerde kim bir Hristiyan kilisesine gitmeyi aklından geçirir? Bazı istisnalar var,

gençleri kendi şartlarıyla kabul eden uzaklardaki kimi kiliselerde olanlar gibi... Glide Memorial veya Berkeley'deki Free Church gibi... Ho Chi Minh'in cenaze yürüyüşü orada bitmişti, Berkeley'deki Free Church'te.

JS: Bahsettiğiniz iki kilisenin de Episkopalyan bir çerçeveye sahip olması ilginç. Birkaç yıl önce çoğumuzun bel bağladığı kilise Üniteryendi.

LF: San Francisco'daki yeni Üniteryen merkez... iç mimarisi bir Japon yapısını ya da Uzakdoğu'daki yapıları andırıyor. Güzel bir merkez ve Baba Ram Das (Richard Alpert) Hindistan'dan döndüğünde orada konuşma yapmıştı. O ve diğer Yahudi Budistler, "Hindu Kantorlar," veya haham sadhular–

LF: San Francisco'daki birçok şairin silahı olduğunu öğrendiğimde şaşırdım. Gary Snyder, Lew Welch ve James Koller'ın ara sıra atış talimi yaptıklarını duydum. Snyder'a bununla ilgili bir mektup yazdım ve silah sahibi olmasının, kendi değerlerine ihanet olduğunu düşündüğümü söyledim. Cevabında Kuzeybatıda büyüdüğünü ve oraların benim büyüdüğüm New York'tan farklı olduğunu yazdı. Orada silahlar herhangi bir ev gerecinden farksızdı ve herkesin hayatta kalmak için sahip olduğu sıradan bir eşyaydı. Durumunu açıklamıştı ve bunu kabul ediyorum ama bu asıl sorunu değiştirmiyordu. Eğer silahınız varsa, önünde sonunda üretildiği amaç için kullanılacaktır. Silahlar var oldukça ateşleneceklerdir. Görünüşe göre yine özleştirmeciliğe saplandım.

Yazın burada bir Japon ermişle tanıştım, Nanao Sasaki. Gary'nin bir arkadaşı. Suwanose Adası'ndaki ashramı o kurdu. Aslında Gary'nin bir silahı olduğunu bana söyleyen de o. Gary'ye bu mektubu yazdıktan sonra, Nanao bana dedi ki: "Ben de bir not ekleyeceğim: Hayatta kalmak zorunda değiliz."

Batıda, S.F.'da çok fazla yanlış yola sapmış şair var... şu anda Gary Snyder'ı düşünmüyorum... şiddete inanan pek çok başka şair var. Buradan yola çıkarak sol görüşte şiddeti ya da kendisini solda konumlandıran radikaller arasında şiddeti araştırabilirsiniz. Bence Ramparts dergisinin mali sıkıntıda olmasının sebeplerinden biri bu. Ramparts, Siyah Güç'ü her yönüyle destekleyen radikal sola iyi bir örnek... Editörlerinden biri Eldridge Cleaver, bu iyi çünkü Eldridge Cleaver tanıdığım bütün diğer siyah radikallerden daha zekidir.

Söylemeye çalıştığım şu, radikal solun, radikal sağın birçok unsurunu desteklediği ortaya çıkıyor. Kara Panterler ya da siyah güç hareketindeki en sert unsurları Eldridge Cleaver'la ilişkilendirmek doğru olmaz. Haliyle, Cleaver'ın çok iyi olduğunu düşünüyorum çünkü en azından bugünlerde devrimin siyahların tekelinde olmadığının farkındaymış gibi görünüyor.

"Dosdoğru" siyah gücün sloganı oldu ve birçok beyaz radikal tarafından da bağırıldı –şimdilerde beyaz ve siyah radikal çevreler içinde geçerli olan türlü türlü muhafazakâr unsurlar var. Örneğin, biri sizinle aynı fikirde değilse ona karşı şiddet kullanacağınızı söylemek, onu pataklayacağız, bizimle anlaşmazsanız silahlar konuşacak demek– bu da faşistliktir. Che Guevara'nın fikirlerinin veya gerilla savaşının esaslarının bu ülkede uygulanabilir olduğunu düşünmek saçma, çünkü bu tamamen farklı bir sistem. Hükümet, gerilla çetelerinin veya devrimcilerin güç kaynaklarını havaya uçurmasıyla devrilmeyecek kadar köklü. Gerilla teorisi, isyanın erken aşamalarında bütün vatandaşların ayaklanıp gerillaları destekleyeceği varsayımına dayanır – ve bu, orta sınıfın bu kadar iyi beslendiği A.B.D.'de olamaz. Başka bir Büyük Bunalım olmadığı sürece.

Cuma akşam uçağıyla buradan L.A.'e gittim. 35.000 fit yükseklikte, o yöneticilerin yanında oturuyorsunuz. Yanımda oturan adamın rozetinde bilmem kim, Genel Müdür, Fairchild yazıyordu. Bu adamlar 35.000 fit yükseklikle birlikte uçuyor ve gerçekten dünyanın Roma imparatorları. Kontrol ettikleri muazzam bir teknokrasi var: Askeri endüstriyel kompleks. Bu bir mitten ibaret değil. Fiilen bütün dünyayı yönetiyorlar ve o kadar güçlüler ki, bu kadar yerleşik bir kurumun devrimciler tarafından alt edilmesi imkânsız.

Mesela Fransa'da bile, bir öğrenci devriminin hükümeti düşürmesi ve bunun yerini yeni bir tür yönetimin alması mümkündü.

DM: Bu ülkede geçtiğimiz beş yıl içinde gerçekleşen öğrenci devriminin ya da öğrenci temelli Vietnam-karşıtı hareketin, Johnson'ın istifa etmesini sağladığını söyleyenler olacaktır.

LF: Bence bu doğru. İnsanlar hep: barış yürüyüşlerine katılmanın ne faydası var? diyor. O günlerde barış yürüyüşlerinde yoğunlaşan, çığ gibi büyüyen barış hareketi gerçekten de Johnson'ın bir daha aday olmamaya karar vermesini sağladı. Bu açık.

JS: Askeri endüstriyel komplekse karşı etkili bir manevra gibi görünüyor.

LF: Ama yapabileceği sadece bu kadar. Hükümetin kendisini yıkamaz. Geçen gün de söylediğim gibi, bu ülkede bunun gerçekleşmesinin tek yolu otuzlardaki gibi büyük bir ekonomik bunalım olması. Bunun olacağını düşünüyorum. Er geç başka bir yükseliş ve düşüş olacak, o zaman hükümeti gerçekten devirebileceğimiz ekonomik koşullara sahip olacağız. Bu Büyük Bunalım, konuştuklarımız basılmadan önce bile olabilir.

Ulusçuluk, ortaçağa özgü bir yönetim biçimi. Amerikan İç Savaşı boyunca bütün mesele, eyaletlerin federal hükümet çalışmaya başlayana kadar devlet haklarından feragat etmek istememeleriydi. Şimdi BM'de uluslar hâlâ egemenlik ya da devlet haklarından feragat etmeyi reddediyor. Veto hakkından vazgeçmek istemiyorlar. Ve A.B.D., bunların başında geliyor. Bu ülkeler aptal ulusçu yönetim biçimlerinden vazgeçmezlerse, dünya çapında bir iç savaş olacak, mutlak bir felaket olacak.

Bugünlerde herkes ekoloji konusunda çok abartılı davranıyor olabilir ama bana her şey çok hızlı oluyormuş gibi geliyor. Gazetelerde her gün yeni bir ekolojik felaket var. Bugün oraya buraya inen "tuhaf yabancı kuşlar"la ilgili bir haber vardı. Geçen gün de "Berkeley halicindeki bütün balıkları öldüren garip salgın"la ilgili.

DM: Bunlar uzun zamandır var. Halk süreçten çok medyada yer alan sonuçlarla ilgileniyor gibi görünüyor.

LF: Birisi, insanların daha tam olarak ne anlama geldiğini kavramadan "ekoloji" sözcüğünden sıkılabileceği tehlikesinden bahsetmişti. Şanslıysak, bu ülkede dünyanın ekolojik kontrolüne olanak sağlayacak bir politik devrim olacak (zayıf bir ihtimal). Planlı bir ekonominin tesis edildiği bir noktada olduğumuzu varsayalım. O zaman bireye ne olacağı konusuna eğilebiliriz. Keşiş mi olacak, ya da ne yapacak? Böylece birey şiir yazmakta yeniden özgür olur.

JS: Malların dağıtımı ve planlamayla daha ilgili, birilerinin çok fazla site inşa etmediğinden emin olacak bir yönetim mi kurmaya çalışırdınız?

LF: Evet. Bu yüzden ayrıntılı bir merkezi planlamaya ihtiyaç var.

JS: Elbette. Ve malların dağıtımı için de böyle bir merkezi planlama...

LF: Tabii, sosyalist ülkelerin yapmaya çalıştığı şey bu. Her şey bununla ilgiliydi.

DM: İşe malların eşit dağıtımı teorisiyle başlıyorsunuz ve birden-

bire, birkaç yıl içinde, aynı şekilde sonuçlanıyor: birisi, küçük bir güç çekirdeği, aslında en çok ilgilendiği şey güç olan birisi. Devrimde olagelen bu garip devamlılık nedir? İnsan sözde zorba bir yönetimi yıkma noktasına gelir ve sonra, aynı şeyi yeniden üretir.

LF: İnsan doğası gereği yırtıcıdır. Ne yazık ki hepimiz sadece "nezaket ve ışığın avcıları" olamıyoruz.

DM: Sormayı sevdiğimiz genel sorulardan biri, şiirden ilk etkilenmeniz, onunla ilk bağınız ne zaman oldu...?

LF: Şimdiye kadar, biyografik bir soru cevaplamam gerektiğinde hep bir şeyler uydururdum.

Who's Who bir soru formu yollamıştı ve yıllarca Who's Who'nun formuna "Siktirin gidin!" yazıp geri yolladım. Ama onlar çok ısrarcı insanlar ve sürekli yazıyorlar, diyorlar ki, "Eğer buna cevap vermezseniz, hakkınızda doğru olmaması muhtemel bir şey yayımlayacağız –yani bunu da düzeltebilirsiniz"– böylece başka kaynaklardan aşırdıkları bilgilerle sizin hakkınızda yazdıkları bir sütunu düzeltme işine bulaşıyorsunuz. Çok şey uydururum.

1919'da mı yoksa 1920'de mi doğdum? Paris'te mi, New York'ta mı? Ayırt etmek bazen zor oluyor. Gerçekten neden doğru bir cevap vermem gerektiğini anlamıyorum. Bir kere, Who's Who'yu işletmek hoşuma gidiyor. Bunu birçok röportajcıya yaptım, çünkü kendini yarı-sürrealist kabul eden bir şair için meşru.

Belirli bir tarzda yazacaksanız ve biri size bazı ciddi sorularla gelirse – neden ona ciddi bir cevap vermeniz gereksin?

Örnek vermek gerekirse, Sorbonne'dan, Amerikan şairleriyle ilgili uzun, ciddi bir kitap yazan ciddi bir Fransız profesör vardı. Benle röportaj yaptı. Sorbonne'daki tezimin ne olduğunu sordu – oradaki doktora tezimin konusunu. Fransız edebiyatında pisuarın tarihi üzerine olduğunu söyledim. Röportaj Fransızcaydı. Her şeyi not etti ve kitapta Sorbonne'daki doktora tezimin başlığının Fransız Edebiyatında Pisuvarın Tarihi olduğu yayımlandı. Şimdi çok kızgın. Öğrendi. Lanet şeyin dosyalandığı Sorbonne'daki indeks kartlarını değiştirmek zorunda kalacaklar. Belki de bir sonraki devrimde orayı yakarlar. Bunun faydası olurdu.

Sürrealizme henüz girmiş bulunmam şöyle oldu, şehre yeni dönen Philip Lamantia'yla konuşuyordum. Bu gerçekten heyecan verici. North Beach'te, City Lights'tan bir blok ötede bir yeri var. An-

ti-Narcissus adında sürrealist bir dergi çıkarmaya başlayan Steve Schwartz'la çalışıyor. Bir de Yunan mülteci, şair ve State College'da hoca olan Nanos Valaoritis var. Az çok Fransız sürrealizmiyle bağlantılı. Yunanistan'da sürrealist bir derginin editörlüğünü yaptı. Sanırım onların sürrealist metinlerinden oluşan bir kitap yayımlayacağım. Bunca yıl sonra her şey bir araya geliyor. Konuşuyor ve sürrealizmden daha iyi bir sözcük bulmaya çalışıyoruz. Gündelik gerçekliğin "yazınsal" sürrealizmi aştığı bir zamanda, daha iyi bir terim gerçekten yok. Yani, belki vardır ama henüz kimse onu bulmadı. Süperrealizm? Hiperrealizm? Gerçeksizlik?

Philip buraya döndüğünden beri bazı eğlenceli sürrealist deneyimlerimiz oldu. Bir gün, bunlardan biriyle ilgili bir şiir yazdık. Ho Chi Minh'in cenazesinin sürrealist esrarı ve North Beach'te tanıştığımız, Nadja adını taktığımız bir kızın, rahminin kapısını Philip Lamantia'ya nasıl açtığıyla ilgili sürrealist bir şiir yazdım. İçinde bir ampul vardı. Yak onu.

Her neyse, Philip'e neden beni sürrealist saymadığını anlamadığımı söyleyip duruyorum. Benim sahte sürrealist şiirler yazdığımı söylüyor. "Sahte sürrealist şiirler" demedi ama spontan görülerimi tatlandırdığımı ve içlerine "düşünce" kattığımı – onları saf sürrealist ürünler olmaktan çıkardığımı düşündüğünü hissettim. Doğrusu, onları gerçekten tatlandırıyordum. Onlara uyuşturucu veriyordum desek daha doğru olur.

DM: İlk kaynaklarınızı, ilk öğretmenlerinizi bilmek ilginç olurdu...

LF: İlk kaynaklarımdan bazıları sürrealist şairlerdi. Özellikle aslında sürrealist olmayan Apollinaire gibi şairler. Hareketin üçkâğıtçısı gibiydi ama sanırım ondan, diğerlerine kıyasla daha çok şey öğrendim.

JS: Okul için Fransa'yı seçtiniz.

LF: Annem Fransız'dı. Çocukluğumu onun yanında Fransa'da geçirdim... Bu doğru değil. [gülüşmeler]... Bunu çıkarın. Fransa'ya bir akrabamla gittim, Fransız akrabalarımdan biriyle... bu sözlerimin doğru olup olmadığını asla bilemezsiniz... kaçırıldım... bakın bu kesinlikle doğru [gülüşmeler]... Annemin Fransız kuzenlerinden biri tarafından kaçırıldım, beni kundaktayken Fransa'ya götürdü ve altı yedi yaşıma kadar da A.B.D.'ye getirmedi.

Belleğimde biraz Fransızca vardı ve yeniden başlamak çok zor olmadı. Fransızcaya dönmek doğal bir şeydi.

Columbia'da yüksek lisans yaptım ama orada doktora yapma

düşüncesi öyle ürkütücüydü ki... Amerika'da doktora yapmak için katlanmanız gereken bütün o disiplin ve sistem... GI Bill'i de elimden geldiğince çok kullanmak istiyordum... Böylece onunla Paris'e gittim.

Paris Üniversitesi'ndeki bir doktoranın asıl önemli yanı özgür bir adam olmanızdı. Sadece tez direktörünüze, yaklaşık altı ayda bir rapor vermeniz gerekiyordu. Teziniz üzerinde on yıllarca çalışabilirdiniz – bazı daimi öğrenciler bunu yapıyordu – biri Rimbaud üzerineydi– geri dönüp dönmemeniz umurlarında değildi. Soutenance'a – tez savunması– gidişimi hatırlıyorum. Bu ülkedeki sözlüler gibi ama Sorbonne'daki şu Rönesans'tan kalma büyük konferans salonlarında yapılıyor ve halka açık. Sahnede profesörlerden oluşan bir jüri var. Sırtınız izleyicilere dönük biçimde oturuyorsunuz, profesörler cübbeleri içinde orada oturuyor, tezinizin üzerinden geçiyor ve size onunla ilgili sorular soruyor, klasik Fransızcayla, sizin de klasik Fransızcayla cevaplamanız gerekiyor. İki yıl önce Fransız öğrencilerin isyan ettiği şeylerden biri de sanırım buydu. Bazı alışılmış hatalar yaptığımı söylemeliyim. Bir çeviri hatasını, çevirinin kadın gibi olduğunu; sadık olduğunda güzel olmadığını, güzel olduğunda sadık olmadığını söyleyerek savundum.

Özgürdüm ve bu yazar olmak için zaman ve para bulmak isteyen biri için idealdi. Aylık GI çekimi almak için tek yapmam gereken, ayda bir Sorbonne'daki bir defteri imzalamaktı. Bu şekilde beş tam yıl boyunca GI Bill ile geçindim. Ve hiç derse gitmedim.

JS: Neticede teziniz ne üzerine oldu?

DM: Pisuar mı?

LF: Ne tezi? [gülüşmeler] Bu saçma. Aslında... çağdaş şiir üzerineydi: Çağdaş şiirde şehir, Fransız ve İngiliz şiirinde. İngilizcede Hart Crane'in Bridge'i (Köprü) ve Eliot'ın Çorak Ülke'si gibi şeyler var. Bütün bunlar şehir şiirine giriyor. Francis Thompson'ın City of Dreadful Night'ı (Dehşetli Gece Kenti) gibi şeyler. Ve Fransızcada, Verhaeren'in Les Villes Tentaculaires'i (Dokunaçlı Kentler) gibi uzun şiirler var.

DM: Bu ne zamandı?

LF: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra olabilir, asırlar önce.

O günlerde Fransa'da yaşarken hiç edebiyatçı tanımıyordum ve orada olup da yazmakla ilgilenen hiçbir Amerikalı da bilmiyordum. Rexroth sonraları bana şöyle dedi: "Seninle Paris'te karşılaştığımı şimdi hatırlıyorum, şunları şunları tanıyordun... Seni tanıdığımdan eminim..." Ama tanıştığımı söylediği insanların hiçbirini tanımıyor-

dum. Ya da o, başka bir bendi. Rexroth'un adını ilk defa Selected Poems of D.H. Lawrence (D.H. Lawrence'tan Seçme Şiirler) için yazdığı önsözle duydum – gerçekten Lawrence'ı merak etmemi sağladı. Bir Fransız aileyle, şehrin işçilerin oturduğu bölümünde oturuyordum, Père Lachaise mezarlığı yakınında, Place Voltaire'de. Eski bir komünistin ailesiyle yaşıyordum. Beethoven'a benzeyen yaşlı bir müzik öğretmeni, bir klasik müzik hocası. Ayda bir, bahsettiğim defteri imzalamaya Sorbonne'a gidiyordum ve bunun dışında hiçbir edebiyat çevresiyle ilgim yoktu.

Montparnasse'ta yıllık 26$'a kendime bir yer tuttum. İki odalı bir kilerdi, ortaçağdan beri orada olduğunu düşündüğüm yekpare taştan oyulmuş lavabosuyla aydınlığa bakan ufacık bir mutfağı ve avluya bakan Fransız balkonlu bir ön odası vardı. İki odadaki tek pencere buydu. Orta odada hiç pencere yoktu. Orası çok rutubetliydi. Ve karanlıktı. Sadece bu ön pencereden ışık geliyordu.

Daireyi bir gece gizlice içeri süzülerek kaptım. Paris'te daire bulmak kesinlikle imkânsızdı. Bugün bile anahtarı satın almanız gerekiyor ve bu çok pahalıya patlıyor.

Barın birinde bir su tesisatçısıyla tanıştım. Veremdi, karısı ve çocukları da veremdi. Üç çocuğu vardı ve hepsi bu rutubetli, iki odalı dairede yaşıyordu. Çocuklar öksürüyordu ve hepsi hastaydı – ve adamın mahalledeki herkese borcu vardı. Onunla bir anlaşma yaptık. Ben mahalleden ayrılabilmesi için borçlarını ödeyecektim, o da gece beni eve alacaktı. Ertesi gün odacı geldiğinde, adamın bir arkadaşı olduğumu ve kendisinin köye gittiğini söyleyecektim. Bütün bunlar bana 100$'a mal oldu. Üç yıl böyle devam etti. Burada kaldım ve odacıya adamın geri döneceğini söyleyip durdum. Belki de ben, odacı ve tesisatçı, Godot'yu Beklerken'in orijinal örnekleriydik. Tabii tesisatçı asla geri dönmedi, ben de sonunda daireyi aynı şekilde başkasına sattım. Gece yarısı taşındım. Onun'u burada yazmıştım. Bir roman değildi, bir roman olması gerekmiyordu. Tuttuğum sürrealist bir defterdi, bir "kara liste". New Directions'ın roman dediği bir kitap. Bir şey demek zorundalar. Ama bu ülkede hakkında hiçbir eleştiri yazılmadı. 1958 veya 1959'da çıktı, Coney Island of the Mind'dan (Aklın Coney Island'ı) hemen sonra, gerçi ilk versiyonunu 1949 ya da '50'de yazmıştım. Bu kitap bu ülkede hiçbir eleştiri almadı. Fransızcası yayımlandığında Fransa'da bazı eleştiriler çıktı, çünkü Fransız roman geleneğine uygun. Robbe-Grillet'lere ve Breton'un Nadja'sına uyu-

yor.

Nadja, çaldığım kitaplardan biri. Djuna Barnes'ın Geceyi Anlat Bana'sından da çaldım. Onun, her zaman Amerikan göçmenlerinin yazdığı büyük romanlardan biri olarak kabul ettiğim Geceyi Anlat Bana'dan çaldığım şeylerle dolu. Gerçekten harika bir metin. Bir defasında Djuna Barnes'a metinlerinin erkek metni olduğunu düşündüğümü söyledim, bunun ona edebileceğim en büyük iltifat olduğunu söyledi.

Dr. Matthew O'Connor'ın konuşmaları kesinlikle harika metinlerdir. Onu yatakta, kadın kıyafetleri içinde bulurlar ve Gece'den bahseder. Bekçi, bana Geceyi anlat. Onu ortaya serer...

Bu ülkede Onun gibi bir romana uygun bir gelenek yok. Eleştirmenler onunla ne yapacaklarını bilmiyor; onu koyabilecekleri bir yer yok. Hiçbir yere uymuyor. Düşünebildiğim en yakın şey, Anaïs Nin'in işleri –sualtındaki Virginia Woolf– söylediği ve meşgul olduğu şeyler tamamen farklı olsa da. Aslında Nin, romanla ilgili bir kitap yazdı – The Novel of the Future (Geleceğin Romanı)– ve içinde Onun'un da adı geçiyor. Bu ülkede Onun'a yapılan başka bir atıf görmedim.

...

LF: Neden bu ülkede Finnegans Wake'in izinden giden biri olmadı? Ondan sonrası dilin tamamen parçalanması ve "cut-up"lara varan bir betimleme çözülmesiydi. Bu, Bill Burroughs'un metinleri fiziksel olarak parçalayarak ulaştığı, betimlemenin sürrealist bozulmasıyla aynı şeydi. Fransız ve İtalyan sürrealistler cut-up ve kolâjları yıllar önce yapmıştı. Elbette Burroughs'ta yeni olan şey, bunlarla ne yaptığıydı. Ondaki, betimlemenin yapay bir bozulmasıydı, Finnegans Wake'ten sonra yazının gidebileceği yönlerden biri buydu. Joyce o müthiş beyni ve süper dilbilimsel dehasıyla, bunu olabilecek en iyi şekilde yaptı. Cut-up tekniği aynı betimleme çözülmesini, aynı parçalanmayı üretir, ancak bunu mekanik yollarla yapar. Burroughs'un durumunda bu, Joyce'çu bakıştan doğmadı... junkie bakıştan doğdu. Junkie bakışı sürdürmek bedeni için çok zordu. Farklı bir tür gerçeklik parçalanmasına ulaşmak için, kâğıdı keserek kelimeleri böldü, böylesi kendi bedeni ve kafası için daha kolaydı. Uyuşturucuları bırakıp bir makas aldı. Bir tava tutabilen herkes–

DM: Amerikan sürrealizmini böyle mi betimliyorsunuz: araca yönelik tuhaf, saldırgan bir tepki, onu kesip karıştırmak... bir tür parça-

lama?

LF: Evet. Sanırım McLuhan bunların hepsini söylemişti. Sonuçta elimizde hiç Joyce'çu yok.

DM: Aynı fikirde değilim. Ya Jack Hirschman?

LF: Jah'tan mı bahsediyorsun?

DM: Tabii. O Amerika'nın Finnegans Wake'i sayılır.

LF: Hirschman'da Joyce'un dilindeki mutlak mükemmellik ve eklemlenme yoktur. Yine de Hirschman'ın kendine özgü...

DM: Bence var ve farkına varılacak.

LF: Henry Miller dil ile hiçbir zaman bu anlamda bir deney yapmadı.

DM: Ama Miller'ın ilk dönem kitaplarının Amerikan sürrealizmine değerli bir katkı olduğunu düşünmüyor musunuz?

LF: Air-Conditioned Nightmare...

DM: Evet ve Dönenceler ile Kara İlkbahar. Avrupa dersini büyük Bufalo Bill'in Amerikan sadeliğiyle birleştirebiliyordu. Mickey Mouse üç yüz yıllık kültürle karşı karşıya...

LF: Biliyorsunuz, Miller Kerouac'a ilgi duyuyordu, bir noktada. Kerouac'ı hayli geç keşfetti, bu ortada. Zen Kaçıkları'nın çıktığı zamanı hatırlıyorum. Jack buralardaydı, Big Sur'a gidip kulübemde kalacaktı. Big Sur adlı kitabı da o zaman yazdı. Adını editörleri koymuş olmalı, çünkü Big Sur'la hiçbir ilgisi yoktu. Aslında Sur'a hiçbir zaman alışamadı, Bixby Kanyonu'ndan güneye gitmedi. Zen Kaçıkları Miller'ı heyecanlandırmıştı. Birbirleriyle telefonda konuşuyorlardı. Jack burada City Lights'taydı ve Miller da Big Sur'da. Ephraim Donner'ın Carmel Tepeleri'ndeki evinde akşam yemeği yiyeceklerdi. Miller Donner'a gitti, Jack şehirde içiyordu. Öğleden sonra saatler ilerledikçe ilerledi. Kerouac sürekli "Oraya geleceğiz, birazdan çıkacağız..." deyip duruyordu. Saatler ilerlemeye devam etti, Jack hâlâ telefonda, "Şimdi çıkıyoruz. Üç saat içinde orada oluruz... iki buçuk saat içinde, iki saatte geliriz... Cassady beni bırakacak... hemen geliriz. Yedide görüşürüz," diyordu. Yedide Kerouac hâlâ şehirde içmekteydi. Sekiz. Dokuz... Miller oturmuş bekliyor. Kerouac oraya gitmedi. Ve sanırım hiçbir zaman görüşmediler. Hikâyenin sonu.

Zen Kaçıkları'nda Miller'ın hoşuna gidecek her şey vardı. Yolculuk tribi, klimalı kâbus, doruklar ve o özgürlük... zen kaçıkları fikrinin tamamı.

Kerouac'ı uzun zamandır görmedim... ama Jack'i Florida'da,

TV'nin karşısında, kafasında beysbol şapkası ve elinde bir Skid Row tokay şarabıyla maç izlerken hayal ediyorum. 1950'lerin başında, içinde ölen bir şeyler var gibiydi – yine Hemingway paraleli. Kendini öldürmek. Ama 47 yaşına kadar, Büyük Avcı'dan daha çok ve daha iyi yazdı...

LF: Fransız entelektüeli, son zamanlarda eleştirdiğim bir şey. Bütün Fransız medeniyeti, onları bitkinleştirdi. Geçen yıl Mayıs devrimine katılmış olanları bile. Burada, Batı Kıyısındaki genç radikalle Fransız entelektüeli arasında dağlar kadar fark var. Amerikalı, kendi işini kendi görebilir... hayatta kalma konusuyla ilgilidir. Fransa'da Whole Earth Catalog gibi şeyler yoktur. Elbette orada da ütopyacı komünler var ama her şeyi kendileri yapan, deri, giysiler, kitaplar, aletler vesaire üreten gruplar yok.

Avrupa'daki entelektüel, Güney Amerika'daki, Latin Amerika'daki entelektüel gibidir. Örneğin bulaşık yıkamaz. Bu ıvır zıvırlar hâlâ kadının işi olarak görülür. Latin Amerika'daki entelektüel (bu Fransa için geçerli değildir) oldukça devrimci fikirlerden söz edebilir ama genellikle üzerinde beyaz bir gömlek; kravat ve hatta kol düğmeleri vardır. 1959'da Ginsberg'le Güney Amerika'ya gittiğimizde bu beni şaşırtmıştı. Concepción'daki konferansta tüm Güney Amerika ülkelerinden şairler, yazarlar, entelektüeller ve profesörlerle tanıştık. Ve birçok komünistle. Neredeyse herkes titizlikle giyinmişti. O günlerde ütü istemeyen gömlekler de yoktu. Bir başka deyişle, evde o gömlekleri ütüleyen ve çamaşırları yıkayan bir hizmetçi, bir criada vardı. Kimse bunu sorgulamıyordu, en azından herkesin içinde...

Bulduğum ikinci büyük fark, Fransa'da gizemciliğin olmamasıydı. Şüphesiz, eski gizemciler var ve içlerinde her zaman yazarlar da oldu. René Daumal –örneğin Mount Analogue– ama genç çocuklar, devrimci yaş grupları içinde gizemcilik az... Hare Krishna Society veya Zen ya da Gurdjieff benzeri şeyler yok. Bununla birlikte, Amerika'da Gurdjieff'le ilgilenen çocuklar, hareketin Avrupa'daki geçmişinin farkında değil. Claude Pelieu A.B.D.'de yaşayan Fransız bir şair ve çevirmen, beni Gurdjieff'in Avrupa'daki tarihiyle ilgili aydınlattı. Bunların tümüyle doğru olup olmadığını bilmiyorum ama görünüşe göre Gurdjieff, Devrim'den kaçan bir Beyaz Rus'tu. Rusya'dan 1917 civarında ayrıldı ve o günlerde birçok karşıdevrimci açıklama yaptı. Sonra Yakın Doğu'ya gitti ve sufilerle temasları oldu. Olağanüstü İnsan-

larla Karşılaşmalar kitabı bunları anlatır. Pelieu'ye göre İkinci Dünya Savaşı sırasında Gurdjieff Paris banliyölerinde yaşıyordu ve Hitler ile onun belli başlı yardımcılarını ağırlıyordu. Gurdjieff'in Londra ve Paris'teki müritleri zengin sanat meraklılarıydı. Zengin yaşlı hanımlar ve üst aylak sınıf mensupları.

Gurdjieff gruplarında büyük bir para takıntısı var. Katılmak için çok fazla para ödemeniz gerek, en azından bazı gruplarda böyle. Burada çocuklar muhtemel neo-faşist eğilimlerin farkına varmıyor. Elbette Gurdjieff, çeşitli müritlerinin Amerika'da onun fikirleriyle yaptıklarından sorumlu tutulmamalı.

Radikaller arasındaki neo-faşist eğilimlerden daha önce bahsetmiştim. Ve bu, Scientology gibi neo-faşist fikirlerle dolu şeylerde görülüyor. Bunların hepsini bir tür ruhani yetkecilik olarak sınıflandırıyorum.

JS: Bir arkadaşım, UBC'de bir çalışma yaptı. Doktora tezinin konusu, günümüz gençliğindeki faşist yaklaşım ve bunun yirmilerin sonu ile otuzların başındaki Alman gençliğiyle benzerliğiydi. O zamanlar benim yaşıtlarım ormana gidip Hermann Hesse okuyordu. Sırt çantalarıyla otostop yaparak ülkeyi geziyordu. Kadınlar alenen, tek başlarına otostop çekiyordu. Arkadaşım bugünkü hareketin bir çeşit neo-faşizme, bir çeşit ruhani ya da entelektüel faşizme doğru gittiğine gerçekten inanıyordu. Çok tuhaf. Bunu belgelemeniz mümkün. Özellikle de Berkeley'de. Eğer takımın üyesi değilsen, düşmansındır. Tek kaçış yolu, kendinin hayalci bir kabiliyetsiz olduğunu ileri sürmek. Ben ancak böyle idare edebiliyorum. Sizin yolunuzda yürümeyeceğim, ben bir siyah güç taraftarı değilim, vs. vs. çünkü zihnimde işleyen bir şey sizin fiziksel devriminize katılmamı olanaksız kılıyor. Hepsi beni kabul ediyor ama sadece iyi bir orta sınıf liberali, sadece sempatik birini kabul etmeyeceklerdir. Çok garip. Ama hayalci kabiliyetsizleri kabul ediyorlar. Aslında onları cesaretlendiriyorlar. Bu insanların zararsız olduğunu düşünüyorlar.

LF: San Francisco'ya 1950 Aralığında geldim. Rexroth ortamın merkezindeydi. Robert Duncan buradaydı. Duncan etrafında da bir ortam vardı. Rexroth Cuma akşamları bütün şairlere açık ev davetleri verirdi ve onlar da gidip dizinin dibinde otururlardı. Fransa'da yaşarken çok utangaçtım, bir "edebi kişi"yi ziyaret etmeyi hayal bile edemezdim. Allen ne zaman Fransa'ya gitse herkese uğrar. Michaux

veya Céline'i ziyaret etti... Ben hayatta tek başıma çıkıp bu insanlarla tanışmayı düşünemezdim.

San Francisco'ya geldiğimde Rexroth'u duydum. Adını Kenneth Patchen'ın arkadaşı Holly Bye'dan duydum. Holly Bye, David Ruff adında bir baskı sanatçısıyla evliydi ve bir matbaaları vardı. Patchen'la Holly Bye vasıtasıyla tanıştım.

Patchenlar North Beach'te yaşıyorlardı. Sanırım Patchen Doğu Kıyısından 1955 civarında ayrıldı. Pacific Heights'ta bir çatı katında oturuyordum. Holly'i tanıyordum çünkü karım Kirby'le birlikte Swarthmore'a gitmişti. Swarthmore'da birlikteydiler, böylece o buralarda tanıdığımız tek insandı... bir edebiyat ortamıyla ilgisi olan ilk insan, sanırım beni Rexroth'un evine ilk götürmeleri 1953'teydi. Dilim tutulmuştu. Yani, o büyük bir adamdı. Hiçbir şey söyleyecek değildim! Ağzımı açana kadar yıllar geçti. Scott Caddesi'ne taşındığında bile aynı şekildeydim. Orada hiçbir şey söylemedim. Konuşamayacak kadar çekingendim. Ancak 1950'lerin sonunda onunla bir konuşmayı yürütebileceğimi hissettim.

DM: Kenneth Patchen onunla tanıştığınızda hasta mıydı?

LF: O zaman bile bastonla yürüyordu ama etrafta gezinebiliyordu. North Beach'te dolaşıp alışveriş yapardı. Alışveriş torbası ve baston. Patchenlar North Beach'teki Green Caddesi'nde oturuyorlardı ve Kenneth Patchen kitapçıya sık sık gelirdi. Bir gün dışında. Kitap yayımlamaya başladıktan sonraydı, 1955 civarında, Patchen kitabı için (Poems of Humor and Protest) bir imza partisi düzenlemek istedi. Partiyi ilan ettik ve insanlar geldi ama Patchen ortalıkta görünmedi. Bu düzenlediğim ilk ve son imza partisiydi! Karısı Miriam aradı ve Patchen'ın kitapçıya gelemeyecek kadar kötü hissettiğini söyledi.

Daha sonra sırtı gitgide kötüleşti. Hastaneye yakın olmak için Palo Alto'ya taşındılar, hâlâ da oradalar. Otoyolun dışında, bir tür çıkmaz sokakta. Ve dışarı çıkamıyor. Çok hasta. Sürekli ağrı kesici alıyor. Lanet bir trajedi. Amerika'nın büyük ve özgün seslerinden biri. Ve Stanford Üniversitesi –bildiğim kadarıyla– onun varlığının farkına bile varmadı. Ona en azından onursal bir misafir şair unvanı vermeliler. Onun için bir metelik dahi bulamasalar da. Ne rezillik. Hoş, Stanford'a ihtiyacı yok! Onunla bu hafta telefonda görüştüm, bir yıldır ilk defa. On yıldır odasına mahkûm olduğunu söyledi. Sesi telefonda çok kötü geliyor, acı çektiği apaçık...

DM: Geleceği parlak görünüyor mu?

LF: Hayır. Sırtından bir sürü ameliyat oldu. Patchenlar bir defasında yanlış tedavi iddiasıyla doktorlara dava açtı, bunu yapmaları kötü oldu çünkü dava mahkeme tarafından reddedildi ve şimdi hiçbir doktor onun tedavisini üstlenmek istemiyor. Buraya gelip hastane lobisinde otursa, hiçbir doktor ona dokunmaz. Bir süredir bu bölgeden taşınmak, hekimlerin aleyhinde olmadığı bir yere gitmek istiyor.

Patchenlar iklimin iyi olduğu Florida ve Tucson gibi yerleri araştırdı ama geçen hafta telefonda şöyle diyordu: "Hâlâ hoş göremediğim bir şey var, o da hoşgörüsüzlük."

DM: City Lights'la kitap yayımlamaya ne zaman başladınız?

LF: Kitabevini 1953 Haziranında açtık. State College'da sosyoloji öğretmenliği yapan Pete Martin vardı, aynı zamanda bir sinema tutkunuydu. Pete Martin filmlere sosyolojik açıdan yaklaşan bir dergi çıkarıyordu. Adı City Lights'tı, ilk pop kültürü yayınlarından. Pauline Kael, Mickey Martin ve Farberlar gibi yazarları vardı.

City Lights dergisini nerede gördüğümü hatırlamıyorum. Toplamda beş-altı sayı çıkmıştı ve bir sebepten, onlara Jacques Prévert çevirilerimden birkaçını yollamıştım. North Beach'i de o zamanlar keşfettim, 1952 civarında. Gittiğim ilk yer The Black Cat'ti, sonra da Iron Pot. Pete Martin'le o günlerde tanıştım. "Ah, bana o Prévert çevirilerini yollayan sensin!" dedi. Onları kullandı ve sanırım yayımlanan ilk işim oydu.

Kitabevi, aynı adresteki derginin kirasını ödeyebilmek için kuruldu, 261 Columbus'ta. O küçük ikinci kat, derginin ofisiydi. Dergiyle bir ilişkim yoktu ama kitabevini alt katta Pete Martin'le birlikte açtım. Günde birkaç saat açık tutacaktık. Pete Martin harika fikirlerle doluydu. Şimdi New York'ta, New Yorker Bookstore adında bir kitabevi var. Oraya hiç gitmedim ama Pete'i tanıdığım kadarıyla, çevredeki en özgün yerlerden biri olduğuna eminim.

O günlerde ülkede cep kitabı satan dükkânlar yoktu. Penguin'inkiler ve marketlerde bulunan ucuz kitaplar dışında cep kitabı yoktu. Ve marketler dışında onları satan yerler de yoktu. Bunu hayal etmek zor ama sene 1953'tü. Pete Martin'in fikri en iyi cep kitaplarını ve solcusundan sağcısına, başka yerde bulamayacağınız bütün siyasi dergileri satan bir yer açmaktı. Dükkânı açar açmaz, kapısını kapatamaz olduk. En başından beri haftanın yedi günü, gece yarısına kadar açıktı, 1953'ten beri.

Pete Martin'in o kadar çok fikri vardı ki birini bitirmeden öbürü-

ne atlardı. İlk yılımızdan sonra New York'a gitmek için ayrıldı. Evlendi ya da boşandı, kitabevi hep devam etti. Yayıncılığa 1955'te başladık. Sadece şiir...

JS: Tip olarak Fransız kitaplarını mı örnek aldınız...?

LF: Küçük olanlarda, Cep Şairleri serisinde. İlk çıkardıklarımızın üzerinde etiketler vardı. Bu fikri Patchen'ın An Astonished Eye Looks Out of the Air kitabının ilk basımından edinmiştim. Ortasına, kitabın adının yazılı olduğu bir etiket yapıştırılmıştı. İlki el yapımıydı. David Ruff, Holly Bye, Kirby, ben ve Mimi Orr kapaklara etiketleri yapıştırıp sayfaları elde birleştiriyorduk, diğer küçük yayınlar gibi. İlk baskı 1000 kopyaydı... [Cep Şairleri serisinin ilk kitabı Ferlinghetti'nin Yitik Dünyadan Resimler'iydi.]

Uluma dördüncü kitaptı. İkinci, Rexroth'un Thirty Spanish Poems of Love and Exile'ı, üçüncü ise Patchen'ın Poems of Humor and Protest'iydi. Ve sonra Uluma geldi. Şimdi Ginsberg'den 20.000 adet basıyoruz, tüm kitaplarını – Planet News, Reality Sandwiches, Kaddish, Uluma... bu bir sürü şiir kitabı demek. Bu kitapların her yıl yeniden basılması gerekiyor. Uluma'nın ilk baskısı sadece 1500 adetti.

Şimdi yayımladığımız elliden fazla kitap var. Bu yıla kadar Dave Haselwood, Four Seasons, Don Allen, Coyote gibi birçok küçük yayının da dağıtımını yapıyorduk. İlginç bir şeydi. Diğer kitabevlerinin, bütün bu küçük yayınların kitaplarını sipariş edebilecekleri bir kitabevi. Hepsini bir katalogda topladık ve bunu ülkenin her yerindeki kütüphanelere ve kitap dağıtımcılarına yolladık. Ama çok büyüdü, çok zahmetli oldu. Bu yıl küçük yayınları bir tarafa bırakıp sadece kendi kitaplarımızla ilgilenmeye karar verdim... Küçük yayınların yarısının editörleri komünlerde kafayı bulurken, biz şehirde tıkılmış, kitapları ülkenin her yanına ulaştırmakla uğraşıyorduk. Bu yayınların hükümet parası alması da beni soğuttu. Çoğu Ulusal Sanat Vakfı'ndan hibeler alıyordu ve ben buna karşıydım, bu konuda işbirliği içinde olmak istemedim.

Şimdi oradan para kazanmıyorum. New Directions'tan aldığım telif ücretleriyle yaşıyorum. Kitabevinde haftada kırk saat falan çalışırdım. Asıl haftada binlerce saat çalışan Shig. O olmasaydı kitabevi yaşayamazdı. Bunca yıldır her şeyi bir arada tutan o.

Dört-beş yıldır kitabevinde düzenli olarak çalışmıyorum. Ellilerde orada düzenli çalışıyordum ve bununla geçiniyordum. Ayda en fazla 300 $ alıyordum.

Kitabevi, istemeden kar amacı gütmeyen bir faaliyet oldu. Şu eski şakadaki gibi. Kitabevi yıllarca yayınlarımıza kaynak sağladı; şimdi yayınlar kitabevinden daha iyi durumda. Kitabevi devam ediyor ama kitaplar gitgide artıyor ve lanet hükümetin parasını verdikten sonra geriye hiç para kalmıyor! Yine de oradan geçinen çok insan var. Altı ya da sekiz çalışanımız var. İyi bir yaşam tarzı, en hafif deyimle ilginç bir yaşam tarzı!

Her zaman eser sahiplerine iyi telifler ödemekten yana oldum... New York'taki kitap yayıncılarının ödediği kadar. Aslında, kitaplarının sayısı yüzünden Allen Ginsberg daha fazla alıyor. Karton kapak yayıncılarının normalde ödediğinden daha fazla. Geçen yıl ne kadar telif aldığını bilmek ister misiniz bilmiyorum ama City Lights'tan yaklaşık 10.000 dolar aldı. Bu küçük bir yayın için önemli bir miktar. Her yıl satılan kopya sayısına göre listemizin dibinde Edward Dahlberg'in Bottom Dogs'u var.

DM: Sanırım bir şiir okuma turnesine çıkacaksınız...

LF: Evet. Bir üniversite turnesine çıktığımda sesimi destekleyecek bir şey olması iyi olur. Bu, sesin tek başına etkili olamayacağı anlamına gelmiyor. Geleneksel bir okumada tek başına başarılı olabilir, üniversite mezunlarıyla dolu bir odada, nazik mırıltılar ve nazik alkışlarla devam eden geleneksel türde bir şiir okumasında... ama çok fazla dinleyicinizin olacağı büyük bir sahneye çıktığınızda, epey "kamusal zemini" olan ve performans şiiri olarak değerlendirilebilecek şiirler okumanız gerekir, ayrıca böyle büyük bir kitle karşısında başarılı olmak için oldukça sıra dışı bir sese ihtiyaç vardır. Allen Ginsberg bunu yapan az sayıda insandan biri. Bir rock grubuyla aynı programda yer alabilir çünkü fevkalade kalın bir sesi var. Telefon rehberini bile okusa kulağa harika bir şiir gibi gelir.

Benim gibi normal sesli bir insansanız, autoharp gibi bir şey kullanabilmeniz çok iyi olur. Evde autoharp kullanabiliyorum ama oradan oraya taşımak biraz zor... onu evde kullanıp, ot içip şarkı söyleyerek kafayı bulabiliyorum. Ama bunu büyük, halka açık bir okumada yapmak... amaç, Amerikan mantrası diyebileceğiniz bir şey üretmek.

Autoharp'ın özelliklerinden biri, Amerikan çalgısı olması. Sitar veya tambur çalmaya benzemiyor. Ve eğer gitar kullanıyorsanız, belirli bir seviyede olmanız gerek – tabii çılgınlık yapıp aleti baş aşağı, yemek çubuklarıyla ya da dişlerinizle çalmıyorsanız. Aksi halde, sahneye gitarımla çıkmazdım.

Herhangi bir şiiri alıp onun arkasında tıngırdatamazsınız. Bundan bahsetmiyorum. Ellilerdeki caz şiirin çoğu berbattı. Şairin sesi sonunda bir sokak köşesindeki işportacıya benziyordu. Müzisyenlerin tek yapmak istediği üflemekti. "Dostum, devam et, şiirini oku ama bizim üflememiz lazım."

Geçen kış Krishnamurti buradaydı ve bir partideydi. Ona Hare Krishna mantrasıyla ilgili ne düşündüğünü sordum, "Coca-Cola veya Ave-Maria da diyebiliriz" dedi. Kirby yaklaşıp bir imza istedi ama o reddetti. Kirby ona gerçekten hayrandı. Kitaplarından birini henüz bitirmişti ve çok içtendi. Berkeley'de verdiği derslerden sonra düzenlenen bir fakülte partisiydi. Fakülteden insanlar çoğunluktaydı – herkes kokteyl elbiseleri ve takımları içinde dikiliyordu; o ise uzak bir köşede tek başınaydı. Kirby elinde bu kitap ve kalemle ona yaklaştı ve imzalamasını rica etti. İmzalamadı. "Fazla kibirlice," dedi. Kirby gerçekten küçük düşmüş hissetmişti. Bence imza vermeyi reddetmek, imza vermekten daha kibirliceydi.

Onunla tuhaf bir "konuşma"mız oldu, çünkü partide çok huzursuz görünüyordu, kimle konuşacağını bilmiyormuş gibiydi. Camdan ya da plastikten yapılmış gibi görünen bütün o insanlarla konuşmak istemiyordu. Öyle gibi görünüyordu. Ve odadaki tek sakallı adam bendim. Bu McClure ve destek kuvvet gelmeden önceydi. Her neyse, Krishnamurti panç kâsesinin yanında duruyordu ama ona sesini duyacak kadar yaklaşamıyordum. Aramızda hep yaklaşık beş fit vardı. Ben sesini biraz daha iyi duyabilmek için yaklaştıkça, o geri gidiyordu, sanki korkuyormuş gibi, sanki kemiklerini falan kıracakmışım gibi. Çok kırılgan görünüşlü bir adamdı. Konuşmamız şuna benzer bir şeydi – bana "Et yemiyorum," dedi. Ben de ona "Ne olmuş yani? Dostlarımdan çoğu yemiyor," dedim. "Ama ben tadına bile bakmadım," dedi. "Tamam," dedim, "sen kazandın." Krishnamurti'yle diyalogumun toplamı buydu. Enfes.

Etkilenmeden bahsetmişken... Blaise Cendrars Sibirya Ekspresi'ni belki altmış yıl önce yazmıştı. 1967'de onu okudum ve trene bindim. Moskova'dan kalkıp Sibirya'yı geçen Trans-Sibirya'ya –yedi gün ve altı gece– bu şiiri okuduğum için bindim. Zatürre oldum ve Vladivlostok yakınında Nakhodka adlı bir işçi kasabasında, bir denizci hastanesinde yattım. Neredeyse ölüyordum! Orada ölebilirdim ve aylar boyunca kimse bunu bilmezdi. Japon Denizi'ndeydim ve dış dünyaya hiçbir ulaşım yolu yoktu. Japonya'ya bile, tek yol Moskova'ya geri

dönmekti. Bu işe neden giriştik bilmiyorum... şiirin gücü dışında. Demek istediğim, bu edebiyatın dünyayı değiştirmek anlamında neler yapabileceğini gösteriyor. (Neredeyse ölüyordum, Blaise Cendrars sayesinde.)

-SON-

NEAL CASSADY • JACK KEROUAC • ALLEN GINSBERG
WILLIAM S. BURROUGHS • GARY SNYDER
RICHARD BRAUTIGAN • GREGORY CORSO
LAWRENCE FERLINGHETTI • PETER ORLOVSKY
RAY BREMSER • ROBERT CREELEY • ROBERT DUNCAN
WILLIAM EVERSON • LEROI JONES • BOB KAUFMAN
TULI KUPFERBERG • PHILIP LAMANTIA
MICHAEL MCCLURE • FRANK O'HARA • CHARLES OLSON
KENNETH PATCHEN • KENNETH REXROTH • LEW WELCH •
PHILIP WHALEN • JOHN WIENERS • HAROLD NORSE
JACK MICHELINE • A. D. WINANS • ED SANDERS
CHARLES BUKOWSKI • BRENDA FRAZER
LENORE KANDEL • JOANNE KYGER • DENISE LEVERTOV
DIANE DI PRIMA • ANNE WALDMAN • JAN KEROUAC
CAROLYN CASSADY • JOYCE JOHNSON • HETTIE JONES
HERBERT HUNCKE • BRION GYSIN • DAVID AMRAM
TED JAONS • TIMOTHY LEARY • NORMAN MAILER

THG
0081770
DBE
THG 0081770 DBE

9 786059 878074

45,00 TL

1 676000 40644